1A - 36 - b - 1

Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PHILOSOPHIA MOYSAICA.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

A. DEnotat Deum quatenus Alephtam tenebroſum quam Lucidum à Cabaliſtis
dictitatur, Videlicet in proprietate ſua tenebroſa & occulta ae latente & Luci-
Pſal.138.12. Pſal.81. da manifeſta & patente. Vnde Pſaltes: Sicut tenebræ ejus ita lux ejus: Atque ita di-
citur Sol gratiam & gloriam dans: Et ipſe ponit tenebras in circuitu ſuo latibulum.
Denique ſi vult revelat naturam ſuam lucidam, ſeu gratiam ſuam præbet mundo:
Eſai.45.67. Tim,3. Pſal.18.11. Si non vult creantur tenebræ, juxta iſtud Prophetæ: Ego Dominus formans Lucem,
creans tenebras, faciens bonum creans malum & cæt:

B. Tenebræ fuerunt ſuper faciem abyſſi. Gen.1. Et Hermes: Erat Vmbra infinita in
abyſſo, aqua autem & Spiritus tenuis in abyſſo inerant & cæt. Et David: Fecit tene-
bras locum ſuum ſecretum:

1.Iohan.1. *C.* Hic, Deus (qui eſt lux in qua non ſunt tenebræ ullæ) revelat ſe ex tenebris: & di-
citur iſta emanatio a ſapiente, Candor lucis æternæ & emanatio quædam claritatis
Sap.7. omnipotentis Dei ſincera, quæ ſplendore eſt ipſo ſole precioſior & ſuper omnem di-
ſpoſirionem ſtellarum luce comparata invenitur prior: In hoc ſtatu pro eſſentia ſeu
actu divino per ſe hoc eſt ſine ulla cum materia mundana mixtione accipitur, dicitur-
que à Cabaliſtis Aleph in Lucidum a tenebroſo mutatum: de quo Apoſtolus: Tene-
1.Iohan.1. bræ jam tranſierunt, & verum lumen omnia illuſtrans jam lucet: In hoc verbo luci-
do erat omnium rerum vita. Hoc omnia fecit, extendit cælos ſolus, ſtabilivit terram
Eſai. 44 24. & cum eo nullus.

D.E. Vbi ex tenebris ſeu potentia divina & luce ſive actu divino unicus ad imaginem
monadis divinæ conflatur mundus: Nam ex immenſa tenebrarum abyſſo. B. egreſſæ
Tim.3. ſunt aquæ juxta iſtud Hermetis. Vmbra infinita in abyſſo, aqua autem & Spiritus ejus
in abyſſo inerant, floruit autem ſplendor ſanctus & cæt, ex qua aqua mundi exiſten-
tia eſt orta, ut è regione ex fonte incomprehenſibili. C. derivata eſt illa eſſentia quæ
Sap.11.18. aqueam mundi exiſtentiam informat. Vnde textus ſacer: Manus omnipotentis crea-
Iob 12.22. Gen.1. vit mundum ex materia informi. Et alibi. Revelat fundamenta è tenebris & educit
2.Pet.3. in lucem Vmbram Lethalem: Et Moyſes. Spiritus Dei ferebatur ſuper aquas. Deni-
Eſai.44.24. que Apoſtolus. Cœli erant prius & terra de aqua & per Aquam aſſiſtente verbo: Hoc
pſal.74.16. Pſal.19.4. enim extendit Iehova cœlos ſtabilivit terram, privativæ & tenebroſæ ipſius proprie-
tatis effectus eſt nox, lucidæ vero & poſitivæ dies, ipſe auroram & ſolem eſt fabri-
catus & in eo poſuit ſuum tabernaculum.

F. Denique denotans diurnum mundi hemiſphærium & G. nocturnum duplices illos
arguunt effectus contrarios quos Deus unicus ſub duobus nominibus in mundum
hunc typicum producit: nam juxta myſticam Orphei, Heſiodi, Euripidis atque Æ-
ſchyli theologiam (quorum erat fabulis myſteria quæ à divinis perſonis didicerunt in
volvere.) Sol in Archetypo divinus (a quo omnis ornatus & pulchritudo, numero-
ſam Vitæ harmoniam comprehendens, derivatur) dicitur habere in dextra pietatem
& benevolentiam in ſiniſtra ſæveritatem & punitionem. Hinc ſolem hunc creatum
ſeu mundanum (in quo ille archetypicus poſuit tabernaculum) vocarunt uno reſpe-
ctu Apollinem, quem fingunt habere in dextra gratiam, vitam & ſanitatem, in ſini-
ſtra vero Portare arcum & ſagittam: at alia ratione eum Bacchum & Dionyſium
dixerunt. Sub nomine Apollinis diurnam ipſi proprietatem aſſignarunt, cujus eſt om-
nia ex ſeptem partibus conflare eaque præſervare, hinc inde ipſum vitæ generationis,
multiplicationis, & ſanitatis authorem æſtimantes. Per nomen Dionyſij nocituram
ejus naturam intendunt, in qua creaturas ex ſeptem partibus diurno tempore ab A-
polline conflatas deſtruit, dilacerat atque diſſipat, hinc arguentes ipſum mortis, cor-
ruptionis, & decrementi eſſe cauſam. Ob iſtam rationem eum vocarunt Athenien-
ſes ſub nomine Apollinis Alexicacon id eſt mali pulſatorem, & veteres Apellin loco
Apellinis quaſi malorum diſcuſſorem, & Homerus Vlion hoc eſt ſanitatis authorem.
Et David Deo dante creaturis vitam colligunt: recipiente Spiritum eorum expirant,
pſalm 104. 19. emittente Spiritum ſuum recreantur. Et Iob: Ad hominem apponit Deus flatum
Iob.34.13. ſuum, quem ſi reciperet expiraret omnis caro. Ego occidam (ait Dominus) & ego
Deut.23. vivere faciam. Et Salomon. Vitæ & mortis habet Deus poteſtatem qui deducit ad
Sap.6.13. Eſai.45.67. portas mortis & reducit: Denique ait Deus. Ego Domnius & non eſt alter, formans
lucem, creans tenebras, faciens bonum & creans malum. Ego Dominus faciens hæc
omnia.

Pro Vlteriori hujus Emblematis deſcriptione vide in Principio Medicinæ meæ
Catholicæ.

PHILO.

PHILOSOPHIA
MOYSAICA.

In qua

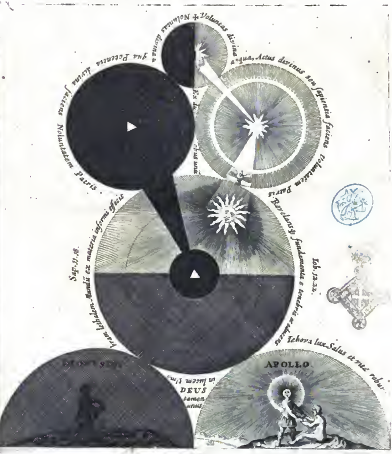
Sapientia & ſcientia creationis & creaturarum Sacra veréque Chriſtiana (vt pote cujus baſis ſive Fundamentum eſt unicus ille Lapis Angularis Ieſus Chriſtus) ad amuſſim & enucleaté explicatur.

AVTHORE,

ROB. FLVD, alias DE FLVCTIBVS,

Armigero & in Medicina Doctore Oxonienſi.

Chriſtus eſt imago Dei inviſibilis, primo genitus omnis creaturæ, quoniam in ipſo condita ſunt univerſa in cœlis & in terra viſibilia & inviſibilia, ſive Throni, ſive Dominationes, ſive Principatus, ſive poteſtates, Omnia per ipſum & in ipſo creata ſunt: ipſe eſt ante omnes & omnia in ipſo conſtant. Coloſſ. 15. 16.

GOVDÆ,

Excudebat *Petrus Rammazenius*, Bibliopola. *Anno.* M. DC. XXXVIII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ.

Sectio Prima.

In qua

Vera & ſyncera Philoſophiæ Moyſaicæ baſis ſive lapis Angularis unicus, qui eſt radicalis creaturarum omnium Exiſtentiæ & Eſſentiæ ratio atque myſterium; docetur, vivoque ſacrarum literarum teſtimonio confirmatur: dum é regione ſpuria & imaginaria illa Ethnicorum Philoſophiæ Fundamenta deteguntur, evertantur, & in nihilum redigantur.

AUTHORE,

ROB. FLUD: alias *DE FLUCTIBUS*,

Armigero, & Medicinæ Doctore Oxonienſi.

Prov. 2. 6. DEus dat ſapientiam & ex ore ejus prudentia & ſcientia Proverb. 2. 6.

1. Cor. 3. 19. 20. Sapientia hujus mundi ſtultitia eſt apud Deum, Deus novit cogitationes ſapientum quod ſunt vanæ 1. Cor. 3. 19. 20.

1. Cor. 2. 12. 13. Nos non ſpiritum hujus mundi accepimus, ſed ſpiritum, qui ex Deo eſt, ut ſciamus, quæ á Deo donata ſint nobis, quæ & loquimur, non ex doctis humanæ ſapientiæ verbis, ſed in doctrina Spiritus; Spiritualibus ſpiritualia comparantes: animalis autem homo non percipit ea, quæ ſunt Spiritus Dei: Stultitia enim eſt illi & non poteſt intelligere. 1. Corinth. 2. 12. 13.

Coloſſ. 2. 8. 9. In Chriſto ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi, in ipſo ambulati radicati & ſuperædificate in ipſo confirmati fide: Videte, ne quis vos decipiat, per philoſophiam & inanem fallaciam; ſecundum traditionem hominum & ſecundum elementa mundi; & non ſecundum Chriſtum, quia in ipſo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Coloſſ. 2. 8. 9.

1. Corinth. 3. a 10. Secundum gratiam Dei, quæ mihi data eſt, ut ſapiens Architectus fundamentum poſui, alius autem ſuper ædificat, unus quisque videat, quomodo ſuper ædificet: Fundamentum enim aliud nemo poteſt ponere, præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Siquis autem ſuper ædificet ſuper hoc fundamentum Aurum, Argentum, Lapides pretioſos, lignum, fœnum, ſtipulam, uniuscujuſque opus manifeſtum erit: Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujuſque opus, quale ſit, ignis probabit; ſi cujus opus manſerit, quod ſuper ædificabit, mercedem accipiet; ſi cujus opus arſerit, detrimentum patietur.

Iſrael deſervit oraculum Dei, quod eſt fons ſapientiæ ad exquirendam artem, ſcientiam & intelligentiam in gentibus alienis & inter Ethnicos, qui neſciverunt veram ſapientiam, ſicut fecerunt Agareni & Baruch. 3. qui erant in Theman. Baruch. 3.

Quare ô Iſraël ſcientia tua hæc decepit te: Iſai 47.

Iſai. 47. Hebr. 1. 3. Pſal. 118. 22. Hic exiſtit ſplendor Gloriæ Dei & character ſubſtantiæ illius, qui portat omnia verbo virtutis ſuæ. Hic Lapis angularis, quem ſtructores ſpreverunt qui eſt caput anguli cujus libet Creatoris.

Iob. 38. 4. A Iehova hic eſt, eſtque mirabilis in oculis noſtris: Super iſtud fundamentum ſita eſt terra & menſura ejuſdem. Coloſſ. 1. 13.

Joh. 1. Denique in ſapientia iſta Deus fecit omnia & omnia ſunt & conſiſtunt in ea, & ſuper eam & ſine ea omnia nihil.

PROEMIUM.

PROEMIVM.

IN animo meo eſt, quod nemini adverſum ſive injurioſum videretur, ſi ego Medicinæ Profeſſor in Patroni mei Theo-Philoſophici & Midici, divi nimirum Lucæ imitationem, Sacrarum literarum teſtimonio cum efficaciſſimis æternæ illius Sapientiæ rudimentis (ut pote quæ eſt unicum illud fundamentum ſeu Lapis Angularis, ſuper quem creatura omnis fundatur) ad veram & eſſentialem Moyſis philoſophiam, ſuſtinendam uter. Si ſcalæ Iacobi eſſet officium, ut mediante ea, tam Animæ quam Angeli à terra in cælum aſcenderent, adque itidem à cælo in terram deſcenderent, idque gradibus tam Elementari quam cæleſti naturæ correſpondentibus, vel (ut Poëta myſtici loquendo habet) ſi Naturæ catenâ ſuum annulum ſuperiorem pedi cathedræ Iovis in Cælo habeat affixu, uti annulus ejuſdem infimus terræ eſt alligatus, quomodo nobis creaturis terreis vel potius imaginibus divinis tabernacula lutea inhabitantibus poſſibile eſt, ut à confuſo creaturæ chao, quaſi ejus externo, verſus ſplendidam Creatoris Eſſentiam in ejus centro latitantem, ad veræ ſapientiæ myſteria perquirenda & inveſtiganda aſcendamus, niſi in terream ipſius circumferentiam ſive manſionem oculis Linceis inprimis introſpiciamus? Et tum poſteà altius gradatim deſcendendo ad centralem tandem divinitatis ſeu Lapidis verè Angularis ſedem paulatim pertingamus, ſuper quem fundata & ſtabilita eſt quælibet creatura, quippe qui eſt verbum ſine quo nihil, hoc eſt incorruptibilis Dei Spiritus, qui ineſt omni rei, illave Divinitas ſumma, quæ vivificat omnia, omnia eſſe & exiſtere facit: Illa denique formarum, quæ eſt Entium Ens, & Omnia in Omnibus. Si igitur Deus in ejus verbo æterno & per illud creaturas omnes fecerit, eas vivificaverit, & earum quamlibet etiam ad hunc uſque diem in ſua ſpecie præſervavit, quis (obſecro) Philoſophorum utcunque peritus, myſteria Creatoris in Creatura enucleare, aut cum judicio mentali Creatorem in creatura ſine literarum ſacrarum documentis & Spiritus Sacroſancti conductu decernere queat? An ne Agarenos & illos, qui erant in Theman imitando, fontem totius Sapientiæ relinquemus, ut veram Sapientiam, ubi non eſt invenienda, inquiramus? Et tamen nihilomius abſit, ut quis intentionem ſive mentem meã hoc in opere ſiniſtrè interpretetur, aut temerè putet, quod leges & ſtatuta Theologiæ ſacræ ab Antiquis Eccleſiæ patribus ſtabilita atque ordinata aut violare aut oppugnare contendam: Verùm ſciat velim, quód, ut unus & idem in Sacra Scriptura textus duplicem ſolet ſenſum ſibi vendicare, videlicet internum ſive Spiritualem, & externum ſeu literalem, & tamen horum uterque eſt verus, ut cunque quodammodo videntur in aliquo reſpectu ab invicem ſeparari at diſcrepare; haud aliter quàm ſub nomine & perſona unius ejuſdemque hominis, natura gemina, videlicet Anima Spiritualis & materiale corpus intelligimus; ita etiam præter myſticam illam interpretationem, quam textus Scripturarum continet, ipſe extrinſecè tales realitates creatas exprimere & delineare poteſt, quæ inprimis ad verum Eſſentialiſſimæ Philoſophiæ ſubjectum attinent. Porro etiam eſt ſeduló conſiderandum, quod ſubjectum & Methodus pertractandi & procedendi in utriſque profeſſionibus, nimirum Theologia & Philoſophia vera, ab invicem quodammodo differant; cum illa, nempe Theologia ſynceram ac nudam divinæ Eſſentiæ naturam directè, hoc eſt, demonſtratione a priore indicet, haud aliter, quàm ad Circuli exiſtentiam probandam, initium inquiſitionis facimus à Centro formali, ſeu puncto medio, atque ita paulatim ad circumferentiam per ſemidiametri gradus deſcendimus: Hæc ſcilicet Philoſophia actione & methodo contraria in ſua inquiſitione pergit, quippe quæ à creaturæ ſeu organi creati circumferentia, ſeu externa quaſi demonſtratione à poſteriori verſus ejus eſſentiam centralem aſcendit, ut hac ſua induſtriâ radicalem interni illius Spiritum inveſtigemus, qui agit & operatur in ea.

Nonne

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ.

Sectio Prima.

In qua

Vera & ſyncera Philoſophiæ Moyſaicæ baſis ſive lapis Angularis unicus, qui eſt radicalis creaturarum omnium Exiſtentiæ & Eſſentiæ ratio atque myſterium; docetur, vivoque ſacrarum literarum teſtimonio confirmatur: dum é regione ſpuria & imaginaria illa Ethnicorum Philoſophiæ Fundamenta deteguntur, evertantur, & in nihilum rediguntur.

AUTHORE,

ROB. FLVD: alias DE FLVCTIBVS, Armigero, & Medicinæ Doctore Oxonienſi.

Prov.2.6. DEus dat ſapientiam & ex ore ejus prudentia & ſcientia Proverb.2.6.

1.Cor.3.19.20. Sapientia hujus mundi ſtultitia eſt apud Deum, Deus novit cogitationes ſapientum quod ſunt vanæ 1.Cor.3.19.20.

1.Cor.2.12.13. Nos non ſpiritum hujus mundi accepimus, ſed ſpiritum, qui ex Deo eſt, ut ſciamus, quæ á Deo donata ſint nobis, quæ & loquimur, non ex doctis humanæ ſapientiæ verbis, ſed in doctrina Spiritus; Spiritualibus ſpiritualia comparantes: animalis autem homo non percipit ea, quæ ſunt Spiritus Dei: Stultitia enim eſt illi & non poteſt intelligere. 1.Corinth.2.12.13.

Coloſſ.2.8.9. In Chriſto ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi, in ipſo ambulati radicati & ſuperædificate in ipſo confirmati fide; Videte, ne quis vos decipiat, per philoſophiam & inanem fallaciam; ſecundum traditionem hominum & ſecundum elementa mundi; & non ſecundum Chriſtum, quia in ipſo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Coloſſ.2.8.9.

1.Corinth.3.&10. Secundum gratiam Dei, quæ mihi data eſt, ut ſapiens Architectus fundamentum poſui, alius autem ſuper ædificat, unus quiſque videat, quomodo ſuper ædificet: Fundamentum enim aliud nemo poteſt ponere, præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Siquis autem ſuper ædificet ſuper hoc fundamentum Aurum, Argentum, Lapides pretioſos, lignum, fœnum, ſtipulam, uniuſcujuſque opus manifeſtum erit: Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuſcujuſque opus, quale ſit, ignis probabit; ſi cujus opus manſerit, quod ſuper ædificabit, mercedem accipiet; ſi cujus opus arſerit, detrimentum patietur.

Iſrael deſervit oraculum Dei, quod eſt fons ſapientiæ ad exquirendam artem, ſcientiam & intelligentiam in gentibus alienis & inter Ethnicos, qui neſciverunt veram ſapientiam, ſicut fecerunt Agareni &

Baruch.3. qui erant in Theman. Baruch.3.

Iſai.47. Quare ó Iſraël ſcientia tua hæc decepit te: Iſai 47.

Hebr 1.3. Pſal.118.22. Hic exiſtit ſplendor Gloriæ Dei & character ſubſtantiæ illius, qui portat omnia verbo virtutis ſuæ. Hic Lapis angularis, quem ſtructores ſpreverunt qui eſt caput anguli cujus libet Creatoris.

Iob.38.4. A Iehova hic eſt, eſtque mirabilis in oculis noſtris: Super iſtud fundamentum ſita eſt terra & menſura ejuſdem. Coloſſ.1.13.

Ioh.1. Denique in ſapientia iſta Deus fecit omnia & omnia ſunt & conſiſtunt in ea, & ſuper eam & ſine ea omnia nihil.

PROEMIVM.

Digitized by Google

PROEMIVM.

IN animo meo eſt, quod nemini adverſum ſive injurioſum videretur, ſi ego Medicinæ Profeſſor in Patroni mei Theo-Philoſophici & Midici, divi nimirum Lucæ imitationem, Sacrarum literarum teſtimonio cum efficaciſſimis æternæ illius Sapientiæ rudimentis (ut pote quæ eſt unicum illud fundamentum ſeu Lapis Angularis, ſuper quem creatura omnis fundatur) ad veram & eſſentialem Moyſis philoſophiam, ſuſtinendam uter. Si ſcalæ Iacobi eſſet officium, ut mediante ea, tam Animæ quam Angeli á terra in cælum aſcenderent, adque itidem à cælo in terram deſcenderent, idque gradibus tam Elementari quam cæleſti naturæ correſpondentibus, vel (ut Poëta myſtici loquendo habet) ſi Naturæ catená ſuum annulum ſuperiorem pedi cathedræ Iovis in Cælo habeat affixu, uti annulus ejuſdem infimus terræ eſt alligatus, quomodo nobis creaturis terreis vel potius imaginibus divinis tabernacula lutea inhabitantibus poſſibile eſt, ut á confuſo creaturæ chao, quaſi ejus externo, verſus ſplendidam Creatoris Eſſentiam in ejus centro latitantem, ad veræ ſapientiæ myſteria perquirenda & inveſtiganda aſcendamus, niſi in terream ipſus circumferentiam ſive manſionem oculis Linceis inprimis introſpiciamus? Et tum poſteá altius gradatim deſcendendo ad centralem tandem divinitatis ſeu Lapidis veré Angularis ſedem paulatim pertingamus, ſuper quem fundata & ſtabilita eſt quælibet creatura, quippe qui eſt verbum ſine quo nihil, hoc eſt incorruptibilis Dei Spiritus, qui ineſt omni rei, illave Divinitas ſumma, quæ vivificat omnia, omnia eſſe & exiſtere facit: Illa denique formarum, quæ eſt Entium Ens, & Omnia in Omnibus. Si igitur Deus in ejus verbo æterno & per illud creaturas omnes fecerit, eas vivificaverit, & earum quamlibet etiam ad hunc uſque diem in ſua ſpecie præſervavit, quis (obſecro) Philoſophorum utcunque peritus, myſteria Creatoris in Creatura enucleare, aut cum judicio mentali Creatorem in creatura ſine literarum ſacrarum documentis & Spiritus Sacroſancti conductu decernere queat? An ne Agarenos & illos, qui erant in Theman imitando, fontem totius Sapientiæ relinquemus, ut veram Sapientiam, ubi non eſt invenienda, inquiramus? Et tamen nihilomius abſit, ut quis intentionem ſive mentem meã hoc in opere ſiniſtré interpretetur, aut temeré putet, quod leges & ſtatuta Theologiæ ſacræ ab Antiquis Eccleſiæ patribus ſtabilita atque ordinata aut violare aut oppugnare contendam: Verúm ſciat velim, quód, ut unus & idem in Sacra Scriptura textus duplicem ſolet ſenſum ſibi vendicare, videlicet internum ſive Spiritualem, & externum ſen literalem, & tamen horum uterque eſt verus, ut cunque quodammodo videntur in aliquo reſpectu ab invicem ſeparari at diſcrepare; haud aliter quám ſub nomine & perſona unius ejuſdemque hominis, natura gemina, videlicet Anima Spiritualis & materiale corpus intelligimus; ita etiam præter myſticam illam interpretationem, quam textus Scripturarum continet, ipſe extrinſecé tales realitates creatas exprimere & delineare poteſt, quæ inprimis ad verum Eſſentialiſſimæ Philoſophiæ ſubjectum attinent. Porro etiam eſt ſeduló conſiderandum, quod ſubjectum & Methodus pertractandi & procedendi in utriſque profeſſionibus, nimirum Theologia & Philoſophia vera, ab invicem quodammodo differant; cum illa, nempe Theologia ſyncerãm ac nudam divinæ Eſſentiæ naturam directé, hoc eſt, demonſtratione a priore indicet, haud aliter, quám ad Circuli exiſtentiam probandam, initium inquiſitionis facimus à Centro formali, ſeu puncto medio, atque ita paulatim ad circumferentiam per ſemidiametri gradus deſcendimus: Hæc ſcilicet Philoſophia actione & methodo contraria in ſua inquiſitione pergit, quippe quæ à creaturæ ſeu organi creati circumferentia, ſeu externa quaſi demonſtratione à poſteriori verſus ejus eſſentiam centralem aſcendit, ut hac ſua induſtriâ radicalem interni illius Spiritum inveſtigemus, qui agit & operatur in ea.

Nonne

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Sap.13.1. *Nonne á Sapiente admonemur, ut opificium nobis incognitum atque abſconditum per ejus opera addiſcamus, ſi nolumus pro vanis haberi? Hoc eſt, ut divinam æternamque cauſam per creatos & temporales ejuſdem effectus apprehendamus? vel ut Philoſopbus ille ſacer Divus Paulus habet, ut videamus & intelligamus inviſibilia Dei; ſempiternam etiam virtutem ac divi-*
Rom.1.20. *nitatē ejus per ea, quæ facta ſunt: Scilicet in creaturis & per creaturas ejus: Haut aliter, quam interna & centralis circuli monas ſive punctus, inquiſitione facta á circumferentia per ſemidiametrorum partes ſeu punctus deſcendendo invenitur: ſiccerté ſe immergit verus Philoſophus in creaturam progrediendo, at ejus externa quaſi circūmferentia in centrum uſque, in quo lapis ipſius angularis deliteſcit; Quod cúm ita ſit & cum pagina ſancta ſit utriusque harum profeſſionum ſeu ſcientiarum demonſtrationibus plena, fiducia mea eſt, quod nemini videbitur alienum, ſi axiomatibus & teſtimonijs Bibliorum ſummæ veritatis ad Pbllosopbiam iſtam ſacram ſtatuminandam utar. Quod autem textus ſacer per integrum ipſius fere filum, tam Philoſophiæ, quam Theoſophiæ ſubjectum delineat, in eo ſat liquidó apparet, quoniam actus & operationes tam mundi ævialis ſeu Angelici, atque illius temporalis cum cæleſtis tum elementalis, quam æterni & divinitatis Copioſé deſcribit. Sed evidenter conſtat, quod mundus æternus (qui nec principium habet nec finem) cum ſit ſola Majeſtate divina repletus exiſtat præcipuum ac ſolidiſſimū illut fundamentum, ſuper quod ſita & collocata eſt Theologia, ut ex altera parte mundus temporalis, ſeu inferior, qui habet cum Prιucipium, tum finem, atque etiā viſibiliter cum creaturis ejuſdem in cælum & terram diſtinguitur eſt unicum veræ Philoſophiæ ſubjectum ſive baſis. Pro mundo veró Angelico ſeu æviali, qui habet principium, ſed nullum finem, & á Deo pro ſpirituum Angelicorum & Animarum beatarum ſede ac receptaculo ordinatur, ut ipſe ſitum & poſitionem ſuam inter predictos mundos extremos, nimirum illum æternum & hunc temporalē habet, ita quidē immediatū cum utriſque extremis nexum ac relationem habet, ut pote qui ſuam lucem & vitam ſeu eſſentiam formalem immediaté recipit ab æternitate cujus tum poſteá portionē deorſum effundit, eamque cum mundo temporali ſeu manſione inferiori communicat, ut ipſe cū creaturis ſuis exinde crearetur & vivificaretur: Vnde ſequitur, quod ut forma mundi temporalis ſit Angelica ſive ævialis, ita anima & vita mundi ævialis eſt divina ſeu æterna: Quibus manifeſtum redditur, quod natura ſive proprietas angelorum nec á Theologia ſubjecto eſt excludenda, quippe quæ de divino lumine ſive ſplendida & fulgida divinitatis preſentia participat: neque á Philoſophiæ ſubſtantia eximi poteſt, quatenus lùx Angelica ſit anima & vita naturæ temporalis & conſequenter neceſſe eſt, ut veræ philoſophiæ expertus agnoſcat ſcientiam ſuam ſeu fundamenta ſuæ Philoſophiæ radicaliter procedere ab æterno Deo per Spiritus ſuos æviales ſeu Angelicos in creaturis ſuis temporalibus (intelligo ſtellas, ventos, Elementa, Meteoιa & corpora perfecté mixta.) Itque ideó quatenus ſubjectum Philoſophicum ab influentijs angelicis animatur, neceſſe habemus credere, quod intuitu mentali in lucem illam æternam penetret, quæ tam temporales, quam æviales ſpiritus ſeu creaturas vivificat ultra quám nihil vel imaginatione vel mentali apprehenſione decerni aut excogitari queat.*

Hæc eſt ergo tripartita illa menſura ſcalæ Iacobi, quam ipſe in ſomnio ſuovidit, dum caput loco pulvinaris ſuper lapidem repoſuiſſet, in cujus Longitudine, latitudine & profunditate trium prædictιrum mundorum imagines ſeu characteres fuerunt delineati ſive depicti: atque hac decauſa Lapis ille domus ſeu tabernaculum Dei dicebatur. Vnde certū eſt, quòd, ut lapis ille ſuum externum & internum habebat, ita Patriarcha in divino hoc ſuo ſomnio angelos à terra (quæ eſt ſcabellum pedum Dei) quaſi externo & corporali, per mundum ævialem ſeu Angelicum ad mundum æternum quaſi centrum & maximé internum, in quo

eſt

eſt ejus thronus, aſcendentes atque iterum per eoſdem gradus à loco ſeu ſede æternitatis per idem medium æviale in regionem temporalem deſcendentes intuebatur. Simili etiam modo cum Propheta Ezechiele (idque viſione magis externa) decernere ac concipere poteſt Philoſophus verus, myſterium non modo rotæ in rota, ſive ævialis eſſentiæ in temporali exiſtentia, ſed etiam aſpectu adhuc magis interno & mentali illud Rotæ in medio rotarum, videlicet motorem centralem & ſpiritum æternum in æviali, mediante quo temporalis ſeu Corporea creatura immediatè vivificatur & agitatur: Quibus (ſcripturis ſacris innitentes) inferre queamus, quod Deus ſit eſſentialiter unum & omnia & quod impleat omnia:

Ephef. 4.8. 1. Cor. 12.11 1. Tim. 6. 13 Sap 12.1. Ioh. 1. Act. 17.25. Ephef 4. 6. Rom. 11.36. Iudith. 16.17. Iſai. 42.5. Pſal. 102.24.

Et quod ipſe operetur omnia in omnibus. Quod vivificet omnia: Et quod ejus ſpiritus incorruptibilis inſit omnibus: Et quod verbo ejus omnia ſint facta & ſine eo nihil: Et quod in verbo eſſet vita, & illa eſſet lux hominum. Et quod ipſe det vitam & inſpirationem & omnia. Et quod in ipſo vivamus, moveamur & ſimus. Et quod ipſe, ſit Pater omnium, qui eſt ſuper omnia & per omnia & in omnibus nobis: Et quod ab ipſo, per ipſum & in ipſo, per ipſum & in ipſo ſint omnia. Et quod miſerit ſpiritum ſuum & creaverit omnia. Et quod det flatum populo qui eſt ſuper terram & ſpiritum calcantibus eam. Et quod omnia in ſapientia fecerit: & impleta ſit terra poſſeſſione ejus. Et quod dante eo creaturis colligant, aperiente manum ejus omnia replebuntur bonitate, avertente faciem ſuam turbabuntur creaturæ at auferente ſpiritum eorum deficient & in pulverem ſuum revertentur, emittente vero ſpiritum ſuum, recreabuntur & renovabit faciem terræ & cæt. Et quod per ipſum univerſa ſint creata in cælo & in terra, viſibilia & inviſibilia, ſive Throni, ſive Dominationes, ſive Principatus, ſive Poteſtates, omnia per ipſũ & in ipſo creata ſunt. Et quod ipſe ſit ante omnes, quòd & omnia in ipſo conſtent &c: Obſerva, obſecro, quomodo Apoſtolus his verbis paucis tres prædictos mundos ad vivum depingat.

Coloſſ. 1. 16.

Coloſſ. 3.11. Hebre. 1.3. Iob. 28.25. Iob. 38.1.

Rurſus ait, quòd Chriſtus ſit omnia & in omnibus: Et quod portet omnia verbo virtutis ſuæ: Et quod in eo ſint omnes theſauri ſapientiæ abſconditi: & quod ſapientia ejus faciat aëri pondus & aquas appendat in menſura, & quod poſuerit pluviis legem & viam procellis tonantibus. Et quod reſpondeat ipſe Iobo in turbine. Et quod ipſe per verbum ſuum det nivem, ſicut lanam & pruinam, ſicut cineres diſpergat, & quod glaciem projiciat ſicut buccellas, & quòd ante faciem frigoris ejus nemo durare poſſit: Et quòd ſimul ac emittit verbum ſuum liquefaciat ea, & ſimul ac flet ventus ejus, fluant aquæ: Et quod flante Deo cõcreſcit gelu &c.

Pſal. 147.15.

Iob. 37.10.

Infinitos quaſi alios locos è Bibliis ſacri theſauro producere queam ad confirmandos actus univerſales operationesque mirabiles & potentes, quæ ab eſſentialiſſima & æterna illa Dei ſapientia aſſidue efficiuntur, quæ, uti diximus, eſt eſſentialis illa Baſis ſeu lapis Angularis, ſuper quem pura & ſyncera philoſophia ædificatur: Sed quoniam de ipſis alibi in Philoſophia ſeu Meteorologia mea ſacra copioſè egi, atque etiam in iſta præſenti ſectione plura dicam, vos ad ea brevitatis cauſâ refero.

Sectio hęc Prima in Libros quinque dividitur quorum

- Primus Inſtrumentum ſive Machinam experimentalem deſcribet, diligenti cujus obſervatione, quælibet Philoſophiæ noſtræ Moyſaicæ particula demonſtratur & contra falſam Ethnicorum Doctrinam Suſtinetur.
- Secundus Sapientiam genuinam & veram a ſpuria & falſa, conſequenter Philoſophiam eſſentialem, & Sacroſanctam ab illa Ethnicorum adulterina & inventione humana producta, diſtinguit.
- Tertius.
  - Explicat rerum omnium principia.
    - Primaria quæ ſunt.
      - Tenebræ ſeu Materia prima. Cap. 1. 2.
      - Aquæ quæ ſunt Materia rerum omnium ſecunda. Cap. 3. & 4.
      - Lux divina, quæ eſt eſſentia illa centraliſſima omnia creans, informans, vivificans, movens. Cap. 3. & 4.
    - Secundaria.
      - Activa quæ ſunt: Frigiditas. Caliditas.
      - Paſſiva quæ ſunt: Humiditas. Siccitas.
  - Veram plenitudinis & vacuitatis conditionem adverſus veterum Philoſophorum ſententias petractat & aperit.
- Quartus.
  - Myſticam tum Condenſationis. Rarefactionis. Rationem docet.
  - Generationis & Corruptionis ortum atque etiam Regenerationis atque Reſurrectionis myſterium detegit. cap. 6.
  - Ethnicorum opinionem, quæ Deum neceſſitate in hoc mundo agere contendit, refutat penitus. cap. 7.
- Quintus myſterium
  - Ventorum cap. 2. 3. & 4.
  - Nubium & pluviæ, cap. 5. 6. & 7.
  - Nivis, cap. 7.
  - Fontium & fluminum. cap. 8. 9. & 10.
  - Fulguris & Tonitrui, cap. 11. 12. & 13.

  Adverſus Ethnicorum Philoſophorum mentes enucleat.
- Ac in fine ſive concluſione Appendix quædam ex Viri in myſterijs Dei ac Naturæ profundiſſimi operibus extracta editur, quæ Philoſophiæ Moyſaicæ eccellentiam præ alijs omnibus extollit & magnanimiter defendit.

SECTIO-

SECTIONIS PRIMÆ, LIBER PRIMVS.

DE INSTRVMENTO EXPERIMENTALI SIVE DEMONSTRATIVO:

HVIVS LIBRI ARGVMENTVM.

Liber hic primus, qui eſt quaſi proœmium & præparatio ad cæteros quatuor ſequentes, declarat, quòd cùm hominum mundanorum animi pro hodierno die ad ſummum uſque infidelitatis culmen ſint ita erecti atque elevati, ut more Iudæorum ſine ſignis & demonſtrationibus credere nolint: Iudæi ſigna petunt (dicit Paulus) & Græci ſa-
1.Cor.1.22. pientiam &c: Author hujus tractatus præcipuum fore victoriæ medium in hoc conflictu Herculeo, qui iuter duos inimicos & agoniſtas fortiſſimos veritatem & falſitatem, hoc eſt, ſapientiam Dei & illam mundanam eſt taciendus, exiſtimavit, ſi vulgare & bene notum aliquod experimentum ſive practicum inſtrumentum invenire potuiſſet, quod cœleſti noſtro Athletæ, ſcilicet veritati loco maſſæ ſive fuſtis Herculei ad monſtrum illud deforme & horrendum, nempe Infidelitatem domandam & exterminandam inſervire queat, quod tam pertiuaciter ad ſui Domini nimirum erroris & tenebrarum principis ſtatuta atque privilegia ſuſtinenda exponit: cùm tales, qui reali practica atquè oculari demonſtratione nolunt ad centrum veritatis dirigi ac conduci, magis irregulares & à politis & à quadratis rationis regulis errabundi meritò ſunt cenſendi, quàm beſtiæ ſive animalia bruta, ut pote quæ experientiâ (ſtultorum ob iſtam rationem matre dicta) gubernatæ, illud ſolent eligere, quod ab ipſis probatum eſt bonum; quod verò ſibi malum invenerunt, ſummoperé evitant. Propter hanc igitur cauſam & ad hunc effectum machinam quandam ſpiritalem, uomine ſpeculi Caleudarij dictam elegit, quam ipſe vocat inſtrnmentum ſuum experimentale ſive demonſtrativum, ut per ocularia & practica ejuſdem experimenta ſapientiæ & philoſophiæ mundanæ falſitatem delineare & veritatem defendere poſſit, quæ originem ſuam ducens à Patre Luminis eſt vita, veritas atque verus Lapis angularis, in quo & per quem omnis creatura conſtat, & in ſuo eſſe præſervatur.

CAPVT. I.

Hic author rationem exprimit, cur in iſtius diſcurſus philoſophici introitu ſeu initio fabricam, proprietates & uſum machina ſeu inſtrumenti cujuſdam experimentalis proponat.

FAteor, rem eſſe commendatione dignam propoſitionem philoſophicam, acutis argumentis & quaſi telis ex rationis naturalis pharetra ſelectis probare atque ſuſtinere, ſed quoniam ſubtiles iſtius ſpeciei inquiſitiones & objectiones (utcunque primo intuitu probabiles & veriſimiles ſunt, tamen in concluſione falſæ & erroris plenæ plerunque inveniuntur) ideò tales, qui inviolabili ſcripturarum ſacrarum

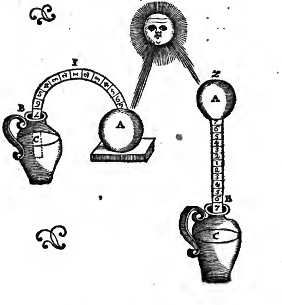
veritati ſunt devoti meliori fide in ijs ſtabilientur, modò ſi authoritas ſancta cum cæteris conveniat. Et tametſi duo iſtiuſmodi teſtimonia ad omne dubium ſive ſcrupulum in veritatis ſapientibus confirmatione videantur ſufficientia, tamen tanta obſtinaciæ fervore æſtuare videtur hujus mundi & præcipuè communium hominum incredulitas, imò verò & tanta aſtutia & ſubtilitas etiam in hominum nonnullorum haud mediocriter eruditorum ſpiritus irrepſit, qui magis ſenſu practico, quam ſpirituali ſpeculatione ducuntur, ut niſi cum Divo Thoma videant & manu contrectent, aut ſaltem ſignum aliquod evidens intueantur, fidem quandoque, rei utcunque veræ, adhibere nolunt. Ob iſtam igitur rationem eùm ego ipſe ſolus in palæſtram philoſophicam adverſus illos philoſophos ethnicos, qui mundana ſapientia freti philoſophiam finxerunt humanam, me conferam, neceſſe habeo, ut armis Herculeis me inprimis muniam, Nam ut Apoſtolus contra beſtias Epheſi in ſimilitudine hominum pugnavit, ita ego adverſus illas Athenæ videlicet Protei formes Peripateticorum philoſophos contendere aggredior. Quare mihi propoſui in loco priori arma ſolida ex rationibus è ſecretiore Naturæ theſauro cudere, illaque ſacrarum literarum Authoritate & virtute temperare, ac tandem ocularem producam experientiam ſive demonſtrationem, mediante qua loco maſſæ ſeu fuſtis Herculei irrationabile illud monſtrum, incredulitatem, facilius domem & ſubjugem, quippe qua non eſt pernicioſior & ferocior generi humano hoſtis. Quod ut melius ad finem deſideratum perducam, inſtrumentum quoddam Experimentale, mundo vulgariter notum hic in lucem produco, quo oculi infidelium inviam veritatis dirigantur, & à dictis philoſophiæ ſpuriæ & ſophiſticæ ad metam veritatis divertantur.

CAPUT. II.

Quod inſtrumentum vulgò ſpeculum Calendarium dictum, falſò à quibuſdam noſtri ſeculi hominibus ſibimet ipſis arrogatur, utpote, qui illud propriam ſuam inventionem eſſe falſò gloriantur.

GLoriæ tam impenſè avidus atque famæ & reputationis cupidus eſt homo, ut quomodo, quave ratione illam acquirat, nimirum an ſit directè vel indirectè, parum refert. Iſta ſola erat cauſa, ob quam Ethnici philoſophi ſibi ipſis ea philoſophiæ principia more ſurreptitio aſcripſerunt, quæ ſummo jure ſapienti divinoque philoſopho Moyſi pertinebant, nominibusque ſive titulis novis illam ſuam latrociniam velabant & quaſi deaurabant, ut hac ratione oſtentarent ea proprijs ſuis inventionibus, fuiſſe ſtabilita (ut infra dicetur latius) ſimili planè ratione inſtrumentum ſive ſpeculum hoc noſtrum experimentale, plurimos, habet inventores ſpurios ſeu adulterinos, qui; quoniam typi formam aliquantulum immutarunt, ipſius inventionem à ſeipſis prius excogitatam gloriantur. Quod ad me attinet, cuilibet quod ſuum erit tribuere æquam atque honeſtum eſſe exiſtimo: Non enim erit mihi dedecus iſtius meæ philoſophiæ principia præceptori meo Moyſi aſcribere, ut pote qui ipſa etiam divino digito formata atque deſignata accepit, neque jure mihi fabricam hujus inſtrumenti primariam arrogare aut vendicare queam, quamvis illo in naturali Macrocoſmi, mei hiſtoria & alibi ad veritatem argumenti mei philoſophici demonſtrandam (licet in aliâ formâ) ſum uſus: & agnoſco, me illud in veteri quingentorum ſaltem annorum antiquitatis manuſcripto graphicè ſpecificatum, atque geometricè delineatum inveniſſe. Primò itaque formam, ſub qua illud in monumento prædicto antiquo inveni, vobis exponam: Deinde ejus figuram atque poſitionem, quod vulgariter inter nos eſt cognitum atque uſitatum hic deſcribam.

Ex

Ex quibus videre licet iſta duo ſolummodò in figura & non naturâ inter ſe variare: Nam radij ſolares calore ſuo in globum concavum capitis. A. operantes faciunt, ut incluſus aër, eorum actu rarefactus per fiſtulam A. B. in ollam aquæ deſcendat & per ſuperficiem aquæ in forma bullarum egrediatur; occidente verò ſole nocteque frigida appropinquante, iterum congelatur, contrahitur atque condenſatur aër ille incluſus, qui pridie Solis præſentiâ calidâque ejuſdem actione erat rarefactus. At quia in ſphæra plumbeâ & fiſtulâ ſat aëris non eſt ad hujuſmodi condenſationem in debita proportione efficiendam, quoniam pars ejus (ut dictum eſt) pridie erat exhalata, ideò ut evitetur vacuum, tantum aquæ ex olla C. in fiſtulam plumbeam exſugitur, quantum aëris in rarefaciendo eſt exhalatum. Rurſus, quando Sol proximo die oritur, aër in vitri globo & fiſtulâ concluſus iterum rarefiet, ac tunc ſeipſum dilatando, aquam, quæ in fiſtulam conſcenderat, in locum priorem repellet. Atque ita hæc in condenſatione ac rarefactione, alteratio ſemper eodem modo plus minuſve ſe habebit, prout Sol nobis vicinior aut remotior erit, aut juxta venti in elemento ſpirantis ſive frigiditatem ſive caliditatem.

Idem etiam aëri ſecundo ſpeculo incluſo continget, globus enim ſive pila in ſummitate vitri, plenus eſt aëris, atque exactè in quælibet reſpectu, plumbeo refertur pilæ, ſic ut fiſtula recta, quæ ex aqua aſcendit, capitique adjungitur, exactè fiſtulæ curvæ prioris comparatur, adeò, ut ſi pila plumbea ſuperius erigatur, ac fiſtula curva fiat recta, ut ex aquæ olla aſcendat, perpendiculariter in plumbeam ſphæram, cum nulla erit differentia inter formam ſive figuram primæ & ſecundæ machinæ vel inſtrumenti, ita ut unuſquiſque diſcernet, eandem eſſe utriuſque in effectu conditionem ac uſum.

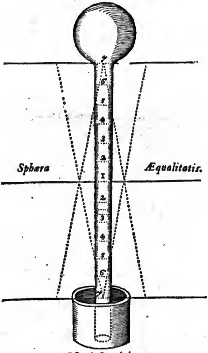
CAPVT. III.

Hîc fabrica organi ſeu inſtrumenti hujus, quod vulgus ſpeculum calendarium vocat, cum præparatione vitri, & adaptatione orificiï vel naſi ejuſdem in vas pervum aquâ plenum, exprimitur; Vbi etiam opiniones eorum, qui putant aquam in vitri ſeu matratiï collum per caliditatem exſugi & elevari meritò confutantur.

OBſervandum eſt inprimis, quòd experimentale hoc noſtrum inſtrumentum, ex tribus conflatur partibus; quarum Duæ ſunt naturæ machinæ propriæ, videlicet Matratium ſive vitrum & vas inferius aqua plenum, in quod vitri naſus ſeu orificium intrare debet; alia verò accidentalis magis eſt, atque ita ordinata, ut vitrum ſua poſitione perpendiculari ſuſtentet.

Ad matratium ſive vitrum quòd ſpectat, illud debet caput ſatis ſpatioſum vel rotundum vel ob longum habere cum collo longo & anguſto, cujus orificium ſeu os reliquo collo proportionari & duplici modo præparari atque adaptari debet. Inprimis enim collum ejus perpendiculariter poſitum, ita in vaſculum ſive peluem aquæ plenam eſt adaptandum, ut ejus orificium fundum ejus attingat. Deinde à ſuperficie ſive ſummitate aquæ, ſurſumque per collum vitri ad globum ejuſdem uſque aſcendendo menſurare debemus, donec ad ipſam pilam, ſive illa ſit longa ſive ovalis, perveniamus, illudque collum in partes 15. dividere, in quarum media, nimirum in illa inter caput ejus & aquæ ſuperficie, quæ eſt in fundo, figuram I. deſcribo, deinde deorſum ab I. deſcendendo atque itidem ad I. aſcendendo numero, & deſcribo 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Exempli gratia.

Hyemis Dominium.

Æſtatis Dominium.

Quod

Quod ad aquæ vaſculum ſpectat, illud etiam cum proportione vitri ſive Matratij fiſtulæ vel colli in fundum ejus deſcendentis, in dicta figura depictum habetis.

Iamque fiſtulâ Matratij ſeu vitri ita in partes diviſâ, vitrum præparare ac diſponere debetis hoc modo, ut magneticum & attractivum frigiditate, atque expulſivum ſeu dilatativum caliditate efficiatur: Accipiatis ergo, velim, orificium matracij in manibus & caput ejus ſive ſit rotundum, ſive ovale, igni donec valdè incaleſcat extendatis: Calor enim ignis rarefaciet aërem vitro incluſum, efficietque, ut bona ejuſdem rarefacti portio ex orificio vitri evolet, ac in eo ſtatu remanebit, quamdiu vitrum in illo caloris gradu manet, quo inſtanti, ſi repentè fiſtulæ naſum in vaſis inſtrumenti aquam ponatis, percipietis, quòd ut Matracium frigeſcit, ſic etiam aqua in ſpeculi collum paulatim, ſurſum, aſcendet. Obſervandum quoque eſt, quod quo calidius vitrum factum eſt, eo altius appropinquante frigore in collum vitri aſcendet, cujus rei ratio eſt, quia, quò magis in vitro rareſcit aër caloris virtute, eo minor erit aëris proportio & per conſequens eo major vel minor aquæ proportio in vitri collum ſublimabitur, ſecundum majus vel minus frigoris in aëre externo dominium: Nam aër poſt ejus attenuationem in vitro temanens, ab intenſo frigore condenſabitur, & condenſatione tantum aquæ ſecum rapiet & in altum attollet, quantum aëris prioris in dilatatione ex aquæ ſuperficie expiravit; quo manifeſtè apparet, deceptos fuiſſe eos, qui calorem attractionis aquæ ſurſum occaſionem fuiſſe cogitant, cùm demonſtratione iſta oculari patet, quòd ſit caloris actus, qui eam pellit deorſum; è regione verò conſtat, quòd frigus ſit aſcenſionis aquæ cauſa: Vtcunque impoſtores nonnulli, quò rem admirandam magis efficiant, liquorem ſive ſpiritum eſſe ſecretum & ab ipſis ſolummodò motum, prædicant, qui vitro incluſus arcana quadam proprietate aquam quandoque in vitrum aſcendere, & quandoque deſcendere faciat: quam aſtutiam ut melius tegant, aquam incluſam vel viridi aëre vel ſimilibus tingere aſſolent. Quod ad accidentalem hujus machinæ partem pertinet, illa variformiter, ſeu in quacunque forma vel figura nobis placeat præparari & fabricari poteſt: Meam autem ejusdem fabricandi rationem hîc depinxi.

CAPVT. IIII.

In quo diverſæ inſtrumenti hujus demonſtrativi proprietates & uſus exprimuntur.

TAm proprietas hujus inſtrumenti, quàm uſus conſideratur vel univerſaliter vel particulariter. Proprietas enim ejus generalis eſt, vel contrahere & condenſare, nimirum, cum aër incluſus per frigus externum animatur, vel dilatare ac rarefacere, quando ſcilicet aër incluſus à calore externo excitatur: Atque ideò per naturam ejus conſtringentem & dilatantem, rationem ſine conditione aëris mundi univerſalis diſcernere poſſumus: Qua quidem obſervatione faciIlimé eſt ſpeculandum, nihil eſſe in toto naturæ imperio, quod aut rarefieri aut ſubtiliari queat, niſi mediatione & actu caloris, ſive ſit viſibilis, ſive inviſibilis, qui eſt effectus lucis, ut è regione nihil contrahi aut condenſari poteſt ſine frigore, cujus origo ſunt tenebræ. Proprietates autem hujus inſtrumenti particulares cum ipſarum uſibus ſunt iſtæ. Primùm per machinam iſtam aëris externi ſive catholici Elementi temperamentum in calore & frigore revelatur: Quò enim altius aqua in collo ſive fiſtula Matracij ſcandit, eo fortius arguit frigoris in aërem Dominium: Ad eo ut hoc modo quotidie de frigoris in aëre augumento vel decremento indicare queamus, & conſequenter per aquæ in fiſtula deſcenſum caloris in aëre ſeu Spiritu mundano proportionem ſcire facilium erit.

Exprimenta quædam notatu digna ex ſpeculi hujuſmodi obſervatione collecta.

SI aqua, quæ ſatis altè in ſpeculi ſeu inſtrumenti collo ſeu fiſtula erat elata, ſubitò per aliquot gradus jam deſidat; ſignum erit indubitatum pluviæ ſive imbris immediatè ſubſequentis.

Si unius noctis ſpacio aqua elevata reſidet, pluviam non multam proventuram arguit.

Si Auſter aut Eurus flet immediatè poſt Aquilonem, vel Favonium, aqua obſervabitur per gradus nonnullos cadere: At verò ſi poſt Notum vel ſubſolanum ſpiret Boreas, ſeu ventus frigidus occidentalis, tum aqua manifeſtè exaltabitur.

Si aqua ad gradum in collo Matracij I. attingat aërem arguet eſſe temperie moderatum in calore & frigore, haud aliter, quàm ſe habet aër, dum Sol per æquinoctium tranſeat vernale.

Quòd ſi altius aſcendat aqua, tum arguit aërem per tot gradus ad diſpoſitio nem frigidam ſeptentrionalem vergere, per quot

ſupra I. elevatur: Nã conſiderare debemus, quòd à gradu 1. ad ſuperiorem 7. ad hæmiſphærium hyemale pertinet: & per conſequens gradus multiplicationis frigoris importat ſpatium iſtud; ita, ut ſi aqua ad 2. argumentum eſt, quòd frigus ſuperet calidum in aëre per gradum unicum; Si ad 3. per duos: Si ad 4. vel. 5. arguit pruinam: Ad 6. magnam glaciem: Ad 7. glacies in iſta civitate londinenſi adeo eſt magna, & dura, ut homines & currus ſuper flumen Thameſin tranſire ſoleant.

E regione verò ſi aqua ſubſidat à 1. ad 2. hæmiſphæry inferioris ordinis ſeu æſtivalis: Sive calidum arguit primum caloris Dominij ſuper frigus gradum ſi ad 3. deſcendat vel 4. majorẽ in aëre caliditatẽ demonſtrat. Si uſque ad 5. aut 6. cadat aqua, aërem declarat impensè calidum: Verùm ſi aqua ad imam figuram 7. detrudatur, extremum & intenſum indicat in aëre calorem, ita, ut ratione ejuſdem fulmina & tonitrua in eo efficiantur.

Quibus videre vas eſt, quanta ſit relatio illa; quæ facta eſt inter aërem externum ſive univerſalem, elementum ſpirituale ſublunare, atque illum ſpeculo inſtrumentali incluſum: De his in capite ſequenti plura.

CAPVT. V:

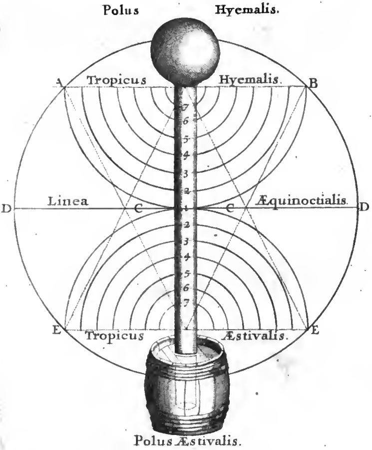
Hîc evidenter probatur, non obſtante ulla objectione, quòd fieri poſſit in contrarium, quòd organum hoc experimentale relationem habeat non modò ad mundum magnum, verùm etiam, quòd ſpiritus inſtrumento huic incluſus ab illo machinæ mundi regatur & gubernetur.

SEd priuſquam ulteriori comparatione inter ſpiritum in parvulo hoc noſtro typo ſeu machina contentum, & proprietates agentium & patientium in eo, cum illis magni mundi procedam; neceſſarum eſt, ut primò cujdam dubio, ſive objectioni, quæ fieri poteſt, reſpondeam, quæ quidem, niſi remota & reſoluta ſit, relatio ſeu comparatio hujuſmodi, ignorantibus aut inepta ſeu omnimò impoſſibilis videatur: Scio igitur haud paucos objecturos eſſe, quòd nulla comparatio conveniens inter parvam hanc noſtram machinam artificialem, atque naturalem illam mundi fabricam ſeu organum fieri poſſit: Quandoquidem ſpiritus in ſpeculo noſtro ubique clauſus, ſeu vaſi ſuo ſtrictè incluſus eſt, atque ideò aër ſecundum ſpeculi formam ſeu figuram, vi movere cogitur: At longè aliter res ſeſe habet cum ſpiritu illo, qui vaſtam mundi cavitatem occupat, ut pote in quo aër ſeu ſpiritus quolibet impulſu huc atque illuc liberè obſervatur movere, ſicut in ventorum à ſingulis mundi plagis obſervatione quotidiana ſumus inſtructi Cui reſpondeo, quòd ipſa eadem eſt motionis ac relationis ratio in craſſa ſive denſâ naturâ ad tenuiorem, & ſimilter à tenuiori ſeu rariori ad craſſam & denſam, in ſubjecto parvò, quæ in majori, ſi modò ſimiles habeantur reſpectus, idque in æquali pondere & menſura proportionali caloris & frigoris. Imò quidem audacter affirmo, quòd totus mundus tam completè cum ſpiritu ſive aëre eſt refertus, quàm eſt vas hoc noſtrum experimentale: Quòd ſi non eſſet, ſequeretur per conſequens, quòd vacuum admitteretur in rerum natura, quòd quidem, ut quiſpiam Philoſophorum crederet, abſurdum foret. Quare audacter concludo, ſpiritum in cavitate hujus inſtrumenti contentum (conſiderata ejus magnitudine) eſſe quantitate, menſurâ & pondere proportionatum ad illum mundi majoris: Teſtatur enim experientia, quòd in ſingulis anni partibus calidum & frigidum proportionaliter Dominium habent, tum in ſpiritu ſpeculi, quàm in aëre mundano & eoſdem in utroquo ſolent producere effectus tam in rarefactione, quàm in condenſatione aëris, uti in prædictis eſt declaratum: Nam quò magis calor abundat in aëre mundano, eo etiam magis deprimitur aqua in collo inſtrumenti, & per conſequens aër in dicto collo incluſus dilatatur & rarefactus eſt: è contra quò magis frigoris inclementia viget in aëre extemo, eo plus aqua in fiſtulam inſtrumenti elevatur: Quibus evidens eſt, quòd prædictum dubium ſive ſcrupulus penitus auferatur. Hoc ergo reſpectu vellem ut quilibet lector conſultus & ſibi conſtans intelligat, quòd, quando hujuſce inſtrumenti naturam ſive conditionem intueatur, obſervare quidem poteſt actionem in rarefactione & condenſatione mundi cujuſdam minoris, qui in omni re videtur mundo majori conſentire & correſpondere, utpote, qui ſuum hæmiſphærium tam aquilonare, quàm Auſtrale habet, qua lineâ per ſignum 1. tranſeunte haud aliter ab invicem diſtinguuntur, quàm illa in mundo majore per lineam æquinoctialem: Duos etiam videtur tropicos cum polis ſuis habere ſolummodò Auſtralem polum ſeu hæmiſphærium calidum eſſe putamus, reſpectu noſtrûm, qui ſpiraculo ab eo procedens à Sole eſt, qui reſpectu noſtrûm auſtraliter diſponitur. Atque ideò polum hunc ſeu hæmiſphærium hoc æſtivum, ut è regione alterum hyemale dicimus: atque demonſtravimus, quod gradus 1. in fiſtulæ inſtrumenti

menti

menti meditullio æquatoris ſedi, directè reſpondeat: Quoniam, ſi Tropicus Aquilonaris ſeu hyemalis ſupponatur eſſe baſis unius trianguli, cujus conus in centro tropici æſtivi finiet; & rurſus, ſi Auſtralis ſeu æſtivalis Tropicus ſit baſis, alterius Trianguli, cujus conus definit in centro Tropici Borealis; neceſſe eſt, ut ubi per triangulos hoſce imaginarios facta eſt interſectio media, ibi æquator tranſeat.

Exempli gratia.

Atque iſtum æquinoctialis locum ſphæram æqualitatis appellamus, quoniam quo tempore Sol exiſtit in Ariete vel Libra, in vernali ſcilicet & autumnali lineæ Æquinoctialis ſectione, dies noctesque ſunt æquales, atque etiam utraque hæmiſphæria tunc temporis æquali caliditatis ac frigiditatis temperie ſolent convenire. Taliter etiam reverâ res ſe habet in macrocoſmo, videlicet æqualitas temperiei in utroque hæmiſphærio.

Atque ita ſufficienter vobis inſtrumenti hujuce experimentalis tam fabricam, quam proprietatem deſcripſi, ut mihi in iſto adverſus Peripateticos mundanos certamine pro oculari demonſtratione loco clavæ Herculeæ inſerviat: Cùm denique rationibus ex profunda veritatis pharetra depromptis, quæ ſecuræ & expertæ armaturæ vices ſubeant, ſim ſtipatus, cùmque iſta armatura ſit inſtar teſtudinis ſive clypei ſacrarum literarum authoritatibus munita, quo veritatis utque ſyncerae ſapientiæ majori magnanimitate cauſam ſuſtineam, cur (obſecro) inimicorum meorum multitudinem extimeſcerem? Si Deus nobiſcum, quis contra nos? Cum ipſa veritas, quæ omnia vincit pro me, ſat ſcio, pugnabit.

SEC-

SECTIONIS PRIMÆ liber *PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ* Secundus.

Hujus libri Argumentum.

In libro hoc primò probatur Philoſophiam Ethnicorum eſſe adulterinam & falſam, tum quia ſuper ſapientiam mundanam fundatur,
1. Cor. 3. 19. quæ, teſte Apoſtolo, eſt mera in oculis Dei ſtultitia, tum quatenus eſt veritati contradictoria & conſeqnenter non deſcendens à Patre Luminis, qui eſt in cœlo, ſed à principe tenebrarum, qui ſedem ſuam in regione obſcuritatis & ignorantiæ habet: Quare iſta ſapientia ſeu
Iacob. 3. 15. *Sophia* ab Apoſtolo dicitur terrena, animalis, diabolica. Hinc ergo ab eximio illo Theo-Philoſopho D. Paulo admonemur, ut per Philoſophiam ejns modi vanam, quæ eſt á traditione hominnm & ſecundum Elementa mundi hujus inventa, & non habet pro ſecuro ſuo
Coloſſ. 2. 8. fundamento Lapidem Angularem Ieſum Chriſtum, minimé decipiamur.

CAPVT. I.

Philoſophiæ Etÿmologia, Definitio & diviſio.

PRiusquam in abyſſum Philoſophiæ eſſentialiſſimæ profundiſſimam me immergam, cujus fundatio eſt vera *Sophia* ſeu ſapientia divina, quæ eſt res tam difficilis exſecutionis, ut nihil præterquam velox & agiliter alata hominis anima ad exitum felicem valeat perducere; operæ pretium & rationi haud diſſentaneum exiſtimavi, ut in primo loco vocabuli *Sophia* Etymologiam conſideremus, cujus naturam nudam tam avidé venamur, ſitique Tantalea affectamus, quò tum poſteà meliori methodo & certiori intellectu ad ipſius eſſentiam ſive definitionem perveniamus, ac denique firmiori confidentia in ſubjecti diviſiones ac differentias deſcendamus, ut tali progreſſu veritatem directiùs depingamus, eamque melius à falſitate & errore diſtinguamus. Cúm igitur Philoſophia ſit tractatus hujuſce noſtri negocium, ſciendum eſt in primis, quòd ipſa generaliter pro ſapientia accipiatur; at vero in ſenſu ſeu ſignificatione magis propria & peculiari interpretantur Amorem, ſeu amicum (& ut alij vocant) ſtudium ſapientiæ: Nam vocabalū *Philoſophia* componitur ex *Philos*, quod eſt amicus & *Sophia*, hoc eſt, ſapientia, quaſi amor ſeu ſtudium ſapientiæ. Liquet ergo, quòd à Græcis ſic vocatur, quatenus comprehendit in ſe amorem ſapientiæ, ſeù quia in tractando ſapientiam homines ad ipſius amorem incitantur atque alliciuntur. Antiquis temporibus dicta erat hæc ſcientia *Sophia*, ſeu ſapientia tantum, at Pythagoras egregius ille philoſophus vocabulū *Philos* tum poſteá addidit, ut pote, qui ſe maluit potiùs pro Philoſopho, hoc eſt, ſapientiæ amatore, ſeu ſtudioſo haberi, quám titulum ſapientis ſibi impudenter arrogare. Ab Etymologiæ iſtius ſenſu haúd erit difficile naturam & definitionem elicere: Nimirum, quòd ſit amor ſeu ſtudium ſapientiæ ardens fervénſque animi ad ipſam inquirendam atque apprehendendam applicatio, quatenus vocabulum importat, quid ſit amor ſapientiæ ſyncerus. Evidenter ergo ex iſtis apparet, completum philoſophiæ ſubjectum eſſe ſapientiam, cujùs perfecta cognitio eſt ſummum vitæ mortalium bonum, & meta illa amabilis, adverſus quam ſapientes cujuslibet ſeculi in primis, collimaverunt. Verùm ut à rerum primordio erat in rebus diſtinctio differentiaque oppoſita, nimirum inter lucem & tenebras, bonum & malum, juſtitiam & injuſtitiam, ac (ut uno verbo concludam omnia) inter realia & veta Dei atque præſtigioſa, vana & imaginaria Diaboli hominumque mundanorum, quibus eſt ipſe Dux ſeu potius ſeductor; ita etiam extremum eſt inter veram ſapientiam; quæ eſt à Deo & illam falſam ac phantaſticam, ſive humanæ inventionis atque traditionis effectum diſcrimen, cujus pater eſt Diabolus; quippe qui eam hominum Ethnicorum conceptibus ac phantaſijs, chimeris impreſſit, ut etiam electos (ſi eſſet poſſibile) ſubtilibus atque callidis ſuis fallacijs decipiat. Hinc ergo tanta ſeminata eſt à mundi origine inter philoſophiam atque eſſentialem, & illam falſam ſeu adulterinam diſcordia: hinc tantus philoſophorum & philoſophiæ à mundanis contemptus. Nonne hoc totum à pagina ſancta habemus ſufficienter confirmatum? Non in Sapientia carnali (ait Apoſtolus) ſed in gratia Dei verſati ſumus in hoc mundo. Atque
iterum: Prudentia carnis Mors eſt, quo- 2. Cor. 1. 12. Rom. 3. 6.
niam ſapientia carnis eſt inimica Dei; Prudentia ſpiritus eſt vita & pax. Et alibi luculentius: Prædicatio mea non eſt in perſua-

ſionibus & humanæ ſapientiæ verbis, ſed in
oſtenſione ſpiritus & veritatis: ſapientiam
loquimur inter perfectos; ſapientiam autē
non hujus mundi, ſed loquimur Dei Sapiē-
tiam in Myſterio, quæ abſcondita eſt, quam
1.Cor.2.4. Deus revelavit electis per ſpiritum ſuū &c:
Quibus verbis docemur primū, quód ora-
tiones oratorū mundanorū ſuaves & melli-
fluæ, qui ſolo ſermone & non reali virtute
ſunt ſapiētes, philoſophique ſophiſtici, qui
linguis multa pollicentur, effectu tamē pa-
rum aut nihil præſtare poſſunt; ſint plané
venti inanes, cū viceverſa philoſophi reales
ſeu eſſentiales verba virtute & poteſtate
munita edere ſoleāt. Secundó, quod ſermo
á vero & potenti philoſopho prolatus, ſit
fructuoſus & floreſcens, quippe qui æterni-
tatis ſapiētia & non illa hujus mundi ſtatu-
minatur, quæ lapidis Lydij examinatione
ſolūmodo potēs invenitur. Tertió, quoniā
ſapiētia cœleſtis humano generi eſt myſti-
cé & nō humana traditione revelata, ut po-
te in poteſtate divina ſolummodó & ſolis
ſanctis atque electis detecta ſeu manifeſta
& per conſequēs Ethnicis ſapiētibus atque
infidelibus incognita: & tamē iſti ſunt præ-
cipui philoſophię Chriſtianorum compoſi-
tores, quā ipſi, veræ ac divinę philoſophię
leges reſpuentes vel ſaltē ignorantes, tan-
ta fiducia & conamine venerātur atque in-
ſequuntur, ac ſi divinitas à cœlo eſſet nobis
hominibus demiſſa. Cùm nihilominus nos
ex Apoſtoli verbis colligimus, quod ipſa ſit
fallax, vana & ſophiſtica, quatenus orta eſt
ex traditione hominū & ſecundū elementa
hujus mundi fabricata & non à Chriſto ve-
ro lapide angulari, in quo habitat plenitu-
do Divinitatis corporaliter: Hinc ergo idē
aliter: Nos non ſpiritum hujus mundi acce-
Coloſſ 2.8. pimus, ſed ſpiritum, qui eſt ex Deo, & qui
ab eo donatus fuit nobis; loquimur, non
in doctis humanæ ſapientiæ verbis, ſed in
doctrina ſpiritus, ſpiritualibus ſpiritualia
1.Cor 2.12. cōparantes: Animalis enim homo, non per-
cipit ea quę ſunt ſpiritus Dei: Stultitia enim
eſt illi & non poteſt intelligere &c. Atque
iterum: Sapientia hujus mundi eſt ſtultitia
apud Deū: Deus enim novit cogitationes
ſapientū, quòd ſtultæ ſint &c. Quibus etiā
1.Cor.3. 13. decernere poſſumus, quòd ſit ſapiētia falſó
ſic docta & in effectu veræ ſapientiæ con-
traria: quare & ſtulta ab Apoſtolo dictita-
tur; atque ideò conceptus ſeu imaginatio-
nes talium ſapientum ſeu Philoſophorum
cum ſuis Diſcipulis (utcunque optimè de ſe
ipſis ſentiant) ſunt revera ſtultæ & nullius
æſtimationis coram Deo. De hujuſmodi
verò philoſophis Propheta hæc: Væ, qui di-
citis malū bonū & bonum malum, faciētes
tenebras lucem, & lucē tenebras, ponentes
Iſai.5.20. amarum in dulce, & dulce in amarum. Væ,
qui ſapientes eſtis in oculis veſtris & coram
vobiſmet ipſis prudentes. Nonne etiam aſ-
ſignat D. Iacobus, inſignē inter has ſapien-
tias diſcrepantiam? Sapientia (inquit) con-
Jacob.3.15. tradicens veritati non eſt de ſurſum deſcē-
dens à patre luminis, ſed terrena, animalis,
diabolica: Sapientia verò de ſurſum deſcē-
dens eſt de Deo: quibus liquet, quod ut jux-
ta integram paginæ ſanctæ harmoniā, ſa-
pientia accipitur, nimirum pro terrena &
mundana, que eſt ſpuria, hoc eſt, ab inven-
tione humana, nec non ſecundū elementa
mundi parta (uti dictum eſt) ità etiā eſt ſa-
pientia vera, pura atque eſſentialis nimirū
illa, quæ ſuum ortum ſeu radicem habet in
Chriſto ſeu verbo Dei juxta illud ſapientis:
Verbum Dei altiſſimi eſt ſapientiæ fons.
Quod cum ita ſit, non cum tanto fervore
ſeu vehementia à nobis Chriſtianis adoran- Eccleſ.1.7.
da atque amplectanda eſt Philoſophia illa
adulterina & mendax, que ab infideliū fig-
mentis originem ſuam ducit; ut illa omniū
veriſſima & efficaciſſima, ut pote ſuper fun-
damentum verum Chriſtum Ieſum, unicū
lapidem Angularem in contemptu habere-
tur, & pro nihilo planè penderetur, quippe
cujus ſolius eſt implere, ſuſtentare & vivifi-
care omnia: Nam in ita faciendo ſtultos &
temerarios imitabimur Iſraëlitas, de qui-
bus Propheta Baruch in hoc ſenſu: Sapietiæ Baruch.3.
fontem reliquit Iſràël, hoc eſt, neglexit ſa-
pientiā veram, ut artes, ſcientiā & pruden-
tiam in extraneis gentiliū nationibus que-
rerent, in quibus non erat invenienda, ſicut
fecerunt Agareni & illi, qui fuerunt, in
Themā, qui hac viā ad veræ ſapientiæ per-
fectionem attingere haud potuerunt: Nòn-
ne in tali philoſophiæ veræ neglectu Pro-
phetiæ divinę præceptū violabimus? Quod Ierem.10.2.
eſt, ut vias gentiliū minimé diſcamus: quo-
niam leges populorum ſunt vanæ. Et Apo-
ſtolus hiſce paucis nobis innoteſcere vide-
tur extremam illam varietatē & diſſonan-
tiam, quæ eſt, inter duas iſtas ſapientiæ ſpe-
cies. Sapientiam (inquit) græci quærebant;
Iudæi ſigna, nos Chriſtum crucifixū prædi- 1.Cor.1.22.
camus &c: Quo quidem ſermone arguere
videtur, contemplativam græcorū philoſo-
phiam, quæ ex traditione hominum & ſola
imaginatione ſtipata eſt orta, cujus patroni
erant Peripatetici, ſtoici & Epicuræi. At
philoſophia practica erat illa, quam affece-
runt Iudæi (noluerunt enim credere ſine
practicis philoſophiæ effectibus ac in ulti-
mo loco nominare videtur veræ philoſo-
phiæ medullam, ſive ſtudium ſapientiæ re-
ctū, quę conſiſtit in Ieſu Chriſto crucifixo,
quę ex ſolo Deo eſt, quatenus ſapiētia hujus
philoſophię ab ore Iehovę eſt egreſſa: quo- Eccleſ.24.5.
niā ejus fōs (ut dictū) eſt verbum Dei Hinc
in ſua propria perſona ſic loquitur ſapientia
iſta vera: ab ore altiſſimi prodij &c. Atque
hac de cauſa Apoſtolus differentiam inter
philoſophiam Gręcorum, que erat ſpuria,
imaginaria & phantaſtica, atque iſtam ve-
ram & realem oſtendens, hanc nobis pro-
ponit cautelā: Vt (inquit) conſolētur corda Coloſſ.2.2.
ipſorum, inſtructi in charitate, & in om-
nes divitias plenitudinis intellectus in ag-
nitione myſterij Dei Patris & Ieſu Chriſti,
in quo ſunt omnes theſauri ſapiētię & ſciē-
tię abſconditi. Hoc dico, ut nemo vos deci-
piat in ſublimitate ſermonū: ſicut ergo ac-

piſtis Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum,
in ipſo ambulare, radicati & abundantes in
gratiarum actione. Videte, ne quis vos de-
cipiat per philoſophiam & inanem fallaciā
ſecundum traditionē hominum & ſecun-
dum elementa mundi & non ſecundum
Chriſtum Ieſum: quia in ipſo habitat om-
nis plenitudo Divinitatis corporaliter, &
eſtis in illo repleti, qui eſt caput Principa-
tus & poteſtatis &c: ex quibus verbis res
iſtę notatu dignę ſunt reſpiciendę & cum
diligentia obſervandę. Prima eſt, quòd
omnis intelligentię & ſcientię plenitudo
conſiſtit in revelatione & ſcientia myſterij
Dei & Filij ejus Chriſti Ieſu. Quoniam (ut
ait Apoſtolus) in Chriſto ſolo conſiſtit ſa-
Coloſſ.2.3. pientię & ſcientię Theſaurus: Vnde Chri-
ſtus in hæc verba: Quærite regnum Dei &
cætera adijcientur vobis. Et per conſequēs
eſt mera ſtultitia ad veram ſcientiam & in-
tellectum atque ſapientiam inquirendā ab
ipſis, qui eam non habent. Secunda, quòd
melliflui oratores & doloſi & fallaces ſo-
phiſtæ vanique iſtius mundi philoſophi ſint
ſummoperè evitandi & nullo modo credē-
di; quippe quorum doctrina ſeu verba ſunt
ſuperficialia & vix probabilia, quatenus rei
veritate pro ſua in ſtructura baſi nihil aliud
habent, quam figmentum inane & imagi-
nariū. Tertia, quòd ſit Philoſophia & con-
ſequenter ſapientia quædam, quæ initium
ſuum ducit ab invētione ſeu traditione ho-
minum & ſecundum elementa hujus mun-
di & non ſecundum Chriſtum, atque ideò
omni conatu à veris Chriſtianis evitanda ac
propulſanda vel ſaltē non tanta ſynceritate
obſervanda, ac ſi à quadam divinitate eſſet
de cœlis in terram emiſſa. Quarta, quòd il-
la ſit philoſophia ſyncera, & per conſequēs
ſapientia vera, quæ eſt ſecundum Chriſti
naturā, quippe in quo omnis perfecta ſcien-
tia & cognitionis atque ſapientiæ Theſauri
ſunt ſiti: atque iſta doctrina fabricatur non
juxta hominum doctrinā ſeu traditiones,
nec ſecundum mundi elementa, quæ eſt
terrena animalis, Diabolica, & contradi-
cens veritati; ſed ſecundum eam, quæ à
Deo, Patre Luminum deſcendit, uti ab A
Iacob.3.15. poſtolo Iacobo docemur. Super hujus ergo
ſapientiæ humanæ ſeu mundanæ baſes ere-
cta eſt (uti diximus) ea ſapientia Græcorum
(quæ eſt præcipua philoſophiæ Chriſtianæ
pro hodierno die columna) Hocque pro-
bari videtur in eo; primùm, quia Apoſto-
lus Paulus negat ipſam eſſe veram philoſo-
phiam, quatenus ſuper Lapidē Angularem
Chriſtum Ieſum non ædificatur: quemad-
modum ex ſermonibus ejus, philoſophis At-
heniēſibus prolatis, liquido ſatis explicatur.
Nam quando ſectæ Epicuræorū & ſtoico-
rum colloquium cum eo habuiſſent (poſt-
quam rationibus divinæ philoſophiæ ipſos
ab Idololatria & deorum falſorū atque ig-
notorum veneratione diſſuaſiſſet, ipſiſque
ſapientiæ veræ Ieſu Chriſti leges, futuram-
que à mortuis reſurrectionem prædicaſſet,
& conſequenter eos in veræ & realis Phi-
loſophię fundamentis, inſtruxiſſet) eorum
nonnulli replicaverunt dicentes Quid vult Act.17.18.
ſeminiverbius hic dicere? Alij verò, dæmo-
niorum videtur iſte annunciator: Quibus
tandem reſpondet philoſophus verè Chri-
ſtianus in verba hæc: Viri Athenienſes, per
omnia quaſi ſuperſtitioſiores vos video:
Præteriens enim & videns ſimulachra ve-
ſtra, inveni & aram, in qua ſcriptum erat
IGNOTO DEO. Hunc ergo quem igno-
rantes colitis, hunc ipſum annuntio vobis
&c. Nota hîc obiter, quòd iſto ſermone ar- Act.17.22.
guit, ipſos verum ſyncerę philoſophię fun-
damentum ignoraſſe; ut pote, qui verum
Deū, qui eſt verę ſapientię ſcaturigo haud
cognoverunt. Tunc in hunc modum pro-
greditur: Deus (inquit) qui fecit mundum,
& omnia, quæ in eo ſunt; hic cœli & terræ Act.17.24.
cum ſit Dominus, non in manu factis tem-
plis habitat, nec manibus humanis colitur,
nec in diget aliquo, cùm ipſe det omnibus
vitā & inſpirationē & omnia &c. Auſcul-
tate & obſervate (obſecro) ſapientis iſtius
philoſophi excellentiā, qui his verbis philo-
ſophos hoſce mundanos ſapientiā divinā,
& per conſequens philoſophiam Eſſentialē
perſpicuè docet: Nam per textum iſtum in-
dicat, quòd Spiritus Dei, qui eſt Chriſtus
Ieſus templa artificialia non inhabitet, ſed
rem quam libet creatā faciat ſuum ſanctua-
rium, & inter omnes alias creaturas ipſum
hominē templum ſuum carneum facit per
ſuperexcellentiam, ut in eædem contextu
liquet, atque ideò affirmat, quòd idem ſpi-
ritus ſapientiæ ſanctus det omni creaturæ
vitam, & inſpirationē & omnia. Quare ſi
omni rei tunc nulla reſtat res in mundo,
quę non animatur ab eo, quippe ſuam vitā,
reſpirationē & exiſtentiam ab & in iſta di-
vina ſapientia hauriens, & propter iſtam ra- Ioh.1.4.9.
tionē à ſcripturis Lapis haud immeritò di-
ctitatur Angularis, quatenus ſcilicet ſuper
ipſā & in ipſa omnis creaturę fabrica con-
ſiſtit, eique radicaliter innititur. Quare evi- Tim 6.13.
dēs eſt, quòd ipſe ſolus ſit mundi lux, in qua 1.Cor 15.26. Coloſſ.1.16.
eſt vita illa, quę vivificat omnia; Et qui eſt 1.Cor. 12.16.
omnia in omnibus: In ipſo condita ſunt u-
niverſa in cœlis & in terris viſibilia & invi-
ſibilia, omnia per ipſū & in ipſo creata ſunt.
Et ipſe eſt ante omnes & omnia in ipſo
conſtant: Ille implet omnia, operatur om-
nia in omnibus. Nonne videtur etiam Salo-
mon huic rei aſtipulari, dum aſſerit, Spiri-
tum Dei incorruptibilem ineſſe omni rei? Sap.12.1.
Procedit autem Apoſtolus in iſtiuſmodi
orationis filo: Fecitque (ait) ex uno omne
genus humanum inhabitare ſuper univer- Act.17.26.
ſam faciem terræ, definiens ſtatuta tempo-
ra, & terminos habitationis eorū, quærere
Deum, ſi fortè attractent eum, aut inve-
niant: quamvis non longè ſit ab unoquo-
que noſtrum: in ipſo enim vivimus, move-
mur & ſumus: ſicut & quidam veſtrorum
poëtarum dixerunt &c. En & ecce admi-
rabilem Lapidis divini iſtius virtutem &

 ſtupendas

ſtupendas illius in creaturis operationes! Et nota, quod ſemper in poteſtate hominis eſt, ut ipſius inquiſitione, & pulſatione poſſit ad ſuam ſalutem acquiri. Hic eſt ineffabile & inexplicabile veræ Philoſophiæ ſubjectum, & ſummum verorum philoſophorum bonum, quod tantis laudibus à veteri & novo Teſtamentis exaltatur & ebuccinatur. Quare non inconſulté dixit
Coloſſ. 2. 3. in loco prædicto Apoſtolus: In Chriſto omnes Theſauri ſcientiæ & ſapientiæ ſunt abſconditi &c: Quibus inferre videtur Apoſtolus, quòd nulla ſit vera philoſophia, quæ non habet ſpiritualem iſtam fundationem, nimirum Ieſum Chriſtum, in quo eſt plenitudo, divinitatis corporaliter, & qui eſt caput tam Angelicæ & ſuperioris Naturæ, quam Creaturarum inferiorum; & per conſequens omne in omni. Quod cùm ita ſit, apertis videre licet oculis, quam longé à veritate Philoſophia illa Græcanica diſtet; atque hac de cauſa minimé à pijs Chriſtianis eſt illa amplectenda, ſed potius in æternum releganda exilium: cùm à ſacris ſcripturis via magis recta, completa & perfecta ad ſapientiæ æternæ myſteria dignoſcenda vereque philoſophiæ arcana inveſtiganda, delineatur. Denique in eo patet, quòd Græcorum Philoſophia atque ideó mundana ſive humana illa ſapientia, ſuper quam ſtruitur talis philoſophia ſit terrena, animalis & diabolica, & ſapientiæ & philoſophiæ veræ contradicat, atque ob iſtam rationem neceſſe eſt, quòd ſit falſa & ſpura in ſequentibus aperté demonſtrabitur.

CAPVT. II.

In quo, quid ſit ſapientia humana, & quis homo animalis; ac é regione, quid Sapientia divina, & quis homo ſpiritualis, enucleaté diſcutitur.

SEd priusquam ulterius in hoc noſtro diſcurſu progrediamur, operæ erit pretium, ut mundo inprimis ortus ſeu originis tam ſapientiæ humanæ ſive mundanæ & hominis animalis (de quibus ſcripturæ plurimus in locis) quám illius divinæ atque hominis ſpiritualis rationem aperiamus. Sciendum eſt ergo, quód ſuprema ſapientia ſit ipſius animæ guſtus, intelligentia ejus viſio, mens ejus oculus, ratio ejus aſpectus, atque ipſa ratiocinatio objecti inquiſitio, ut, ubi intelligentia non accipiat guſtum ſeu ſaporem ſuúm primarium á ſapientia ſuprema, ibi ſæpiculé in ſuo judicio falli atque decipi ſolet, nec eſt ſatis, ut habeat mentem pro oculo, cujus actu ſit viſio, quippe quæ verſatur tam in inferiorum, quám in ſuperiorum intuitu: Sed neceſſe eſt, ut rectá judicium á ſapientia procedat. Eſt ergo intelligentia illa animæ facultas ſeu poteſtas, qua homo percipit, cognoſcit & diſcernit res omnes intelligibiles: Atque intelligere debemus, quód viſio iſtiuſmodi fiat tribus modis, nimirum vel per aſſiſtentiam ſenſuum exteriorum & tunc verſatur mediante phantaſiâ circa corpora ſenſibilia, quæ ſolent quandoque, imó veró plerunque, hominis naturalis intellectum atque rationem dirigere & aſſiſtere: vel per ſolum phantaſiæ ſpiritum, & tunc verſatur circa corporum & ſpiritualium ſimulacra imaginaria: atque in ambabus iſtis vidẽdi ſpeciebus intellectus facilé corumpatur, & ratione phantaſiæ mediãte qua cognitio rerum corporaliũ intelligibilium conducitur & offertur rationi, ac tandẽ intellectui; ſeduci queat: Nam impoſſibile eſt, quin phantaſia (cúm ſit interior facultas ſenſitiva, quæ profundam in ſe variarum rerum ſenſibilium ſive præſentium ſive abſentium impreſſionem recipit, & ex varijs rerum ſenſibilium realium ſpeciebus ſimiles laborat ſpecies in conceptu producere & extrahere, Et (cúm ultra rerum naturalium, ſenſitivarum, & ſubſtantiarum corporearum cognitionem tranſcendere non poſſit) impoſſibile (inquam) eſt, quin animæ ſeu intelligentiæ notiones tales ſenſibiles repræſentet, quas objecta ejus ſpecialia ei aſſignant: Hinc ergo evenit, quod animus ſeu intelligentia in percipiendo rectè & juſté res, quaſlibet intelligibiles cognoſcendo & diſcernendo decipitur; idque eó præſertim magis quó phantaſia ad conceptum aliquem alicujus rei intelligibiles imaginarium, á rebus quibuſdam ſenſibilibus extrahere atque elicere conatur: Nam in tali actione intelligentia ſeu animus (ad modum ab ipſa phantaſia ſeductus) facillimé circa talem rem in diſcernendo & percipiendo decipi queat: quatenus res illa intelligibilis ſit ſpiritualis ac ſupernaturalis, & per conſequens circulum capacitatis humanæ rationis excedit: Verbi gratia, cúm mentio homini naturali ſive animali fiat de Deo Exercituum, tunc effigies ſtatim in ſpiritu ejus phantaſtico alicujus ſenſibilis & corporei Potentatus, ſeu Imperatoris eminenris ſuis principibus munitus depingitur. Porro ſi Spiritum Sanctum arguere velit, impreſſionem columbæ vel linguas ardentes fiſſas & hujusmodi alia præſe feret. Etiam ſi ſeraphin nominemus, ipſe cum ſex alis contactus in ſpiritu phantaſtico apparebit, ut & Angelus igneus & alatus in eo videbitur, & diabolus cornutus, pedibus fiſſis & in effigie terribili & more phantaſtico in eo præſentabitur

tabitur &c: At ſi immediaté á ſẽſibus in ſpiritum phantaſticum veniat ico, tunc etiam objectum tale viſionem intellectualem fallit. Exempli gratia: Baculus tectùs in a qua poſitus, apparebit viſui curvus, & more tali. De pingetur in ſpiritu phantaſtico. Arbores, civitates, & montes videbuntur navigantibus moveri: Poſtis vel columna apparebit phantaſiæ, nocturno tempore homo: ſimiliter auditui ſonus bombardæ, ut & ipſius pulveris accenſi ſplèndor pro tonitru & fulgure habebunrur imaginationi: ut & ululatus felis pro clamore puerili &c: Porro etiam phantaſia repræſentat falſa ſimulachra tam in ſomno, quám vigilijs per ſe, uti in delirio vel phrenitide vel maniâ correptis videre licet: Imò veró & quandoque fingit ea, quæ nec unquam fuerunt, ſunt aut erunt. Hinc etiam eſt, quod tot errores irrepſerint in mundum, quibus hominis animalis ſenſus atque intellectus ſolis ſimili tudinibus veritatis loco ipſius realis veritatis ductus & mera probabilitate innitens dicipitur & in ſemitam contrariam ſeducitur, nihilque intelligere videtur, præterquam corpora, quæ à ſen ſu phantaſtico oſtetuntur: vel in Spiritu phantaſiæ merè imaginario per ſe creantur. Hinc orta eſt ſapientia illa mundana ſeu humana & conſequenter philoſophia illa Ethnicorum vana, quæ ex traditione hominum & ſecundum elementa hujus mundi & non ſecundum Ieſum Chriſtum veram ſapientiam ab Apoſtolo ſpecificatam proceſſit. Ex iſtiusmodi viſione intelligentiæ fallaci, imaginantur & ſomniant peripateticicum ſuo principe, Elementorum terræ, aquæ &c: cœlorum, Aſtrorum atque ipſius mundi æternitatem, fortunæ finxerunt in mundo Dominium, deũ neceſſitate ad generationẽ, & corruptionẽ agere dicunt, loquuntur de Vacuo, quod in ſubſtantia mundana poſſint imaginari, ſphæras cœleſtes credunt eſſe motu rapto & violento primi mobilis vectas: Meteora á fumis & vaporibus á terra & aquis elevatis fieri, & per antiperiſtaſin invicẽ coacervari, eoſque ab attractiva vi ſolis, Aſtrorũ &c: in altum ſublimari exiſtimant: Terræ motum fingunt, á ventis terræ viſceribus incluſis cauſari, volunt fontes á vaporibus terra venis condenſatis generari: Nubes ab ipſis in altum elevatis & mediante Antiperiſtaſi inſpiſſatis procreari: Hocque ideò à ſenſu colligunt & in phantaſiæ ſpiritu imprimunt, quoniam obſervant in deſtillationibus vapores exolla vel cucurbita in ſummitatem Alembici aſcendentes, in guttas excreſcere & coagulari. Porro ventos ab exhalationibus à terra aſcendentibus & ab eorum repercuſſionibus ab alijs deſcendentibus fieri aſſerunt, quoniam fumum liquorum vel carbonum accenſorum in ſuo aſcenſu à vento in aëre deſcendente lateraliter pelli obſervant. Tonitrua etiam ab ignis in aqua murmure fieri exiſtimant, quoniam ipſum ferrum candens in aquam projectum talia murmura & ſtrepitus facere animadvertuut &c. Quare evidẽs eſt, quod duabus iſtius modi in phantaſia viſionibus, nimirum á ſenſibilibus ſenſuum corporeis & ab imaginibus ſpiritualibus in ipſa impreſſis, utatur ille hominis animalis animus ſeu intelligentia, quæ interiora & centralia, hoc eſt, ſuperiora & divina, vetaque negligendo ad exteriora & ſuperficialia intuenda penitus eſt addicta: Vnde ſequitur, quòd ejus ratiocinatio ſæpiculé circa objecta, quæ inquirit, fallatur, ita; ut plærumque vix probabilia pro veris accipiat: quoniam notiones, quas á ſenſibilium in phantaſia impreſſionibus inquirit, incertæ ſunt: quatenus imagines tam præſentiũ, quám præteritorum & futurorum in ejus ſpiritu more imaginario delineata majore ex parte ſunt fictæ & imaginariæ, tales nimirum apparentes, quales rei veritate non ſunt. Hujuſmodi eſt igitur hominis naturalis ſive animalis conditio; hujuſmodi (inquam) ſapientæ humanæ ſeu mundanæ radix atque fundamentum, quippe cujus animus non intelligit ſive intuetur oculis ſpiritualibus & á ſapiẽtiæ guſtu inſtructus, quorum eſt ea reſpicere, quæ nec corpora nec corporum formas habent, cujuſmodi ſunt Deus, Mens, Verbum, Sapientia, Iuſtitia, Veritas & eſſentiales animæ affectiones Iacob. 3. 15. bonæ. De hujuſmodi ergo ſapientia intendit Apoſtolus, ubi ait: Quod ſapientia, quæ eſt de infra ſit terrena, animalis & Diabolica. 1. Cor. 2. Vnde liquet, quód homo animalis non poſſit (juxta divi Pauli ſentẽtiam) percipere ea, quæ ſunt de Spiritu Dei, quippe cui ſunt illa ſtultia; nec poſſibile eſt, ut ab eo ullo modo intelligantur, ut pote quæ ſpiritualiter ſunt diſcernenda. At ſpiritualis rerum ſecretio non eſt naturale ſed ſupernaturale fidei opus, quatenus non â notionibus ſenſibilibus, ſed á cognitione ſupernaturali ſpiritualiter in animam illuminatam infuſa aſſurgit.

At veró é regione in tertia intelligentiæ animæ viſionis ſpecie, in qua ipſa mentis acie, interiora neglig ẽdo reſpectum ſuum ad ſupremam ſapientiam divi ſit, quæ eſt ejus guſtus & alma nutrix, in qua ſita eſt infallibilis omnium rerum notio, ipſa nec falli, aut deludi vel ſeduci poteſt, atque per iſtam viſionem, quæ res intuetur, quæ nec corporeæ ſunt, nec corporum formas habent, (quas ſuperius recenſuimus) poteſt animus ſeu intelligentia ad veram animæ agnitionem pervenire, & nullo modo per priores videlicet ſenſus & imaginationes, quatenus hæ potius fallunt animum, & faciunt, quód ſibi illa videantur, quæ revera non ſunt. Per receſſum igitur á ſenſibus & corporum ſimulacris ad ſui ipſius & Dei, ejuſque ſapientiæ atque angelorum cognitionem pertingere ſolet, homo internus ſeu ſpiritualis; recedendo (inquam) á ſenſibus, animumque ſuum á multitudine

unitatem verſus diſtrahendo, hoc eſt, revocando radios ſuos extrinſecus diſperſos ad ſe eoſque in ſe retinẽdo: Nam ſenſibus impeditur anima necernere ſeipſam & creaturam valeat. Si ergo anima verſatur circa Deum, tunc exultat & gaudet in ſuo bono, quippe quod bonum animę eſt Deus: At ſi verſatur circa mundana, tunc lętari videbitur in exterioribus & in bono carnis: Aſcendere autem ad Deum, hoc eſt, guſtare de ſuprema ſapientia, eſt intrare in ſe ipſum & ad intima ſui penetrare. Qui ergo ita in altum ſpeculatur, ut tranſcendat ſe ipſum, & de ſuprema ſapientia ſapiat, ille veré ad Deum aſcendit. Hęc ergo eſt vita animę & cordis hominis, dum Deum ſuum contemplatur: Nam qui vivit in Deo, ille ſuum quaſi eſſe cognoſcit, eſſe ipſum Deũ & Dei Verbũ: Vnde ait Mercurius Triſmegiſtus: crede quod in te vidit & audit Verbũ Dei: Et Euangeliſta: In verbo erat vita, & illa
Ioh.1. vita lux hominum Et alibi: Vos eſtis Templum Spiritus ſancti. & membra Chriſti. O quàm nobilis exiſtit ſpiritus ille, qui veræ ſapientiæ guſtu ductus oculis ſpiritualibus percipit, ſe ex luce & vita creatũ eſſe: Nam ſpiritus deprehendens ſe ipſum ex vita & luce compoſitum ad vitam rurſus & lucem tranſcendet. Hac igitur ratione anima ſeipſam tranſcendens ſe pro libitu ad inferiora & ſuperiora delatat & ad cognoſcendum & contẽplandum Deum ſupra ſe, ſeipſum in ſe, & angelos juxta ſe, & quicquid cœli ambitu continetur: infra ſe divinitus illuminatur. Tunc ipſa in hac ſua conditione mediante ſenſu, corpora ſine errore ſpeculatur; imaginatione corporum ſimilitudines, ratione eorum naturas, intellectu ſpiritum creatum & intelligentia illum increatum: Nam diſcernere poteſt intelligentia poſt ſummæ ſapientiæ guſtum inter verum & falſum, quando ſenſus informat imaginationem & imaginatio rationem, & exinde faciat ſcientiam illam, quæ prudentia dicitur (ut tum poſtea rationem inſtruat divinâ præſentiâ ac ſapientiâ verum producat. Atque hæc eſt vera & unica hominis ſpiritualis & mente erecti viſio, qua illam ſapientiam ſpeculatur, quæ deſcendit deſuper, quæ eſt Ieſus Chriſtus, in quo ſunt omnes theſauri ſapiẽtiæ & ſcientiæ abſconditi, quam homo animalis ſive naturalis comprehendere nequeat, ſed ipſam (teſte Apoſtolo) pro ſtultitia æſtimat. Verba viri iſtius ſpiritualis ſunt iſta. Non ſpiritum hujus mundi accepimus, ſed ſpiritum, qui ex Deo eſt, ut ſciamus, quæ à Deo Donata ſint nobis, quæ & loquimur, non in doctis humanæ ſapientiæ verbis, ſed in doctrina ſpiritus, ſpiritualibus ſpiritualia comparantes: Animalis enim homo non
1.Cor.2.12.13. percipit ea, quæ ſunt Spiritus Dei: ſtultitia enim eſt illi, & non poteſt intelligere &c. Super iſtam igitur ſapientiam eſt philoſophia vera Moyſaica fundata, à viris ſpiritualibus & theo didactis in Biblijs ſacris allegatis per inſtinctum Spiritus Sancti mundo revelata: Eſtque in omnibus Philoſophiæ mundanæ & ab hominibus animalibus traditæ contradictoria. Agnoſcit enim hæc vera Philoſophia, Deum eſſe purum & incomprehenſibilem ſpiritum in phantaſiæ marginibus minimè comprehenſum, nec non & verbum ejus ac æternam ipſius ſapientiam. Angelos facit Spiritus divino numini atque etiam Dæmones inſervientes, ab intellectu hominis naturalis minimè in ſua eſſentia concipiendos, multò magis eſſentialiter in ejus phantaſia, pro ut revera exiſtunt deſcribendos. Fatetur etiam contra Ethnicorum leges, mundum & conſeſequenter terram, aquam & cætera elemẽta, atque cœlum, ſtellas, & cætera in mundo fuiſſe à divino verbo creatas: & per conſequens non ab æterno (ut ipſi falſò opinantur) Fortunam Peripatetiam in mundo locum nullum habere concludit, neque agendi neceſſitatem Deo imponit, ſed ipſum ſecundum voluntatem ſuam in hoc mundo operari teſtatur, De vacuitate ſubſtantiæ mundanæ non loquitur, ſed mentionem facit de inanitate ſeu abſentia Spiritus divini omnia informantis, cujus præſentia omnia dicuntur plena. Cœlos in æterna & non primi mobilis coactione mediante ſapientia converſi aſſerunt: Meteora non è fumis & vaporibus fieri, ſed ex æfflatu divino ex cœlo, quod eſt ejus arca theſauraria, produci narrant, idque ſine ulla aut ſolis aut ſtellarum attractione: quippe quarum eſt proprietas, non attrahere ſed diſcutere potius. Terræ motus à poteſtate occulta angelica & non à ventis terræ incluſis cauſari volunt: Nubes non à vaporibus, ſed aëris condenſatione, mediante ſapientiæ actu produci ſtatuunt: Ventos ex theſauris Dei derivari & non ab exhalationibus imaginarijs generari ajunt: Tonitru non ex nubium & exhalationum colliſione oriri ſcribunt: Cum ſit vox Iehovæ: Nec procedunt fulgura ex exhalationum accenſione, ſed ex ore & throno Dei. Atque ita in cæteris. Hæc ſunt ſapientiæ veræ inſtituta ſacrarum literarum authoritate ſtatuminata. Vnde evidens eſt, quid ſit ſapientia humana ſeu mundana: nimirum illa, que fit ex viſione intelligentiæ exteriori ſeu ſenſibili & apparitione notionum corporalium, ſeu corporum ſenſibus exterioribus ſubjectorum vel ſimulacrorum in corporum Spiritu phantaſiæ impreſſorum, ex qua orta eſt Philoſophia humana ſeu ex traditione hominum ſeu ex elementis hujus mundi parta: Et perconſequens quid ſit homo animalis ſeu naturalis, facilimũ erit ex iſtis diſcutere: Videlicet intelligẽtia, cujus ulterius, quàm ad res mundanas ſenſibiles & phantaſticas percipere nequit, Quippe cui de ſapiẽtia ſuprema guſtare vel mẽtis aciem ad Spirituales & ideales verbi divini notiones convertere neſcit: Similiter è regione ex iſtis colligere fas eſt quid ſit

vera

Digitized by Google

vera ſapientia ,nimirum illa, quæ deſcendit ab alro à Patre Luminum, videlicet, quæ ab intelligentia ſive animo eſt orta , quæ infe- riora & ſenſibilia negligẽdo intuitũ ſuum fixum ad ſuperiora habet, hoc eſt, corpora & eorum ſimulachra reſpuẽdo, in ea luminis ſui aciem flectit , quæ nec corpora nec corporum ſimilitudines ſunt , ſed nudæ atque infallibilis veritatis ideæ: Nam ſi ad verbi ſeu ſapientiæ ſupremæ ſeu Chriſti ſpiritualis exiſtentiam viſus ſui aciem fidenter dirigat , ibi illum , qui eſt omnia in omnibus inveniet, & conſequenter omnia in eo, qui eſt omnia ſine fallacia aut deceptione ſpeculabitur: Nam cujus Spiritus unicus eſt Chriſto , ejus ſpiritus unus erit factus in ipſo , & per conſequens omnia ei ſine dubitationis alea ſcire non erit difficile : Nec tibi Lectori hoc videatur mirum, cum omnia in mundo majore ſecundum proportionem debitam in microcoſmo retineantur : Nec equidem eſt ea increata divinitas, quæ mundum & omnia in mundo implet , hominemque centraliter & per irradiationem à centro totum occupat ab invicem diviſa : Quare certum eſt , quód ea, quæ de Deo, Verbo, Æternâ ſapientiâ, Iuſtitiâ , Virtute , & alijs in microcoſmo ubique in ſcripturis ſunt intellecta , in ipſo etiam microcoſmo ſunt intelligenda : Vt enim terra, aqua , aër , ignis , æther & ſpiritus empyreus, intellectus , ratio , mens, ſapientia, verbum & Deus in microcoſmo comprehenduntur : ita etiam iſta omnia proportionaliter ita in microcoſmo comprehenduntur, ut non ſint ab illis in microcoſmo magis , quàm radij Solares à ſole diviſa. Verùm, ut eſt in natura humana quandoque ad mundi inferiora reſpicere , quod eſt hominis animalis ſive naturalis munus & nonnunquam ad ſuperiora vertere ſuæ contemplationis aciem , quod eſt hominis ſpiritualis affectio : Ita redditur quidem homo in genere pronior vel ad ſapientiam humanam ; & conſequenter ad philoſophiam mundanam inveniendam & fingendam , quæ eſt falſa , ut pote ſtultitia & inanitas coram Deo ; vel ad illam divinam in utroque mundo euangelizandam & ſtatuminandam , quæ eſt juſta & acceptabilis apud Deum. His igitur cum diligentia conſideratis , ut omnis ſcrupulus ab hujus mundi literarijs in philoſophiæ hujuſce noſtræ inquiſitione dematur , in hunc modum progrediemur.

CAPVT. III.

In quo veræ ſapientiæ & philoſophiæ origo ac eſſentiale principium explicatur , naturaque & poteſtas ipſius realiter : idque paucis detegitur.

VT methodicé in hoc noſtro negocio procedamus , reſtat jam , ut in loco priori Sapientiæ philoſophiæque eſſentialis originem, fontem ac ſcaturiginem cum diligentia ex literarum ſacrarum teſtimonijs perquiramus ; definitionem naturamque ipſi maxime convenientem tum poſteà majore cum facilitate exprimanus: Deinde oſtendamus , quòd ſit reale non modò philoſophiæ veræ cum Scientijs ex ea dependentibus fundamentum ; ſed etiam myſteriorum ſive arcanorum omnium abditorum ; imò verò rerum cunctarum , tum præteritarum, quàm futurarum revelatrix atque detectrix. Ad originem autem hujus ſapientiæ ſacroſanctæ quòd ſpectat , teſtimonio & conſenſu paginæ ſacræ probabo, quòd illius fons ſit ipſe Deus , qui eſt Luminis Pater: Vnde patet, quòd ſit ſapientiæ

Baruch. 3. Daniel 2.21.

mundanæ omnino oppoſita , quippe quæ eſt terrena & animalis. Hinc Apoſtolus: ſapientiæ dator & inventor Deus eſt : & alibi : ſapientia & fortitudo Domini ſunt. Et

Iob.12.12. Proverb.2.6.

Iob : Sapientia in antiquis eſt & in multo tempore prudentia. Et vir ſapiens. Sapientiam dat dominus , ex ore ejus prudentia & ſcientia. Et alibi Sapientiam poſſidet Deus in principio viarum ſuarum , antequam quicquam faceret , à principio , ab

Prov.8.22. Eccleſ.1.4. Eccleſ.24.5. Sap.9.10.

æterno ordinata eſt. Concepta erat , cùm nondum erant abyſſi. Et Syriacus ait : Sapientia à Deo profecta eſt & prior omnium eſt creata. Atque iterum : Ex ore altiſſimi prodij primo genita ante omnem creaturam. Et Salomon : Sapientia cœlitus mittitur de ſanctis cœlis , ut mecum ſit & mecum laboret. Et alibi tempus electionis, ipſius modum exaltationis, & viam ſeparationis veritatis ipſius à falſitate ſeu figmento, in his paucis , ſed planè aureis enucleat

Sap.6.24.

Salomon : Sapientiam Dei ab initio nativitatis inveſtigabo & ponam in lucem , nec præteribo veritatem &c : Hiſce quidem locis & multis alijs (quos brevitatis gratia omittam) patet , quòd ſapientia , ex qua dependet vera & eſſentiales philoſophia , ſit omnium puriſſima & ſimpliciſſima , quatenus initium ſuum à Patre luminum ducit uti etiam expreſſé nos docet D. Iacobus.

Sequitur jam , ut : Quid ſit Sapientia iſta , & quomodo à Divinitate ſit patta, ſecundum dicti Sapientis mentem explicemus : Sapientia (inquit) eſt vapor virtutis Dei & candor Lucis æternæ & ſpeculum ſine macula Dei Majeſtatis & imago

Sap. 7.25.26.

bonitatis illius. Et Apoſtolus: Chtiſtus eſt effulgentia gloriæ & character perſonæ
Heb.1.3. Dei, qui ſuſtinet omnia verbo ſuo potenti: Quibus diſcernere quecamus, quám immanis ſit differentia intet falſam ſeu mundanam & ſapientiam terrenam Ethnicorum, atque illam veram, ſynceram & eſſentialem, cujus radix eſt Deus, quatenus ejus fons eſt verbum ſeu vox Patris luminum.
Eccleſ.1.6. Sapientiæ fons (ait textus) eſt verbum in excelſis: & ingreſſus illius mandata æterna. Exiſtis igitur luculenter ſatis veré ſapientibus liquet, quid ſit ſapientia illa æterna. Iam veró operam dabo, ut mirabiles ipſius virtutis operationeſque catholicas vobis tã univerſaliter quám particulariter detegam, quibus agit & operatur per totam machinam mundi inque creaturis ejuſdẽ: Ob iſtam etiam rationem dictus eſt Chriſtus (qui eſt vera Sapientia) ſuſtinere omnia
Heb.1.3. verbo virtutis ſuæ. Verùm hæc omnipotens ipſius potentia in & ſuper omnia per excellentiã hiſce Philoſophi & Theoſophi Pauli verbis enucleatur. Chriſtus (inquit) eſt imago Dei inviſibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam in ipſo condita ſunt univerſa in cœlis & in terra, viſibiliá & inviſibilia; ſive Throni ſive Dominationes; ſive Principatus, ſive Poteſtates, omnia pet ipſum & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt ante omnes & omnia in ipſo conſtant, etc: Quæ Apoſtoli Doctrina admodum aliena ſive extranea Academicis illis procul dubio videbitut, qui Philoſophiæ Ethnicorum rudimentis nimium confidunt, quippe quæ ſapientiam nullam talem, nimirum cœleſtem ſive Dei verbum, nec quód mediante eo cœlum, terra & Intelligentæ Angelicæ ſint creatæ, agnovit, aut quód in eo & per illud cuncta fuerunt & àd huc in ſuo ſtatu exiſtunt: Sed nobis præ ſupponit permultas naturas efficientes ſubalternas nimitum illas intelligentiarum, ſtellarum, elementorum, meteorotum & ſimilium, quas volunt operari omnia tam ſupetius quam inferius ex ſemet ipſis: & mundum ſtatuunt eſſe æternũ, hoc eſt, ſine principio & fine: cúm é regione verâ & ſacrâ iſtâ Philoſophiâ doceamur, quód Deus omnia verbo ſeu Sapientia ſua creaverit, quod ipſe operetur omnia in omnibus, & quod ſit omnia in omnibus: Nam textus prædictus expreſſé ait, quod omnia in ipſo conſtant.
Coloſſ.2. Sed ad ptopoſitum: Præcedens antiquitatẽ & virtutem hujus ſapientis textus videtut
Prov.8.22. confirmare hoc: Sapientiã (inquit) poſſidebat Iehova Principio viæ ſuæ ante operam ſuã ante ullũ tẽpus ante ullum ſeculũ: Cum nullæ eſſent abyſſi, edita etat: cum nulli eſſent fontes, abundantes aquis: ante montes fundati eſſent: cúm nondum fecerat Iehova terram: Cum aptaret cœlos ibi erat: Cúm ſtatueret ambitum in ſuperficie abyſſi: cúm fortificaret ſuperiores nubes ſuperné: Quando toborabat fontes abyſſi: quando ponebat mari ſtatutum ſuum: Quando ſtatuebat ambitum in ſuperficie abyſſi: cum fottificarer ſuperiores nubes ſuperné: quando toborabat fontes abyſſi: Cum ſtatueret fundamenta terræ, erat ſapientia apud eum cuncta componens &c: Quo ſermonis filo, ptimúm antiquitatem iſtius ſapientiæ ſacroſanctæ depingit & tum poſteá docet, ipſam fuiſſe cœli & terræ, & conſequenter cujuſlibet rei creatæ, ſive ſit inviſibilis, ſive viſibilis compoſitrix. Hoc totum cum ſenſu & opinione philoſophi ſacri Moyſis convenit, ut pote qui agnoſcit in primo ordine, Abyſſum fuiſſe ſine forma. In ſecundo narrat, materiam hujus abyſſi fuiſſe informem atque inanem præſentiâ iſtius Spiritus divini: Elohim Ruach univerſaliter fuiſſe infotmatam & aquarum nomine inſignitam: In ſerie tertia oſtendit, quomodo operatione & actu iſtius Spiritus Divini & eſſentialis ſive Vocis ſeu Verbi FIAT ab omnipotente prolati, efficaciſſima illa creatura Lux, quaſi forma creata, eſſet ab origine in aquarum maſſam producta: Quarto loco docet, quód ſpagyrica ſecunda vice editi virtute, aquæ ſupetiores per interpoſitionem firmamenti ab inferioribus eſſent diviſæ, atque ita per ſecundũ FIAT ſtatuti ſunt cœli, quẽadmodum illo ipſo Dei verbo tertia ſerie emiſſæ aquæ inferiores in Elementa eſſent diſpoſitæ: Vel potius unicum mundi inferioris Elementum aqueum quadrifarié, ſeu in quadruplicem ſpiritus ſeu ventorum naturam alteratum, quas naturas in uno eodemque elemento ſeu Spiritu aqueo ſic alteratas Ethnici Elementá dictitarunt: Nonne videtut pſaltes hoc idem hiſce verbis Pſal.32.6.
paucis aſſeverare? Verbo (ait) Domini firmati ſunt cœli & ſpiritu ab ore ejus omnis virtus eorum? Atque iterum: In ſapientia Pſal.103.24.
omnia feciſti. Et D. Petrus: Cœli erant 2.Pet.3.5.
prius & terra ex aqua & in aqua exiſtentes 1.Iohan.1.
Verbo Dei. ſimiliter D. Iohannes: Ab eo omnia ſunt facta & ſine eo factum erat nihil: Mundus nimirum ab ipſo ſpiritu luminoſo factus eſt & mundus non novit eum. Et Salomon: Sapientiâ Deus fundavit cœlos, ſtabilivit terram in prudentia: Denique Prov.3.19.
tota harmonia paginæ ſacræ (quam hoc in loco recitate longum nimis foret) hoc idem expreſſé videtut confirmare, videlicet, quod rei cujuſcunque naturæ ſive conditionis eſſet facta, diſpoſita, & completa, per, & mediante virtute, ſive emanationem iſtam divinam, quæ eſt divinus ille actus, cujus radix eſt verbum: Ex ipſo (áit divus Paulus) pet ipſum & in ipſo ſunt omnia: Sed quoniam nonnulli (ſat ſcio) hujus mundi replicabunt, quód, etiamſi ſit verum, quod Deus divino ſuo ſpiritu ſine verbo creaverit omnia, tamen non ſequitur ipſum immediaté agere & eſſentialiter exiſtere in requalibet: verum poſtquam ſpiritus iſte æternæ ſapientiæ creaturæ cuilibet virtutem increationepeculiarem aſſignaſſet; tunc teſtat, ut creatura agat per ſe, hoc

eſt,

ſtat, ut creatura agat per ſe, hoc eſt, libero quodam arbitrio ſeu voluntate propria, quæ dividitur abſolutè & diſtinguitur planè ab immediato actu Divinitatis. Hiſce ſibi malè conſtantibus, juxta fundatas noſtras in Divinitate regulas ſive canones reſpondeo, quòd eſſentia divina ſit individua: Quare evidens eſt, quòd Deus non ſoleat actum ullum eſſentialem, cujuſmodi eſt anima, vita & functiones exinde dependentes cuiquam creaturarum impartire, quæ ab ipſius natura diſcontinuari aut ſeparari queat, juxta axioma illud: quod dedit Deus, nunquam dimiſit. Atque ob iſtam rationem Chriſtus, qui eſt æternus ſapientiæ ſpiritus, dicitur omnia implere. Imo verò (replicabit mundanus iſtius ſeculi ſapiens) qui homines à ſimplici veritate diſtinctionibus vanis diſtrahere aggreditur: iſta præſentia divinitatis ineſt omni rei virtualiter & non eſſentialiter ſeu ſubſtantialiter. Cui ego: libenter ſcire velim (diſtinctiones ejuſmodi academicas pro nihilo exiſtimans) Nam D. Paulus mandat Timotheo: ſi quis, ait, doceat doctrinam aliam & non accedat ad ſermones ſanos Domini noſtri Ieſus Chriſti & ad doctrinam timoris Dei, is eſt, qui ſe extollit, & cum nihil ſciat, ſed infirmus eſt circa diſputationem & quæſtionem verborum, ex quibus fit invidia & contentio & maledicentia & ſuſpitio mala: Et attritio, filiorum hominis, quorum corrupta mens eſt, & deſtituuntur veritate & putant, quòd quæſtus ſit reverentia Dei. Tu autem elonga te ab iſtis: Libenter (dico) velim ſcire, an virtus Dei nun ſit ejus eſſentia, aut an una ab altera diſtingui aut ſeparari queat? Si autem reſpondeat, quod virtus divina non ſit eſſentia, ſed accidens, pro certo credendum eſt, tale reſponſum eſſe erroneum. Cum ſit manifeſtum atque ipſis etiam Iudæis & gentilibus notum, quòd Deus ab omni accidente ſit liber, quippe qui eſt eſſentia omnium eſſentialiſſima in ſe & per ſe exiſtens, nulli accidenti obnoxia. Porro ubi actus ejus eſſentialis adeſt, ibi etiam eſt ejus virtus, & ubi ejus virtus, ibi pariter adeſt ejus eſſentia: Quod quidem ni eſſet, verbum Dei ſive actus divinus, cujus eſt omnia vivificare; omnemque creaturam reddere agilem atque mobilem, videretur eſſe nihil, niſi merum accidens, imò verò accidens à divina eſſen-

Pſal. 32.6. tia diviſum: quod quidem quam foret abſurdum, radicis ipſius immortalitas arguit: Nam David textu prædicto habet: ſpiritu ab ore ejus omnis virtus eorum, nimirum cœlorum &c. Credo neminem eſſe adeò mentis inopem, ut virtutem iſtam pro accidente habeat: Sequitur ergo, quod virtus divina ſit idem, quod eſſentia divina, & per conſequens in ipſo Deo & à Deo, hoc eſt, à ſpiritu divino nunquam diviſa.

Sap. 7. 25. 26. Sed quid plura? Cùm hoc expreſſè à ſcripturis confirmatum habemus: Spiritus (ait Salomon) eſt vapor virtutis Dei & ſyncerus fluxus á gloria Omnipotentis & ſplendor à luce æterna &c. Quid? An virtutem vel ſplendorem iſtum à luce æterna procedentem dicemus accidens, cùm ſit ſpiritus ſapientiæ ſanctus, ut fatetur ſapiens? Hinc etiã divus Paulus loco antea citato: In ipſo condita ſunt univerſa in cœlis & in terra, Coloſſ. 1. 16. Ioh. 1.

tam viſibilia, quam inviſibilia omnia in ipſo & per ipſum creata ſunt & omnia conſiſtunt in ipſo &c. Quibus patet, quòd extra illum, ſpiritũ ſit nihil. Et Iohannes: In verbo erat vita &c. Et per conſequens liquet, quòd creatura ſit continuata & annexa divinitati per vinculum divinæ iſtius naturæ, hoc eſt, per unũ & eundẽ ſpiritum Vitę; qui ineſt ei: ſine quo nexu, unione vel relatione ad invicẽ impoſſibile eſt, ut creatura poſſit momento temporis exiſtere: Hinc igitur dicit pſalmiſta Regius: Omnes creaturæ in Pſal. 104. 24. &c.

te expectationẽ habent, ut des eſcam ipſis in tempore ſuo: Te dante ipſis, colligunt, aperiente manum tuã ſatiuntur bono: Abſcondente faciem tuam conturbantur, recipiente ſpiritum eorum expirant, Emittente ſpiritum tuum, recreantur bono &c. Quo videre liceat, quòd ſit actus iſtius ſapientiæ immediatus, qui facit creaturam vivere & exiſtere, & quòd ſit ea, quę operatur omnia: Nam ſcripturæ teſtantur, quòd Deus vivificat omnia: Et quòd in eo vivimus, movemur & ſumus, & non modò nos, ſed etiam omnis caro in genere, uti ex hoc ipſo textu colligimus: Atque etiam ex iſto Iobi teſtimonio: Si Deus apponens ad hominẽ animã ſuam, ſpiritum ſive flatum ejus ad ſe reciperet, deficeret & expiraret omnis caro Iob. 34. 14.

ſimul & homo in cinerẽ reverteretur &c. Ecce ergo lapidẽ Angularem, ſuper quem ædificatur omnis caro, & ſine quo ipſa in nihilũ redigitur. Porro Propheta, Deus dat flatum populo, qui eſt ſuper terram, & ſpiritum calcantibus eam &c. Quomodo (vos obſecro) poſſibile eſt, quòd iſte vitæ ſpiritus ſit in & cum omnibus præſens, atque ideò eſſentialiter in omni re, & tamẽ à ſua actione inmediata ceſſaret & requieſceret, cum ſit in ſe omnium velociſſimus, maximéque agilis & mobilis, ut à Salumone docemur? Sap. 7.

Quòd iſte ſpiritus ſit omnibus præſens, in eo liquet, quatenus omnia agunt, moventur, & vivunt in ipſo & per ipſum: Nam Coloſſ. 1. 1. Cor.

textus ſuperior habet: Omnia in ipſo conſtãt. Et alibi: ipſe operatur omnia in omni- 2. Petri. 3. c. Sap. 12. 1. Pſal. 139. 7.

bus. Et D. Petrus: Cœli & terra & conſequẽter omnia, quæ erãt ex aqua conſiſtunt Verbo Dei. Et Salomon: Incorruptibilis Dei ſpiritus, ineſt omni rei: Atque ſpiritus diſciplinę ſanctus, implet terrarum orbem. Et pſaltes: Quò irem à ſpiritu tuo, aut quò à facie tua fugerem? Si aſcenderem cœlos, illic es, aut ſtratum ponerem in ſepulchro, ecce ades: Si aſſumerem alas auroræ habitaturus in extremitate maris, etiã illuc manus tua deduceret me & prehenderet me dextra tua: Sin autem dicerem,

rem, utique tenebræ velut crepuſculo ob-
voluant me, atque nox eſt lux circa me,
tenebræ quidem ita obtenebrare poſſunt,
quin tu prævideas; ſed nox ut dies illuſtrat
&c. Quamobrem manifeſtum eſt, quòd
ſit realis ſpiritus Dei & non aliqua virtus
accidentalis (uti nonnulli falſó imaginan-
tur) qui implet omnia. De quo propheta
Iſaias hæc: Cœlum eſt ſedes mea; terra
autem ſcabellum pedum meorum: Et Ie-
Ierem. 23. 24. remias: Cœlum & terram nunquid im-
pleo Iam verò ut ſciatis, quomodo hoc
fiat, ſedulò verbo Davidis Regij auſculte-
Pſal. 104. 24. tis velim, dicentis: In ſapientia omnia fe-
ciſti: repleta eſt terra poſſeſſione tua &c:
hoc eſt, ſpiritu tuo, qui implet omnia, in-
Eccleſ. 1, 10. format & in actum reducit omnia. Vnde
etiam filius Syrach: ſapientiam ſuam effu-
dit Deus ſuper omnia opera ſua & ſuper
omnem carnem juxta datum ſuum, Ac ſi
dixiſſet, quòd ſpiritus ſit ſecundum plus
vel minus in omni re, nimirum juxta illam
proportionem, quam Creatori placuit, vel
huic ſive illi creaturæ eam aſſignare. Atque
iſta eſt ratio, quòd Salomon in alio loco
aſſerit, ſapientiam operari omnia, juxta
Sap. 8, 5. illud etiam Apoſtoli ſupra dictum: Deus
operatur omnia in omnibus: Quòd cùm
ita ſit, quid quæſo obſtat, quin audacter
inferamus, quòd ſpiritus iſte ſit præſentia-
liter & eſſentialiter ubique, & per conſe-
quens in omni re? Quid plura, nonne nos
docet Moyſes egregius ille noſter in phi-
loſophia ſacra præceptor, quòd ſtatutis
cœlorum & Elementorum fundamentis
quælibet creatura ex ipſis conflata, & in
ipſis movens ac vivens; tam exiſtentiam,
quàm præſervationem ſuam ab illo unico
ſpiritu acciperet: videlicet, quod Sol, Lu-
na & cætera cœli ſydera, & ſemina rerum,
& arbores, & herbæ, & omnia alia in ge-
nere vegetabilia, atque ex animali regno
reptilia & quadrupedia, volatilia atque
etiam ipſe homo fuerint ab uno eodemque
Spiritu creata: Verùm enim verò Deus
majorem ſpiritus ſui portionem homini
aſſignavit, ut ampliori ipſius præſentia &
poſſeſſione cætera animantia excelleret.

Integrum hujus negocij philoſophici
ſcopum ſcriptis, uti à ſcripturis expreſſé &
apertè recitatur, mandare nimis foret la-
örioſum: Nam ſi introſpiciamus opera
Moyſis, libros Ioſuæ & Iudicum legamus,
hiſtoriam Regum & Chronicorum obſer-
vemus, Narrationem Iobi auſcultemus,
Pſalmos Davidis, proverbia & Eccleſia-
ſten, Canticum Canticorum & Sapientiam
Salomonis perquiramus: monumenta Pro-
phetarum, ſubjectum Eccleſiaſtici atque
Maccabæorum ſcrutemur, ac tandem, re-
lationes ac dicta Chriſti & Apoſtolorum
cum diligentia animadvertamus; perci-
piemus evidenter, quód iſta ſacra ſapien-
tia, cum eſſentialibus ipſius virtutibus, ac-
tibus & effectibus in vaſta totius tam ſu-
perni, quàm inferni mundi caritate ſit ba-
ſis & fundamentum totius doctrinæ &
ſcientiæ, tam in rebus naturalibus, quàm
ſupernaturalibus, ſeu potius, quæ concer-
nunt actus Dei in tabernaculis ſuis creatis,
ſeu aqueis tegumentis, quæ ipſe vel induit
vel exuit ſecundum voluntatem ſuam,
uti ſcripta illa ſacra ubique ferè loci te-
ſtantur.

Iam verò relictis generalibus ad parti-
cularia deſcendam, & oſtendam, quomo-
do ſit Sapientia iſta æterna centralis fons
& Lapis Angularis, in primis artium om-
nium: ſcilicet Theologiæ & Medicinæ,
Aſtronomiæ, Muſices, Arithmeticæ, Geo-
metriæ, Rhetoricæ, ac tum poſtea, quo-
modo ſciẽtia Meteorologica in ipſius actu
& virtute dependeat: Deinde qua ratione
ſcientia Ethica ſeu Moralis & Gubernatio
politica ab inſtructionibus & directioni-
bus ipſius oriantur: Ac tandem declarabo,
quomodo omnes actus ſecreti, revelatio-
nes myſticæ atque miraculoſæ ab ipſa per-
ficiantur; illum confirmando locum ſcrip-
turæ, ubi dicitur: Cæteræ ſcientiæ ſunt
ancillæ hujus. De hiſce ergo omnibus or-
dine in ſequentibus.

CAPVT. IV.

In hoc capite probatur, quòd vera ſophia ſeu ſapientia ſit baſis & fundamentum omnium artium; & per conſequens, quòd ſi ipſa homini debita inquiſitione reveletur, ille ab ea quaſi unica ſapientiſſima & eſſentialiſſima magiſtra doceri atque erudiri poteſt.

Coloſſ. 2. 3. IN Chriſto (ait Apoſtolus) ſunt omnes
1 Cor. 2. 8. theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſcon-
diti: Et Salomon. Sapientiam dat Domi-
nus, ex ore ejus prudentia & ſcientia: &
Eccleſ. 24. 46. Eccleſiaſticus: Theſauri zabit ſuper virum
Ioh. 14. 26. ſcientiam & intellectum juſtitiæ. Atque
Ioh. 16. 13. iterum: Ego doctrinam, quaſi prophetiam
effundam & relinquam illam quærentibus
ſapientiam: Et verbum incarnatum, ſeu
Chriſtus Ieſus ait: Spiritus ſanctus vos doce
bit omnia. Et alibi: Cum venerit ille ſpiri-
tus veritatis, docebit vos omnem verita-
tem. Eſdras guſtavit de ſapientia iſta eſ-
ſentiali, induta veſtè materiali, nimirum in
forma poculi cujuſdam ignei, cujus hauſtu
adeò ſpiritu divino erat repletus, ut volumi
na ſapientiæ per integros quadraginta dies
dictaret: quorum omnium eà ſcriptis man-
dantes recordati ſunt ejus ſcribæ. Et Salo- Sap. 7. 7.
mon ait: Sapientiam optavi, & datus eſt
mihi ſenſus: invocavi & venit in me ſpiri-
tus ſapientiæ. Sed ne iſtius mundi ſcrupu-

loſi dicant , quòd verba iſta Salomonis in ſenſu alio intelligantur , quàm illa earum ſcientiarum , quæ ſub philoſophia naturali comprebunduntur : Moneo ergo tales , ut pro meliori ipſorum directione ad ſapientis documenta ſuas convertant mentes, qui ſatis apertè hiſce dubitationem delere aggreditur: Spiritu (inquit) ſapientiæ mihi datum eſt, ut cognoſcerem conſtitutionem
Sap.7.17. mundi & vim Elementorũ & Principium, medium & finem temporum, ſolſtitiorum mutationes , & varietates temporum ſeu tempeſtatum , & anni circuitus , & ſtellarum ſitus , & naturas animantium & animos ſeu iras beſtiarũ , & ventorũ ſeu ſpirituum vim, & cogitationes hominum , & differentias plantarum & radicum facultates : Etiam cognovi , quæcunque ſunt occulta & manifeſta : omnium enim artifex me docuit ſapientia &c. Ex quibus colligimus, quod hujuſce ſpiritus divini revelatione , rex iſte ſapientiſſimus ad rerum & ſcientiarum omnium cognitionem pervenerit : Nam cum ſapientia ſit radix centralis, ſive lapis Angularis omnium, quomodò eſt poſſibile , ut ad centri notitiam pertingamus, cùm circumferentiæ arcana ignoremus; idque præſertim cùm circumferentia ſeu externum rei ſit nihil , præterquam illud ſolum , quod ordinatur & diſponitur à centro. Et ob iſtam cauſam ſpiritus iſte divinus haud immeritò à profundiſſimo Philoſopho Hermete dicitur centrum cujuſlibet rei , cujus circumferentia eſt nullibi, at nihilominus omnes in ſe comprehendit circumferentias. Ex prædicto igitur Salomonis ſermone addiſcere poſſumus inprimis quòd ſapientia ipſi haud aliter, quàm Moyſi abſtruſa illa myſteria , quæ concernunt mundi fabricam revelârit: Secundò, quòd ipſum naturam & poteſtatem Elementorum cũ occulto actu & miraculoſa generatione & proprietatibus meteororum , quæ fabricata ſunt ex materia elementari docuerit : Tertiò quòd rationem & modum ortus & productionis ventorum, & Aſtronomicæ anni diviſionis , & ſitus ſive poſitionis ſtellarum in cœlo atque naturarum earum aſtrologicarum ei præbuerit. Quarto, quòd myſteria artis medicandi Præcipua aperuerit: Nam fatetur, ſe à ſua magiſtra ſapientia naturas omnium creaturarum & conditiones beſtiarum , & differentias plantarum & facultates radicum didiciſſe. Quintò narrat, quòd mediante iſto ſpiritu particeps eſſet factus rerum omnium occultarum ſeu abditarum & conſequentiæ Myſteriorum Angelorum; imò verò & arcanorum ipſius Dei.

THEOLOGIA. De mundo æterno.

Ad Theologiam autem quod attinet, conſtat ipſam à verbo *Theos* Deus & *Logos* ſermo derivari , quaſi ſermo de Deo. Hæc alta ſcientia ſuper divinas haſce etiam baſes fundatur, unde ſapiens : Spiritus ſapientiæ trans feret ſeipſum in animas Sanctas
Sap.7.27. & amicos Dei, & prophetas conſtituit: Neminem enim diligit Deus , niſi eum , qui cum ſapientia habitat. Iterum alibi: Sapientiam emittit Deus è ſanctis cœlis, à throno gloriæ ſuæ mittit illam homini, ut præſens verſetur ſecum in labore , ut cognoſcat, quid gratum ſit apud ipſum : Illa enim novit omnia. Ecclef.24.45. Ob hanc etiam rationem inquit ſapientia: Ego illuminabo omnes ſperantes in Domino. Et alibi : Ego ſum liber vitæ, Ecclef.24.32. teſtamentum altiſſimi & agnitio veritatis. Et Salomon : Sapientiæ concupiſcentia conducit ad regnum perpetuum. Atque iterum Sapientia doctrix eſt diſciplinæ Dei & electrix operum illius, Et alibi : Per ſapientiam habebo immortalitatem &c. Sap.6.21. Sap.8.4. Sap.8.13. Animo tædium foret , & lectori videretur fortaſſe ſuperfluum , ſi plures Theologicæ doctrinæ confirmationes, quæ ab iſto ſpiritu indicantur & manifeſtantur, hoc in loco enumerarem: Paucis dico , quòd iſte eſſet Spiritus ille in Chriſto Carneo & Apoſtolis ſuis , qui fecit eorum organa corporea linguas videlicet loqui , mannuſque & plumas mandare ſcriptis totam illam Theologicam doctrinam & ſapientiam, quæ à novo teſtamento continetur : Atque etiam erat iſte ſpiritus , qui ſermones in veteri Teſtamento quaſi oracula divinitatis per plena Patriarcharum & Prophetarum ora edidit. Quare opus eſt , ut ad ea quaſi fontes Theologiæ literales retroſpiciamus, quippe ſub quorum typicis ſeu griphicis inſtructionibus occultus ſpiritus hujus ſecreti ſenſus deliteſcit; qui mediantibus myſticæ Theologiæ preceptis extrahi atque enucleari poteit.

DE Mundo ANGELICO. Coloff.1.16. Coloff.2.9. Ephef.1.20.

Procedam jam ſecundo loco ad ſcientiam illam, quam habere baſin cum Theologia probabo , quæ ad mundum ævialē ſpectat: In ipſo (ait D. Paulus loco anteà citato) condita ſunt univerſa in cœlis, ſive Dominationes , ſive Throni, ſive Principatus, ſive Poteſtates. Et alibi in Chriſto habitabat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, qui eſt caput omnis Principatus & poteſtatis. Atque iterum : Chriſtus conſtituitur ad dextram Dei in cœleſtibus & ſuper omnem Principatum & poteſtatem & virtutem & Dominationem &c. Quibus teſtimonijs atque alijs permultis ex ſacra pagina collectis (quæ brevitatis cauſa omitto) probatur , quod nullum myſterium ſecretum inter angelorum ſocietatem comprehendatur, ſive illud ſpectat ad ipſorum creationem, ſive eſſentiam , ſive proprietates & virtutes ſive denominationes , quæ non ſunt in ſpiritus iſtius ſuperexcellentis poteſtate, & ſcientia non exiſtat, à quo etiam & per quem revelatur , illud hominibus: Nec quidem eſt mirum, ſi in ipſius velle ſit omne in omni detegere : cùm notum ſit à ſapientibus, ipſum eſſe omnia in omnibus.

ASTRONOMIÆ. Quæ eſt ſuprema in

Iam verò ad proximum ſcalæ ſcientiarum gradum deſcendam , qui eſt Aſtronomia cujus natura eſſentialis ſuper iſtius ſapientiſſimi ſpiritus alas volare & ejus Baſi

mundo temporali ſcientia.

ſive fundamento inniti videtur. Vnde filius Syrach: Sapientia in cœlis fecit, ut oriretur indeficiens lumen &c. & veriſimile eſt (juxta Prophetæ regij aſſertionē) quòd ſpiritus iſte tabernaculum ſuum poſuerit in ſole: utcunque nonnulli haud ſibi conſtantes locum iſtum in alium ſenſum & nihil ferè ad propoſitum interpretari videntur: Nam ille ipſe ſpiritus in ſua propria perſona loquendo, dicit: Ego ſapientia gyrum cœli circumivi ſola: Ac ſi dixiſſet, Ego in meo tabernaculo ſolari per cœli circuitum ambulavi. Et pſaltes: Deus in ſapientia ſua numerat multitudinem ſtellarum, & omnibus ijs aſſignat nomina. Magnus Dominus noſter, magna virtus ejus & ſapientiæ ejus non eſt numerus &c: Quare manifeſtum eſt, quod ſi in ſapientia ſua ſeu per iſtum ſuum ſpiritum ſtellæ numerarentur, & nominibus proprijs vocarentur; ſequitur etiā, quòd earū virtutes, curſus & proprietates in ipſo ſint optimè cognitæ, quippe à quo fuerunt ab origine creatæ, ordinatæ, & in eodem, quo nunc exiſtunt ſtatu præſervatæ: Nam David Rex confirmat, quod quælibet in cœlo virtus ab iſto Dei ſpiritu procedat: Et Eſdras: Stellæ fundatæ ſunt in verbo Dei, qui novit numerum ſtellarum: In hoc etiam reſpectu Propheta Baruch; ſtellæ dederunt lumen in cuſtodijs ſuis & lætatæ ſunt ad juſſum Dei. Atque hinc erat quòd, cùm ſpiritus iſte pro Ioſua pugnaret, ſolum fecerit fixè in cœlo per aliquot horas ſtare. Porro etiam ſplendorem ſolis in tenebras patiente Chriſto convertebat. Ad hujus etiam juſſum ſtellæ adverſus Siſaram pugnaverunt &c. Vnde liquet, quòd, ut cœli & ſtellæ erant in principio ab iſto ſpiritu creati & animati, ut pro organis ad mundum inferiorem ſeu ſublunarem ad miniſtrandum inſervirent: ita etiam ultra communem Naturæ microcoſmicæ curſum ſeu modum, poſſunt pro voluntate & imperio iſtius ſpiritus omnipotentis (qui agit in ijs haud aliter, quàm anima in corpore) à propria & conſueta ſua actione diverti; videlicet tam motum ſuum, quàm lucis & ſpiritus ſui influentialis activitatem alterando. Ad ſtellas verò fixas quod attinet, Iob in perſona iſtius ſpiritus hæc. Nunquid ligare poteris manibus tuis fructus delicatos vergiliarum ſeu Pleiadum, vel ſerotinos fructus Orionis aperire facies? Nunquid exire facies Mazaroth, ſeu ſigna cœleſtia tempore ſuo & Arcturum cum ſtellis minoribus veluti filijs ſuis duces? Nunquid noſti ſtatuta cœli? Nunquid pones dominium ejus in terra? &c: Ac ſi quis diceret, quòd nemo valeat curſum ſtellarum directè & pro certò intelligere, aut poteſtatem & virtutem influentiarum diſcernere ſine ſpiritus iſtius ſapientiſſimi aſſiſtentia & indicatione. Ob hanc ergo rationem videtur Salomon gloriari, quòd curſum anni & diſpoſitiones ſtellarum & mutationes ſolſtitiorum, doctrinâ iſtius ſpiritus omniſcientis intelligeret ſi ergo Aſtronomiæ profeſſor iſtud verum aſtrologiæ fundamentum non habeat, omnes procul dubio ejus prædictiones erunt ſalſæ & fabuloſæ, vel ſaltem (ut plurimum) incertæ & mendaces, ut in Aſtrologis vulgaribus videre licet.

Eccleſ. 24. 6.
Iſai. 45. 5.
Eccleſ. 24. 5.
Pſalm. 32. 6.
4. Eſdr. 6. 17.
Baruch. 3. 34.
Ioſuah. 10. 13.
Math. 27. 45.
Iudic. 5. 20.
Iob. 38. a. 31.
Sap. 7. 10.

METEOROLOGA in temporali elementari mundo

Sequitur, ut de ſcientijs ad inferiorem mundi temporalis regionem ſpectantibus verba in loco proximo faciamus, quo rationem operationis ſpiritus iſtius Catholici ad meteororum multiformium productionem in Catholico Elementari regno oſtendamus.

Pro actu & operatione iſtius æterni actoris & motoris in Aëre, Aqua & terra quaſi in uno Catholico elemento ſeu ſpiritu ſublunari humido, ad meteorum productionem. Hæc etiam à libro ſacroſancto: Deus Sapientiâ ſua aptat pondus aëri, & appendit aquas in menſura, & facit pluviæ ſtatuta, & viam ſulgitro tonitruum &c. Quo ſermonis filo arguit Iob, quod hic ſpiritus æternus, in quo eſt tam contractionis, & condenſationis, quam dilatationis & rarefactionis vigor & poteſtas: Poteſt pro voluntate ſua aërem vel ſpiſſiorem & ponderoſiorem condenſatione & conſequenter in nobis conſiſtentiam reddere, vel eum in ſubſtantiam tenuiorem & ſubtiliorem dilatando ſeu rarefaciendo in formam fulguris ſive corruſcationis reducere. Quare ſciendū eſt, quòd in omnibus iſtiuſmodi mutationibus, formæ hujus varietatē ab actore ſive alteratore iſto accipiat; idque juxta voluntatem ipſius, qui eſt rerum omnium diſpoſitor ſive ordinator: Atque ita nubes, fulgur, Tonitru, cometa, Gelu, Nix Grando, glacies &c. id genus alia aſſidue ab iſtius ſpiritus actu creantur & in hoc mundo ſublunari producuntur. Nonne hæc omnia à ſacra ſcriptura habemus confirmata? Sapientiâ Dei (ait Sapiens) eruperunt abyſſi, & nubis rore concreſcunt. Et Syriachus in perſona dicti ſpiritus: Ego ſapientia, ſicut nebula texi omnem terram. Iterum: Ego in altiſſimis habitavi & thronus meus eſt columna nubis. Et Iob: Deus nubes efficit ſapientiâ. Et David: ipſe educit nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam facit. Producit ventos de theſauris ſuis. Et alibi: Verbo ſuo quam celerrimè excurente & ſermone ſuo in terra emiſſo, edit Deus nivem, ſicut lanam, & pruinam, ſicut cineres diſpergit, Coram furore ejus quis conſiſtat? &c: Sunt profectò multa centena aliorum locorum, quæ ex libro veritatis citari queant ad probandum, quod omnis meteorologiā vera ſundatur ſuper iſtum ſpiritum: Sed quoniam uberius libro hujus ultimo de hoc ſubjecto agemus, in quo veram Meteororum hiſtoriam non modò recitavimus, ſed etiam Meteorologiæ Ariſtotelicæ errores & falſitates detegimus

Iob. 28. 25.
Prov. 3. 20.
Eccleſ. 24. 6.
Eccleſ. 24. 7.
Iob. 28. 25.
Pſalm. 134. 7.
Pſal. 147. 15.

Digitized by Google

nius & plura de iis non dicam. Denique cum hac Salomonis confeſſione membrum hoc concludam. Novi (inquit) virtutes Elementorum & varietates temporum ſive tempeſtatum & ventorum ſeu ſpirituum vires: Nam omnium artifex me docuit ſa-
Sap.7.a 17. pientia. Vnde manifeſtum eſt, quòd ipſa, quæ erat meteororum fabricatrix & per conſequens in naturarum ipſorum inprimis cognitione eſt verſata, ipſa (dico) Salomonem in eorum myſterijs inſtrueret.

MEDICINA. Reſtat nunc, ut de Medecina ſive curandi arte pauca dicamus: Ad iſtam ſcientiam præſtantiſſimam quod pertinet, ſapiens di-
Eccl.38.2. cit: A Deo eſt omnis medela &c: Quod cum ita ſit, evidens eſt, quod præcipuus in arte curandi actus ſit immediatè ab iſto ſpiritu, quare Propheta Regius: Miſit ver-
Pſal.106 20. Sap.16.11. bum ſuum & ſanavit eos, & eripuit eos de interitionibus eorum. Et Salomon: Neque herba, neque malagma ſanavit eos, ſed tuus domine, ſermo, qui ſanat omnia &c. Obſerva bene. Verbum ſeu ſermo tuus (ait textus) qui ſanat omnia: At divinum iſtud verbum eſt radix ſive fons iſtius ſpiritus æterni, & conſequenter baſis & fundatio curationis, conſiſtit in ipſo: unde ſequitur, quòd omnis curandi virtus procedat ab eo: Nam etiam hoc idem cum ſenſu Apoſtoli convenit: Diſcrimina, ſeu diviſiones, ait, ſunt gratiarum, ſed idem ſpiritus: Diviſiones operationum; idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus: Alij quidem per ſpiritum datur ſermo ſapientiæ; alij veró ſermo ſcientiæ ſecundum eun-
1.Cor.12.4.9. dem ſpiritum; Alij fides per eundem ſpiritū &c; alij dona ſanationis per eundē ſpiritum; Iam verò, quod ſpiritus iſte omnipotens & omneoperans ſit ille, qui vitam at-
Prover.2.7. Prover.3.16. tribuat creaturæ, ex multis ſacræ ſcripturæ locis confirmatur: Nam inquit ſapiens: Sapientia cuſtodiet ſalutem. Et iterum: In ſapientiæ dextra eſt longitudo dierum: Eſt lignum vitæ omnibus, qui apprehenderunt eam &c. Atque hoc tam de animo, quam de corpore eſt intelligendum: Quemadmodum in curationibus à Chriſto & Apoſtolis ejus feliciter peractis apparebat,
Prov.8.35. qui eas mediante ſpiritu iſto complebant. Porro, ſapientiam (ait ſalomon) qui invenier, inveniet vitam & hauriet ſalutem à
Sap.10.9. Sap.9.19. Domino. Et alibi: Ipſa hos qui ſe obſervant à doloribus, liberabit. Atque iterum: Per ſapientiam nati ſunt, quicunque placuerunt tibi, ô Domine, à Principio &c: Imò verò quilibet prudens lector conſiderare debet, nullum eſſe animal, vegetabile, aut minerale in medicinæ arte, uſurpatum,
Eccl.38.4. quod actum ſuum curativū non immediatè ab iſto ſpiritu habeat & receperit. Propter hanc ergo cauſam Syrachus Altiſſimus de terra creavit medicinam, & vir prudens non abhorrebit eam. Quo contextu obſervandum eſt, primum quod arbores, herbæ, radices atque etiam mineralia, cum ſint terrigena fuerunt à Deo ab origine mundi pro curatione hominum ordinata: ac tunc poſtea, quod actus in ipſis ſalutiferus eis à ſpiritu iſto incorruptibili ſit impertitus: Quippe qui dicitur ineſſe omni rei, & operari in ijs omnia, tametſi varieformiter notetur in ipſis agere, ut Apoſtolus loco ante citato videtur aſſevera-
re, confirmans prædictam ſapientis aſſertionem, quæ eſt, quod Deus verbo ſuo ſanat omnia. Si ergò verbum ſanet omnia, tunc nihil ſanare poteſt, quam mediante verbo ſive ſpiritu ſapientiæ, cujus fons eſt Verbum (uti antea eſt dictum) ſed cum incorruptibilis iſte ſpiritus ſit in omni re, & cum ſit omni re hujus mundi agilior & mobilior; & cum reſpectu ſuę puritatis per omnia penetret, & per conſequens in omnibus operetur: Quid, obſecro, me aut ullum Chriſtianum impediet, dicere, quód Deus operetur omnia in omnibus, mediante Verbo per ſe & immediatè, & conſequenter, quòd nulla creatura agere poteſt ex ſe ipſo & per ſe ipſam: uti abſurda eſt illa Peripateticorum doctrina, nos falsò (corda ſynceorum Chriſtianorum à veritate creatoris ſeducentes) inſtruit: Nam erroneis hujuſmodi illius rudimentis homines pios allicere tentat, ut à Deo omnia creante, & qui eſt omne in omni, derogent, quo creaturæ (quæ ſine verbi præſentia planè nihil ſunt) ſibi abſolutam & per ſe agendi & operandi poteſtatem arrogent, quod quidem, ut melius præſtare queat, multarum eſſentialium & diſtinctorum ſubalternatorum agentium meminit (ut antea dictum eſt) quæ omnia actiones & operationes habere fingit per ſe, hoc eſt, ſine ope alterius, quod exiſtant, agant & operentur: cujuſmodi ſunt Sol, Stellæ, venti, Elementa, ſeu potius Elementum Catholicum multiformiter informatum, & creaturæ tam perfectè, quàm imperfectè mixtæ. Certè in hoc faciendo deludit mundum, ipſum efficiens credere, quòd organum ſeu inſtrumentum agat eſſentialiter per ſe & non centraliter & divinitus orta virtus, quæ eſt cujus liber creaturæ fundamentum, & inſignis ſummi philoſophorum boni character ſive meta, adverſus quam veræ philoſophię amator collimat. Hęc ergo eſt ratio) quòd Salomon, Prophetę, & Chriſtus cum ſanctis ſuis Apoſtolis Chriſtianos omnes exhortantur, ut ſint verę ſapientię amatores, ut pote in qua eſt omnis actus tam intellectualis ad mentem humanam ad ſcientię & ſapientię culmen ſublimans, quàm materialis nimirum ille, qui opera-
tur ad vivificationem, vegetationem, & multiplicationem. Sed de iſto alibi latius, concludendo hujus capitis membrum cum iſta confeſſione Salomonis: Naturas, air, animalium & iras beſtiarum &c. differentias virgultorum & virtutes radicum atque etiam quę ſunt occulta & manifeſtata mihi patefecit omnium artifex ſapientia &c. Quibus arguit quòd ſapientia herbis, anima-

Marginal notes (right column): Sap.16 12. — Sap.12.1. Sap.7.24. — Sap.7.a 22.

Digitized by Google

malibus, & mineralibus virtutes eorum tam occultas, quàm apparentes impertiverit; ille, dico, ſpiritus ſupremus, qui eſt omne in omni & operatur omnia in omnibus, & per conſequens poteſt docere & inſtruere per revelationem externam, quid in creaturæ interno agit, & qua virtute in qualibet creatura operatur. Et quam vis Philoſophi & Medici Ethnici ab effectu ſola praxi percepto & obſervatione ſenſibili, quaſi demonſtratione à poſteriore, occultas plantarum proprietates invenerint, exēpli gratia, quod Tilia & Viſcus Quercinum, Læoniæ Epilepſiam curent, & herba Herniaria reſpiciat rupturam Herniam dictam (unde ſuum nomen accepit) ut etiam tuſſilago (quatenus curare ſoleat tuſſim) & quód Euphraſia oculorum caligini conferat, & inter animalia, quòd Buffo ſiſtat ſanguinem; pes Alſæi & ranæ volcant, ad morbum caducum, quòd ſcorpiones curent ictum Scorpionum &c. Tamen, quia fundamentis centralibus ſympathiæ & antipathiæ, quæ conſiſtunt in voluntate & Noluntate unius & ejuſdem ſpiritus deſtituuntur, nullam aliam harum rerum mirabilium & abſtruſarum rationem reddere poſſunt, præterquam, quod ſint, proprietatis occultæ, & in fine nihil ulterius de hac reinferre poſſunt, præterquam, quód ſint talia, quia talia, atque ita pro concluſione ab eruditis iſtis hujuſmundi Doctoribus nihil accipimus, niſi Ignotum per Ignotius.

MVSICA. Quód etiam hujus ſpiritus actio & virtus in omni Muſices ſpecie verſetur, nimirum tam in vulgari illa & artificiali, quàm in magis eſſentiali & myſtica, ſive ſit macrocoſmica ſive microcoſmica, non modó obſervatione communi, ſed etiam inſpectione magis interna elicere fas eſt: Ad harmoniam veró mundanam quod ſpectat, & ad rationem, quomodo quod libet Elementum ſublunare, & quælibet ſphæra ſuper lunaris eſſentiali quadam concordiæ ſympatheticæ ſpecie diſponuntur, tota ſcripturarum ſeries videtur confirmare: nimirum quod ipſa mediante Spititus divini actu perficiatur. Et præ cæteris Salomon ad mirabilē iſtius Spititus effectum in harmonia mundana teſtatur in his verbis: In ſe Elementa dum convertuntur, ſicut in organo qualitatis immutatur, & omnia ſuum ſonum cuſtodiunt. (Sap.19.17.) Sed Apoſtolus hoc totum cum majori excellentia & efficacia exprimit, dicens: In Chriſto condita ſunt univerſa in cœlis & in terra & omnia viſibilia & inviſibilia, per ipſum & in ipſo créata ſunt, ipſe eſt ante omnes, & omnia in ipſo conſtant: In ipſo cōplacuit omnē plenitudinē Divinitatis in habitare, & per eum reconciliari omnia in ipſo, pacificans per ſanguinē crucis ejus, ſive quæ in cœlis ſive quæ in terris &c (Coloſſ.1.19.) Ecce ſic perfectū & Catholicū Amoris, Sympathiæ, Harmoniæque fontem, & ille, qui non modó tollit diſcordantia mundi peccata, ſed etiam cœlum & terram à diſcordia emundat & concordiatque harmonica pace ſeu amore ſymphoniaco pacifica ſua virtute adornat: atque hinc eſt, quod ſpiritus iſte à ſapienti & myſtico philoſopho dicitur eſſe vinculum ſeu ligamentum Elementorum, mediante quo diſcordia mundi & microcoſmi ſive hominis Elementa in harmoniam decentem & unionem quietam conſtringuntur atque rediguntur: Ad imitationem ergo iſtius mundanæ conſonantiæ Muſices externæ concentus, nimirum illius tam vocalis quam inſtrumentalis, typicè efformatur, quæ reſpectu veræ & ſynceræ iſtius Spiritus Symphoniæ ſe habet ut umbra ad ſubjectum illud, cujus eſt umbra; aut ut imago ad realem perſonam, cujus eſt imago.

ARITHMETICA. GEOMETRIA. Iam venimus ad Arithmeticam & Geometriam, quas vir ſapiens in iſto ſuo ſermone videtur includere: Omnia menſura, numero & pondete diſpoſuiſti ſeu temperaſti (Sap.11.22.) ubi per menſurā intelligit progreſſus rei in longitudinem, latitudinem & profunditatem, ad Arithmeticam, Coſſicam ſpectantes: Quàm menſuram ſpiritus iſte omnipotens in ſua emanatione facit à puncto in lineam; & à linea ſive radice in quadratum & tandem à quadrato ad cubum, quaſi à puncto ſeu termino à quo ad ſuperficiem, & à ſuperficie ad corpus ſeu terminum ad quem. Per numeros intelligit Arithmeticas illas dimenſiones in progreſſione Arithmetica, quibus ſpiritus iſte ab unitate in multitudinem eſt egreſſus: Verbi gratia ab 1. in 10, quaſi ab æterno omnium rerum centro in ſtatum ævialem ſive Angelicum, quæ quidem progreſſio erat primus & omnium ſimpliciſſimus compoſitionis ſeu mixtionis gradus. Deinde a 10 ad 100, qui progreſſus multiplicativus denotat compoſitionem mundi temporalis: ac tandem à 100, ſeu Centenario ad 1000: Atque hæc progreſſio arguit creaturas ab elementis ſeu ex varijs Elementi Catholici alterationibus compoſitionem. Ita, ut quilibet Chriſtianus ex iſtis videre queat, quomodo Deus ſit omnia in omnibus & tamen extra omnia, atque (ut in textu eſt) in cœlo, in mari, in abyſſo & inferis. Ob iſtam cauſam Pythagorici omnia in tria iſta principia Arithmetica 1. 2. 3. includebant, ex quibus 1 attribuerunt Deo in abſtruſa ſua exiſtentia. 2 referebant omnium rerum materiæ: & 3. formæ mundi catholicæ: Sub iſtis ergo tribus res omnes ſunt comprehenſæ: De his autem uberiorem efficiam (Deo favente) mentionem in ſectione ſecunda, ubi de eſſentialibus ſympathiæ & Antipathiæ efficiam mentionem. Vir Patiens in perſona Iehovæ ſic loquitur: Vbinam eras, (Iob.38.4.) quando fundabam terram? Annuntia ſi noſti intelligentiam. Quis diſpoſuit menſuras ejus, aut quis extendit ſuper eam lineam? Super quo baſes ejus defixæ ſunt, aut quis jecit lapidem ejus Angularem. Quibus arguit, quod ſpiritus iſte, qui eſt lapis Angularis

gularis ſeu omnium terum Baſis (nam ſine eo nihil eſt factum aut exiſtere poteſt, ut D. Iohannes teſtatur) non modò terra ſitum, dimenſionem & poſitionem geometricam habuit; ſed etiam Sol Cœlectis & Luna & Stellæ, & omnia tam in cœlo quàm in terra ſua pondera, proportiones & magnitudines & ſitus in hoc mundo acquirunt. Imo quidem ipſe aër ſecundum menſuras & proportiones varias in charactetes ſeu imagines meteorologicas multiformes effingitur: Nam ſacer textus habet: Deus ſapientiâ aptat pondus aëri, & appendit aquas in menſura & facit pluviæ ſtatuta & viam fulgetro tonitruum, &c.

RHETORICA. ORATORIA. Sequitur, ut virtutem & potentiam ejus in ſcientia Rhetorica & arte Oratoria explicemus & probabimus paucis, ipſam eſſe exactiſſimam in illis docendis magiſtram, atque etiam eſſentialiſſimam in animabus ſeu ſpiritibus hominum motricem, ut pote cujus actu, homines planè muti & barbari redduntur eloquentes & efficaciter perſuadentes, &c quod amplius eſt, ipſe eſt eſſentialis ille in oratorum voce & verbis ſpiritus, quo mediante auditorum animi ad attentionem & ad fidem ſermonibus eorum adhibendam alliciuntur & attrahuntur: Nam Moyſes colloquium cum divino iſto ſpiritu habens: Non ſum, ait, vir facundus, neque unquam autem fuit, ne quidem ex quo locutus es cum ſervo tuo, ſed impedito ore & lingua ſum. Tunc dixit Iehova ad
Exod. 4.10. illum: Quis ſtatuit os hominum, aut quis ſtatuere poteſt aut ſurdum aut mutum? Nonne ego, qui ſum Iehova? Nunc itaque ito & ego adero ori tuo, & docebo te, quæ te loqui convenit &c. Quo docemur: quòd eloquentia & apta verborum diſpoſitio & ſententiæ & ſermones, tam in rhetorico, quam in oratore ſunt à Deo, cujus ſolius eſt facundiam dare aut adimere pro placi-
Ioh. 6.45. to ſuo. Quare ait Euangeliſta erunt omnes
Eſai. 54.13. docti à Deo. Et Propheta: univerſi filij tui ſunt docti à Iehova. Verùm Chriſtus exprimit hoc omne verbis adhuc magis expreſſis: Spiritus, inquit, ſanctus, quem mittet Patet, ille vos docebit omnia, & ſuggeret vobis omnia, quæcunque dixero
Ioh. 14.26. vobis. Iam verò quòd hic ſpiritus ſit æterna illa ſapientia, qui efficit & excitat functionem iſtam Rhetoricam atque Oratori-
Sap. 10,21. am in hominibus, ſcripturæ alibi docent: Aperuit (ait Sapiens) os mutorum & linguas infantum fecit diſertas. Et filius Sy-
Eccl. 39.7. rach. Tanquam imbres mittit eloquia ſapientia ſapientis & in oratione confitebitur Domino &c. Poſſem hoc loco permulta alia ex ſacra pagina proferre exempla, ad iſtam meam aſſertionem confirmandam: ſcilicet ad probandum, quòd Rheronica eloquentia ſit à bono iſto ſapientiæ ſpiritu: ſed ea brevitatis gratia jam omittam, ut ad artes mechanicas tranſeam, quarum omnium inventiones probabo à boni iſtius ſpiritus inſtinctu & conductu ortum ſuum habuiſſe, tametſi partim temporis vetuſtate, partimque invidia atque ignorantiâ hominum ſint pro hodierno die conſpurcatæ & commaculatæ.

Pro artibus mechanicis ſciendum, quòd ARTES MECHANICÆ. ipſarum inventio & origo (ut diximus) fuerit ab inſpiratione iſtius ſpiritus: Verbi gratia. Ars Sartoria ſive conveſtitoria ab inſtructione hujuſmodi ſpiritus procedebat: Hinc Iehova ad Moyſem: Loqueris Exod. 28.
cunctis ſapientibus corde, quos replevi ſapientiæ ſpiritu, ut faciant veſtes Aaroni, in quibus ſanctificatus miniſtrat. Porro ope- Exod. 31.
ris Aurifabrilis & gemmariorum artificij & fabrilignarij & ſculptotis lignei inventis ab illo ipſo fonte initium duxit, quare dixit Iehova Moyſi: Ecce vocavi Bezaliel & implevi eum cum ſpiritu Dei, Sapientia & intelligentia & ſcientia in omni opere, & ad excogitandum, quicquid fabrifieri poteſt ex auro, argento & ære, marmore & gemmis & diverſitate lignorum, dedique ei ſocium Ooliab & in corde omnis eruditi poſui ſapientiam, ut faciant cuncta, quæ præcepi tibi &c. Quibus evidens eſt, quod cujuſlibet vera artis mechanicæ ſcientia ſit in ſpiritu Dei, in cujus ſola poteſtate eſt docere homines omnia. At hoc totum alibi planius exprimitur: Dicit enim Moyſes filijs Iſrael, Ecce vocavit Dominus Ba- Exod. 35.30.
zaleel, implevitque eum ſpiritu Dei, ſapientiâ & intelligentiâ & ſcientiâ & omni doctrinâ ad excogitandum & faciendum opus in auro & argento & ære & ferto, ſculpendiſque lapidibus & opere carpentario Quicquid fabre adinveniri poteſt, dedit in corde ejus: Ooliab quoque ambos erudivit ſapientiâ, ut faciat opera abietarij, polymitarij at Plumarij de Hyacintho, & Purpura Coccoque bis tincto & byſſo & texant omnia &c. Præterea legimus, quod Noë eſſet in Arcæ ſtructura ab iſto ſpiritu inſtructus: Nam textus ait: Sanavit Sap 10.4.
ſapientia terram per contemptibile lignum juſtum gubernans. Mediante ea ars Muſica erat revelata Tubali: Textus enim habet: Tubal fuit Pater Canentium Cithara & organo. Et Tubal: Cain erat primus operum ferreorum & æreorum inventot. Et Ada. Iubal erat Tabernaculorum artis paſtoralis Pater & author: Concludimus, quòd nulla ſit vera ars mechanica, quæ ſuam ab iſto omnipotente ſpiritu non habet ortum, cujus eſt ſolius docere omnia.

Porro etiam, quod vera Moralis philo- ETHICA.
ſophia ſit in iſta ſapientia radicata ex toto ſacrarum ſcripturarum ſanctarum filo eſt obſervandum: Erat enim vox iſtius ſpiritus eſſentialis, quæ mundum Chriſtianum per os & linguam Chriſti docebat, ut ſequeretur bonum & evitaret malum. Ex ore etiam ſapientis hæc: Sapientia ſervat ſemitas juſtitiæ, vias ſanctorum cuſtodiens: Per Prov. 2.9.
eam intelliges juſtitiam & judicium, æquitatem & omnem ſemitam bonam ſi intraverit cor tuum concilium, cuſtodiet te,

Prov. 2.9. Prov. 7.5. prudentia ſervabit te, per eam eruêris à via mala: Cuſtodiet te prudentia à muliere extranea. Et alibi: Sapientia docet temperantiam, prudentiam, juſtitiam & fortitudinem, quibus utilius nihil in vita hominibus, Et iterum? Sap. 8.7. Sapientia eſt concilium, æquitas, prudentia & fortitudo &c. quibus verbis virtutes quatuor cardinales recitantur, quæ ſunt fortiſſimæ totius philoſophiæ moralis columnæ: Nam in concilio temperantia eſt conſideranda; & tunc aderit juſtitia, prudentia & fortitudo: Iterum filius Syrach: In Sapientia eſt decor vitæ & qui operantur in ea non peccabunt &c. Eccleſ. 6.3. Iam ſciendum, quòd peccatum ſit transgreſſio legis, & lex Moyſaica fundatur tam ſuper morales civilitatis illius canones, quæ debent eſſe inter unum & alium hominem, quàm in debita Dei obſervantia & timore. Et Salomon: Cum Sapientia venerunt mihi omnia bona & innumerabilis honeſtas per manus illius. Verùm hæc luculentius ad huc & ad vivum magis ex primitur nobis in textu anteà citato: Sapientiæ labores magnas habēt virtutes, ſobrietatem enim & prudentiam juſtitiam & virtutem docet, quibus in vita nihil hominibus utilius. Quibus teſtimonijs cum mille alijs (quæ hoc in loco recitare non eſt opus) evidens eſt, quòd unica moralis philoſophiæ magiſtra & doctrix ſit ille Sapientiæ ſpiritus, qui deſcendit à Patre Luminis.

POLITIA. Ad gubernationem verò politicam (quæ ad reges, principes & magiſtratus hujus terræ ſpectat) quod attinet, invenimus etiam ex literarum ſacrarum veritate, quòd originem & radicem ſuam habeat in ſpiritu prædicto Sapientiæ ſeu diſciplinæ ſancto. Hinc ergo ait unus textus: Sapientia facit regem, ut dignè regnet in populum. 2. Chron. 1. 10 Prov. 8. 15. Et Salomon: Sapientiâ Reges regnant & legum conditores juſta decernunt: Item. Sapientiâ principes imperant, & potentiâ decernunt juſtitiam. Et alibi: Sapientia Eccleſ. 9. 18. Eccleſ. 4. 16. melior eſt, quàm arma bellica. Iterum: Sapientiam qui audit, judicabit gentes: Et alibi: Sapientia miniſtrabit in medio Magnatum & in conſpectu præſidis apparebit. Et Salomon: ob ſapientiam habebam claritatem apud turbas & honorem apud ſeniores: juvenis acutus inveniar judicio, in conſpectu potentum admirabilis ero. Iterum, Sap. 8. 10. Sap. 8. 14. Sap. 9. 12. per ſapientiam diſponam populos, & nationes mihi erunt ſubditæ. Atque iterum: Sapientem timebunt audientes regis horrendi. Ob ſapientiam multitudini videbitur bonus. Et alibi: Sapientia deducet me, ut diſponam populum tuum juſtè. Hiſce ergo & multis alijs hic brevitatis cauſa omittendis, apparet, quòd Sapientia divina ſit ſola & ſalutifera in rempublicam gubernatrix & directrix: & quòd ubi viæ ejus à rege deſpiciuntur in republica, ibi opus eſt credere, quòd talis gubernatio, ut pote à Sapientia mundana parta, debet eſſe terrena, mala & diabolica, & non ſecundùm leges & regulas divinas.

MIRACULA. PROPHETIA. Iamque caput iſtud cum miraculoſis & ſupernaturalibus illis effectibus, quos producit ſpiritus iſte admirabilis, concludam. Inſtructione hujus ſpiritus actus admirabiles & ſupra captum & rationem humanam in mundum producuntur: Nam, qui de divina iſta eſſentia participat, ipſamque ſuæ naturæ valet adaptare, is procul dubio in ea & per eam mirabilia coram hominibus præſtare poteſt: Dicitur enim, quòd ſapientia intraverit in animam ſervi Dei Sap. 10. 16. Moyſis, ita ut ſteterit coram regibus potentibus & horrendis in portentis & ſignis. Tranſtulit Iſraëlem per mare rubrum & inimicos demerſit. Et alibi: Sapientia multiplicem experientiam docet: Nam ſcit illa Sap. 8. 8. præterita, de futuris æſtimat, ſcit verſutias ſermonum & ſolutiones ænigmatum; ſigna & monſtra, antequam fiant, præſagit, eventus quoque temporum & ſeculorum &c: Mediante iſta etiam Daniel ſomnium regis expoſuit, & Ioſephus viſionem Pharaonis: Hujus revelatione prophetæ de futuris, Prophetârunt. Chriſtus & Apoſtoli atque etiam Elias & Eliſæus ægrotos curaverunt deſperatos, & mortuos ad vitam reſtituerunt: dæmones ex corporibus humanis ejecerunt, aquam in vinum transmutârunt, quinque mille homines quinque panibus & duobus piſcibus nutrierunt, & farinam atque oleum multiplicaverunt; arcanos hoſtium ſermones & intentiones detexerunt; per iſtum ſpiritum à loco ad locum mirabiliter vecti ſunt: ventos compeſcuit per eum Chriſtus & ſuper aquis ambulavit, à mortuis reſurrexit, intravit portam clauſis januis, in monte erat transfiguratus, & terræ motus factus eſt horribilis; & Sol præter naturæ communis leges eſt lumine orbatus. Sed procedamus: Spiritus iſte 1. Cor. 2. 10. Rom. 15. 18. Daniel. 2. 22. (teſte Apoſtolo) ſcrutatur omnia, etiam profunda Dei. Et textus alibi: ſigna & præſtigia in virtute Spiritus ſancti efficit Chriſtus per Paulum. Per hunc ſpiritum Adam habuit virtutem continendi omnia: Et Propheta Daniel hæc: Ipſe revelat profundum & abſcondita, & novit, in tenebris conſtituta, & lux cum eo eſt. Quod cum ita ſit, perſpicuè liquet, quòd nulla ſit vera & genuina ars ſeu ſcientia, ſive ſit manifeſta, ſive abſtruſa & myſtica, quæ ab iſtius veræ ſapientiæ doctrina non eſt derivata, ut pote ſine qua nihil reale ſeu eſſentiale poteſt in arte vel ſciri vel acquiri.

CAPUT. V.

CAPVT. V:

De ſapientiâ falſa, ſpuriâ philoſophiâ, philoſophoque adulterino cum characteribus eorundem.

IAm verò cùm veræ ſapientiæ & conſequenter philoſophiæ & Philoſophi puri naturam ſeu aſſentiam ſatis luculenter explicaverim, conveniens erit, ut falſam & adulterinam hujus mundi ſapientiam cum Philoſophia, quæ fundatur ſuper eam deſcribam, ſimul atque ſigna & characteres non modò hujuſe ſapientiæ & Philoſophiæ immundæ, ſed etiam Philoſophi, qui in ea & ab ea quaſi ſpurias enutritur & educatur. Apoſtolus ait, quòd vera ſapientia, (Iac. 3.17.) quæ à Patre luminis oritur, eſt pura, pacifica, benigna, ſuaſibilis, miſericordiæ & fructus boni plena; non judicās, ſine æmulatione aut hyprocriſi: At è regione aſſerit, quòd illa ſapientia, quæ eſt ab infra, & non à Patre Luminis, ſit terrena, animalis, Diabolica & contradicens veritati: & Conſequenter eſt liitgioſa, immodeſta, non ſuaſibilis, bono fructu deſtituta atque æmulationis, contentionis & diſputationis plena: Vt ergo baſis ſeu fundatio prioris philoſophiæ eſt Ieſus Chriſtus; ut pote qui eſt vera ſapientia: Ita quidem fundamentum poſterioris, eſt hominum mundanorum traditio & inventio præſtigioſis Diaboli ſuggeſtionibus animata, ut hac via lites, diſputationes, & oppoſitionem faceret in hoc mundo: Hinc dixit divinus ille Philoſophus in ponendo differentiam inter duo iſta oppoſita: In Chriſto ſunt omnes Theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi &c: (Coloſſ. 2.7.8.) Qua verborum ſerie aſſeverare videtur D. Paulus, quòd omnis ſapientia & ſcientia & conſequenter Philoſophia vera, ſcientiæque omnes ſynceræ, quæ ab ea derivantur & in ea comprehunduntur, continentur & ſunt quærendæ & inveniendæ in Chriſto, qui eſt æterna illa ſapientia, & lapis verè Angularis, qui implet, informat, & vivificat omnia, & nulla hominum induſtria in vana mundi & Ethnicorum ſcientia & ſapientia inveſtiganda, quippe, quæ eſt fallax & vix probabilitatis facie ornara, quatenus obſcuris & erroneis mundanorum præceptis & non Chriſti ſpiritualibus ordinationibus innixa. Et propter iſtam rationē Apoſtolus condemnat Philoſophiam verbis generalibus, agnoſcit in ſpectione magis peculiari, quòd amor veræ ſapientiæ, atque ideò ipſius Amator ſit reſpiciendus & honore ſummo à ſapiētibus reverendus. Quare certum eſt, quod per Philoſophiam intelligat mundanæ ſapientiæ ſtudium. Nam ibi loci confitetur, Chriſtum eſſe veram Sapientiam, ut pote in quo habitat omnis plenitudo Diviniratis corporaliter. Quare ſequitur, quòd talis Sapientiæ amatorem ſeu amicum ſummo opere collaudet, & per conſequentiam Philoſophiam, quæ ſuper tali baſi, tali lapide, inquam, Angulari erigitur diſprobare neſciet: Quibus evidens eſt, quòd duplicem Philoſophiam in iſto Textu intendit, & quod cautelam, quam dedit Coloſſionibus in evitanda philoſophia & vana fallacia, ſolummodó illam indicavit Athenienſium, quæ ex traditione hominum & ſecundū elementa mundi eſt parta. Verum eam approbare videbatur, quæ ſuper Chriſtū erat ſtabilita. Quare ait Textus (& non ſecundum Chriſtum &c:) & ibidem rationem, cur talis Philoſophia ſit imprimis amplectenda, oſtendit: Quià, inquit, in eo habitat plenitudo omnis Divinitatis corporaliter: & per conſequens ipſa ait illa ſapientia à Patre Luminis deſcendens, ſuper qua fundata eſt omnis creatura; ſequitur ergo, ut is, qui eſt *Theophilos*, ſeu Chriſti Philus ſit verus Philoſophus, quoniam ipſe eſt verà illa ſapientia, quæ revera eſt radix & baſis rerum omnium. Senſus ergo hujuſce loci Apoſtoli eſt, quod Vox Philoſophia, cùm eſſet vocabulum juxta Ethnicorum inventionem, ideò reijcienda erat reſpectu rudimentorum & regularum ejuſdem erronearum: Quatenus facta & fabricata erat juxta traditionem hominum infidelium, quæ Chriſtianos ipſos & multò magis Ethnicos ſive gentiles in errores & à vera Dei cognitione deducit, quàm ut eos in viam veritatis & divinorum ſcientiam dirigat: Et ob hanc cauſam, multi fariæ Idololatriæ condirio eſt orta, quæ ut cauſa eſt neglectus veri cultus creatoris. Imò verò & contemptus nominis ejus: adeò, ut ad venerationem & cultum creaturarum loco creatoris, per quem ipſæ vivunt & exiſtunt, incitentur. Hinc ergo eſt, quòd admonemur, ut ejuſmodi philoſophiam ſummoperè evitemus. De hujuſmodi ergo Philoſophis, qui ſuam ſcientiam ſuper lapide Angulari non poſuerunt, & Chriſtianis talibus, qui talibus Ethnicorum figmentis innituntur. Apoſtolus idem hæc: Revelatur ira Dei de cœlo ſuper omnem impietatem & injuſtitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injuſtiria detinent: Quia quod notum Dei, manifeſtum eſt illis: Deus enim illis revelavit: Inviſibilia enim ipſius à creatura mundi per ea quæ facta ſunc intecta, conſpiciuntur: (Rom. 1.18.) Sempiterna quoque ejus veritas & divinitas, ita ut ſint inexcuſabiles, quoniam cùm Deum cognoverunt, ipſum non glorificarunt, aut ipſi dederunt gratias ſed in dicendo, quòd eſſent ſapientes evanuerunt in imaginationibus ſuis: Nam mutaverunt gloriam incorrupti Dei in ſimilitudinem hominis & avium, & quadrapedum & ſerpentium &c. Quibus intimat D.

Paulus, quanta ſit in iſtius mundi ſapientibus ſeu Philoſophis iniquitas, qui veritatem divinam, imo verò Divinitatem incorruptibilem, quæ ineſt cuilibet creaturæ, eamque falſis hominum inventionibus ita à mundanis abſcondunt, ac ſi dixiſſet, quòd falſi hujus mundi Philoſophi omnimodè conantur fictis ſuis deluſionibus ab ethnicis partis, ut tenebræ humanæ non comprehendant vitam ſive lucem illam eſſentialem & cœlitus dimiſſam creaturarum ac Præcipuè hominis, quæ lucet in tenebris, tametſi fas non ſit ijs iſtam divinitatem in creaturis diſcernere. De hiſce etiam Salomon: Vani ſunt homines omnes à natura in

Sap. 13. 1. quibus ſubeſt ignorantia Dei, & qui ex ijs, quæ ſpectantur bonis, eum, qui eſt, intelligere non potuerunt, neque ex operibus conſideratis, ipſum artificem agnoverunt &c. Quòd autem Spiritus iſte divinus ſit in omni creatura in eo alibi arguit affir-

Sap. 12. 1. mando, ſpiritum Dei incorruptibilem ineſſe omni rei &c. Hoc etiam confirmatur multis alijs locis, ut antea eſt dictum. Quare opus habet quilibet Chriſtianus, ut ſit in legendo philoſophiæ Ethnicorum cautus, & ut ſibi optimè conſtet, ſecumque iterum iterumque duorum prædictorum philoſophorum ſententias idque ſeriò ponderet. Sed præcipuè præceptorum prioris eorum (D. nimirum Pauli) recordetur, qui, quando mundanos Athenæ Philoſophos ignotum Deum adorantes inveniſſet, novam ipſis philoſophiam & ſapientiam ijs omnino in

Act. 17. 18. cognitam, Ieſum videlicet Chriſtum prædicabat, quæ quidem Doctrina videbatur illis aliena, ita ut irabundi in hæc verba prorumperēt: Quid vult ſeminiverbius hic dicere? Alij verò novorum dæmoniorum videtur eſſe annuntiator, quia Ieſum & ejus reſurrectionem annuntiabat: Quibus ſat liquidò conſtat, quòd vera ſapientia nec ad aures eorum pervenerit, nec in corde eorū radicem habuerit, unquam. Imò conſideret velim, quòd de ſpurijs iſtis Philoſophis cum ipſorum ſapientia ſeu Philoſophia Apoſtolus intellexerit in loco anteà citato, ubi, ait: Videte ne quis vos decipiat per Philoſophiam & inanem fallaciam &c: Hoc eſt, ut Athenis docebatur: Videlicet cum vanis fallacijs, ſubtilitatibus & contentioſis cavillationibus & Proteoticis diſtinctionibus: ut pote quibus philoſophus talis inſtar Protei ſenſum ſuum in quamcunque ſignificationem ſive veram ſive falſam convertere poteſt: vnde ſit, ut homines tali doctrina dubijs impleantur, quatenus viam doctrinæ ſapientiæque veræ planam relinquendo per ſuos labyrinthos & ſemitas nebuloſas

Sap. 7. 22. & incertas faciāt inquiſitiones: Nonne docemur, quòd ſpiritus, qui eſt veræ philoſophiæ fundamentum ſive ſubjectum unicum & ſimplex: & per conſequens in omni ſimplicitate quærendus? Nonne dicitur, quòd ſit modeſtus, ſuavis, perſpicuus, benignus, pacificus & ſine æmulatione? Et tamen nos Chriſtiani volumus potius am- Iacob. 3. 15.

plecti ſpiritum & philoſophiam jurgijs, fallacijs, diſputationibus contentioſis & ambignitatibus deformatam Sapientia ergo vera, cùm ſit pacifica & nulla ambignitate freta, diſputationibus & cavillationibus litigioſis non habet opus, nec requirit ad ejus inveſtigationem diſtinctiones infinitas, aut quidditates vanas ex inventione humana partas, quæ potius diſcipulum ratione ſua multiplicitatis in ignorantiam ducit, quàm ut eum in nudæ veritatis lumen introducat: cùm é regione ſapientia falſa tam abundat diſtinctionibus, tot ſcatet evaſionibus ſubtilibus, ita obnoxia eſt diſputationibus ſophiſticatis & contentioſis, tantâ multiplicitate eſt conflata & in concluſione tam difficilis eſt, & fructu bono vacua, ut loco grani veri & eſſentialis veritatis nihil præter aceres, verba, dico, loco realitatis invenerimus, & (ut verbo dicam) apparet, ſed non eſt reale. Corpus videtur, cùm revera ſit mera umbra. Quod etiam Apoſtolus ſic confirmat: Prædicatio mea non eſt in perſuaſivis humanæ ſapien- 1. Cor. 2. 4.

tiæ verbis, ſed oſtenſione ſpiritus & veri- 1. Cor. 12. 12.

tatis. Et alibi: ſigna apoſtolatus mei facta Galat. 3. 5.

ſunt ſuper vos in omni potentia, in ſignis, virtutibus & prodigijs. Atque iterum: qui tribuit vobis ſpiritum & operatur virtutes ſeu miracula in vobis &c. Ecce ergo, quomodo ſapientia iſta Chriſtianorum ſecum ferre ſolet potentiam & virtutē, quas D. Iacobus in textu anteà citato appellat bonos fructus: Cùm é contrario, D. Paulus vocat philoſophiam Paganorum fallaciam inanem, & conſequenter bonis fructibus orbatam ſive deſtitutam: Vnde concludere videntur, quòd nulla ſit philoſophia fructificans aut philoſophus bene fructificatus, præterquam illa, quæ in vera & eſſentiali ſapientia Ieſu Chriſto verſatur. Hæc nos Chriſtiani videmus eſſe vera, & tamen in iſto ſeculo caduco (in quo Satan videtur habere dominium) philoſophia prædicta vana & terrena, quæ eſt præſtigioſa confuſione obfuſcata, tantam habet in mundo iſto æſtimationem, quòd Chriſtus, qui eſt vera ſapientia aſſiduè inter philoſophicos ejus cultores ob eorum ignorantiam crucifigitur, & ſepelitur in nebulis ſeu obſcura abyſſo philoſophiæ iſtius Ethnicæ, quam ipſi tanta veneratione videntur adorare & fervore inſigni & tanta devotione amplecti Ariſtotelemque ejus inventorem ſequi, ac ſi eſſet alter Ieſus Chriſtus, qui à cœlis ad terram pro ſalute populi & ad aperiendum generi humano ſcientiarum & ſapientiæ veræ theſaurum deſcendiſſet. Sed obſervetis obſecro, quibus characteribus ac coloribus Apoſtolus iſtiuſmodi philoſophos vanos eum eorum contentionibus & ſophiſticationibus deſcribit: Si quis, inquit, aliter docet & non acquieſcit in ſanis ſermonibus Domini noſtri Ieſu Chriſti, & qui ſecundum pietatem

eſt

eſt doctrinæ, ſuperbus eſt, nihil ſciens, ſed
1. Tim. 6. 5. languens circa quæſtiones & pugnas ver-
borum, ex quibus oriantur invidiæ, con-
tentiones, blaſphemiæ, ſuſpiciones malæ,
conflictationes hominum mente corrup-
torum & qui veritate privatę ſunt, exiſti-
mantium, quæſtum eſſe pietatem: A tali-
bus ſepara te &c. Vehementer opto, ut
quilibet Peripateticus Chriſtianus, qui
ſuum tempus ſecundum Ariſtotelis leges &
morem in vanis diſputationibus & cavilla-
tionibus conterit, & ſeipſum inſipientem
cogitat tali conatu ad ſummum illud phi-
loſophorum pertingerę ſperat; ipſum, in-
quam, opto & admoneo, ut iſta patienter
(omni partialitate & invidia ſepoſitis) con-
ſideret, & ſerio ſecum cogitet, quòd nulla
ſit talis in Eccleſia Dei, hoc eſt circa quam
philoſophia vera verſatur, veræ Sophiæ ta-
bernaculis, vel (ſi vultis) in ſyncera philo-
ſophia ſeu ſapientiæ veræ domo conſuetu-
do, uti nos docet Apoſtolus: Nam iſta
multiformis inventionis humanæ ſapien-
tia, tam diſſonans eſt à vera illa, unica &
ſimplici Dei, qui infinitæ hujus mundi
philoſophiæ religiones ab illa vera & uni-
ca, quæ eſt à Deo, diſſentientes ſint ortę.
Hinc ergo eſt, quòd tot ſint nimirum phi-
loſophiæ iſtius ſectæ differentes, Peripate-
tica, Stoica, Epicuræa &c. quarum quæli-
bet infinitis diſputationibus & litigioſis
cavillationibus ſuam ſectam ſtatuminare
& ſuſtinere eſt aggreſſa. Hæc etiam erat
illa cauſa errorum tantorum in Eccleſia
Dei, tam inter Chriſtianos, quàm Turcas
& Iudæos: Nam inter Chriſtianos erat
multorum ſchiſmatum & hæreſium origo,
quas omnes nihilominus ad unius veri Dei
(qui eſt æterna unitas) & ipſius ſapientiæ
ſimplicis inquiſitionem æſtimare videtur.
1. Cor. 11. 16. Hinc ergo D. Paulus: Convenientibus vo-
bis in Eccleſia, ſi quis videtur contentioſus
nos talem conſuetudinem in Eccleſia non
habemus &c. At ſciendum eſt, quòd ſan-
ctæ ſapientiæ domus eſt Eccleſia: utpote,
quæ eſt Chriſti domus. Concludimus er-
go, quòd tot ſint in Chriſtiano hoc mun-
do deceptionis viæ ratione evaſionum &
diſtinctionum, atque ſophiſticationum
Ariſtotelicarum, quæ more alterius Protei
ſubjectum argumenti in ſenſum varium &
multiformem tranſmutare ſolent, ut ſæpi-
culé veritatem præſtigioſo falſitatis velo
occultare nitantur, ita ut veritatem (quæ
per ſe eſt nuda & ſimplex) quaſi naſum ex
cera efformatū, quocunque pro libito vo-
lunt, convertant & in ſpeciem variam mu-
tent. Hìc ergo non modo violatur veritas,
ſed etiam homo ſimplex & bonæ volunta-
tis deluditur & in malum loco boni ſedu-
citur. Apoſtolus hoc hujuſce ſeculi philo-
ſophorum ænigmaticorum ſeu ſophiſta-
rum genus, quòd inſtar Thraſonum glo-
rioſorum in ſuis imaginationibus elevan-
tur) vivis hiſce coloribus depingit: In no-
2. Tim. 3. 1. viſſimis, ait, diebus inſtabunt tempora pe-
riculoſa &c. erunt homines ſeipſos aman-
tes, cupidi, elati, ſuperbi &c, ſemper diſ-
centes & nunquam ad ſcientiam Veritatis
pervenientes; quemadmodum autem Iam-
nes & Mambres reſtiterunt Moyſi; ita &
hi reſiſtunt veritati, homines corrupti men-
te & reprobri circa fidem & ultra non per-
ficient: Inſipientia enim eorum erit ma-
nifeſta omnibus, ſicut illorum fuit, Tu au-
tem aſſecutus es meam doctrinam &c. Iam
vero certum eſt, quod doctrina ejus circa
veram verſabatur philoſophiam, cujus fun-
damentum erat Ieſus Chriſtus; veram, di-
co, ſapientiam & lapidem Angularem,
qui univerſam creaturæ fabricam ſuſtinet
& ineſt omne in omni, & implet ſua virtu-
te eſſentiali omnia, ac denique operatur
omnia in omnibus: Quæ quidem doctri-
na eſt intentioni & rudimentis Ethnico-
rum contraria, qui infinita ſtatuunt in iſto
mundo (ut dictum eſt) agentia, cujuſmo-
di ſunt Angeli, Dæmones, Stellæ, Elemen-
ta, Meteora, Ignis, Aqua, calidum & frigi-
dum: Homo, beſtia, Plantæ, mineralia &
cætera, quos omnes volunt loco ſubalter-
narum cauſarum agentium ſe habere: Hos
enim ex ſeipſis & ſine numinis cujuſpiam
aſſiſtentia operari putant: cùm tamen ni-
hilominus certum ſit, & à ſacra pagina de-
cretum, quòd non ſit præter unicum agens
Catholicum Eſſentiâ indiviſibile in mul-
tis & quaſi infinitis hujus orbis manſioni-
bus ſeu organicis velhiculis, quòd in illis o-
peratur omnia in omnibus & ſupra omnia.
Et hæc eorum doctrina tanto ignorantiæ
& erroris veneno intoxicavit Chriſtiani
mundi philoſophos, qui firmiter ejus ſectæ
adhærent; ut diſtinguendo dicant, Deum
ubique eſſe præſentem virtualiter ſed non
ſubſtantialiter ſeu eſſentialiter, quaſi verò
Dei virtus poſſit eſſe ſine ipſius eſſentia, ut
ab ipſius Divinitate, quæ eſt indiviſibilis,
poſſit ſeparari: atque ita ſomniate viden-
tur, accidentia eſſe in Deo, quæ ab ipſius
eſſentia poſſunt dividi: vel ſaltem diſtin-
guunt & dicunt, quod ipſe operetur omnia
principaliter & mediaté, hoc eſt, ut prima
rerum cauſa: atque (inquiunt) infinitæ
ſunt cauſæ ſecundariæ, ut antea diximus,
quæ ex ſe & per ſe ſoleant operari. Sed ſi
iſta eorum aſſeveratio ſit vera, admiror
ego, quomodo Deus dici poſſit implere
omnia & operari omnia in omnibus, ſi ſit
ſolummodò primaria ſeu efficiens cauſa
cauſarum, & non cauſa omnium actionum
mundanarum univerſalis, mediante ejus
verbo ſeu ſpiritu, quem miſit in mundum:
At voluntatem ſuam tam in cœlo, quam in
terra præſtantiam? Quid pluribus opus eſt
verbis? Cum Apoſtolus expreſſé nos do-
ceat: Quod ſint, qui dicuntur Dij ſive in 1. Cor. 8. 5.
cœlo ſive in terra (ſi quidem ſunt Dij mul-
ti & domini multi) Nobis tamen eſt unus
Deus Pater, ex quo omnia & nos in illo, &
unus Dominus Ieſus Chriſtus, per quem
omnia & nos per ipſum: ſed non in omni-

bus eſt hæc ſcientia. Hæc ille: Quo Theophiloſophi ſermone quilibet ſagax Chriſtianus decernere queat, quàm adverſus ipſe ſit virtuti imaginariæ actuique immediato aut Dæmonum & intelligentiarum, aut ſtellarum cum influxibus earum, aut qualitatum elementorum, aut ventorum & aliorum meteororum, aut aliarum creaturarum juxta decretum Peripateticorum, cum ejus verbo important, quod omnes actus, ſive ſint mediati ſive immediati ſunt à Deo Patre per Filium Ieſum Chriſtum. Et quam vis ejuſmodi creaturæ appareant in externa demonſtratione, quòd per ſe & ſine aliquo agento magis interno & centrali agunt & operantur: tamen philoſophus iſte noſter ſacer nos docet per Regulas ſuæ philoſophiæ (cujus baſis eſt vera ſapientia Ieſus Chriſtus) quòd ipſe cauſam nullam aliam agentem veré eſſentialem apprehendere poſſit, præter unam, ex qua ſunt omnia; & aliam, per quam ſunt omnia: quas nihilominus ambas perſonas agnoſcit eſſe in eſſentia non niſi unam: Nam cum unum agens non ſit niſi emanatio alterius; & per conſequens nullo modo ab eſſentia alterius magis diviſus, quàm radius Solis à Sole, non eſt equidem mirum, ſi ipſe ſolus in bina proprietate operetur omnia in omnibus haud mutatâ Eſſentiâ, idque præcipué, quoniam ineſt omnibus eſſentialiter (ut Salomon habet) Hæc eſt
Sap.12.1. firmiſſima, & veriſſima puræ philoſophiæ aſſeveratio: Quare quicquid philoſophi mundani ſeu Ariſtoteliſci dicunt, & ſubtilitate fallaci nobis perſuadere videntur, quod eſt veræ philoſophiæ axiomatibus oppoſitum; illi quidem nullo modo credere debemus. Atque huic rei videtur D. Paulus iſtiuſmodi ſermonis filo aſtipulari. Miror, quòd tam citò transferemini ab eo, qui vos vocavit ad gratiam Chriſti in aliud Euangelium. Sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt convertere Euangelium Chriſti: ſed licet nos aut Angelus de cœlo Euangelizet vobis, præterquam quod
Galat.1.8. euangelizavimus, anathema ſit &c. Quare cùm Ariſtotelis doctrina & ſapientia ſit magna ex parte poſitionibus & rudimentis veræ ſapientiæ & philoſophi puri oppoſita, non decet, pium aliquem Chriſtianum fidem ei adhibere, quatenus (juxta D. Iacobi ſententiam) contradicit veritati & doctrinæ Bibliorum ſacrorum eſt contraria. Quare talis doctrina ſeu ſapientia ſpuria dicitur ab ipſo eſſe terrena animalis, diabolica. Atque hinc eſt, quòd D. Paulus diſcipulo ſuo Timotheo hæc ſcribit. O Ti-
1.Tim 6,20. mothee depoſitum cuſtodi, evitans profanas vocum novitates, & oppoſitiones falſi nominis ſcientiæ, quam quidam promittentes circa fidem exciderunt gratia tecum. Quo videtur diſcipulos ſuos præmonere, ut ſophiſticis philoſophię mundanę allectationibus minimé capiantur vel decipiantur, quippe quæ eſt veritati contradictoria, nec eſt pacifica, ſed perturbationibus verboſis & vanis diſputationibus plena, & expreſſè intimat, talem, Philoſophiam falſó & non rei veritati debere pro ſcientia haberi, non minus, quàm aliæ ſcientiæ ſpuriæ, quæ exinde dependent. Porro etiam inſinuare videtur ſuis diſcipulis, quòd tales Chriſtiani, qui nimia devotione & fervore eam profitentur, ſine mediante aſtutia ipſius & fallaci ejuſdem ſuavitate introducti in errores inſignes in reſpectu fidei, quæ æternæ iſtius ſapientiæ anchoræ firmè adhæret. Porro etiam iſtâ Coloſſ.2.8.
in eodem ſenſu dat Coloſſienſibus ſuis diſcipulis cautelam antea à me citatam: Cavete (inquit) ne quis vos decipiat per Philoſophiam & vanam fallaciam ſecundum traditionem hominum & ſecundum Elementa hujus mundi, & non ſecundum Chriſtum Ieſum &c: Quibus nos Chriſtianos jubet, ut relinquamus falſam Athenæ Philoſophiam, & ut amplectamur illam veram quæ eſt ſecundum Chriſtum. Et ob hanc rationẽ ait, in eodem Textu: In Chriſto ambulate radicati & ædificati in ipſo &c. Quo arguit, Chriſtum eſſe unicũ lapidẽ Angularẽ & baſin veræ Philoſophiæ: Quatemus omnes creaturæ; imo verò & univerſus mundus ipſum pro exiſtẽtiæ & eſſẽtie ſuæ (quæ ſunt Philoſophiæ ſubjectum) fundamento habeant. Et conſequenter liquet, quòd fundatio Philoſophiæ Ethnicæ ſit arenoſa ſive ſabuloſa & nullius proinde valoris, vigoris aut exiſtimationis. Hinc alibi D. Paulus Fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitum eſt, quod eſt Ieſus Chriſtus: At jam, quòd hoc falſis gentilium fundamentis opponitur, idem Apoſtolus ſic probat. Hoc dico, ne ambuletis ſicut & gentes ambulant in vanitute ſenſus ſui, tenebris obſcuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei per ignorantiam, quæ eſt in illis propter cæcitatem cordis eorum &c: Ac ſi diceret. Ne ambulate ſecundum vanitatem philoſophiæ ſeu ſapientiæ gentium, & Ethnicorum, quoniam ipſi intellectum tenebris obfuſcatum habent, hoc eſt, ſapientiâ fulſâ & imaginariâ ducuntur & per conſequens à vijs veræ ſapientiæ Ieſus Chriſti alienantur propter ſuam ignorantiam.

Ephef.4.17.18.

Reſtat jam, ut in proximo loco ad errores particulares falſaſque philoſophiæ Ariſtotelicæ poſitiones aperiendas & enucleandas perveniamus, ut eos hac via mundo judicioſo per comparationem, vanitatem, falſitatem illius cum bonitate & perfectione alterius clarius & luculentius exponam.

CAPVT. VI.

CAPVT. VI.

In quo doctrina Ethnicorum Philoſophorum falſa ac erronea; ac illa præcipuè Peripateticorum explicatur: ubi etiam probatur, quaſdam ob rationes, quod illa ſit ſuper hujus mundi ſapientiæ baſes & non ſuper illas ſapientiæ à Deo deſcendentis ædificata.

NOn nullos Ariſtotelicorum ingenio acutiores jam nunc (ut mihi videtur) replicantes & dicentes audio: Quomodo poteſt vir iſte verboſus probare, quòd ſapientia illa, quæ eſt philoſophiæ peripateticæ fundamentum non ſit de ſupra, hoc eſt, de Deo, qui eſt luminis Pater.

1.Cor.1.20. 1.Cor.3.19. Ad objectionem iſtam diſcutiendam, neceſſe eſt, ut duas illas ſapientias ab Apoſtolo propoſitas ad invicem conferamus. Inprimis D. Paulus ait. Deus ſtultam fecit hujus mundi ſapientiam. Et alibi: Sapientia hujus mundi eſt ſtultitia apud Deum: Deus enim novit cogitationes ſapientum, quod ſtultæ ſunt. Atque ob iſtam cauſam Apoſtolus hæc alibi (1.Cor.2.12.): Nos non ſpiritum hujus mundi accepimus, ſed ſpiritum, qui ex Deo eſt, & quæ à Deo donata ſunt nobis, loquimur, non in doctis humanæ ſapientiæ verbis, ſed in doctrina ſpiritus, ſpiritualia ſpiritualibus comparantes: Animalis enim homo non percipit ea, quæ ſunt Spiritus Dei: Stulta enim ſunt illi & non poteſt intelligere &c: His Apoſtoli verbis bene ponderatis, inquirendum eſt inprimis, an Ariſtoteles eſſet homo animalis nec ne. Si verò inveniatur talis, quid ab ipſo eſt expectandū præter ſapientiam mundanam cum Philoſophia tali, quam D. Iacobus vocat animalem, terrenam & Diabolicam, quæ ex ſe ipſa nihil eſt, niſi mera ſtultitia: (Coloſſ. 2.8.9.) Cum animalis homo (ut ejus verbis utar) non percipiat illas res, quæ ſunt ſpiritus Dei: Stultitia enim eſt illi. Ab hujus modi ergo Philoſophia jubet nos Apoſtolus cavere, quoniam fundatur ſuper traditionibus hominum & elementis hujus mundi & nō ſuper Chriſto. Verùm ſapientiam græcanicam magis directè ſic explicat, eamque ab illa Iudæorum & Chriſtianorum diſtinguit: Sapientiam græci quærunt; Iudæi ſigna; nos Chriſtū crucifixum prædicamus &c: (1.Cor.1. 22.) Quibus arguit, quòd græci quærunt ſapientiam mundanam, quæ præcipuè conſiſtit in ſpeculatione ſeu contemplatione, ut è regione illa Iudæorum verſatur in praxi, nimirum in ſignis & ocularibus demonſtrationibus, ut pote ſine quibus fidem adhibere nolunt: Ac tandem tertiam nominat Sapientiam nimirum veram, Ieſum Chriſtum, (Coloſſ.2.9. 1.Cor.3.11.) in quo erat plenitudo divinitatis corporaliter. Atque hæc eſt illa realis ac ſyncera de ſurſum à Patre Luminis ſapientia, quæ à Chriſtianis eſt omni diligentia inquirenda, quippe ſuper qua quilibet verus Philoſophus ſuæ Philoſophiæ fundamentum, juxta hoc Apoſtoli ponere debet: Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Si autē replicant hujus ſeculi ſophiſtæ, quòd fortè Ariſtoteles ad Chriſti cognitionem aliquo modo pervenerit, vel ſaltem in ſapientiam Moyſis & Prophetarum, licet de longinquo inſpexerit; hiſce reſpondeo, quód, ut Ariſtotelis ætas verbi incarnationem præcederet, ita etiam manifeſtum redditur, quod in doctrina Moyſaica, quæ in creatione & ordinatione mundi per ſpagyricum divini verbi actum conſiſtit, quatenus ſcriptis ſuis mundum ab æterno fuiſſe tradidit, parum aut nihil omnino, intellexit. Fateor Platonem, qui huic erat magiſter, magis in ſapientiæ veræ ſubjecto fuiſſe verſatum, uti ex illius ſcriptis colligere fas eſt. Verum ejus diſcipulus Ariſtoteles, vanâ gloriâ elatus, per quandam immanem à diſciplina Stoica ſeu Platonica deviationem unicè in mundo Sapientis nomen ſibi arrogare cupiens, novam ſapientiam ſeu Philoſophiam mundanam, quam poſtmodum Peripateticam (ipſam ab alijs diſtinguendo, ſeque ejuſdem principem eſſe ebuccinat) nomianvit, atque ita Philautiâ inſigni inflatus veritatem figmentis & falſitatibus infinitis ab imaginatione ſeu conceptu proprio partis eo inquinavit. Hinc orta eſt Philoſophia Ariſtotelica ex malo bonoque; falſo, inquam, & vero ex ſapientiæ modico & ſtultitiæ plurimo conflata: Cum è regione ſapientia pura & ſimplex ex ſola veritate ſit conſtituta; quippe à ſolo ſpiritu Dei ordinata. Prætera à ſi doctrina Peripatetica ſtoica, aut Epicurea fuiſſet perfecta & ſecundum inſtitutiones veræ ſapientiæ Ieſu Chriſti; cur tanto odio verum & ſacrum illum philoſophum D. Paulum perſecuti ſunt (Act.17.) ſpurij Athenæ ſapientes, quando ipſis veram ſapientiam Chriſtum Ieſum prædicaret? Hiſce ergo colligere fas eſt, qualis ſit illa ſapientia, ſuper quam Ariſtoteles ſuam ædificavit Philoſophiam, nempe ex ſe ipſo inventa & tradita, & per conſequens mundana & humana, & non illa ſyncera, quæ eſt de Deo. Verum ut propius Enucleo tenus quaſi ad rem ipſam accedam: Ambas ſapientias ab Apoſtolo Iacobo propoſitas ad invicem comparabo, (Iacob.3.15.) ut exinde intelligatis, quæ earum ſit dignior & à pijs hominibus magis amplexanda: In quit Iocobus: Sapientia contradicens veritati non eſt à Patre Luminis, nec eſt pacifica, nec modeſta, ſed terrena, animalis & Diabolica. At ſapientia & Philoſophia Ariſtotelica; eſt hujuſmodi, quippe quæ eſt ligitioſa, & diſ-

putationum, fallaciarum cavillationum ac controverſiarum plena: Quæ omnes ipſius proprietates naturæ & conditioni veræ 2. Tim. 2. 23. ſapientiæ opponuntur. Hinc erat, quod Timotheus à magiſtro ſuo Paulo erat admonitus, ut ſe à ſocietate eorum ſepararet, qui doctrinam à vera ſapientia differentem docent: affirmando, quod ipſi, qui ita faciunt ſuperbiâ ſint elati & nihil ſciant, ſed circa queſtiones vanas & contentiones verboſas, verſantur, ex quibus oritur litigium &c. At talis eſt Ariſtotelicorum Chriſtianorum doctrina ac Philoſophia, ut pote cujus mos & conſuetudo eſt ſemper in quæſtionibus, diſputationibus, & cavillationibus verſari: Atque hæc eſt ratio (ut dictum eſt) tantæ æquivocationis & diſtinctionum multitudinis, quæ viam ſtruunt tam ad falſitates, quam ad veritates ſuſtinendas & defēdendas: Vnde ortæ ſunt inter homines tot non modò (ut ſupra declaravimus) Philoſophorum, verùm etiā Religionū atque opinionum ſectæ, ex quibus diſputationes, litigioſæ contentiones non modò in Academiarum ſcholis, ſed etiam inter differentes vulgi in religione factiones: At verò, ſi eorum Philoſophia aut ſapientia eſſet ſuper Ieſum Chriſtum lapidem unicum Angularem erecta (qui, ut eſt omne in omni, ita quidem, eſt eſſentia unica & ſimplex) convenirent procul dubio tam ſcholares docti, quàm homines inioris vel minoris conditionis in unitate unica cū ipſo, qui eſt non niſi unus & idem in nobis omnibus: Nam in ipſo & per ipſum facti ſumus fratres, atque etiam hæredes cum ipſo, regni æterni: Atque iterum cum ipſo vivamus, moveamur, & habeamus noſtram exiſten- Act. 17. tiam (ut D. Paulus teſtatur) Debemus ſine ulla quæſtiune aut diſputatione noſcere, illud ſummum bonum in nobis met ipſis, quod ſapientes veri cujuſlibet ſeculi, tanta Deligentiâ quæſiuerum & appetitu Tantaleo affectarunt: Nonne nos docet Luc. 17. 21. Philoſophia Chriſtiana, quòd regnum Dei 1. Cor. 6. a. 19. ſit intra nos? Et quód in nobis ſit omnium mirabilium operator: & quod ſimus Templum Dei & Spiritus Sancti. Et quòd ſimus membra Chriſti? Quòd cùm ita ſit, cur inter nos orerentur contentiones, diſputationes & cavillationes vanæ circa quæſtionùm multiformium & verborum ambignitates? Aut cur ſenſus noſtros maturiores ſtolidis corrumperemus & perturbaremus diſtinctionibus, ab inventionibus humanis & ſtultâ ac Diabolicâ hujus mundi ſapientiâ ab Vnitate derivatis recedimus: Cùm in ita faciendo, in abyſſum multitudinis, ſeu baratbrum ignorantiæ nos immergamus? Nam ſolum & unicum vèritatis conamen eſt, ut in via recta per obſcuras erroris nebulas (in quibus ſtulta hujus mundi ſapientia & Philoſophia ſuper ipſam fundata, intellectus noſtros miſerè involuit) ad fontem unitatis & concordiæ quæ eſt æterna ſapientia nos conducat. Hinc ergo videmus, quàm contraria ſapientia Græcorum ſit illi Apoſtolorū. Vnde fit, ut D. Paulus admonere videtur diſcipulū ſuum Timotheum, ut evitet profana & vana jurgia & oppoſitionem ſcientiarum falſò ſic dictarum: Quam dum aliqui ſunt profeſſi, erraverunt 1. Tim. 6. 20. circa fidem. Quare omnes Chriſtiani, qui habent ſuam fidei anchoram nimis firmiter philoſophię Ariſtotelicę affixam, debent ſerio ſecum ponderare, quod magiſter eorum ſupereminens D. Paulus tanto fervore & zelo ipſos videtur pręmonere, nimis diligentem obſervationem philoſophię Ethnicę, (quę conſiſtit in litibus, quęſtionibus, ſive dubijs, verboſitate vana & oppoſitione ſcientiarum) eſſe in cauſa, quod Chriſtiani zeloſi ſine intellectu decipiantur, & reſpectu fidei in vera ſapientia erraverint, ut teſtatur Apoſtolus.

Pręterea Apoſtolus dicit: Sapientia con- Iacob. 3. tradicens veritati non eſt de ſupernis, ſed terrena, animalis & Diabolica &c: Iam verò certus ſum, quòd quilibet fidelis Chriſtianus ſtrenuè defendat & ſuſtinebit ſacrum Biblion eſſe ipſius veritatis fontem. Quod cum ita ſit, quid reſpondebunt Ariſtotelici Chriſtiani, ſi planè & expreſſè probavero, doctrinam Ariſtotelicam eſſe ſolido ſacrarum literarum ſenſui & menti contrariam & contradictoriam? Communis eſt inter Sophiſtas elegantes aſſeverare, cùm aliqua contradictio inveniatur inter philoſophiam Gręcanicam & aſſertionem ſacram: quod verum eſt ſecundum philoſophiam; verùm in ſcripturis aliter longè invenitur: Quibus reſpondeo, quod ſi aliqua inveniatur in contentis unius & alterius diſciplinę differentia, ibi procul dubio magnus reperiendus eſt error in iſtarum aliqua & per conſequens una eſt contradictoria alteri, ſequitur ergo, quòd harum doctrinarum unica debeat ortum ſuum à ſapientia terrena & mundana habere. Iam velim, ut quilibet Chriſtianus pius cum, diligentia perpendat, an Dei verbo ad hærere potius conveniat, quod eſt ſumma, veritas, quam aut affirmationibus & aſſertionibus, Ariſtotelicis, qui ſuam ſapientiam à patre mendaciorum derivavit. Alij dicunt, quòd homines ſe tam profunde in naturę ſecretis ſeu philoſophia naturali immergant, ut ex Chriſtianis Atheiſtę fiant, ut pote qui (ut ajunt) nullam volunt divinitatem agnoſcere. Neceſſe habemus credere, quod de philoſophia Gręca & non de illa Ieſu Chriſti intelligant, ut pote quę ſpiritum hominis intellectualem dirigit & conducit ad Thronum & ſedem majeſtatis divinę, ipſique aſſiduè ſuadet, ut evitet ac relinquat peſſimam hujuſce mundi multitudinem, ut ad unionem beatam contrahatur, à qua ſui ſpiritus eſſentia erat ab origine extracta. Tertia hominum ſpecies, animo videntur infeſtari & graviter ferre, quod philoſophus aliquis diſcurſum de divinitate habeat; imò verò credunt, eſſe in

quo

Digitized by Google

quopiam audaciam & præſumptionem haud exiguam, axiomata ſeu teſtimonia ſcripturarum ad principia & cauſas philoſophiæ veræ confirmandas allegare, audacter, ſed inconſultè ſatis aſſeverantes: Biblia ſacra hominem ſolummodò, quid ſit ad ejus ſalvationem conveniens, docere, hoc eſt, ut timeamus Deum ac proximos diligamus, quaſi vero ſcripturæ ſacræ aliquid in vanum ſcripſiſſent: Et tamen expreſſè & apertè ex ijs intelligimus Quòd omnis Theſaurus ſapientiæ & ſcientiæ
Coloſſ.2. abſcondatur in Chriſto. Et alibi: à me
Ioh.14.26. diſcetis omnia: atque iterum: Spiritus Sanctus vos docebit omnia. Porro etiam ex ijs elicere fas eſt, tria illa principia, ex quibus Deus creavit omnia, nimirum tenebroſum abyſſum, quaſi materiam primam, à qua primordialiter omnia; aquas, ex quibus omnia, & ſpiritum formaliſſimum Dei, per quem omnia: Ex ea etiam elicimus veram & infallibilem meteororum generandorum rationem, & condēſationis & rarefactionis myſterium, cauſam internam & generationis & corruptionis & actionis atque paſſionis omniumque aliarum rerum, quæ in ſcientia philoſophica excogitari poſſunt, quæ omnia Ariſtotelici vocant naturalia: Hæc, dico omnia directè, planè, ſine ulla ſophiſticatione in pagina ſacra pertractantur: Atque etiam ſcientia illa, quæ ad moralitatem & gubernationē politicam ſpectat, cum cæteris ſcientijs tum liberalibus, tum mechanicis, quemadmodum eſt ante declaratum. Quid, Anne erant hæc vanè & inaniter à ſpiritu veritatis expreſſa? Minimè profectò, ſed hos ſcrupuloſos & intellectu deſtitutos potius culpare debemus, qui minimè ſcripturarum ſenſum percipientes, tanta temeritate de eo iudicare præſumant. Nam ſi iſtiuſmodi curioſi cum diligentia conſiderare velint, quòd philoſophia in ſenſu ſuo originali importet ſophiam ſeu ſapientiam, agnoſcerent profectò & confiterentur, quòd vera & eſſentialis philoſophia ſeu ſophia, ſit nihil aliud, quàm ſacra illa ſapientia, ſive ſpiritus diſciplinæ ſanctus, qui præcipuum eſt utriuſque teſtamenti ſacroſancti ſubjectum; & conſequenter tam philoſophiæ veræ, quàm Theologiæ fundamentum. Vnde etiam apparebit, quòd ſacra philoſophia ſit quaſi radix, ex qua Theologia oritur: cùm ſit expreſſio Divinitatis & actionum ejuſdem in creaturis: Nam nullibi in pagina ſacra reperitur, quòd Deus eſſet unquam à ſcripturis nominatus, niſi quatenus conſiderabatur in hoc mundo quem
Pſalm.103.2. creavit & creaturas ejuſdem. Ita dicitur
Deut.9.3. quòd indueret lumen quaſi veſtimen-
Heb.12.22. tum: Et quòd ſit ignis conſumens: Et
Eſai.66. quòd impleat coelos, & quòd faciat ter-
Eph.4.8. ram ſcabellum pedum ſuorum: Et quòd
Pſalm.18.5. poſuerit ſuum tabernaculum in Solē: Et quòd fecerit tenebroſam nubem ſuum tabernaculum: Et quòd locutus ſit à coelo in tonitru, Et quòd ſermonem habuiſſet
cum Iobo in turbine, Et quòd ſpiret à Iob.22.15.
Septentrione & Auſtro, Et quòd ſit ubi- Pſal.103.7.
que. Etiam dictum eſt, quòd ſpiritus 2.Reg.22.8.
ejus in forma columbæ deſcenderet à cœ- Iob.28.
lo, atque etiam in forma linguarum igni- Iob.38.1.
tarum: & quòd impleat terram: & quòd Pſalm.147.16
hominem feciſſet ſuum templum: & quod Pſal.139.7.
ſit in omni re: Et, ut verbo dicam, ſcrip- Act.2.3.
turæ mentionem faciunt de Deo in nulla Sap.1.7.
alia re, quàm eſſentialibus hujuſce ſpiri- 1.Cor.3.16.
tus in omni creatura operationibus. Sap.21.1.
Quare affirmare mihi liceat verâ philoſophiâ, quòd, quatenus ejus fundatio ſancta eſt, diſciplinæ ſpiritus, ſit nihil aliud in effectu, quàm Theologia, & nihilominus diſtinctionis cujuſdam cauſa dicere liceat, quòd philoſophia eſſentialis inquiſitionem faciat de ſummo bono, movenda à circumferentia aut externo verſus centrum vel internū ad inveniendem vel enucleandam eternam illam eſſentiam, quæ eſt omnium creaturarum centrum, cujus circumferentia eſt nullibi: & eſt ſolum bonum & in omnibus rebus actor, atque ita procedit (ut alibi eſt dictum) à demonſtratione à poſteriori, hoc eſt, à viſibili creatura ad inviſibilem creatorem: juxta D. Pauli & Salomonis antea citata præcepta, quorum prior dicit: invi-
ſibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ fa- Rom.1.18.
cta ſunt, intellecta conſpiciuntur, ſempiterna quoque ejus veritas & divinitas &c: Poſterior: Vani ſunt hominis omnes naturâ, in quibus eſt ignorātia Dei, & qui ex ijs, quæ ſpectantur bonis, eum, qui eſt, intelli-
gere non potuerunt: Neque ex operibus cō- Sap.13.1.
ſideratis, ipſum opificem agnoverunt. At Theologia videtur perviam oppoſitā movere, nimirum à radiculi centro ſeu inviſibilitate Dei atque interno actu creaturæ, quaſi demonſtratione à priori ad circumferentiā ſeu creaturæ externum. Quibus videre liceat, quòd utraque ſcientia ad unam metam ſive finē, hoc eſt, ad unum ſummum bonum collinet: Et tamē ſunt nonnulli hujus mundi academici, qui ultra limites creaturæ in ſua inquiſitione ſe elevant, hoc eſt ſpiritum iſtum ultra ſphæram Lunæ, imò veró & ultra mundi concavitatis magines quærunt; atque hoc modó ipſum abſolutè à creatura dividere & diſtinguere conantur: qua ipſorum imaginatione & progreſſu ſcalam ſine gradibus aſcendere tentant: volunt (inquam) ad ſummum rerum cacumen ſeu faſtigium ſcandere nulla conſideratione ad infimum ejus gradum habitâ, in eo, quòd Deum & ſapientiam æternam ſine ullo ad creaturas reſpectu inveſti-
gato aggrediantur, cum à Textu ſacro in- Act.17.
ſtruamur, quòd ſpiritus iſte non ſit à quolibet noſtrum remotus: & per conſequens, opus non eſt, ut illum, ultra ignis ſphæram aut in coelis ſuperius inquiramus; cum propinquior ſit nobis, quàm quis imaginari queat (ut divi Pauli verbis utar) At non eſt

mirum, quòd Academicorum noſtrorum nonnulli, philoſophiæ Peripateticæ ſpatio 7. annorum vel ulterius addicti, falſis ipſius rudimentis adeò corrumpantur, & tam parum de eſſentiali Divinitatis in creaturis natura intelligunt, ut cum ipſo (expirato illo tempore) ad altiorem promoveantur functionem ſive profeſſionem, Thelogiam nimirum, reddātur ijs adverſiſſimi qui myſterium divinitatis in creaturis agnoſcunt: Et quamvis ſcripturas pluribus in locis, verbum Dei ſeu ſpiritum incorruptibilem, tamē aſſeverare animadvertunt diſtinctionibus Academicis, quas ex philoſophis planè ethnicis & agilibus atque obſequioſis eorum commentatoribus accipiunt, ita nudam & ſimplicem veritatem nobulis æ qui vocationum involuunt, ut eam profundioris dubij & ambignitatis abyſſo, quam fuit antea immergant: Verbi gratia, cùm integer Biblij divini concentus ſit, quòd Deus ſit in omnibus & ſuper omnia & quòd ſpiritus diſciplinæ ſanctus ſit in omni re: ipſorum ſtatim nonnulli diſtinguendo reſpondent (uti ſupra eſt declaratum) quòd in omnibus ſit virtualiter, ſed non eſſentialiter: Quaſi verò ipſius virtus à ſua eſſentia diſtingui queat. Iterum: ubi dicitur: quòd Deus operetur omnia in omnibus. Verum eſt (dicunt) quatenus cauſa principalis & primaria: ſed (inquiunt) ſunt multa ſecundaria & ſubalterna agentia, quæ ſine prima rerum cauſa per ſe & in ſe agunt: ut ſunt Angeli, Stellæ, Elementa, Meteora, & creaturæ compoſitæ &c. Atque ita Ariſtotelicis iſtiuſmodi ſophiſticationibus, rei à ſcripturis teſtificatæ veritatem, quippe quæ ſimpliciter & plano ſermone dicunt, quòd Deus operetur omnia in omnibus commaculare aggrediuntur: Nam ſi Deus cum, in & per ſpiritum ſuum eſſentialem implet omnia, neceſſe habemus credere, quòd ſpiritus ille operetur omnia in omnibus & in omni creatura, quam immediatè implet: idque ſine ulla creaturæ aſſiſtentia, utpote quæ nihil habet, quòd non à creatore acceperit: Quod autem à Deo accepit, à Deo ſeparati non poteſt: Nam quomodò poſſibile eſt, ut organum creatum poſſit ullo ſuo actu creatorem ſuum adjuvare, qui ipſum implet & in ipſo tantummodò agit & operatur quid & quando vult? Ego (ait propheta) ſum Dominus faciens omnia
Iſai.44.24. ſolus & nullus mecum. Neque videretur hoc cuipiam alienum, cum ipſæ ſcripturæ teſtentur, quòd ipſe ſit omnia in omnibus. Atque iterum (ut antea) Incorruptibilis Dei
1.Cor.15.25. Sap.12.1. Coloſſ.1.16. Spiritus eſt in omni re. Et idem alibi: In Chriſto omnia ſunt condita per Chriſtū & in Chriſto omnia ſunt creata, omnia in ipſo conſtant, ipſe eſt in omnibus primatū tenēs &c. Non intelligit, iſtam Dei præſentiam eſſe per accidens, ſed eſſentialiter. Quod cùm ita ſit, ſequitur, quod iſta Diſtinctio cum omnibus alijs ejuſdem farinæ ſit falſa, quæ dicit Deum operari mediatè, ſed non immediatè, & conſequenter, quòd creatura poſſit agere per ſe ſive immediatè ſine actus divine aſſiſtētia. Ac ſiquis diceret, divinam eſſentiā ſive virtutē poſſe eſſe diviſibilē, vel naturam divinā debere ideò eſſe partibilē & a divina radice ſeparabilē, quoniā eſt in diverſis organis. Poſſum ergo audacter concludere & omnibus notum facere, quod ſi ſcholaſtici Chriſtiani 7. illos annos, quos ad philoſophiæ Ariſtotelicæ diſciplinā aſſequendā conterunt, in veræ & ſacræ cognitione & doctrina addiſcenda, impenderent, noluiſſent procul dubio tam immaniter more gentilium errare & tot quæſtionibus, diſputationibus, contradictionibus & jurgijs veræ ſapientia præcepta & leges tā immaniter in fine illius tēporis oppugnare; ſed è regione aptiores ſeu paratiores tum poſteà redderentur ad procedendum in ſtricta & directa inquiſitionis & acquiſitionis ſapientiæ illius myſticæ viâ, quam Deus (teſte Apoſtolo) patefecit atque ordinavit, ut electis & optimè à Deo merentibus ſuo tempore revelaretur, quo tandē in ſanctæ illius inquiſitionis fine juxta Apoſtolorum & virorum ſanctorum Exempla, tam potentes in virtute & poteſtate deveniant, quàm in vulgari iſto ſtatu ſuo verbis ſolis ſine eſſentiali aliquo effectu evidenti, videntur in hoc mundo pollere: Nam bono illo fructu, qui veram ſapientiam concomitare ſolet, erroneâ ſeducentis ſui magiſtri doctrinâ privantur. Sed ni crederent Academici noſtri Ariſtotelici, verba mea eſſe vana aut publicarent, aut replicarent doctrinam iſtam peripateticam majorem illis fructum & utilitatem, quàm ulla alia, quæ ex Textu ſacro elicitur; afferre queat: Liceat mihi in primis fructus illos hoc in loco enumerare, quos philoſophia noſtra ſacra mundo conferre poteſt, & tunc poſteà videant iſtiuſmodi philoſophi mundani, an tam realem & eſſentialem ex Textu Ariſtotelico utilitatem extrahere valeant: Sin minus; conticeant, velim, & laudes atque honorem ſapientiæ digniori concedant, & deteriorem in exilium ſempiternum ex hominum memoria relegent, hoc eſt, diligentiâ ſummâ meliorem ſequantur Philoſophiam, eamque ſeria veneratione Chriſtianâ amplectantur: Pro fructu, utilitate, virtute & potentia, quæ ſapiēs philoſophus ex philoſophia ſua vera ſeu ſapientia eſſētiali haurire poteſt hæc ex contextu ſacro colligimus. Sapientiæ pretiū non novit homo, qui Iob.28.
eam conſequitur, beatus: Nam melior eſt ejus acquiſitio auro, & præcifior carbunculis, & omnia delectamenta tua non poſſunt æquati ei: Longitudo dierum in dextra eſt, Prov.3.13.
in ſiniſtrà ejus divitiæ & honor. Viæ ejus ſunt viæ amœnitatis & omnes ſemitæ ejus pacis: Arbor vitæ eſt prehendentibus eam. Denique tenentibus eam beatus quiſque. Ejus eruditio pecunijs & auro effoſſo electiſſimo præferenda: Nam melior eſt ipſa Prov.8.14.
Carbunculis, & omnia delectamenta non

poſſunt

poſſunt æquari ei. Ejus eſt conſilium & æ-
quitas & prudentia & fortitudo, & robur,
per eam Reges regnant & dominatores de-
cernunt judicium, Divitiæ & honos penes
eam ſunt. Melior eſt fructus ejus auro effoſ-
ſo & purgatiſſimo, & proventus ipſius ar-
Prov.9.12. gento lectiſſimo. Per ſapientiam multi-
plicabuntur dies tui & adjicientur tibi an-
Sapien.7. ni vitæ. Sapientia ſpiritus præferendus eſt
ſceptris & Thronis, nec comparandæ ſunt
divitiæ ei, nec lapides pretioſi & aurum re-
Sapien.7.14. ſpectu ejus eſt, ut arena; & argentum, ut
Lutum: Ipſa eſt theſaurus hominibus, qui
nunquam deficit, quo qui utuntur, cum
Deo contrahunt amicitiam, Ipſa cum ſit
Sap.7.a.17. artifex omnium, docet omnia, etiam fa-
cit hominē cognoſcere tam occulta, quàm
manifeſta, atque etiam cogitationes homi-
Sap.7.a.27. num: Neminem diliget Deus, niſi eum, qui
Sap.8.7. cum ſapientia habitat: Eſt ipſa ſpecioſior
ſole: Ipſa docet prudentiam, temperanti-
Sap.8. am, juſtitiam, & fortitudinem, quibus
utilius nihil eſt in vita hominibus. Per ip-
ſam habebit homo immortalitatem & me-
moriam æternam poſteris relinquit: Emit-
titur illa à Deo è ſanctis cælis, à Throno
Sap.9.10. gloriæ, ut præſens verſetur cum homine in
labore, ut cognoſcat, quid gratum ſit apud
ipſum: Illa enim novit atque intelligit om-
nia: Ipſâ homines ſervati fuerunt: Hæc con-
Sap 10. ſervavit Adamum, & potentiam dedit ei
Sap.10,21. dominandi omnibus rebus: Ipſa mutorum
os aperit, & linguas infantum diſertas red-
dit. Infinitum foret, omnes ſapientiæ iſtius
facultates in Textu ſacro allegatas, virtu-
tes & potentias recitare: Cùm legamus,
ſanctos per eam dæmonia ejeciſſe, omnes
morbos curaſſe, & mirabilia ac ſtupenda
præſtitiſſe &c. Reſtat jam, ut Peripatetici
enumerent virtutes & actus ſuæ fictæ ſeu
humanæ ſapientiæ, & obſervet quilibet
ſagax, an quid reale aut ullius momenti
mediante ea queant producere. Profectò
meras umbras invenient pro ſubſtantia &
figmenta pro realibus reperient. At dicent,
ſat ſcio, multa narras de tua illa ſapientia,
ſed qua ratione eſt ipſa invenienda? Anne
cui quam pro hodierno die datū eſt talem
invenire ſapientiam? Quare igitur de im-
poſſibilibus loqueris? Debitè & rite præ-
paratis reſpondeo, quòd Philoſophiæ iſtius
divinæ ſcrutatoribus procul ex ſacrarum li-
terarum profundis ad ipſam inquirendam
& comparādam proponitur: Nec enim de-
bilior & ſegnior, aut malevolentior eſt ſpi-
ritus iſtius benigni & clementis virtus &
actus hoc noſtro, quàm in ſeculis præcedē-
tibus, in quibus ſe benigniter ſuis patefecit:
Prov.8.14. Hoc copioſè à ſacris ſcriptis expreſſum ha-
bemus. Ego (ait iſta ſapientia) amantes mei
amo, & ſtudioſè quærentes me inveniunt
Prov.8.22. me: Nam deliciæ meæ vel delectationes
meæ ſunt cum filijs hominum: Venite, veſ-
Prov.9.5. cimini cibo meo, bibite de vino meo, quod
miſcui: Sapientia quærenti deriſori ea non
extat, ſcientia autem prudenti facilis eſt: Ip-
ſa requieſcit in animo prudentis: Non in- Prov.14.6.14.33.
greditur in animam malitioſam, neque ha-
bitat in corpore, quod ſubjectum eſt pec- Sap.14.
cato: Ipſa facilè conſpicitur ab ijs, qui dili-
gunt eam, & invenitur ab ijs, qui quærunt Sap.6.13.
ipſam: Imo occurrit cupientibus. Ipſa ſe
dignos circumeundo quærit, atque in vijs ſe
benevole illis oſtendit, atquè in omni cogi- Ecclef.24.22.
tatione occurrit eis. Ipſa dicit: Accedite ad
me, qui cupitis me & fructibus meis, quos
gigno, implemini. Denique pro modo ac-
quirendi talis theſauri, docemur à Chriſto,
pulſemus, ut aperiatur nobis, atque quæ-
ramus more debito, ut inveniamus: Et Ec- Eccleſ.2.1.
cleſiaſticus multis in locis & præcipuè ca-
pite 2. a verſu 1. nos modum ad ſapientiam
quærendam docet. Imò verò quilibet ferè
Textus ſacri locus, ſi myſticè, hoc eſt, ſpi-
ritualiter intelligatur, atque etiam ſenſus
ejus moralis, licet typicè aliquo modo nos
ducit atque dirigit ad viam & aditum the-
ſauri iſtius pretioſi inveſtigandum, quam
ego fideliter & ex animo ſequar, deprecor-
que ſummum illum ſapientiæ conceſſo-
rem, ut mihi concedat gratiam ut ad opta-
tam hujus ſummi boni metam in hac vita
pertingam. Verùm enim verò, ſat ſcio, ali-
us adhuc ſcrupulus mundanis ex iſto noſtro
diſcurſu exſurget. Replicabunt, non eſſe
hoc tempore opus, ut ſint miracula, ut pote
quæ ſigna ſolummodò in Eccleſia primiti-
va eſſent neceſſaria, ut mediantibus illis in-
fideles ad fidē Chriſtianam converterētur.
Sed accedam jam propinquius ad proba-
tiones meas, quibus oſtendam eviden-
ter, quòd doctrina Ariſtotelis ſit apertus &
oppoſitiſſimus ſacræ veritati adverſarius:
Vnde fit, quòd ab Apoſtolo pro illo ſapien- Iac.3.
tiæ ramo condemnetur, quem vocat terre-
num, animalem, Diabolicum & veritati
contradicentem.

Hiſce ergo apparet perſpicuè & ex ſacro
veritatis teſtimonio inferius ulterius expli-
cabitur, quòd virtus illa, mediāte qua Deus
manifeſtè in hoc mundo aut per contracti-
onem à circumferentia ad centrum, aut per
expulſionem ſeu dilationem à centro verſus
circumferentiam operatur. Nam in myſte-
rio hujuſmodi actionis contrariæ in una eſ-
ſentia, tam condenſatio, quam rarefactio,
quibus cœlū, terra & omnia derivantur ex
iſtis videlicet compoſita corpora, tam me-
teorologica, quam quæ in ſua compoſitione
ſeu perfectè mixta ſunt, cōpleta perficiun-
tur. Atque iterum per iſtas proprietates cō-
trarias operatur in mundo Deus aut ſympa-
theticè, hoc eſt, per concupiſcibilem attra-
ctionem, aut Antipatheticè nimirū per odi-
bilem expulſionē, uti ſectione hujus ſubje-
cti ſecunda declarabitur. Cū igitur res om-
nes hujus mūdi vel attractione ſive contra-
ctione, vel expulſione aut dilatatione fiant;
videamus obſecro quænā ſit illa Ariſtotelis
opinio de cauſa primaria, imò quidē imme-
diata attractionis; ac tum poſteà inquira-
mus, num ipſa cum ſenſu veritatis ſacræ

convenlant nec ne. Peripatetici omnes in hoc conveniunt, videlicet, quod venti, fulgura, Tonitrua, Cometæ, nubes & hujuſmodi alia meteora fiant ab attractiva ſolis atque aliarum ſtellarum virtute, quippe mediante qua vapores & exhalationes ex Terra & aquis in ſuperiores aëris regiones attrahi atque elevari dicunt. Hinc ergo Velcurius ſecundum mentem & opinionem Ariſtotelis phyſices, cujus erat commentator, ait, Prout vapores magis minuſve ſunt calidi, ita altius humiliuſve elevantur ſurſum à ſolis calore aliorumque aſtrorum, ſicut videmus in ſole bibente & attrahente aquam &c: At ego demonſtrabo, longè aliter ſe rem habere, efficiamque, ut quilibet humano ſenſu præditus facilimè & apettis oculis decernat, quòd calor ſeu virtus nec ſolis nec ſtellarum, nec ignis nec creaturæ cujuſpiam animalis, quicquam ſibi attrahendi facultatem, ſed à ſe pellendi atque diſcutiendi potius habeat. Exempli gratia: Si in ignis poteſtate ſit attrahere vapores, ad ſe, tunc non permitteret fumos lignorum & carbonum terreſtrium tam leviter ab ejus amplexu recedere: At experientia teſtatur contrarium: Quippe qua docemur, quòd integrum ignis officium ſit denſa vaporum & exhalationum ſubjecta rarefacere, eaque ſubtilia, penetrando & partes compactas dividendo atque dilatando reddere, & non ut vapores & fumos ita genitos ad ſe ullo modo attrahat: Nam oculariter videmus quod eos, ipſius actu procreatos diſcutiat & per expanſum mundi ſpiritum diſſipet: Etiam, ſi linteum aliquod aqua madefectum igni apponamus, percipiemus quidem quòd ſubſtantia in eo aquea in vaporem fumoſum virtute ignis cõvertetur: At verò tam longè abeſt, fumus ille ut ab igne attrahatur, ut ipſum undique per loci cavitatem ſine ulla evidenti ignis attractione expandi atque diſſipari animadvertæmus. Simili planè modo accidit in operativa ſolis natura: Nam ipſe ſuo calore aquam & rem humidam ſubſtantiamque aliquam ſpiſſam ſive groſſam & combuſtibilem ſubtiliat ſeu rarefacit, & rarefaciendo dilatat: Quòd autem res humida in vaporem reducta ſurſum tendat, hoc non fit ab attractive aliqua in ſole & ſtellis facultate: Sed naturali illo appetitu & inclinatione, qua levia elavari ſolent in altum. Quare ſequitur, quòd aqua in vaporem ſubtiliata aut ſolidum aut unctuoſum quippiam, in fumum ſeu exhalationem reductum non ab oliqua externi agentis coactione, ſed ſponte & per ſe ad locum ipſi à Natura deſtinatum aſcendat: haud aliter, quam è regione, quod grave eſt & ponderoſum, motum ſuum ex propria ſua inclinatione deorſum facit: Sed ut clarius ad huc ipſorum elucefcar error; Qui vaporum & exhalationum è terra & mari in ſuperiores regiones, attractione ſolari ſtatuunt, vos ad Inſtrumenti noſtri experimentalis, ſeu vitri calendari experientiam referam; qua oculari intuitu invenietis, quòd omnis attractio à circumferentia ad Centrum (quæ propriè attractio dicitur) efficiatur à frigore & non à calore: Nam videmus, quòd frigoris virtute aqua vitro incluſa, ſurſum in collo vaſis elevetur, & quòd hoc fiat in ſpiſſatione aëris & reductione ipſius in ſpatiũ vitri anguſtius: At è regione obſervamus, quod ſi ſol vel ignis vel manus hominis ſũmitatẽ vitri pertingat, eamque calefaciat, tunc aër incluſus dilatabit & ſubitò à caloris actione evolabit; imò quidem tam longe abeſt, ut aër attrahatur à calore, ut aquam antea congelativa & inſpiſſativa frigoris facultate attractam, ſuperius per nonnullos gradus præcipitet & deprimat. Quod cum ita ſit, conſiderent velim Peripatetici Chriſtiani, & ſedulò animadvertant male ſanam magiſtri ſui diſciplinam, quam tam ſanctè & tanta cum affectione in hunc uſque diem ſequuntur, & ſecum paucis colligant, quàm immaniter & more groſſo ipſe in præcipuo Meteorologiæ ſuæ argumento erraverit. Quid ergo ulterius ab eo eſt expectandum, quin ut tota ipſius fabrica perſe in oculis ſapientium corruat? Breviter dico, quòd iſte & permulti alij ipſius errores palpalibes, ſunt in cauſa, ut varij mente ſaniores ejus diſcipuli in quam plurimis ab illius animo & ſententia diſſentiant: Videlicet in opinione ejus de ventorum, Tonitrus, fontium & aliorum meteororum origine: Nam Iohannes Fregius vir doctus & in diſciplina Ariſtotelis admodum verſatus, quique naturæ myſterijs juxta Peripateticorũ documentũ inquirendis, operã haud minimã dedit (quẽadmodum ex largi voluminis ab ipſo editi contentis cui nomen eſt quæſtiones phyſicæ, apparet) hæc in eodem volumine ſcribit Quanquam, ait, tota diſputatio deventis, ſicut de alijs meteoris plena eſt admirabilium operum Dei, quorum nullæ firmæ & ſufficiẽtes in natura cauſæ proferri poſſunt, tamen prodeſt videre, quò uſque humana ratio progredi poſſit. Sacræ quidem literæ dicunt, Deum ventos producere de theſauris ſuis, unde ipſorum flatus audimus, ſed unde veniãt, aut quò vadant neſcimus: Hæc ille: Ex altera parte Margarita Philoſophiæ (opus, quidem magnæ famæ atque æſtimationis etiam inter ipſos Peripateticos reſpectu ſucci illius Ariſtotelici, quem comprehendit) poſt ſtrictam inquiſitionem ab ea in natura fulguris & Tonitrui ſecundum Peripateticorum normam factam: Et cum rationibus ab Ariſtotele de tonitrus & fulguris ortu prolatis, propter defectum atque imbecillitatem earum ad inveniendũ tanti in natura miraculi myſterium, nullo modo eſſet contenta aut ſatis facta: Ad iſtud ſecretum enucleandum coactus eſt librum veræ ſapientiæ reſpicere, quippe à qua Salomon fatetur, ſe vim ventorum & mutationem

Veleur. com. phiſic. 3. lib. c. 5.

Fregius lib. 25 De cauſa ventorum.

Margar. Phil lib. 9. cad. 20.

Digitized by Google

Sap. 7. Iob. 28. 25. tationem elementorum agnoviſſe. Nam aptat pondus aëri & appendit aquas in menſura, & facit pluviæ ſtatuta & viam fulgitro Tonitruum. Vnde Philoſophia iſta à peripatetico diſſentiens coacta eſt in hæc verba loqui: Quidam Philoſophorum (inquit) conſiderantes mirabilem fulminis operationẽ, ipſum non opus naturæ ſed ſummi Dei effectum immediatū arbitrati ſunt. Iterum, ad fontium procreationem & originẽ quod ſpectat: Iohannes vel Curio, qui temporis multum in Peripatetica Philoſophia contrivit, tametſi commentarium ſuper phyſicam Ariſtotelis feciſſet, tamen videtur ſui magiſtri aſſertioni in fontium generatione diffidere: Quare ait. Non con-
Velcur. comm. Phyſ. Lib. 3. Cap. 6. ſentiunt planè ſacræ literæ cum philicis de ortu fontium & fluminum, quæ ex mari per varios alveos meatuſque fluere ac ad ſuos fontes refluere dicunt. Eccleſiaſtes 1. teſtatur dicens, omnia flumina intrant in mare & mare, non redundat, ad locum, unde exeunt flumina revertuntur, ut iterum fluant. Cæterùm Ariſtoteles & phyſici Peripatetici dicunt materiam iſtorum eſſe pariter vaporem reſolutū in aquam & liquefactum à frigore & calore ſimul intra terram. Ex iſtis igitur, lector conſulte, patet ex confeſſione diſcipulorum & quaſi pediſſequarum Ariſtotelis, quàm contraria & planè contradictoria ſit opinio Ariſtotelica veræ ſapientiæ inſtitutis. Quare auſculta, quæſo verba iſta Apoſtoli: Sapientia, quæ
Iac. 3. contradicit veritati, non eſt de ſupra, ſed
Gal. 1. 9. eſt terrena, animalis & Diabolica: Vnde etiam D. Paulus, ſi quis vobis Euangelizaverit præter id quod accepiſtis, anathema ſit. Iam verò quod iſte princeps Peripateticorum ſit in ſua doctrina erroneus & diſciplinæ ſanctæ in cauſis primarijs generationis meteororum adverſiſſimus, mundo expreſſe & coloribus vivis in libro ultimo iſtius tractatus depingam, in quo ipſum mundi Chriſtiani deceptorem & impoſtorem egregium fuiſſe demonſtrabo, ut pote, qui rationibus præſtigioſis & vix probabilitate ſtipatis ad meteorologiam ſuam ſtatuminandum utitur: quippe quæ in veritate & effectu, hoc eſt reſpectu veri fructus, quam vera ſapientia producit, nihil ſunt niſi meræ fallaciæ & ſophiſmata. Quibus omnibus viris doctis & juſtitiæ trutinis libratis, bene ponderatis, mirabile & admodum alienum procul dubio illis videbitur, quod mundus Chriſtianus fuit tam dui per iſtas nugas Ariſtotelicus deceptus: Imo quidem admodum videbitur intelligentibus & mente arrectis oovum atque etiam durum, quòd illi ipſi, qui zelo Chriſtiano ſunt devoti, fontem totius ſapientiæ relinquerent, ut artes, ſcientias & intellectum ab Ethnicis quæramus ſicut fecerunt Agareni & illi, qui erant in Theman: à quibus vera ſcien-
Baruch. 3. tia non eſt habenda: De hujuſmodi Chriſtianis tam hujus, quàm præteriti ſeculi videtur Apoſtolus in his verbis Propheti ſare:

Erit tempus, cum ſanam doctrinam non ſuſtinebunt, ſed ad ſua deſideria conacervabunt, ſibi magiſtros prurientes auribus & à veritate quidem auditum avertent, ad fa- 2. Tim. 4. 3.
bulas autem convertentur, &c. Quo ſermone intelligit ſpurios magiſtros, erroneos Doctores & precipuè adulterinos philoſophos: Nempe Epicuræos, ſtoicos, & peripateticos, quorum doctrinæ & Philoſophia, ut ſecundum traditiones hominum & ſecundum elementa mundi, & non ſecundum veram ſapientiam, Chriſtum Ieſum, ſe habent, pro ſtultitia, vanitate & fabula habentur coram Deo & ejus ſanctis. Quare Apoſtolus in prædicta ſua oratione Chriſtianos procul dubio tales ſeculorum futurorum indigitat, qui veram doctrinam ſeu ſapientiam Chriſti, Prophetarum & Apoſtolorum relinquentes, ſe inconſideratè falſorum doctorum & Philoſophorum diſciplinis addicant: Iterum Philoſophus iſte ſacer præſagire videtur, quòd erunt quam plures in ſeculis futuris, qui vana gloriâ & amore ſui elati, conſilia aliorum utcunque ſana contemnent, ſi in ulla re à fundatis & radicatis ſuis opinionibus diſſonantia inveniatur. Textus eſt talis: In noviſſimis diebus inſtabunt tempora periculoſa & erunt homines ſeipſos amantes, cupidi, elati, ſu- 2. Tim. 3. 1. 2.
perbi &c: Semper diſcentes & nunquam ad veritatem pervenientes, quemadmodum autem Iamnes & Mambres reſtiterunt Moyſi ita & hi reſiſtunt veritati, homines corrupti mente & reprobi circa fidem & ultra non proficient &c: Ex quibus verbis colligimus inprimis, quod nonnulli homines in ultimis hiſce diebus adeò ſuæ propriæ doctrinæ, hoc eſt, Philoſophiæ mundanæ, in qua ſunt ab initio inſtituti, erunt addicti, ut quicquid ſyncetæ veritatis ipſis fuerit oblatum, ſi ſuis intentionibus & rudimentis videatur adverſum, cum deriſione & contemptu reſpuent. Secundò inſufficientiam doctrinæ & Philoſophiæ illius, quam amplectuntur, exprimere videtur: Nam dicit, quòd ſint ſemper diſcentes & nunquam ad veritatem ſeu perfectionem pervenientes. Hoc eſt, nunquam pertingentes ad ſupremam illam virtutem & poteſtatem, quam vera ſapientia ſuis diſcipulis promittit. Tertiò videtur, quod intelligit mundanam philoſophiam per exempla illa, quæ facit de Iamnes & Mambres, quæ in præſtigioſa Ægyptiorum philoſophia & ſapientia humana erant admodum verſati, cujus virtute nihilominus veræ Moyſis Sapientiæ reſiſtere haud potuerunt. Ac denique intimare videtur, quòd ipſi, qui tam firmiter adhærent ſapientiæ ſpuriæ ſint ab ea corrupti & inquinati in imaginationibus ſuis, ita ut cogantur errare in punctis fidei. Quare non erit mirum, ſi Chriſtiana hæc mea admonitio ſit à pluribus iſtius farinæ hominibus rejecta & in contemptu habita, licet ſat ſciam, nonnullos eſſe, qui veritatis virtute moderantur, & ob eam

Digitized by Google

rationē errores philoſophiæ Ariſtotelis ab infallibili ſacræ ſcripturæ veritate diſtinguere & judicia ſua tam rectè & ſynçerè diſponere queant, ut ſactoſancta unius ſapientiæ dignitas nullum ab Ethnicis & non ſanctificatis alterius actionibus & aſſeverationibus patiatur detrimentum.

CAPUT. VII:

In quo Deus noſter omnipotens Iehova ſpuriam hujus mundi ſapientiam & ſapientes ſive philoſophos in quæſtionem pro falſa & erronea eorum, de cauſis rerum mundi exiſtentiæ, & originis ac tandem de Meteororum ortu, doctrina, vocare videtur.

NOn erat pro nihilo, quòd Ariſtoteles à Græcis Cacodæmon, quaſi ſpiritus malignus & ſeducens nuncupetur. Quippe qui ſubtilibus ſuis inventionibus & ſophiſmatibus, mundum, non modò in illo ſeculo, ſed etiam in ſeculis ſequentibus decepit, & quaſi igne quodam ſatuo per ſemitas erroris & ignorantiæ à via veritatis ſeduxit. Nam ſophiſta hic rationibus ſuis fallacibus magis, quam probabilitatis, veritatiſque facie ob ductis, fingit res illas accidentia eſſe & fortuito ſive Caſu ortas, quæ revera ſunt de ſupra & per conſequens eſſentialiter & divinitus à ſpiritu ſacroſancto partæ. Etiam juxta ipſius doctrinam, cœlum, terra, ſtellæ atque elementa fuerunt ab æterno & non creata: atque iſtam ſuam aſſertionem videtur rationibus è ficta ſuæ philoſophiæ pharethra & inventionibus à proprio cerebro de promptis, ſtatuminare: dicendo, quod ex nihilo nihil fiat. Porro etiam rationem reddit humanam vitæ & motus, & aſſignat limites mari, ſuo more: & fingit rerum omnium cauſas ſecundum phantaſiam ſuam, proque placito ſuo aſſignat occaſionem generationis & corruptionis rerum. De prima materia & rerum forma naturalium facit, mentionem, internas earum eſſentias penitus ſuo ſenſu, tametſi ignoret, cauſas nivis, Gelu, Glacici, grandinis, pluviæ, nubium, nebularum, fulgurum &c: nos irrationabiliter ſatis & per conjecturam ſolam docere conatur, dicendo, quòd more adventitio ex vaporibus & exhalationibus ſurſum calore Solis & Stellarum ex terra & aqua extractis & in mediam aëris regionem attractis ab accidentali loci illius frigore condenſatis, & in tales formas quas habent redactis generentur. Multas ex propria inventione producit ſubſtantias probationeſque debiles, quibus oſtendit ſe in talibus ſuis opinionibus minimè eſſe deceptum, adducit etiam, ventos fortè fortuna & per accidens fieri, nimirum attractione & elevatione exhalationum calidarum & ſiccarum virtute prædictorum agentium, dicitque, quòd illæ exhalationes poſtquam in aſcendendo ad mediam aëris regionem pertingant, à loci illius frigore deorſum iterum pellantur & tum poſteà in ipſarum, deſcenſu alijs exhalationibus aſcendentibus occurrant, cogantur lateraliter tendere. Præſumit etiam vir iſte nimiâ philantiâ elatus tonitruorum & fulminum, cauſas intelligere, ipſa etiam per accidens pariter cum cæteris fieri exiſtimans, videlicet à concurſu vaporum exhalationibus mixtorum cum infinitis alijs iſtiuſmodi figmentis frivolis & vix veriſimilibus: quas omnes verbis mellifluis & ſubtilibus ſed planè externis & ſuperficialibus probabilitatibus loco realis & centralis ipſius veritatis aſpectus, obvelavit.

Sed omnipotens Deus cœli & terræ, qui eſt ſolus horum omniū author & operator, & ea omnia immediatè format per poteſtatem & virtutem ſuam æternam, & ipſa ex theſauris ſuis ubi & quando placuerit, emittit. Ipſe (niquam) qui eſt ſummus humanarum actionum judex, iſtum mendaciorum inventorem cum ſuus aſſeclis illis ipſis verbis deridere videtur, quibus Iobum
(ipſum ob erroneas ſuas imaginationes ob-
jurgando) eſt allocutus. Quis eſt iſte invol- Iob. 38. 2.
vens ſententias ſermonibus imperitis? Ac-
cinge ſicut vir lumbos tuos: Interrogabo te
& reſponde mihi, ubi eras cum ponerem
fundamenta terræ, Indica mihi, ſi habes ſa- 3.
pientiam & intelligentiam. Quis poſuit 4.
menſuras, ejus, ſi noſti? Vel quis tendit ſu- 5.
per eam lineam? Super quo baſes illius ſo- 6.
lidatæ ſunt? Aut quis demiſit lapidem ejus
angularem &c: Quid, ô Peripatetice, Fuit-
ne terra æterna & ſine principio, ut tu pro-
prio tuo ſenſu ductus aſſeverare haud eru-
beſcis? Deinde pergit ſic. Quis concluſit 8.
mare oſtijs, quando erumpebat, quaſi de 17.
vulva procedens? Nunquid apertæ tibi
ſunt portæ mortis & oſtia tenebroſa vidi-
ſti &c. (Quòd tu tam temerè ac tanta con-
ſidentia ac ſecundum imaginationis tuæ le-
ges generationis & corruptionis rationē aſ-
ſignas? Nunquid ingreſſus es theſauros nivis 22.
aut theſauros grandinis aſpexiſti quæ præ-
paravi in tēpus hoſtis & in diē pugnæ? &c:
(quod tu ſecundum inventionē & mentem
tuam fingas earū ortus ſeu generationes eſ-
ſe per accidens, ipſiſque principia adventi-
tia aſſignes) An noſti, ubinam ſit via, in qua 24.
dividitur exhalatio, quæ ſpargit ventum 25.
ſuper terram &c: Quis dedit vehementiſ-
ſimo imbri curſum & viam ſonantis toni-
tru? Anne actor aliquis accidentalis, qualis
eſt frigus, mediæ aëris regionis condenſans
vapores in nubes & per antiperiſtaſin ac-
cendens

cendeꝛs exhalationes in nube incluſas? ?
Quis eſt pâter pluviæ aut quis genuit ſtil-
28. las roris? &c: Anne credis, ſolis & ſtella-
rum calorē vapores ſurſum attrahentē eſ-
ſe iſtius negotij, authores & actores, ut tu
falsò aſſeverare haud erubeſcis? Ex cujus
utero egreſſa eſt glacies & gelu de cœlu
29. quis genuit? &c: Eſtne frigiditas mediæ
aëris regionis, ut tu dicis? Nunquid con-
jungere valebis micantes ſtellas Plejadas,
31. autgyrum arcturi poteris diſſipare? Nun-
quid producis Luciferum in tempore ſuo
& veſperum ſuper filios terræ conſurgere
32. facies? Nunquid noſti ordinem cœli? Et
pones rationem ejus in terra? &c: Et qua-
33. re non? Num tu per Philoſophiam tuam pe-
ripateticam cauſas omnium rerum tam
cœleſtium, quàm terreſtrium intelligere
profiteris? At ille, qui cognoſcit rerum
omnium myſteria mirabilia præſtare po-
teſt: Nam hac ratione ſervus meus Ioſuah
fecit ſolem in cœlo ſivè ſtare: & pro amore
Hezekiæ Spiritus meus fecit ſolem retro-
34. moyere in cœlo. Nunquid iſta mediante
tua ſapientia potes præſtare? Nunquid ele-
vabis in nebula vocem tuam ut impetus a-
quarum operiat te? Nunquid mittes fulgu-
ra & ibunt & revertentia tibi dicent, ad-
35. ſumus &c:? Si baſes & fundamenta tuæ
Philoſophiæ ſint eſſentialia & ſubſtantialia,
hæc omnia & longe majora efficere pote-
ris: Nam viri nonnulli à me electi mediante
ſpiritu meo hæc omnia præſtiterunt: Verbi
gratiâ poteſt longam â pluvia abſtinenti-
am, Elias apparere fecit nubes in cœlo, qui-
bus terra nimis ſicca erat irrigata: Et Pro-
pheta meus Moyſes & Samuel illa ipſa vir-
tute produxerunt Tonitrua & fulmina hor-
renda in terrorem inimicorum. Elias voca-
vit ignem ab alto & Ioſua grandines ſtu-
36. pendas) quis poſuit in viſceribus hominis
ſapientiam, aut quis dedit cordi intilligen-
tiam. Et tamen auſus es tu, frivolis & va-
nis tuæ inventionis effectibus fretus, quæ
fundatur ſuper hujus mundi elementis, &
non ſuper meo ſpiritu, qui eſt vera ſapien-
tia, opera mea, quæ ſum unicus & ſolus
omnium rerum creator & genitor creatu-
ris meis; imò verò & Chimærcorum acci-
dentium operationibus aſcribere. Nun-
quid qui contendit cum Deo tam facile
conquieſcit? In hæc verba magnus Deus Iob. 39, 32.
Iehova videtur Ariſtotelem & ejuſdem fa-
rinæ philoſophos eſſe allocutus, qui nimi-
um ſuis proprijs conceptibus elati tantâ au-
daciâ & temeritate ſuper ſuam ſapientiam
terrenam & animalē præſumunt, ut etiam
ipſi veritati à Deo ortæ contradicere & re-
ſiſtere audeant. Opto igitur ex profundo
cordis mei, ut philoſophi iſti mundani ſe
ipſos ab humana illa Ethnicorum ſapientia
declinantes, humiliter ad veram ſapientiam
& philoſophiam convertant, quæ funda-
tur ſuper eam: Nam in ita faciendo ſe co-
ram ſolo cœli & terræ creatore humilia-
bunt, & cum viro tam patiente quàm pœ-
nitente reſpondebunt Iehovæ dicentes:
Ecce. contemptibiles ſumus, quid reſpon- Iob 39. 34.
debimus tibi? Manus noſtras impoſuimus Iob. 42. 2.
oribus noſtris: Scimus quod omnia potes,
& nulla tē latet cogitatio, ideò inſipienter
locuti ſumus, & quæ ultra modum excede-
rent ſcientiam noſtram, ipſi nos reprehen-
dimus & agimus pœnitentiam in favilla &
cinere: Agnoſcendo jam, nullam eſſe ve-
ram ſapientiam, præterquam illam, quæ à
te eſt, qui es luminis Pater, cujus virtute
mirabilia, operaris. Quapropter fatemur,
quod ſapientia hujus mundi ſit mera ſtul-
titia, & quod tales mundani, qui ſe ei addi-
cunt, decipiantur, quatenus divinam ſa-
pientiam, Chriſtum Ieſum negligunt, in
quo eſt Theſaurus ſcientiæ & ſapientiæ
abſconditus, ut nos docet Apoſtolus.

Atque ita vobis ſapientiæ duplicitatem cum varijs ipſius effectibus, & per conſequens naturalis philoſophiæ duplicem expreſſimus, & docuimus rationem, qua Chriſtiani omnes boni (contra iſtius ætatis noſtræ conſuetudinem) debeant unam cum ſuprema reverentia amplecti; aliam verò magna cum prudentia evitare atque effugere. Iam verò libro iſto ſequenti principia Moyſaica proponam, quibus integra philoſophiæ ſacræ fabrica ſtatuminatur.

Philoſophiæ Moyſaicæ liber tertius, in quo vera Philoſophiæ principia enucleantur.

Argumentum libri.

In libro præſenti author vera & eſſentialia divinæ philoſophiæ principia generaliter pertractat, & quàm inconſtantes & differentes philoſophi Ethnici in ſuis de rerum omnium principijs opinionibus fuerint, particulariter exprimit, ubi etiam probat quòd Græcorum Philoſophorum ſeu Naturaliſtarum præſtantiores ſuæ philoſophiæ fundamenta ſeu principia à vero & ſacro philoſopho Moyſe more ſurreptitio acceperint; cujus philoſophia digito Dei erat impreſſa ſive delineata, utpote cujus chracteres ignei in tenebroſa hyla per verbum divinum ſeu ſapientiam æternam erant quaſi ſculpti & depicti: ſimulque oſtendit, quòd, tametſi philoſophi iſti Athenienſes, hæc Moyſis principia ad ſuam condendam philoſophiam uſurpârint, & ſibi ipſis ferè vendicaverint, & ut immanem iſtiuſmodi ſuam rapinam à mundo tegerent, nova ipſis nomina impoſuerint, tamen quia nec ad profundam & centralem ipſorum intellectum penetrare ſive pertingere, nec ſapientiæ ſanctæ ſeu verbi myſterium rectè & cum judicio maturo concipere & apprehendere potuerunt, ideò non niſi adulterinam ſuper male cognita illa fundamenta ſeu principia ſtructuram ſive philoſophiam erexerunt: vanam nimirum & fallacem ſapientiam mundanam, quæ non ex eſſentiali veritatis & virtutis ſcopulò ſeu rupe exſcienditur, nec Chriſto unico Lapidi Angulari innititur, ſed ex traditione hominum procedit & ſecundum hujus mundi Elementa effingitur: Haud aliter, quam ſi arcem ex ſtramine utcunque ſuper ſcopulum ædificatam, ventis undique obnoxiam atque omni turbine & tempeſtate agitatam vidimus. Poſt hæc author vera principia Moyſaica explicat, eſſe Tenebras, Aquas, & Lucem. Deinde docet, quòd omnis plenitudo & vacuitas conſiſtat in præſentia vel abſentia lucidi & formalis Dei Spiritus. Ac denique quomodo duæ propietates activæ, ſcilicet Frigidum & calidum immediatè ex prædictis priucipijs, nempe tenebris & Luce oriantur, ut è regione duæ naturæ mundi paſſivæ, nimirum Humidum & ſiccum, ſuas à dictis duabus activis origines videntur ſibi vendicare.

CAPVT. I.

In quo Philoſophorum Græcorum atque Arabum in ſuis de principijs naturalibus incertitudo atque inconſtantia explicatur.

EVidens eſt Argumentum, quòd philoſophi Ethnici non eſſent in principijs ſuæ philoſophiæ bene confirmati, ſed in cauſis ſuæ naturæ primarijs admodum inconſtantes & vagabundi: quatenus inter quamlibet eorum ſectam varia & quandoque contraria inſurgebat de rerum primordijs-origo. Verbi gratia, Thales Mileſius, qui in ſeptem, Græcorum ſapientum habebatur numero putavit, aquas fuiſſe omnium rerum initium: Sed Anaximines cum ſuis diſcipulis dixit aërem infinitum fuiſſe primam cauſam ſeu ſcaturiginem omnium: Et ob iſtam etiam cauſam Anaximander exiſtimavit, aërem iſtum Catholicum fuiſſe Deum: Et alia parte Zoroaſter vult, omnia ſuum ortum habere ab igne & luce: Vt etiam ipſi Pythagorici, qui affirmant, univerſalem eſſe ignem in omnibus & ſuper omnia. Et certe quælibet iſtarum opinionum, ſi rectè & debito modo conſideretur, ad veritatem Moyſaicam appropinquare videbitur: Nam ignis ſive lucis Divinæ ex profundo tenebroſæ abyſſi egredientis virtute & præſentià revelatæ & manifeſtatæ ſunt aquæ inviſibiles, quarum ſubtilior portio in vaſtum aëris ſpiritum eſt converſa. Hac ergo de cauſa tam Thales

quàm

quàm Anaximines videntur quodammodo in uno eodemque ſubjecto convenire: Verùm enim verò ſi aliquantulum profundius in negotium iſtud penetremus, percipiemus quidem, quòd iſti duo philoſophi non niſi unico ſolo Principio illo nimirum materiali ſeu paſſivo inſiſterent, à quo cœlum, terra & omnis alia res ſuam habet ſubſtantiam ſive materialem exiſtentiam: E regione verò zoroaſter non inconſultè aut ſine ratione ignem pro primario ſuo rerum omnium principio elegit, utpote qui procedebat & in actu apparebat, antequam, Aquæ ſeu natura humida fuerunt revelatæ: haud aliter, quàm actio paſſionem ſeu cauſa effectum præcedere obſervatur: Et tamen nihilominus videtur in eo erraſſe in iſta ſua aſſertione, quód principium activum poſſit nullo modo rectè conſiderari, niſi quatenus relationem habeat ad principium aliquod paſſivum. Zeno ſtoicus videtur cæteris aliquantulum cautior, aſſeverando, quód ſubſtantia ignis mediante aëre in aquam converſo primaria eſſet omnium rerum cauſa. Verùm certiorem adhuc viam tentat Empedocles, quàm Zeno, quippe qui pro radicalibus ſuis principijs elegit quatuor Elementa, quorum duo fecit Agentia & totidem patientia. Iamque præcipuus iſtorum philoſophorum error in prædictis ſuis opinionibus de principijs rerum erat, quòd minimé conſiderabant divinam potentiam ſeu verbum ſacrum fuiſſe majoris antiquitatis, quàm aliquod ex prænominatis ipſorum principijs: Nam ſi hoc judicio maturiori intellexiſſent, confiterentur procul dubio rationibus ab æterna rerum unitate ſeu eſſentiali centro prolatis inſtructi, quòd divina Lux ſeu emanatio ſancta (quam ſcripturæ ſacroſancti ſpiritus titulo nominant) eſſet actualis creaturarum omnium origo ſeu principium, uti nihilominus huic præcedebat alia proprietas divina in una & eadem eſſentia, quæ dicta eſt potentia Divina, quæ ſuum actum ſeu emanationē præcedit non aliter, quàm Pater tam reſpectu temporis, quàm ordinis & exiſtentiæ: haud injuria dicitur, exiſtere ante Filium aut creator ante creaturam. Atque hinc ait ſapiens: Omnium prior creata eſt ſapientia.
Eccleſ.1.4. Nihilominus tamen eſt certum, quòd nonnulli è Græcanicis & Ægyptiacis philoſophis, nimirum Plato & Pythagoras inter Græcos, & Hermes Triſmegiſtus ex Ægyptijs, adeò fuerunt mentibus ſuis erecti atque exaltati, idque partim obſervatione doctrinæ prædeceſſorum ſuorum & partim ratione experientiæ, quàm in itineribus & peregrinationibus ſuis longis tam à ſapientibus Æthiopiæ & Ægypti, quàm Hebræis, Armenicis, Arabibus, Babylonicis atque etiam Indicis acquiſiverunt: Nam ab authoribus fide dignis accepimus, Platonem, Pythagoram, Hippocratem & alios per iſtas regiones feciſſe itinera, ut ſcientiam & cognitionem ſuam augerent & multiplicarent: Quod ſine dubio decernerent, tametſi de longé & quaſi in nebula verùm lumen natura humida quaſi veſtimento indutum: & inter alios traditur, de Platone, atque etiam hoc idem ex nonnullis ipſius ſcriptis eſt eliciendum plané, quòd ipſe notitiam ac viſionem habuiſſet Dei verbo, & quòd libros Moyſis legiſſet, & quòd admodùm profundè in myſterijs divinitatis eſſet verſatus; quare ab ipſis Chriſtianis Divinus vocatur. Simili etiam modo philoſophus ille inſignis Mercurius Triſmegiſtus per ſcripta ſua Divina arguere videtur ſe Libros Moyſis perlegiſſe atque etiam in arcanis Dei ſecretis in ſpectionem haud minimam habuiſſe, quemadmodum ex ſermonibus ipſius profundis ſub Pimandri nomine editis colligere fas eſt, quippe in quibus videtur ſanctam Trinitatem agnoſcere, atque etiam rationem creationis mundi & Elementorum more Moyſaico ibidem apprehendere, quam fatetur eſſe per verbum Dei factam & completam. Quare hiſce duobus inter omnes alios philoſophos mihi liceat Divinitatis portionem aſcribere. In hoc tamen unico poſſum neque Triſmegiſtum neque Platonem commendare, videlicet, quód poſt Moyſaicarum librorum lectionem, quorum ſubjectum Spiritus Divinus Moyſi dictavit tametſi doctrinam & veritatem, quam ex ipſis de principijs rerum extraxerunt, profeſſi ſint; tamen noluerunt magiſtrum ſuum in ſuis ſcriptis agnoſcere, ſed principia ipſius mutatis eorum nominibus ſibi ſuiſque philoſophis uſurpârunt. Verùm ut Plato cum ſuo magiſtro Moyſe inhumaniter & ingraté hac in re ageret, ita quidem & ipſe eodem plané modo à diſcipulo ſuo Ariſtotele duriter erat tractatus, ut pote qui percipiens, quod tria Moyſis principia à magiſtro ſuo Platone eſſent ſub novis titulis velata & occultata, ut pro proprijs ſuis haberentur, etiam ipſe imitando magiſtrum ſuum, ipſum eodem nummo perſolvendo nomina & titulos principiorum Platonicorum novo fuco obvelando alteravit & ſibi ipſi tandem vendicavit, ut ſuper ea philoſophiam noviter à ſe inventam conderet. Quibus videre licet, quam malè & haud ſecuré philoſophia ab humana traditione parta, fundamentis bonis ſit ſtatuminata: Haud aliter, quàm ſi domus ſtraminea vel ex re alia fragili & non durabili conſtructa, eſſet ſuper ſcopulũ durum ædificata, quæ nihilominus reſpectu infirmitatis & imperfectionis rei, ex qua eſt fabricata, non poteſt eſſe diuturna, quatenus ejus materia eſt ad ſubſtantiam ſolidam ſuæ baſis heterogenea & per conſequens malé compacta & cuilibet vento aut turbini obnoxia: Haud ſecus ac tam ſpuria & heterogenea, viliter diſpoſita eſt philoſophiæ iſtius Ariſtotelicæ ſtructura reſpectu principiorum illorum eſſentialiũ,

ſuper quæ ſuperædificatur, ut vel minimum quidem veritatis ſeu ſapientiæ ſynceræ flatum perdurare nequeat, ſed facile corruet & in nihilum redigetur: Nonne videtur
1.Cor.3.2.10. Apoſtolus hoc idem ex iſtis innuere: fundamentum, ait, nem poteſt ponere, præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Si quis autẽ ſuperædificet ſuper fundamentũ hoc, aurum, argentum, lapides pretioſos, fœnum, ſtipulã, uniuſcujuſque opus manifeſtum erit: dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuſcujuſque opus, quale ſit, ignis probabit. Hiſce ergo quilibet ſagax Chriſtianus animadvertere poteſt, quomodo philoſophi Ethnicorum peritiores & majoris inter mundanos æſtimationis principia ſua ex ſcriptis Moyſaicis acceperint vel rectius ſurripuerint, quatenus ea ſibi ipſis uſurpantes magiſtrum ſuum Moyſem in ſcriptis ſuis minimé agnoverunt, qui totam ſuam doctrinam & ſcientiam ſpiritui Divino tribuit ſive arrogavit, & ejuſdem principia ſeu fundamenta more practico ex apparitione Dei ſuper montem Sinai expreſſit: Nam ſuper horum principiorum baſes (trium, dico, unius eſſentiæ) philoſophi veri & myſtici vel, ſi mavultis, Theoſophi pij annuntiaverunt, quòd Lex tam externa ſeu Moyſaica, quam interna ſive illa Ieſu Chriſti eſſent ædificatæ, quæ quidem ad aures Ariſtotelis & ipſius pediſſequarum Ethnicorum nunquam pervenerunt, utcunque videantur ſua ſapientia periti. Nam ſi legum iſtarum myſteria intellexiſſent, tunc procul dubio ſuper Lapidem iſtum angularem debito & non incongruo more ſubjectum philoſophiæ ſuæ erexiſſent, & per conſequens idoneos ſuæ ſapientiæ fructus collegiſſent: Et quamvis à magiſtro ſuo divinioti eſſent inſtructi, tamen ex ipſorum ſcriptis apparet, ipſos in centrali rerum veritate fuiſſe rudes, ignaros atque incultos. Quare mera erat in Ariſtotele ſtultitia, qui pro philoſophorum facilé principe à mundanis habebatur & magnificabatur. Privationem efficere, ſeu potius effingere, ubi nullum erat alicujus præcedentis poſitionis ſeu informationis veſtigium, idque præſertim, cum eſſet chaos, antequam ulla res erat explicité producta. Sed non eſt mirum, cum ipſe opinatus ſit, mundum omneſque in eo ſpecies fuiſſe ab æterno, hoc eſt, ſine principio & fine: Quod quidem ſi ita eſſet, non niſi veritatem protuliſſet, dicendo, quòd tenebroſa abyſſus ſeu chaos reſpectu ſuæ exiſtentiæ ſine forma, eſſet privatio alicujus actus, aut actualis præexiſtentis materiæ, ſed quod hoc ſit falſum, concentus, ſacrarum literarum confirmat, quatenus in
Sap.11.18. ijs legimus, quòd Deus creaverit mundum
2.Pet.3.5. à materia ſine forma ſive informi. Et quòd cœlum & terra eſſet prius de aqua & per aquam conſiſtens Dei verbo. Et quod ute-
Gen.1. rus primarius, ex quo aquæ erant extractæ (quæ erant maſſa illa materialis, ex qua res omnes ſunt conflatæ eſſet informis abyſſus, ſive Chaos ſine forma: & quòd per conſequens initium ſuæ informationis haberet à Patre lucis Eſſentialiſſimæ omnia vivificantis & informantis.

Sed ut vobis furtum horum philoſophorum egregium poſſimus directius & magis ſpecialiter indicare, ſciatis, velim, illud principium, quod Moyſes vocat tenebras ſeu tenebroſam abyſſum ſive Principium potentiale, quatenus nondum in actum reducebatur, Ariſtoteles vocat materiam ſuam primam, quam dicit eſſe aliquid ſolummodò in potentia, quoniam nondum in formatur: Atque iterum videtur illud vocare privationem, ſed inconſulté ſatis, quatenus nulla præcedebat materiæ primæ poſitio ſive informatio. Ex altera parte Plato videtur hoc principium vocare ſuam hylen ſeu hylam, quæ pro nihilo habetur: quatenus eſt inviſibile & informe quid: atque etiam alibi comparat id corpori obſcuro reſpectu ſuæ animæ & ſpiritus. Mercurius Pimand.1.
Triſmegiſtus illud umbram vocat horrendam, quæ nihil erat, nec appareret, priuſquam lux divina è tenebris effulſit. Pythagoras facit illum ſuam Vnitatem Symbolicam: Nam in hoc ſtatu potentia divina ad nihil reſpicit, præterquam ad ſe ipſam: Hippocrates ipſum vocat Chaos informe: Ad ſecundum principium, quod ſpectat, eſt illud paſſivum unicum initium, ex quo materialis omnium rerum exiſtentia ſuum ortum habuit, quod Moyſes nomine aquarum inſignivit: At Ariſtoteles mutando & abſcondendo rem, materiam ſecundam nuncupat, quoniam ex primæ materiæ viſceribus orta eſt. Plato autem illud vocat principium, Spiritum: ut & Hermes ſeu Mercurius Triſmegiſtus naturam humidam: Et Hippocrates cum Anaximine vaſtum & immenſum hujusmundi aërem: Pythagoras Symbolicé illud per numerum Binarium ſeu dualitatis indigitat, utpote, qui eſt indicium imperfectionis: Nam videtur indicare imperfectam materiæ per ſe & in ſe conditionem, nimirum ſi ab actu divino non informetur, & ob iſtam rationem numerus Ternarius ab omnibus ſapientibus tam philoſophis quam Theoſophis & Cabaliſtis pro radice omnium numerorum perfectorum habetur: Denique illud vivificans & omnia animans principium, quòd Moyſes vocat Lucem, quæ eſt purus actus immediate à Ruah-Elohim emanans & ab ipſo minimé diviſus, Ariſtoteles ſine alia agnitione facit ſuum principium formale: Plato illud vocat Actum ſeu Animam mundi: & Pythagoras Symbolicé ſeu Hieroglyphicé per numerum ternarium: Hippocrates id pro immortali calido accipit, quòd cum omnia in principio à litigio eſſent perturbata, in ſupremã regionem evolavit, quam veteres æthera dixerunt. Nonne eſt ergo illud inſignis quædam rapinæ literariæ ſpecies inter ele-

ctos ex

ctos ex philoſophis Ethnicis illa falſò ſibi mutatis nominibus aſcribere, quæ erant prophetæ ſancto Moyſi à ſpiritu & quaſi per digitum Dei deſcripta atque revelata; idque præcipuè, non modo ut ſe in oculis gentilium ſed etiam Chriſtianorum redderent magnos & eminentes? Et tamen non poſſum quodammodo non excuſare Platonem, & Hermetem cum hi ambo videntur, idque expreſſè cum Magiſtro ſuo Moyſe in eo convenire: Videlicet, quòd materia, ex qua cœli & terra eſſent creari, eſſet natura humida, ſeu ſpiritus univerſalis madidus, & quod interna illa forma ſeu actus, qui illum in variformem diſpoſuit figuram & effigiem, eſſet verbum divinum, quemadmodum in operibus tam Platonis, quàm Hermetis Triſmegiſti ſat liquidò declaratur. (Pimand. 1. & 3) Verùm inter reliquos nimis altè & ſuper imaginationis & inventionis ſuæ pennas eſt ſublimatus Ariſtorcles. Quippe qui mundanæ ſuæ ſapiētiæ ſeu philoſophiæ ſuper formam principiorum Moyſaicorum merè typicam ſeu ſymbolicam & non realem poſuit: Hinc inde cogitando, ut hac ratione ſibi nomen & famam exquiſitè docti & abſolutè ſapientis inter mundanos acquireret: Tametſi in concluſione longè aliter appareat in oculis Dei & electorum; imò verò omnium piorum qui ſibi conſtant, quippe qui actus & eſſentiales particulares actiones ſolummodò que ad Deum pertinēt aſcribit creaturis: Imo verò pertinaciâ & confidentia ductus, neſcio qua, affirmare haud erubeſcit, quòd res naturales eſſentialiter ſine immediato Dei actu per ſe agant: Cùm bonis Chriſtianis liquet & ubique in ſacra ſcriptura confirmatur, quod Deus operetur omnia in omnibus, idque immediatè (uti nobis videtur Apoſtolus cùm integra ſacri Biblij harmonia intimare.) Atque hæc eſt ratio quòd mundus non aſſignat Deo ſoli rerū omniū creatori (uti par eſt) cujuſlibet in iſto mundo actionis gloriam, ſed potius naturæ creatæ, nimirū aut Angelis, aut ſtellis, aut Elementis, aut Meteoris, aut creaturis compoſitis: Quæ omnes à ſpiritu ſeu verbo Dei ſunt factæ & ſuſtentatæ atque in ſuo eſſe præſervatæ. Hine inde ergo multiplicis Idololatriæ origo, videlicet venerationis ſolis, Lunæ & ſtellarum & ſacrificiorum atque oblationum Idolis, dijsque falſis & dæmonibus deludentibus. Hinc impia Iſidis & Oſyridis veneratio, falſaque Saturni, Iovis, Martis, veneris & Mercurij adoratio. Hinc immolationes & holo cauſta profana ad cœlum, veſtam, Cererem, Proſerpinam, Vulcanum, Plutonem & Neptunum, & permulti alij in mundo errores & abuſus abſurdi, quibus viri ignari à vera omnipotentis Dei & Spiritus ejuſdem cognitione divertuntur: Vti infra oſtendetur clarius, & tamen Apoſtolus nullos ex iſtis in mundo aut actionum effectus agnoſcere videtur: Vnde ait: Dij ſunt, qui dicuntur, ſive in cœlo, ſive in terra: Nobis tamen unus Deus Pater, à quo omnia, & nos in illo, & unus Dominus, Chriſtus Ieſus, per quem omnia & nos per ipſum &c: Quibus aſſeverare videtur, quòd neque (1. Cor. 8. 3.) Angeli, neque dæmones ſive intelligentiæ, neque ſtellæ neque creaturæ reliquæ, quibus, quaſi Dijs, deluſione Diaboli & ſeductione hominū ignari mundani oblationes offerunt, in oculis Chriſtianorum poſſunt per ſe aliquid agere, ſed ait, omnia & conſequenter actiones creaturarum iſtarum ſunt à Deo & immediatè in actum reducuntur per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum ubique immediatè operantem, quippe qui eſt centrum cujuſlibet rei, cujus circumferentia eſt nullibi; vel, ut alij habent, eſt centrum & circumferentia, vel, ut Apoſtolus, omnia in omnibus. Hic eſt verus lapis ille Angularis, qui ſuſtentat fabricam cujuſlibet creaturæ quam fecit, ſine quo lapide fundamentali omnia in nihilum redigentur. Eſt ergo actus omnium à Deo & illius exſecutio fit per verbum ſeu ſpiritum divinum Ieſum Chriſtum: & illum actum edere ſolet ille Spiritus per infinita mundi organa, quæ creavit. Finaliter Deus agit per ſuum verbum in creatura quaſi mediante organo, quicquid vult, ubi & quando ei placuerit. Sed ad propoſitum: Nam de hoc alibi latius. Hæc ipſa doctrina ſpuria inventione hominis ſubtilis parta, eſt in cauſa, quòd mundus in verbi divini cognitione erraverit, quatenus operationes & proprietates Divini Spiritus in creaturis ratione ſuæ ignorantiæ non perceperit: Imo quidē nonnulli ex philoſophis Chriſtianis ratione hujus debitam in creaturæ tam viſibilis quam inviſibilia arcanis, & divinæ Spiritus actionibus neglexerunt inquiſitionem: Imò verò tantâ obſtinaciâ & tam ſeriò, dico, Chriſtiani, Philoſophiæ Ariſtotelicæ pro hodierno die ſunt addicti, ut oculos ſuos neſcio quo furore inſtigati à vera Meteororum ſcientia, quæ veræ ſapientiæ ſunt fontes, in ſcripturis ſacris publicata, libenter avertunt, ad incertam & vix probabilem doctrinam Peripateticam ſe convertant. Atque hæc eſt ratio, quòd ipſi non agnoſcent aut ſaltem minimè admittent ullam veram Philoſophiam meteorologicam poſſe per Spiritus Sancti documenta in pagina Sancta recordata doceri, ſed ea ſolummodò, quæ ad ſalutem animæ humanæ exinde ſpectant poſſe hauriri credunt: cum nihilominus ſit evidens, quòd ſint paginæ integræ, tam in libris Moyſis, Iobi, Pſalmorum, Prophetarum, quàm teſtamenti novi, quæ inprimis Chriſtianos ad veræ Meteorologiæ myſteria enucleanda & ad immediatos in ipſis actores cognoſcendos, quo ipſis honorem & reverentiam ſummam præbeamus, via regia & ſine ullo dolo aut fuco invitant,

F ut hæc

BIBLIOTHECA ROMA

Digitized by Google

ut hac ratione opera mirabilia creatoris tam in cœlis , quàm in terra admiremur, quæ ideò à mundi origine ad hunc uſque diem & Præcipué in mundo iſto ſublunari mirabiliter mediante ſuo verbo producit, ut ex ijs ſtupendam ſpiritus ſui æterni in creaturis poteſtatem hominibus declaret: Verùm de iſtis libro hujus quinto copioſius atque luculentius.

CAPVT. II.

Quæ fuerint Principia Moyſaica, hoc eſt omnium rerum primordia: Quomodò ex nihilo eſſent extracta & producta. Deinde quid per hoc vocubulum NIHIL *intelligatur: Ac denique Principium potentiale, quod eſt tenebroſa abyſſus ſeu Chaos informe, ſatis efficaciter hòc in loco deſcribitur.*

PRincipia Moyſaica ſunt plana atque evidentia ijs, qui ſapienter verba excellentiſſimi Philoſophi Moyſis in primo cap. gen. expreſſa contemplantur: Nam priuſquam mentio ulla de ſpagyrica illa ſeparatione, quæ virtute verbi Dei ſeu Spiritus, illius divini Elohim in ſex dierum creationis opere erat facta, dictum eſt, quòd tenebræ eſſent ſuper faciem abyſſi, & quòd terra eſſet inanis & vacua. Quibus liquet, quod cœlum & terra nondum eſſent in actum ſeu formam eſſentialem redacta, ſed manerent unum quid informe, hoc eſt, rudis, unica indigeſtaque moles: Atque ita omnia complicité erant in unica tenebroſa abyſſo comprehenſa, quæ quidem erat adhuc explicite nihil. Exempli gratia: videmus, quòd magna arbor, cum radice ſua, corpore, ramis, folijs & fructu complicité in nucleo ſive ſemine contineatur: cùm verò explicite nihil tale, præterquàm in ſola imaginatione comperiamus. D. Auguſtinus comparat iſtud Moyſaicum NIHIL ſeu quid informe cum ſermone aliquo potentiali, qui dum eſt in ſola mente locutoris, videtur ei, qui eſt auditor, nihil, hoc eſt, aliquid in ſola potentia exſtit, ſed nihil actu. At quando ſermo ille viva voce editur, tunc illud , quod erat prius complicité in animo loquentis, jam explicité ab auditore apprehenditur. Plato illud in hoc Nullitatis ſtatu viſioni in ſomnio comparat, quæ quando homo exſuſcitatur à ſomno, nihil apparet præter imaginationem. Sed, quoniam iſte ſermo, Deus creavit omnia ex Nihilo, mentes multorum etiam doctiſſimorum virorum perturbavit, atque in ipſius intellectu, ſeu ſenſu gemino ipſos haud parum hæſitare fecit. Mihi propoſitum eſt de ipſo Nihilo pauca proferre, & quæ nam ſit animi mei de eo ſententia, hoc in loco breviter explicare.

Inquit Peripateticorum Princeps: Ex Nihilo nihil fit. Docta quidem ſententia, axiomaque infallibile in perſona tanta eruditione induta, ſi vocabuli Nihili ſenſus uno eodemque modo eſſet ſemper intelligendus atque interpretandus: Verùm ego bonis & ſecuris ſtatuminatus columnis aſſero, quòd, ſi aliqui aut præſumptione aliqua aut ignorantiâ nonnullâ ducti in eam incidunt opinionem, quod in his verbis: Deus creavit omnia ex Nihilo: vocabulum NIHILVM debeat ſumi pro nihilo negativo ſeu abſoluto nihilo illo, quod non cadit ſub intellectum, ſeu capicitatem humanæ rationis, ipſos certiores jam facio, quòd hujuſmodi Nihili ſpecies nunquam pro prima creationis materia eſſet intellecta aut à ſapientia ullo tempore accepta: Nam apparens eſt tam infallibi ſacri Biblij ſenſu, quàm ſyncero in Naturæ lumine, quòd & materia omnium in ipſo Deo & cum Deo unum & idem ab æterno manerent: atque hoc ex divino ſcrite ſic probabo: Ait Moyſes: in Principio Deus creavit cœlum & Gen.1.
terram: In quo ſermone Principium non eſt pro negativo Nihilo ſumendum: nam ſcripturæ nos docent verbis ſatis elu- Rom.11.36.
cidatis, quòd ex ipſo & per ipſum & in ipſo ſunt omnia: Quare ſi omnia procedant à Deo Creatore, qui omnium Entiratum eſt ſumma, ſequitur, quòd materia cœli & terræ atque etiam Lux omnia in formans non procedant à Negativo Nihilo. Iterum Sapiens: Omnipotens Domine, manus tua creavit orbem terrarum, vel (ut Hieronymus habet) mundum ex materia informi: ut Sap.11.18.
Tremellius interpretatur, vel, ut Hieronimus exponit, ex materia inviſa & ſine forma Quare ſequitur, quòd non eſſet abſolutum aliquod nihil, ex quo mundus erat creatus. Etiam ſcripturæ alibi: Fide intelligimus, aptata eſſe ſecula verbo Hebr.11.3.
Dei, ut ex viſibilibus inviſibilia fierent, & conſequenter non ex abſoluté Nihilo. Præterea ſi Deus non produxiſſet & creaſſet omnia eſſentialiter ex ſe ipſo, ſed ex mero & vano nihilo Negativo, tunc creatio, non pertineret ad Deum, neque ad eum jure referri poteſt: hoc eſt, ſi omnia non fuiſſent eſſẽtialiter in eo, & initiũ ſuũ ab ipſo accepiſſent, tunc revera ſequeretur, quòd omnia non eſſent ab eo facta, ſed ſuam Eſ-

ſentiam

ſentiam reciperent à Nihilo, neque conſiſterent in eo, ſed in Nihilo: Verùm apparens eſt, quòd res ſe habeat longé aliter: Nam creatio eſt opus Dei, & per conſequẽs non opus & ſubjectũ Nihili abſoluti: Ipſe eſt Entitas Entitatũ vita omnium viventiũ, Principium Principiorum, & aquarum omnium fons & ſcaturigo: Ex quibus cœlum & terræ erant creata: Denique nihil venit unquam in exiſtentiam, aut eſſentiam, habuit in alio, ſed ab ipſo ſolo, & per ipſum ſolum, nec poſſibile eſt, ut aliquid exiſtat, ſed in ipſo ſolo. Quare concludendum eſt, quòd Deus genuerit, produxerit, fecerit & creaverit nihil, quod non erat æ- Coloſſ.1.15. ternum in ipſo: Quod etiam. Apoſtolus ſic videtur confirmare. In Chriſto ſunt omnia condita ſive viſibilia ſive inviſibilia, ipſe ante omnes & omnia in ipſo conſtant, Angeli, Throni, Poteſtates, Dominationes per & in eo ſunt creata, qui eſt Principium: Sed quoniam quæſtio iſta in Cap. 1. & 2. Libri primi ſectionis bujus ſecundæ planius & clarius diſcutitur, plura de eo iſto in loco non dicam, ſed directè ad propoſitum revertar.

Vt ergo tenebræ Moyſaicæ reſté dictitantur potentia divina, ita quidem lux illa, quæ ab Ruah-Elohim dum ferebatur, ſuper aquas emicabat, nuncupata eſt actus divinus, quas duas Cabaliſtæ per Aleph tenebroſũ & lucidũ explicant, uti in locis antea citatis Libri primi ſectionis hujus tractatus 1.Cor.15.21. Coloſſ.3.18. ſecundæ Latius declarabitur: Atque hæc de cauſa ſcripturæ alibi affirmant, quòd Deus ſit omnia in omnibus.

Dico igitur, quòd idem, quòd intelligitur per tenebroſam abyſſum & terram inanem & vacuam Moyſis, à Iobo nuncupatur umbra lethalis, ut pote quæ eſt formâ & vitâ deſtituta. In quo etiam ſenſu alibi dicit: A quilonem extendit Deus ſuper inane & vacuum & ſuſpendit terram ſuper Nihilum. Quibus videre licet, quòd non eſſet Negativum Nihilum, ſed materia quædam in potentia ad actum, quæ erat ad huc omni formâ deſtituta. At forma dat nomen & eſſe. Vnde ſequitur, quòd cùm prima iſtà materia eſſet in formis, haud immeritò Nihilum eſt dictata, quatenus neque nomine, neque exiſtentiâ aliquâ eſſentiali erat prædita: Erat enim ſolummodò aliquid in potentia, & per conſequens in Pimand.3. actu nihil. Atque ob iſtam rationem dicitur à Triſmegiſto Potentia divina. Atque iterum dicit, quòd in inſtanti ſeu momento apparitionis luminis appareret in forma Vmbræ horrendæ: Primand.1. Preterea ut Moyſes dixit. Tenebræ fuerunt ſuper faciem Abyſſi. Ita Hermes alibi: Erat umbra infinita in abyſſo, aqua inſuper & ſpiritus tenuis in- Pimand.3. tellectualis per divinam potentiam Chao inerant &c: Quo ſuo ſermone videtur cum Moyſe exactè convenire. Iam verò, quòd aquæ atque Spiritus igneus complicitè in chaos ſeu tenebroſa abyſſo continerentur; apparet per præſentiam aquarum, ſuper quas Ruah-Elohim ſeu Spiritus Domini ferebatur, uti infra declarabitur. Ita, ut per iſta teſtimonia decernere poſſimus, quid primum rerum omnium principium materiale ſive potentialis exiſtentia eſſet, nimirum Tenebroſa abyſſus. Terra vacua & ina- Gen.1. nis Moyſis. Nihilum, inane vacuum, & um- Iob.12.22. Sap.11.18. bra lethalis Iobi. Materia inviſa & informis Salomonis. Potentia divina ante omnia cre- 4.Eſdras 6. ata Eſdræ, quæ erat fons & initium omnium. Vmbra horrenda & infinita in abyſſo Pim.3. Reuclin.lib.3. & potentia divina Hermetis ſeu Mercurij Triſmegiſti. Aleph tenebroſum Cabaliſtarum, & ut verbo dicam, erat myſticus & complicitus ille numerus omnium, qui ab odone Abbate dicitur eſſe principale in animo conditoris condendorum exemplar. Odo.abb.lib. de num. Ternario. Ita, ut omnes res eſſent complicité in potentia divina, priuſquam Monas æterna ſuam ad mundi creationem emiſiſſet monadem ſeu ſpiritum omnia informantem: At activa Spiritus iſtius emiſſi virtute omnia ab occulta & complicita conditione in naturam & exiſtentiam explicitam ſunt redacta. Quod etiam Hermes arguit in iſtis: Pim.5. Cantabone laudes tuas in ijs, quæ in lucem e tenebris eruiſti? An in ijs, quæ larent ad huc arcano ſinu reconditi? Quia ejus hymni particula arguit, quòd tam ea, quæ inviſibilia ſunt & in obſcuro Chao, ſed complicitè comprehenſa, quam ea, quæ ſunt manifeſta, exiſtant unum & idem in oculis abſtruſæ & incomprehenſibilis unitatis, qui eſt Deus & Dominus tam eorem, quæ videntur in debili noſtra capacitate, non exiſtere & pro Nihilo haberi, quam illorum, quæ nobis per Spiritum ejus ſunt revelata & ſenſibus noſtris perſpicua redduntur. Pſal.138.11. Quare Propheta ait: Tenebræ ſunt ei, ſicut ipſa lux Ac ſi dixiſſet: Omnia ſunt coram Deo non niſi unum, qui ſemper eſt unum & idem, in quo omnia arcana quaſi in Creatoris ſinu ſunt recondita: Vt Hermes in Textu antea citato ait: Quod etiam totum ſatis eleganter in loco ſequenti diſcribit: Principio, inquit, cuncta dependent, Principium ex uno ſolo & Principium movetur, ut rurſum extet Principium, ipſum tamen unum præſtat, nec recedit ab unitate. Plura non dicam hoc in loco de iſto Principio. Quoniã in libro & capitibus ſecundę ſectionis antea citatis, pleniorem de eo feci mentionem: Deſcendam ergo jam ad Principium Moyſaicum ſecundum, materiam ſcilicet ſecundam, quæ eſt aqua ab utero litigioſo ipſius Chaos ſeu Tenebroſæ Abyſſi parta & revelata: Quæ juxta Doctrinam Prophetæ Moyſis & Apoſtoli Petri, erat communis illa materia, ſive ſubſtantia, ex qua cœlum & terra & per conſequens totus mundus & omnia, quæ ſunt in eo ſuam habuiſſent exiſtentiam.

CAPVT. III.

De fructu ſeu principio materiali, quod præſentiâ ſpiritus divini è tenebroſæ abyſſi ſinu ſeu utero Chaos erat prius in mundi creationem editum, & quomodo ſubſtantialis mundi machina ex ipſo ſit fabricata.

OMnia ergo in principio complicitè in divina potentia comprehendebantur (uti eſt demonſtratum) quæ reſpectu humanæ capacitatis erat informis, inanis & vacua, quatenus in una informi & inviſibili aquarum maſſa continebatur, quæ ob iſtam rationem Elementorum Mater & ſemen omnium erat dictitata: Quemadmodum videmus quòd tota planta ſeu arbor in parvulo deformi ſemine ſeu nucleo includitur, & nullo modo per rationem ſeu ſenſum hominis apprehendi poteſt, priuſquam explicitè è terræ ſuperficie appareat. Ita etiam aqua primordialis erat inviſibilis & ſine forma & figura, ut pote tenebris deformibus obvelata: Nam tenebræ fuerunt ſuper faciem abyſſi, quæ dicebatur Materia prima, que nullum in ſe actum formalem à captu humano conſiderandum poſſidebat, & hanc ob cauſam in ſola potẽtia extitiſſe dicebatur. Quidā ergo philoſophus profundus, & in myſticis creationis operibus admodū verſatus in hæc verba loquitur. Prima materia, ex qua aquæ egrediebantur, erat Nihil, ex quo extracta eſt materia aquarum, ſed hoc non debet intelligi ſecundum intellectum ſeu ſenſum humanum, ſcilicet, quòd Deus creaverit aquas ex nihilo & tamen verba illa à ſcripturis ſunt rectè prolata, quoniam in principio Nihil erat viſibile. Sed ſi ſapientes voluerint mentes ſuas ſuper captum vulgarem elevare, ut aquarum originem per ſpeculationem debitam inveniant, tunc quidem negare voluiſſent, quòd ante aquarum creationem eſſet quædam materia in ſupremo myſterio ſive potentia divina ſive Tenebroſa & informi abyſſo, quæ erat Catholica ſeu univerſalis arca Dei Theſauraria, ex qua aquæ in creatione emanarunt. Atque hoc ex multis Biblij Hebræorum locis confirmatur: Nam A-
Hebr. 11. 3. poſtolus Paulus loco antè citato ait: Fide intelligimus apta eſt ſecula verbo Dei, ut ex inviſibilibus viſibilia fierent: Vnde patet, quod res, quæ erant viſibiles, fuerint originaliter ex rebus inviſibilibus factæ. Ex quibus manifeſtum eſt, quod res quæ cadunt ſub ſenſum humanum, non apparerent primordialiter ſenſui & per conſequens æſtimabantur in judicio noſtro, at ſi non eſſent. Iterum
1. Cor. 28. ille alibi: Deus elegit ea, quæ non ſunt, ut ea, quæ ſunt deſtrueret. Hinc etiam ait egregius ille cabaliſta Reuclinus ex conſenſu aliorum: Scribitur, inquit, in libro Batur: Nihil eſt principium, niſi ſapientia, & hæc eſt infinitudo ipſa triom ſummarum Cabaliſticæ arboris numerationum, quas vos tres in divinis Perſonas ap- Reuclin. lib. 3.
pellare conſueviſtis, quæ eſt abſolutiſſima De Art. Cap.
Eſſentia, quæ cum ſit in abyſſo tenebrarum retracta & immanens otioſaque, vel (ut ajunt) ad nihil reſpiciens אין id eſt, Nihil, ſive non. Ens ac non finis, quia nos tam tenui erga res divinas ingenij paupertate multati, de ijs, quæ non apparent, haud ſecus ac de ijs, quæ non ſunt, judicamus. At ubi ſe iſta oſtenderit, ut ſit aliquid & revera ſubſiſtat, tum Aleph Tenebroſum in Aleph Lucidum convertitur: Scriptum enim eſt, ſicut Tenebræ ejus, ita lux ejus. Hæc ille. Patet ergo, quòd tametſi tenebræ & inviſibilitas appareant ſenſibus noſtris eſſe Nihil, in reſpectu eorum, quæ mediante luce videmus: Tamen ſunt omnia realia & Eſſentialia coram Deo. Quare illud NIHIL, ſeu vacuum deforme reſpectu imbecillitatis & capacitatis noſtræ, ex quo Aquæ (quæ ſunt materiale omnium rerum principium, fuerunt imaginaliter extractæ) videtur materialis exiſtentia ei, in cujus potentia divina reſervabatur, quoniam nihil poteſt eſſe in Deo, quod non Rom. 11. 22.
eſt eſſentialis realitas, aut aliquid exiſtens, ut ex ipſo per ipſum & in ipſo ſunt omnia, uti à Textu ſacro docemur. Quare tam matrix rerum tenebroſa, ſeu aquarum uterus deformis, quàm infans aqueus, ſeu Natura humida, quæ paulatim à Tenebroſa Abyſſo ſeu chao deformi virtute verbi ſeu Spiritus ELOHIM ſcaturiebat, fuerunt realiter in Deo, antequàm comparuerint, hoc eſt, in Potentia omnipotentis permanſerunt & in voluntatis ejus diſpoſitione haùd aliter exiſterent, quam omnium rerum condendarum numerus fuit primum in animo Conditoris. Quòd autem mundus ex materia hujuſmodi ſine forma eſſet primitus creata, teſtantur hæc ſapientis verba anteà relata: Omnipotens, manus tua creavit mundum Sap. 11. 18.
ex materia informi (juxta Tremellij tranſlationem: vel (ut Hieronymus interpretatur) ex materia inviſa. Quare ſat liquido conſtat, quòd illud Vocabulum Nihilum capiebatur pro materia informi, & per conſequens erat ſine nomine & eſſentia, cum forma, dare ſoleat nomen & eſſe: Vel

pro re

pro re inviſibili, quæ non videtur eſſe ideò, quoniam non apparet ſenſui. Iam verò, quòd generalis iſta materia eſſent Aquæ, quas præſentia ſpiritus Elohim modo generali informavit & in actum redegit, ipſis nomen Shamaim imponendo, & quòd eſſent primordiale principium materiale, ex qua mundi exiſtentia, haùd aliter, quam ex rudi & deformi luti maſſa domus effingitur, Textus Magiſtri mei Moyſis videtur liquidò confirmare. Primùm, quòd facit mentionem de aquis ſuper quas Spiritus Domini ferebatur, idque immediatè poſt nominationem abyſſi Tenebroſæ, & Terræ inanis & vacuæ; hocque præcipuè priuſquam ulla creatura erat explicitè formata, & antequam Spagyrica primi Diei ſeparatio eſſet facta. Quo arguitur perſpicuè, quòd aquæ eſſent Principium materiale omnium rerum, cùm à Spiritu Elohim eſſent informatæ ſeu inactuatæ: Nam nomine proprio Aquárum erant inſignitæ ante primi Diei opus. Secundò, quòd eſſet idem ſpiritus Elohim, qui partem quaſi obſtetricis agens, uterum deformem iſtum ſuum fœtum dare ſive edere fecit, ipſique formam, actum, vitamque impertivit. Iterum ex eodem Moyſis Capite addiſcimus, quòd aquæ fuerint omnium illarum ſeparationum ſubjectum, quæ in tempore creationis à ſpagyrica ſeu ignea ejuſdem Spiritus ſeu Verbi Dei virtute effecta eſt. Tertiò, quòd cœli, qui in regione mundi ſuperiore erant diſpoſiti ex puriori, limpidiori & digniori Aquarum portione & regio Elementaris inferior ex groſſiori, ſpiſſiori, obſcuriori, & viliori earum ſubſtantia eſſet conflata: & quòd eſſet quædam eorum conſiſtentia intermedia Firmamenti nomine inſignita, de utroque extremo participans, cujus officium erat, dividere portionem ſubtiliorem; ſive ſuperiorem à groſſiori ſive inferiori. Tunc infima Aquarum portio (quàm ego haùd injuriâ Elementum Catholicum voco) in alias diſtinguitur ſphæras ſeu orbes, quos mundi literati vocant nomine elementorum, cum rei veritate nihil ſint aliud, quàm quadriformis elementi Catholici ſeu aquarum inferiorum à varie-formi Spiritus Divini afflatu facta alteratio, uti infra latius. Videmus ergo ex præcedentibus, quomodò Spiritus Elohim univerſam mundi fabricam ex natura iſta humida ſeu Aquis fabricaverit. Quod etiam luculenter ex iſtis Apoſtoli probatur: cœli, inquit, erant prius & terra de aqua & per aquam conſiſtens Verbo Dei &c: Sed mundus componitur ſolummodo ex cœlo & ex terra; quare ſequitur, quòd totus mundus fiat reſpectu ejus materiæ de aqua & per aquam, at quoad ejus formam ſive eſſentiam hanc à Verbo Dei ſeu Spiritu Elohim habet, qui (ut ait Auguſtinus) igneam aquis virtutem ſeu vigorem impertivit. Iam verò cùm ſtellæ æſtimantur eſſe nihil, præter denſiores portiones ſuorum orbium, atque etiam quælibet regni Elementaris creatura ex materia elementari componitur, debet neceſſariò ſequi, quòd tam ſtellæ firmamenti, quam creaturæ inferioris mundi, ſive ſint Meteorologicæ, ſive mixtionis magis perfectæ, ut ſunt Animalia, Vegetabilia & Mineralia ſuam habeant exiſtentiam ab aquis, quæ, ut in lucem, mediante verbo Dei, ederentur, ita etiam æternum conſiſtunt, & in eſſentia atque exiſtentia ſua ſuſtinentur & præſervantur, a verbo ſeu Spiritu æterno Elohim, quemadmodum perſpicuè vobis in capite ſequenti explicabitur.

2. Pet. 3. 5.

Venio jam ad principij illius Catholici deſcriptionem, cujus eſt dare vitam & eſſe non modò cuilibet aquarum portioni in genere, ſed etiam omni creaturæ ex ipſis conflatæ.

CAPVT. IV.

Quomodo Catholicum Principium formale, per quod aquæ generales & Conſequenter cælum & regio Elementaris atque etiam res omnes particulares eſſent factæ, informatæ in actum ſpecificum ſeu eſſentiam formalem redactæ, atque in ſua ſpecie à Deo immediate ad hunc uſque diem præſervatæ, ortum ſeu initium ſuum ducerent.

VObis in præcedentibus recitavi, quod doctiſſimorum Rabinorũ ſeu doctorum Cabaliſticorum opinio eſſet, ipſam ſapientiam æternam, quæ eſt radicalis omniũ origo, quando maneret quaſi otioſa & ſine actione evidenti (ac ſi eſſet in tenebroſa abyſſo retracta) reſpectu exilis noſtræ capacitatis pro Ain hoc eſt Nihilo ſeu non Ente & non ſine æſtimaretur, & tamen iſtud Ain nobis more mirabili tam poſteà revelabatur, quatenus emanatio, ſplendorve ab ea emiſſus erat omnia in omnibus &

tamen extra omnia: Eſt enim virtus illa, qua mediante univerſæ aquæ, quæ ſunt rerũ omnium exiſtentia é ſuo fonte ſeu puteo Tenebroſo hauriebantur, rudi nimirum chaos ſeu abyſſo, vel, ut antea eſt demonſtratum, Catholica radiorum ſpiritualium, ſeu igneæ & formalis virtutis emiſſio, quæ eſſentiam cuilibet rei impertit: Vnde liquet, quòd tam externum ſive paſſivum omnium hujus mundi creaturarum, quàm internum earum ſive activum ab æterno hoc, quo ad nos, NIHILO ortum ſeu initium ducunt, quòd nihilo minus reſpectu ſui eſt omnia (ut dictum eſt) in omnibus, ut pote in cujus oculis Tenebræ & Lux, viſibilitas & inviſibilitas, atque adeò potentiale noſtrum Nihil ſeu Prima materia & aliquid actuale, ſunt unum & idem in eſſentia ſine ulla diſtinctione aut differentia. Propter hanc cauſam æterna hæc infinitudo, hoc omne in Omni & ſupra omnia rectè deſcribitur, primum ab Apoſtolo ac tum à Philoſopho Diviniore Hermete
Eph. 4. 6. Aſclep. 7. mete hoc modo: Vnus Deus Pater omnium (ait D.Paulus) qui ſuper omnes & per omnia & in omnibus. Et Hermes: Deus erat Circulus intellectualis, cujus centrum eſt omne illud, quod eſt; circumferentia verò extra omnia. Atque alibi eum vocat locum, in quo mundus continetur: inferendo per hoc illud, quod ſcripturæ pluribus in locis annunciaverunt, nimirum; quòd impleat omnia & tamen extra omnia in ſe, in illa eadem Vnitatis natura manet, in qua erat ante mundi creationem, quando pro Nihilo ſecundum Captum noſtrum
Eccleſ. 1. 16. Rom. 12. 22. habebatur. Et alibi: Quòd omnia in eo ſint condita, per eum & in eo creata ſunt omnia, omnia in ipſo conſtant, & ipſe eſt in omnibus primatum tenens: Et alibi: Ex ipſo, per ipſum & in ipſo ſunt omnia: Ac ita in multis alijs textus ſacri locis. Et quamvis ad mundi conſtitutionem Divinitas iſta æterna è Tenebris effulſerit & revelatione abditæ ſuæ ſapientiæ ſive Virtutis Eſſentialis, omnia tam viſibilia, quàm inviſibilia formaliter exiſtere fecerit, atque ita Tenebroſum Cabaliſtarum Aleph, ſeu unitas in Aleph lucidum erat converſum: Tamen nihilominus ille idem manet ſpiritus iſte in Se ipſo non recedens à limitibus ſuæ uniformitatis. Sed hoc apertè in mentis humanæ diſpoſitione, quæ eſt eſſentialis ſpiritus divini radius, declaratur: Nam ipſa eſt perpetuo ſtabilis & ſine alteratione in ſe: & tametſi ejus proprietas ſit, aliquando negativa, ſeu privativa videlicet, quando petenti non vult dare, in quo ſtatu videtur ejus actus nihil in effectu, ſive omittere radios ſuos poſitivos; & quandoque affirmativa ſeu poſitiva, nimirum cùm petenti ſuam concedit petitionem, ſive radios ſuæ bonitatis emittere ſit dignata. Similiter planè modò, ſive Divina infinitas é tenebris elucceſcat, quaſi à Centro verſus circumferentiam, ſive radios ſuos centraliter & in ſe contrahat, tamen eſt ipſa ſemper una & eadem in ſe ſine ulla ejuſdem Identitatis ſuæ alteratione. Sed venio ad pro- 1.Cor.1.24.
poſitum: Apoſtolus loquendo de æterno iſto Chriſto, dicit, Chriſtus eſt Dei virtus & Sapientia Dei &c. Et jam vobis dicam, ſicut antea per os ſapiẽtis annuntiavi, quid ſit iſta ſapientia divina: Sapientia, ait Salomon, eſt ſpiritus intelligentiæ ſanctus, qui eſt vapor virtutis ſeu potentiæ Dei &
fluxus ſeu emanatio quædam claritatis om- Sap.7.25.
nipotentis Dei ſyncera, candor ſeu ſplendor lucis æternæ & ſpeculum ſive macula Dei Majeſtatis & imago bonitatis illius &c. Quibus patet, quòd Apoſtolus & ſapiens ille in eodem conveniunt: Atque quòd ex conſenſu utriuſque liquet, quòd ſpiritualis Chriſtus, Sapientia, Virtus, Claritas, Candor, ſplendor & verbum omnipotentis. Iam verò quòd ſpiritus iſte eſſet principale in creatione agens, ex hiſce pa-
tet: In eo, dicit D.Paulus, omnia ſunt cre- Coloſſ. 1.
ata. Atque iterum: Ex ipſo & per ipſum Rom. 11.
ſunt omnia: Et D.Iohannes: Verbo om- Ioh. 1. Prov. 9. a 22.
nia ſunt facta & ſine eo nihil, in eo erat vita. Et Salomon clarius: Sapientiam poſſidebat Iehova principio viæ ſuæ, ante opera ſua, ante ullum tempus, ante principium, ante primordium terræ, cum nulli eſſent abyſſi, edita erat: cum nulli eſſent fontes, antequã montes fundati eſſent: Cũ aptaret cœlos, ibi erat, cum ſtatueret ambitum in ſuperficie abyſſi, cùm fortificaret ſuperiores nubes ſupernè, quando ponebat mari ſtatutum: cum ſtatueret fundamenta terræ, erat apud eum veluti alumnus, cuncta componens, & erat lætificans & ludens coram eo. Quo orationis filo narrat Apoſtolus, quòd Chriſtus ſeu verbum ſeu ſapientia, quam vaporem virtutis ſeu emanationem potentis definivit Salomon: Et Apoſtolus virtutem & ſapientiam Dei, eſſet ille, qui erat ante omne ævum aut ullum creationis veſtigium in occultis cum Deo: Deinde narrat, quòd eſſet principale in mundi creatione agens. Quo bene conſiderato, ſic pergo. Ex prædictis ergo redditur manifeſtum, quòd mutatione formæ & proprietatis principij primi, quod in tenebris erat quaſi verbum in principio ab Aleph Tenebroſo in Aleph lucidum (quod tunc dictum eſt fluxus ſeu emanatio quædam claritatis Omnipotentis) hoc eſt emiſſione iſtius ſpiritus æterni, ignis ſeu Lucis, Aquæ, quæ in viſceribus Tenebroſæ Abyſſi continebantur, fuerunt revelatæ, & ex ſtatu nihili in conditionem Realis Entitatis redactæ: ac tum poſtea admirabili ipſius activitate motioneque & penetratione infatigabili (eſt enim hic Spiritus omni re-
mobilior, & attingere ubique poteſt prop- Sap.7.24.
ter ſuam ſubtilitatem & munditiem) Primùm tenebras à luce diſtinguebat & ſeparabat: Deinde Aquas ſuperiores ſplendidas à groſſis & obſcuris: Tum poſteà cœlos diſpoſuit in ſphæras ſeu orbes, ac tum

diviſit

diviſit aquas groſſas ſive Elementum Ca-
tholicum ſublunare in proprias regiones,
quas veteres Elementa nuncupârunt: uti
Gen.1. ex verbis primi Capitis geneſeos atque
Pimand.1. etiam ex primo Pimandri Hermetici ſer-
mone colligimus. Sed ut de iſtis magis ad-
huc particulariter diſcurrere queamus, quo
glorioſos actus & immortalia opera, quæ
ſpiritus iſte divinus primùm in creatione
mundi effecit, & adhuc ſemper per gene-
rationem in ſpecierum præſervatione & aſ-
ſidua Meteororum novorum creatione &
ſuſtentatione operatur, obſervetis velim
ſeriò locos iſtos ex ſacra pagina collectos:
Sap.11.18. Sapientiâ ſuâ Deus mundum ex materia
Daniel.2.22. informi creavit: revelavit fundamenta &
Iob.12.22. obſcondita, novit in tenebris conſtituta &
Iob.26.7. lux eſt cum eo. Revelavit fundamenta é
Eccl.24.25. tenebris & educit in lucem umbram hor-
Pſal.104.25. rendam Aquilonem extendit ſuper inane
Prov.8.27. & vacuum & ſuſpendit terram ſuper nihi-
Prov.3.19. lum: Nam ſapientiâ ab ore ejus prodeunte
rotunditatem cœlorum circumeunte ſolâ
& in profundo Abyſſi ambulante omnia
fecit Deus. Aderat ipſa quando præparavit
cœlum, quando certa lege & gyro velavit
abyſſos, ipſa aderat cuncta componens. Ipſa
fundavit terram, ſtabilivit cœlos, erupit
Iob.28.25. Abyſſos, nubes rore concreſcere facit: Ap-
Iſai 42.5. tat pondus aëri, appendit aquas in menſu-
Prov.3.19. ra, facit pluviæ ſtatuta & viam fulgetro
Eccl.24.6. tonitruum: Cœlos creabat & extendebat
Sap.7.19. eos, firmabat terram, & quæ germinant
Baruch.3.33. ex ea. Sapientiâ creavit terram, & ſtabi-
Eccl.1.10. livit cœlos prudentiâ: facit, ut oriatur lu-
Sap 8.5. men in cœlis indeficiens & ſicut nebula te-
I Cor.12.6. git omnem terram: facit anni curſus &
I.Tim.6.13. conſtituit diſpoſitiones ſtellarum, fecit Ar-
pſal.104.25. cturum & Orionem: Convertit mane in
Coloſſ 1. Tenebras, diem in noctem mutat, vocat
Hebr.1. aquas maris & effundit eas ſuper faciem
terræ, præparavit terram in æterno tempo-
re & replenit eam bipedibus & quadrupe-
dibus, ipſa effudit Deus ſuper omnia opera
ejus & ſuper omnem carnem ſecundum
datum: Per ipſam denique Deus operatur
omnia in omnibus, mediante ipſa vivificat
& animat omnia. Denique in ipſa omnia
fecit ſive creavit: repleta eſt terra poſſeſ-
ſione ejus &c: In principio fundavit ter-
ram & opera manuum ipſius ſunt cœli.
Quibus locis evidens eſt, quòd hic ſpiri-
tus divinitus ad mundum creandum reve-
latus; hæc ſapientia æterna, quæ eſt ema-
natio claritatis Omnipotentis Dei, hoc ver-
bum myſticum & mirificum, ſit radicale
illud principium activum omnia creans,
omnia informans, omnia componens &
omnia in hoc mundo ſuſtentans & præſer-
vans. Vnde ſcriptum eſt Deo ſerviat om-
nis creatura, quia dixiſti & factæ ſunt, mi-
Iudith.16.17. ſiſti Spiritum & creatæ ſunt &c: Quaſi
dixiſſet: Emanatione tua ſanctâ aquæ &
tenebroſa abyſſo ſunt revelatæ & informa-
tæ, & omnes creaturæ ex ijs compactæ vi-
vificantur, animantur, & ſecundum ſpe-
cies ſuas ex Nihilo creantur: Vnde teſtatur Act.17.25.
pagina ſacra alibi, quod ipſe det vitam, in-
ſpirationem & omnia: ideoque non per
actum mediatum, ut Peripatetici volunt,
ſed immediatum, neque per operationem
minus principalem & ſecundariam, ſed
principalem & primariam: Nam ſi Deus
effuderit iſtum Spiritum ſuper omnia ejus Eccl 1.10.
opera: ſi iſte incorruptibilis ſpiritus ſit in Sap.12.1.
omni re: atque etiam ſi iſte Spiritus ſit ma- Sap.7.24.
gis agilis activus & mobilis omni alia re,
quid, obſecro, impedire poteſt, quòd ipſe
non operetur immediatè & abſolutè per ſe
in omnibus? Quare diſtinctiones prædi-
ctæ, quæ ab humana inventione ſunt partæ
debent eſſe nullius reſpectu actionis divi-
næ momenti, & per conſequens omnes
cauſæ activæ ſeu efficientes ſubalternatæ
debent à ſapientibus relegari in exilium,
cùm ſit ipſe Solus, qui operatur omnia in
omnibus, & per conſequens, animat, vi-
vificat & agit ad præſervationem omnium
immediatè & per ſe ſine ope alicujus ſuæ
creaturæ: uti ſuperius eſt demonſtratum.
Vnde. Propheta: Ego Iehova faciens om- Iſai 44.24.
nia ſolus & nullus mecum. Et alibi: Ego Eccl.24.8.
ſapientiâ circuivi rotunditatem cœlorum
ſola &c: Eſt ergo Deus Pater, qui agit per
filium ſeu ſapientiam ſuam ſine ullius crea-
turæ, ſive ſit Angelus, ſive Dæmon, ſive Sy-
dera, ſive venti, ſive Meteora, ſive creatu-
ræ compoſitæ, adminiculo: juxta illud ſæ-
pius, ſed non inutiliter à me allegatū: Licet
multi ſint, qui dicuntur Dij ſive in cœlo, ſi-
ve in terra, nobis tamen unus Deus Pater, à 1.Cor.8.3.
quo omnia & nos in illo, & unus Dominus
Ieſus Chriſtus, per quem omnia & nos per
ipſum. Sed non in omnibns eſt ſcientia
&c: ac ſi dixiſſet, Non ſunt creaturæ,
quæ per ſe quicquam faciunt, ſed eſt Deus,
qui per ſpiritum ſuum æternum Ieſum
Chriſtum mediantibus creaturis operatur
immediatè in hoc mundo. Concludimus
igitur, quòd ſpiritus iſte à Deo emiſſus
unicum ſit eſſentiale & primarium atque
etiam poſtremum in mundo agens: Eſt
enim Alpha & Omega, principium acti-
vum, centralis animæ mundanæ actus,
creaturarum omnium lapis Angularis,
earum fabricas animans, ſuſtentans & præ-
ſervans: neque novi ego aliam in ſacra
mea philoſophia iſta naturam eſſentia-
lem, præterquam ſolum Creatorem iſtum
in creatura ſeu ſacroſanctum mundanum
opificem in operibus ſuis, ut cum Apoſto-
lo & Salomone loquar: Atque hoc modo
habemus formale omnium rerum creatu-
rarum principium rationi mundanæ, ſatis
luculenter & graphice pro exili ingenij
mei captu deſcriptum.

 CAPVT. V.

CAPVT. V.

De Pleno & vacuo, quid ſit vera Plenitudo & vacuitas, & qua ratione Philoſophi Ethnici in ſua circa ea inquiſitione erraverint.

IAm verò explicatis duorum principiorum conſtituentium & componentium naturis, quorum prius eſt exiſtentia rerum fons; alterum Eſſentiæ formalis origo; neceſſe eſt, ut Pleni & vacui proprietates ordine proximo, idque juxta Philoſophiam veram & Chriſtianam intelligamus. Sed priuſquam in iſtius rei explicationis medullam me immergam, opus eſt, ut Ethnicorum Philoſophorum de hoc ſubjecto opiniones cum illis Theo-philoſophis Chriſtianis in primo loco conferam. Vt ergo videtis ex præcedentibus, quòd ſit unum principium ad exiſtentias materiales rerum ſpectans, quod Aquas diximus: & aliud, quod ad earum eſſentias formales attinet, ita quidem duas de Pleno & Vacuo inveniemus opiniones, quarum prior eſt Ethnicorum, utpote quorum eſt ſententia, quòd omnis Plenitudo & Vacuitas debet eſſe in reſpectu materiæ ſeu ſubſtantiæ, qua repletur mundi cauitas: Vnde illud dicunt vacuum, quod non repletur aliqua materiali exiſtentiâ: Quare ubi eſt nihil exiſtentiæ aquarum, ibi vacuum eſſe concludunt: Hi ergo nec dolium, nec puteum volunt eſſe vacuum, tametſi ſenſibili corpore non ſint repleta, quatenus ipſo aëre, quem corpus eſſe agnoſcunt, replcantur: Imò verò aërem dicunt ideò vacuum in mundo impedire & plenitudinem ſempiternam omnia implere, quatenus ipſius ſubtile corpus penetret omnia, & ubique per mundum diſcurrens repleat ſuâ exiſtentiâ omnia: quare utcunque ullus locus dicitur vacuus, eſt tamen undique rei veritate aëre plenus. Hiſce ergo ſic reſpondeo, quod fruſtra ſit diſputatio de illis rebus, quæ nec ſunt nec fuerunt, aut erunt unquam: Nam cùm aquæ eſſent principium illud materiale, à quo omnia habuerunt ſuam exiſtentiam, utpote à quibus, per quas & in quibus cœlum & terra, ex quibus omnia conſtant,
2. Petr. 3. erant fabricata, ut teſtatur Apoſtolus, opus eſt credere, quòd cœli prius & terra deficient, ac denique tota aquarum creatarum moles & per conſequens materiale rerum principium in nihilum redigetur, priuſquam verum aliquod tale, quale Ethnici ſomniaverunt, in mundo repericur. Quare dico, frivolam fieri quæſtionem circa illud, quod nec fuit, nec erit unquam: At verò è regione ſcripturæ ſacræ videntur aliud Plenum & Vacuum intendere, nimirum illa, quæ ad principium formale ſive Eſſentiale pertinent: Nam ubi Spiri-
Gen. 1. tus ſeu Ruah-Elohim ante rerum primordium non appareret, & aquas tenebris obrutas, non informaret, ibi, uti dictum eſt, aderat Nihil, & terra erat inanis & vacua, atque ideo in eo reſpectu, erat Vacuum, nihil aliud, quàm abſentia ſpiritus iſtius omnia animantis & vivificantis & ſuâ præſentiâ informantis: Vnde dicta eſt Tenebroſa Abyſſus, potentia divina & conſequenter vacua, quatenus omni actu orbata: Hinc Moyſes: Terra erat inanis & vacua. Et Iohannes: Deus Aquilonem extendit ſuper inane & vacuum & ſuſpendit terram ſuper Ioh. 26. 7.
nihilum, hoc eſt, in Abyſſo vacua & inani, ut pote tenebris obruta: Deus ſapientiâ ſuâ fecit cœlum & terram: Iuxta illud etiam Moyſis: In principio creavit Deus cœlum & terram: ubi per principium, myſterium illud Abyſſi infinitum uttelligunt nonnulli ex doctioribus. Vnde etiam D. Iohannes: In principio erat verbum: Ioh. 1.
Erat enim ex iſto principio tenebroſo, quod ſecundum captum humanum videbatur inane, vacuum & planè Nihil, licet Deo optimè notum, quòd Spiritus iſte lucidus eſt ad mundi creationem egreſſus, ut in pluribus ſacrarum literarum locis patet. Et Mercurius Triſmegiſtus ait: Erat umbra infinita in abyſſo, aqua inſuper & ſpiritus intellectualis, per divinam potentiam Pimand. 3.
in Chaos inerant &c. Liquet ergo, quod apparitione iſtius ſpiritus ex tenebroſo Myſterio, tenebræ erant fugatæ, aquæ in Iob. 12. 22.
lucem productæ & omnia Luce eſſentiali à ſpiritu iſto emiſſa ſunt creata, juxta illud Iobi: Revelat fundamenta è tenebris & educit in lucem umbram lethalem: ac ſi dixiſſet, à conditione vacui & nihili reduxit Aquas, quæ ſunt materialia omnium rerum fundamenta, & in plenitudinem & realem exiſtentiam convertit nihilum & vacuum virtute plenitudinis activæ & lucidæ, emiſſæ à ſpiritu, in quo habitat, teſte Apoſtolo, omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Hinc dixit, idque haud inſulſè Coloſſ. 2. 8.
Poëta: Iovis omnia plena. Et alibi: Iupiter eſt, quodcunque vides, quocunque moveris: Nonne etiā dicunt ſcripturæ, Deum omnia implere? Et iterum: Ipſum eſſe ubique? Atque iterum: Ipſum eſſe omnia in omnibus? Hic ergo arguitur, quod vacuitas, Inanitas, Nihil & tenebræ ſint unum & idem, nimirum abſentia actualis & informantis præſentiæ virtutis divinæ: quoniam omnis plenitudo ſeu repletio conſiſtit in immediata virtutis divinæ actione & proprietate. Sed Deus per ſpiritum ſuum nondum è tenebris ad mundi creationem effulſit. Quare conſtat, quòd prima & informis mundi materia, omni, quoad nos, gratiâ inactuante, creante & informante eſſet vacua & deſtituta: Vnde vacua

ſeu

ſeu inanis, vacua & Tenebroſa ſive in formis erat dicta; ut ex ante dictis Moyſis verbis patet. Terra, inquit, erat inanis & vacua, hoc eſt, nondum de ſummæ plenitudinis Spiritu omnia informante guſtavit: Nam tenebræ fuerunt ſuperfaciem abyſſi: Evidens profectò argumentum, quòd ſpiritus iſte nondum comparuerit: Sed poſt apparationem plenitudinis Spiritus Elohim, terra non erat amplius vacua & inanis, ſed ratione participationis, plenitudinis & bo-
Gen.1.10.11. nitatis divinæ, dicit Textus, Deum vidiſſe, quòd opus iſtus dici eſſet bonum, hoc eſt, plenum bonitatis, divinæ, quippe cujus virtute tum poſteà terra germinaret herbam virentem, facientem ſemen, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus ſuum, & protulit herbam virentem, facientem ſemen &c: Et vidit Deus, quòd eſſet bonum: Hinc inde arguendo, quòd terra, quæ anteà erat inanis & vacua jam ſalutari præſentia iſtius vitæ & formæ Spiritus eſſet plena, hoc eſt, igne divino & Spiritu Dei
Sap.1. incorruptibili redundans, juxta illud Salo-
Sap.12.1. monis: Spiritus diſciplinæ ſanctus implet
Ephes.4.10. orbem terrarum: Et alibi. Incorruptibilis Dei ſpiritus ineſt omni rei. Et Apoſtolus: Chriſtus omnia implet. Quibus videre poſſumus quòd omnis plenitudo ſit à divino actu ſeu eſſentiali Spiritus Divini præſentia, cùm è regione vacuitas dicitur adeſſe, ubi vita illa formalis à ſpiritu conceſſa, aquis abeſt, quod quidem totaliter accidere nequit ſine abſoluto ſubjecti ab ejus præſentia ſic privati interitu & in ſtatum nihili reductione. Accidit nihilominus in parte, ut quandoque à creatura recedat ſpiritus iſte, videlicet in momento mortis ſeu corrupti-
Pſalm.104.2 onis creaturæ ſpæcificatæ: Quemadmodū ex pſaltis Regij verbis conſtat: Deo dante creaturis, recipiunt, abſcondente faciē ſuā perturbantur, recipiente ſpiritū ſuum expirant & revertuntur in pulveres ſuos; emittente ſpiritum ſuum, recreantur bono &c: His ergo patet, quòd ſit Spiritus Dei præſentia, quæ implet hominem & creaturas Vitæ bono, & quòd ipſius abſentia ſit vitæ vacuitas in ſpiritu humano: Sed iſta vacuitas propriè dicitur privatio, quatenus actum poſitivum præcedentem ſequitur. Hæc eſt igitur ratio, cur vacuum & inane ſit tam horribile in rerum natura: Quatenus ſcilicet extrema & abſoluta emanationis æternæ abſentia, ſive à Spiritu Aquarum mundi ablatio, minimé poteſt tolerari: Nam res quælibet ex aquis conflata ſummo naturæ ſuæ appetitu cupit informari. Quare abominabile eſt in natura, ab omni exiſtentia privari. Sequitur ergo, quòd, niſi Deus res omnes hujus mundi implevisſet ſuo Vitæ ſpiritu, vacuitas, Inanitas, & deformitas ubique per mundum regnarent, & per conſequens omnia manerent in ſtatu Nihili: Sed quoniam Deus præſentia lucida ſpiritus ſui emanantis omnia ex Nihilo creavit, ſuſtentavit, & præſervavit; igitur evidentet liquet, nihil eſſe in hoc mundo, quòd jam eſt abſoluté inane & vacuum: Tametſi ante Principium mundi tenebroſa Abyſſus & materia deformis cœli & terræ eſſet talis: Vti Moyſes & Iob habent: Manifeſtum ergo eſt, quàm vana & impoſſibilia ſint vacuum & plenum ſecundum intentiones Philoſophorum Peripateticorum, reſpectu illorum, quæ à ſcripturis intelliguntur: Nam vacuum & Plenum, Moyſaica ſunt Potentia & actus, unde per reductionem potentiæ, quaſi Nihili in actum mediante ſpiritus Elohim præſentiâ, vacuum & Inane in plenitudinem convertitur: Non eſt quidem mitum, ſi Ariſtoteles de iſta inanitatis & ſeu vacuitatis & Plenitudinis ſpecie ne cogitaverit unquam, cùm in uno loco ait: Ex Nihilo nihil fit. Et in alio loco affirmat: Lucem eſſe merum accidens, & per conſequens non apparebat ſenſui ejus, quod accidens potuiſſet inanitatem ſeu Vacuitatem auferre, ſeu eam in plenitudinem ratione ſuæ eſſentiæ conferre. Sed ego Chriſtianos Peripateticos proprijs jam aggredior armis, & telo ab ipſorū pharetra deprompto, talem ipſorum aſſertionem ſic oppugno. Commune eſt inter ipſos axioma: Quòd Accidentis eſſe ſit ineſſe. Ego igitur ipſis me iſtiuſmodi ſyllogiſmo opponam: Si Lux ſit accidens, tunc ejus eſſe eſt ineſſe ſive inhærere ſubjecto: at Lux ſine ulla ad aliquod ſubjectum ad hæſione exiſtere poteſt. Ergo non eſt illa accidens, ſed potius ſubſtantia omnium puriſſima & eſſentialiſſima: Major probatur & conceditur ex verbis Ariſtotelis, nimirum, quòd accidentis eſſe ſit ineſſe: Minor confirmatur authoritate Moyſis, ut pote dicentis, quòd Lux eſſet primo die ante omnem aliam creaturam producta ſive creata, & per conſequens nullam habuit præexiſtentem materiam, cui inhæreret Prætereà eſt ultra
captum humanum, ut Deus crearet Acci- Iacob.2,
dentia tempore & ordine anté ſubſtantias 1.Ioh.1.5. Ioh.1.
ſive creaturas eſſentiales. Porro etiam De- Sap.7.
us fons origo & pater Luminis nuncupatur, ut ſcripturæ tradunt: & ſpiritus ſeu verbum ejus definitur eſſe Lux, in qua non ſunt tenebræ ullæ. Et iterum Spiritus ſapientæ dictur eſſe claritas ſeu ſplendòr & virtus emanans ab omnipotenti Deo. Concludimus ergo, quòd verum plenitudinis & vacuitatis myſterium eſſet Peripateticis penitus ignotum, quippe qui erant veræ ſapientiæ, quæ (ut Apoſtolus teſtatur) deſcendit à Patre Luminis, penitus ignari: Hocque apparet in eo manifeſtius quatenus eſſentialem lucem ſeu ſplendorem ſanctum, qui eſt eſſentialis ſtructuræ cujuſlibet creaturæ baſis & lapis Angularis, eſſe meram qualitatem ſive ſuperficiale accidens, falſò tradiderunt.

CAPVT. VI.

Quodmodo duæ eſſentiales proprietates activæ, invicem conditione oppoſitæ, ac tum poſtea totidem naturæ paſſivæ ex predictis duobus primarijs rerum principijs orerentur, & qua ratione omnes in mundo ſublunari mutationes ſive alterationes virtutibus earum efficiantur.

IN animo meo eſt, hoc loco partus & origines in primis duarum naturarum activarum ſeu virtutum eſſentialium referre, quæ à duobus rerum omnium principijs anteà recitatis procedunt, & tum poſteà conditiones ſeu proprietates duas paſſivas, quæ à duarum virtutem activarum effectibus oriuntur, explicare paucis. Sciendum eſt ergo, quòd, ut potentiale ſive tenebroſum in proprietate ſua eſſentiali eſt emanationi Spititus actuali ſive principio lucido contrarium; ita etiam quodlibet eorum ſobolem ſive proprietatem eſſentialem conditione ſibi invicem contrariam & repugnantem in mundum produxerunt, nimirum Frigiditatem & Caliditatem: De modo & ratione myſtica productionis harum virtutum ſive proprietatum ſuccinctè hoc capite agam & in primo loco profundum frigiditatis ortum vobis pro captus mei exilitate enucleare conabor.

Evidenter liquet ex ijs, quæ ſunt, antea telata, & ad huc clatius libro primo ſectionis hujus ſecundæ dicetur, quòd tenebræ ſint effectus immediati divinæ Voluntatis, ſive Divinitatis latentis ſive in ſe contractæ: & conſequenter privativæ Dei proprietatis ſive Potentiæ divinæ, quæ eſt Privationis, Mortis, Vacuitatis, Inanitatis, Deformitatis & hujuſmodi aliarum imperfectionum Mater: Nam proprietas deformis Nihili ſive Tenebroſæ abyſſi eſt naturaliter acquieſcere, fixari & nullo modo agere aut operari: Ratio, quoniam in ipſius appetitu eſt converſationem ſuam in & circa centrum habere, in quo nullo eſt motio ſive actio, qua ſe verſus circumferentiam dilatet, ut è regione, Spiritus Dei lucidus, ſive Deus in ſua voluntate ſive natura patente verſatur circa actiones & motus, qui à centro ad circumferentiam tendunt. Ob iſtam ergo rationem, principium Tenebroſum ſibi, idque naturali inclinatione vendicat, quierem, otium, & fixationem: Atque iſta proprietas generat ſeu producit virtutem eſſentialem ſuæ propriæ conditionis, nimirum Frigiditatem, quæ, ut pro Agoniſta ſeu Athleta ad reſiſtendos ſui oppoſiti, videlicet caliditatis inſultus eligitur, ex cujus ſocietate ſunt motio & Actio, ita quidem, niſi ipſa agitetur & incitetur agili caloris actione, non movetur, ſed videtur pacificè & quieto more ſomnolentæ ſuæ matri, Tenebris videlicet & privationi inſervire, quarum ſoboles, uti diximus ſunt fixatio, quies, quæ quaſi dormientes adhærent centro, illudque inhabitant, atque ideò eſt contra earum voluntatem intueri circumferentiam, niſi violentia excitentur: Et revera frigiditas eſt actus eſſentialis, qui procedit à potentia Divina, cui præcipuè in ſua actione inſeruit: Nam potentia Divina circa centtum magis verſata, in iſta ſua proprietate contrahit radios ſuos à circumferentia in ſe ipſam: Iuxta illud Mercurij Triſmegiſti: Monas generat Monadem & in ſe ipſam reflexit ardorem: Acſi dixiſſet; Monas iſta quaſi potentia

Pimand. 3.

divina, emittens emanationem ſuam, quæ erat altera monas unius & ejuſdem eſſentiæ & in ſe ipſam, hoc eſt ad punctum centrale, quo emiſit Monadem, reflexit illam, ut ibi quieſceret: Atque ita hoc modo ante ullam mundi typici creationem productus erat mundus archetypicus. Cui etiam aſtipulari videtur Rabbi Bair, Cabaliſta egregius: Sapientia, ait, cùm eſſet in Abyſſo tenebrarum retracta, immanens otioſaque ad nihil reſpiciens, Ain quaſi Nihil dicitur: & in hoc ejus ſtatu Aleph tenebroſum dictitatur. In hoc contracto ſeu potius ſequeſtrato & privato unitatis Divinæ ſtatu, videtur operari ſecundum proprietatem ſuam negativam mediante agente ſuo Frigido, cujus unicus conatus eſt efficere, ut aquæ quieſcant.

Reuclin. lib. 3. De arte Cabal.

Atque hoc ejus agens in eo probatur, non eſſe accidens (ut vana Peripateticorum doctrina docet) quatenus eſt certum, nullum in Deo reperiri poſſe accidens, ut pote, qui eſt ſumma, puriſſima & abſoluta ſimplicitas & eſſentia merè formalis, in ſe & per ſe exiſtens, & per conſequens ab accidentibus libera. Quare, cùm divinitas non ſit, niſi una eſſentia, potens eſt ex ſe, hoc eſt, à ſua ſimplici natura pro placito proprietatem quamcunque eſſentialem à ſua divinitate haud diviſam producere: Atque hac de cauſa Sapientia Divina dicitur Spiritus unicus, multiplex; unicus dico reſpectu ſuæ eſſentiæ, & multiplex reſpectu proprietatum eſſentialium, quæ ab eo progrediuntur. Quòd autum eſſentialis proprietas ſive natura Frigoris ſit formale illud agens, quo Deus in occulto & potentiali ſuo

Sap. 7. 22.

li ſuo ſtatu ad compeſcendos & oppugnandos hoſtiles caliditatis & ipſius actionis & motionis inſultus, & ad deſtruendos & ad nihilum redigendos illos affectus, quos ipſe in patenti & poſitiva ſua natura virtute caliditatis produxit, ab affectu & experientia demonſtratur. Nam quòd Spiritus ſapientiæ in revelata & manifeſtata ſua proprietate afflatu ſuo calido ab Auſtro vel plaga Orientali eſt operatus (quippe qua ejus actione, rarefacit aquas denſas in aërem, faciendo illud, quod erat groſſum ſubtile, & quod erat opacum & tenebroſum Diaphanum & perſpicuum, imò verò & inviſibile) illud Spiritus iſte latentem ſuam induendo naturam, mediante ſuo frigore, iterum deformat, diſtruit, & in ſpeciem contrariam tranſmutat: Nam Spiritus tali proprietate præditus & ab Aquilone ſpirans condenſat & inſpiſſat aërem anteà rarefactum, illumque à ſtatu ſuo inviſibili ad ſtatum viſibilitatis reducit. Atque etiam illud opacum, quod diſſipatione & ſubtiliatione partium factum erat tranſparēs ſeu Diaphanum, jam virtute ſua frigida & contractiva proprietatis ſeptentrionalis actu & operatione à flatu divino emiſſa, in corpus opacum & denſum iterum redigitur: Ita, ut illud, quod erat agile, mobile & vivum, virtute caloris advenientis jam factum eſt ſtupidum, fixum, mortuum, & quietum per invaſionem frigoris: Illud, quod erat leve & nullius ſenſibilis ponderis, contrahitur in grave & ponderoſum corpus ſive conſiſtentiam. Quemadmodum videmus, quod vento ſpirante Boreali, aër convertatur in nivem, grandines, gelu, pruinam &c: Iam verò quòd non ſit, niſi unius ejuſdemque eſſentiæ ſpiritus, qui ambos iſtos effectus actione ſeu ſpiritu contrario pariat, ex iſtis
Ezek. 37.9. Prophetæ dictis conſtat: Veni ſpiritus, ait, à quatuor ventis & inſuffla interfectos iſtos &c: Quo verborum filo arguit, quòd non ſit niſi unicus ſpiritus (dico unicus ſimplex in eſſentia: At multiplex in operatione, ut ſapiens loco anteà citato ait) At verò, ut ea, quæ à nobis ſunt propoſita efficiamus adhuc perſpicuiora, auſcultetis velim ad ver-
pſal. 147.a.15. ba Prophetæ: Velocitet currit ſermo Iehovæ, qui emittit nives ſicut lanam, pruinam ſicut cineres diſpergit, deijcit gelu tanquam fruſta, coram frigore ejus quis conſiſtat? Emittens verbum, liquefacit iſta, ſimul ac efflat ventum ſuum, effluunt aquæ &c: Ex quibus quam plurimas res notatu dignas obſervamus: Quatum prima eſt, quòd Deus in occulto & latenti ſuo ſtatu per eſſentialem ſuam proprietatem frigoris, res anteà verſus circumferentiam dilatatas, jam centrū verſus contrahit. Secundò, quòd proprietas frigoris attribuitur ſeu aſcribitur Spiritui Dei in Septentrionali ejus actione, ſive in privativa, ſeu occultata ſua conditione. Nam verba ſunt: Coram frigore ejus quis conſiſtat? Quamobrem evidenter patet, quòd ſit eſſentialis virtus in Divina potentia. Tertiò, quòd debeat eſſe actus Monadis ſive Vnitatis in ipſius tenebroſa, abſtruſa & privativa natura; tum quia res claras & lucidas & perſpicuas reddit obſcuras & opacus; tū quia motū, agilitatē & vitā auferre videtur ab aëre, qui anteà calore eſſentiali incitāte movebatur, agebat & vivebat: Ac denique, quia omninò opponitur actioni caloris, qui divinitati emananti & vivificanti inſervit. Quartò, quòd effectus frigoris actu revelatæ naturæ Dei, hoc eſt, per ejus verbum emiſſum, deſtruantur & in nihilum redigantur: Nam textus dicit: Emittit Verbum, & liquefacit iſta, videlicet nives, glaciem & pruinam. Quintò, quòd contrariæ iſtæ actiones ab uno eodemque Spiritu in eſſentia, ſed multiplici in conditione perficiantur admandata illius complenda, qui illum emittit. Porro etiam, quòd virtus frigida in vento ſit eſſentialis, privans aut congelans, mortificans & contrahens actus Dei, ex hiſce paginæ ſacræ indicatur:
Deus fortis edit glaciem flatu ſuo, flante Iob. 27.9.
Deo concreſcit gelu. Concludo igitur, quòd frigiditas ſit actus eſſentialis potentiæ divinæ, aut æternæ ſapientiæ velo tenebrarum involutæ, atquæ ideò divinam voluntatem in tali ſuo ſtatu ſeu conditione, noſcimus per effectus illos, quos producit; in eo ſcilicet, quòd evidenti ſuo actu contrahit à circumferentia verſus centrum, & ob iſtam rationem iſta Dei virtus eſt cauſa congelationis, inſpiſſationis; contractionis, conſtrictionis, fixationis ſeu immobilitatis, ponderoſitatis, quietis & otij, obtenebrationis, mortificationis, privationis, ſtupefactionis & ſimilium.

In contraria proprietate divina, nempe in ſpiritus iſtius natura patente, manifeſta & poſitiva, atque in illo ſtatu, qui dicitur Cabaliſtis Aleph ſeu Vnitas lucida, in quo movet, operatur aut emanat à centro circumferentiam verſus, & ſeipſum revelat ſuper faciem tenebroſæ Abyſſi, efficiendo inviſibile non Ens aut Potentiale Nihil, ut appareat actu in forma aquarum: In hac, inquam, proprietate ejus dicitur à ſapiente eſſe omnibus mobilibus mobilior, ubique penetrans ſeu attingens propter immunditiem ejus, ita; ut, quemadmodum privativa ſeu Borealis ejus proprietas producebat quietem, otium & ceſſationem ab operatione per contractionem ſive attractionem à Circumferentia ad centrum: Ita in iſta poſitiva aut Auſtrali & Orientali proprietate per viam dilatationis ſeu emiſſionis radios ſuos à centro circumferentiam verſus, motum & actionem mediante eſſentiali caloris agilitate, procreare ſolet; ut pote, qui calor operatur aſſiduè ſuper effectus frigoris reſiſtendo, diſſolvendo & attenuando, levia ex groſſis faciendo perſpicua & tranſparentia

ex opacis & tenebroſis efficiendo &c: Ita ut formalis iſte Lucis Agoniſta, videlicet calor, à lucis actu & motu immediatè productus bellum gerat perpetuum adverſus frigidum, cuſtodem tenebrarum: Nam unus dominium habere nequit, quouſque alter paulatim extinguatur, & in exilium quaſi relegetur. Quamobrem, ut Lux cum omnibus ſuis ſocijs vel adhærentibus dicitur eſſe poſitionis actus, informationis, plenitudinis, motus, vitæ, ſalutis & caloris genitrix; ita etiam calor operatur ſecundum naturam & diſpoſitionem in fatigabilis & ſemper operantis ſuæ genetricis, nempe Lucis, ad ſubvertendos & in nihilum convertendos Tenebrarum & ſui frigoris effectus: quemadmodum videmus in naturis Ventorum calidorum, nimirum Auſtralis & Orientalis: Nam, ut venti Septentrionales & Occidentales plus minuſve congregant, contrahunt, indurant, condenſant, ponderoſum efficiunt, fixant & immobilem faciunt, atque opacum reddunt non modò aërem, ſed etiam res alias tam homogeneas, quàm heterogeneas: ita è converſo venti prædicti calidi ſolent aërem diſſipare, dilatare, tarefacere ſeu attenuare, mollem reddere, illuminare ſeu perſpicuum & tranſparentem, volatilem atque agilem ſive mobilem facere, quem anteà venti prædicti frigidi more prædicto alteraverunt. Atque totum hoc radicaliter à ſpagyrico ſeu ſeparativo Spiritus ſeu verbi divini actu perficitur. Idque arguitur ex verbis Prophetæ inprædicto textu: Emittens, ait, verbum ſuum, liquefacit iſta, ſimul ac efflat ventum ſuum, effluunt aquæ, &c: Ac ſi dixiſſet, quòd emiſiſſet Verbum ſuum equitans ſuper alas ventorũ, & quòd virtute activa & calida illius Verbi Nives, Glacies, Pruinæque fuerunt diſſolutæ, & à fixa, opaca, groſſa, ponderoſa, & mortali ſua diſpoſitione in mobilem, perſpicuam, tenuem, & levem aquæ & aëris conſiſtentiam redactæ. Atque ita illud, quod Deus verbo ſuo operatus eſt in proprietate ſecreta, contractiva & frigida: Nam Textus ait: Velociter currit ſermo Iehovæ, qui emittit nives, ſicut lanam &c: Hoc, inquam, totum per verbum ejus, ſimul ac efflavit ventum ſuum loco & Naturæ oppoſitum convertit, in aërem agilem, tranſparentem levem & tenuem. Ex iſtis ergo perſpicuè indicatur, quomodò hæ duæ virtutes oppoſitæ, nimirum Calidum & Frigidum ortum ſuum habeant ab uno eodemque Spiritu in radicali eſſentia, qui in latente ſua natura vices agit principij informis & tenebroſi: Vnde & Aleph Tenebroſum ſeu Potentia Divina dicitur, in quo ſtatu videtur quoadnos quieſcere, & circa Abyſſi centrum otioſus manere: At è contra in patenti ſua diſpoſitione, naturam induit Principij activi, informantis & Lucidi, Vnde jam Aleph Lucidum & actus divinus dictitatur: Atque in iſto ſtatu apparet nobis, agere & à centro circumferentiam verſus movere, radioſque ſuæ perfectionis undique per aquas ejaculare, ſuamque naturam vivificam creaturis hac ratione communicare: Atque ita patet, quòd Deus ſit radicale omnium principium, à quo principio duo, Naturâ & conditione oppoſita, exiſtunt, ipſo nihilominus unum & idem immobile, non alterabile, idem & permanenter exiſtens. Duo ergo conſiſtunt in uno Principio à principijs, & cum principijs duæ proprietates activæ eſſentiales exſurgunt, à quibus omnia exiſtunt: Vnde rectè dicitur Deus à Scripturis Vnum & omnia: & omnia in omnibus, & ſine ipſo nihil: & centrum omnium, cujus circumferentia eſt nullibi: Et in omnibus & ſuper omnia &c.

Pſal.147.16. [margin]

*pſal.147.15. [margin]

Ex his ergo luculenter intellexiſtis, quòd duæ iſtæ virtutes, videlicet Frigiditas & Caliditas (ut cunque ſint in operatione ſeu actu oppoſitæ) ab uno eodemque Divinitatis Spiritu & Eſſentia originem duxerint, cum fontibus duobus ab invicem itidem conditione diſtinctis, ex quibus emanant, & quòd Spiritus Dei mediantibus iſtis duabus proprietatibus, via duplici, rarefactione ſcilicet & condenſatione operetur in mundo: Nam obſervatur in Elemento mundi ſublunaris Catholico, oppoſitos parere effectus ad voluntatem Creatoris in terra, aqua atque aëre ſive Elemento generali; uti inferius ſtylo ampliori declarabitur.

Reſtat jam, ut de ortu & Natura duarum proprietatum paſſivarum dicamus pauca, quippe, quæ videntur habere ſuas generationes & progreſſiones à proprietatibus eſſentialibus activis, nimirum à mutua actione & oppoſitione Frigiditatis & Caliditatis; quæ, uti dictum eſt, radices ſuas habent vel in Noluntate & privativa exiſtentia divinæ naturæ, aut in Voluntate & poſitiva emanatione ejuſdem: Vnde liquet, quòd harum paſſivarum naturarum exiſtentia dependet ab activis. Et primum vobis animi mei ſententiam, Humiditatis partum ſive generationem explicabo, ac tum poſteà verba de Siccitatis origine faciam.

Imaginari debemus, quod quando nulla eſſet Lux formalis, ad informandam ſive in actum reducendam Abyſſum tenebroſam ſive Chaos inane, & per conſequens nullus calor ad agendam & faciendam inter lucem & Tenebras diviſionem, tunc Chaos informe & opacum ad ſiccitatem inclinaret, utpote frigoris in eo adhuc occulti actione quaſi congelatum, uti in glacie & pruina videmus: Nam certum eſt, quòd frigus dominium ſeu poteſtatem infinitam habet, ubi Caliditas omninò abeſt: Quemadmodum ſub Sole Septẽtrionali videre licet, ubi omnes aquæ in molem frigidã & ſiccam ratione abſentiæ coloris Solaris conglomerantur: Contrario planè modo, ubi Sol aut Venti calidi ſua

di ſua caloris ſpiracula directè emittunt, ibi in exilium relegatur frigus, omnes ipſius actiones ſeu effectus deſtruuntur, & in ſiccitatem vertuntur naturâ terræ, ita ut in maſſam ſiccam, ſitibundam & ſpongioſam redigantur: Haud aliter & per eandem planè rationem (nam tam Frigiditas & Caliditas, quàm Humiditas & ſiccitas mundi, ſuas actiones & paſſiones à principalibus prædictis habuerunt) proprietates noſtræ eſſentiales in materijs principalibus operantur: Nam Chaos erat confuſa quædam & frigida atque ſicca moles, quouſque Lux divina è tenebris apparebat & in aquarum congelatarum maſſam operabatur: Etiam Lux in ſe conſiderata nimirum ſine reſpectu ad actionem ad maſſam paſſivam, erat conditionis igneæ, utpote, in qua actus, calor & ſiccitas deprehendebantur: Quare ſequitur, quòd, ut frigiditas in effectu eſt nihil præterquam potentiæ divinæ actus, & quòd, ejus actus & Dominium redditur abſentiâ Caloris manifeſtum & notabile: Ita enim ſiccitas eſt nihil aliud, quàm natura paſſiva apparens cum duabus prædictis activis virtutibus, dum ſunt in gradibus ſuæ intenſionis, in quo activorum ſtatu Humiditas perpetuò abeſt: Verbi gratia in extremo frigore, quando omnia ſunt egregiè congelata, adeſt ſiccitas omninò deficiente humiditate. E regione, ubi fervor ſolis atque ventorum Orientalium ſpiracula præter modum calefaciunt terram, ibi etiam minimè reperienda eſt humiditas. Ad Humiditatem autem quod ſpectat, dicimus, ipſam eſſe naturæ quaſi adulterinæ, vel potiùs, quòd loco Hermophroditæ ſe habet, quatenus ex duabus naturis activis eſt parta ſive derivata, ita ut de ipſarum utraque participare videatur in ortu ſuo: Hinc eſt, quòd proprietas iſta paſſiva ſit intermedia conditione inter illas duas. Quare inſervit ad ſuſcipiendas impreſſiones actionum utriuſque extremi. Atque hoc totum oculari obſervatione tali probamus atque demonſtramus. Ventus Borealis ſuo dominio convertit aëris exiſtentiam in nives, grandines, pruinam, glaciem: Hoc eſt, eum mutat à calida & humida in frigidam & ſiccam ſubſtantiam: Sed ubi venti Auſtrales & orientales incipiunt habere Dominium, tunc ipſorum ſpiramina paulatim in duras prædictas maſſas ſeu moles penetrant, ipſaſque diſtrahendo in ſubſtantiam humidam ſive madidam mutant: Secundum ſenſum Verborum Textus ſupra dicti: Emittente Iehovâ verbum ſuum, liqueſcunt nives, glacies &c: Simul ac efflat ventum ſuum, effluunt aquæ &c: Hoc eſt ex rebus ſiccis fiunt humida: Quo apparet, quod Humiditas ſit nihil aliud, quàm mixtio frigoris & Calidi in ſubſtantiâ aliquâ aëreâ ſeu aqueâ, frigore prius concretâ, quæ eſt fluxibilis in potentia: & tunc frigiditate extrema caloris præſentiâ, Paulatim decreſcente, ſiccitas recedit, locum dando paulatim humididati, ita, ut, niſi adſit Frigiditas cum caliditate, Humiditas apparere non poſſit: Sic niſi reſpiciant Auſtrini flatus Septentrionis ſuſpiria, nubes & pluvias haud producerent: Sic flatus Occidentales, quatenus participant & in medio ſunt inter Meridiem calidum; & ſeptentrionem Frigidum, humidiores ſolent producere temperies: Sed hujus fluxibilitatis ratio eſt hujuſmodi. Videmus ex prædictis, quòd frigiditas extrema reddit aërem & aquam immobilem & fixam: Per conſequens eſt ſignum evidens, quòd ventus aliquis incipiat maſſæ congelaræ prædominari, quando illa incipit humectari, moveri & reſuſcitari: Quippe quam functionem nihil præterquam calor Præſtare queat: Simili planè modo in creatus & omnia creans Spiritus Lucis, operatus eſt in tenebroſa Abyſſo, dum ſuper faciem ejus informem ad aquarum creationem ferebatur, fecitque tenebroſam illam molem, aquis potentialibus frigore anteà ob calidi abſentiã congelatis plenam, gradatim liqueſcere, & tunc à Moyſe nomine aquarum apertè, actualium & realium, ſunt vocatæ, & ab Hermete, nomine ſunt vocatæ Naturæ humidæ, atque in eodem ſtatu, ad huncuſque diem manent: Cùm certum ſit, quòd tam aquæ ſubtiles ſeu aëreæ, quã groſſæ & ſpiſſæ, ut ſunt maria, fontes & flumina, ſunt humidæ & fluidæ; utcunque aſſiduè, ſic volente omnium rerum Creatore, ab una natura in aliam mutantur & alterantur: Quæ quidem in Elemento mundi inferioris Catholico, mutationes & converſiones diuturnas per miniſtros ſuos Angelicos ſuper Ventorum alas moventes fiunt, quippe quorum eſt efficere aquas, ut ab una in aliam rotent naturam, hoc eſt, ab unius in alteram formam transformentur: Sed obſervemus oportet Aquas viſibiles & omnia viſibilia, ſivè ſint meteora, ſive alia compoſita ex aquis fuiſſe ſerius ab aquis inviſibilibus facta & conflatu ſecundum doctrinam D Pauli antea citatam: Et Moyſes agnoſcit mare & terram, quæ fuerunt prima viſibilia, ex aquis inferioribus, quaſi Aëre Catholico eſſe formatam: & ibidem terræ, quaſi totius maſſæ aquarum fæcem ſeu hypoſtaſin poſt ſpagyricam mundi per verbi actum diviſionem & ipſius fabricæ mundanæ complementum videtur ſtatuere.

Sed, ut myſtica iſtiuſmodi creationis arcana clarius adhuc vobis innoteſcant illud totum, quod rationibus partim ex ſacris literis & partim exactiſſimis veræ philoſophiæ regulis extractis anteà probavimus, jam expreſſius demonſtratione oculari confirmabo; quo fides diligentium lectorum & philoſophiæ veræ amatorum Zelo fidentiori ad ea, quæ dicta ſunt credenda augeatur.

Demonſtratio ocularis ſingulos proprietatum eſſentialium ſupra dictarum ortus & operationes Lectori ad amuſſim indicans.

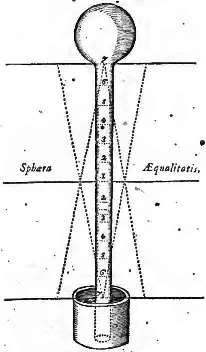
PRiusquam ad ocularem noſtram iſtam demonſtrationem procedamus, quæ erit in & per experimentale noſtrum inſtrumentum facta, inprimis conſiderare debemus, quòd Catholicus aër ſeu generale regionis ſublunaris Elementum, ſit ſubtilior & magis ſpiritualis Aquarum, infra Firmamentum portio, de quibus Moyſes facit mentionem: Quare certum eſt, quod quælibet ejuſdem aeris particula correſpondeat ejus toti, & per conſequens aër incluſus in Inſtrumenti hujus vitro eſt ejuſdem naturæ & conditionis cum aëre Catholico mundano. Vnde liquet, quòd ratione continuitatis ipſorum, ut aër generalis mundi ſublunaris in ſua diſpoſitione ſe habet, ita etiam ejus aër particularis vitro incluſa, qui eſt Catholici pars, ſe habet iterum ut Spiritus Ruah-Elohim, qui ſerebatur ſuper aquas, ipſas ſuâ præſentiâ animavit, vivificavit, informavit, eaſque dando ijs motionem dilatavit; ita quidem ipſius abſentiâ ſeu actus & emanationis agilis ceſſatione, ſeu radiorum activitatis ſuæ in ſeipſum contractione, aquæ ſimiliter ſunt contractæ, condenſatæ, obſcuratæ & immobiles atque quietæ factæ: Vti ex conditione Venti Borealis indicatur, quæ procedit à privativa ſeu contractiva Spiritus iſtius virtute. Sed, ut aquæ ſui exiſtentiâ cavitatem amplam mundi replent, ita etiam ſpiritus omnia informans agnoſcitur poſſidere & ineſſe omni ipſarum particulæ: ut ſcripturæ teſtantur locis antea (Sap.7.) allegatis. Quare, ut ſpiritus iſte operatur omnia in omnibus, tametſi in proprietate diverſa (unde dicitur multiplex) ita quidem quandoque operatur in aquis iſtis inferioribus in proprietate ſeu virtute ſua Privativa, nimirum in afflatu ſuo ab Aquilone & occidente ſecundum plus vel minus: & nonnunquam in poſitiva ſua natura, videlicet, quando ſpirat à Meridie & Oriente. In prima proprietate contrahit frigiditate ſua à circumferentia ad centrum, ut ſupra, in ultima nempe ſua virtute calida à centro circumferentiam verſus dilatat. Cum igitur Aquæ ſunt Catholicum paſſivum, ex quo, utpote communi omnium rerum ſubjecto figura mundi & rerum in eo omnium fuit exciſa & graphicé ſculpta & depicta, ut nos docet D. Petrus: & cùm æternus omnia inactuans & informans Spiritus Domini, ſit Catholicus actor & motor (ut Moyſes teſtatur) facit omnia in omnibus in aquis, idque in & mediantibus infinitis organis, nimirum Angelicis, Stellaribus & Ventoſis; neceſſe eſt, ut ſequatur, quòd ipſe ſolus ſit radicale agens in contractione & dilatatione generalibus, quæ factæ ſunt tam in aëre univerſali, qui eſt extra vitrum inſtrumenti, quàm in illo particulari, qui eſt intra vitrum: Quare ut Sol, venti calidi, ignis, atque calor creaturæ naturalis proprietatem ſuam dilatativam ab emanante & Spiritus iſtius informante virtute habent, & poteſtate ipſius & temperie frigida aëris, ventorum & aquarum à diſpoſitione privativa adferant: ita quidem ſequitur, quòd tam dilatatio, quàm contractio aëris inſtrumenti vitro concluſi procedat ab immediato vel poſitivæ vel privativæ proprietatis ſpiritus iſtius actu: Nam quando Spiritus iſte ſpirat ab Aquilone vel Occidente, aër plus minuſve contrahitur in locum vitri anguſtiorem. Atque quòd hoc ſit verum, probamus in eo, quòd aquæ Dominio frigoris in Elemento Catholico altius in vitri collo trahuntur ſive elevantur propter contiguitatem aquæ & aëris incluſi. Atque iterum conſtat, quòd aër in vitro contentus ſit tantò magis contractus, quantò frigus Boreale Dominium habet in externo aëre: quod in eo apparet, quoniam in locum magis arctum ſive anguſtum colligitur, quàm erat ante aquæ in vitro elevationem: Ex altera verò parte, ſi venti calidi aut Solis æſtivalis fervor aërem externum accendat, tunc aër incluſus etiam ſe ipſum dilatabit & in ſua dilatatione largius facit pro ſua exiſtentia ſpatium. Quòd autem aër ita à calore dilatetur, in eo demonſtratur evidenter, quia aqua vaſi incluſa gradatim magis deorſum pellitur, quàm fuit antea. Iterum, ſiquis nudam ſuam manum ſupra concavam globoſam vitri ſummitatem ponat, aqua in collo Matratij ſeu vitri ſuſpenſa magis deorſum tendet: nam aër incluſus ſubitò dilatabitur. Iam verò, quod ſpiritus vivificans, qui iſtam vitæ tam humanæ, quàm alterius animalis aſſignavit calorem ſit æternus ille ſpiritus, qui omnia, ut ait Apoſtolus, vivificat, ſcripturæ confirmant pluribus in locis tam anteà, quàm poſtea in hoc Tractatu aſſignatis: Atque iterum, iſte eſt ſpiritus ille, quem Propheta vocat à quatuor ventis, ut vitæ ſpiritum, carnem & oſſa interfectis reſtituat. Quibus manifeſtum redditur, & oculariter demonſtratur, quòd Frigidum contrahit à circumferentia ad Centrum, & quod ingroſſat & inſpiſſat aërem incluſum: qui aër incluſus & inſpiſſatus licet oculariter diſcerni nequeat, tamen in eo probatur, quoniam aqua apparet oculis altius in vitro frigoris prædominio elevari: Vnde neceſſe eſt, ut corpulentia aëris conſtringatur in ſpatium anguſtius, & per conſequens, quod aër reddatur magis contractus & denſus. Ex altera parte, quod caliditas dilatat & diſſipat incluſum aërem in temporibus calidis, patet ex poſitione manus ſuper vitri culmen, quam aquæ depreſſio ſequitur.

Nota

Nota (vos oro, qui non vultis eſſe nimis ex parte Peripateticorum parci) errores eorum palpabiles ex diligenti hujus inſtrumenti experimentalis obſervatione detectos, ex quorum, prior manifeſtatur in illo eorum axiomate dicente, quod calidum congreget homogenea. At percipietis hîc oculariter demonſtratum, quòd calidum operetur contrarium: Nam videmus ipſum diſſipare & depellere aërem, qui eſt homogeneus in ſe, quatenus eſt ex ſimplicibus ejuſdem naturæ partibus conflatus, & per conſequens non congregat homogenea, ſed è regione eſt Frigidum, quòd congregat, ligat, inſpiſſat & coarctat ea: Nam oculariter patet, quòd contrahit & contrahendo congregat dilatatum aërem in anguſtiorem locum, atque etiam extra vitrum videmus, aërem in nivis & gelu conſiſtentiam congregatu per congelationem frigoris. Quare etiam eorum aſſertio videtur eſſe falſa, quæ dicit, quòd Frigidum ſolummodò ſoleat heterogenea congregare. Alter eorum error immanis eſt, ubi dicunt Solem, Stellas ignemve; imò verò & calorem omnem attrahere ad ſe vapores, exhalationes & hujuſmodi alia. At invenimus hujuſmodi oculari experimento, rem longé aliter ſe habere, quatenus ab ipſo colligimus calorem Solis, ventorum; ignis & illum naturalem animalium aërem diſſipando, expellere & per conſequens vapores & fumos omnes à ſe potius propulſare, quàm allicere. Atque hoc in eo demonſtratur, quòd præſentia caloris aqua vitri collo pellitur deorſum: Unde liquet, quòd qua via tendit aqua, eâdem etiam via movetur aër incluſus.

Forma Inſtrumenti,

Hyemis Dominium.

Æſtatis Dominium.

Atque ita in iſto libro præſenti trium omnium rerum principiorum conditiones & proprietates, idque ſecundum Antiſtitis Moyſis ſententiam, ſatis aperté, ut opinor, detectas atque enucleatas habetis: quas non ita copioſé & exacté in eo tractavi, quoniam ampliorem & luculentiorem de ipſis diſcurſum in libro ſectionis hujus ſecundæ efficiam, ubi de profundiſſimo rerum omnium ſympathiæ & Antipathiæ myſterio Deo volente diſcurram.

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ. SECTIONIS *Primæ* LIB. IV.

Hujus libri Argumentum.

In iſto libro author univerſum rarefactionis & condenſationis myſterium radicitus & pro ingenio, quod in eo eſt, enucleare tentat: Vbi etiam primùm eorum cauſæ ſimul atque effectus mirabiles in mundi creatione in genere exprimuntur: Atque tum poſteà recitatur magis particulariter, qua ratione mediantibus ipſis mundi fabrica eſſet erecta, cœlorum orbes atque ſtellæ in ipſis rutilantes ſtabilitæ, ac tandem Catholicum mundi Sublunaris Elementum in regiones quatuor ab invicem diſtinctæ & modo debito ordinatæ.

CAPVT, I.

Hic communis ſive Catholica Condenſationis & Rarefactionis cauſa ſive agens, lectoris conſulti obſervationi iterum objicitur: Nam probatur, quòd duæ Proprietates ſeu virtutes eſſentiales, illa nimirum Tenebrarum, quæ eſt Frigiditas, & hæc Lucis, quæ eſt caliditas, ſint præcipua & immediata in ambabus prædictis in Elemento Catholico aquarum alterationibus agentia.

VObis in præcedentibus manifeſtum & evidens (ut opinor) idque tam veterum philoſophorum teſtimonijs & ſapientiæ æternæ authoritate, quàm demonſtratione oculari eſt factum, quòd cummune omnium rerum ſubjectum ſit materiale aquarum, quæ ex Tenebroſa & informi Abyſſo præſentia & virtute divini Ruah-Elohim fuerunt ante omnia extractæ & in actum reductæ. Quod cum ita ſit, & quoniam omnis Rarefactio & Condenſatio neceſſario verſantur circa exiſtentiam aliquam materialem, utpote ſine qua tales actiones præſtari nequeant. Sequitur ergo, quòd ſola materia, quæ actus & alterationes tales patitur, debet eſſe aqua aut humida ſive madida iſtiuſmodi ſubſtantia, utpote quæ eſt unicum illud ſubjectum materiale, quòd amplam mundi cavitatem implet, & per conſequens materialis illa exiſtentia, ex qua (juxta D Petri ſententiam) cœli erant prius & Terra, & rēs omnes in cœlo & terra creatæ. Catholica ergo aquarum maſſa eſt condenſationis & rarefactionis ſubjectum, quibus mediantibus res in mundo una ab altera tam forma quàm ſubſtantiæ exiſtentia efficitur diſcrepare, & omnia pondere, numero & menſura à Divino Spiritu diſponuntur, atque proprijs in mundo ſtationibus ordinantur: hoc eſt corū nonnulla regione altiori collocantur & quædā imiore ſitu ſecundū conditiones ijs a creatore aſſignatas, ſunt retenta. Communis igitur Condenſationis & Rarefactionis materiâ jam cognita, reſtat, ut in ſecundo loco actorem in opere prædicto radicalem inquiramus. In præcedentibus autem expreſſi, quòd eſſet æterna ſplendoris ſancti emanatio, quæ à mundi origine uſque ad hoc præſens tempus operatur omnia in omnibus, atque etiam tempore ſituro omnia operabitur, quæ in mundo de ſuper & in terra ſubter efficiun-
tur: Secundum illud Apoſtoli: Deus opera- 1.Cor.12.6.
rur omnia in omnibus. Et Pſaltes Regius: Pſal 104.25.
In ſapientia omnia feciſti. Et illud ſapien- Sap.8.5.
tis: Sapientia operatur omnia. Atque ite- Hebr.1.3.
rum illud D. Pauli: Chriſtus portat omnia 2.Pett.3.
virtute verbi ſui. Et Apoſtolus Petrus: Cœ- Eph.4.10.
li erant prius & terra de Aquis & per aquas Coloſſ 1.11.
conſiſtentes verbo Dei: Porro etiam dicit, Sap.7.24.
quòd Chriſtus ſit in omnibus & impleat omnia. Et alibi: Chriſtus eſt omnia & in omnibus. Iam verò iſte ſapientiæ ſpiritus dicitur omnibus mobilibus eſſe mobilior: & per conſequens neceſſe eſt, ut ipſe agat & operetur omnia in omnibus, ſecundum ſuum placitum: Iterum cum voluntate ipſius ſit, radios ſuos eſſentiales emiſſos in ſe ipſum retrahere ſeu à rei circumferentia centrum verſus contrahere, videtur quaſi quieſcere & otioſus manere & in momento contractionis vitæ radiorum in ſe, Creaturæ vita ab actione ceſſat, unde mors immediara ſequitur: Nimirum vita ſua operatione privatur. Iam verò cùm ipſe ſit omnibus mobilibus mobilior, virtus quidēm caliditatis ſemper concomitatur motionem ſuæ Lucis, atque etiàm ambæ eſſentialiter ipſi actori uniuntur: Haud aliter ac in ſole videmus (quem Sydrachus ſapiens Divinitat Trinæ aſſimulavit, dicendo corpus ſolar referre Patre, ejus radijos ſeu emanationem Filiem, & activam ipſius virtutem calidam, quæ progreditur ad utroque Spirituum Sanctū) quòd radius continuus corpori

pori Solari, uti emanatio ſancta eſt una individua eſſentia cum æterno Luminis fonte, & virtus calida, exiens à Sole & radijs ejus, eſt pariter inſeparabilis in Eſſentia à prædictis duobus: quemadmodum videmus, quod Spiritus ſanctus à Patre & Filio emiſſus, ſit unus eſſentia cum ambobus: Ob iſtam ergo rationem Mercurius Triſmegiſtus: Mens ab eſſentia Dei nequaquam diviſa, ſed illi potius eo modo connexa, quo Solis corpori lumen. Qua-
Pimand. 12. re evidens eſt, quòd Caloris virtus inſit in luce eſſentialiter. haud aliter, quam motus ab emanatione Lucida abeſſe non poteſt. Concludo ergò, quòd rareſactio ſit nihil aliud, quàm exiſtentiæ aquarum dilatatio, caloris virtute peracta, quæ anteà erant frigoris actu contractæ. E regione verò condenſatio eſt ſubſtantiæ aquarum contractio, ſive in molem unicam virtute frigoris congregatio, quæ anteà fuit virtute calida dilatata & attenuata, ita ut patet, quòd ſubjectum commune, in quod rum Condenſatio, tum Rareſactio operatur, eſt aqua mundi Catholica, aqua nimirum ſubtilis, cujuſmodi eſt Catholicum aëris ſive mundi inferioris elementum, quod iſtiuſmodi operatione, videlicet condenſatione, fit vel cometa, vel nebula, vel nubes, vel aqua pluvialis, vel nix, vel pruina, vel grando, vel terra, ut in lapide Cerannio apparet; vel rareſactione fit ignis, vel fulgur, vel ventus, vel coruſcatio &c: Denique fons & origo tam Privativi, quàm poſitivi Agentis eſt vel Noluntas vel Voluntas, hoc eſt, aut negativa aut affirmativa ſolius unitatis æternæ, quæ eſt ille omnia informans & operans ſpiritus, qui agit, & accomplet voluntatem ſuam in omnibus & ſuper omnia: idque mediantibus ſuis organis tam Angelicis, quàm cœleſtibus & Elementaribus, quæ ſecundum ſuas in diſpoſitione & Natura diverſitates ab interno & centrali actu ab eodem ſpiritu ijs aſſignato ad velle Creatoris tam privativum, quam poſitivum in hoc mundo exequendum ſeriò moventur atque cum fervore agitantur, ut in capite ſequenti luculentius & latius explicabitur.

CAPVT. II.

Quomodo Spiritus Divinus, hoc eſt, Ruah-Elohim, cum ſit Eſſentiâ unus, quadriformiter nihilominus mediantibus ſuis organis ſeu miniſtris tam Angelicis, quam Aſtralibus in mundo iſto ſublunari operari obſervatur.

ÆTernus Spiritus ſapientiæ, qui eſt radicale omnium rerum principium, & in quo & per quem (uti Apoſtolus docet) Angeli, Throni, Poteſtates, & Dominationes erant creati, ſolet in Catholico mundi inferioris Elemento mediantibus Angelis contrariæ fortitudinis, effectus Condenſationis & Rareſactionis operari. Atque hoc ex ſacris ſcriptis ſic confirmamus. Legimus inprimis, quòd ſpiritus iſte unicus ſit ſupremus dominus & princeps
Ezech 37.9. quatuor Ventorum: Quod quidem ni eſſet, Propheta ex mandato Dei non diceret: A quatuor ventis veni Spiritus & inſuffla ſuper inſectos iſtos & reviviſcant. Iam verò, quòd hic unicus Spiritus operatur in Organis Spiritualibus & Angelis & mediantibus ijs, ex verbis Apocalypſeos
Apoc.7.1. videre licet. Vidi, inquit, quatuor Angelos ſtantes ſuper quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent ſuper terram nec ſuper mare, nec ſuper ullam arborem &c: Quibus manifeſtum eſt, quod quatuor iſti Ventorum præſides fuiſſent miniſtri & organa in & per quæ verborum quatuor flatus aut emitterentur, aut in locis ſuis retinerentur juxta voluntatem ſpiritus iſtius Omnipotentis, qui ipſis pro voluntate ſua dominatur. At nos invenimus quotidiana obſervatione docti, quod virtus eſſentialis in vento Septentrionali ſit frigiditas atque ideò contractiva ſeu attractiva a circumferentia ad centrum, & conſequenter Condenſationis & congelationis effector: Per ejuſmodi ergo virtutes Angelicas Spiritus divinus privativos ſuos effectus producit, nimirum illos inſpiſſationis, fixationis & conditionis terreſtris in Elemento ſublunari: Sed è contra animadvertimus, quòd mediantibus Spiritibus Angelicis ex plagis Auſtrali & orientali ſpirantibus, poteſtas illa æterna rareſactionem & attenuationem in aquis inferioribus per Caliditatis actum producit. Atque ob iſtam rationem prædicti venti deſtruunt & peſſundant eorum rareſactione, totum illud, quod frigidum Septentrionale per viam congelationis effecit: Hinc ergo eſt, quod potens & Princeps ille Angelus á Cabaliſtis præſidens & gubernator Solis cœleſtis dicitur, illumque vocant Chael, hoc eſt, quis ſicut Deus? De quo infra copioſius. Similiter, quod ad organa ipſius Angelica ſpectat, quæ quatuor angulis terræ dicuntur ſtare: de ipſis alibi. Quod Filius Matth.24.
hominis ſeu ſpiritus ille potens emittet angelos ſuos a quatuor ventis cœli &c: Præterea inveniinus in Textu anteà allegato, quod Angelus ſive Spiritus iſte imperialis, qui omnia vivificat & inanimat (unde à quatuor ventis ad oſſa mortua reſuſcitanda, incarnanda & vivificanda vocatus erat) ab angulo Orientali aſcenderet & ſu- Apoc.7.2.

premo more imperaverit quatuor Angelis, qui habebant Dominium ſupra quatuor ventos: Nam Textus ſequens eſt: Et vidi alium Angelum aſcendentem ab ortu ſolis, habentem ſignum Dei vivi & clamavit voce magna quatuor Angelis, quibus datum eſt nocere terræ & mari: Dicens: Nolite nocere terræ & mari neque arboribus, quoadusque ſignemus ſervos Dei noſtri in frontibus eorum &c: Quo confirmare videtur locus hic, quòd quatuor gubernatores ventorum magno illi Angelo ſubijciantur, qui eſt potens illa intelligentia, quæ gubernat & movet non modo ſolem cœleſtem, ſed etiam res omnes alias, virtute verbi ſuſtentat. Atque ille Angelus Omnipotens erat procul dubio iſte, cujus videtur revelator primo capite ſuæ revelationis meminiſſe: Qui dixit ei: Ego ſum Alpha & Omega. Iam verò quòd ſol virtute iſtius ſpiritus Omnipotentis, cujus organum immediatum Angelicum erat Michaël, ſpiritum aëreum tam ſuperioris, quàm inferioris mundi gubernet, videtur ſapiens hiſce agnoſcere: Sol, inquit, luſtrans cuncta in circuitu pergit ſpiritus: At virtus iſta æterna poſuit tabernaculum ſuum in ſole, teſte Propheta David. Vnde liquet, quòd quatuor Angeli ventorum gubernentur & ordinentur ab interno agente & informante in ſole. Atque hæc eſt ratio, cur Philoſophi veteres Ethnici ventos Titanis filios nuncupaverint. Apparet igitur, quòd ſpiritus increatus, qui ſupereminenter operatur & movetur in Creatura Angelica Michaël (quare El ſive Deus fortis ipſi annexus eſt) eſt Princeps ille ſpiritus à Propheta Ezechicle nominatus, ut anteà, qui potenter inhabitat tabernaculum Michaëlis, qui aſcendens ab Oriente quatuor ventorum Angelis imperavit: Vnde manifeſtum eſt, quòd omnes Angeli ſuos habent actus & potentias eſſentiales ipſis immediatè à ſpiritu iſto Catholico aſſignatos,

Eccleſ.1.3. Pſal.

quos pro placito ad voluntates ſuas in mundorum privativè, quàm poſitivè exequendas emittit. Hinc ait David: Angeli Dei validiſſimi robore, efficientes verbum ejus, auſcultantes voci ejus, miniſtri ejus facientes placitum. Atque iterum: Qui facis Angelos tuos ventos & miniſtros tuos ignem urentem: Ventos (inquit) nam רוח Ruach eſt ſpiritus, ventus, flatus. Quibus conſtat, quòd æternus afflatus ſit illud, quod animat Angelos, Angeli per illum afflatum ſibi communicatum infundunt virtutem & vigorem Aſtris; aſtra ſpiritum iſtum deorſum ventis transfundunt; venti operantibus Angelis quatuor ventis imperantibus multiformiter commune aëris Elementum alterant, de ſtatu in ſtatum convertunt & quadrupliciter ſecundum radicis ſive Angeli venti prædominantis naturam informant & varia in eo meteora juxta ventorum flantium naturas producere ſolent. Sed ut poſſim magis pertinenter de iſto negocio diſcurrere, ſimul atque difficultates & ſcrupulos haud paucos concernentes tabernaculum principale ſpiritus iſtius Omnipotentis in mundo diſcutere, qui philoſophos & Theoſophos hujus noſtri ſeculi haud parum perturbârunt, priuſquam ulterius in diſcurſu iſto de Condenſatione & Rareſactione progrediar, meam de tali dubio opinionem, idque verbis haud paucis aperiam, quoniam liquida rei tanti momenti enucleatio non parcum requirit ſermonem, quatenus ad integrum Rarofactionis & ſubtiliationis; imò verò & condenſationis myſterium aperiendum & revelandum inprimis cōducit: Nam iſte ſpiritus in principali ſuo Tabernaculo non ſolùm mundi per condenſationem & Rarefactionem creationis in genere, ſed etiam ſupremæ ſpiritus mundani gubernationis & formalis in meteoris producendis rationis cauſa & origo eſt immediata.

Pſal.103.20.

CAPVT. III.

Quæ fuerint inter hujus ætatis doctos de principali Spiritus iſtius Catholici, omnia informantis, generantis & multiplicantis in iſto mundo ſitu, ſede, tabernaculo opiniones: Hîc etiam probatur, quòd illa Hieronimi interpretatio ſuper Textum iſtum Davidis: Poſuit Tabernaculum ſuum in Solè: *Sit ſecundum verum ſcripturarum ſenſum: Ac tandem errorum in recentiorum tranſlatione ratio, hoc in loco ſecundum Authoris capacitatem explicatur.*

Pſal.18.6.

FAteor, magnam fuiſſe inter hujus ſeculi doctos controverſiam ſeu diſputationem, an Heronimi ſeu Tremellij & Pagnini, nec non quorundam aliorum ſuper Textum ſeu verſus 8. Pſalmi 18. interpretatio ſit potius à mundi literatis recipienda: Nam Hieronimus (qui erat majoris Antiquitatis cæteris;) in hunc ſenſum transfert. *Poſuit Tabernaculum* ſuum in *Sole.* Pagninus verò illum à ſcripto originali fortaſſe alteratum & corruptum hoc modo Hæbreum in latinum ſermonem murat: In cœlis poſuit ſoli tabernaculum: Et Tremellius conſentiens Pagnino. Soli diſpoſuit tentorium in ijs. Verùm enim verò ſi omnia rei veritare, prout ſunt conſideremus, inveniemus, quòd vel Textus temporis ignoran-

tiâ

Digitized by Google

tiâ poſſit eſſe corruptus, & ab originali manuſcripto, quod procul dubio Hieronimus poſſidebat, alienatus, aut iſtius viri reverendi authoritas, doctrina & dignitas debet neceſſariò in quæſtionem pro errore tam groſſo & palpabili vocari. Ad perſonam verò ejus quod ſpectat, veriſimile eſt, quòd univerſa Eccleſia Chriſtiana virum mediocris ſcientiæ & in lingua Hebraica verſati, ad opus ſeu negotium tanti momenti & communi totius Eccleſiæ Catholicæ Bono, quale erat Biblij ſacroſancti ex Hebræo idiomate in Latinum tranſlatio obeundum eligere noluiſſet: Noluit, inquam, homini tam exigui cum in lingua Hebraica, tum miſterijs divinis judicij inniti. Quare ex iſta conſideratione Perſonæ, cujus diligentiæ & curæ tantum opus eſt commiſſum, ſufficientia conſtat, & per conſequens fructus laboris ipſius in juſtitiæ trutinis nullo modo cum illis aut Pagnini aut Tremellij ſunt ponderandi aut comparandi. Porro etiam nemo negare poteſt, quòd Papa & integra Romanæ Eccleſiæ turba ipſi in hoc negotio aſſiſterent, ei antiquæ manuſcripta præbentes, quæ ipſum in vera interpretandi via & ſenſu dirigerent, ita ut antiquæ authoritatis conſenſus minimé illi deeſſet in ſua interpretatione, quo inter verum & corruptum textum diſcernere potuit: Atque ideò, ut neque interpretes recentiores pro ſua tranſlatione accuſemus, neque à laboribus & meritis Hieronimi quicquam derogemus, ut pote quæ æterno laudis monumento inſculpuntur, debemus potius errorem curruptioni vel adulterationi Textus Hebraici aſcribere, quàm ipſorum cuiquam: Idque præcipué, quoniam ſcripturarum harmonia in genere & ſubjectum totius iſtius Pſalmi, in quo Textus ille recitatur in ſpecie magis ad Hieronimi, quàm ad illorum interpretationẽ inclinari, quemadmodum magis particulariter his argumentis ſequentibus comprobabo: Quorum primum ſumitur à radicali capitis ſubjecto, in quo hæc verba (poſuit Tabernaculum ſuum in ſole) reperiuntur: Atque etiam ab alijs paginæ ſanctæ locis: Secundò à myſtica & Cabaliſtica vocabuli Hebraici ſolem ſignificantis: Tertiò à Reſolutione Theologorum, cum alijs circumſtantijs ad ea pertinentibus: Quartò ab Aſtronomica obſervatione atque etiam à dignitate & excellentia ſolaris creaturæ. Quintò ab Arithmetica conſideratione: Sexto à puncto & Circulo in geometriæ: Septimo à majoris in Muſica ſeu harmonia perfectionis conſonantia: Octavò à Phyſico ſeu naturali reſpectu: Ac in poſtremo loco à ſapientiſſimotum ac diviniſſimotum Theo-Philoſophotum conſenſu & aſſeveratione, qui etiam exactè cum ſcripturæ ſacræ ſymphonia conveniunt. De iſtorum quolibet ſuo ordine. Ad primum quod ſpectat, evidenter patet, quòd radicale Pſalmi 18. ſubjectum Creatoris in creaturis cœleſtibus divinitatem digito quaſi indicare videtur, & conſequenter per excellentiam exprinit ipſam in ſplendidiſſimo corpore ſolari inhabitare: Quid enim aliud vult primi verſus ſenſus, qui dicit: Cœli enarrant gloriam Dei & opera manuum ejus annunciat firmamentum. Pſal. 18. 1. Quibus innuere videtur, quòd gloria creatoris, quæ ineſt creaturæ revelat nobis Creatorem in creatura. At ubi gloria eſt præſens, ibi eſſentia non abeſt: Vnde ſequitur, quòd iſte Creator, qui ſolem cœleſtem ſuâ gloriâ & influentiâ vitæ & lucis implevit, ſe ipſum in univerſa mundi fabrica in ſole & mediante ſole, atque à ſuo tabernaculo ſolari perſpicuè revelavit, quemadmodum per effectus ejus naturales in ordine octavo explicatis expreſſè declarabitur. Nonne hoc idem verbis Apoſtoli colligitur: Invifibilia (ait) Dei à creatura mundi per ea, quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur, ſempiterna quoque ejus virtus & divinitas &c. Rom. 1. 20. Quibus innoteſcit, quòd ſempiterna Virtus; imò verò & divinitas Dei conſpiciantur in creaturis & multùm magis in ſole, quoniam ipſe eſt omni alia creatura luce plenior & clarior: At D. Auguſtinus ait, quantò plus aliquid lucis in ſe habet, tantum magis Dei ſibi vendicare videtur: Nonne habemus hoc totum à ſapiente luculentius explicatum? Eccleſ. 42. 16. Sol, inquit, illuminans per omnia reſpexit & gloria Domini plenum eſt opus ejus &c: Hoc eſt plenus eſt eſſentiâ divinâ ſeu ſpiritu Domini: Non tamen intenditur, divinitatem eſſe incluſivé in ſole, quatenus ipſa etiam eſt excluſivè in & ſuper omnia: Non aliter quàm ſpiritus humani ſanguinis dicitur habere cor pro principali ſuo tabernaculo, & tamen ineſt omni totius ſpiritus & corporis particulæ. Iterum apparet ex iſtis verbis, quod æternus ſapientiæ ſpiritus ſolem Cœleſtem eligeret pro vaſe ſeu ſubjecto puriſſimo, ut in ipſo ad creaturarum omnium vivificationem, animationem & multiplicationem ageret ſive operaretur: Ob hanc igitur cauſam ipſa in propria ſua perſona ait: Eccleſ. 24. 5. Ex ore Altiſſimi prodij primogenita, in cœlis feci, ut oreretur lumen indeficiens &c: Hiſce arguit Catholicus hujus mundi agens, quod ſol movetur in & ſuper ipſum &c: Vnde & alibi: Sol in aſpectu annuntians in exitu vas admirabile, Excelſi opus: Magnus Dominus, qui fecit illum, & in ſermonibus ejus feſtinavit iter &c: Eccleſ. 43. 5. Ac ſi dixiſſet, ſolem divino verbo ſuum efficere iter: Et ſiquis bene iſtius capitis ſapientis ſenſum animadvertere velit, illum cum iſto Pſalmo Davidis optimé ſentiet convenire. Pro ſecundo argumento, quod in Cabaliſtica Elementorum vocabuli Hebraici שֶׁמֶשׁ hoc eſt, ſol, expoſitione conſiſtit: Invenimus in eo duplex ש ſeu ſchin, quod Cabaliſtæ fa-

faciunt expreſſionem ſeu characterem ſymbolicum ignis ſive Lucis, ut è regionè מ in vocabuli medio conſiſtens, quòd laquæ exiſtentiam arguit. Ac ſi per vocabuli eſſentiam intenderemus naturam cœlorum humidam, in centro contractam, & duplici proportione lucis ſeu emanutionis, ſanctæ à numeratione Cabaliſtica Tiphereth, quaſi pulchritudine & ſplendore deſcendentis illuminatam. Quo docetur, quòd maſſa illa cœleſtis aquea, ſeu ex puriſſima ætherea ſubſtantia globoſo more contracta, adaptata & præparata ſit pro Tabernaculo ſolis Spiritualis, qui eſt puriſſima & eſſentialiſſima Lux illa, in qua non ſunt tenebræ ullæ: Non quòd in eo, uti diximus, includatur, ſed (ut dicunt ſcripturæ, quòd ſpiritus Dei Sanctus eſſet in Chriſto carnali tam abundanter, unde verbum dictus eſt incarnatum, ſeu quòd caro eſſet verbum factum) & tamen verbum ſeu ſpiritus ille non erat ab ulla creaturarum abſens, quatenus omnia eſſentialiter & præſentialiter implet: Nam ſpiritus iſte Dei in eſt omnibus, ut ſcriptum ſacrum ſparſim habet.

Tertium quòd attinet, in libro, cui Titulus eſt Reſolutio Theologorum, invenimus ex Theologorum omnium conſenſu, quòd lux illa, quæ ubique per cœlorum & mundi cavitatem ante quartum creationis diem eſſet expanſa & in tribus ejuſdem diebus, loco ſolis inſerviebat, eſſet die quarta in corpus ſolare contracta & congregata: At lux iſta, quæ ſic erat diſperſa, immediatus actus ſeu emanatio illius ſpiritus ſeu Ruah Elohim, qui ferebatur ſuper aquas, & per conſequens illa lux, quæ eſt in ſole participat procul dubio abundanter cum Divinitate, ut in octavi ſeu ultimi Argumenti diſcuſſione claré demonſtraribur.

Quartum, quod ex cœleſti ſeu Aſtronomica dignitate elicitur: Evidens eſt, quòd ſolaris manſio in ſe Divinitatis haud parum comprehendat, quoniam, quantum magis perfectionis aliquid habet in ſe, & cæteris antecellit gloriâ & dignitate, tantò magis Divinitati accedere videtur: Nam ab Hermete docemur (in hoc haud à Chriſti doctrina diſſentiente) quòd Bonum & Perfectum ſunt ſolius Dei. Iam verò ſolis macrocoſmici dignitas & perfectio facilè in eo diſcernitur, quòd regalis iſte Phœbus igneo ſuo curru per cœlorum Centrum ſive meditullium vehitur, aureis comis effulgens, ſuper eminens ſceptrum & gubernationem mundi quaſi imperator ſupremus tenet: Ut pote ſub cujus ditione & imperio, virtutes & actiones omnium aliorum corporum cœleſtium conſiſtunt: Ut Iam bilichus & multi alij docti aſſerunt: Et Proclus dicit, quòd omnis ſtellarum poteſtas ſeu potentia ad aſpectum ſolis in unum congregetur, quæ tum poſtcà, mediante igneo dicti ſolis ſpiraculo ſuper terram diſſeminantur: Nonne etiam ratione gloriæ vaſis ſeu organi illius Cœleſtis, comparat ſapiens claritatem ſolis increati ſive divinæ emanationis cum eo, ratione ſuæ pulchritudinis & fulgoris? Sap.7.29. Nonne itidem ait Syriachus, ſolis fabricam eſſe gloria Domini plenam? Sed plura de his, ubi argumentum octavum diſcutiemus.

Quintum docet, qua ratione more Arithmetico probatur, Divinitatem inſignem debere ineſſe Tabernaculo ſolari, nimirum, ut eſt unica ſola virtus ſtellaris, à qua omnis ſtellarum Cœleſtium multitudo ſuam eſſentiam formalem, ſeu Lucem atque influentiam deducunt: Non aliter, quàm ab Unitate Arithmetica omnes numeri, quicunque derivantur: Nam binarius habet formam Unitatis bis conceptæ; & Unitas ter concepta producit ternarium, atque ita in infinitum. Vel ut una candela accendit alteram, ut ſecundam & tertiam & ſic in infinitum: Sic candela iſta informat lumine ſuo innumeras cœli ſtellas, & tamen ſuam propriam unitatem intactam & ſine ullo dignitatis aut gloriæ aut virtutis detrimento reſervat. Quid denique tot eſſentiales virtutes, tot gratias & ornamenta Stellis impertire queat, quod non eſt Divinitate locuples? Aut quid perfectionis poteſt dare quod non habet, aut à tanta Divinitate non accepit?

Ad ſextum Argumentum, quod in Geometria verſatur: Cum ergo reſpectu Geometrico ſol ſit corpus ſphæricum, neceſſe eſt, ut puncto ſuo centrali ſit præditus, in quo poteſtas ſeu virtus ejus illuminans conſiſtit: Quia circumferentia nihil eſt aliud, quàm quædam ſemidiametralis dilatatio exiſtentiæ & eſſentiæ punctualis à centro ad circumferentiam. Atque hoc idem eſt, quod Philoſophi pro hoc eorum axiomate intendunt. IN MEDIO CONSISTIT VIRTUS & veritas. Iam verò ſi admirabilis pulchritudo & virtus ſplendida in ſole non eſſet ab ejus Centro verſus circumferentiam emiſſa, ſequeretur, quòd illa à Principio interno non procederet, & per conſequens, quod ipſe more, Lunæ aliquem alium illuminatorem extrinſeum requireret: Sed quòd hoc longe aliter habeat, in eo declaratur, quoniam nullum in mundo univerſo corpus eſt, huic claritate & ſplendore lucido coæquandum. Quo arguitur planè, quod corpus hoc ſplendoris & gloriæ ſuæ initium à quadam Divinitate Centrali ſeu virtute Dei lucida & apparente habeat, quæ inſtar animæ in creaturæ centro vivificat & inactuat, movendo à centro, circumferentiam ejuſdem verſus: Atque ita corporis ſolaris ſuperficiem ſeu a-

ſpectum-

Digitized by Google

ſpectum reddendo igneum, lucidum & coloratum: Efficit, ut ſecundum centralis agentis infinitatem radiantem, ſuam emanationem ad omnes vaſti orbis mundani limites transfundat ſive emittat: Hinc ideò dicitur, quòd Deus ſit Centrum & circumferentia: Nec cuiquam videatur alienum, quòd lucem increatam ab effectu, hoc eſt, reſpectu ad tabernaculum ejus ſolare habito, viſibilem faciam: Quoniam ſcripturæ multis locis teſtantur, quòd ſit ignis conſumens: & alibi Spiritus ſapientiæ ſolem & Aſtra Luce & claritate excellere dicitur: Atque iterum, quòd lumine tanquam veſtimento induitur: Ac ſi quis diceret, lucidum ſolare corpus, eſſe quaſi veſtimentum; vel ut in Textu eſt: Tabernaculum Divinitatis: Denique fons & Pater luminis vocatur Deus, & conſequenter, nulla poteſt eſſe Lux ſive ſit viſibilis ſive inviſibilis, quæ ab iſto fonte lucido inviſibili ortum ſuum non habeat: Nonne agnoſcit Apoſtolus, quòd per fidem ſit credendum, quòd ea, quæ ſunt viſibilia, fuerint prius ab inviſibilibus? Quare ſequitur, quòd Lux in ſole corporali viſibilis ſit, à luce ſolis ſpiritualis nimirum à Spiritu Divinitatis inviſibili, quæ lux inviſibilis eſt cõtinua in eſſentia cum illa lucis tam inviſibilis, quam viſibilis portionibus, quas creaturis omnibus impertivit.

Septimum Argumentum, quòd Spiritus Divinus *Poſuerit Tabernaculum ſuum in Sole*, obſervatione Muſicâ ex ſolis in cœlo poſitione confirmatur: Nam ſi nobiſcum reputare velimus, quòd Deus, ut per ſe exiſtere dicitur, reputatur à ſcripturis in cœlo cœlorum ſedem ſuam habere, & tamen ad cœlum reſpicere non dedignatur: Poſſumus quidem ipſum comparare uniſono in Muſica (ſi ſacra cum profanis componere fas ſit) Nam ſi chorda inſtrumenti Muſices apertè pulſetur, ſonabit uniſonum à ponte ſeu baſi inſtrumenti ad ejus caput. Simili ratione, ſi imaginemur chordam à cœlorum ſummitate uſque ad centrum ſeu terram eſſe extenſam: Nam totum hoc ſpatium repletur Divinitate: Non aliter, quam chorda inſtrumenti percuſſa ſonat æqualiter à capite ad pontem inſtrumenti. Iterum, ſi chordam illam, inſtrumenti directè in medietate ſeu puncto centrali lineæ premamus, producet perfectiſſimam conſonantiam diapaſon: Nam ſi aliqua chordæ medietas per ſe pulſetur, ſonabit Diapaſon ad totum. Quibus patet, quòd in uniſoni centro conſiſtit ſive ſita eſt totius perfectio: Nam quamlibet chordæ æqualiter diviſæ portio, conſonantiam perfectiſſimam, ad totum adæquabitur ita, ut iſtud medium aſſignabit centrum ad circulum, cujus Diameter erit chorda illa integra. Pari etiam relatione ad Monochordum Macrocoſmicum, neceſſe eſt, ut medius punctus ſive chordæ ſemidiameter à ſummo cœlo ad imam terram extenſæ, ſit conſonantiæ ſummæ perfectionis ſedes, quæ uniſono correſpondet, ut unum ad duo, hoc eſt, in proportione dupla. Sequitur ergo & per effectum patet, quòd ſol (qui eſt Dei Tabernaculum poſitionem ſuam habeat in loco iſto, mundi centrali, qui reſpondet toti mundi ſemidiametro, ſive Monochordi mundani chordæ, ut 1. ad 2. Hoc etiam confirmant Aſtronomi, dicentes, ſolem habere ſuam ſedem in centro cœli. Iam verò obſervetis velim, quomodò conſonantia ſive concordia hæc perfecta myſtica ex Divina & radicali unitate ſeu uniſono, qui ſonavit ſive edidit verbum FIAT & FACTVM EST, fuiſſet formata. Vnitas dixit Fiat, atque ita uniſonus produxit emanationem Divinam, numerum binarium arguentem, atque iſta emanatio eundem habuit reſpectum ad Veritatem, unde egreſſa eſt, ut Diapaſon ſeu perfectio ad Vniſonum: Verùm emanatio iſta ſplendidiſſima, à qua omnia ſunt creata, & formata in vera Harmonia, procul dubio in iſto mundo locum regalis ſui ad creaturas aſpectus perfectiſſimum in puncto diapaſontis eligebat, qui eſt perpetuò in medio uniſoni, & per conſequens in centro Cœlorum; ſed apparet etiam oculis noſtris, quòd ſol à ſummo Creatore diſponatur in medio ſeptem Planetarum: Atque iterum evidens eſt ex Divina illa gloria, quæ emicat ab eo, quòd ſit ſedes Diviniſſimæ perfectionis: Hæc ergo erat ratio, quòd Platonici ſint imaginati, ſolarem orbem ſive ſphæram eſſe mundi Animæ ſedem. Iam verò, ut regalis iſta conſonantia Diapaſon comprehendit in ſe alias Muſicæ conſonantias duas, nimirum illam Diapente & Diateſſaron (nam ex iſtis duabus conflatur Diapaſon) Veriſimile eſt, quòd tota cœlorum harmonia & conſequenter univerſi mundi ad actum in iſto organo creato redigitur, cujus actor ſeu Muſicus agens eſt Spiritus æternus, qui omni minuto èdit creaturis ab iſto glorioſo organo vitæ & ſalutis tonos, & virtutes impertit illis vivificantes, multiplicantes & præſervantes: Nam hoc eſt unicum Chriſti ſeu verbi æterni in hoc mundo officium, ut pote in quo (teſte D. Iohanne) eſt vita. Ioh. 1.

Argumentum octavum probatur phyſica ſive naturali conſideratione: Nam nos atque etiam cætera animalia obſervamus; imò quidem & ipſæ herbæ & vegetabilia terræ videntur agnoſcere, quòd in ſole conſiſtat vivificationis & multiplicationis Theſaurus: Vnde ſatis liquidum redditur, quòd ſole nobis appropinquante, herbæ & Arbores,

quæ tempore hyemali videbantur quaſi
mortuæ) incipiant jam reſurgere, vivifi-
cari, & virides ſuas veſtes de novo induen-
do refloreſcere animadvertuntur. E regio-
ne verò recedente Sole, ultra lineam æqui-
noctialem, exuunt non modò ſuos flores,
& ſemina & quaſi amictu lugubri ob So-
lis receſſum ſeu elongationem ab ipſis ſunt
veſtitæ: At ait D. Paulus: Deus vivificat
omnia: ſequitur ergo, quòd ſi Sol ſui præ-
ſentiâ afferat mundo Elementari vivifica-
tionem, manifeſtum eſt, quòd ipſe hoc ac-
quirat donum ab illo Dei ſpiraculo, qui eſt
vitæ Spiritus, quem Deus affluenter in
iſtud vaſculum ſuâ gloriâ plenum effun-
dens, ipſum reddit organum idoneum ad
tales actus vivificos creaturis mundanis
inferioribus liberaliter impluendum. Non-
Eccl.1. ne ait Textus, quòd hunc ſpiritum effude-
rit Deus ſuper omnia opera ſua ſecundum
datum ſuum? Cur igitur quæſtionem aut
ſcrupulum efficeret quiſpiam de habitatio-
ne Spiritus iſtius in Sole? Hoc ergo eſt
præcipuum Pſalmi hujuſce 18. Subje-
ctum: hæc ſumma ejus intentio, ut Mor-
talibus narret cum D. Paulo Rom. 1. &
Salomone Sap. 13. 1. quòd gloria atque
Divinitas Dei appareat ex & in creaturis
cœleſtibus homini, hoc eſt ex ipſa creatu-
ra ſeu organo ſolari Spiritus æternus efful-
geat, gloriamque ſuam nobis revelat ex
Iob 26.13. ijs. Quod etiam confirmare videtur Iob:
Cœlos, inquit, ornavit Deus Spiritu ſuo.
Atque hic eſt Spiritus iſte, qui ſui ſplendo-
ris admirabilis præſentiâ Solem reddidit
cæteris ſtellis pulchritudine eminentio-
rem: & ob iſtam rationem à Platonicis
(qui in hoc divinum Orphea ſunt imitati)
mundi oculus dictitatur, quippe in quo &
per quem, tanquam in claro & poſito ſpe-
culo omnia ſunt detecta, redduntur que
manifeſta. Atque iterum Heraclitus Phi-
loſophus: Si Solem é mundo ſuſtuleris,
quid eſt noſtrum corpuſculum, ſi deſit ani-
ma? Nulla ibi contrectatur vena pulſati-
lis, nullus in eo vitalis habitus aut reſpira-
tio: Hac etiam de cauſa appellatur fons
ſanguinis, qui irrigat & humectat alia cor-
poris membra: Ita etiam ab effectu patet,
quòd virtus vegetationis & conſervationis
rerum tam inferiorum, quàm ſuperiorum
à Sole oriatur: quatenus ipſe impertit &
inſpirat ſuo lumine vitam & calorem infe-
rioribus & lucem formalem aſſignat ſupe-
rioribus. Iamque Lux iſta eſt ſimplex qui-
dam actus, qui in ſe mediante calore vivi-
fico & calore innato convertit omnia, om-
niaque penetrat, & eorum virtutes per om-
nia conducit, ſimul atque tenebras & obſ-
curitates diſſipat & expellit. Quibus ſat
liquidò conſtat, quòd ſi vita in genere ſit
in verbo, ut D. Iohannes ait: Si iſte Spiri-
tus vitæ vivificat omnia. Vt D. Paulus &
Iudith affirmant. Si Spiritus Sapientiæ ſit
ſplendor Majeſtatis & Sole luculentior, ſi-
mul atque purus Spiritus, qui eſt omni re
mobilior & agilior, ſi res omnes penetret
ratione ſuæ puritatis, ut Salomon habet.
Ac denique ſi omnes hæ proprietates in
virtute Solari inveniantur, Quid homi-
nem ſibi conſtantē diſſuadere poteſt, Tex-
tum illum Hebreicum Davidis non rectò
fuiſſe ab Hieronimo intellectum in iſta ſua
interpretatione Poſuit Tabernaculum ſu-
um in Sole? Hoc profectò erat admodum
neceſſarium, ut homo intelligeret; cum
quidē ad hanc uſque horam non ſint multi,
qui agnoſcere velint Spiritum Dei imme-
diaté operari in organo ſuo Solari & per
Organum Solare, quippe qui ſeducti do-
ctrinâ Ethnicâ multa admittunt agentia
& cauſas ſubalternas activas, quæ per ſe ſi-
ne ulla relatione ad Spiritum divinum ope-
rari credunt. Hinc ergo erat, quòd quam
plurimi creaturas pro Creatore adorave-
runt; imò verò Soli cœleſti, cultum adhi-
buerunt ſuperſtitioſum, accipiendo crea-
turam pro creatore in creatura: in quem
errorem Ægyptij malâ diſciplinâ diſtra-
cti inciderunt: Nam ipſi illuminatam crea-
turam pro ipſo illuminatore adorantes
Templum & Civitatem dedicaverunt in
honorē Solis: Atque hinc erat, quòd equi Isai.19.18.
& currus Solis, quos Iudæi ignorantes ante
portam Templi veri Dei ſuſpendi fece-
runt, juſté à pijs erant peſſundati & peni-
tus aboliti. Iſte error, qui in hunc diem
Ariſtotelicé doctis adhæret, ſuis proprijs
characteribus à D. Iohanno delineatur: Vi-
ta, inquit, eſt in Verbo, & hoc verbum ſeu Ioh.1.
Lux erat in mundo, & mundus ab eo eſt
factus, & mundus non novit illud, ſed qui-
cunque eum receperunt, hoc eſt, agnove-
runt, nimirum quod ab eo omnia ſunt fa-
cta & quód ſit omne in omni, ſunt nume-
rati inter filios Dei &c. Sed pauci ſunt, in-
quam, Ariſtotelica doctrina diſtracti, qui
hoc agnoſcere volunt, unde D. Paulus: Dij
ſunt, qui dicuntur ſive in cœlo, ſive in ter-
ra, nobis tamen (ac ſi dixiſſet Chriſtianis)
unus Deus Pater, à quo omnia & nos in
illo & unus Dominus Ieſus Chriſtus, per 1.Cor.8.3.
quem omnia & nos per ipſum, ſed in om-
nibus non eſt ſcientia hæc &c: Quaſi dix-
iſſet pauci ſunt, propter Sapientiæ munda-
næ ignorantiam, qui hoc ſciunt. Ergo
Iohannes: Mundus per ipſum eſt factus,
ſed mundus non novit eum. Quo ſermone
nos docet, quód ſit ſolus Spiritus Dei &
non creatura, qui operatur omnia: & per
conſequens concludere poſſumus, quód
Spiritus Deí ſit eſſentialiter in Creaturis,
quare opus eſt, ût ipſum ſimpliciter conſi-
deremus & agnoſcamus in operibus ejus:
Nam ille, qui ſe Chriſtianum profitetur,
atque iſta non novit, non eſt niſi nomine
Chriſtianus, & conſequenter vanus & mi-
ſerabilis, ut teſtari videtur Salomon in lo-
co anteà citato, dicens: Vani ſunt omnes
homines, in quibus non ſubeſt ſcientia Sap.13.1.
Dei: & de his, quæ videntur bona, non
potuerunt intelligere eum, qui eſt, neque
operibus

Digitized by Google

operibus attendentes agnoverunt, quis eſſet artifex &c : Ac ſi dixiſſet ipſa Creatoris Divinitas à vero Chriſtiano debet in creatura decerni. Quare & Apoſtolus, ut ſu- Rom 1.21. & 18. pra: Inviſibilia Dei à creatura mundi, per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur, ſempiterna quoque ejus virtus & Divinitas. Quare revelatur ira Dei ſuper homines tales, qui veritatem Dei in injuſtitia detinent &c : Ac ſi dixiſſet tales homines hujus mundi docti, qui injuſtis Philoſophorum Ethnicorum documentis ignaros mundanos à veritate divertere tentant à Deo ſtrictè punientur : quoniam veritas ſyncera eſt virtus & Divinitas Dei, quæ debet ab hominibus apprehendi : Non enim illa Philoſophia eſt amplectēda, quæ ex hominum traditione conſtat & ſecundum Elementa mundi ſe habet, ſed illa, Coloſſ.2.8. quæ eſt ſecundum Chriſtum, in quo habitat plenitudo Divinitatis corporaliter: ipſe ergo eſt Philoſophiæ & ſubjecti ejus fundamentum, ut teſtatur Apoſtolus : Hiſce ergo arguitur, quòd Divinitas in Creatura poſſit decerni in & per aſpectum Creatu- Eccleſ.1. ræ: At Sapiens ait : Sapientiam Deus effudit ſuper omnia opera ſua, ſecundum datum ſuum. Hoc eſt uni creaturæ majorem & alteri minorem illius portionem impertivit. Poſſumus ergo Creaturæ phyſiognomiā reſpicere & per eam de doni por- Eccl.42.16. tione à Deo ei aſſignato judicare : At ait Textus : Opus Creaturæ Solaris eſt gloriâ Domini plenum : Sequitur ergo, quòd Deus maximam ſuæ dignitatis portionem aſſignaverit Corpori Solari : inter Cœleſtia, ut Chriſti corpus pro vaſe ſuo electo ſeu myrothecio inter homines elegit, ut in eo pretioſam ſuam Divinitatem pro hominum ſalute reconderet.

Concludimus ergo, quòd rectè cecinit Pſl.11.1. vates regius : Cœli enarrant gloriam Dei & opera manuum ejus annuntiat firmamentum : At ſi cœli creaturæ omnes enarrant gloriam Dei, multò magis & per excellentiam corpus Solare, quod eſt Gloriâ Dei plenum. Quare ſic pergit : In Sole poſuit Tabernaculum ſuum : hoc eſt, ipſum elegit pro loco regio ſuo in cœlo & in terra Dominij. Quare dicò, quòd iſte Spiritus, qui Sole loco Tabernaculi utitur, ex eo creaturis, formæ, vitæ, vegetationis & multiplicationis dona diſtribuit : & tamen non agnoſcam cum Ariſtotele, quòd Sol & homo generent hominem : Sed potius, quòd Spiritus ille potens, qui vivificat omnia, eſt ille ſolus in omnibus, qui potenter illam vitæ vim & naturalis caloris ſpiraculum tam homini, quàm cæteris creaturis clementer & ſuaviter ubique, ſed præcipuè ex palatio ſuo Solari afflare & concedere ſolet : & quòd vitam multiplicatione & calorem innatam illis aſſignatum & à Solaris Tabernaculi plenitudine impluit, qua tum poſtea creaturæ ſuſtineantur ac præſerventur in ſuo eſſe : At iſta (ut mihi videtur) eſt ſana & vera doctrina, quæ omnem actionem vivificam tam immediatam, quam juxta mundi doctrinam illam mediatam, ſiqua ſit, ei Soli, qui ſolus agit & operatur, aſcribere & non creaturæ organicæ : in quo & per quod creator & omnium effector operari ſolet.

Ad tranſlationes verò Pagnini & Tremellij quod ſpectat : Nempe Soli poſuit Tentorium in ijs : ſi talis revera eſſet Textus originalis, quid quæſo inſtructionis, ſalutis aut commodi nobis hominibus adferre poteſt talis interpretatio ? Prima tranſlatio nos docet, quòd Spiritus Domini ſit in lucidiſſima cœli creatura: inde nos admonendo, quòd laudem & gloriam pro beneficijs ſuis aſcriberemus ei, qui fecit tale organum pro creaturarum ſalute, & qui operatur in eo, & non creaturæ, ſeu Tabernaculo ejus : quemadmodum Ethnici fecerunt, qui Solem orientem pro Deo adorare ſolebant. Quare maxima eſt nobis utilitas, ut exinde doceamur, evitare Antiquorum Ethnicorum Idololatriam : Deinde, ut per ſuperexcellentiam agnoſcamus Divinitatem regnare in creaturis: E regione verò expoſitio ſecunda videtur eſſe res tam exigui momenti & tam parum ad ſalutem hominum conducens, ut non ſatis videatur dignum aut utile, ut à digito Spiritus Dei inter monumenta ſalutis ſcriberetur : & per conſequens, quid novi hominibus afferre potuit iſta interpretatio: Deus Soli poſuit Tabernaculum in cœlis? Quis enim ignorat, aut quem latere potuit, ſolem ſedem ſuam habuiſſe in cœlo? Nonne hoc intelligit quilibet rudis intellectus puer, oculari ſolummodo demonſtratione directus ſine admonitione Prophetæ? In quo, quæſo, eſt iſta interpretatio ad Textum præcedentem pertinens : Cœli Pſal. 18.1. enarrant Gloriam Dei &c. Cur mentionem fecit immediatè de Sole ? Anne bene ſequitur, quòd Deus fecerit Tentorium Soli? Minimè gentium, ſed ut intelligeremus, quòd cœlorum pulchritudo & gloria lucida procederet à ſpiritu illo ſplendido, qui fecit Solem ſuum Tabernaculum, & quòd ab ipſo affluenter influentiæ ſuaves & benevolæ creaturis mundi inferioris diſtillentur & impluantur.

Iam verò in loco ultimo ad Argumentum poſterius accedam, in quo oſtendam vobis, quomodò illa Hieronimi interpretatio ſit varijs Theophiloſophorum opinionibus ſtipata : Dicit unus, cui etiam D. Auguſtinus aſtipulari videtur, quòd quælibet res tantum ſibi Dei vendicet, quantum magis capax eſt luminis : At Sol eſt omnium hujus mundi creaturarum clarior fulgentior : Multi ergo Philoſophi conveniunt in hoc: In lumine (inquiunt) numen in numine lumen. Et Plato ait: Ne loquaris de Deo ſine lumine. Nonne hoc totū confirmant ſcripturæ ? Deus (ajunt) veſtitur lumine quaſi veſtimento: Atque etiam dictus

 eſt

eſt alibi ignis conſumens. Et alibi eſt Lux, in qua non ſunt tenebræ ullæ. Concludo igitur D. Hieronimum feciſſe interpretationem ſuam in vero ſenſu & per conſequens exinde colligere poſſumus veriſſimam & radicalem Rarefactionis & Condenſationis rationem: Quippe quarum prior à ſolis Præſentia ſive activitate viva à ſpiritu in ſole; & poſterior ab ipſius abſentia, & per conſequens à majori vel minori ceſſatione in calore activo ſolis: Hæc, inquam, ſunt cauſæ alterationum in Catholico mundi inferioris Elemento. Atque hoc totum in inſtrumento experimentali facilè deprehenditur: Nam quo magis ſol nobis appropinquat, uti in æſtate accidit, eo magis aër in vitro dilatabitur, quod quidem in eo manifeſtatur, quia in æſtivo tempore aqua præcipitari ſolet: E contra quò magis ſol recedit à nobis, & quò magis in hyemali profundo immergitur, eo magis condenſatur aër in vitro: Idque per aquæ in collum vitri elevationem manifeſtatur: Nec quidem dicimus, quò tota ratio Rarefactionis & condenſationis procedat ſolummodò à Spiritu in ſole exiſtente; cùm idem etiam ſpiritus ſit præſens tam in regione Elementari, quàm Ætherea; & habet poteſtatem vitæ & virtutis ventorum in ſuo Dominio; qua mediante tam in Hyeme, quam in Æſtate aut exaltat aut deprimit aquas in vitro, & per conſequens eſt cauſa immediata condenſationis & Rarefactionis aëris tam in vitro, quàm extra vitrum inſtrumenti: Et hoc modo efficit diurnam mutationem quadruplicis conditionis in generalibus aquis *Elementaribus* ſublunatibus ſeu elemento Naturæ humidæ Catholico, illud multiformiter mutando de Natura in Naturam, quas in illo Elemento mutationes Veteres, quos Noſtrates ſequuntur, vocaverunt Elementa: Vti infra Demonſtrabitur clarius: Sed prius accedamus ad cœlorum fabricandorum rationem, quod opus per Condenſationem & Rarefactionem operante Ruach Elohim, erat completum, uti capite ſequenti declarabitur.

CAPVT. IV.

Qua ratione æternus Ruach-Elohim, ſive Spiritus Domini, qui ferebatur ſuper aquas, cœlos ex ijs per Rarefactionem efformaverit ac diſpoſuerit, & quomodò ipſe ſtellas per viam condenſationis in ijs produxerit.

2. Petri. 3. 4. Eſt equidem Apoſtoli Petri aſſertio, quòd cœli erant prius & terra de Aquis & per Aquas conſiſtens Verbo Dei. Quo ſermone elicimus tam cauſam materialem, ex qua mundus & per conſequens cœli erant creati, nimirum aquas; quàm cauſam efficientem ſeu Divinum artificem in illo opere ſtupendo, videlicet Verbum ſeu Ruach-Elohim, per quem ædificario talis mediante actu rarefactionis & condenſationis eſt facta atque ſuſtentata: Nam per viam condenſationis aquæ tenues & inviſibiles, ac tum aquæ illæ groſſæ viſibiles in terram viſibilem ſunt contractæ, quæ omnia afflatu ſuo frigido effecit. Diviſis ergo aquis ſubtilibus à groſſis modo adhuc confuſo, Spiritus Domini ſeu Verbum cœlorum fabricam ratione Rarefactionis vel majoris vel minoris eſt aggreſſus: Nam inprimis afflatu ſuo viviſſimo, agiliſſimo & luc idiſſimo ſubtiliavit aquas ſuperiores & rariorem & digniorem earum portionem aſſignavit cœli Empyrei fabricæ, ipſamque ita ſuo ſpiritu igneo animavit & informavit, ut perpetuò in ſtatu illo virtute verbi permaneret, & propter ſpiritus iſtius Divini in eo Dominium cœlum igneum ſeu Empyreum atque intellectuale nuncupatur. Quare locus iſte beatus ob copioſam Dei in illo præſentiam, aſſignatur Angelorum bonorum atque animarum beatarum manſioni. Deinde infimam harum aquarum ſuperiorum portionem minori Rarefactionis virtute aggreditur ſpiritus iſte, & ſecundum ſuum placitum in orbes ſeu regiones octo diſtinxit; videlicet in cœlum, quod dicitur firmamentum, quod ordinavit tum poſteà pro ſtellarum fixarum ſede: Et in cœlum ſeu orbem ſaturni, & illum Iovis & Martis & ſolis & veneris & Mercurij & lunæ. Quos omnes orbes ſeu ſphæras ita rarefactiva ſua virtute diſpoſuit, & ab invicem diſtare ac differre fecit, ut ſingularum ſtellarum proprietatibus à Deo ipſis per magnum ſuum Angelum conceſſis ſive inflatis optimè tam loco, quam Naturæ convenirent. Hoc modo erat mundus Æthereus in regiones tenuiores vel denſiores multiplici Ruach-Elohim afflatu redactus: quod etiam Hermes optimè denotat in iſtis: Diſtinctis, ait, libratiſque rebus, quæ igneo ſpiritu vehebantur, emicuit cœlum ſeptem in circulos: Vbi ſignificat, quod eſſet igneus ſpiritus (quem Paulo antè vocavit ſplendorem ſanctum) qui ſuſtinebat & elevabat circulos ſeu ſphæras cœleſtes in ſuis locis deſtinatis. Et alibi narrat, quod materia iſta, ex qua cœli & elementa ſunt facta, eſſet Natura humida, & alibi aquas in Abyſſo umbrâ infinitâ velatas vocat. Porro & D. Petrus in loco anteà citato fatetur, cœlos conſiſtere virtute Verbi. Hinc ergo Sapiens: omnia menſurâ, numero & pondere diſpoſuiſti ſeu temperaſti: hoc eſt, ordinavit & ſuſtinuit ſpiritus Elohim cœlos & Elementa in diſtincta menſura, & proportione in ponderoſitate & levitate, & in

Pimand. 3.

Sap. 11. 21.

& in debito ac conveniente numero, nimirum in cœlum Empyreum, Firmamentum atque ſeptem dinſtinctos orbes, cum infinitis corporibus condenſatis: Nam tametſi cœli ſint ex aëre & igne conflati, hoc eſt, ex portione Spiritus ignei, quem à Spiritu lucido Elohim accepit, & portione tenuis aquæ, unde Æther quaſi igneus aër

Hebr. 11.3. dictitatur: Tamen ab axiomate D. Pauli dicentis, quòd res viſibiles eſſent prius à rebus inviſibilibus, inſtruimur, quòd tam corpora viſibilia in cœlo, atque etiam omnes luces viſibiles eſſent prius ab inviſibilibus aquis & inviſibili formali luce, quæ ſuam in Deo primaria unitate omnium creatorum numerorum habet radicem: Atque ideo, ut Ariſtoteles ait, ſtellæ ſunt denſiores ſuorum orbium portiones; ita & ego dico, quòd ſubſtantia cœli ſit inviſibilis ratione ſuæ raritatis: E contra ſtellæ ſunt viſibiles ratione ſuæ denſitatis: Erat enim condenſatio, quæ eſt viſibilitatis effectrix & Rarefactio, quæ eſt inviſibilitatis cauſa. Et tamen nihilominus non concludimus cum Ariſtotele, quòd ſtellæ ſint denſiores partes ſuorum orbium, ſed potius lumina, quæ includebantur in ſpiritu Tenebroſæ Abyſſi; qui quidem ſpiritus in ſeparatione lucis à tenebris ſurſum virtute lùcis ſive igneæ naturæ incluſæ tendebat, atque ita ſecundum proportionem ignis æterni formalis incluſi, quem in hunc uſque diem loco lapidis Angularis retinet in ſede elevationis ipſi appropriata, ſuſtinetur: Haud aliter, quàm ignem illum artificialem Pyrobolus ſeu fuſus dictum ſecundum proportionem pulveris Bombardalis ſeu ignis artificialis ad pondus ſui corporis vel altiùs vel depreſſiùs in aëre elevari cernimus, ibique manet, durante corruptibilis vitæ ſuæ igneæ Virtute, qua deficiente, iterum deorſum cadit: Sed lux ſtellaris, corpus ſpirituale, cui ineſt, à tenebris elevatum ſecundum proportionem lucis incluſæ tam altè aſcendit, ac in agili ipſius poteſtate eſt, conſiderato ſtellaris corporis pondere, atque ita perpetuò pendet in æthere in certa à centro diſtantia: Quoniam ignis ſeu lux ipſius eſt incurruptibilis & æternæ conditionis, & non deficiet unquam, ut illa Pyroboli: Hoc totum expreſſiùs in Tract. 1. lib. 5. cap. 3. phyſicæ meæ Macrocoſmi Hiſtoriæ, reperietis, quare vos ad librum iſtum refero. Iam verò, ut omnes vigores illuminantes, & virtutes ſive flammæ animantes, quæ aquis univerſalibus impertiuntur, ijs à ſplendido iſto ſpiritu ſeu emanatione ſunt datæ: Ita quidem nulla ſunt ex iſtis luminibus, quæ ſeparata ſunt à ſpiritus iſtius eſſentia: Hinc ergo eſt (Nam quodlibet lumē habuit diverſitatē in proportione formalis claritatis & menſura ea menſura corpulentiæ) quòd unū corpus cœleſte ab alio differat, tam ſitu & virtute claritatis, quàm motu & influentia ab alio ſecundum voluntatem creatoris: Sed extracta quinta Eſſentia, ſive purior eſſentia, materialis totius chaos, cum puritate luminis, quòd à Spiritu creante egreſſum eſt, unita erat alteritati Angelicæ; ambæ hæ naturæ in figura unius maſſæ ex Tenebroſæ Abyſſi viſceribus exſurgentes, & in cœlorum centrum ſublimatæ, Regalem ibi loci Thronum Phœbeum ſibi vendicant: Atque iſta maſſa ſphærica & luminoſa ſolis cœleſtis Titulo inſignita eſt cujus officium eſt, mediante luce ei à Deo aſſignatâ illuminare ſtellas cœli cæteras, & elementa atque Elementata inferiora vivificare: Ita, ut poſtquam Vniverſale ſeu expanſum, per ſpiritum mundanum lumen, eſſet die creationis quarto in corpus ſolare contractum: Illud eſt ordinatum capitale illud vitæ & vegetationis in mundo ſtellari organum, quòd influentias ſeu ſpiracula ignea vitæ conſervationis, vegetationis & multiplicationis emiſit atque impluebat affluenter Terræ atque Elemento ſublunari Aqueo.

Habetis ergo rationem condenſationis & Rarefactionis paucis & tamen ſatis luculenter expreſſam, quibus tam inviſibilis cœlorum ſubſtantia, quàm corpora eorundem viſibilia fuerunt facta: Atque hoc non videtur à Doctorum Theologorum, nimirum Baſilij & Damuſceni opinionibus diſſentire: Videlicet, quòd ſpectat ad modum actionis Divini illius Spiritus in condenſatione & rarefactione ante ſolis in cœlis apparitionem: Quippe, qui volunt, quòd diei rarefactio, aut clarificatio cœli, ab emiſſione lucis à Spiritus Divini actu ordinata eſſet; ſed nocturnam condenſationem & opaca & condenſata in cœlo corpora credunt à tenebrarum contactione fieri, juxta ordinationem etiam Spiritus ſacri. Videmus ergo ex ſapientiorum Patrum Eccleſiæ conſenſu, quæ nam ſit cauſa frigidæ condenſantis noctis, & quis calidi & rarefacientis diei actor. Priuſquàm ſpiritus igneus per mundi cavitatem delatus in Tabernaculum ſolare eſſet congregatus, qui ex deformibus tenebroſæ Abyſſi ſeu umbræ horrendæ aquis, deorſum ſimul cum tenebris tertio die in centrum detruſis, ſpagyrica & ſuparativa verbi Divini virtute extractus erat. Atque iſta igitur debet eſſe ratio præcipua cujuſlibet condenſationis & rarefactionis ad hunc uſque diem: Nam ut ſpiritus in ſole longè à nobis exiſtens, & radios ſuos in ſe ipſum quaſi reſpectu noſtri contrahens, vel potiùs faciem ſuam à noſtro hæmiſphærio avertens: Vnde fit, ut noctes & tenebræ tunc temporis ſint longæ, & dies ac lux ſint breves & in calore debiles: Ita etiam commune ſublunare Elementum condenſationi & incraſſationi eſt ob noxium, & iſta de cauſa cogitur ſeu contrahitur aër dilatatus in conſiſtentiam nivis, grandinis, glaciei, nubium, imbriumque frigidorum &c: Iterum,

Reſoluit. Theol. Tract. 2. part. 2 De opere primi diei.

I cùm

cùm ſol nobis appropinquat, elementum illud ita contractum iterum dilatat ſe: Nam ejus præſentia & calore aquæ frigidæ deveniunt calidæ, dies augentur & in calore fortificantur. Tunc (inquam) aër invenitur Rarefactioni aptus, unde tam facilé inflammatur & in naturam fulguris, coruſcationis & ſimilium (mediantibus Spiritibus Divinis) convertitur.

Hæc pro cœlorum & cœleſtium per viam condenſationis & Rarefactionis ſtructura, ſufficient: Iam verò ad fabricæ orbium ſeu regionum regni Elementaris rationem, mediantibus condenſatione & Rarefactione deſcendam.

CAPVT. V.

Quomodò aquæ inferiores ſive Elementum Catholicum, aqueum, ſublunare fuerint in ſphæras diſtinctas (quas mundani vocant Elementa) Divino Condenſationis & rarefactionis actu diſtinctæ atque diſpoſitæ.

CVm per præcedentia ſit evidenter demonſtratum, quòd univerſa machinæ mundanæ ſubſtantia non eſſet, niſi ex unica ſola materia, quæ erat ex potentialis Gen. 1. Tenebroſæ Abyſſi viſceribus, per ſpagyricam verbi Divini virtutem extracta, quam Moyſes (ut relatum eſt) vocavit aquas; & 1. Pet. 3. 4. Hermes, naturam humidam; ex quibus & per quas (uti tam Moyſes, quàm Petrus ajunt) cœli erant prius & terra per verbum: Neceſſe eſt, ut ſequatur, quòd ex iſta Catholica aquarum maſſa, univerſale Elementum ſublunare tam communiter aëris nomine inſignitum, quàm illa humidæ naturæ portio, quæ dicta eſt æther, eſſet primordialiter derivata: Iam verò Generale hoc Elementum per Spiritum Ruach-Elohim quotidié alteratur & à forma in formam transformatur: Nam aquarum viſibilium maſſa erat prius ab aëre inviſibili condenſatione extracta atque ſeparata: Atque iterum iſta aqua viſibilis erat in terram eodem actu mutata: Nonne confirmat hoc Apoſtolus loco anteà citato dicens: Per fidem agnoſcimus, quòd ſemper ita actum Hebr. 11. 3. ſit cum mundo per Verbum, ut ex ijs, quæ videri non poterant, fierent ea, quæ poſſunt videri? Porro Salomon dicit, mundum fuiſſe ex materia inviſa factum ſeu creatum, & per conſequens aquam atque terram. Sed quid opus eſt Authoritate ſancta, cùm communis nos docet experientia, quòd aër condenſatus fit nubes, & nubes fit aqua pluvialis, & glacies, quæ eſt de natura terræ, Boreali condenſatione fit ex aqua. Porro etiam, quòd terra eſſet aqua & illa aqua eſſet aër, in eo patet, quia arbores magnæ, aduſtione in vaporoſum fumum, & conſequenter in aërem vertuntur; denique aër in ignem attenuatione nimia mutatur. Quibus certum eſt, terram & aquas fuiſſe prius à re inviſibili extractas nimirum ab aëre Catholico & per conſequens probatur, quòd Catholicus mundi aër, quem Hermes naturam humidam vocavit, ſit Catholicum mundi ſublunaris Elementum, cujus mutationibus varijs quadriformis illa natura producitur, quæ communiter Elementa quatuor dicuntur, quæ revera nihil ſunt, niſi unum Elementum quadriformiter alteratum: Quoniam evidens eſt ex prædictis, quòd Catholicus ſublunaris aër eſt radicale ſubjectum & materialis ſubſtantia illarum rerum, quas mundus vocat Elementa: Atque iſte aër alteratur ab uno in alterum ſtatum per verbum ſeu Ruah-Elohim. Iamque nobiſcum conſideremus, quomodò potens iſte ſpiritus tranſmutationes ſuas Proteoticas in una eadem homogenea inviſibili aqua & tenui, humida natura aut aëre perficiat: Quo evidentius appater unius naturæ in alteram rotatio; quæ quidem naturæ ſic differentes ideò dicuntur à veteribus Elementa. Oportet ergo, ut in loco priori conſideremus, quòd iſte eſſet vivificus ille ſpiritus, quem Propheta invocavit à quatuor ventis, Ezec. 37. 9. dicens: Veni ſpiritus à quatuor ventis & inſuffla interfectos iſtos, ut reviviſcãt & eunde patet, quòd iſte unicus ſpiritus Ruach-Elohim eſſet regalis quatuor ventorum imperator, & conſequenter in ejus poteſtate erat aërem mediantibus organis ſuis ventolis, contrahere, atque iterum ipſum dilatare. Quare erat procul dubio hic ſpiritus & nullus alius, qui animas diverſas ſeu diverſarum diſpoſitionum juſſerat quatuor vẽtos. Angelicoſque eorum præſides (quorũ eſt ſub ipſo gubernare) agitat ad aërem inviſibilẽ in ſpecies varias viſibiles ſeu meteorologicas, ubi & quando ei placuerit. Et primũ ad actum ipſius generalem ad veras Iob. 37. 21. aëre Catholico effigies efformandas; quod ſpectat: Aer, dicit Iob, ſubitò cogetur in nubes & ventus tranſiens fugabit eas. Et Propheta: Dante eo vocem multiplicantur Ierem. 51. 16. aquæ in cœlo, qui levat nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit & produxit ventum de Theſauris ſuis: Ac ſi dixiſſet verbo vel ſpiritu Iehovæ aër condenſando reducitur in aquas, & fulgura tranſeunt in naturam pluviæ. Et Iob: Deus ſapientià aptat Iob. 28. 25. pondus aëri, & appendit aquas in menſura, ligat denſas nubes, ut non rindantur, facit pluviæ ſtatuta & viam fulgetro tonitruum. Quibus omnibus notare atque elicere poſſumus, quòd aër elementaris viſibilis ſit reale & radicale ſubjectum, in quòd ſpiritus Dei in hoc mundo ſublunari ad effectus prædictos viſibiles in actum producendos opera-

Digitized by Google

operatur: Idque ſolummodò per viam condenſationis & rarefactionis, quod quidem inſinuatur ex verbis prædictis, ubi dicitur, ſapientiam Dei dare pondus aëri: Nam condenſatione primi gradus convertit inviſibilem aërem in viſibiles nubes, & tunc per profundiorem condenſationis gradum nubes illæ in pluvias rediguntur, atque craſſior & magis unctuoſa nubis portio in lapidem durum terreum digeritur: Ita, ut ex aëre inviſibili tres viſibiles ſubſtantiæ gradus produci cernamus, videlicet nubem, aquam ſive pluviam & denſa atque ponderoſa terra, quæ eſt maſſa illa Lapis Ceraunius dicta, qui cum Tonitrui ſonitu ſeu voce eſt è nube per ſpiritum illum editus, videlicet in illo conflictu, qui fit inter naturam liquefactivam ignis & congelationem aquæ gelidæ diſpoſitionem. Iterum ex altera parté aër per rarefactionem inignem convertitur, nimirum in fulguris ſeu fulminis exiſtentiam: Atque has omnes mirabiles ſuas transformationes, de ſpecie in ſpeciem alterationes à Catholico actore ubique in aëre habitante accipit. Ita, ut ex iſtis percipiatis totum illud, quod veteres Philoſophi dixerunt, elementa eſſe nihil aliud, quàm quadruplicem unius & ejuſdem Elementi ſeu naturæ humidæ Catholicæ mutationem, cui Elemento, ſecundum quod in ſuis alterationibus apparet varié, varias & diverſas ſibi appellationes pro ſua varietate acquirit, nimirum Elementi ignis, Aeris, vel aquæ vel terræ: Haud aliter, quàm eadem aqua, ſi caleſcat dici poteſt ignis & vaporoſus aër, at in natura ſua immutata aqua, atque ulteriori congelatione glacies vel gelu vel nix vel pruina, vel lapis vel terrá. Et tamen iſta omnia in rei veritate nihil aliud originaliter ſuâ exiſtentiâ fuerunt, quam aqua tenuis, inviſibilis, ex qua cætera quaſi viſibilia varia à Catholico inviſibili primordialiter eſſent teſtimonio Apoſtoli antea citato producta: Hinc verificatur vetus illud Philoſophorum: Aqua eſt Mater Elementorum, cùm revera ſit unum Catholicum Elementum, in quo omnia: Iamque principalia organa, per quæ & in quibus Spiritus iſte Divinus, mediante Proprietate diverſa mutat & variat Catholicum iſtum aërem ſubjectum in naturam quadruplicem, hoc eſt, ab una conditione & natura in aliam: Sunt venti Angelici, quos ita ordinavit ac diſpoſuit in hoc mundo, ut à quatuor quartis ſeu angulis terræ in proprietate diverſa ſpirent: Nam ut in præcedentibus eſt dictum ſecundum Doctri-
Sap. 7. nam Salomonis, quòd Spiritus iſte Sanctus eſſet unicus in eſſentia, at Multiplex in proprietate aut operatione, ita quidem non niſi unicus exiſtens Spiritus (Nam
Ezech. 37. 9. Propheta dixit: Veni Spiritus à quatuor ventis) operatur in mundo quadrifarié me-
TERRA. diantibus quatuor ventis Angelicis in Catholico aëris elemento: Nam quando ſpirat ab Aquilone, contrahit commune illud Elementum in corpus terreum, videlicet Gelu, Nivem, grandinem, glaciem. Vnde Pſaltes: Deo emittente ſermonem ſuum in terram, quàm celerrimé excurrit Pſal. 147. 4.
Verbum ejus, qui edit nivem, ſicut lanam, pruinam ſicut cineres diſpergit, deijcit gelu tanquam fruſta, coram frigore ejus quis conſiſtat? Emittens verbum liquefacit iſta, ſimul ac efflat ventum ſuum, effluunt aquæ. Ex quo ſermone inprimis elicere poſſumus, quòd ſit non niſi unitum verbum, ſeu unicus Dei Spiritus, qui tam Boreali contractione, mediante ſuo frigore (ut Propheta ait) mutat ſublunare Elementum in naturam & conditionem terream, nimirum in duram & viſibilem conſiſtentiam per ſeptentrionalem Spiritum. Quare ait Iob: Ab Arcturo egreditur fri-
gus: Flatu ſuo edit Deus fortis glaciem & Iob. 37. 9.
latitudinem aquarum coarctat: Quam etiam Auſtrali dilatatione liquefacit ac deſtruit terenos illos effectus, quos afflatu ſuo Boreali produxit: Secundò, quòd ſubjectum, in quo operabatur ille Spiritus eſſet aër, quaſi Catholicũ Elementum, quòd per flatum ſuum Borealem mutavit à ſuo ſtatu tenero ſeu molli, levi, volatili, tranſparenti, tenui & inviſibili induram, aſperam, gravem, fixam, opacam, denſam, atque inviſibilem maſſam: Tertiò, quòd Verbum ibi loci ſumitur pro Eſſentiali Spiritu ſeu motore in ventis omnibus. Quare virtus ejus unica, mutata proprietate, tam in actu condenſationis & contractionis, quàm Rarefactionis & Dilatationis verſatur. Verùm ad iſta omnia officienda, organis ſuis Angelicis utitur, in quibus & per quæ jux-
ta voluntatem ſuum operatur in cœlo & in AER.
terra. Vnde David: Angeli Dei faciunt verbum. Iterum, cum à Meridie emittit Spiritum ſuum, tunc Generale ſeu Catholicum iſtud Elementum redditur vaporoſũ, madidum, calidum & facilè à concurſu fortitudinis ſeptentrionalis, utcunque in minima quantitate, in nubes fumoſas convertetur: Nam flatus Meridionalis naturæ eſt ſeptentrionales deſtruere effectus: Atque ita mutua inter iſtos ventos oppoſitos concurſu ſive actione, natura media ſive occidentalis, nimirũ aquea apparebit in Elemento Catholico, nimirum conditio aquea ſive pluviæ frigida, quæ ſe habet inter aërem & terram: Quemadmodum Occidentis poſitionem videmus inter polum, Meridionalem & ſeptentrionalẽ: Sed flatus auſtralis natura, eſt calida & humida, hoc eſt in eodem ſtatu ſe habet cum Catholico aëris Elemento in ſimplici ſua natura: quod quidem ni eſſet, verbum ab illo angulo emiſſum, noluit tam facilé frigidos & ſiccos Boreæ effectus liquefacere. Prætereâ, quod Spiritus ſeu afflatus Dei, qui ab Auſtro emittitur, Elementum Catholicum varieformiter, ſed more Spirituali afficiat, Textus iſte Prophe-

tæ confirmat: Deus ab Auſtro venit, operuit coelos gloria ejus & laudis ejus plena
Abacuc.3.3. eſt terra: Splendor, ut lux erit, ante faciem
ibir Mors. Et egredietur Diabolus vel (ut
Pagninus habet) peſtis ad pedes ejus. Quo
arguere videtur effectus inviſibiles, nimirùm corruptionem & infectionem Catholici aëris Elementi, quem ſpiritus iſte in
ſua ira & malevolentia emitrit ab Auſtro.
IGNIS. Verùm cùm per organa ſua ventoſa Orientis operatur, impreſſiones in Catholico Elemento igneas ſeu æſtuoſas generat: Ejus enim exiſtentiā in naturā & diſpoſitionem
ignis alterar, & tunc Elementi ignei Titulum ipſi aſcribunt Philoſophi. Hoc ex pluribus Textus ſacri locis confirmare poſſumus: Nam, Præcepit Dominus (ut ait Hieronimus in ſuo tranſlativo) vento calido &
Jonas.4.8. urenti, vel (ut Tremellius interpretatur)
Paravit Eurum ſilentem, ut percuteret
ſol caput Ionæ, adeò, ut æſtuaret, & petijt animæ ſuæ, ut moreretur. Et alibi:
Ezech.16. Ventus urens ſeu Eurus deſiccabit fructus
ejus & rami ejus erunt marcore contra-
Gen.41. cti. Atque iterum: Ventus Eurus aduret
Amos.4.9. ſpicas. Et alibi dicir Iehova in ſua ira: Percuſſi vos in vento urenti &c: Atque iterum: Poſtquàm veniente Euro, vento
Iehovæ à deſerto aſcendente exaruit ſcaturigo ejus & ſiccatus erit fons ejus. Et
Hozeæ, 2.18. Propheta Haga: Percuſſi vos vento urente
Haga.2.18. &c: Quibus patet, quòd flante vento Orientali ſeu Euro Elementum humidæ naturæ Catholicum deveniat æſtuoſum &
igneum, ita; ut inflammet & intemperie
calida perturet corpora creaturarum &
Vegetabilia deſiccando & addurendo deſtruit. Ex oppoſiti denique latere: Venti
occidentales inveniuntur experientiâ, eſſe naturâ & conditione oppoſiti Orientalibus: Nam ipſi ſolent Elementum Catholicum in naturam frigidam & humidam
aquæ viſibilis teducere: Vnde pluvias &
imbres calidos proferunt: Ita, ut ex iſtis
videre liceat, quod formalis actùs in quolibet quatuor angulorum terræ Angelo (quo-
Apoc.7.1. rum meminit Apocalypſis) habeat virtutem eſſentialem ei ſpecialiter à Deo ſecundum voluntatem ſuam; idque in inſtanti
ſuæ creationis ſive informationis aſſignatam, atque ideò in eadem proprietate operatur creatura illa Angelica in communi
Elemento aquarum inferiorum, in qua voluntas ſpiritus creantis propriè erar, quando illam informavit: Ita ut commune ſeu,
Catholicum Elementum quotidie de novo
ab actu eſſentiali venti Angelici tunc temporis cum Dominio in eo ſpirantis informetur: Verbi gratia, ſi ventus Angelicus
Orientalis informat illud de novo, tunc in
Elementum igneæ conditionis migrat:
Quoniam calefacit & deſiccat per excellentiam ratione nimiæ Rarefactionis aëris:
Si verò venti Angelici Auſtrales ſua fumoſa ſpiracula in illud elementum emittant,
tunc in naturam vaporoſam aëris alteratur, quippe fumoſo more calidum & humidum redditur. Vnde Elementi aëris vices agit: Si venti Angelici Occidentales in eo Dominium habuerint, tunc vertitur in ſimplicis aquæ complexionem, & ſub Elementi aquæ nomine manet: Ac denique venti Borealis ſpiracula ipſum reddunt terreum.

Ex iſtis ergo immane & labyrinthicum illud dubium, quod inſtar alterius nodi Cordonij tam diu mentes Peripateticorum perturbaverit, nec ab ipſis fuit unquam ad hunc uſque diem reſolutum, poteſt facillimè per iſtam noſtram diſciplinam diſſolvi atque enucleari: Videlicet divinare poſſumus, quæ nam ſit forma Elementorum eſſentialis: Nam iſtâ noſtrâ Philoſophiâ docemur, quòd ſit virtus quædam Angelica eſſentialis venroſo vehiculo in Campum Elementi Catholici apertum emiſſa, ſeu (ſit vultis) eſſentialis venti flatus ſive ſpiritus à Spiritu Dei in aërem communem, ſive humidam paſſivam natureā emiſſus, ad ipſam alterandā & mutandam ſecundum voluntatem ipſius, qui eum emiſit ab una conditione in aliam. Porro etiam Catholicus aët ita diverſiformiter animatus producere ſolet meteora multarum conditionum: Verbi gratia Elementum Orientaliter muratum profert ſoboles ſibi ſimiles: Videlicet Meteora ignita, ut corruſcationes, fulgura, cometæ igniti &c: Secundum naturam ſeminariorum illius ſpiraculi, quod ipſum de novo jam informavit: Elementum meridionale pariet vapores, nubes æſtuoſas, fulmina & tonitrua: Elementum occidentale pluvias & imbres gelidos & quaſi niveales reſolutiones: Elementum ſeptentrionale nives, gelu, glaciem &c: Denique pro planiore dubij prædicti enucleatione ſciendum eſt, quòd Deus vivificar omnia per ſolum Chriſtum Ieſum Dominum noſtrum, per quem omnia: Ipſe creavit organa Angelica, quos inſpiravir ſpiritu ſuo, eſſentiali vitæ, qui ſpiritus eſſentialis in Angelis cum ſit de eſſentia Divina, à Divinitate ſeparari nequit. Iſta ergo eſſentia cuilibet Angelo aſſignata eandem retinet voluntarem & diſpoſitionem, quam Spiritus habuit in actu reſpirationis in illum: Quoniam nulla eſt creatura, quam ipſe non fecerit propter finem ipſi Creatori oprimè notum; nimirum, ut ſuam voluntatem in hac vel illa proprietate compleret. Hinc ergo eſt, quod non ſit Angelus, qui habeat Dominium ſuper hunc vel illum ventum cardinalem, ſed divinus ſpiritus in Angelo quaſi organo, qui Elementum Catholicum in hac vel illa virtute eſſentifica informat & vivificat. Quare certū eſt, quòd Catholici Elementi unius informatio quotidiana eſt virtus ſeu actus Divinitatis ab organo Angelico per vehi-

Digitized by Google

vehiculum ventoſum in commune elementum emiſſus & per conſequens Elementi forma eſt eſſentialis & vivificus Dei actus ei ab Angelico illius quartæ, in qua ſpirat ventus præſide inſpiratus: Quòd autem interna Angeli forma ſit immediatus ſpiritus Divini verbi vel afflatus, literæ ſanctæ nos docent multis in locis: Vnde Iehova Moyſi: Ecce mitto Angelum meum ante te, ne exacerbes eum, non enim feret Exod. defectiones veſtras, quoniam nomen meum eſt in eo: Porro dicuntur ſpecula politiſſima lucem Dei ſuſcipientia. Atque hinc eſt, quòd nomina eorum terminantur cum Sap.7. El, ut Michael, Rapha-el, Vri-el, Gabri-el, &c.

At verò ad Elementum noſtrum Catholicum quod attinet, ſcio, quòd à mundi iſtius ſapiētibus objicietur: Si non ſit, niſi unū Elementū, quod Catholicū dicis, quid facies de Terra & de aqua ſeu mari quid putas? Nonne ſunt iſta Elementa diſtincta, quæ talia ab origine extiterunt? Hiſce ergo reſpondeo, quòd terra erat prius de aquis & per aquas: Teſte Apoſtolo Petro. Quare evidens eſt, quòd aquæ tempore præcedebant terram: atque iterum cœli fuerunt facti ante terram. Quare videtur, quòd terra non eſſet niſi aquarum inferiorum ſpagyrica verbi virtute ſeparatarum quaſi fax & ſedimentum, ut ex diſciplina Moyſis apparet. Porro, quòd aquæ viſibiles eſſent ex aëre inviſibili per condenſationem formatæ & productæ. Teſtatur Hebr.11. Apoſtolus loco ſuperius citato. Quare liquet, quòd mutationes rerum omnium tam viſibilium quàm inviſibilium efficiuntur per proprietatem ſive facultatem condenſantem & contrahentem ſpiritus Dei multiformiter agentis, & quòd reductio eorum iterum à ſtatu viſibilitatis in inviſibilitatem efficitur per actum rarefacientem & dilatantem illius ejuſdem ſpiritus in eſſentia, ſed multiformis in proprietate actionis, & per conſequens, ut aër ab eodem ſpiritus actu transformatur in aquam, & aqua in terram, per gradus condenſationis frigoris, ita etiam actu contrario ejuſdem Spiritus, nimirum per viam Rarefactionis terra mutatur in aquam & aqua in aërem; idque varijs caloris gradibus. Quod quidem niſi eſſet, quomodò, quæſo, eſſet poſſibile, ut tot aquæ à nubibus cadentes, non indies efficerent, ut maria tumeſcerent & mirabiliter augerentur in quantitate, & aër é contra aſſiduè decreſceret? Aut cur conſumptis igne tot arboribus & carbonibus foſſilibus non diminueretur terra? Si non eſſet aſſiduum ſupplementum per tranſmutationem aëris in aquam & aquæ in terram: quam quidem alterationem ſeu naturæ rotationem licet natura divina more ſecreto & inſenſibili efficiat, tamen experientia quotidiana docet, rem ita ſe habere: Nam quando ligna & carbones ab igne reſolvuntur & conſumuntur, inveniemus quidem, quòd tota terreſtris eorum corpulentia abit in fumum aqueum ferè & in vaporoſum aërem mutata erit. At axioma Philoſophicum eſt, quòd res quælibet in primam ſuam materiam ſeu principium reſolvatur. Quare manifeſtum eſt, quòd tam aqua, quàm fumus aëreus, ex quibus terrea lignorum & carbonum compoſitio eſt facta, eſſet prius aër inviſibilis. Iterum ſi iſta taliter ſe non habebant, ſulphur illud, pulveres & lapides quotidie à cœlo (teſte Scriptura) deſcendentes magis magiſque indies augerent terræ molem. Sed probationes iſtas ſpeculativas omittendo prædicta omnia ex inſtrumenti mei experimentalis obſervatione liquidò ſat vobis demonſtrare & confirmare aggrediar.

Demonſtratio ocularis.

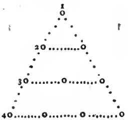
Obſervamus, quòd illa tota Inſtrumenti ſeu vitri Calendarij portio, quæ ab infima ejus vitri collo ſe ad ejus ſummitatem ſive caput extendit, eſt ſolo aëre inviſibili repleta: At in iſto aëris incluſi modico varias alterationes & mutationes haud paucas virtute & actu quatuor ventorum in aëre aperto ſpirantium inveniuntur: Nam cum Ventus Orientalis cum Dominio ſpiret, tunc aër iſte incluſus ſeipſum in collo vitri dilatat atque extendit, & aquam in ipſa frigoris virtute elevatam deorſum ad plus minuſve pro ratione Dominij caloris deprimit. Quo liquet, quòd dilatans talis venti ſpiritus facit aërem apertum ad naturam igneam inclinare: quatenus ignis dignoſcitur nihil aliud, quàm aër extremè dilatatus; tametſi revera ſit exuberans formæ lucidæ præſentia, quæ per caliditatem ejus motum perpetuò concomitantem ita dilatat: At verò ſi ventus Auſtralis flet, tunc etiam dilabitur aër incluſus, ſed non in gradu ignis ſed aëris ſolummodo & per conſequens non depellet aquam frigore in collum vitri elevatam per tot gradus deorſum: Verùm ſi ventus Occidentalis Dominium in aëre libero habet, tunc aër vitro incluſus ſe reddet adhuc ſpiſſiorem; & ob iſtam rationem aquam in collo exaltatā non multum detrudit: quoniam frigiditas habet ſufficientem poteſtatem in illo vento & per conſequens aërem magis condenſat, quàm dilatat. Denique ſi Venti Septentrionales in aëre mundano gubernant, tunc aër incluſus eò magis contrahetur & coarctabitur, & per conſequens minus requiret ſpatium pro ſua manſione, quantò frigidior erit ventorum illorum actus. Hoc in eo arguitur, quoniam, quò frigidior eſt ventus, eò altius elevabitur aqua in collo vitri: Vnde conſtat, quòd quò magis aër contra-

Google

hitur, eò etiam magis condenſatur, & conſequenter ponderoſior redditur, conſiderando proportionem loci, in quo exiſtit: Nam aër, qui in ſua dilatatione tantum ponderavit in ſpatio ſemiulnæ, tantum etiam ponderare debet in ſpatium duorum pollicum contractus, Vt ex inſtrumento noſtro experientali colligere fas eſt.

Atque ex iſtis decernere poſſumus, quòd non ſit in veritate & radicaliter niſi unicum Catholicum ſublunare Elementum, quod aſſiduè mutari & Protei more transmutari ſolet ſecundum Angelici ſpiritus tunc temporis ab aliquo terræ angulo ſpirantis naturam & proprietatem: Vnde liquet, quòd quadrupliciter ſecundum quatuor ventorum Cardinalium virtutes & conditiones de novo informetur & alteretur: Quas quidem in uno Elemento mutationes quatuor, uti diximus, diſtincta fecerunt veteres Elemẽta æqualia tempore partus ſeu ortus & ordine exiſtentiæ, quæ rerum omnium finxerunt principia primaria. Sed apparet ex iſtis, quæ à nobis ſunt dicta, quòd iſta Philoſophorum & precipuè Peripateticorum poſitio eſt incongrua & à veritate diſſentiens, utcunque inter homines tam doctos quam ignaros diſciplinæ Ethnicorum innitentes frequens & communis ſit illa opinio.

Poſſum etiam mundi creationis myſterium per viam progreſſionis Arithmeticæ hoc modo demonſtrare.

Hîc habemus progreſſionem in mundi creatione more Arithmetico deſcriptum. 1.0 denotat Vnitatem illam, quæ erat ante omnia, quæ unitas dum in ſe ipſa ſine ulla emanatione maneret activam ſuam proprietatem in potentia tenebroſa & quaſi nihilo reſervavit, atque ideò pro nihilo quoad nos æſtimabatur: tameſi in ſe eſſet omnia complicitè: Tunc ſecunda ſeries. 2, 00 arguit emanationem actualem increatæ lucis ex unitate ſeu potentia divina, cujus præſentia humida natura ex Tenebroſa Abyſſo nempe. 1.0 apparebat in forma aquarum: ita ut lux & aqua quaſi activum & paſſivum Catholica ordinantur in ſerie unitati proxima. Tunc per ſpiritum igneum æterni amoris & unitatis, illæ duæ naturæ conjunguntur ſimul, ad cœlorum naturam producendam in unam compoſitionem: Nam ibi conſideratur lux per ſe & Aquæ per ſe, ac mixtum perfectum ex his, nimirum æther, quaſi igneus aër: ſeu lux & aër in exiſtentia cœli, quæ à nonnullis dicitur Quinta eſſentia, atque ſimplex iſta ex ſimplicibus mixtio dicitur à Platonicis Anima mundi: Nam ut Elementum Catholicum ſublunare eſſet formatum poſt cœlorum creationem, ita etiam dicuntur cœli animare vel per Solis actus vel mediantibus ventis Angelicis illud: Vel, ſi vultis quatuor Elementa multiformiter: quare ſeries ita ſtat 3.000, quaſi lux, aqua ſeu aër & cœlum: Vltima ſcala in progreſſione ad creationem mundi ſic ſtat. 4.000●, quæ importat quadruplicem Elementi Catholici alterationem, per Dei verbum in quatuor mundi ventis die creationis tertia effectam: Erat enim elementum illud Catholicum nihil aliud, quàm aquæ regionis ſublunaris generales quadriformiter alteratæ, vel, ſi vultis ſtent 4.000● pro quatuor Elementis.

Iſte igitur fuit mundi ſtatus increatione mundi & in eadem planè conditione manet in hunc uſque diem, & in futuro manebit, quouſque igneo examine in ultimo pereat, depurabitur.

CAPVT, VI.

In quo vera generationis & Corruptionis atque etiam regenerationis & reſurrectionis myſteria ſecundum literarum ſacrarum rudimenta atque diſciplinam pertractantur.

VT paucis & ſuccinctè principium obſcurum privativum, vobis in præcedentibus expoſui; nimirum illud, quod ante ullum principium eſſet ſine forma; & per conſequens erat cauſa radicalis mortis ſeu privationis vitæ: Eſt enim reſpectu noſtri (uti diximus) ſine ulla exiſtentia: quoniam lux activa & vivificans nondum è tenebris effulſit, ſed in centro adhuc deliteſceret: Ita quidem aliud vobis principium ſpirituale veſtris conſiderationibus obtuli; nimirum Lucem è tenebris jam effulgentem, quod eſt illud ſolum, quod informat, vivificat, multiplicat & animat omnia: Dixi vobis, quòd ambo iſta principia non eſſent, niſi unica eſſentialis unitas: Nam tres perſonæ divinæ conveniebant in unitate eſſentiæ, atque ideò illa Lux erat ei tanquam tenebræ & tenebræ ei quaſi Lux: Et per conſequens patet, quòd ille eſſet,

principium

principium principiorum , hoc eſt , tam principium privationis & corruptionis, quam poſitionis & generationis ; quarum unum eſt actus radicalis vitæ , nimirum Lux : & aliud eſt paſſivum tam vitæ,quàm mortis , videlicet Aquæ , quatenus ipſæ fuerunt é tenebris revelatæ : Vnde fit, quòd ratione tenebrarum ex ijs participant in ſua paſſione tam de privativo,quam de poſitivo principio: & obhanc rationem actor in utroque extremo eſt ipſe Deus, qui eſt unitas : qui abſtrahendo ſpiritum ſuum vivificum ab exiſtentia aquea creaturæ, reducit eam ſub dominium privativi principij : vnde Mors & corruptio ſequitur : E contra verò per continuationem & præſentiam ſpiritus incorruptibilis in creatura , ipſa manet virtute ipſius ſine corruptione. Porro etiam , ut Deus , poſtquam abſtraxerit ſuum ſpiritum à creatura , efficit , ut moriatur ; ita quidem , remittente eo creaturæ illi eundem vitæ ſpiritum , facit ut reviviſcat,& à mortuis reſurgat. Hæc erat ratio reſurrectionis Servatoris noſtri in uno ſenſu , qui propter hanc cauſam primævus Reſurrectionis dicebatur: & in alio ſenſu erat in cauſa , quòd Elias à mortuis viduæ filium relevaret, & quòd oſſa Elizei fecerint Amalek interfectum reſurgere: atque etiam,quod Chriſtus Lazarum mortuum reviviſceret , uti in ſequentibus latius.

Iam verò oſtendam , teſtimonijs varijs Scripturarum ſtipatus ; Inprimis , quòd, ut aquæ paſſivæ ſunt utrique extremo , nimirum tam privationi , quàm poſitioni obnoxiæ , ita Solus Deus eſt radicalis agens in utraque corporis aquei paſſione ; videlicet tam in morte & corruptione, quam in vita & generatione : Ac tum poſtea explicabo rationem ſeu modum , quomodò unaeademque in eſſentia Vnitas more tam oppoſito operetur in aqueo omnium , rerum ſubjecto , nimirum per privationem mediante frigore & per poſitionem operante calore. Ad primum ergo quòd ſpectat, ſcripturæ dicunt : Deus vulnerat & medetur; percutit & manus ejus ſanabunt : Atque iterum in perſona Iehovæ : Ego occidam & ego vivere faciam : percutiam & ego ſanabo : Et alibi : tu es , Domine , qui vitæ & mortis habes poteſtatem , & ducis ad portas mortis & reducis : atque iterum: Vita & mors ; bonum & malum à Deo ſunt. Quibus evidens eſt, quòd eadem unitas in eſſentia ſit actor ſolus in utroque horum extremo : Videlicet ad mortem ſeu corruptionem & ad vitam & ad generationem atque etiam à mortuis reſurrectionem. Pro meliori autem hujus rei intellectu ſcire vellem , quòd eſſet Spiritus Dei lucidus & omnia inactuans emanatio : ſeu ſplendor Majeſtatis æternæ (ut Salomon habet) vel , ut Hermes , ſplendor ſanctus, qui mundum omnemque creaturam ejus informavit, iiſque vitam ſeu animam aſſignavit , earumque ſpecies tam diu à morte & corruptione præſervavit , quam ipſe more vivifico in ipſis agit. Hinc dicit Textus: Deo ſerviat omnis creatura, quia dixiſti & factæ ſunt , miſiſti ſpiritum & creatæ ſunt. Et Apoſtolus Deus non aliquo indigens, dat omnibus vitam, inſpirationem & omnia. Et Propheta : Deus dat flatum populo,qui eſt ſuper terrā & ſpiritum calcantibus eam. Et Pſaltes Regius: Vita adeſt benevolentiâ Iehovæ : vitæ reſtaurator eſt Iehova : Vitæ meæ fontes omnes à Iehova: Vitæ prolongatio eſt benignitas Iehovæ &c: Quibus apparet , quòd ſit ſpiritus Divini præſentia , qua facit generationem, vitam , multiplicationem & præſervationem. Quare etiam Iob: viſitatio tua conſervat ſpiritum meum : E regione verò ejuſdem ſpiritus abſentia à maſſa creaturæ aquea eſt cauſa primùm morbi, ac tandem mortis & corruptionis. Vnde Moyſes: Deus malos reliquit , & abſcondit faciem ſuam ab impijs , ut obveniant ijs mala multa & anguſtia : Verum enim verò rationes ſpeciales generationis atque vitæ, & mortis ſeu corruptionis ac etiam Regenerationis & Reſurrectionis luculentius adhuc per iſtum Prophetæ regij ſermonem eliciuntur : Quam magnificata ſunt opera tua, Domine , omnia in ſapientia feciſti , impleta eſt terra poſſeſſione tua : Dante te
illis , colligent , aperiente te manum tuam 28.
omnia implebuntur bonitate , avertente 29.
autem te faciem , turbabuntur , auferente ſpiritum eorum deficient , & in pulverem ſuum revertentur ; emittente ſpiritum tuum , recreabuntur & renovabis faciem terræ &c: Ecce hic cauſam Generationis & corruptionis eſſentialem & radicalem expreſſam exactè, ab unico ſolo fonte æterno ſcaturientem : Vbi agnoſcere, inprimis videtur , omnē creaturam à ſapientia æterna eſſe factam , ibique denotat , quód Divini iſtius Spiritus præſentiâ creaturæ vivant : Deo (inquit Textus) dante creaturis , colligunt & implentur bonitate (hoc eſt vivunt) Avertente faciem ſuam (hoc eſt vivum ſui ſpiritus aſpectum) perturbantur (hoc eſt , ſi in parte avertit aſpectum ſeu ſpiritum ſuum à creaturis , ægrotant & infirmantur) Auferénte ſpiritum earum (hoc eſt,ſi penitus incorruptibilem in ſe recipiant vitæ radium)deficient (hoc eſt) morientur : At ſi emittat iterum vitæ ſpiritum , recreabuntur , & renovabis faciem terræ (hoc eſt per remiſſionem Spiritus incorruptibilis reviviſcent, & de novo ad vitam reſurgent. Manifeſtum eſt ergo, quòd præſentiâ actione benigna Spiritus Dei incorruptibilis vita adeſt & continuatur in creatura: Et vice verſa totali ipſius abſentia mors introducitur. At partiali ipſius ablatione & contractione ipſius à circumferentia ad centrum , perturbatur & ægrotat ipſa : Nam mori nequit , quamdiu aliqua ſpiritus Dei incorruptibilis portio ineſſet,

Iob. 5. 18.
Deut. 32,39.
Sap. 16,13.
Eccleſ. 11,14.
Iudith. 16,17.
Act. 17.
Iſai. 42,5.
Pſalm 30 9.
Pſalm. 41.3. & 87.7.
Pſalm. 90.17
Iob. 10. 12.
Deut. 31. 17.
Pſal. 103. 24.

& in ea operatur: Denique ſi verteretur ſpiritus poſt ejus à Creatura receſſum, facit ipſam reviviſcere, hominemque à mortuis reſurgere: quemadmodum accidebat Lazaro, Amalakito, in ſepulchrum Elizei injecto. Quibus liquet, quòd mors ſive corruptio nihil ſit aliud, quàm totalis ſpiritus incorruptibilis ſive formæ eſſentialis abſentia, vel extrema & privativa ipſius à creaturæ Circumferentia ad centrum contractio: Vnde ſequitur, quod actus formalis eſſentialis ſeu radicalis vitæ ſpiritus eſt immediatè à Deo, & non ab ulla natura imaginaria, quam ſomniaverunt Peripatetici: idque evidenter ex loco iſto ſcriptu-
Gen.6.3. rarum probabo: Non permanebit (ait Dominus) Spiritus meus in homine in æternum; quia caro eſt, eruntque dies ejus centum viginti annorum &c: Quo arguitur, quòd ſit Spiritus Dei, qui facit hominem vivere: Sed quoniam ſunt nonnulli hujus mundi ſcrupuloſi, qui nolunt iſtam Textus illius Hieronimi interpretationem admittere: illum confirmabo verbis iſtis
Iob. ex Iobo allatis. Si Deus apponens ad hominem animum ſuum, ſpiritum aut flatum ejus ad ſe reciperet, vel traheret, deficeret & expiraret omnis caro: ſimul & homo in cinerem reverteretur &c. Ita, ut lucidè pateat ſpiritum eſſe Dei, qui vitam dat non modò hominibus, ſed etiam omni alteri creaturæ. Et alibi pro hominis vitæ autho-
Iob.33 4. re: Spiritus Dei (ait Iob) fecit me & inſpiratio omnipotentis vivificavit me. Ex iſtis ergo omnibus conſtat, quod cauſa immediatè in generatione & vivificatione agens, ſit Spiritus Dei in activa ſeu poſitiva ſua proprietate & per conſequens ejus abſentia ſeu privatio, eſt cauſa ruinæ, mortis ſeu corruptionis: Nam quando Spiritus Domini removetur à maſſa corporea ſeu cadavere, illud relinquit informatum & quaſi informe chaos, ſeu Terra inanis & vacua reſpectu ſpeciei præcedentis, ſemper decreſcendo & per viam Corruptionis retrogrediendo in punctum Nihili, à quo procedebat ab origine; quatenus jam nunc ſpiritu ſuo poſitivo & incorruptibili eſt privatus: Nam ſpiritus iſte, vel penitus decedit, vel totaliter ad centrum ſe contrahit, manetque quoad nos otioſus, quieſcens & nihil circumferentèr agens.

Iam verò differentia inter reſurrectionem à mortuis, vel ſaltem à morte mortali in vitam temporalem (nam verba Chriſti de Lazaro mortuo erant, quòd dormiebat) & illam in vitam æternam, eſt iſta: Nam ut eſt nihil, quod mortem magis impediat, quàm actualis præſentia ſpiritus incorruptibilis; ita etiam eſt nihil, quòd perpetuitati vivendi magis obeſt, quàm corpus corruptibile aut corpus morti &
1.Cor.15. & 36. corruptioni obnoxium: Quare neceſſe eſt, ut corpus illud moriatur, ut hac ratione penitus deponat impuritatem & corruptionem, & induat incorruptionem, ut mediante Spiritu Dei incorruptibili poſſit ad vitam æternam reſurgere: quæ quidem purificatio ſeu mundificatio fit diſpoſitione & ſolutione nodi ſeu vinculi Elementi alterabilis, vel ſecundum vos Elementorum mutabilium, & hac viâ liberando partem corporeæ commixtionis & nobiliorem à ſua captivitate, ut deveniat pura & munda. Quod, cum ſit factum, ſequitur, ut per ſpiritus vivificantis unionem in æternum deveniat ſpirituale, juxta illud D. Pauli: Dicet aliquis, ait: quomodò reſurgunt mortui? Qualine corpore veniunt? Inſipiens tu, quod ſeminas non vivificatur, niſi prius moriatur. Et quod ſeminas, non corpus, quod futurum eſt ſeminas, ſed nudum granum, ut puta tritici, aut alicujus cæterorum: Deus autem dat illi corpus, ſicut vult: Non omnis caro eadem caro, & corpora cœleſtia & corpora terre- 1.Cor.15. a 35.
ſtria: ſed alia quidem cœleſtium gloria, alia autem terreſtrium: ſic & reſurrectio mortuorum, ſeminatur in corruptione, ſurgit in incorruptione: ſeminatur in ignobilitate, ſurgit in gloria: ſeminatur in infirmitate, ſurgit in virtute: Seminatur corpus animale, ſurgit corpus ſpirituale &c: Quo arguere videtur, quòd corpus debeat mori, ut eo modo corruptionem exuat, hoc eſt, corruptibilem impurorum elementorum portionem deponat, ut illo hoc modo ſpirituali reddito poſſit æterno unitatis vinculo in unum ligari, atque ita à re & conditione animali infirma & corrupta in naturam & ſtatum ſpiritualem, virtuoſam & incorruptibilem migrare. Propter iſtam etiam rationem fatetur alibi, quod caro & ſanguis regnum cœlorum inhabitare nequeant: Quoniam in natura ſua elementari ſubjiciuntur corruptioni & per conſequens nequeunt inhabitare locum incorruptibilem: Sed eſt purus Spiritus tam ſanguinis, quam carnis, qui ſurgunt, poſtquam depoſuerunt groſſa ſua tabernacula ſpiritu incorruptibili animati, qui facit vitam temperatam in creaturis temporalibus ſeu momentaneis, hoc eſt, rebus ex Elemento quadriformi alterabili compactis: At verò corporibus ſpiritualizatis & depuratis vitam & eſſe concedit æternum, quæ vita corpori naturali ſeu animali eſt contraria: uti teſtatur ibidem Apoſtolus: Nam per purificationem mutatur à corpore Elementàri in cœleſte ſeu ſpirituale. Nonne videmus juxta illud exemplum, quòd granum tritici adeò exaltetur in virtute, poſtquam corruptionem ſuſtinuerit & à groſſis Elementi ligamentis immune ſit, ut in altum ultra terræ ſuperficiem cœlum verſus elevetur? Imò verò ſcintilla incorruptibilitatis in eo regnantis ſurſum ad patriam tenderet, ſi à materia Elementari non impediretur; & tamen nihilominus ita poſt ejus corruptionem exaltatur granum hoc, ut virtute multiplici tum poſteà abundet: Quemadmodum ex multiplicatione ſuæ

ſpeciei

ſpecjei ratione abundantiæ illius ſpiritus, quem inducit, colligere fas eſt. Ad aliam veré reſurrectionis ſpeciem, quæ eſt temporalis, quod attinet, illa non fit æterna quia corpus nondum corrumpitur, hoc eſt vinculi Elementorum illius compóſiti adhuc non fit ſolutio, qua corpus in eo ſpirituale poſsit purificari & à fæcibus Elementaribus completè, quæ ex aquis inferioribus eliciuntur, ſeparari; ita ut corpus ſpirituale occultum non poſsit à compedibus ſuis liberari, quo vitæ ſpiritus iterum ſtrictius, comprehendatur, & vinculis cum eo æternis uniatur: Hujus ſpeciei reſurrectionis erat illa, quàm Chriſtus perfecit in Filio viduæ, cuidixit, Adoleſcens, tibi dico, ſurge. Et reſedit, qui erat mortuus:
Luc.7.14.
Etiam talem reſurrectionem fecit in Filia gubernatoris cujuſdam ſyagogæ, clamando: Filia ſurge & Spiritus iterum in illam venit: Huic etiam vitæ temporali reſurrexit Lazarus à mortuis: iterum mediante oratione Eliæ Filius viduæ mortuus ad vitam temporalem reſurrexit: Nam Textus ait: revertatur, obſecro, anima pueri hujus in viſcera ejus: & exaudivit Dominus
3.Reg. 17.21. 22.
vocem Eliæ, & reverſa eſt anima pueri intra eum, & revixit &c: In quo ſermone duo veniunt notatu digna: Primum, quòd iſta corpora nimirum Elementata non eſſent corrupta, hoc eſt, partes compoſitionis eorum non eſſent per reſolutionem diviſæ, licet forma ſpeciei eſſet alterata. Quare, tametſi ſpiritus reverſus ſit in ijs, tamen vitam ijs non niſi temporalem aſſignavit. Et quamvis quis objicere potuit, corpus Chriſti non fuiſſe corruptum, & tamen à mortuis ad vitam æternam reſurrexit: Reſpondeo, quòd Textus it:
Pſal.16.10.
Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem; & ob iſtam rationem reſurrectionem habuit die tertio poſt ejus mortem, quoniam corpus ejus erat ſine peccato, & proinde ulteriore purificatione haud opus habuit: Nam aliter cum Moyſe & Elia non apparuiſſet in monte transfiguratus. Secundò obſervare debemus, quòd ſit præſentia Spiritus vivificantis Dei, qui efficit generationem & Reſurrectionem à mortuis: atque iterum eſt ejus abſentia, quæ mortem & corruptionem inducit: Nam ſcripturæ dicunt loco anteà citato, quòd eſſet anima pueri, quæ reverſa eſt in ejus viſcera. Et in alio loco, ut anteà, Spiritus filiæ in illam revenit & reſurgebat. Quare rectè Iob loco anteà notato, ſi Deus Spiritum ſuum ſeu afflatum ſuum ab homine reciperet, expiraret. Et David, ſi auferes Spiritum creaturæ ſeu hominis, expi-
Iob.
rat; remittente verò te ſpiritum tuum re-
Pſal. 103.29.
creatur, ſeu reſurgit de novo, ſeu renovatur.

Iam verò ſi iſtud generationis & corruptionis principium cum illo Peripateticorum comparaverimus, tam magnam procul dubio confuſionem in enucleatione unius, nimirum Ariſtotelicorum, quam ſimplicem & planam explicationem alterius, videlicet illius Moyſaici inveniemus. Nam ipſi generationem definiunt eſſe mu- Veleur. lib. 2. cap. 13. Com. phyſ.
tationem materiæ à forma ſubſtantiali priſtina in aliam formam ſubſtantialem: Et è contra corruptionem faciunt mutationem ſive amiſſionem formæ ſubſtantialis, quæ prius inerat materiæ, ſed nunc non ineſt eidem: Atque ita videtis, ipſos nominare quandam formam ſubſtantialem: Sed quid non rei ſit illa forma, unde radicaliter oriatur, aut quomodo ingrediatur corpora ad proccurandā generationem, & qua ratione iterum ab ijs recedat ad producendam corruptionem; hæc, inquam, omnia prorſus ignorant; & conſequenter tali ſua doctrina nihil, niſi ignotum per ignotius colligimus: cum rei veritate ſecundum doctrinam Moyſaicam ſit Spiritus ſeu verbū Dei, quod informat & vivificat omnia, efficiens ſua præſentia & benevolentia tam Generationem ab Ariſtotele confuſo more ebuccinatam, & Reſurrectionem, quam nunquam per mundanam ſuam ſapientiam aut virtutem fallacis ſuæ Philoſophiæ detegere aut decernere potuit; quàm corruptionem, privationē & mortē ſua abſentia: Ita, ut in iſta mutatione creaturæ ab uno ſtatu in alium, & ab una forma in aliam, inveniremus, quòd, ut ipſa erat facta ſecundū ſuam exiſtentiam, ex Tenebroſa, potentiali ſeu uniformi materia, nimirum aquis, quas Spiritus divinus ſeu ſplendor ſanctus ſua luce actuali ijs vigorē vitalem inpertiendo, informavit: ita etiam abſentia lucis iſtius divinæ omnia formantis, cuncta deveniunt obſcura, mortua, & formæ eſſentialis deſtituta, quouſque novum lumen, ſeu nova vitæ virtus ſe manifeſtet; quod lumen alienat ſubjectum aqueum à forma & figura, quam habuit ante: Ita quidem corpus mortui ſeu cadaver eſt in ſtatu deformis chaos, eo, quòd ſolitam ſubſtantialem hominis figuram ſeu actum amiſit: haud aliter, quàm ſi Deus ſuſtuliſſet ſpiritum ſuum à mundo, omnia iterum in nihilum ſeu ab eorum activitate in potentiam divinam ſeu tenebroſam abyſſum teverterentur, qualia fuerunt prius in complicita ſua natura: Sed quando actus novæ formæ erumpit à cadavere mortuo, efficiens, ut tota ejuſdem maſſa deveniat verminoſa, tunc poſſumus dicere, quod corruptio unius eſt generatio alterius, quod ſemper eſt verum, quando materia Elementaris adeſt. Liquet ergo, quòd privatio ſit medium inter Generationem & corruptionem, & quaſi vacuum, & inane quoddam, ſeu Nihil & non Entitas inter duas formalitates.

Iam verò reſtat, ut myſterium Generationis & corruptionis hoc modo, videlicet progreſſione Arithmetica demonſtremus: Circa præcedentis capitis finem, quatuor fuiſſe progreſſionis gradus, ſeu

ſeries in mundi creatione expreſſimus; quarum prior 1.0. importat tenebroſam Abyſſum ſeu potentiam Divinam, in quo ſtatu omnia erant complicita in Deo: Secunda erat. 2.00. denotans productionem lucis & aquarum, nimirum Vniverſalia, activa & paſſiva. Tertia 3.000 depingit ſubſtantiam ætheris ex luce & aqua mixtam, nimirum duo ſimplicia & primum ex ipſis compoſitum. Quarta 4.0000 explicat Catholicum Elementum ſublunare, ſeu aquas inferiores, quadriformiter alteratum: Atque iſta ſunt ſimplicia mundi membra, ex quibus tam poſteà omnia in mundo componuntur: Atque iſtud membrum in iſto ſuæ exiſtentiæ ſtatu uſque ad ultimum Pereat perdurabit: Hic ergo baſes omnium creaturarum compoſitarum habemus: Nam ſuper fundamentum 4.0000 reſpectu ſuæ ſubſtantiæ collocantur, ut formam ſuam à Spiritu omnia informante & ubique præſente acquirunt. Efficiam igitur Progreſſionem meam à Generatione à ſimplici Elemento, quadrupliciter per diverſos gradus alterato ad complementum perfectè mixti: Nam, ut inter terminum à qua ad quem, neceſſe eſt intercedat medium quod eſt in via ad perfectionem, ſed nondum pervenit ad illam metam: ita quidem illud medium ob eam cauſam haud improprie imperfectè mixtum dictitatur, ut pote, cujus ſitus eſt inter ſimplex Elementum, varieformiter alteratum: ſeu, ſi vultis 4. Elementa, quæ ſunt ſimplicia & abſolutè mixta. Conſtat ergo, quòd in via generationis inter Elementa & perfectè mixtum, neceſſe eſt, ut corpori Meteorologicæ naturæ occurramus: Exempli gratiâ: in Generatione hominis; principium ipſius, quod fundatur ſupra naturam Elementalem aqueam, & locum ſuum in prima generationis ſerie videlicet quinta habet ipſum ſperma: quippe, quod eſt aquea ſeu fluida ſubſtantia non niſi parum alterata: & quemadmodum in aqua integra mundi fabrica & ſemina omnium rerum complicitè continentur, & tamen nihil externè præter aquam apparet: ita in ſpermate, tametſi nihil appareat in prima ſerie explicitè præter ſperma; tamen totus homo, videlicet ejus oſſa, caro, ſanguis, nervi &c: ſunt complicitè in eo comprehenſa, & volunt gradatim ex eo apparere explicitè, nimirum in ſexta ſerie: Nam alterabitur ab humore ad ſoliditatem cum certa diſtinctione trium principalium membrorum, nempe Cordis, Cerebri, & Hepatis: In ſeptima ſerie manebit in forma Embryonis: Et octava ſeries complebit Cubum ad radicem Secundam 2. ſive Quadrati 4. (quod in Elemento Catholico depingitur per impreſſiones quatuor ventorum) ad complementum perfectè mixti in creatura humana.

Pari ſiquidem reſpectu videmus in magno mundo, quòd ſimplex Elementum, nimirum Catholicus aër, apparet externè planus & ſimplex in ſua exiſtentia & quaſi aliquod inviſibile, nihil explicitè & tamen complicitè in ſe comprehendit, nubem, pluviam, ſeu aquam, ignem ſeu fulgur & lapides ponderoſos cum Sale &c: Quæ omnia explicitè virtute quatuor ventorum apparent, ita ut vapor teneat primam generationis ſeriem, nimirum ordinem in Triangulari ſcala quintum; nubes ſextum, fulgura cum pluvia ſeptimum, & lapis Ceraunius ſeu fulminaris octavum, arguens exactam rotationem quatuor formarum ſeu naturarum ventoſarum in unam mixtionem: At verò, cùm hominis cadaver revertitur ad corruptionem, tunc neceſſe eſt, ut ejus partes procedant retro in reſolutione per eoſdem gradus, per quas procedebant ad perfectam compoſitionem, nimirum à perfecta diſpoſitione 8. ad 7. & à 7. ad 6. & à 6. ad 5. uti revertitur in muccilaginem ſpermati haud diſſimilem, atque in Naturam Elementarem diſpergitur, à qua prius eſt ortum: atque ibi incipit novam inducere formam, ſive generationem ſecundam facere in alia forma: Nam Spiritus omnia operantis eſt nunquam eſſe otioſum. Pariter etiam lapis reſolvitur in aquam, aqua in vaporoſam nubem, & nubes in aërem à quo prius eſt derivata: Qui aër eſt ſimplex illud Elementum & per conſequens non requirit ulteriorem reſolutionem. Quibus patet, quòd opus Generationis pergit præcipuè per gradus condenſationis, quibus mediantibus confirmatur vinculum compoſitionis Elementaris: Atque etiam exinde redditur manifeſtum, quòd idem Catholicum medicamentum progreditur per viam generationis de forma in formam, & de re in rem: Et quòd opus corruptionis fiat per viam Rarefactionis, nimirum reſolvendo: Quemadmodum autem in nivis, glaciei & pruinæ fabricandæ ratione à ventis Septentrionalibus, & eorum iterum in aquas & vapores reſolutione per afflatus contrarios eſt explicatum. Atque ita Progreſſionem materialem, hoc eſt, alterationem materiæ aqueæ ſeu aëreæ de ſtatu in ſtatum ſeu de conſiſtentia in conſiſtentiam habetis.

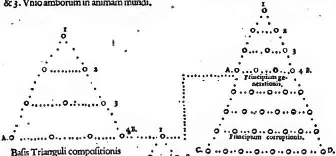
Iam verò ſciendum, quòd ſolus in utroque hoc opere Artifex ſeu operator eſt Spiritus Dei: Nam in generatione emittit radios ſuos à Catholici Elementi centro ſeu ſpermatis interno, illudque movet ad perfectionem, & ſemper perſeverat in ſua actione, quò uſque perfectus homo producatur. Atque habemus à Iobo ſic confirmatum: Nonne ſicut lac Iob.10.10.
fuditi me, & ſicut caſeum coagulaſti me? Cute & carne texiſti me, cum vitæ benignita-

nignitatem exercuiſti erga me, & viſitatio tua conſervavit ſpiritum meum? E contra cum Dei ſpiritus radios ſuos vivificos à genito detrahit, eoſque in ſe, hoc eſt, in centrum reflectit, & deſijt viſitare ſpiritum Creaturæ, neceſſe eſt, ut creatura marceſcat & revertatur ad id, quòd fuit prius: Vbi iterum Spiritus idem, illam aquæ ſubſtantiam ita reſolutam per novam generationem in novam convertit creaturam: Atque ita natura divina quieſcit nunquam, ſed ſemper eſt in actione in hoc mundo.

Demonſtratio præcedentium ordinum eſt talis.

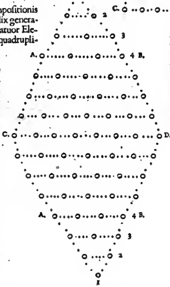
Simplex Trigonus compoſitionis mundanæ, ubi 2. hoc eſt, Lux & aqua eſt radix & 3. Vnio amborum in animam mundi.

Progreſſio à quadrato Elementorum uſque ad cubum compoſitionis.

Baſis Trianguli compoſitionis mundanæ, quæ eſt radix generationis, quæ eſt à quatuor Elementis ſeu Elemento quadrupliciter alterato.

In Rhomboide iſta gradus generationis & corruptionis in unica ſcala clarius explicantur; in qua quatuor Elementa manēt in eadem ſimplicitate ſubſtantiæ, qua creata ſunt complicitè in natura aquea ſeu Elemento Catholico dicto aere: Eſt origo A B. radix à qua generatio ſurgit uſque ad periodum perfectæ compoſitionis, qui eſt in numero C. D. idque per quatuor gradus alterationis, quæ ſeries ex 8. eſt initium corruptionis, ut ſupra.

A ſerie C. D. incipit motus corruptionis deſcendendo gradatim vel per quatuor gradus uſque ad ſimplicitatem Elementi quadruplicis A. B. ubi ceſſat motus corruptionis & incipit de novo novæ generationis motus; progrediendo à ſurſum A.B. ſeorſum ad C. D. ut antea.

CAPVT. VII.

Quod Deus contra Ariſtotelis aliorumque philoſophorum aſſertiones non agat neceſſitate coactus in hoc mundo ſed ex proprio ſuo velle & ſecundum benignam ſuam inclinationem.

ILlud propriè vocamus Neceſſarium, quod aliter ſe habere nequit; ex altera verò parte illud tam voluntarium, quàm caſu fortuitò contingens æſtimamus, quòd aliter ſe habere poteſt. Iam verò magna orta, eſt inter Philoſophos Ethnicos diſputatio, utrum Deus operetur in hoc mundo voluntariè, vel neceſſitate quaſi coactus:

Major autem eorum pars ſentit, quòd Deus neceſſitate & non motione aliqua voluntaria agat & operetur in hoc mundo, tam bene in rerum generatione & conſervatione, quàm in earum corruptione & ruina: Quod quidem ſi ita eſſet, ſequeretur neceſſariò, quòd actus talis in Deo involuntarius, procederet ab æterno à Natura alia Deo potentiori, quæ fuit aut coæterna cum ipſo, aut ei præexiſtens, aut ſaltem, quòd ab aliqua ſua creatura eſſet ad hoc vel illud contra voluntatem ſuam perficiendum coactus atque exagitatus. Quod omne, quàm ſit erroneum atque à veritatis centralis regulis extravagans, ego vobis paucis enarrabo: Nam in loco priori, quid (obſecro) eſt ipſo Deo antiquius aut ei coæternum? Nonne ipſius eſt ante omnia extitiſſe? Anne quicquam in Geometria tempore aut ordine ante punctum aut in menſura ipſo minus? Ecquis omnium Arithmetices numerorum aliquis unitate vetuſtior? Vnde neceſſariò ſequitur, quòd Deus ſit liber & voluntarius in ſuis actionibus, cùm ipſe ſit & ſemper fuerit ex & in ſemet ipſo, exiſtentiam ſuam habuit ab æterno ſine ullo ad aliquod vel præcedens vel coæternum principium reſpectu, atque ideò erat in & ex ſe ipſo ſufficiens ad operandum & perficiendum, per ſe, ſine ope alteruis ab omni æternitate. Verùm rationes opinionum iſtarum Ethnicorum ſe habent bifariam: Nam in loco priori ſciendum, quòd Deus virtute & eſſentia propria & non acquiſita aliqua poteſtate operetur: Deinde, quia effectus in hoc mundo videntur eſſe neceſſarij, atque hinc inde concludunt, quòd non poſſint provenire ab aliqua cauſa Fortuitò contingente, vel voluntaria alicujus alterius: Ad primum quòd ſpectat, arguunt (ut mihi videtur) in eo contra ſe ipſos: Nam, ut ille agit in ſua propria eſſentia vel perſonaliter, evidens eſt, quòd à ſeipſo moveatur & per conſequens non ab ulla externa coactione & impulſu ſeu neceſſitate interna: Præterea unitatis latitudo nullam admittit compulſionem, aut contra voluntatem motum, quoniam unitas pati non poteſt. Porro etiam non eſt poſſibile ut Deus ad operandum mediante aliquo extraneo vel alieno efficiente urgeatur, quatenus ipſe ab origine manens fixus, conſtās & firmus, in ſe & per ſe ſolus operatur quaſi originalis omniū rerū fons idque per ſe ipſum, emittens radios vitæ formales ſecundum placitum ſuum, eoſque iterum in ſe vel contrahendo ſive abſtrahendo, ubi & quando vult. Ad ſecundum dico, quòd effectus neceſſarij nullo modo ſolent neceſſitatem in prima efficiente cauſa includere: Quia cauſæ ſecundariæ, quas Plato cum alijs vocat Ancillas & ſervas, mandata ipſius ordine neceſſario exequi tentanit, ad illud opus ab eo agitatæ, qui eſt omnis multidudinis unitas, & conſequenter omnia in omnibus, ita ut neceſſitas in rebus hujuſmundi creatis, genitis & corruptis dependeat in voluntate & libero mandato illius, qui eas creavit: Hoc autem Sap.16. 22.
à fonte veritatis habemus ſic confirmatum. Ignem miteſcit, ne combureret, modo ignem ille facit ardere inter aquas. Quo liquet, quòd Deus non agat ſuper ignem & in eo neceſſitate coactus, ſed ſecundum placitum ſuum. Porro etiam, quando tres ſervi Dei non obſtante ignis violentiâ in fornace ignea intacti & ſine læſione ambulaverint, ibi Deus ex libera ſua benevolentia eſt contra aut neceſſitatis per quindecim horologij gradus, aut conſuetudinis leges operatus. Porro etiam ſolem fecit in cœlo fixe ſtare tempore Ioſuæ, atque iterum in ſuo motu retrogredi regnante Hezekiâ contra naturæ curſum & per conſequens non ex neceſſitate, nec coactus. Et admirabilis totalis illa ſolis Eclipſis, quæ tempore paſſionis Salvatoris mundi accidebat, præter expectatiónem & capacitatem Aſtrologorum & Naturaliſtarum eveniebat: Vt pote in cujus inſtante Luna nec in capite, nec in cauda Draconis reperiebatur: Vti teſtatur magnus ille Aſtrologus Firmicus: Vnde evidens eſt, quòd illud via non naturali aut neceſſitate ad mundi naturam præſervandam aut ſuſtentandam fuiſſet factum: Hi (inquam) effectus omnes nullo modo produci potuiſſent, ſi Deus neceſſitate ad hujus mundi gubernationem egiſſet: Vnde manifeſtum eſt, quòd Deus ſecundum liberum ſuum arbitrium operetur in hoc mundo & non coactus. Sed accedito & auſcultate parum (vani ô vos Philoſophi, qui Deum actorem & ordinatorem omnium eſſe legibus & vinculis neceſſitatis obligatum creditis) quam, obſecro, gloriam aut honorem ei poteſt homo pro ſua ſapientia, juſtitia & clementia attribuere, ſi eſſet contra voluntatem ſuam ad ea præſtanda, quæ facit coactus? Videlicet ſi neceſſitate neſcio qua res omnes ſive creare ſive Generare ſive quippiam aliud ſecundum hanc vel illam effigiem formare, ſed etiam Ens nutrire & præſervare atque ipſas finaliter ad corruptionis metam perducere, urgeretur? Quas, inquam gratias, aut quem vultum, aut adorationem ipſi deberemus, ſi quid faciet in hoc mundo coactè & ex impulſione? At cur nos monet Ariſtoteles ipſe (ſi hoc eſſet juxta ejus intentionem verum) quòd ſacrificia radicibus naturæ offerremus? Aut quid nobis mortalibus utilitatis afferet preces & ſupplicationes noſtras quotidianas coram Deo pro hoc vel illo beneficio futuro effūdere? (quod nihilominus officiū Plato, Porphyrius, Iamblicus & Proclus docent eſſe per quam neceſſarium) ſi precibus propitiari & placari nequeat in ſua iracundia, ut pote qui (ſi ipſis credere fas ſit) neceſſitate & contra voluntatem ſuam agit? Aut cur ſolebant Socrates & Pythagoras (qui juxta oraculi teſtimonium erant ſeculi eo-

rum

rum ſapientiores) Deum quotidie orare, ſi ipſe ageret omnia coactus & non ſecundum voluntatem ſuam? Aut cur publicavit Propheta: quòd Deus ſit ſolus inclamandus & deprecandus; ſi ulla in Deo eſſet neceſſitas, ut operaretur in Generatione & conſervatione rerũ? Imò quidem perſpicue ex iſtis, quæ dicta ſunt declaratur, quòd Deus mediantibus hominum orationibus communiter ad miſericordiam inclinetur, & quòd ſit in libero ipſius arbitrio vel in ſeveritate vel in clementia agere cum iſto mundo & creaturis ejuſdem, & per conſequens patet, quòd minimè ad hos vel illos in mundum effectus vel creatione vel generatione vel corruptione producendos neceſſitate agitetur: uti falsò & more planè Atheiſtico tradiderunt nonnulli Philoſophi Ethnici, interquos unum ex diſcipulis Ariſtotelis mundo & præcipué medicis (quippe medicorum facile principem inter Ethnicos) optimé notum, nimirum Galenum nomino, qui ſatis inconſultè in iſta verba loquitur, Moyſes arbitratur Deum omnia poſſe facere, etiam ſi ex cineribus bovem aut equum facere velit. Nos autem non ita ſentimus, ſed confirmamus, quædam Naturam facere non poſſe, eaque Deum ne aggredi omnino, ſed ex his, quæ facere poteſt, quod melius eſt, eligere. Iam verò cùm pilos in palpebris ſtatuiſſet æquales ſemper eſſe magnitudine & numero: non ipſum quidem hoc voluiſſe affirmamus, illos mox factos fuiſſe, neque enim id facere potuiſſet affirmamuſque, ſi millies voluiſſet, nunquam tamen tales futuros, ex Ente molli producti fuiſſent &c: Ecce quam Atheiſticé vir iſte temerarius loquatur, & quomodò Dei omnipotentiam reſtringere, actioneſque ipſius limitibus terminare, intolerabileque Neceſſitatis jugum atque impotentiæ notam ei imponere velit.

De uſu partium lib. 2. cap. 14.

Sunt tamen nonnulli alij Philoſophi, qui modeſtius adhuc in iſto negocio ſe gerunt: Nam Avicenna affirmat, quòd iſtæ in Deo actiones neque neceſſitate neque more violento aut coactione fiant, ſed in mediocritate inter ea conſiſtant: atque ideò concludit, quòd ſit in voluntate agentis: In qua ejus reſolutione videtur non multum à ſcripturæ ſacræ ſenſu variare, quæ in hanc cadit ſententiam: Quòd Deus caſtigaverit nos propter iniquitates noſtras, & ipſe ſalvabit nos propter miſericordiam ſuam. Quo arguitur, quid ſit libera in Deo voluntas ad puniendum & ad miſericordiâ afficiendum. Verum hoc adhuc planius hiſce in verbis exprimitur: Deus juxta voluntatem ſuam facit tam in cœli virtutibus, quam in habitatoribus terræ. Quibus arguit propheta, quòd quælibet in hoc mundo operatio juxta voluntatem atque in & per verbum omnipotentis perficiatur: atque ideò non neceſſitate, ut Ariſtoteles, Galenus & multi alij ex Ethnicis ad derogationem Virtutis Divinæ & diminutionem Omnipotentiæ ipſius. Sed, quod ſit Neceſſitas indubitata in cauſis organicis, & in effectibus, qui procédunt ab actibus Divinis, nihil in mundo planius, nihil in rerum natura certius. Vnde Propheta Baruch: Deo obediunt per omnia Sol, Luna, ſydera, fulgur, ventus, nubes &c: Hoc eſt à Verbo ipſos inhabitante incitantur & neceſſitate rapiuntur ad faciendum placitum divinum. Non ergo ſequitur, quòd ipſe, qui radicaliter imperat, poſsit ullo modo cogi, ut in imperio vel Dominio ſuo ſic vel ita agat, ut pote qui primordialiter agit, hoc eſt, primus & unicus exiſtit in mundo motor: Non enim alium vel ante ſe vel ipſi coæqualem habet agentem: & conſequenter voluntarié & ex libero ſuo arbitrio operatur: Atque hinc ait Apoſtolus: Voluntati Dei quis reſiſtit? Et Propheta: conſilium meum ſtabit & omnis voluntas mea fiet. Et Iob: quodcunque voluit, hoc facit. Quare manifeſtum eſt, quod ipſe non operetur involuntariè aut ex Neceſſitate, ſed ſecundum placitum ſuum.

Tob. 13. 5. — Daniel 4. — Baruch. 3. — Rom. 9. Iſai. 16. 10.

Concludimus ergo, quod, ut neceſſarium ſit illud, quod aliter evenire nequeat, ſed debet ita eſſe ex neceſsitate, ita illud, quod eſt contingens poteſt aliter accidere & effici. At verò voluntarium eſt neutrum ex iſtis extremis: Iam verò, quòd actus Dei in hoc mundo ſunt voluntarij & conſequenter vinculis neceſsitatis minimé ligati, in eo probatur: quoniam res aliter ſe habere poteſt, quàm in ſtatu naturæ conſtituto: ut, quando voluntas Dei eſſet, quod Sol ad perpetuum motum deſtinatus in cœlo fixe pro aliquo temporis ſpatio maneret; & quòd ipſe (nullo Epicyclo præditus, ſed ut æternum in via ſua progrederetur ordinatus) in itinere, ſuo retrogrederetur, aut ut Eclipſin ultra naturæ rationem pateretur, Luna (dico) à lineæ Eclipticæ vel ſeptentrionaliter vel Meridionaliter aberrante, hoc eſt, in nullo annalium interſectionum puncto, nimirum nec in capite nec in Cauda Draconis exiſtente, &c.

Hujus libri Argumentum.

Poſt quam Author radicalem duarum eſſentialium proprietatum, videlicet caloris & Frigoris uaturam expreſſiſſet, & partim rationibus Philoſophicis atque ſacrarum literarum teſtimouio, & partim demonſtratione oculari probaſſet condenſationem & Rarefactiouem fuiſſe evidentes earum effectus, quibus mediantibus cœli orbes atque Elemeuti inferioris regiones erant fabricatæ, & locis decentibus diſpoſitæ: Progreditur ipſe jam iu libro hoc præſenti ad impreſſioues illas Meteorologiæ deſcribendas, quæ primi ſunt compoſitionis gradus, indicando, quòd ipſarum fabricandi ratio conſiſtit iu Spiritus Diviui in Elemento communi ſubluuari actibus: Et conſequenter probare aggreditur, quòd eorum cauſæ non à fontibus Meré adventitijs & principijs exteruis oriantur, uti Peripatetici falſò imaginautur: Propter iſtam etiam ratiouem ipſe Meteorologicam Ariſtotelis Doctrinam cum illa Biblij ſacri comparat, & finaliter reducendo ipſius de impreſſiouibus aëris Philoſophiam, ad Lapidis *Lydij* ſeu veritatis examen, ipſum metallum falſum & ſpurium; imò verò uon niſi meram metalli ſpumam atque fæcem reſpectu aureæ veritatis deprehendit.

CAPVT. I.

In iſto capite diſcurſus præcedentis repetitionem paucis invenietis, atque equidem etiam vocabuli Meteori expoſitionem habetis. Porro etiam methodum, quam Author in iſto libello intendit, ex eo elicere fas eſt.

IN diſcurſu meo præcedenti principia ſolummodò, ſive primarias rerum omnium radices indicavi, hoc eſt, tenebroſam & potentialem unitatem, atque illam lucidam atque actualem; & dixi vobis, has doas onitates non eſſe niſi rem unicam in eſſentia, quatenus lux erat æternæ unitati, ut tenebræ: & vice verſa, tametſi debili noſtræ capacitati Proprietate invicem oppoſitæ videantur: Tunc dixi; quòd unitas Tenebroſa virtute ſua lucida faceret, ut aquæ ex Nihilo comparuerint: Inde arguendo, quòd ab iſta unitate & per iſtam unitatem & in iſta unitate eſſent, ſint & fuerint omnia: Deinde probavi, quòd aquæ eſſent principium omnium rerum paſſivum ſeu materiale, ut è regione illuminans ille ſpiritus, erat inactuans ſive informans cujuſlibet eſſentiæ initium: Et quòd ambo principia iſta ab unica ſolummodò radice ſeu ſtirpe originem ſuam deduxerunt, quæ ob hanc cauſam ritè dicitur omnia in omnibus: Poſt hæc narravi, quòd Frigus eſſet eſſentiale Privativæ quieti adhærens, & quòd eſſet ſoboles & Agoniſta fortiſſima Tenebrarum: Vt è contra quòd Calor eſſet filius & Athlera magnanimus motui & actioni lucis Eſſentialis, ad ejus mandata præſtanda ſemper paratus. Ex preſſi etiam vobis, quomodo Humiditas & ſiccitas ſuas à mutua prædictarũ proprietatum calidi & frigidi præſentia ſeu abſẽtia habuiſſent origines: Et in ultimo loco rationẽ modũque actuũ condẽſationis rarefactionis expoſui ſimul atque indicavi, quòd ſubjectum commune, in quod operantur, eſſet aqua; Actorem verò quem in tali operatione radicalem expreſſi fuiſſe verbum ſeu Spiritum Dei, qui agit primùm in organis ſuis Angelicis per ſtellas & præcipué ſolem & ventos, in Generali Elemento ſublunari, joxta voluntatem ſuam, illud altetando quadriformiter ſecundum formales quatuor ventorum proprietates: Idque vel per viam condenſationis vel Rarefactionis in varias ſpecies, figuras & diſpoſitiones. Iam verò in iſto libro vobis modum ac viam veriſſimam (ut pote, quæ conveniet totaliter cum hiſtoria ſacra) apèriam, quomodò Verbum ſacroſanctum ſeu benedictus Dei Spiritus corpora omnia Meteorologica in Elemento aëris Catholico virtute & actu condenſationis & Rarefactionis produxerit: Sed priuſquam in iſtum meum diſcurſum deſcendam; operæ pretium fore exiſtimo, ut declaremus, quid Philoſophi per Meteori vocabulum intellexerint: Illæ apparitiones, quæ videntur in aëre, dicuntur à Græcis Meteora, non quidẽ reſpectu eſſentiarũ ſuarũ, ſed ratione ſublimitatis ipſorum in poſi-

Poſitione: Alij illa magis proprié nominant impreſſiones, quatenus ſuperius imprimuntur & formantur in Elemento Catholico aëris. Sed reſpectu exiſtentiæ eorum magis ad huc proprié dicuntur corpora imperfecté mixta: Idque aut ratione generationis ipſorum inexpectatæ ſubitò apparent & procreantur: Aut quia eorum compoſitio non videtur eſſe juxta mutationem ſubſtantiæ, aut alterationem qualitatis: Aut quatenus non ſunt tam exacté, ac ſunt cætera corpora animata, quæ ſunt perfecté mixta; aut denique impreſſiones dictitantur, quatenus formam adhuc completam minimé acceperunt, nec magna videtur eſſe in tali mixtione alteratio partium, quatenus membra Elementi ſic alterati ſunt ad invicem confuſa. Vt cunque apparet, quòd talia nomina hujuſmodi impreſſionibus ſecundum placitum & intentionem Philoſophi aſſignantur, cùm rei veritate ſint magnalia Dei, ſeu corpora myſtica digito Dei inſublunari Elemento ad voluntatem divinam in terra formata & fabricata, ſive ad judicium ſive ad miſericordiam perficiendam: Quemadmodum infra latius declarabitur: Ita, ut in hoc ſenſu haud injuriâ vocari poſſint characteres aut ſigna vel benignitatis & miſericordiæ, vel vindictæ & ſeveritatis nuncupari queant: Propoſitum ergo meum eſt in Hiſtoria Meteorologica mea, ut vos in veram viam ſapientiæ ſynceræ dirigam, quo certiori judicio poſſitis myſterium tam magnum, ac eſt ſcientia Spiritus Dei Meteorologica enucleare atque intelligere, vos que è lutoſo Philoſophiæ Ethnicorum cœno, cui mundus Chriſtianus per tot ſecula præterita, atque etiam in huncuſque diem non niſi ſummo ipſius dedecore tenaciter in hæret. Quod quidem, ut melius perficiam, falſæ Peripateticorum Philoſophiæ errores ac abſurditates cum infallibili textus ſacri veritate per integrum tractatus hujusce mei filum comparabo, ut exinde quilibet ſibi conſtans Chriſtianus trutinis ſeu lance juſtitiæ ponderans illas contradictiones immanes, quæ inter unam atque aliam inveniuntur, poſſit tum poſteà virtute clariori oculiſque ſui intellectus apertioribus Doctrinam meliorem diſcernere, eamquæ cum ſynceritate ſequi: Deteriorem verò evitare & in æternum exilium ab eorum memoria relegare: Se totum, inquam, veritati ſcripturarum ſacrarum addicere & præſtigioſam Philoſophiæ Peripateticæ ſummo opere effugere, & (ut verbo, quod velim aperiam) ut mente pura & erecta magnam illam differentiam decernat, quæ eſt inter ſapientiam iſtius mundi ab inventione humana parta, & per conſequens teſte ſcriptura nihil præter meram ſtultitiam atque illam à Deo procedentem, quæ eſt realis & eſſentialis veritas: Atque ex iſtis paucis meam in hoc libro intentionem, ordinem & methodum lucidé percipere poteſtis.

CAPVT. II.

Hoc in capite integrum ventorum myſterium juxta Spiritus divini intentionem enucleatur: & è regione ſpiritus falſus atque præſtigioſus Ariſtotelis ac Peripateticorum Chriſtianorum de eo ſubjecto, detegitur atque explicatur mundo.

VT differentiam illam, quæ eſt inter falſam ſapientiam & Philoſophiam veram, & eſſentialem, luculentius Explicare queam, mihi in priori loco eſt propoſitum ſectæ Peripateticæ opiniones exprimere & tum poſteà eas lapide Lydio Divini verbi ſive ſcripturæ ſacræ examinare, ut exinde colligamus, utrum Doctrina eorum ſit ſana & realis nec ne. Iam verò, quoniam (uti dictum eſt) quatuor venti Cardinales cum ſuis Præſidentibus Angelicis ſunt actores organici in Elemento Catholico, ſive aquis ſublunaribus, ut pote, qui ipſas de natura in naturam, de ſtatu in ſtatum mutant; operæ pretium fore exiſtimo, hiſtoriam ſeu diſcurſum iſtum meum à profundiſſimo ventorum Generalium myſterio incipere: Quatenus ipſi obſervantur eſſe omnium aliorum Meteororum campi aërei ſive Elementi. Catholici principia. Et primo ordine explicabo, quid Peripatetici Ethnici & Chriſtiani eorum diſcipuli de ijs ſentiant. Philoſophorum Peripateticorum eſt opinio, quòd ventus ſit calida & ſicca exhalatio difficulter inflammata ex terra ad mediam aëris regionem uſque aſcendens, à qua tum poſteà immediaté, deorſum, virtute impulſiva frigoris loci repercuſſa, atque iterum nitendo ſurſum tendere, partim reſpectu ſuæ levitatis & partim ratione aliarum exhalationum aſcendentium, quibus in motu ſuo deorſum occurrit, lateraliter in infima aëris regione moveri cogitur: Quem quidem aërem ventilat & agitat, ne propter motus ipſius defectum putreſceret. Hic eſt integer opinionis ipſorũ de ventorum generatione ſenſus. Quare ego huic deſcriptioni Peripateticorum de vento in ſiſtam. Primùm quoniam ſputij Philoſophi Chriſtiani, ac ſi effrena quaſi dementia eſſent perciti, meliori ipſorum conamine iſtam, Ariſtotelis opinionem, tam in ſcholis ſuis publicis & privatis negotiationibus, quàm ſcriptis ma-

Chriſtanus, & tunc ſequeretur, quòd aut
D. Iohannes eſſet in ſua diſciplina erra-
bundus & mendax (quod quidem affir-
mare non modò in Chriſtiano foret dede-
cus, ſed maxima & profana impietas) Aut
Ariſtotelis aſſertio debet eſſe falſa, ut pote
veritati omnino contradictoria. Ariſtote-
les dicit, quòd materia venti movetur ſur-
ſum à terra, & aſcendit uſque ad mediam
aëris regionem, à qua virtute frigoris de-
orſum pellitur. Sed D. Iohannes ait, quòd
ventus non coactione ſeu violento motu
moveatur, nec ab accidentali & externo
aliquo impulſu agitetur, ſed voluntariè &
ſecundum ſuum placitum ſive appetitum:
Nam ſpiritus (ut ait) ſpirat ubi vult &c:
Iſta Evangeliſtica Doctrina, quæ tam im-
maniter à ſententia Ariſtotelis differt, va-
rijs alijs Biblij ſacri teſtimonijs ſtatumi-
Pſal.135.7. natur: Nam Pſaltes Regius cum Prophe-
Ierem, 51. 15. ta Ieremia dicit: Depromit ventos è The-
ſauris ſuis. At alibi probant ſcripturæ, ter-
ram non eſſe arcam Dei Theſaurariam:
Deut. 28.32. Scribitur enim: Aperiet tibi Iehova The-
ſaurum optimum cœlos, dando pluviam
terræ ſuo tempore &c: Non dicit terram
ſed cœlos: Ita, ut inter hæc duo ſit tanta
diſcrepantia, quanta inter noctem & diem.
Quare evidens eſt, quòd cœlum ſive Ca-
tholicum aëris Elementum ſit ſecreta arca
Dei, in qua omnia Meteorologica Dei
Magnalia aut mirabilia Meteorologica re-
conduntur & reſervantur. Atque hinc ali-
bi: Ianuas cœlorum aperuit Deus, pluens
Pſal.71.29. mannam &c: Prætereà eſt res tam difficilis
pro mortali lumine, qui ſpiritu ſapientiæ
non illuminatur ad arcanum iſtum The-
ſaurum Dei inveniendum ac detegendum:
Iob.38. 22. Quòd Iehova Iobum etiam ipſum virum
juſtum & Deum timentem, & multò ma-
gis vanos iſtius mundi Philoſophos, qui
verbum Divinum penitus ignorârunt,
indigitans in his verbis alloquitur: Perve-
niſtine in Theſauros nivis & in Theſauris
grandinis inſpectionem habes? &c: Hinc
inde arguendo, quòd, niſi Spiritus ejus ei
revelaſſet Theſaurum ſuum, impoſſibile
Sap.9.15. eſſet, ut eum cognoſceret: Atque hanc ob
cauſam Salomon: Corpus in fecum cor-
ruptione aggravat animam, ac vix conij-
cimus ea, quæ in terra ſunt; quæ autem
in cœlis ſunt, quis inveſtigavit, niſi tu de-
deris ſapientiam &c: Iam verò Salomon
eſt falſus, ſe cognoviſſe vires Elemento-
rum & poteſtates ventorum & per conſe-
quens radicalem ipſorum originem: Nam
Sap.7.a.17. ſapientia, inquit, omnium artifex me do-
cuit ſapientia: At ſpuria Ariſtotelis Do-
ctrina, ejuſque Ethnica & mundana ſa-
pientia arguit, ipſum ad ſapientiæ The-
ſaurum, qui eſt de Deo attigiſſe nunquam.
Sed procedamus ad ſecundum dubium,
quòd eſt, an juxta intentionem Ariſtote-
lis materia venti radicalis ſit de terra, &
utrum primus ipſius motus ſit à Terra ſur-
ſum. Vir ſiquidem in Myſterijs naturæ
Ariſtotele longè doctior huic quæſtioni
ſic reſpondit: Venti viam, ait, ignorat ho-
mo, opus ipſius Dei, qua viâ faciat hæc
omnia: At Ariſtoteles fuit homo, imò ve- Eccleſ.11.5.
rò homo Ethnicus, & per conſequens eò
indirectius potuit de rebus tam abſtruſis
judicare: Quare Iehova audaciam iſtiuſ-
modi ſapientis mundani deridens, & ip-
ſum quaſi pro arrogantiâ ſua reprehendens
ſic in perſona ſua dixit. Noſtine, ubi ſit Iob.38. 24.
via, in quo dividitur, exhalatio, quæ ſpar-
git ventum ſuper terram? Inde arguen-
do, quàm erat impoſſibile pro viri mun-
dani capacitate talia concipere aut intel-
ligere, niſi per Spiritum Diſciplinæ San-
ctum doceatur: Sic enim edoctus erat
Adam, Salomon & multi alij, ut in li-
bro ſapientiæ invenitur: Et tamen Ari-
ſtoteles, videtur Deo ſatis impudenter
reſpondere dicendo. Ego viam & or-
tum venti intelligo: Nam ortus ipſius eſt
de terra ſurſum mediam uſque aëris re-
gionem, à cujus frigore iterum deor-
ſum pellitur, & obveniendo in via deſcen-
ſus ſui alijs exhalationibus ſucceſſive, aſ-
cendentibus compellitur movere laterali-
ter ſuper faciem terræ: Verum ego hu-
jus rationis impoſſibilitatem per ea, quæ in
poſterum immediatè ſunt dicenda, oſten-
dam.

Ad ſecundam & tertiam hujus clauſu-
læ partes dico, quòd medium, per quòd
venti moventur & vehuntur, eſt longè
vaſtius, & largius, quàm eſt illud, ei
ab Ariſtotele aſſignatum: Nam ventus
non ſpirat tantum in infima aëris regio-
ne, ſed etiam in media atque etiam ſu-
prema. Si ergo ventus flet in media aëris
regione, tunc quidem Difinitionis ſeu
potiùs deſcriptionis Ariſtotelis vigor au-
feretur: Quippe cujus efficacia in hoc
præcipuè eſt ſita, nimirum, quòd talis
exhalatio calida & ſicca, quæ eſt mate-
rialis venti cauſa, non permittitur pene-
trare mediam aëris regionem, ſed ite-
rum à frigiditate loci per Antiperiſtaſin
aucta, facilè præcipitatur ſive reverberatur
deorſum: Iam verò ſi aliquis ſit tam in
media aëris regione, quàm in infima
ventus, tunc iſta quidem venti cauſa ab-
rogabitur procul dubio: Quoniam
tunc exhalatio iſta non repelletur deor-
ſum in infimam aëris regionem, in qua
debet alijs exhalationibus occurrere, ut
mediantibus illis lateraliter moveatur &
diſpergatur ſuper faciem terræ, faci-
ens ventum: Nam exhalatio, quæ fa-
cit ventum in media aëris regione non
præcipitabitur à frigore, ſed ſemper
obſervatur nubes hinc atque illinc mo-
vere, & tonitrua provacare in illa re-
gione: Imò vero oculis humanis quo-
tidiè ferè manifeſtatur, quod tam nu-
bes ſuperiores, quæ ſunt candidæ & fla-
væ, & hac de cauſa lucidiores & ſub-
tiliores ratione igneæ ipſarum claritatis,

quàm illæ in feriores, quæ ſunt groſſiores, & obſcuriores à ventis ab aliqua mundi quadra ad ejus oppoſitum agitentur ac impellantur: Nā niſi venti eſſent in illa regione præſentes, impoſſibile foret, ut ſuper ventorū quaſi alas volantes in tali forma ſine ulla laterali ſuper terram aſperſione moverentur. Nonne etiam obſervamus, quòd veotus Auſtralis flet ab Auſtralis Orizontis angulo, & alter ventus ab Horizontis Borealis puncto emittitur, ita ut ambo venti hi Dominium habeant uno codemque tempore in utroque Horizonte? Vnde ut plurimum accidit, ut magnæ & obſcuræ nubes à quatuor mundi oppoſitis moventes, virtute ſpirituū dictorum contrariorum, concurrant ſimul in utriuſque Horizontis puncto, atque ita immenſum nubium denſatum mare ibi congregatur, quod loco tabernaculi magno ſpiritui, mirabilium & omnium operatori inſervit: Vnde fulgura & tonitrua tremenda per concurſum naturarum Angelicarum oppoſitarum ſequuntur, qui naturæ ventoſæ ſunt nuntij & miniſtri, qui efficiunt vocem Omnipotentis, quod quidem nunquam potuit fieri, niſi venti, unus nimirum adverſus alium, juxta voluntatem omnipotentis, curſum more impetuoſo in media aëris regione feciſſent. Atque hoc etiam totum à ſacris ſcripturis ſic confirmatum habemus. Aſcendit fumus (ait Textus) è naribus Ichovæ, carbones accenſi ſunt ab eo,

2. Reg. 22. 8.

inclioavit cœlos, & deſcendit & caligo ſub pedibus ejus & aſcendit ſuper cherubin & volavit ſeu lapſus eſt ſuper pennas venti, poſuit tenebras in circuitu ſuo latibulum, cribrans aquas è nubibus cœlorum, præ fulgore in conſpectu ejus nubes accenſæ ſunt, tonabat de cœlo Dominus &c: Ex quo ſermone colligimus, quòd non ſolùm nubes & tonitrua atque fulgura à miniſtris Dei ventoſis moveantur: Sed etiam Divinitas ipſa, quippe quæ nubibus in media aëris regione denſis & opacis circumducta, vehitur ſuper aëreum cherubin, & utitur ventoſis ſuis organis in ſuo motu. Nam Textus habet: Aſcendit ſuper cherubin & volavir ſuper alas ſeu pennas venti. Quibus quilibet ſapiens facillimé decernere poteſt, quòd mundana Peripateticorum ſapientia & conſequenter Philoſophia Periparetica ſit mera ſtultitia reſpectu iſtius, quæ eſt à Deo: Quatenus ipſa mundo per ſuadere velit, quòd actores tales eſſentiales, quales ſunt venti Angelici (quorum interna eſſentia eſt lucidus Dei Spiritus) ſint accidentaliter producti, & quòd violentiâ neſcio qua externa, ad movendū excitātur. Cùm è regione per veræ ſapiētæ Doctrinā evidenter liquet, quòd ipſi eſſentialiſſimo & vivaſiſſimo interno agente ſint præditi, & per conſequens juxta prædictam D. Iohannis ſententiam ex ſeipſis moventur, quando & ubi volunt. Luce ergo clarius apparet, quòd ventus habeat actum, formam & Principium internum in ſe, ad cujus motum movetur & vehitur, quò aut quando primus in eo motor voluerit. (Nam Textus ait, ut anteà) Spiritus ſpirat ubi vulr, atque ita

Ioh. 3. 8.

inrerna voluntare eſt præditus. Quibus videre licet, quàm extravagans & errabunda ſit ratio Peripateticorum de hac re, quippe quæ nullam internam aut eſſentialem in ventis formam admittit, ſed ipſos facit res mere accidentales verbi gratia ſtellæ ſuo calore attrahunt ſibi, hoc eſt, furſum levant fumoſas exhalationes à terra, iſte fumus ſive exhalatio altum petens, loci frigore peiſundatur, & in ſuo motu ad deorſum, lateraliter ab exhalationibus alijs aſcendentibus cogitur. Vos obſecro, qui juſti eſtis & haud ex parte Peripateticorum parci, mihi fideliter oſtendatis velim, quodnam illorum externorum accidentum in iſtiuſmodi ventorum procreatione poſſit pro interno & eſſentiali illo Princio haberi, quòd voluntatem ſeu voluntarium motum in ventis procreare, aut ullum actum Angelicum in aëre ſeu Elemento Catholico producere queat. Nam Textus ait: Spiritus ſpirat, ubi vult. Nonne teſtatur Pagina ſancta, ventum eſſe creatum? Ecce, ait, formans montes, creans ventum Deus Exercituum nomen ejus. Si ergo creatus ſit, habet procul dubio Principium internum Creaturæ: Nihil enim creare ſolet Deus ab externis accidentibus. Quare ſi nulla ſit talis voluntas eſſentialis ſeu internum & centrale agens in figmento Ariſtotelis ventoſo, aut inveniendum, aut realiter excogitandum, tunc tam abſurdus & vanus mundo procul dubio intelligenti videbitur ejus Spiritus, qui talem diſciplinam adulrerinam publicat, quàm Philoſophia Ariſtotelica, quam ille docet, eſt falſa & præſtigioſa. Nonne erat iſtius aſſertionis Ariſtotelicæ improbabilitas in cauſa, quòd nonnulli ex præſtantioribus ejus diſcipulis ipſi diffidentes, ſe penitus à magiſtri ſui de ventis opinione vanam illam exiſtimantes averteruot? Inter quos Iohann. Fregium ſecunda vice commemoro, virum, inquam, in Philoſophia Ariſtotelis admodum verſatum. Hic poſtquam Meteororum cauſarum meminiſſet, animum ſuum ſtatim in ventorum inquiſitione ab Ariſtotelis opinione declinat: Vnde in verba hæc prorumpit. Quemadmodum tota diſputatio

Fregius lib. 25. in cauſ. Ventor.

de ventis & ſicut de alijs Meteoris plena eſt admirabilium operum Dei, quorum nulla & ſufficientes in natura cauſæ proferri poſſunt, tamen prodeſt videre, quouſque humana ratio progredi poſſit. Sacræ quidem literæ dicunt, Deum ventos producere de Theſauris ſuis, unde veniant, aut quò vadant neſcimus. Hæc Fregius: Ar ego ad huc me Paulò profundius in iſtam inquiſitionem immergam. Ariſtoteles cum Peripate-

pateticis ſuis diſcipulis affirmat, quòd ventus ille turbulentus & tempeſtuoſus dictus Ecnephia, atque etiam ipſe turbo, ſint quidem repentini & ſubitanei venti, qui violenter è nubibus emittuntur: & tamen admittere non vult; quòd calidæ & ſiccæ exhalationes poſſint mediam aëris regionem penetrare ratione frigoris ejuſdem: Sed, ut profundius in abſurditatis ipſius abyſſum deſcendam: Fatetur quidem, quòd Meteororum ignitorum, ut cometarum & hujuſmodi aliorum cauſa ſit calida & ſicca exhalatio, quæ eſt terreſtris, craſſa, pinguis & unctuoſa & ideò apta inflammari & accendi: Iam verò aſſignat ipſe ſupremam aëris regionem pro loco & ſede generationis Meteororum talium, nimirum cometarum, & tamen tranſitum in mediam aeris regionem videtur negare illis exhalationibus, quæ ventos pariunt, quæ non ſunt inflammationi obnoxiæ, & in ſua ſubſtantia tenues & leves. Anne quiſquam adeò mentis inops & effectuum naturalium ignarus eſſe poteſt, ut non percipiat, quòd Frigiditas potius reſiſtet & oberit rei inflammabili & de natura ignea actuali, qualis eſt exhalatio illa quæ efficit cometas, quā rei ſeu exhalationi, quæ nec eſt actualiter inflammabilis aut ignea in ſe, videlicet fumus ille, qui dicitur eſſe ventorum origo. Iterum apparet ex deſcriptione cometarum, quòd materialis ipſorum exiſtentia eſt gravior, magis terreſtris, groſſa & compacta, quàm eſt illa ventorum, atque ob hanc rationem eſt minus apta ad aſcendendum & penetrandum: Quatenus res graves ex propria ſua inclinatione tendunt deorſum, quàm illa ventorum; ut pote quæ eſt magis levis & ſubtilis, & conſequenter apta, ut ſurſum tendat. Quare eſſet impoſſibile, ut groſſiores fumi, qui facerent cometas, aſcenderent & mediæ regionis aëris diaphragma penetrarent; imò quidem in tertiam ſeu ſuperiorem regionem ſe exaltarent, tam bene ratione caloris ſui inflammabilis, quàm ſubſtantiæ groſſitiei & ponderoſitatis: Cùm è regione tenuiores & non accendibiles in ſuo ad ſuperiora tranſitu à media aëris regione impediantur. Quare evidens eſt, quàm infirma ſit iſta & frivola & nulla probabilitate ſtipata Ariſtotelis in deſcriptiune prædicta aſſertio.

Sed venio ad tertium ejus deſcriptionis membri examinationem, tametſi aliquid in præcedenti inquiſitione de eo dixerim, tamen conveniens erit, ut exiſtimo, verba de iſto ampliora facere, quoniam multum ad mundanæ hujuſce ſapientiæ, ſtultitiæ & erroris detectionem confert. In iſto igitur membro tria ad venti generationem agentia deſcribit, quæ omnia facit accidentia: Ac ſiquis diceret, quòd venti non moveantur ab interno & eſſentiali aliquo Principio, ſed potius ab externis accidentibus, nimirum calore ſolis & Aſtrorum & frigore mediæ aëris regionis, atque etiam luctatio exhalationum invicem in deſcenſu & aſcenſu occurrentium, per iſta (ait) exhalatio movetur lateraliter, & ita ventus procreatur. Quare verbis expreſſis (nullâ de interno aliquo Principio mentione facta) concludit venti generationem non eſſentialiter ſed contingenter & modo externo ſeu ſuperficiali fieri: Quàm aureum & coruſcans eſt hoc mendacium, haud equidem antiquorum Poëtarum figmentis diſſimile: Aſſertio, inquam, quæ primo intuitu videtur pulchra: Sed in veritate eſt quaſi umbra ſeu inane quid & ſubſtantia reali deſtituta: Nam iſtiuſmodi aſſeveratione videtur ventum nihil aliud facere, niſi quid per accidens, cùm è contrario ab ore veritatis hoc pluné contradicitur, ut pote, quòd ventum primordialiter à Divino Dei Spiritu ſive halitu provenire teſtatur: Imò verò ab ipſo dicitur Angelus, qui dilatatur & ubique Eccleſ. 43.17. emittitur ad voluntatem ipſius obeundam, qui cum animavit & inſpiravit vitâ: Hinc ſyriacus: In voluntate ipſius ſpirat Notus. Et David: Qui facis An- Pſal. 103.4. gelos ventos, hoc eſt, qui animat eos eſſentialiter per Spiritum ſuum, eoſque quaſi nuntios emittit ad faciendum placitum ſuum. Hinc ergo idem Propheta ibidem: Angeli Dei efficiunt verbum. Et Propheta Baruch: Ventus facit mandatum Baruch. 5.6. Dei. Et alibi: Ventus procelloſus, efficiens verbum Dei. Pſal. 148.8. Et tres ſervi in fornace ignea, & venti, benedicite Domino & exaltate eum ſuper omnia in perpetuum! Quid reſpondent Chriſtiani noſtri Peripatetici ad iſta? Quid? Anne putant, quòd, ſi venti eſſent res accidentales & tam ſuperficialis momenti, ac ipſorum Magiſter eos in ſpuria ſua Philoſophia publicavit, quòd Deus ipſos ad verbum ſuum efficiendum emitteret, aut ſi interno & eſſentiali principio eſſent deſtituti: Anne Domini & creatoris ſui laudes mundo ebuccinare aut ipſi benedicere potuiſſent? Aut juxta voluntatem ad mandatum ipſius, qui eos emittit, perficiendum moverent? Minimé profectò: Verùm hoc etiam expreſſis ſacræ Paginæ locis ſic confirmamus, probando, quòd internus in ventis motor ſit inſpiratio Omnipotentis. In ſpiritu furoris tui congregatæ ſunt aquæ, à flatu na- Exod. 15. 8. 10. rium tuarum coacervatæ ſunt aquæ, flaviſti vento tuo, & operuit eos mare: Et Iob: Iob. Flante Deo concreſcit gelu. Pſalm 147. 4. Et Pſaltes Regius: Deus emittens verbum ejus liquefacit gelu. Et Pſaltes Regius: Deus emittens verbum ejus lique facit nives, & glaciem: Simul ac efflat ventum ſuum, effluunt aquæ. Præterea quòd venti ſunt Divinitus Apoc. 7. 1. animati & vita perfecta, imo vero & intelligentia Divina præditi, evidenter liquet per Angelos 4. qui ſunt præſides ſuper quatuor ventos, Teſte Apocalypſi. Et per Ezekiel. 37.

 Spi-

ſpiritum iſtum Vniverſalem, quem Pro-
pheta Ezekiel ex mandato Domini voca-
vit à ventis terræ,ut interfectos inſpiraret.
Et per ſpiritum Sapientiæ Divinum, qui
aptat pondus ventis : Et per Cherubin,
qui eſt Angelus aëreus, ut Seraphin ig-
neus, ſuper quem Iehova deſcendens à
2.Reg.22.8. cœlis aſcendebat, & tunc lapſus eſt ſuper
pennas venti : Hinc inde arguendo, quòd
ventus moveret & animaretur ab Angelo
illo Cherubin, qui eſt Spiritus eſſentialiſſi-
mus & naturæ aëris : Quare Deus inſi-
dens ſuper Cherubin, aër, per animatio-
nem dicti Angeli factus eſt ventus : Vnde
liquet, quòd venti externum ſit aër; in-
ternum verò natura Angelica. Et tamen
non obſtantibus iſtis princeps ille Philo-
ſophorum Ethnicus non erubeſcit dicere,
quòd ventus ſit res mere adventitia, &
quòd motum & actum ſuum habeat ab
exprimis principijs, & non ab interno
& centrali illo agente, qui eſt actor &
operator in omnibus, & conſequenter
non potuit ſpirare, ubi vult, nec audi-
re & intelligere vocem Domini per Pro-
phetam, quando vocatus erat à quatuor
ventis, niſi eſſentialiter à Spiritu Angè-
lico eſſet inſpiratus. Ipſe ſecundum ima-
ginationis ſuæ figmentum narrat, quòd
exiſtentia venti eſſet ex terra, exhalatio
à terra vi Solis & ſtellarum extracta:
quando é regione Scripturæ dicunt, quòd
Spiritus, qui animat ventos, ſit omni re
mobilior & vivacior, dicuntque: Deum
eduxiſſe ipſos ex Theſauro ſuo : Nam in
hoc tam Propheta Ieremias, quam David
conſentiunt : Sed in iſto definitionis
ſuæ membro concludere videtur, quòd
lateralis ventorum motus efficiatur ra-
tione reſiſtentiæ illius, quæ fit ex con-
trario exhalationum concurſu. Inane &
exile profectò Philoſophi tam potentis
argumentum, ac ſi motio illa ventoſa,
quæ conſtanter ſpirat à Septentrionali
verſus Meridiem, poſſit per manere tam
certa, conſtans & directa in ſuo actu,
ſi agente tam incerto & variabili condu-
ceretur, qualis eſt conflictus ſeu conten-
tio duarum exhalationum, nimirum unius
aſcendentis & alterius deſcendentis. Di-
catis, velim (Peripatetici mei acutiſ-
ſimi) quæ nam é terra exſurgeret exha-
latio, aut quis conflictus eſſet inter ex-
Ezekiel. 3. 7. halationem aſcendentem & deſcenden-
tem in illa Spiritus emiſſione, quæ eve-
niebat, dicente Prophetâ : à quatuor
ventis veni Spiritus ? Videntur mihi aſſe-
clæ ſive diſcipuli Ariſtotelis Chriſtiani
in hujus dubij reſolutione plané muti &
linguis, quibus ratione reſpondeant, de-
ſtituti : At ſi reſponderent, hunc ven-
tum ſive Spiritum fuiſſe miraculoſum &
non naturalem; hiſce ego replico, me
nullam aliam cauſam eſſentialiter efficien-
tem in natura & extra naturam, præ-
ter unicam ſolam agnoſcere : Atque ideò
in meteororum in communi mundi na-
tura productione, dicitur, quòd Deus
flet à Septentrione : Et, quòd ipſe Spi-
ritu ſuo producit nives & glaciem : &
quod ipſe voce ſuâ tonat de cælis : &
quòd dante eo vocem, multiplicantur
aquæ & fulgura in pluviam facit : & Ierem.51.16
quòd, liquefacit denſas nubes in pluvi-
am : Et quod mittit fulgura à ſuo Thro-
no : & carbones igneos ab ore ejus, &
quod facit denſas nubes tugurium ejus:
Et quod venit ab Auſtro in tonitru : Et
quod vox Iehovæ faciat Cedros libani ſe
inclinare, & hœdos more abortivo par-
turire : & quòd ipſe ſit ignis conſu-
mens : & quòd nemo poſſit reſiſtere
frigori Dei : atque ſic in infinitis alijs
tam in novo, quàm in veteri Teſtamen-
to. Et, ut poſſimus unico Textu conclu-
dere, Deus eſt ille ſolus, qui operatur om-
nia in omnibus, & qui vivificat om-
nia &c : Sed Philoſophi noſtri Peripate-
tici diſtinctione ſua ſcholari videntur reſ-
pondere, quòd ſit natura illa infinita,
cauſa efficiens principalis, ſed variæ ſunt
cauſæ ſecundariæ & ſubalternæ, quæ per
ſe operantur.

Quibus ego (ut in præcedentibus) quòd
veritas eſt in ſua eſſentia ſimplex & per
conſequens eſſentiæ & actus duplicita-
tem odio habet. Quare opus eſt, ut
veri Chriſtiani ipſam unitate & ſimplici-
tate intellectus imitentur : Quod qui-
dem efficere nequeant, niſi mentes ſuas ab
aſtuta Philoſophiæ vanæque fallaciæ mul-
tiplicitate diſtrahant, de qua D. Paulus
nos jubet cavere, quoniam in multitu-
dine infinitæ deliteſcunt errores : Sed in
unitate conſiſtit unica illa veritas, quæ
eſt ſapientia vera. Cur ergo cogitatio-
nes hominum à ſimplici ſcripturarum ſen-
ſu per multiplicitatem diſtinctionum di-
verteremus, quæ illum, inſtar naſi ceræ
mille vijs torquere videntur ? Scripturæ Rom.11.
dicunt : Ex eo, per eum, & in eo ſunt Sap.1.
omnia : Et, quòd ſpiritus diſciplinæ ſan- Sap.12.1.
ctus implet orbem : Et quòd incorrup- Epheſ.4.
tibilis Dei Spiritus ineſt omnibus : Et, 1.Timoth.6.
quòd Chriſtus impleat omnia : Et, quòd 1.Cor.12.
ipſe vivificet omnia : Et quòd operetur Act.17.
omnia in omnibus : & quòd dat vitam, 1.Cor.8.
inſpirationem & omnia, &c, quòd om- Coloſ.1.
nia ſunt à Patre & omnia per Filium ſu- Heb.1.
um Ieſum Chriſtum : Et, quòd omnia Epheſ.4.
ſunt in Chriſto & per Chriſtum tam vi-
ſibilia, quam inviſibilia, & ipſe in om-
nibus. Et quòd portat & ſuſtentat om-
nia virtute Verbi : Et quòd Deus ſit Pa-
ter omnium, qui eſt ſuper omnia & in
omnibus. Atque infinitas alias ſcriptu-
rarum authoritates proferre poſſumus, quæ
omnes confirmant, eſſentiam Divinam
eſſe omnia in omnibus, omniaque uni-
verſaliter operari ſine exceptione. Et tamẽ

Peripate-

Peripatetici nobis perſuadebunt, quòd creaturæ actus ita dividatur ab actu Dei, ut per ſe, mediante virtute activâ ijs à Deo aſſignatâ, agere queant; quam nihilominus virtutem negant ullum jam cum Deo habere commercium: Quæ quidem illorum aſſeveratio ſi eſſet vera, immanis exinde ſequeretur abſurditas: Nam ſequeretur, quòd eſſentia Divina eſſet diviſibilis, quòd Axioma Theologiæ veræ permittet nunquam, ut pote quæ concludit.

Trinitatem Sanctam eſſe individuam; &, per conſequens actus ille, quem creator à Deo accepit non dividitur à datore, neque opus eſt, ut dividatur; quoniam virtutis illius formalis diſtributor eſt reſpectu illius doni ſemper cum creatura & in creatura præſens, & à dono illo vitæ haud ſeparabilis; & per conſequens operatur omnia in omnibus immediaté, & ob illam cauſam dicitur à divino Hermete eſſe centrum cujuſlibet rei, cujus circumferentia eſt nullibi: Quare evidens eſt, quod ſit in omni re, ſed non ut pars alicujus, ſed quatenus eſt partium omnium compoſitor & ipſarum director.

Quare ſufficiat velim Peripateticis, quod creaturæ ſint cauſæ organicæ, in quibus Spiritus Dei Catholicus agit ſecundum varietatem proprietatum ipſius, quæ voluntati ejus ſunt annexæ. Quocirca evidens eſt, quòd ipſe operetur in eis & per eas, idque immediaté & abſoluté: Atque in hoc ſenſu erat, quòd Apoſtolus dixerit: Deus operatur omnia in omnibus: Non dico creatura operatur per ſe, ſed Deus in ea & per eam quaſi ejus organum agit. Verùm totum hoc expreſ-
Eſai.10.5. ſius declarat Propheta in iſtis: Væ Aſſur,
virga furoris mei & baculus ipſe eſt, in ma-
7. nu ejus indignatio mea: Ipſe autem non
13. ſic arbitrabitur, & cor ejus non ita ex-
15. iſtimabit: Dixit enim: In fortitudine
manus meæ feci & in ſapientia mea intellexi & abſtuli terminos populorum &c: Nunquid gloriabitur ſecuris contra eum, qui ſecat eâ? Aut exaltabitur ſerra contra eum à quo trahitur? Quomodò elevetur virga contra elevantem ſe, & exaltetur baculus, qui utique lignum eſt? &c: Quibus innuere videtur Propheta, quòd, cum eſſet voluntas Dei movere & agitare regem Aſſyriæ adverſus Iudæos, in qua actione Rex ille non eſſet, niſi creatura ſeu organum, in quo Spiritus Dei ad voluntatem ſuam complendam movebatur, ipſe nihil per ſe, ſed omnia virtute Divina ad exitum ſecundum velle Domini produxit: Peracto tamen negocio, Rex ille, qui non erat, niſi mera cauſa organica ſeu inſtrumentalis ſibi gloriam & ſapientiam & poteſtatem actionis illius Deo ſoli in eo actori appertinentem inſipienter arrogando, minus à Deo percipit, ac in illis verbis reprehenditur, Num gloriatur ſecuris contra eum, qui ſecat &c? Ac ſi dixiſſet:

An gloriabitur organum contra ipſum, qui agit in eo, aut dicet; ego feci hoc, cùm ſit internum & reale agens, ad cujus motum rapitur & movetur, quando & ubi placuerit motori &c: Inquit etiam Ieremias: Suſcitavit Dominus ſpiritum regum Medorum contra Babylonem. Quo arguit, reges Medorum non fuiſſe actores, ſed organa per quæ Deus egit ad ultionem. Sed ad rem revertamur. Quàm ſurda, imò quidem etiam abſurda fuiſſet illa Salomonis invocatio, ſi eſſentia & vita ventorum non fuiſſet alia, quàm illa ab Ariſtotele publicata.

Evigila, inquit, Aquilo, & veni auſter ac perfla hortum meum. Denique ſi venti fuiſſent more Ariſtotelis procreati: Vnde oritur, quòd quilibet ventus varia induatur proprietate eſſentiali; quippe quorum unus eſt calidus & humidus: Alter frigidus & ſiccus; tertius calidus & ſiccus; & quartus frigidus & humidus. Impoſſibile erat, quòd tales inter ventos differentiæ reperirentur, ſi omnes venti ratione unica informarentur & crearentur, hoc eſt, ſi ortum ſuum à motu allaterali coacto haberent. Porro ſic hoc eſſet verum, tunc idem ventus modò latere dextro, modò ſiniſtro ac in concluſione inconſtanter flare, quod quidem eſſe falſum teſtatur experientia. Venio jam ad membri Peripateticæ deſcriptionis ultimi inquiſitionem, quod ad cauſam finalem productionis ſeu generationis ventorum ſpectat. Opinio Ariſtotelis eſt, quòd natura iſtiuſmodi ventilationem produxerit ratione purgationis, purificationis ac præſervationis aëris. Verùm nos experientiâ docemur, quòd iſta ipſius aſſertio non ſit vera: Quoniam nos cum Galeno & Hippocrate obſervamus, quod venti Auſtrales ſunt contagioſi & peſtiferi, quatenus aërem reddunt denſum, putridum ac corruptum ſuo calore maligno & humiditate laxa & ſpongioſa. Hoc etiam à Textu ſancto confirmatur: Ne timete, ait David, à lue
ſeu peſte, vel dæmonio vaſtante in me- Pſalm 19.
ridie. Et Abakuk: Deo à Meridie veni- Abakuk. 3.
ente præceſſit vel anteivit eum peſtis atque Anthrax ad pedes ipſius. Imò quidem omnes venti in genere, atque etiam alia cœli meteora à creatore tam ad flagellum & pœnam, quam ad præſervationem, & ſanitatem creaturarum ordinantur, uti ex plurimus ſcripturarum locis declaratur. Quare ſequitur, quòd Ariſtoteles toto cœlo in judicio ſuo de ventis erraverit.

Ex prædictis ergo concludere poſſumus, quòd definitio ſive deſcriptio Philoſophi hujus Periparetici, quem Chriſtiani tanta veneratione ſequuntur, eſt omnino erronea ac inſufficiens: Quoniam venti ſunt creaturæ magis eſſentiales & eminentes, atque divinitate pleniores, quàm aut Ariſtoteles aut aliquis ipſius pediſſequa intellexit unquam, ut pote quæ non ſunt res interno lumine & eſſentia deſtitutæ, & conſequenter, non ab externis agentibus accidentalibus mediante fumoſa exiſtentia é terra ſcaturiente conflatæ. Sed ut Zacharias nos docet, ſunt creatæ ac animatæ per Spiritum Angelicum, & ſtanr coram Domino totius terræ & abſconduntur in poteſtate & Theſauro ſui Domini, ex quo ipſe eos pro placito ſuo vocat ad mandata ſua in cœlo & in terra atque in mari perficienda, ſive ſint ad vindictam & punitionem, ſive ad miſericordiam & benignitatem creaturis præbendam, ut infra dicetur latius.

CAPVT. III.

Vera ventorum definitio ſive deſcriptio varieformiter, ſecundum Scripturæ ſacræ ſenſum atque intentionem hoc in capite exprimitur.

IAm verò (ut mihi videtur) factionem ſeu ſectam Peripateticorum adverſus me murmurantem & ita replicantem audio. Si (inquiunt) dicta Ariſtotelis definitio non ſit bona; uti ex tuis rationibus polliceri videris, aſſigna, ſi poſſis, meliorem. Dicas ergo magis eſſentialiter velimus, quid nam revera rei ſit ventus, vel quomodo rectè eum ſecundum Paginæ ſacræ doctrinam deſcribere queas. Hiſce reſpondeo, illud poſſe multis modis ſub una eademque nihilominus eſſentia præſtari: Et in loco priori ipſum haud impertinenter poſſumus in hunc modum deſcribere:

Ventus eſt Spiritus aëreus, mediocris conſiſtentiæ, inſpiratione ſeu Spiritu Iehovæ animatus, quem de promit é Theſauris ſuis, eumque ad voluntatem ſuam ſive ſir per viam maledictionis vel vindictæ, ſive benedictionis & miſericordiæ exſequendam emittit.

Quælibet hujus definitionis particula ex convenientibus ſacræ ſcripturæ locis probatur: Et primùm, quòd venti externum ſit aër mediocris conſiſtentiæ, in eo manifeſtatur, quòd vocabula aër, ventus & ſpiritus in multis ſacrarum literarum locis per unum idemque vocabulum Hebraicum Ruach exprimuntur. Secundò, quòd interna & centralis anima ſeu actus ipſius ſit Spiritus divinus, ſeu inſpiratio Omnipotentis, facillimé ex locis anteà citatis indicatur. A flatu narium tuarum (inquit Moy-
Exodi.15.8. ſes) coacervatæ ſunt aquæ, flaviſti vento
Iob. tuo & operuit eos mare. Et Iob: glaciem Deus fortis edit flatu ſuo: flante Deo concreſcit gelu &c: ac ſi dixiſſet, Deus inſpiravit aërem ſuo ſpiritu, ita ut nulla appareat inter Angelicam creaturam, & aërem divinitus inſpiratum diſcrepantia: Nam aër dicitur externum & manifeſtum Angeli tam boni, quàm mali, animatus à Deo ad faciendum placitum ſuum, ſive ſit in puniendo, ſive ad benignitatem & clementiam ipſius manifeſtandam: Vnde patet, quòd ejus internum eſt immediata inſpiratio Dei: atque propter hanc cauſam (ut anteà eſt dictum) Angeli à D. Dionyſio Algamatha, id eſt, ſpecula clariſſima dicuntur, quæ lumen Dei recipiunt: Nonne etiam expreſſé à Pſalte regio dicitur, quòd Angelos ſuos fecerit ventos? Vbi per Angelos intelliguntur emiſſiones ejus à ſuo Throno: Atque iſtæ cum ſint aëre incorporatæ, dicuntur naturæ Angelicæ. Atque iterum Iehova dixit de Angelo, quem miſit coram Iſraëlitis in itinere ſuo per deſertum. Noli exacerbare eum, nam non feret Exod 23.20.
defectiones veſtras, quoniam nomen me- Eccleſ.9.
um eſt in eo &c: ac ſi dixiſſet, Lucida verbi mei impreſſio eſt in ipſo: Nam filius Syrach dixit, quòd ſapientia præiret Iſraelitis in columna nubis die ad præſervandum eos à magno calore: Ob iſtam ergo rationem idem Angelus vocatur in multis dicti libri locis Iehova, reſpectu actus ſui interni increati, & quandoque Angelus reſpectu ſuæ in compoſitione alteritatis, nimirum, quatenus conflatur ex duobus, ut erat creatura. Quare, ut Deus eſt Identitas, videlicet, ut ipſe componatur ex uniformi inſpiratione Dei atque humida & aërea natura mundi, hoc eſt, à creato ſpiritu, ſeu aëre creato: quod fecit Davidem (ut ſupra) aſſeverare, quòd fecerit Angelos ventos & miniſtros ſuos ignem urentem. Nonne etiam ponit Propheta ventos in numero Angelorum, cùm dicit, quòd quatuor
venti cœli egrediantur & ſtent coram dominatore omnis terræ? Zach.6.5.

Pro proxima hujus definitionis clauſula, quæ eſt, quòd Deus vocat ventos ſuos Angelicos, ex Theſauro ſuo ad voluntatem ſuam complendam, hanc habemus teſti-
monijs Prophetarum, Davidis & Ieremiæ Pſal.134.8.
confirmatam: Deus (inquiunt) producit Ierem.51.16.
ventum de Theſauris ſuis. 10.3.

Denique, quod ad ventorum uſum ſeu cauſam finalem attinet: cauſa finalis, cur venti eſſent creati & emiſſi, luculenter a ſcripto ſacro ſparſim explicatur: Venti (inquit Textus unus) faciunt mandata Dei. Et alius: Spiritus procellarum facit Dei verbum. Et alibi: Angeli Dei validiſſimi

robore

robore efficientes verbum & facientes placitum ejus. Iterum : qui facis Angelos ventos & miniſtros tuos ignem urentem. Et Iob : Fulgura nunquid mittit, & ibunt, & revertentia tibi dicent, adſumus? Vbi per fulgura intelligit Angelos, qui revelant ſua occulta : Vnde anteà dicti ſunt ignes urentes ; & in hoc etiam reſpectu Deus, qui eſt iſtorum omnium operator, dicitur ignis conſumens. Porro etiam alibi agnoſcit, quòd ventus, glacies, turbo, pruina, nubes & fulgura ſint miniſtri ad placitum ejus in quocunque negocio præſtandum paratiſſimi : Sic ventum emiſit Deus ſuper terram, ut aquæ diminuerentur & cataractæ cœli clauderentur. Et ventus egrediens à Domino detulit coturnices. Et ventus Aquilo expiratur, ad diſſipandas pluvias. Et venti Aquilonis frigidi afflatu fit glacies inſtar criſtalli : Et Dominus fecit ventum flare ab Oriente ad auferendas locuſtas à terra. Et Dominus, flante vento urente tota nocte, vertit mare in ſiccum, diviſaque eſt aqua &c: Denique in definitione ſeu deſcriptione præcedenti explicui in primis, quænam eſſet cauſa venti materialis, nimirum aëreâ ſubſtantia exiſtentiæ mediocris : Deinde expreſſi, quod forma puriſſima & eſſentialis in eo actus eſſet inſpiratio ſeu ſpiraculum Omnipotentis, qui ſuâ in Cherubinico Angelo præſentiâ animat, agitat & movet aërem materialem : Tertiò, quòd locus, in quo venti reſervantur, quouſque Creatori placeat ipſos uſui alicui applicare, eſſet cœlum ſeu aër, qui eſt arca ejus Theſauraria, in qua Magnalia ipſius reconduntur : ac in ultimo loco, quòd uſus eorum ſit ad voluntatem ipſius, qui creavit illos, complendam, idque vel in aëreo ſuo ſtatu, in quo non cernuntur, vel in ignea ſeu interna ſua conditione, in qua oculis in forma fulguris apparent; ut ex præcedenti Pſaltis Textu manifeſtè explicatur.

Baruch. 5.60. Pſal. 148.8. Pſal. 102.20. Pſal. 103.4. Iob. 38.35. Gen. 8.1.2. Num. 11.31. Prover. 25.23 Exod. 10 9. Exod. 14. 21.

Propter iſtas ergo rationes, & dictis teſtimonijs ſtipatus, has ſequentes ventorum definitiones haud incongruè compoſui.

Ventus eſt inviſibilis aër, à Divino Spiritu ſeu Verbo Iehovæ, animatus & vivificatus, atque ad voluntatem ejus, tam in cœlo deſuper, quàm in terra & aquis ſubter efficiendam emiſſus.

Vel ſic.

Ventus eſt quidam Spiritus Angelicus, aut ſubtilis aër, qui igneo Spiritu Iehovæ inſpiratur atque animatur, apparens quandoque viſibiliter in forma fulguris vel coruſcationis, & quandoque inviſibiliter & occultè : nimirum, quando auditur & non videtur, qui ab aliquo terræ angulo ad mandata emiſſoris, ſive ſint in proprietate poſitiva & benigna, ſive privativa & deſtructiva facienda remittitur.

Vel ſic.

Ventus eſt inviſibilis & occultus Spiritus animâ igneâ à Deo more Angelico inſpiratâ indutus, qui huc atque illuc alis inviſibilibus ad placitum Creatoris complendum vehitur atque agitatur.

Nam dicitur : Iehova aſcendit ſuper Cherubin, & volavit ſuper pennas ſeu alas venti : Iam verò Cherubin eſt Angelus ſeu ſpiritus aëreus, ut Seruphin eſt ignens ſpiritus ſeu intelligentia, ut anteà.

Vel in forma iſta.

Ventus eſt creatura quædam Angelica ex aëre ſecundum ejus exiſtentiam & luce eſſentiali ſeu formali agitante ei à Iehova inſpirata & producta, quam è Theſauris ſuis, vel ad mortalium flagellum & pœnam vel conſolationem & benevolentiam emittit.

Vel ſic.

Ventus eſt Spiritus quidam Angelicus aëre indutus, qui inviſibiliter ac occulte huc atque illuc, juxta voluntatem ejus qui eum creavit, movetur, cujus vox ſeu ſtrepitus licet audiatur, tamen locus, à quo venit & ad quem tendit à mortalibus ignoratur.

Spiritus (dicit D. Iohannes) ubi vult, ſpirat, & vox ejus auribus percipitur : Vnde autem veniat, aut quò tendat, ignorant mortales. Et alibi Sapiens, ignorat homo opus ipſius Dei, qua via faciat hæc omnia. Ioh. 3.8.

Vel iſto modo magis ſuccinctè, idque juxta ſententiam Salvatoris noſtri.

Ventus eſt ſpiritus, qui ſpirat ubi vult, & vocem ejus audit homo, ſed neſcit unde veniat & quo vadat. Eccleſ. 11.5.

Ac ſi dixiſſet. Eſt ſpiritus à Deo creatus, interno principio ſeu voluntate præditus.

Vel ſic ſecundum verba Davidis antea citata.

Venti ſunt Angeli Domini, validi in poteſtate, qui efficiunt verbum Dei & auſcultant voci ejus, miniſtri ejus, facientes placitum ejus.

Qui facis Angelos tuos ventos ſeu Spiritus, &c: & Angeli Dei validiſſimi robore efficientes Verbum ejus, auſcultantes voci ejus, miniſtri ejus, facientes placitum ejus. Pſal. 103.4 Pſal. 102.20.

Hiſce ergo videre licet, quàm Ethnicorum Philoſophia, quæ baſes ſuas habet ſuper ſapientiam hujus mundi, ſit huic veræ Philoſophiæ, & ſapientiæ, quæ oritur & extrahitur à fonte ſacro, oppoſita. Vnde etiam Sapientibus apparere poteſt, quàm ſit impoſſibile Chriſtiano Philoſopho, qui firmiter documentis Ariſtotelis adhæret, radicaliter in vera fide Catholica verſari: Non poſſumus (ait Salvator mundi) duobus inſervire magiſtris : & propter hanc rationem Apoſtolus, ut antea, nos monet, ut Philoſophiam & vanam fallaciam evitemus, quæ fundatur ſuper traditiones hominum & Elementa mundi, & non ſupra Chriſtum, in quo eſt omnis plenitudo Divinitatis corporaliter, qui eſt caput Dominationum & Poteſtatum, & conſequen-

ter vita & animator omnium Spirituum ſeu ventorum Angelicorum. Quare concludere fas eſt, quòd falſa iſta Ariſtotelis Philoſophia ſit præcipuum Diaboli organum ad diſtrahendum mentes mundanorum à vera cognitione Dei, utpote, quæ partim aſtutijs ſuis Sophiſticis, partimque alijs deluſionibus & vanis tentationibus omni via tentat intentiones Chriſtianorum bonas à vera & ſyncera illa ſympathia & ſymphonia, quæ debet eſſe inter Deum & creaturas ejus, diſtrahere, ut eos ad falſam ſuam doctrinam & Harmoniam Antipatheticam alliciat: Nam ex præcedentibus ſat liquidò declaratur, & per ea, quæ ſequuntur luculentius adhuc indicabitur, quod mundana iſta ſapientia ſeu Philoſophia ſit omnino Sapientiæ veræ, quæ à Deo, Patre luminis (ut D. Iacobus habet) deſcendit, contradictoria & oppoſita: Quare ipſam in hoc reſpectu vocat terrenam, animalem & Diabolicam: Atque propter iſtam rationem à Chriſtianis prudentiâ præditis, minimé eſt fervore tam ardenti & devotione tam ſuperſtitioſa inſectanda ſive inſiſtenda. Cùm ſit cauſa præcipua, quòd homines etiam iſtius noſtræ ætatis (utcunque radij Divini participes) ſuæ originis excelſæ, generisve Divini immemores (utpote ignorantia privativa obvelati) non modò tam rudes & artibus ſcientiſque veris tam ignari deveniant, ſed etiam in Theoſophiæ rudimentis tam manci & exiles redduntur, ut Deum in operibus ſuis non intelligant, aut opificem unicum per ſua opera (uti bonis Chriſtianis convenit) diſcernant; & per conſequens in creaturatum Dei myſterijs verſari neſciunt, quarum lapis Angularis eſt ſplendor & actor lucidus Omnipotentis & omnia creantis Verbi Dei: Vnde à Sap. 13. 1.
Salomone proclamatur, iſtiuſmodi homines eſſe vanos; & a S. Apoſtolo minas Rom. 1.
audiunt maledictionibus. Verùm ego majorem iſtius noſtri de ventis diſcurſus portionem demonſtratione oculari in capite ſequenti indicare aggrediar: ſemperque me in iſta mea demonſtratione ad inſtrumenti noſtri experimentalis uſum & obſervationem conſtringam.

CAPVT. IV.

Hîc author originis ventorum Meridionalium annualium rationem, Demonſtratione quadam oculari docet.

VErùm enim verò, quoniam præcedens hæc noſtra relatio Peripateticis nonnullis Chriſtianis minimé fidem ei aſcribentibus, vel rem non eſſe ita intelligendam, ac in ſcripturis loquantur exiſtimantibus, videatur fabuloſa & erronea (nam quoſdam (ſat ſcio) eſſe hujuſce conditionis homines, ubique gentium verſantes) Exiſtimo fore neceſſarium, ea omnia, vel ſaltem majorem ipſorum partem, quæ à me de ventis ſunt dicta vobis oculari quadam demonſtratione ex Inſtrumento ſeu Speculo meo experimentali collecta, indicare: in quam priuſquam me conferam, moneo lectorem, ut cum diligentia & attentione eorum, quæ anteà ſunt dicta, recordetur, & breve Procemij hujuſce ſequentis ſubjectum animadvertet.

Debemus ſedulò recordari & conſiderare, quòd Lux Catholica informans, quam Spiritus Elohim, qui ferebatur ſuper aquas, ijs impertivit (nam Auguſtinus agnoſcit, quòd iſte Spiritus igneum aquis vigorem impertiverit) Lux, inquam, iſta à vivifico Dei Spiritu emanans, poſtquam informaſſet, illuminaſſet & animaſſet Catholicam mundi materiam, omni omnium Patrum Theologiæ conſenſu die creationis quarta
Eccleſ. 42. in corpus ſolare erat contracta: Atque ob
Pſal. 104. 2. iſtam rationem haud impropriè dixit Sa-
Pſal. 18. 6. piens, quòd gloriæ Domini plenum eſt opus Solis omnia illuſtrantis. In hoc ideò ſenſu intelligi poteſt hoc Davidis: Deus Induitur lumine quaſi veſtimento. Et alibi: Deus poſuit Tabernaculum ſuum in Sole: Quo patet, quòd eſſet voluntas Creatoris omnium, quòd vas iſtud Solare abundare ſuo vitæ Spiritu, qui ex ipſius centro Harmoniam vitæ per perfectiſſimam conſonantiam Diapaſon emittit, ut mundum tam ſuperiorem, quam inferiorem ſecundum annualem cœlorum curſum atque temporalem rerum diſpoſitionem gubernaret, vivificaret, elementumque & Elementata inferius varieformiter per organa ventoſa juxta voluntatem Spiritus eum inſpirantis tam per modum generationis, quam corruptionis alterat: Nam venti agente Sole radicitus aërem mutant, animant & inſpirant, ut ipſi ibidem Angeli ventoſi à Sole ſeu potiùs à ſpiritu Catholico Domini in Sole animantur, illuminantur atque informantur: Vnde (ut dictum eſt) Titanis & auroræ filij haud injuriâ dicuntur: Hinc Syriachus: Sol eſt gloriæ Domini, hoc eſt virtutis & eſſentiæ divinæ plenus. Iam verò, quod ſpiritus iſte ſeu virtus in Sole divina, gubernet aërem, eumque Spiritu Angelico ſeu principio eſſentiali interno animat ac movere facit ſecundum motum motoris, ex iſtis Salomonis verbis docemur. Sol luſtrans univerſa Eccleſ. 1. 6.
in circuitu, pergit ſpiritus & in circulos ſuos revertitur; vel, ut Fr: Vatabl: interpretatur. Subinde circumeundo pergit ventus, & ad circuitus ſuos revertitur ventus: Inde arguendo, quod aër animatus à ſpiritu Solari, venti nomen ſibi acquirit &

ſe habet,

ſe habet, ut Angelica creatura, quippe cujus externum eſt aër; internùm verò Spiritus ſolis centralis ſeu igneus, à quo habet ſuam mobilitatem & aptitudinem ad motum gratia ſuæ attenuationis: Nec tamen intelligatis velim, me univerſum Dei Spiritum in ſole includi exiſtimare, ſed uti in ſcripturis dictum eſt, Chriſtum fuiſſe repletum & locupletem Spiritu Dei; ita quidem Deus impertivit Tabernaculo ſuo ſolari Spiritus ſui illuminantis, generantis, vivificantis atque etiam corrumpentis abundantiam, & nihilominus rei cuilibet alij in mundo eſſentialiter adeſt Spiritus ille, ſed non in una eodemque proprietatis & eſſentiæ proportione: Nam juxta communem mundi curſum, quem ordinavit ad diſponendam atque regulandam temperiem partium anni, ubi ſol, ſeu Tabernaculum iſtud Dei remotiùs diſtat, ibi potentia Divina, ſive frigidus & privativus Spiritus Dei plus minuſve operatur. Exempli gratiâ, quando ſol abeſt à noſtro Hæmiſphærio, nimirum, cùm eſt ſub terra, tenebræ, frigus, ſtupiditas & ſpiſſitudo aëris adeſſe obſervantur: Porro etiam ſole ultra Æquinoctialem lineam verſus Tropicum Capricorni ſe habente, frigiditas, pruina, nix, glacies, nubes denſæ, dierumque brevitas nobis Europæis ſe offerunt, atque etiam venti Meridionales nobis ſunt frequentes: Nam tunc temporis privativa Dei proprietas in mundo ſeptentrionali regnare geſtit: Vnde herbæ, plantæ & arbores apparent nudæ & vita quaſi deſtitutæ, quoniam Spiritus & humores congelantur & ferè mortuæ videntur. Similiter & terra ſua viriditate conſueta, eſt deſtituta ac inſtar ſterilis ac deſolatæ viduæ incipit quaſi gemiſcere ac lugere: At verò è regione, tam citò, quàm Regius ſolis imperator huic noſtro hæmiſpherio appropinquat, incipitque per ferrugineas & igneas Arietis januas in Hæmiſphærium ſeptentrionale penetrare (quod quidem verno tempore accidere ſolet) tunc creaturæ illæ ſemimortuæ & frigore Boreali congelatæ reviviſcere, dies gradatim angeſcere incipiunt, frigoris inclementia gratâ caloris præſentiâ magis magiſque indies diminuitur, Spiritus & humores in vegetabilibus frigore fixati ac congelati, liqueſcunt & mobiles ac fluidi jam redduntur. Iamque aves gaudia ſua cantilenis ſuavibus ebuccinant, aërque ſtupidus ac humidus paulatim reficitur, ac alis levibus volatuque celeri regionem Meridionalem propter rationes inferius allegaras viſitare geſtit. Et tamen non obſtante actuoſiſſimi & lucidiſſimi Spiritus in Sole abſentia, non ſequitur, quin, quòd unus & idem ſpiritus, ut pote, qui implet omnia, poſſit proprietatem ſuam privativam alterare, quando & ubi voluerit: Nam videmus plærunque contra communem & uſualem anni conſtitutionem, quòd mediante eo tonitrua, fulgura & cætera meteora ignita, atque etiam venti magis activi, nempe Orientalis & Meridionalis tempore, atque etiam in ſtatu aëris quandoque frigidiſſimo generentur: Quæ omnia perficiuntur ab eo, qui in ſole poſuit Tabernaculum ſecundum placitum ſuum, cujus eſt operari omnia in omnibus, quomodò, aut quibus organis, atque etiam quando & ubi placuerit. His ergo bene prius ponderatis, in ſtatum Demonſtrationis meæ jam deſcendam.

Demonſtratio ſeu probatio, qua docemur, quomodo venti annuales moveantur ſeu generentur, partim per vivificum, poſitivum ſive actualem illum Spiritum, qui abundanter regnat in ſole; & partim in privativo & potentiali ejuſdem actu ſeu proprietate circa polos mundi operantis.

EGo in præcedentibus dixi, quòd totus divinæ actionis in humida mundi inferioris natura effectus in congelatione & Rarefactione conſiſteret, & quòd earum proprietatum prior communiter à privativo & Boreali Spiritus Dei actu procedebat, qui per frigiditatem operatur, & poſterior operatione poſitiva agit, quæ à calore gubernatur: Iam verò ut iſtæ duæ Dominium ſibi in aëre ſeu Elemento Catholico, vel ratione præſentiæ vel abſentiæ ſolis acquirunt: Ita quidem aër univerſalis eſt vel frigidior, ſpiſſior, opacior & ſegnior, quando ſol eſt remotior ab eo: Atque iterum, quò ipſe eſt Propinquior, eò calidior, ſubtilior, clarior, tranſparentior, agilior & magis mobilis redditur aër: Obſerva ergo ex his proprietates aëris in vitro ſeu Inſtrumento noſtro Experimentali incluſi; & memento, quòd non ſit, niſi unus & idem Spiritus in Eſſentia, qui operatur tàm privativè, quàm poſitivè in aëre tam incluſo, quàm excluſo: Erat enim unus & idem Spiritus, qui per Prophetam à quatuor ventis, nimirum à quarta Boreali & Auſtrali invocabatur &c: Quare certum eſt, quòd ſit iſte Spiritus, qui gubernat univerſum aërem ſublunarem tam in proprietate privativâ, quàm poſitivâ: Et quàmvis ſpiritus iſte ſit copioſus in Tabernaculo ſuo ſolari, à quo & in quo vivaces proprietatis ſuæ actuo-

ſæ effectus declarat: Tamen nihilominus ipſe ubique præſentialiter exiſtens valet omni tempore & loco ſe ipſum in utraque proprietate exprimere. Venio jam ad demonſtrationis meæ metam.

In primo capite primi libri iſtius ſectionis primæ ſat vobis liquidò declaravi, quòd aër in vitro Inſtrumenti noſtri experimentalis incluſus, habeat in omni reſpectu relationem ad aërem ſeu Elementum mundi inferioris Catholicum: Vbi etiam probatur, quòd aërea humida natura, tam exacté mundi concavitatem impleat, ubi terra & aqua non ſunt, ne exiſtentiæ alicujus vacuitas inveniretur in ea: Haud aliter, quàm videmus aërem vitro inſtrumenti incluſum omnem ipſius cavitatem occupare; & per conſequens, ut aër vitro incluſus, facultate ſolis præſentis dilatativa, alterabitur, nimirum æſtivo tempore, quando aër externus caleſcit: Ita etiam eodem plané modo, aër externus iſtius Borealis hæmiſphærij dilatabitur, quando ſol ſuis radijs magis par**cularibus eum ſalutat; imò certé quò propinquior nobis aderit ſol, eò major erit aëris generalis, & conſequenter aëris particularis incluſi rarefactio: Ex altera parte, quando ſol Hæmiſphærium Boreale relinquens lineam Æquinoctialem dividit, & plagam Meridionalem intuetur, tunc communis dicti Hæmiſphærij aër frigeſcet ac condenſabitur, & cum eo aër etiam ille particularis vitro incluſus ſimiliter & in eadem proportione contrahetur & inſpiſſabitur: Quod quidem ex eo conſtat, quòd aqua in collo vitri obſervatur altiùs per tot gradus verſus vitri caput aſcendiſſe, quemadmodum vice verſa aëris ejuſdem rarefactio paret, ex aquæ ejuſdem in collo vitri depreſſione. Iſtis ergo à vero perito bene conceptis ſive intellectis, videlicet, quòd cauſa iſtiuſmodi dilatationis ſive rarefactionis in aëre ſit Divini hujuſce in Tabernaculo ſolari actus, præſentia & propinquitas, & quòd ratio condenſationis illius ſit actus ejuſdem Spiritus Divinitus emanantis abſentia ſive remotio, & per conſequens præſentia Divinæ potentiæ, quæ eſt Tenebris involuta: Nam, uti diximus, caloris abſentia eſt frigoris præſentia, quòd eſt Eſſentialis in potentia Divina operator: Atque iterum caloris præſentia, qui eſt actus Divini agoniſta, eſt frigoris abſentia: Vnde patet, quòd abſentia poſitivæ lucis concipit privativas tenebras & abſentia privativarum tenebrarum importat præſentiam poſitivæ lucis. His, inquam, rite conſideratis ventorum Meridionalium tam internam, quàm externam rationem, &, quomodo aër vivifico ſpiritu à ſole emiſſo animetur, facillimé colligere poſſumus: Animadvertendum eſt ergo, quòd, cum ſol nobis adeſt, æſtas ipſius præſentia creatur, aër radijs ipſius lucidiſſimis caleſit, & per calefactionem rarior & ſubtilior redditur & ratione rarefactionis amplius pro ſua exiſtentia requirit ſpatium ſeu locum: Verbi gratia: Ponimus libras duas Vitrioli in Retortam vitream, bene lutatam, naſumque ſeu orificium ejus Recipienri amplo adaptamus, lutoque optimé obducimus & obturamus, ne ulla fiat Spirituum per juncturas expiratio: Tunc ignis gradibus Spiritus, è Vitrioli mole extrahimus: At experientia docti probamus, quòd ſpiritus olim modicæ & arctæ vitrioli maſſæ incluſi, jam per ignis activitatem dilatati, & in recipiens immiſſi ampliſſimum, ubi illud non eſt inventum ſatis capax & amplum ad eos è parvulo corpore expiratos recipiendum; unde fit, ut materia illa ſpiritualis locum ad huc magis ſpatioſum pro ſua exiſtentia quærens, vitrum illud in multa fruſtula violenter & cum magno fragore rumpit, ac aërem apertum multitudine ſuorum fumorum replet: Vnde manifeſtum redditur, quòd res condenſata non niſi parvum occupabit ſpatium; ſed poſtquam dilatetur, amplum pro ſua exiſtentia, requiret continens. Hoc profectò tum evidenter inſtrumento iſto experimentali demonſtratur: Nam ubi ſol eſt aëri incluſo præſens, vel ventus calidus Dominium habet, ipſe protinus plus minuſve dilatabitur & rarefiet ſecundum Spiritum ſolarium & ventorum calidorum tunc temporis ſpirantium vigorem: Sed iſte aër jam dilatatus ſpatium pro ſuo continente eo amplus requiret, quò magis dilatatur: Atque hoc ſic probatur: Nimirum, quia aqua in collo vaſis actu frigoris elevata jam caloris præſentiâ per tot gradus deorſum pellitur, per quot aër in raritate excellit.

Quo liquet, quòd ſola ratio, cur aqua magis magiſque deorſum præſentiâ caloris præcipitetur, eſt; quoniam aër plus minuſve dilatatus ſibi locum præparat ampliorem pro ſua exiſtentia.

His ergo rite cognitis, notare debemus, quòd, ſole recenter veniente in Hæmiſpherium, in quo Hyems ſuum habuit Dominium, atque ideò, ubi frigiditas loci aërem condenſavit: Verbi gratiâ, quando ſol Hemiſphærium noſtrum relinquens in illud meridionale migrat, convertendum aërem ejuſdem, olim hyemalem, in condirionem æſtivalem, incipit immediaté agere ad aëris illius mundi loci, rarefactionem: Atque ille aër ita rarefactus, & quaſi radijs ſolaribus animatus devenit agilis plumiſque levibus videtur indui: Vnde fit, quòd ipſe lucis ſolaris Spiritu ſic animatus à plaga Meridionali, in qua dilatatur, ad locum capacitate ampliore evolat, ut pote qui con-

tinens

tinens Medionale invenit ad ipſum in ſtatu ſuo rarefacto continendum : Inſufficiens ergo ipſe, ſpiritu ſolari ſic animatus, lineam Æquinoctialem tranſire cogitur, ut Septentrionale Hæmiſphærium viſitet, in cujus ingreſſu facit ſtrepitum, ratione craſſitei & reſiſtentiæ frigiditatis aëris hyemalis in plaga ſeptentrionali : Atque iſte aër ſic animatus & divino actu in ſole ab auſtro verſus Aquilonem cum tanto ſtrepitu evolans eſt ventus ille , quem Auſtralem ſeu Meridionalem vocamus, qui propter eam rationem nobis tam frequenter Principio Hyemis , videlicet immediatè , poſt quam Sol Zodiaci libram, ſive æquinoctium autumnale tranſiendoſuum in ſcorpionem fecerit ingreſſum.

Hinc,inquam,eſt,quòd menſibus Octobris , Novembris & Decembris venti iſtiuſmodi ſunt adeò inter nos frequentes; unde tot imbribus Meridionalibus ab ijs ſalutamur : Nempe , quia frigus ſeptentrionale condenſat aërem Meridionalem fugitivum in nubes : Atque iterum nubes propter calorem Meridionalem ijs incluſum facilis ſunt ſolutionis , uti vobis in Nubis deſcriptione explicabitur planius. Hoc totum ocularitèr demonſtratur Inſtrumenti noſtri Experimentalis obſervatione : Nam ſolius manus humanæ ſuper caput vitri impoſitæ contractu , aër incluſus rareſit & dilatatur : Vnde fugit ad Polum oppoſitum , videlicet ad regionem aquæ frigidæ , quam ob iſtam rationem præcipitat & deorſum compellit : Quo arguitur , quòd aër frigore contractus caloris contactu dilatatur & viam facit ad partem oppoſitam , quæ eſt frigidæ ſeu Borealis naturæ.

Ex altera parte venti Boreales , & glacies & Nix , quæ ſunt hyemali tempore frequentiores , efficiuntur ab afflatu illo , qui emittitur à Deo in potentiali & privativa ſua natura , quam in iſto mundo exercet , ſeu ſecundum voluntatem ſuam exſequitur , tunc videlicet temporis , quando arca virtutis ſuæ activæ Theſauraria, eſt remotior : Propter hanc etiam rationem poſuit circa polos mundi ſui frigoris Theſauros , ut pote , qui remo-

Iob. 37. 9. tius ab Æquinoctijs diſtant. Hinc dicitur

Iob. 38. in ſcripturis , quòd frigus ab Aquilone veniat : Et , quòd flante Deo concreſce-

Eccleſ. 43. 22. ret gelu : Et , quòd frigidus ventus Aquilo flaverit & gelaverit , & quòd Chriſtallus ab aqua ſuper omnem congregationem aquarum requieſcit , & ſicut lorica induit ſe aquis. Atque iterum : Veniſti ne in Theſaurum nivis , aut in Theſaurum grandinis inſpectionem habes? Et tamen lux ſeu proprietas Dei actualis & dilatativa non diſtinguitur aut dividitur ab eo , quamvis ab Aquilone juxta voluntatem ſuam ſpiret in potentiali ſeu privativa ſua diſpoſitione : Quatenus tenebræ ſunt ei ac ipſa lux , ut ait Propheta Regius. Ob iſtam igitur rationem ſolet quandoque in ſua iracundia ſpirare ab Aquilone tam cum fulgure , & tonitru , quàm cum nivibus , pruina &

glacie &c : Vnde Propheta : Ecce turbo Ezek. 1.

venit ab Aquilone & nubes magna igne involuta &c : & tamen , tam nix frigida cum grandine atque etiam fulgure & calore liqueſaciente procedunt ab uno

eodemque Spiritu in Eſſentia : Vtcun- Ezek. 37.

que in proprietate ſua ſit multiplex (ut dictum eſt) unde Propheta (ut anteà citatum) vocavit unum eundemque Spiritum , nimirum unum & idem verbum in Eſſentia à 4. Ventis virtute differentibus.

Quod etiam Pſaltes Regius in his: Emittente ſermonem ſuum in terram quàm celerrimè , excurrit verbum ejus, qui edit nivem ſicut lanam , pruinam ſicut cineres diſpergit , deijcit gelu tanquam fruſta , coram frigore ejus quis conſiſtat ? Emittens verbum liqueſaciet iſta , ſimul ac efflat ventum ſuum , effluunt aquæ. Quibus evidens eſt , quòd Deus ſit ſemper unum & idem in ſe ipſo ubicunque adeſt , nimirum in ſeptentrione, ubi operatur privativè , aut in ſole , in quo gloriam ſuam activam exprimit : Et tamen ejus voluntas eſt idem ei, quod eſt ejus Noluntas , hoc eſt , tam poſitiva ejus proprietas quàm privativa unitatem ſuæ eſſentiæ concomitantur, reſpectu illius , licet reſpectu noſtri , qui patimur , videtur diſcrepare : Sic etiam voluntas & Noluntas homini concedenti vel neganti petitionem ſunt idem: Licet petenti videantur omnimodè contraria æquè ac bonum & malum : Exempli gratiâ negativa ejus in poſitiva ſua proprietate diſcernebatur , quando moriente corpore ſalvatoris , ſolis ſplendorem , gloriam luminoſam & radios in ſe ad corporis ipſius centrum contra omnem Ethnicorum , aut Philoſophantium aut, Aſtronomorum imaginationem, hoc eſt , contra naturæ curſum (uti anteà eſt Demonſtratum) contraxit , adeò ut ſol tam niger & tenebroſus appareret ac ſi eſſet pix.

Concludo Igitur , quòd quando proprietas Divini Spiritus potentialis moveat aut agat in aëre , aër contrahitur vel allicitur verſus polum quaſi centrum , atque ita in nives , pruinas , grandines & cætera tranſmutatur &c : In quo temporis ſpatio Inſtrumentum noſtrum experimentale naturam prodit præcedenti contrariam : Nam ſecundum mutationem aëris excluſi , hoc eſt, Catholici mundi inferioris elementi , aër incluſus contrahitur , & caput vitri tanquam ad polum arcticum frigidum elevatur. Atque hoc denotat , quod Catholicus ſeu externus è vitro excluſus aër , ſimili planè ratione

in mundo operetur. Apparet igitur, quòd ratio ſpirituum iſtorum emiſſorum ſit occulta & nemini noſtrum, qui in profundo ignorantiæ abyſſo ſumus immerſi, revelata: Sed ſolummodò ijs, qui veræ ſapientiæ Doctrina ſunt inſtructi, quam Salomon confitetur, eſſe veram omnium rerum operatricem & realem atque ſolummodò ſapientem artificem ſeu magiſtram, quæ iſta Dei myſteria, dignis revelare ſolet: Nam verba ejus ſunt; Sapientia me docuit vim ventorum & virtutes Elementorum &c: Sed ulteriorem & ſtrictiorem ad huc inquiſitionem in Meteorologiæ Ariſtotelicæ medullam efficiam, & quid ipſe de nubium & pluviæ generatione cogitet, jam paucis aperiam. Sap.7.20.

CAPVT. V.

Quòd Ariſtotelis Doctrina de nubium & guttarum pluviæ generatione inveniatur omnimodè veræ ſapientiæ inſtitutis contradictoria.

NVnc autem ad ſcientiæ Ariſtotelicæ de meteoris aquaticis examinationem accedimus. Et, quoniam cauſæ nebularum, ut pote quæ ſunt nubes tenues, ſub communi nubium Titulo comprehunduntur, mihi ſtatutum, loco priori, generali nubis deſcriptioni inſiſtere. In primis ergo Ariſtotelis de Nubibus opinionem citabo, ac tum poſteà ipſam cum ſacrarum literarum de ijs ſententia comparabo, ut mediante iſtiuſmodi ad invicem relatione diſcernamus, utrum Peripatetici de eſſentia nubis propoſitum cum veritate conſentiat nec ne Opinio ergo Ariſtotelis, quam Philoſophi Chriſtiani pro hodierno die ſequuntur, eſt, quòd Nubes ſit vaporis cujuſdam à terra & aqua in mediam aëris regionem vi Solis & ſtellarum attracti, & in nubis conſiſtentiā, virtute extremi frigoris loci, contractio ſive congelatio, quæ tum poſteà partim caloris ſolis & partim poteſtate ventorum huc atque illuc per mediam aëris regionem fertur: Ecce, hæc eſt perpulchra illa Peripateticorum de Nubis generatione intentio.

Diffinitio ſeu deſcriptio nubis Ariſtotelicæ.

Iam verò, ut melius iſtius negotij veritatem intelligamus, & an Ariſtoteles ſit verus in ejuſmodi nubis deſcriptione vates, vel falſus ſeu ſpurius Propheta, colligamus, oportet nos inprimis conſiderare, quid Textus ſacer de genuina Nubis generatione nos doceat, & quomodò cum prædictæ deſcriptionis Ariſtotelicæ ſenſu conveniat: Quod quidem, ut Methodo meliori diſcernatis, ipſorum dicta ad invicem comparabimus, quò melius quilibet mediocriter literatus de re iſta determinare queat.

In definitione ejus præcedenti cauſam nubis efficientem & procreantem facit Ariſtoteles calorem ſive actum ſolis & ſtellarum: Nam aſſeverare videtur, quòd virtute eorum, vapores ſurſum attrahente ſeu elevante, nubes in media aeris regione fiant; ſimul atque affirmat, ipſas huc atque illuc in media aeris regione, partim motu ſolari & partim ventis moveri: Porro etiam opinatur, quòd cauſa vaporis contractionis iſtius in nubis conſiſtentiam ſit temperies extremè frigida mediæ illius regionis: Ita, ut duo aſſignare videatur ad nubis generationem ſeu conſiſtentiam agentia externa, conditione ad invicem contraria, nimirum calorem ſolis & cæterorum aſtrorum & frigorum mediæ aeris regionis: Internam verò nubis cauſam agentem aſcribit nullam, & per conſequens eam pro re quaſi mortua & inanimata & accidentaliter proveniente concludere videtur. Propter iſtam igitur rationem varia ſe offerunt cuilibet ſagaci conſiderationi in prædicta deſcriptione Ariſtotelica dubia, quæ penitiori & acutiori mentis humanæ acumine ſunt reſolvenda & determinanda, priuſquam ipſa directè de ea judicare poteſt: Quorum prius eſt, an ulla ſit in calore ſolari atque Aſtrorum virtus attractiva ad ſurſum in mediam aeris regionem, vapores è terra & aqua pro nubium generatione elevandos nec ne. Secundum, an medij aeris frigiditas ſit cauſa efficiens condenſationis vaporis ſublimati in nubem. Tertium, an Nubes externis ſolummodo cauſis efficientibus, nimirum mediantibus motu ſolari & ventis moveantur, & an principijs internis, quibus agitantur ſint deſtitutæ, vel potiùs ab interno aliquo agente ad verſus mentem Ariſtotelis animetur. Hiſce tribus quæſtionibus ordine idque breviter reſpondebo. Ad primam ergo Dicimus, quòd aſſertio illa Peripateticorum eſt erronea & falſa, quæ dicit, quòd Sol, Stellæ, vel ignis, virtutem aliquam attrahendi in ſe habeant, & conſequenter, quòd attrahant ſurſum vapores & exhalationes à terra & aqua in mediam aëris regionem: Nam experientiâ probatur, quòd potiùs vapores & exhalationes à ſe pellant ſive propulſent, hoc eſt, res calore rarefactas diſſipent & expandant, quàm ut eos ullo modò ad ſe alliciant vel attrahant, & per conſequens illud, quòd plærique homines imaginantur, eſt falſum: Videlicet, quod Sol fumos ſurſum attrahat, aut, quòd ignis vapores aquæ attenuatæ alliciat ad ſe: Sed dicimus, quòd ipſorum officium ſit rarefacere

facere & ſubtiliare aquas & humidiorem terræ ſubſtantiam in exiſtentiam vaporoſam reducere; & tunc affirmamus, quòd tales ſubſtantiæ in vaporum exiſtentiam redactæ, poſſint per ſe & ſine ope alterius ſurſum tendere: Nam, ut gravia appetitu innato tendunt deorſum, ita quidem è regione, quòd leve eſt naturali inſtinctu ſurſum petit. Verùm totum hoc perſpicué per Inſtrumenti noſtri Experimentalis obſervationem domonſtratur: Nam, ſi manum ſuper globoſam ejus ſummitatem impoſueris, aër vitro incluſus dilatabitur ſubitò & in ſua dilatatione ab agente rarefaciente evolabit: Multò minus materiam fumoſam ad ſe trahet.

Quibus evidens eſt, quòd tametſi in oculis mundanorum, vapores ſeu fumi ſurſum petere videantur, ac proinde concludunt, quòd ipſorum à terra motus ad ſurſum debeat ab attractiva ſolis & aſtrorum virtute procedere; tamen iſta eorum aſſertio probatur oculari experimento eſſe falſa: Quatenus experientiâ docemur, quòd natura lucis & caloris ſit attractioni contraria, ut pote cujus ſolius eſt rarefacere, & rarefaciendo diſſipare ſeu diſcutere, cùm è regione attractio ſeu contractio ſit nihil aliud, quàm condenſatio ſeu congregatio quædam à proprietate Frigoris effecta: Quemadmodum ſpeculo ſeu Inſtrumento noſtro Experimentali perſpicué demonſtratur. Sed jam probabo fundamenta Ariſtotelis, quæ volunt, quod nubes ſint ex vaporibus à terra ad mediam aëris regionem elevatis, procreatæ, eſſe omnimodè veritati diſſentanea. Oportet ergo in primo loco conſiderare, ſenſum ſcripti ſacri eſſe huic definitionis membro plané contrarium: Vt pote, ex quo colligimus, quod fide ſit intelligendum, aptata eſſe ſecula verbo Dei, ut
Heb. 11, 2. ex inviſibilibus viſibilia fierent &c: Quare certum eſt, quod neque terra nec aqua viſibiles ſint nubium origines, ſed potius ſimplex aëris ſeu Elementi Catholici ſubſtantia, oppoſitis ventorum flatibus in nubis conſiſtentiam condenſata: Atque hoc etiam ex varijs alijs ſcripti ſacri locis confirmatum habemus:
Iob. 28. 25. Nam Iob: Deus ſapientiâ aptat pondus aëri, & appendit aquas in menſura, li-
Iob. 26. 9. gat eas in Denſis nubibus, facit pluviæ ſtatuta & viam fulgetro Tonitruum. Quibus confirmat primùm vir patiens, quod Deus Pater ſit radicalis iſtius operis Meteorologici author, æternuſque ille efficiens, quo mediante operatur.
1. Cor. 8. 6. Eſt ejus ſapientiæ Spiritus. Quod etiam concordat cum iſto Apoſtoli Textu: Nobis eſt unus Deus Pater, ex quo omnia, & unus Dominus Ieſus Chriſtus, per quem omnia. Secundo quod aër ſit ſubjectum tam Meteororum ignitorum, quàm aqueorum: Nam condenſatione ipſius facta eſt nebula & Nubis conſiſtentia, quæ tum poſteà in pluviam majore adhuc condenſatione & reſolutione convertitur: At ſi aer nimium rarefiat in conditione fulguris mutatur: Nec dico quidem actum ipſius fulguris eſſe aerem; ſed potiùs eſt lux admirabilis, quæ veſtitur aëre quaſi veſtimento, mira prædictæ ſapientæ virtus, quæ ſe multiformiter in aëre manifeſtat, ut alibi eſt dictum: Nam ubi ejus actio poſitiva magis viget, ibi aër magis coruſcans & fulgureus redditur.

Iam verò, quòd aër ſit materiale Meteororum Aquaticorum ſubjectum, Textus præcedens his dictis importat: Deus ſapientiâ ſua aptat pondus aëri, hoc eſt, condenſat pro ſuo placito in Nebulas & Nubes: Nam verba ſequentia hoc idem arguunt: Appendit (ait Textus) aquas ſeu nubes in menſura &c: Aut eas attenuat in fulgura, ut ex Textu reſiduo colligimus, & ſemper ſapientiæ Spiritus adeſt, in iſto vehiculo ſe in varias ſpecies inſtar alterius Protei convertit. Denique ex dicto Textu elicimus, quòd inviſibilis aër alteratur in pondere & menſura in conſiſtentiam viſibilem nubium, quæ tum poſteà in pluvias liqueſcunt, & fulgurum, quæ compreſſione apparent oculis. Porro etiam, quòd neque ſit Terra nec aqua, ſed ſolus aër, à quo nubis ſubſtantia oritur, ex iſtis apparet. Aperiet Iohova tibi (inquit Moyſes) Theſaurum ſuum optimum cœlos, dando pluvi- Deut. 28. 12.
am terræ tuæ ſuo tempore. Ex quibus obſervamus in primis, quòd per cœlos intelligit aërem: Nam in aëre nubes procreantur, atque iterum: Aër vocatur cœlum in multis ſcripturæ locis, ut volatilia cœli &c: Vnde concludimus, quòd ipſe ſit arca Dei Theſauraria, ex qua ipſe juxta placitum, ſuum producit & efformat nubes, quaſi viſibilia ex re inviſibili. Secundò, quòd aër vocetur Theſaurus ejus optimus, & per conſequens, ut pote ex quo Deus non modò creaturas ſuas Meteorologicas extrahit, ſed etiam ſapientes nonnulli ſummum eorum bonum expectant. Præterreà alibi legimus: Propterea aperti ſunt The- Eccleſ. 43. 17.
ſauri & evolarunt nubes & nebulæ ſicut aves. Sed hoc ad huc evidentius ſermone Iob. 37. 21.
iſto redditur. Subitò aër condenſabitur in nubes, & ventus tranſiens fugabit eas. Quo arguit expreſſé, quòd aër ſit arca Dei Theſauraria, ex qua nubes condenſatione eliciuntur, & quòd cœlum ſit unicus Theſaurus, ex quo ipſæ extrahuntur: & per conſequens nec terra nec aqua, ut Ariſtoteles putavit: Quod quidem ſi eſſet verum, animadvertatis velim, quàm abſurda impoſſibilitas ſequeretur: Nam tunc, cum ſol ſolet aquas æſtivo tempore attenuare, aërem maximé redderet

vaporum multitudine ſpiſſum, & tunc major adhuc irregularitas ſubinde oreretur ad ſubvertendam rationem Ariſtotelis de nubium generatione: Nam ſi hoc eſſet verum, majorem nubium & pluviæ copiam expectaremus æſtivali, quàm byemali tempore, utpote, quo ſpatio vapores magis redundant ex ſtagnorum, torrentium & fluminum exhalatione per præſentiam Solarem: At hoc effectu probatur falſum. Ac denique non eſt calor Solaris nec ſyderum, ſed æternus Ichovæ ſpiritus, qui habet Dominium in ventos mundi Angelicos, in quibus organicé movetur & operatur omnes iſtas alterationes Meteorologicas, in aëre & per aërem, uti infra declarabitur: Vnde dictum erat, ut ſupra, Sapientiâ fecit pondus aëri, & nubes appendit in menſura &c: Sed venio jam ad ſecundum dubium.

Pro reſolutione ſecundæ quæſtionis dico, quòd ſit alius modus condenſationis vaporis inviſibilis ſive aëris in nubem, quam eſt ille ab Ariſtotele effictus: Nam ubi ille aſſerit quòd iſtiuſmodi inſpiſſationis actus à contractivo mediæ aëris regionis frigore fiat, admiratione dignum venit, cur effectus iſte non etiam alijs temporibus eveniat, nempe cum venti ſpirant à ſuis terræ quartis ſive plagis: Nam, quando venti Auſtrales dominium habent, tunc nubes obſervamus multiplicari, & pluvias abundanter cadere: ſcire, inquam, velim ab iſtis Peripateticis, cur vapores tam affluenter é terra & aqua illo præſertim tempore, dum venti iſtiuſmodi ſpirare ſolent, plus, quam alio, in quo ipſi dominium non habent ad nubes tam copioſas in aëre procreandas aſcendant, aut cur vapores taliter aſcendentes magis coagularet ſeu condenſaret mediæ aëris regionis frigiditas illo, quàm alijs temporibus, cum nubes calidæ aeruc ſpiſſus, radijs calidis loci mixtus, qui Borealiter ab æquinoctio pelluntur debeant potius mediæ regionis frigora moderari & mitigare. Scio profectò ipſos, quid reſpondeant, penitus ignorare: Quare eos ulterius in hac re non premam: Sed ut melius eliciatis veritatem, qua aër in nubes condenſatur, experimentum à me ipſo expertum, quo in nebularum & nubium generationis myſterio eram inſtructus, vobis paucis explicabo. In itinere meo à Civitate Venetiana Auguſtam Vindelicorum verſus, ut inter montes & ſcopulos Alpinos viam feci quodam die, toto Horizontis cœlo etiam claro admodum & ſine ullius nubis macula apparente, & per conſequens Sole liberos ſuos radios undique, ſine ullo nebuloſo impedimento ejaculante, in montis admodum ac præ cæteris proceri ac præcipitis ſummitate, idque præcipué ex unico ejuſdem latere, contra quod nihilominus Solis radij feriebant fortiter, nebulam gradatim creſcere & augeri animadverti, quouſque tandem illa erat in nubis denſæ conſiſtentiam redacta, quæ tandem in pluviam eſt reſoluta, & toto hoc tẽpore, aër erat undique, excepto illo ſcopuli latere, nimirum ab ejus faſtigio ad baſin feré uſque clarus & nebulis ac nubibus immunis. Primò certe rei novitate admiratus ſum, remque mecum ſeriò conſiderando tandem ex curru deſcendi, gramenque digitis arripiendo illud in aërem apertum projeci, ut venti viam exinde diſcernerem: Inveni autem ejus ſpiracula directè adverſus illud montis ſupereminentis latus dediſſe. Quo ſtatim colligebam, quòd gradus in progreſſione à vaporis aërei in nebulæ & à nebula in nubis conſiſtentiam eſſent à majori vel minori, communis & Catholici aëris compreſſione, effecti: & quòd ventus aërem fugientẽ proſequens, illam ſolummodo aëris portionem appoſitione & compreſſione parum poſt parum coagulaverit, cujus fugam ſcopuli reſiſtentis proceritas impediebat, atque hac ratione aër aëri additus in ſtatu inviſibili & tenui in formam viſibilem & denſam alterabatur: Vnde primùm nubecula, deinde nubes ſecundum anteriorem montis effigiem generabatur, quæ tandem calore Solis in pluviam eſt reſoluta, toto alio aëre manente claro. Quo quidem oculis apertis percepi, quòd nubes non eſſent more ab Ariſtotele deſcripto procreatæ, nimirum à vapore è terra & aqua elevato, ſed inſpiſſatione tenuis ac inviſibilis aëris in Nebulæ conſiſtentiam, & ab illa in nubem à nubecula per unum denſitatis gradum differentem. Qua quidem obſervatione percepi Iobi iſtam aſſeverationem confirmatam dicentis: quòd ſubitò aër condenſabitur in nubes, & tranſiens ventus fugabit eas: Iob.37.21. Verùm enim verò, haud parum ad huc in eo hæſitabat ſpiritus meus, conſiderando, quòd montes & proceri ſcopuli eſſent ubique, quo aërem fugientem impediant in omni loco reperiendi: at Nubes é contra etiam in deſertis plenis, atque in mari aperto, ubi montes ac ſcopuli non ſunt apparere ac movere cernimus. Quod mecum ſeriò & ſæpe revolvens, tandem aliâ experientiâ edoctus opinione illa mea aliquantulum profundiùs eram radicatus: Nam mecum haud inconſulté cogitabam, nullum eſſe ventum in cœlo cum Dominio. Spirantem, qui non habet ventum alium vel oppoſitum vel collaterâlem, qui ei in Elemento communi ſeu Catholico non concurrit: utcunque non diſcernitur ob venti potentioris dominium, qui non aliter obſcurat actiones minoris venti, quam præſentia Solis ſolet candelæ accenſæ lumen. Iam vero, quòd venti duo uno eodemque tempore ſpirent, experientiâ iſtâ fui inſtructus: Ego ſæpius per Maria invectus, obſervavi, quòd, cum ventus prædominans decreſcere aliquantulum in ſuo vigore per vices, & vela navis non niſi debiliter urgeret, vontus ei oppoſitus ſuos

patefe-

patefecerit flatus, quippe quorum virtute vela contrariè movebantur, quouſque ventus prior in aëre reſurgens fortiorque evadens, vela iterum, ut anteà, ſuis viribus impleret, noſque ad metam nobis deſideratam conduceret. Porro etiam ipſas ſcripturas habemus ad teſtificandum, quòd duo vel plures venti uno eodemque tempore crebrò ſpirent: Nam inprimis idem ſpiritus à quatuor ventorum plagis ab Ezekiele erat invocatus; Et Daniel: Ecce quatuor venti cœlipugnabant in Mari magno: Et Zacharias, iſti quatuor equi ſunt quatuor venti, qui egrediuntur & ſtant coram dominatore omnis carnis. Quibus manifeſtum redditur, quòd non unus vel duo venti, ſed etiam plures ſimul in cœlo ſpirare queant: Nam ex ſpiraculis ſuis oppoſitis vel tranſverſis nubes, Turbines, tempeſtates, fulgura & tonitrua ſunt communiter effecta. Quod omne Poëta ille profundiſſimus Homerus biſce agnoſcere videtur, quæ à Græcanico in Latinum ſermonem ſic transferuntur.

Ezekiel. 37. Daniel. 7. Zachar. 6. 1.

Tantus cæleſti rumor percrebuit aulâ,
Cùm ſæva alterni ruerent in prælia Divi:
Neptunum contra bellabat Phœbus Apollo:
Adverſus Martem certabat Pallas Athenæ.

Vbi per divos intelligit Spiritus Angelicos, qui à ventorum præſidibus ſimul emittuntur, qui per eorum in campo aëris aperto concurſum more contentioſo juxta prædictum Prophetæ Danielis ſenſum, inter ſe contendunt & luctant: Nam per Neptunum arguere videtur plagæ occidentalis præſidem, qui eſt conditionis aqueæ; & per Phœbum præſidem Orientalem, cujus ſpiracula ſunt ignea: Per Martem intendit fulgura &c: At Ovidius iſtam in aëre pugnam luculentius ſic deſcribit, ubi Boreas videtur habere Dominium.

Idem ego, dum Fratres cœlo ſum nactus aperto,
Nam mihi campus is eſt, tanto molimine luctor,
Vt medius noſtris concuſſibus inſonet Æther,
Exiliantque cavis eliſi nubibus ignes.

Vbi per Fratres Boreæ videtur intelligere ventum Auſtralem & cœteros Cardinales, qui, dum Boreas flat cum Dominio, more fluctuoſo contendunt in aëre, & non modò nubes, verùm etiam Tempeſtates in Elemento aperto, pariunt. Quare ulteriori dubio non eram diſtractus, ſed pro certo ſtatuebam, quòd aut duo aut plures venti ſimul ſive more oppoſito ſive tranſverſali flare poſſint: Quorum concurſu aër inviſibilis intermedius comprimitur & in Nebulæ nubiſve ſubſtantiam redigitur, quæ nubes nihilominus ab illo pellitur & fugatur vento, qui majus habet in cœlo Dominium, juxta prædictum illud Iobi: Subitò aër condenſabitur in nubes, & ventus tranſiens fugabit eas: Ita, ut de facili ſit colligendum, quòd nubes formetur, quo ad ejus exiſtentiam ab aëre in hunc modum: Aër integram cœlorum cavitatem implens, & per conſequens mundus ſublunaris & Elementum Catholicum habd injuriâ dicendus, cogitur violenter coram venti unius ſpiramine movere ac fugere: Sed in ſuo motu ſeu fuga à vento priori tum ſitu, tum natura contrario, utcunque viribus imbecilliori impeditus, per aſſiduam partium appoſitionem & compreſſionem concreſcit & coagulatur paulatim, uti in obſervatione mea juxta montem eſt dictum, à ſubſtantia aërea & inviſibili in nebulæ vel nubis conſiſtentiam: His ergo rite conſideratis, evidenter conſtat, opinionem illam Peripateticorum de nubis generatione eſſe falſam & erroneam.

Iob. 37. 21.

Iam verò ad Tertij & ultimi dubij reſolutionem venio, quod eſt, an nubes ſolummodò ſuperficialiter & ab externo, nimirum ventorum tranſeuntium & caloris Solaris actu (uti eſt opinio Ariſtotelis) & non ab interno & centrali aliquo agente moveatur nec-ne, cujus mandatis non modò venti obediunt, ſed & nubes partim Spiritu interno movente & partim ventis ab illo etiam ſpiritu animatis huc atque illuc feruntur. Reſpondeo, quòd nubes contra vanam illam Peripateticorum aſſertionem ſuo interno agente fruatur, quòd eam vocat, hoc eſt, ad placitum ſuum perficiendum, incitat: hoc inquam principium nubis internum, eam quaſi vehiculum ſuum dirigit, quò & quomodò ei placuerit: Nam ut agens hoc eſt Catholicum, ita quidem illud non abeſt à ſpiritu venti, qui etiam præſens eſt cum nube, utpote, quæ ſapientiæ ſpiritu conflatur atque animatur: Nam, cùm dictus ſpiritus agens ſit præſens, cum & in ſpiritu venti, ipſe in & mediante ſpiritu Angelico venti operatur centraliter in aëre, & facultate ſua congregativa aërem contrahit in ſpeciem nubis, quam tum poſteà facit ſuum Tabernaculum & aſcendens ſuper ſpiritum Angelicum, & volans ſuper alas venti, facit ſuum tabernaculum cum vento movere ſecundum voluntatem ſuam: Hinc, inquiunt ſcripturæ: Nubibus denſis obtegit Deus cœlos, qui comparent terræ pluviam, qui facit, ut proferant montes fœnum

Pſalm. 147.8. tes fœnum & dent jumentis cibum. Et
Iob.22. Iob : Denſæ nubes Tugurium ejus : Et
David: Nubem expandit Deus pro tegu-
Pſal. mento : Et Moyſes : Deſcendit Domi-
Num.11.25. nus in nube , & locutus eſt ad eum. Sed
totum illud, quod à nobis eſt anteà dictum
ex iſtis ſequentibus luculentiſſimé explica-
2 Reg.22.8. tur : Inclinavit Iehova cœlos & deſcendit
& caligo ſub pedibus ejus & aſcendit ſu-
per Cherubin & volavit ſeu lapſus eſt ſu-
per pennas venti. Poſuit tenebras in cir-
cuitu ſuo latibulum , cribans aquas de nu-
bibus cœlorum præ fulgore in conſpectu
ejus nubes accenſæ ſunt &c : In quo Textu
totum illud anteà à me allegatum confir-
mari videtur : Nam primùm dicitur, quòd
Deus ſuper Cherubin aſcenderet , qui eſt
aëreus & per conſequens ventoſus ſpiritus
ſive Angelus, in quo verbum Domini mo-
vebat , & tunc in & mediante iſto ventoſo
ſpiritu , tugurium ſibi obſcurum efforma-
bat. Nam dicitur: Poſuit tenebras in circui-
Pſalm.104.3. tu ſuo latibulum &c : Sive currum : Nam,
ut David habet : Nubes denſæ vehiculum
Pſalm.67.17. ſeu currus Dei , qui itat ſuper alas venti. Et
alibi dicitur: Mons Dei coagulatus, in quo
beneplacitum eſt Deo in habitate : Ita , ut
luculenter conſtet , quòd Spiritus Dei mo-
veat Spiritū Angelicū : Cum, quaſi orga-
num primi ordinis, & ſpiritus, informat at-
que excitat aërem cum natura ventoſa , ut
pote cujus motu ſive actu in eo aër tranſ-
mutatur in naturam ventoſam : Vnde Pro-
phera , ut anteà : Qui facis Angelos ven-
tos. Tunc ille aër ab una eademque Divi-
nitate animatus aërem communem in nu-
bes reducit , quæ loco curruum ei inſervit,
qui eſt unicus in iſtis omnibus operator,
mediantibus varijs organis : Quorum u-
num eſt in alio magis centrale , & per con-
ſequens dignitate ptius : Nam quo magis
internum eſt organum, eò præſtantius, no-
bilius & potentius , ut pote propinquius
accedens ad Divinitatis ſedem , quæ ver-
ſatur in centro, & in centro agit & opera-
tur omnia. Quod Deus eſt motor unicus
in tonitribus , quòd loquatur ex turbine &
nube, & quod ſit pro velle ſuo ignis conſu-
mens , & quòd agat centraliter in ventis,
Nubibus, nivibus & tempeſtatibus, & quòd
omnia iſta mediante ſpiritu ſapientiæ per-
ficiantur , ubique ſparſim teſtantur ſcriptu-
ræ ſacræ : Quare in conſulté ſatis conclu-
ſere Peripatetici , nubes ſolummodò à ſolis
calore aut à vento, quaſi externis ſolis prin-
cipijs animatas movere; Cum hiſce , quæ
dicta ſunt, liquet, quòd nubes ſit Taberna-
culum , Tugurium & currus æterni illius
ſpiritus , cujus equi (ut Propheta Zacharias
habet) ſunt quatuor venti ſeu potiùs ſpiritus
Cherubinici , qui ventis præſunt , eoſque
animant. Quare evidens eſt , quòd volun-
tas ſive centrale Principium motionis, inſit
nubi : Sed Angeli & venti ſunt miniſtri ſeu
organici motores , qui movere eam ſolent
ſecundum voluntatem primi & centralis
in ijs agentis. Quare, tametſi in præceden-
tibus probavi , quòd aër eſſet nubes con-
denſatus , & ventus tranſiens fugaret eas,
juxta Iobi ſententiam; tamen ille, qui man-
dat iſtiuſmodi nubium generationem me-
diantibus ventis , eſt unicus & centralis ille
agens & motor tā in nubibus, quàm ventis,
qui juxta, voluntatē fecit miniſtros ſuos eū
movere & portare , ubi vel quò ei placebit:
Hinc ergo Salomon : Sapientia ejus abyſſi
ruperunt ſe & cœli deſtillant rorem. Et
Iob : Flante Deo concreſcit gelu : & alibi:
Sapientiâ aptat pondus aëri & appendit a- Prov.30.20.
quas in menſura &c : Audacter ergo con- Iob.37.
cludere poſſumus, tam adverſus Ariſtotelis,
quàm aliorum Ethnicorum Doctrinam, Iob.28.
quòd nec terra nec aqua ſunt radicales nu-
bium fontes, ſed cœli ſive aër ſublunaris, ut
pote, qui ſunt arca Dei Theſauraria : neque
eſt frigoris in media aëris regione incle-
mentia , quæ vapores aliquos imaginarios
à Terra & aqua elevatos condenſat : Sed
centralis ille ſpiritus animans & vivificans,
labens ſuper alas venti, qui reſidet, ſed non
incluſivé, in nube , qui mediantibus mini-
ſtris ſuis ventoſis ſive ventis Angelicis,
nubes creare ſolet , ut ſibi in multis inſer-
viat : Vnde liquet , quòd nubes non
agat & moveatur per calorem Solarem,
ſed Divino illo actu lucido , qui ei in-
eſt occulté : & quaſi imperator ſum-
mus inſidet Cherubinis , qui ſunt aërei
& ventoſi Spiritus ſeu Angeli , uti Sera-
phin ſunt ignei , atque ita movetur ſuper
alas venti , quem Spiritus Cherubinicus
animat , ita ut in & per organum ſuum
ventoſum dicatur flare & movere , ubi &
quando bonum ei videbitur. Patet ergo,
quod Divinitus agat in Angelo Cheru-
bin , Angelus per Spiritum Dei movetur,
animat , agitat & movere facit ventum;
ventus ſe nebuloſo aëri immiſcens , eum
rapit , ubi primus & unicus totius machinæ
nebuloſæ fabricator deſiderat; qui in iſto
negocio operatur omnia : Non aliter, quàm
in machina rotis movente obſervamus,
quòd rota centralis moveat rotam ſecun-
dam , quaſi organum primi ordinis , & illa
ſecunda moveat tertiam ; tertia quartam.
Et tamen videmus , quòd integra agendi
virtus atque eſſentia ſit in centrali rota , &
conſequenter cæteræ rotæ exteriores ſunt
organa , quæ per ſe mortua ſunt , & quieſ-
cunt, niſi à primo & unico illo motore ex-
citentur. Concludimus igitur , quòd ſit
omnipotens & omnia creans Spiritus , qui
eſt generalis actor & formalis motor in
meteoris , cui miniſtri Angelici , qui ſem-
per ſtant coram facie dominatoris terræ
(ut Zachariæ verbis utar) aſſiſtunt, ut orga-
na ſeu cauſæ inſtrumentales ad ſuam vo-
luntatem à re qualibet, exequendam. Eſt,
inquam Spiritus iſte eſſentialis , qui flat
à centro nubis per ſuos Angelos vento-
ſos , qui (teſte Davide) ſunt miniſtri,
facientes placitum ejus. Denique ex iſtis
videre

Digitized by Google

videre licet, quòd Philoſophia iſta Ariſtotelis non ſit deſuper à Patre Luminis, ſed terrena, animalis & Diabolica, juxta Apoſtoli aſſertionem, quatenus veritati ſit contradictoria. Quare extrema videtur in Philoſophis Chriſtianis dementia, viri hujus Ethnici doctrinam, tanto fervore inſequi, ac ſi Theodidactus, ſeu à Deo eſſet doctus, cùm revera Chriſtianos à divinæ eſſentiæ in ſuis operibus cognitione, omninò diſtrahit: Quatenus ipſe falsò aſſeverare haud erubeſcit, non ſine immenſâ à divinitate derogatione, quòd res tanti momenti, quales ſunt meteora, tam in cœlo, quàm in terra & aquis, varijs modis & more accidentali procreantur.

CAPVT. VI.

Vera & eſſentialis nubis definitio, ſeu potius deſcriptio, hoc in capite juxta ſcripturarum ſacrarum ſenſum explicatur.

ASſignes igitur, ſat ſcio (replicabunt Peripatetici noſtri) ſi poſſis definitionem Nubis magis eſſentialem, idque ſecundum veram tuam ſapientiam & Textus ſacri ſenſum, quem tanta devotione videris ſequi. Quibus ego me ad iſtud opus obeundum paratum eſſe.

Nubes, eſt ſpiritus mundani in arca Dei Theſauria, hoc eſt, in ejus cælis occultati, ſapientia divina centraliter operāte, miniſtriſque ejus ventoſis extrinſecus Dei nutu aëra cōprimentibus, revelatio: Hoc eſt, viſibilis aëris inviſibilis in cumulum nebuloſum, flatu divino coacervatio, quam Iehova pro tegumento ſuo expandit, & pro tugurio ſeu vehiculo, ad voluntatem ſuam tam in cœlis, quàm in terris complendam, habet.

Vel ſic.

Nubes eſt aër, in vaporis denſi ſeu nebulæ gradum prius, atque ab illo paulatim in ſpiſſiorem atque obſcuriorem conſiſtentiam, duorum ventorum ſive oppoſitorum ſive trans verſalium flatibus, Deo ſic volente & centraliter ad ſuam voluntatem complendam operante, compreſſus atque condenſatus.

Vel ſic.

Nubes eſt vaporoſa & denſa aëris congeries, quam ſapientia divina ubique per mundi ſpiritum expanſa, ex nihilo quaſi fecit, hoc eſt, ex inviſo atque incognito aëris ſacrario ſeu arca Theſauraria ad ſuam voluntatem tam in cœlis, quàm in terris exequendam viſibilem fecit & in lucem vulgarem produxit.

In hujuſmodi definitionibus, cauſa materialis eſt, denſa & vaporoſa aëris congeries, ſeu cumulus nebuloſus, in qua etiam & eauſa formalis depingitur: Habemus etiam in ea cauſam efficientem ſeu centralem, nimirum ſapientiam divinam, ut & externam & ſuperficialem, videlicet miniſtros ſapientiæ ventoſos, comprimentes aërem, ſique in motu aſſiſtentes: Habemus & minieram ſeu arcam Dei Theſaurariam, ex qua materia ſeu conſiſtentia nubis extrahitur, videlicet cœlos, qui ſunt Theſaurus Dei. Denique cauſa finalis inibi declaratur, eſſe, ad effectus voluntatis Creatoris, ſive benignos & ſalutares, ſive ſeveros & inſalubres producendos.

Iam verò ad priorem deſcriptionis harum portionem defendendam atque comprobandam, ait ſapiens: Deus ſapientiâ ſuâ aptat pondus aëri & appendit aquas in menſura &c: Quibus tam cauſa nubis materialis, quàm illa efficiens detegitur: Nam actione Divini in aëre ſpiritus, aër diſponitur in denſiorem vel ſpiſſiorem atque in leviorem aut ponderoſiorem conſiſtentiam: Nam, verba expreſſa ſunt: Aptat pondus aëri: Quare aër eſt cauſa materialis, & ſpiritus ſapientiæ, eſt unicus agens eſſentialis, & per conſequens nubium & pluviæ author. Et Syriachus: Aër condenſabitur in nubes, & ventus tranſiens fugabit eas: Hic ergo cauſa materialis, videlicet aer; atque Formalis, nimirum condenſatio in nubes deſcribitur. Et alibi: Congregatio Spiritus aſpergit nivem. Iob. 28. 25. Eccleſ. 43.

Ad cauſam autem efficientem quod ſpectat, eam anteà deſcripſi eſſe ſpiritum ſapientiæ: Deus ſapientiâ ſuâ aptat pondus aëri & appendit aquas in menſura, ut antè. Et alibi: Nubibus denſis obtegit Deus cœlos, & pluribus alijs locis. Pſal. 147. 8.

Pro cauſa Finali, ait Iob: Pro irrigatione fatigat Deus denſam nubem & diſpergit lucem nubis ſuæ, quod cunque præcipit illis faciendum in terra, ſive ad flagellum ſive ad faciendam beneficentiam, efficiet, ut præſto ſit. Et Baruch: Cùm nubibus mandatum eſt à Deo, ut obeant totum orbem habitabilem, perficiunt, quod imperatum eſt. Ita ut videmus magnalia iſta Dei, à ſecretis & inviſibilibus ſuis habitationibus ſeu ſacrarijs extrahi, ad placitum ipſius faciendum, qui ea creavit. Iob. 37. 40. Baruch. 6. 60.

CAPVT. VII.

Quomodo nubium componendarum ratio, ex inſtrumenti noſtri experimentalis obſervatione, oculariter demonſtretur, atque etiam nivis definitio falſa & vera, oculis intuentium exponantur.

IAm verò æquum eſt, ut modum, quo nubes in cœlo, oppoſito ventorum duorum ſpiramine, videlicet ex Auſtri dominio & inſenſibili Boreæ afflatu, generantur, oculari experientiâ demonſtrem. Prædixi vobis cap. 4. lib. 4. ſectionis hujus, quòd, ut aër vitro inſtrumenti experimentalis incluſus, ſolo manus calidæ contactu ſe dilatabat in collo ejuſdem, & dilatatione evolabat à manu tangentis, in frigidam regionem aquæ (quod in eo probatur, quia aqua anteà elevata in collo vitri, jam ſubito præcipitatur) ita etiam aër groſſus hyemalis in Hæmiſphærio Auſtrali, tranſeunte ſole per Æquinoctium Autumnale, præſentiâ ſolis calidi dilatatur: &, quoniam hæmiſphærium illud, non eſt ad totum illum ſpiritum ita dilatatum comprehendendum ſufficiens, fugit veloci motu, ab activitate ſolari, trans lineam æquinoctialem, in hæmiſphærium Hyemale ſeu Arcticum, ut ibi locum pro ſua exiſtentia magis ſpacioſum inveniat: At ſpiritus ille volatilis & dilatatus, inveniens conſtantem illius loci aërem, ob ſolis abſentiam à frigore Boreali contractam, ibidem ſubitò condenſatur in nubes: Atque hæc eſt ratio, quòd, ubi flatus Borealis nullus evidenter perſentitur, ibi venti Auſtrales copiam nubium & pluviarum producere ſoleant: Ita, ut manifeſtum reddatur, quòd ſpiſſus Borealis Hæmiſphærij aër, Borealibus flatibus agitatus, & aëre calido ſubtiliato, ab Hæmiſphærio oppoſito emiſſo occurens, ei reſiſtit, & paulatim in nubis exiſtentiam reducit: Hoc, inquam totum, obſervatione debita aëris vitro machinæ incluſi, explicatur, uti anteà eſt indicatum.

Denique definitiones Ariſtotelicas pruinæ, grandinis, glaciei & ſimilium Meteororum, hoc in loco explicare, eaſque ſacræ ſcripturæ ſenſui contradictorias eſſe, probare nolo, quoniã amplã de iſtis, in Meteorologia coſmica mea, feci mentionem: & proinde vos ad ipſam refero. Sed nivis ſolius definitioni jam inſiſtam. Ariſtoteles videtur aſſeverare, nivem eſſe nubem frigore intenſiſſimo congelatam, quæ, antequam ſit completè in aquam, vaporoſa diſpoſitione diſſoluta, in niveam ſubſtantiam convertitur: In qua ejus definitione, quoniam eum non minus errabundum ac in præcedentibus & præcipuè in nubis origine, invenio, ei fidem exhibebo nullam: Præterea ſcripturæ ſacræ intentionem & leges, iſtiuſmodi ſua deſcriptione tranſgreditur: Nam ipſam Nivem ego aliter idque juxta Paginæ ſanctæ ſtatuta, ſic definio.

Nix eſt Meteorũ, quod Deus ab arcano ſuo Theſauro, ſeu arca Dei Theſauraria, in forma lanæ extrahit, ad voluntatem ſuam efficiendam in terra, ſive ad pœnam & flagellum, ſive ad beneficentiam & benignitatem.

Vel ſic.

Nix eſt creatura, ex abſtruſâ aëris arca, ſeu Theſauro Dei, mediante frigido Spiritus Divini ſpiraculo, in forma lanæ, ad placitum ſuum divinum perficiendum producta.

In qua cauſam materialem obſervamus eſſe Eccleſ. 49.
ipſum aërem, aut ſubſtantiam cœlorum, un- Iob. 38.
de Textus ſacer: Congregatio ſpiritus aſ-
pergit nivem. Et Iob: Perveniſti in Theſau- Pſal. 147.16.
ros nivis? eo Pſaltes Regius: Deus verbo ſuo
emittit nives, ſicut lanam, coram frigore Iob. 27.9.
ejus quis conſiſtat? Et Iob: Flante Deo concreſcit gelu. Quibus etiam cauſa efficiens nivis ſe prodit, nimirum ipſe Deus Pater, à quo omnia per ſpiritum ſapientiæ. Porro cauſa formalis in eo deſcribitur, quòd emittitur inſtar lanæ. Ac denique finis eſt, ut vel vindicet ſuum Dominium adverſus impios, vel benefaciat ipſis, quos Deus in ſua miſericordia & benignitate reſpicit.

Plura de ventorum, Nubium, Nivis cæterorumque Meteororum Myſterio in Tractatu ſeu volumine meo de Meteorologia Coſmica ſum locutus: Quare brevitatis cauſa vos ad illius diſcurſus medullam refero.

CAPVT. VIII.

Quænam ſit Ariſtotelis de fontium & fluminum origine ſeu generatione ſententia, & an ipſe in ea Divinæ ſapientiæ veritati conveniat nec nè.

CVm ergo ſit apparens, quòd Doctrina Ariſtotelis de ventorum & nubium generatione & eſſentia ſit impura, fallax & veritati contradicens, mibi in iſto loco propoſui opinionem ipſius, de fontium & fluviorum origine, ad Lydij lapidis examem proferre. Peripatetici, cum Chriſtiani, tum Ethnici, tam in fontium & fluminum orta, quàm in Meteoris cæteris à me recitatis, decipiuntur, atque ideò ſectæ eorum princeps (re æquis juſtitiæ trutinis ponderata) debet à quolibet ſyncero Chriſtiano, pro mundi deceptore ſeu impoſtore haberi, & conſequenter ejus de ſubjecto Meteorologico doctrina debet repudiari atque deleri.

Ariſto-

Ariſtoteles & ejus ſectæ reliqui ſunt de opinione, quòd terræ venter, varijs cavitatibus, meatibus & fiſſuris impleatur, per quas neceſſe eſt, ut vapores à terræ centro ad vacui evitationem, ſurſum aſcendant, qui in ſuo motu lateribus concavitatuum, fiſſurarum ſeu meatuum & venarum terræ adhærentes, in aquam reſolvantur, qui guttatim diſtillando efficiunt fontes, quibus tum poſtea flumina oriuntur: In qua eorum fontium deſcriptione, concludunt, materiam eorum nihil eſſe aliud, quàm vaporem è terræ viſceribus aſcendentem, & in aquam tum poſteà in tranſitu, ratione frigoris atque etiam caloris loci condenſantur: Haud aliter, quàm juxta eorum ſenſum, nubes, pluviæ, nives & grandines oriuntur; à vapore primum condenſato, & tum poſteà liquefacto.

At ſi quamlibet iſtius membri definitionem oculis acutioribus introſpiciamus, illudque paulò accuratiùs examinemus, percipiemus quidem, quòd ad fontium ortum requirant non modò materiam duplicem, verùm etiam formam agentem geminam: Fingunt enim, quòd materia remota ſit vapor, & tunc materiam propinquã imaginantur eſſe guttas aquæ, quæ ex vaporis congelatione fiunt. Etiam duplices ſuas cauſas efficientes frigus & calorem, ſtatuunt: Nam, inquiunt, eſt frigoris officium condenſare & coagulare vaporem aſcendentem in conſiſtentiam aquæ: Ac caloris eſt & frigidi ſimul, ut reddant aquam mobilem & fluxibilem. Mihi ergo, Lectores conſulti, liceat hiſce Philoſophis Peripateticis eum ſuo proprio Axiomate reſpondere, & conſequenter eos armis ſuis proprijs evincere. Fruſtra, inquiunt, fit per plura, quod fieri poteſt per pauciora: Iam verò, ſi opus hoc radicale & originale, in fontium generatione, poſſit convenienter per unum idemque aquæ ſubjectum, à natura, ſine ulla ipſius in vaporem reſolutione, atque tum poſteà in aquam ſecunda vice, condenſatione præſtari; tunc non dubito, quin mecum concludatis, iſtud ſuæ definitionis membrum eſſe incongruum, vanum & imaginarium: Sed hoc in ſequentibus, idque oculari demonſtratione reddam apparens & manifeſtum: Nimirum, quòd in curſu naturæ ſit poſſibile, ut aqua ſine ulla ſuæ conſiſtentiæ alteratione, poſſit ſecretis venis atque meatibus terræ in altum, etiam ad montium procerorum cacumina, à terræ & maris profundo elevari, poſtquam ipſa in occulto ſuo, per arenoſam & poroſam terræ ſubſtantiam tranſitu, naturam ſuam ſalſam depoſuerit. Quo quidem ſat liquidò apparente, inventionis Ariſtotelicæ vanitas ſubito cuilibet ſapienti detegetur. Præter hæc ſterilitas inventionis; ſive rationis ipſius, quæ vapores lateribus cavernarum terræ adhærentes, debere in aquam converti, & in fontes & flumina tum poſteà fieri effingit, reddetur palpabilis & manifeſta, ſi conſideremus, quòd guttæ ita factæ, paratiores erunt ob earum ponderoſitatem, tendere atque revertere deorſum in terræ viſcerâ, per eoſdem meatus, à quibus ſunt in forma fumi elevatæ, quàm, ut moveantur allateraliter. Quare veriſimile eſt, quòd aqua ſic facta, aut ſaltem major ejus portio, in locum, à quo venit in forma vaporis recideret. Sed omittendo pro temporis pauxillo iſtas rationes, examinabo & conferam hoc ejus deſcriptionis membrum cum Biblij ſacri Authoritate & veritate, quò meliùs, an inter ſe in hac re conveniant nec ne, diſcernamus.

Invenimus in primo loco, quòd non ſit accidentale & imaginarium, aut frigus aut calidum in terræ viſceribus, quæ iſtius Meteori generationem efficiunt, ſed Deus, qui operatur aut per Angelicos ventorum ſpiritus, aut à palatio ſuo ſolari ad iſtius negotij complementum. Et tametſi in ſua actione tam privativa, quàm poſitiva frigiditas & caliditas, ſe ipſas loco miniſtrorum exprimant (Nam Textus habet: Coram frigore ejus quis conſiſtat.) Tamen eſt Catholicus ejus actus Pſal.
poſitivus, in ſole & ventis calidis, quem è Tabernaculo ſuo ſolari & ex ventis ſuis calidis extendit, & privativa ſeu contractiva ejus virtus, quam manifeſtat per longinquitatem ſeu abſentiam lucidi ſui Tabernaculi à regione aſſignata, atque etiam polaris ſedis Propinquitas, & ventorum frigidorum præſentia; quæ annuatim alterant, & varieformiter tranſmutant creatum Elementũ. Atque ideò eſt, ipſe Deus, qui mediantibus organis ſuis ſpiritualibus, tam in cœlo deſuper, quàm in terra & aqua inferius, operatur omnia & inter cætera producit ac generat fontes, ex quibus tum poſteà fiunt flumina: Et per conſequens eſt actus illius Spiritus, qui, teſte Salomone, implet orbem terrarum, & omnes mirabiles in ea effectus operatur. Quod etiam Pſaltes in his verbis confirmat: Qui emittis fontes Sap 1.
per valles, ut inter montes ambulent, & potum præbeant omnibus animantibus agri, ut frangant onagri ſitim ſuam. Quare Pſal. 104 10.
videmus, quòd ſolus agens Catholicus, atque ideò fontium procreator, ſit ſpiritus ille divinus: Iterum hîc cauſam finalem, ob quam fontes creati ſunt, expreſſam invenietis, nimirum ad irrigandam terram, ad ſeminum, fructuum, herbarum & graminis multiplicationem, & ad potũ animantibus agri præbẽdum. Verùm Peripatetici noſtri replicabunt, ſe nihil novi adhuc, pro opinionis iſtius, Ariſtotelicæ, videlicet, materiæ fontium ab ipſo aſſignatæ confutatione, ex ſcripturis accepiſſe: Sed, ut iſtius objectionis medullã auferam, efficiã equidem, ut rei veritatẽ, idque ſine perſpicillis clarè intueantur: ſi huic Salomonis aſſertioni, accuratâ

intentione animos ſuos inclinant. Omnia flumina, inquit, intrant in mare, & mare non redundat, ad locum, unde exeunt, re-
Eccleſ.1. vertuntur, ut iterum fluant: Quo ſermone exponit ſapiens nobis, realem fontium materiam ſeu cauſam materialem, eſſe aquam., & non vaporem. Ait enim expreſſis verbis, eſſe non niſi unam eandemque aquam, quæ circulationem ſuam perpetuam facit à mari per, terræ viſcera, mediantibus fontibus & fluminibus in mare. Palpabilis iſte in Ariſtotele error, erat in cauſa, quòd non modò quàm plurimi doctiorum tam antiquorum quàm recentiorum, ſed etiam nonnulli ex fidelibus diſcipulis ab eo hac in revidentur diſ-
Alber lib.2. meteor. crepare. Ex Philoſophis antiquioribus alij volunt, quòd tota aquarum copia, qua fontes perennes uberrimè ſcaturiunt, ab
Agricol. de ortu ſubter. aquis cœleſtibus ſeu pluvijs colliguntur: At hanc opinionem videtur ſeneca
Lib. 3 quæſt. natur. evertere hiſce rationibus: Primùm, quia nulla pluvia ultra decem pedes terram penetrare & madefacere, obſervavit ex vinearum foſſionibus. Secundò, quoniam montes nudis rupibus pleni, atque ideò pluviam non admittentes, faciunt fontes quandoque magnos & perennes: Tertiò, quia ſicciſſimis locis, putei in altum per trecentos pedes acti inveniuntur: Quo intelligere fas eſt, hunc non fieri à collectivo humore, ſed à viva aqua.

Alij putant, fontes generari ex aquarum in terræ viſceribus copia, inter quos Seneca credit, fontes è terra in aquam tranſmutata produci, quatenus omnia Elementa ſunt mutuò tranſmutabilia: At iſta opinio ſine ulla alia refutatione ab improbabilitate condemnatur.

Met.1.C.13. Lib.2. de ſubtil. Opinio Ariſtotelis eſt, quòd ex aëris vaporibus in terræ meatibus concluſis, & frigore condenſatis, proveniant, uti dictum eſt. Contra quem inprimis Cardanus, aſſerendo, eſſe incredibile ab aëre tantam aquæ quantitatem & tam perennem poſſe gigni. Quare Scaliger cum Cardano, meritò confutat eam opinionem, quæ putat, fluvios ex aere generari, idque præſertim, cum decupla vel amplior aëris proportio concurrere debeat ad generationem unius partis aquæ: quare non tantum in terra ſpatium concavum pro tam immenſa aëris quantitate reperitur, quæ tantam aquæ copiam proferre queat: Prætereà tanto aëre conſumpto, neceſſe eſt, ut vacuum intus reperiatur. Hæc Scaliger. Bodinus verò adhuc acrius adverſus iſtam opinionem inſiſtens, iſtam Ariſtotelis de fontium origine
Lib.2. de Theatro Naturæ. opinionem deriſam jacere ait: Fieri enim non poteſt aut cogitari, ut aër tantâ celeritate corrumpatur, quantâ fluunt aquæ, nec tamen in momento id fieret totus Elementaris aër, quippe qui eſt in ſua ſubſtantia rariſſimus, quare non ſufficeret ad eam aquarum, quæ uno die fluunt, abundantiam producendam; Sed fallitur hac in re Bodinus, nam aër eſt aquarum omnium fons & Spiritus.

Quarta opinio eſt, illa antiquiſſima tam inter Philoſophos Græcanicos, nimirum Platonem; imò verò ipſum Thaletem, qui omnium primus in Græcia Philoſophus erat, quæ longé anteà, ab ipſis doctiſſimis & ſanctiſſimis Hebræorum literis erant conſignata: nimirum, quod originem ſuam juxta Eccleſiaſtes doctrinam ducant à mari; idque duabus confirmant rationibus, primùm, quia nullum aliud corpus præter ampliſſimum mare tantæ copiæ aquarum, quantæ ſcatent fontes, ſufficiat: Secundò, quòd tantâ aquarum copiâ quotidie in mare fluente ipſum tamen non augeſcat.

Ex diſcipulis obſequentiſſimis ipſius Ariſtotelis: Nam Iohannes Velcurius (vir in Philoſophia mundana verſatiſſimus, & qui in myſterijs Philoſophiæ Ariſtotelicæ enucleandis multum temporis conſumpſit, & commentarium ſuper ſui præceptoris Phyſica compoſuit) quando venit ad tractatum ejus de fontium generatione, videtur præceptoris in hac re inſcitiam, ſive imperitiam, explicare in his verbis: Non conveniunt inquit, ſacræ ſcripturæ cum Phyſicis de ortu fluminum ac fontium docent, quippe flumina ex mari per varios alveos meatuſque fluere, ac ad ſuos fontes refluere. Eccl. 1. teſtatur, Lib.2 com. Phyſ.cap.6.
dicens: Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat, ad locum unde exeunt, revertuntur, ut iterum fluant. Cæterum Phyſici dicunt, materiam eſſe vaporem reſolutum in aquam & liquefactum à frigore & calore ſimul, intra terram. Hæc ille: Vnde colligimus, quod aut diſcipulus iſte præceptorem ſuum haud injuriâ pro falſa iſta doctrina reprehendat, aut judicium Salomonis pro erroneo intelligat: Nam, ſi diſciplina unius ſit illi alterius contradictoria, eligenda eſt præſtantior; deterior verò à Chriſtianis repudianda. Quis autem Sapientum ſententiam Salomonis reijciendo, illud Ariſtotelis amplectabitur: aut quis honoris aut dignitatis Ariſtotelis, viri Ethnici & infidelis ſalvandæ & præſervandæ cauſa, Salomonem, virum Theodidactum pro mendace aut fallace æſtimabit? Sed ſi Peripatetici noſtri Chriſtiani obſtinatiâ neſcio qua inducti, Salomonis aſſertioni credere nolunt, efficiam mediante Experimento oculari capite ſequenti explicato, ut Salomonem, mentem illam Ariſtotelis deſerendo, ſponte & libenter ſequantur.

Concludo ergo ex Biblij ſacri Authoritate, quòd iſtiuſmodi fontium definitio ſeu deſcriptio ſit facienda,

Fontes ſunt continui aquæ fluxus qui à mari incipientes, & per venas, fiſſuras & meatus terræ undique clauſos tranſeuntes, ad vallium ſuperficiē montiumque cacumina uſque, actu divino

tàm

Google

tam poſitivo quam privativo cogente, aſcendunt, ad fœnum & herbas ſuper terram procreandas, & ad parandum potum pro beſtijs ac deinde ut ad mare ſeu locum unde exeunt revertantur, ut iterum fluant.

Vel ſic.

Fontes ſunt aquæ marinæ portio, à ſua ſalſedine per poroſam & ſabuloſam terræ ſubſtantiam expurgatæ, quæ virtute Spiritus divini terram implentis, ſurſum per occultas terræ venas ſeu meatus ad ejus ſuperficiem uſque ſcandens, fluminaque ad graminis multiplicationem & pro animantium terreſtrium uſu generans, ad mare properat, ut iterum circularem eundem per terram tranſitum perpetuò efficiat.

In quibus definitionibus, aqua ſimplex, ſine ulla ſuæ ſubſtantiæ aut attenuatione aut condenſatione aut figuræ alteratione videtur eſſe cauſa fontium materialis. Cauſa verò efficiens eſt Spiritus divini virtus in proprietate duplici, ut capite ſequenti declarabitur latius. Atque hinc dicit Salomon alibi: Sapientia erat apud Iehovam in principio viæ ſuæ, cuncta componens, quando roborabat fontes abyſſi & ponebat mari ſtatutum. Porro David: Verbum Domini congregat ſicut in utre aquas maris, ponens in Theſauris abyſſos: Denique cauſa finalis, ut ait David loco antea citato, eſt, ut Flumina ſic facta potum præbeant omnibus animantibus agri: Et, ut Moyſes habet de pluviæ beneficio, ad irrigandum terram &c.

Pro. 8. v. 22. Pſal. 32. 7. Pſal. 104. 10. Deuter. 28. 11.

Venimus jam ad demonſtrationem noſtram ocularem.

CAPUT. IX.

In quo Salomonis de fontium & fluminum origine aſſertio partim oculari demonſtratione & partim rationibus à veræ Philoſophiæ fonte productis, approbatur atque ſuſtinetur.

TE, erudite Lector, in præcedenti meo diſcurſu certiorem feci, quòd Spiritus Dei, annuatim in Elemento mundi infimi Catholico, virtute duplici agat; quarum una eſt dilatans ſeu rarefaciens, quæ in ejus poſitiva, manifeſta, lucida, activa, & calida diſpoſitione perficitur, arca Theſauraria, cujus præcipuum eſt palatium ſeu Tabernaculum Solare, Divinitatis plenum; altera eſt contractiva, quæ in privativa & ſecreta ſua diſpoſitione eſt tenebroſa, frigida & fixa, cujus ſedes & Theſaurus præcipuus eſt circa polos mundi: ut pote, quæ cum ſit in effectu, priori ſive activæ illi contraria, Locum ſuum in mundi quartis, à Sole remotioribus ſibi vendicat: ita, ut Spiritus vivificus, qui ſuam in Tabernaculo Solari ſedem habet, ſuâ præſentiâ ſolummodò dilatando & in exilium relegando frigora Borealia in communi Elemento operatur, actuſque Boreales, per viam Rarefactionis deſtruit; ita etiam per Solis abſentiam, frigidus Polaris proprietatis Spiritus, dominium habebit in illa Elementi Catholici portione & per viam Condenſationis omnes ſubtiles illos effectus in nihilum redi get, quos Lucis calor & virtus Solaris produxit. Exempli gratia, totum illud, quod tempore Hyemali in regionibus Meridionalibus, hoc eſt ultra lineam Æquinoctialem, ab Arctico frigore (Sole tunc temporis in Hæmiſphærio Boreali manente & æſtatem nobiſcum faciente) in Catholico Elemento producitur, nimirum aëris condenſatio, fontium elevatio, & aquarum multiplicatio, nivium, glacici & grandinis productio, herbarum, fructuum & plantarum mortificatio &c. Sol in proxima ſua illarum regionum viſitatione, quæ erit, dum Borealis Hyems nobiſcum regnabit, proprietate ſui Spiritus rarefactiva, dilatativa & vivificativa deſtruet & alterabit, convertendo aërem ſpiſſum in ſubtilem, fontes deorſum, verſus terræ viſcera deprimendo, quæ hyeme in altum ſublimabantur, diſſolvendo nives, pruinas, glaciém, grandines; & ex corporibus fixis & opacis mobilia & tranſparentia, nimirum aquas, faciet: Spiritus arborum, plantarum, herbarum, ratione congelationis ſemimortuos reviviſicabit, corpora eorum mœſta & quaſi lugentia, veſtimentis viridibus induet, floribus ea adornabit, ac tandem fructus ſalutiferos producet. Breviter, nihil eſt, quo Polaris illa Frigiditas, abſentiâ Solis dominatur in uno Hæmiſphærio, in cujus ſimile Solaris regionis oppoſita æſtas, in eadem proportione more contrario, non agit: Quod quidem ni eſſet, neceſſe foret, mundum quolibet anno debuiſſe aut ſuæ ſubſtantiæ augmentationem aut diminutionem pati, hoc eſt, ut quandoque major in quantitate & quandoque minor exiſteret. Sed, ut Salomon affirmat, quod mare non obſtante aſſiduo fluminum in illud fluxu non redundat: ita, etiamſi fontes in uno mundi hæmiſphærio aſſurgant, neceſſe eſt, ut in Hæmiſphærio oppoſito pari proportione deſcendant in terram & diminuantur. Similiter, tametſi aër mediante illa attenuatione, quæ per Domini Spiritum fit in Elemento Catholico ſublunari, evolare ſolet, ab Hæmiſphærio Æſtivali in Hyemale: Tamen neceſſe eſt, ut ille aër ita rarefactus in

caſido ſeu æſtivali loco, eadem proportione contrahatur & condenſetur in frigido ſeu hyemali, qua erat anteà dilatata & rarefacta. Porro etiam, ſi ultra lineam Æquinoctialem magnæ ſeu copioſæ accidant pluviæ tempore Hyemali, ſequeretur neceſſariò, ut in contraria proportione magna ſiccitas abundaret in Hæmiſphærio Boreali, tempore eodem æſtivali. Præterčà, quando nobis adeſt maximus calor æſtivo ſpatio, illis ultra lineam Æquinoctialem, in hyemali ſtatu, maximum aderit frigus, ſemper obſervando eandem in conditionibus menſuram & proportionem. Similiter, ſi nobis adeſt, Sole exiſtente circa æquinoctialia, in quibus dies & noctes ſunt temporis proportione æquales, tunc illis etiam aderit ejuſdem temperiei in frigore, & calore menſura. Atque hoc ſemper eſt more reciproco in Hæmiſphærijs iſtis oppoſitis expectandum, nimirum, quòd mundus, conſtans & idem perpetuò reperiatur, hoc eſt, ut neque redundet, neque diminuatur aut in quantitate aut qualitate. Atque etiam potentia divina ſuos in Hæmiſphærio ſuo effectus & actus in ſede oppoſita eadem proportione aſſiduè producit: Nam quantò magis Spiritus ſeu aër vel aqua eſt in uno loco attenuata, tantò magis opus eſt, ut in alio condenſetur. Hiſce ergo, judicio maturiore in loco priori conſideratis, ad concluſionem meam practicam ſic procedo: Et naturalis mea de hac re obſervatio eſt, quòd aër Inſtrumenti Experimentalis vitro incluſus, fit hyemalis, ſeu in naturam hyemis convertitur dominio frigoris: Nam, ut primùm ejus caput ſeu ſummitas ampla frigoris externi contactum perſentit; aër incluſus ſe ipſum immediatè contrahet & conſtringet in locum anguſtiorem, & conſequenter, quòd aër denſior & groſſior reddatur, perſpicuum eſt. Et quòd res ſe ita habeat, ex aquæ in vitri collum elevatione, demonſtratur: Nam nexus ille naturalis inter aërem & aquam eſt tam firmus, ut, ſi ille ſe contrahat in locum ſtrictiorem, hæc, ut ratione ſuæ contiguitatis ſequatur & ſurſum immediaté elevetur, neceſſe eſt. Vnde redditur evidens, quòd contractiva ſeu attractiva Spiritus Borealis ſeu potentiæ divinæ virtus, quæ in frigore manifeſtatur, primùm aërem dilatatum contrahit & condenſat, atque ita ille aër contractus attrahit aquas ad ſe, eaſque in altum elevat, idque ſine ulla alteratione aquæ, quæ erat infra in inſtrumenti profundo, ita, ut in concluſione non ſit niſi unica & eadem aqua. Ecce ergo ex hoc demonſtratum habetis & probatum, quòd ſit in natura poſſibile, quod aqua illa poſſit in altum à terræ cavernis etiã ad montiũ cacumina elevari, quæ à mari nutritur, idque via & ratione naturali, ſine aquæ in vaporem mutatione, ut Ariſtoteles vané imaginatur, contra Axiomatis iſtius ſenſum: Fruſtra fit per plura quod fieri poteſt per pauciora. E regione videmus, in Inſtrumenti vitro, quòd, ſi virtus aut in Sole aut ventis calidis rarefactiva ſeu dilatativa, ſummitatem vitri calefaciat, aut aërem externum reddat æſtuoſum, tunc aër intra vitrum ſe ipſum dilatabit & aquam in vitri collum frigoris actu elevatam, ſua dilatatione præcipitabit: atque etiam deſcenſus aquæ aëris incluſi rarefactionem denotat.

CAPVT. X.

Quod actiones Contractionis & dilatationis & conſequenter Attractionis & expulſionis aëris, inſtrumento Experimentalis vitro incluſi, cum effectibus Elevationis & depreſſionis aquæ, quæ ex ijs derivatur, convenienter aëri & aquæ Macrocoſmicis applicari queant.

VAriæ profectò ortæ ſunt inter Philoſophos tam veteres, quàm modernos, diſputationes de poſſibilitate & ratione aſcenſus aquæ é terræ penetralibus, per ejus venas ad montium cacumina, inter quas una ab alia diſſentire videtur: Ac in fine, ſi rem ſeriò, prout eſt, conſideremus, earum nulla ad finem deſideratum, vel ad completam hujus Myſterij enucleationem pervenit. Plato in Phædro ex Socratis mente concludit & credit, maximum eſſe in terræ ventre hiatum ſine fundamento & firmamento aquâ immenſa pleno, perpetuò ſurſum & deorſum agitatâ: Itaque eam in varios canales terræ, in utroque Hæmiſphærio pertingentes urgeri, & ad fontes uſque manare: At verò ipſe in hâc ſua aſſertione nullam cauſam pro hoc ſuo figmento allegare videtur: Vnde adeò ardua videbatur Ariſtoteli iſta ſui magiſtri ſententia, ut ipſam repudiando, novam fontium & fluviorum procreandorum rationem invenerit; dicendo, quòd vapores aſcendentes in aquam convertantur & fontes generent. Plinius duas aſſignat cauſas, cur aqua per terræ venas diſcurrens é ſummitate montium erumpat: quarum prima eſt, quod ſpiritu agatur occulto: ſecunda, quòd terræ pondere exprimatur. Hujuſce Lib.2.c.65.
opinionis etiam ſunt Seneca, qui facit Philoſophum Thaletem ſuum anthorem, atque ex recentioribus Bodinus: Sed, mirum eſt, quomodo hoc poſſit eſſe poſſibile, cum aqua ſit ſuper terram poſita, & non é contrario: Vnde non eſt veriſimile, quòd aqua poſſit à terræ pondere comprimi, ſed

potiùs

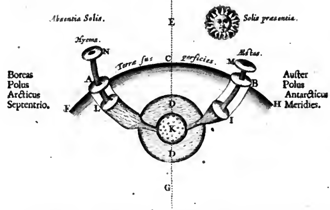
Digitized by Google

potius terra aquæ gravidine onerari. Scaliger ex modernis, putat, hanc aquarum expreſſionem & in altum elevationem fieri à maris compreſſione: Quoniam experientia invenit, aquam compreſſione ponderis alicujus lapidis in altum elevari atque extendi, aitque, mare eſſe eminentius fontibus. Quod nec veriſimile videtur. Quoniam, ſi mare æque altum eſſet ac montes, univerſam terram ſubmergeret: Alij aquas ſurſum vi ſtellarum trahi atque ſublimari exiſtimant. Albertus Magnus putat, vapores in terræ cavernis elevatos & reflexos, attrahere ad ſe aquam. Quidam volunt, quòd terra ſit ſpongioſa ac ob iſtam rationem eam aquas ad ſuperiora attollere ſunt opinati. Denique ſunt nonnulli, qui credunt, venas terræ haud aliter aquas Spiritu quodam ad ſurſum movere, quam ſanguis in venis animalium ſurſum & undique agitari cernimus. In fine videmus, quotquot quaſi Philoſophi, tot de motu aquæ fontanæ ſurſum ſententiæ; quarum haud aliqua, veritatis rationem; imò quidem vix probabilitatis faciem præ ſe ferre videtur: quoniam genuinam & apertam illarum ſuarum opinionum rationem reddere haud queunt.

Quæ autem ſit mea hac in re ſententia, paucis aperiam, quam ideò in publicum ego(licèt ApoſtolorumPhiloſophorumque minimus) proferre haud erubeſco, quoniam ipſam non modò rationibus à veritatis pharetra de promptis, ſed etiam oculari experientiâ probare ac demonſtrare conabor.

Debemus ergo conſiderare, ut prius eſt dictum,quòd Catholicus mundi aër & aqua impleat vaſtam cavitatem mundi: haud aliter, quam aër vitro Inſtrumenti incluſus concava ipſius viſcera replet. Ita ut aqua fontana hujus mundi, è mari unico ſcaturiens, in terræ viſcera penetrare & ipſius venas implere, ſeu meatus generales videtur, per quos attrahitur & elevatur uſque ad montium faſtigia iiſdem medijs eademque virtute, quibus aqua vitro Inſtrumenti incluſa,ad ſummitatem uſque matratij ſeu vitri ſublimatur. Quibus etiam conſtat, relationem eſſe, quàm proximam inter Hæmiſphærij Borealis & illius Auſtralis fontes: quoniam in præcedentibus indicatur, quòd aër Auſtralis, nimirum ille, qui ultra lineam Æquinoctialem ſe habet, continuatur in ſua conſiſtentia homogenea, cum aëre iſto, qui eſt in Hæmiſphærio noſtro Boreali: ita, ut volatilis & dilatatus aër tranſiens à Meridie,frigore Septentrionali, in nubes condenſetur. Quare evidens eſt, quòd aqua fontes in Septentrione nutriens, ſit continuata cum illa meridiei: haud aliter, quàm aqua ad ſummitatem vitri Inſtrumenti elevata, eſt continua & planè eadem cum illa, in imo vaſis,quæ ortum ſuum habet à magno vaſe in inſtrumenti fundo, quod cum mari comparamus. Concludimus igitur in hunc modum. Cum fervidus Solis ſpiritus in æſtatis profundo, aërem more intenſo in hæmiſphærio Boreali rarefacit, tunc aër ille ita rarefactus locum ubique ſpatioſiorem quærens, pro dilatato ſuo ſpiritu (uti in extractione Spiritus ſive Olei Vitrioli videmus, quod rumpitur quãdoque recipiens, ut ſpatium largius, pro ſpiritu dilatato recipiendo, operiatur) non aliter deprimit & præcipitat fontium Borealium aquam, quam aër vitro incluſus ſemel dilatatus, deorſum obſervatur aquam in vitri collum exaltatam, detrudere ac præcipitare. Ex altera parte frigus, quod eodem tempore ratione abſentiæ Solis in Hæmiſphærio Auſtrali prædominatur, attrahit & attollit aquas fontium in illis regionibus ſurſum, idque per aëris Catholici in locum anguſtiorem condenſationem & contractionem: Haud aliter, ac in Inſtrumento noſtro Experimentali videmus, frigora externa, aërem vitro incluſum, contrahere, in cujus contractione ſeu centrali attractione aqua vaſis in fundo elevatur ſurſum. Vnde liquet, quòd duo ſe offerant, tam ad fontes deprimendos, quam eos exaltandos media: Nam, ut ſpiritus calidus æſtivalis in uno Hæmiſphærio per rarefactionem aëris detrudit aquas fontium inferius; ſic Spiritus frigidus Hyemalis Hæmiſphærij oppoſiti ipſas elevat & attrahit in altum: ita ut ex parte æſtivali aquæ fontium repellantur deorſum ab aëre rarefacto, coganturque ſuam viam per terræ viſcera verſus partem hyemalem facere; atque etiam, ad opus illud faciliùs & citius perficiendum, frigus partis Hyemalis ſurſum ad ſe trahit fontium aquas, quas in parte, ſeu Hæmiſphærio oppoſito æſtivali depreſſit aër dilatatus. Denique adjuvat frigus Hyemale ad fontium elevationem per aëris contractionem, atque è regione adjuvat calor æſtivalis ad eorum depreſſionem & in terræ viſcera repercuſſionem.

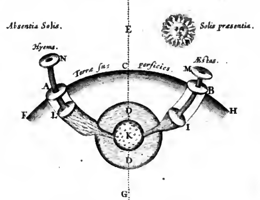
Hujus rei demonſtratio ocularis per Inſtrumentum.

In qua figura E. F. G. ſunt Hæmiſphærium Septentrionale, in quo Sol eſt remotiſſimus & quaſi abſens, utpote in Capricorno, unde fit, ut in eo habitet Hyems, & in aëre, ſeu Catholico ejuſdem elemento, Dominium habet frigus Boreale. E. H. G. ſunt Hæmiſphærium meridionale, cui Sol eſt præſens, & conſequenter eſt æſtatis ſedes, ut pote in cujus aëre calor habet dominium. E. G. eſt linea Æquinoctialis, quæ diſtinguit Hæmiſphærium Boreale ab Auſtrali: A. B. ſunt orificia venæ ſeu meatus Generalis in terra, duos fontes arguentia, quæ vena communicare videtur cum utroque Hæmiſphærio: Nam conti nuus eſt ab orificio ſeu fonte, plaga Borealis A. tranſeundo per terræ viſcera D. aquâ marinâ à ſalſedine purgatâ plena, & viam ſuam faciendo ad plagam ſeu fontem Meridionalem B. Eſt ergo D. aqua maris per poroſam terræ ſubſtantiam, in concavum terræ centrum quaſi cribrata & à ſalſedine mundata, quæ communicat, tam cum fonte Septentrionali A. quàm illo Meridionali B. Concludo igitur, quòd, cùm Elementum Hæmiſphærij Borealis E. F. G. Catholicum ſeu aër eſt frigidus, à frigore ſtatim contrahitur, & contractione ad ſe trahit atque elevat aquam in vena ſeu meatu terræ A. B. D. Comprehenſam: Cujus nihilominus ſcaturigo & aqua marina D. Hoc (ut dixi) in Inſtrumento experimentali per aquæ in vitro elevationem præſentia frigoris demonſtratur: Nam quando frigidus externus aër, contraxerit per congelationem aërem vitri capiti & collo incluſum (quod caput & collum comparo ad venam, meatum, ſeu canalem in terra, quæ clauſa eſſe debet, ut nullo modo expiret) tunc aqua in altum attolletur à vaſta olla, aquâ plenâ, in fundo inſtrumenti contenta, quâ ego aquæ marinæ purgatæ & cribratæ confero. Ex altera parte tempore æſtivo vel Auſtrali, atque Orientali, hæmiſphærium E. H. G. Vbi ſol adeſt, aër Catholicus rarefactus eſt & aëris dilatatio circa fontes eorum, aquas gradatim præcipitat in aquæ ductum ſeu venam ejus Meridionalem verſus terræ viſcera B vel C. punctum. Vnde plærunque accidit, quòd fontes æſtatis tempore ferventiſſimi & ſicciſſimi inveniuntur, aut penitus ſicci aut admodum depreſſi. Denique I. K. & L. M. Deſignant fluminum à fontibus factorum, in mare regreſſum, ut iterum fluant. Iam verò dico, quod ratione depreſſionis aquarum in æſtate Meridionali per attenuationem nimiam aëris, aquas ex illa parte deorſum detrudentis & elevationis earum in plaga frigida, per fortem aëris ſpiſſi & condenſati attractionem, aqua eſt aptior plus minuſve abundare in regione Hyemali, & è regione diminui in illa æſtivali ſecundum majorem vel minorem frigoris & caloris in ijs dominationem. Hoc totum ex vitri Experimentalis obſervatione ſat liquidò demonſtratur: nimirum, quòd dilatatione aëris majore vel minore, aqua plus minuſve deorſum verſus inſtrumenti fundum pellitur. At ſecundum proportionem frigoris dominantis in aëre externo aqua plus minuſve in altum attollitur: Sed oſtendam tibi aliud exemplum oculare hoc idem confirmans, videlicet ratione exaltationis aquæ ex una parte per attractionem & depreſſionis ejuſdem, ex altera, per compreſſionem.

Imaginemur Syringam aliquam duplicem, ad invicem in orificijs conjunctam, in cujus Orificiorum unione Globulus adeſt undique perforatus utrique orificio communis, atque iſte Globulus in medio cavitatis undique aquâ plenæ & ex omni parte exactè clauſæ.

Hyems

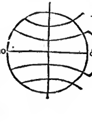

A. R. eſt ſyringa Hyemalis ſeu Borealis, B. K· eſt ſyringa æſtivalis, quarum ambarum orificia conveniunt & ſecurè adaptantur in orificijs ad globulum perforatum K. qui in medio concavi D. D. aqua pleni & undique exactè clauſi exiſtit. Dicimus ergo, quòd, ſi in eadem proportione compreſſor ſeu lingua Syringæ Meridionalis I. M. detrudatur deorſum à B. & ſyringæ Borealis linguæ L. N. ſurſum attrahatur verſus A. tunc neceſſe eſt, ut aqua duplici virtute in fontem A. Hæmiſphærij Hyemalis elevetur, nimirum per attractionem A. ſurſum & per depreſſionem B. deorſum: Et tunc adeſt D. D. quaſi ciſterna communis aquâ plena, quæ eſt origo utriuſque fontis, ut pote, quæ ipſis pabulum aqueum perpetuò adminiſtrat: Nam (uti ſupra diximus) qua proportione regnat & operatur frigus in Hyemalis hæmiſphærij Elemento, eâ etiam regnat & operatur calor in æſtivalis hæmiſphærij aëre: Et proinde ſequitur, quòd quali proportione detruditur aqua in Meridie, tali etiam elevatur in Septentrione, & per conſequens deprimitur in meridie. Atque ita è contrario, quando hyems adeſt in meridie & æſtas in Septentrione. Ex iſtis ergo videmus evidenter, quòd ſententia Salomonis eſt vera & indubitata: Nimirũ, quòd omnia flumina, & conſequẽter fontes, intrant in mare & mare non redundat, ad locum unde exeunt revertuntur, ut iterum fluant, idque ſine ulla formæ aquarum mutatione. Sunt quidem multa alia experimenta oculis apparentia, quibus probatur, aquam poſſe ſine ſuæ exiſtentiæ alteratione, à vaſis fundo, in altum elevari: Quorum artificia duo eandem rem probantia cap. 12. ſect. 1. Port. 4. part. 2. lib. 3. membri 2. Hiſtoriæ meæ Meteorologicæ: Vbi de Meteoris aqueis è terra in forma liquida ſcaturientibus, vel in terra reſidentibus depicta invenietis.

Sed, ut iſtam Ariſtotelis opinionem adhuc paulò exactiùs examinemus, quò vobis luculentiùs abſurditates ejuſdem exponamus: Si fontis materia eſſet vapor è terræ viſceribus expirata, tunc neceſſe eſt ut talis converſio aquæ centralis in vaporem, debeat, à calore ingenti, terræ viſceribus incluſo, procedere, ſine quo Abyſſus ſeu congeries tanta aquarum frigidarum in vaporem reſolvi nequeat, Sed ſi admittatur, ignem ſcilicet ingentem in terræ viſceribus accendi, obſervetis velim, quanta ſequeretur ex inde abſurditas: Nam, primùm fatetur, fontes æſtate frigidiores eſſe, quàm hyeme, quoniam expremus æſtatis calor includit & per antiperiſtaſin proprietatem terræ frigidam conſervat & auget. Quod, cùm ita ſit, ut ex fontium frigore tempore hyemali apparet. Tunc per hanc eandem rationem, frigus hoc in terra auctum, ſeu fortificata debet etiam æſtivo tempore retinere, præſervare & roborare calorem illum in centro terræ concluſum, qui eſt immediata illius vaporis fontem procreantis, cauſa: obſervetis, obſecro, concluſionem: Nam ſi ita ſit, quòd calor in terra centralis, æſtivo ſpatio ſit major, tunc vapores magis tunc temporis obundarent: Nam, quò major eſt ignis, eò vapor & fumus aquæ erit grandior. Atque iterum ratione magni frigoris in terræ cavernis & fiſſuris contracti, vapores illi citiùs & facilius in guttas condenſarentur: Vnde ſequeretur, ut æſtivali tempore fontes fierent eminentiores & aquâ pleniores, atque ideò flumina frequentiùs tempore æſtivali, quàm hyemali limites ſua excederent, atque inundationes facerent: At totum hoc eſſe veritati diſſentaneum teſtatur experientia. Sed objicietur (ſat ſcio) quòd ſtagna & lacus & ſimilia loca humida obſerventur calore æſtivali exſiccari, & quomodo poſſibile eſt,

ut

ut hoc fieret ſurſum, ſi virtute ſolis, aquam in vapores mutante, non attraherentur. Reſpondeo primùm, ut anteà, quod Sol non attrahit, ſed rare facit ſolummodo, & tunc res rarefacta per ſe & ex propria inclinatione tendit ſurſum. Sed ſi Sol æſtivalis humiditatẽ omnium lacuum & ſtagnorum & ſimilium conſumeret & in aërem converteret, tunc ex inde ſequeretur, quòd aër æſtivo tempore redderetur denſior & ſpiſſior ratione tantorum innumerabilium vaporum; cùm è contra doceamur ex Inſtrumenti noſtri Experimentalis intuitu, quòd aër ei incluſus, præſentia ſolis attenuetur & rarefiat. Porro etiam major adhuc ſequeretur Ariſtotelis error, nimirum in ipſius diſciplina de generatione nubium: Nam ubi ejus opinio eſt, quòd nubes generentur à vaporibus, ex terra & aqua virtute ſolis & Stellarum extractis, ſequeretur, quòd nubes & pluviæ nobis æſtivo tempore forent frequentiores, quàm hyeme. Sed hoc eſt æquè incongruum & à veritate, ut cætera alienũ. Verũ ego potius aſſero, quòd, quoniam aër eſt magis rarus & tenuis æſtate ratione præſentiæ ſolis, cujus aſſidua actione attenuatur & rareſcit aër: Ideò nubes ſunt paucæ æſtivo tempore: Nam, (ut ſupra eſt demonſtatum) nubes ex compreſſione aëris fiunt, atque aër iterum, ſive Elementum Catholicum, curſu quodam circulari, Meteororum reſolutione in primam ſuam materiam inviſibilem (quæ erat aër) renovatur. Fateor equidem, nonnullas aquarum terreſtrium partes dilatatione ſubtiliari, & per dilatationem ab Æſtivali in Hyemale Hæmiſphærium evolare: Sed ex altera parte affirmo, quòd magna eorum portio in vapores minimè redacta, ſe ipſam aëris dilatati de preſſione, & pororum terræ ſitibundæ, quæ parata eſt ad eam imbibendam attractione, verſus terræ viſcera deſcendit, quouſque iterum ab aëre frigoris Hyemalis actu condenſato, terræque poros implente, extrahitur & in altum elevatur. Nam obſervamus, quòd, ſi ſit vas aliquòd magnum ſive dolium aquâ Plenum, diu perdurabit, priuſquam tota ejuſdem aqua poſſit in vaporem calore ſolis redigi. Prætereà certum eſt, quòd ſol ſoleat aquam diurno tempore rarefacere, ita, ut in forma vaporoſa aſſurgas ſuper terrum, illud nocturno tempore reſidere obſervatur, uti in Nebulis & rore apparet: Hinc eſt, quòd obſervamus, nebulas & rorem æſtivali tempore eſſe frequentiores circa lacus & flumina. Nec tamen negare poſſumus, quòd flumina ex copioſa pluvia limites ſuos exire cogantur, fonteſque nonnulli præter conſuetudinem augeantur, ratione penetrationis ſuperficialis aquæ pluvialis, in eorum venas per poros terræ. At iſtud fontium incrementum non eſt naturale, ſed per accidens factum: Quemadmodum in fontibus minerali aliquo infectis, videre licet, qui extra uſũm medicinalem quandoque ſunt, propter eorum cum aquis extraneis commercium & adulterationem. At loquor ego de fontibus aquæ vivæ, quorum venæ ſunt adeò clauſæ & ab aquis pluvialibus ſecuræ, ut aquas extraneas per terræ poros inſpiratas vix admittant: Cujuſmodi eſt fons ille Nemoſianus Languidochiæ Galliæ, atque ille in comitatu Avenionis dictus la ſource, & ille non procul à civitate Orelenſi Galliæ, & infiniti alij tam parvæ quam notæ majoris, quorum omnium fluxus & augmentũ eſt majus tempore Hyemali, tametſi ſatis ſicco & pluvijs pluribus haud plurimùm obnoxio, eſſe obſervantur: Nec etiam intelligo de fontibus particularibus, qui plærunque ab aquis pluvialibus nutriuntur, & proinde ceſſant omnino, aut ut plurimũ diminuuntur æſtate: Sed de illis generalibus & conſtanter (non obſtante æſtate admodùm ſicca) fluentibus, qui procul dubio relationem habent ad fontes hæmiſphærij oppoſiti. Quare, ut diximus, flatus Auſtrales tempore hyemali & conſequenter nubes, quæ ex eorum conſiſtentia generantur in Boreali Hæmiſphærio, fieri partim ex vivo actu ſolari in Meridie, & privatione Polari in Septentrione: Ita etiam fontes ex parte Meridiei ab aëre dilatato depriimuntur, & ex parte Boreali conſtringendo altiùs attrahuntur. Nonne eſt etiam res notatu digna, quòd fontes animadvertantur eſſe imiores & occultiores, dum ſol ſit prope Æquinoctia? Nam eſt obſervatio ab ijs certiſſima, qui pro fontium inventione effodiunt, quòd ſi fons ille inventus ſit vivus in eo tempore, erit in perpetuum tum poſteà durabilis: Ratio autem, quòd fontes ſunt tunc temporis adeò in terram immerſi, & quoniam aëris temperies eſt æqualis: Vnde recedente ſole ab uno Hæmiſphærio ad aliud, aquæ ſunt in motu per viſcera terræ ad locum oppoſitum: Nam tanta eſt actio ſolaris in puncto Æquinoctij, taliſque æquinoctij proprietas; idque præcipuè dum Sol illud interſecat, quod res verſus polos in altum elevatas, reddit pronas: Vti in oculari Magnetis obſervatione, videre licet, cui ſi ſtylum ferri ſive aciei polo applicetur perpendiculariter erigatur: Si in loco circuli polaris, elevabitur etiã ſed non ita perpendicu-

lari-

lariter. Si in parte Tropici, exurget, ſed magis adhuc obliquè: At verò in parte lineæ Æquinoctialis depreſſè Iacebit ſine ulla elevatione, Demonſtratio eſt iſta. Quare non eſt mirum, ſi fontes tunc temporis, nimirum, dum Sol eſt circa Æquinoctia, ſint occultiores, tum propter eorum depreſſiones, partim ab Æquinoctio, quòd eos magis congregat à terræ Hyemalis ſuperficiè, in ejus ventre eos præparans, pro hyeme oppoſito: Partim propter mitigationem frigoris hæmiſphærij olim hyemalis, cujus erat, eos ſurſum attrahendo elevare: & partim propter diminutionem caloris Hæmiſphærij olim æſtivalis, cujus erat, fontes per aëris loci dilatationem, deorſum pellere, ut ex ſpeculi ſive Inſtrumenti noſtri experimentalis diligenti obſervatione redditur manifeſtum. Verum quid pluribus opus eſt. 5. cum ex præcedentibus à nobis expreſſis, rei iſtius ratio enucleatè explicatur, nam ſi calor hæmiſphærij æſtivalis ſubtiliando aërem deprimit aquas deorſum verſus terræ viſcera, frigus hæmiſphærij oppoſiti conſtingendo & contrahendo aërem, eam à viſceribus ad ſe elevat, tunc neceſſe eſt credere, quod per continuã operationẽ caloris æſtivalis ex una parte & frigoris hyemalis ex altera, aquæ fontiũ in fine æſtatis inveniantur imiores. Et in Viſceribus terræ magis congregatæ, atque in hæmiſphærium hyemale elevatæ: Sed jam ad Peripateticorum de fulgure & Tonitru opinionem procedam.

CAPUT. XI.

Fulgura & Tonitrua in iſto capite ſecundum Ariſtotelis opinionem deſcribuntur, quæ tum poſteà ſacræ ſcripturæ teſtimonio confutatur.

Factâ jam inquiſitione in Philoſophia Ariſtotelica, de ventorum, Nubium, nivium & fontium natura, hoc in loco opus eſt, ut animi ipſius de admirabili Fulguris & Tonitru ortu & conditione ſententiam, explicem: Quippe, quæ ſunt tantæ admirationis meteora, ut ſpeculationem ad eorum enucleationem profundiſſimam requirant: Opinio ergo Peripateticorum eſt. quòd cauſa materialis Tonitruorum atque fulgurum ſit calida & ſicca exhalatio è terra extracta & in mediam aëris regionem virtute ſolis & ſtellarum elevata; ubi partim ratione ſortis nubium colliſionis ſeu concuſſionis & partim per illam Antiperiſtaſin, quæ eſt inter calidam exhalationis & frigidam regionis illius diſpoſitionem, materia illa inflammabilis in nubis ventre ſic coarctata accenditur, & violenter è ſuo carcere irrumpens, deorſum ratione ſuæ terreſtreitatis ſeu conſiſtentiæ compactæ tendit: Concluditque, quòd violentia eruptionis ejuſdem è nube, fiat ſonitus, ſive vox illa horrenda, quæ diciter Tonitru. Hoc, inquam mentis Ariſtotelicæ de fulgure & Tonitru compendium. Et profectò videtur Ariſtoteles excuſatione quodammodò dignus, ſi in iſto negotio tam abſtruſo errat, quoniam extat dubium de fulguris & Tonitrui ortu, haud facile à Philoſophis reſolvendum. Hinc ergo eſt, quòd ipſi, non ſibi in hujus rei naturæ inquiſitione conſtare videantur: Nam Empedocles eſt opinatus, fulgura ex interceptione ſeu impedimento deſcenſus radiorum ſolarium provenire; ſed Anaxagoras vult, quòd ſint ignis æthereæi portio, quæ deſcendit in nubis cavitatem, in qua tum poſtea includitur, dicitque, quòd lux iſta è nubis concavo gliſcens, dicatur fulgur, & quòd effectus irruptionis ejuſdem appelletur Tonitru: Alij credunt, iſtiuſmodi coruſcationes igneas à ventorum calidorum colliſione accidere, qui cum ſint undequaque nubi incluſi. Atque in ea coarctati, ab ipſa accenduntur, & hinc inde provenit murmur illud, & nubium perturbatio: Iterum multi alij aliter de ipſis determinaverunt, ita, ut in hac re haud injuriâ ſit dicendum; quot Philoſophi, tot iſtiuſmodi ſententiæ. Iamque ad opinionem Ariſtotelis quod ſpectat, eſt ipſa profectò veræ ſapientiæ rudimentis adeò contraria ſeu contradictoria, quòd nonnulli ex fidelioribus ſuis diſcipulis Chriſtianis, ei in hac ipſius opinione omnimodè oppoſuerunt: Vnde in Margarita Philoſophorum hæc ſcripta habemus: Quidam Philoſophi conſiderantes mirabilem Fulminis operationem, ipſum non opus naturæ, ſed ſummi Dei effectum immediatum arbitrati ſunt.

Lib. 2. Meteor.

Marg. Philoſophi in cap. de Fulmine.

Sed ad definitionis Ariſtotelicæ particularia veniamus: Dicit, quòd cauſa fulguris materialis è terra eliciatur, cauſas verò efficientes facit plures: Nam Agens, in ipſius elevatione, affirmat eſſe attractivam ſyderum virtutem. Porro agentia externa, in exhalationis accenſione faciunt accidentia, nimirum colliſionem & concuſſionem nubium oppoſitarum, atque Antiperiſtaſin illam, quæ ſit in inter exhalationis calorem & mediæ aëris regionis frigora: Nam, ex ijs exhalationis accenſionem fieri concludit, ac tandem oſtendit rationem, cur fulgura tendant deorſum, nimirum, quoniam materia eorum eſt terreſtis, ſeu exiſtentiæ compactæ: Meum autem erit quodlibet iſtorum particularium, ordine, idque tam rationibus, ex naturæ ciſta depromptis, quã ſacræ ſcripturæ Authoritate confutare.

Pro materiali ejus fulgurum & Tonitruorum cauſa, quam ait eſſe calidam & ſiccam exhalationem, ex ſubſtantia terrea compactam, & in altum calore aſtrorum attra-

attractivo elevatam. Primùm, videtur ip-
ſa in oculis meis ideò eſſe merè figmen-
tum , quoniam probatur anteà , ſyderum
calorem facultate attractiva eſſe deſtitu-
tum. Secundò, ſi exhalationi ventoſæ (quæ
eſt levis & non ita compacta , & per con-
ſequens non adeò diſpoſita ad aſcenden-
dum & penetrandum ratione ſuæ ſubtili-
tatis in mediam aëris regionem) in eam re-
gionem denegatur introitus, multò minus
prohibebitur iſtiuſmodi exhalationis ſpe-
ciei in locum tam frigidum ingreſſus, qua-
tenus ipſa eſt de ſubſtantia magis terreſtri
& compacta , ac de facili inflammatione,
inflammabilis. Verùm iſta ad hoc nego-
tium perficiendum impoſſibilitas Autho-
ritate ſancta clarius exponetur. Fulgura
(inquit Textus) procedunt à Throno : Et,
Apocal.4. Deus dicitur fulgurare lumine ſuo deſu-
per , cardineſque maris operire. Atque
Iob. 36. iterum : Sternutatio ejus , ſplendor ig-
nis , & oculi ejus , ut palpebræ diluculi.
Iob. 41.9. De ore ejus lampades procedunt , ſicut
10. tardæ ignis accenſi , de naribus ejus pro-
11. cedit fumus , ſicut ollæ ſuccenſæ atque
ferventis : Halitus ejus prunas ardere fa-
12. cit , & flamma de ore ejus egreditur. Et
alibi : Illuxerunt corruſcationes tuæ or-
bi terræ : Aſcendit fumus in ira ejus &
Pſal.17.a.9. ignis à facie ejus exarſit. Carbones ſuc-
10. cenſi ſunt ab eo : Inclinavit cœlos & deſ-
11. cendit & caligo ſub pedibus ejus : Et , aſ-
cendit ſuper Cherubin & volavit ſuper pen-
nas ventorum , & poſuit tenebras latibu-
lum ſuum , in circuitu ejus Tabernaculum
12. ſuum, tenebroſa aqua in nubibus aëris : Præ
fulgore in conſpectu ejus nubes tranſierunt,
13. grando & carbones ignis. Et intonuit de
14. cœlo Dominus , & Altiſſimus dedit vocem
ſuam : Grando & carbones ignis , & miſit
15. ſagittas ſuas, & diſſipavit eos: Fulgura mul-
tiplicavit & conturbavit eos &c: Quid? an
colligemus ex iſtis, quòd iſtius materiæ cor-
ruſcantis ſubſtantia eſſet à terra , vijs ab A-
riſtotele effictis, extracta, nimirum vi ſtella-
rum ? Aut auſus eſt quiſpiam literatus co-
gitare , in Chriſtiano mundo verſatus, quòd
res tam abjecta & vilis momenti, qualis eſt
terræ excrementum, à Patriarchis, Prophe-
tis & Apoſtolis tantâ audaciâ & ſine ulla
reverentia aſcriberetur eſſentiali poteſtati
Dei, & à ſua præſentia & Throno, imò verò
ab ipſius ore & facie derivari atque accen-
di ? Nec non æſtimabitur in ipſis impuden-
tia inaudita, reſpectu Divinitatis rei , aſſe-
verare , Deum eſſe ignem conſumentem,
uti tam novo quàm veteri Teſtamento
invenimus ? Aut affirmaret , Propheta,
quòd faceret Angelos ſuos ventos & mini-
ſtros ignes urentes ? Quàm viliter potuit
diligens in myſterijs divinis ſpeculator , de
Angelorum & lucium ſpiritualium origine
judicare, ſi ſubſtantiæ eorum materiales, eſ-
ſent meræ exhalationes accidentales ? Ite-
rum docemur quòd cœlum ſeu aër ſit The-
ſaurus, ex quo venti, nubes, nives, grandines,
fulgura & Irides extrahuntur, & quòd hæ
omnes proportionentur à Spiritu Dei ad
placitum ejus obeundum. Vnde loco anteà
citatò: Deus ſapientiâ ſua aptat pondus aëri
& appendit nubes in menſura, facit pluviæ Iob. 28.25.
ſtatuta, & viam fulgetro tonitruum. Qui-
bus apparet, quòd materia omnium Meteo-
rorum , ſive ſint aquoſa ſive ignea , ex ſub-
ſtantiâ aërea ſeu Elementi ſublunaris Ca-
tholici, per verbum aut ſapientiam Dei ex-
trahatur, & conſequenter non ex terra , ne-
que in iſto negocio ulla attractione ſeu ele-
vatione ſtellari opus eſt , cùm pura fulguris
ſubſtantia perpetuò in divina potentia &
in arca ejus Theſauraria reſervatur , quo
uſque ille ipſam ad placitum ſuum perfici-
endum evocat, qui eam creavit. Nonne eſ-
ſet res admiratione digna , quòd tam im-
menſa exhalationum copia uno eodemque
tempore per accidens è terra in mediam
aëris regionem elevaretur vi aſtrali, quem-
admodum ſubitò eveniebat in exuberanti
ſulphuris ſuper Sodomam & Gomorrham
pluvia ? Sed noſtri Ariſtotelici replicabunt
juxta eorum conſuetudinem, hoc non fuiſſe
naturaliter, ſed miraculoſe factum: Reſpon-
deo, quòd negare neque, meteorū illud fu-
iſſe materiale: Erat enim ex ſulphure & ig-
ne conflatum: Iam verò ab ipſis ſcire velim,
ex quo ſacrario ſeu Theſauro produceretur,
& an ſtellæ ipſam à terra extraherent , & in
mediam aëris regionem elevarent nec ne,
aut an potius Deus eā ex inviſibili ſuo The-
ſauro aëreo evocaret : Nam D. Paulus ait, Heb. 11.
quòd viſibilia eſſent prius ex inviſibilibus.

Secundò , quod ad cauſam agentem ſeu
efficientem attinet, in ea magis , quàm in
ejus cauſa materiali peccat, uti ex prædicto
Pſaltes Regij ſermone explicatur : Nam
primùm dicit, quòd agens, quod attrahit &
elevat exhalationem illam , ſit virtus attra-
ctiva Solis & Stellarum , tunc imaginatur
cauſam efficientem à materiæ accenſione
eſſe partim concuſſionem nubium , & par-
tim diſcraſiam illam, quæ eſt inter calidita-
tem & ſiccitatem exhalationis & frigidita-
tem mediæ aëris regionis, quæ invicem op-
pugnantes efficiunt accenſionem ignis illi-
us , qui dicitur fulgur. Bone Deus ! Quàm
male conveniunt iſta , & quàm confuſum
eſt iſtius chimæreæ inventionis Chaos, quæ
cauſarum efficientium externarū multitu-
dinē fingit; cùm rei veritate non ſit niſi uni-
cum , illudque admirabile in iſto negocio,
quod eſt admodum eſſentiale , internum &
centrale, quod movetur, quo & ubi vult, &
operatur omnia in omnibus. Suntne omnia
hæc ſuperficialia, accidentalia & externa a-
gētia primarij fulminum ac Tonitruū mo-
tores & animatores? Et tamen dicitur, quod
Deus animet & vivificet ea ſua præſentia: Pſal.17.9.
Nā Textus prædictus Davidis habet: Ignis à
facie ejus exarſit, carbones ſuccenſi ſunt ab
eo præ fulgore , in conſpectu ejus nubes
tranſierunt , fulgura multiplicavit &c : Et Iob.36.
Iob : Deus fulgurat lumine ſuo : Et alibi:
ſter-

Iob.41.19. Sternutatio ejus ſplendor ignis, oculi ejus,
ut ignis accēſus, de naribus ejus ſuccedit fu-
mus. Halitus ejus prunas ardere facit, &
flamma de ore ejus egreditur &c: Quibus
manifeſtum redditur, quòd fulgur ſit actus
immediaté à Deo & quaſi virtus quæ-
dam, eſſentialiter ab ipſo procedens,
ſpiritumque mundanum Diaphanum in-
duens & illuſtrans, non aliter, quam die
creationis quarto, Tabernaculum ſuum
Pſal.104.2. Solare induebat. Et, in hoc ſenſu dixit Da-
vid: Veſtitur lumine quaſi veſtimento, non
quòd ipſe ſit fulgur, ſed in fulgure & quaſi
lucida fulguris anima exiſtat: Vnde aliqui:
Lev.10.2. In lumine numen, in numine lumen. Et
Num.11.1. Moyſes: egreſſus ignis à Domino devora-
vit eos. Et alibi: accenſus in eos ignis Do-
mini, devoravit extremam caſtrorum par-
tem. Et alibi: Ignis à Iehova egreſſus
Num.16.35. Deuter. 4. 24. conſumebat ducentos quinquaginta il-
los viros qui admoverant thus &c: Sic
dicitur alibi: ignis conſumens: Et alibi:
ignis accenſus eſt in furore meo, qui arde-
bit uſque ad imum Sepulchrum, abſumet-
que terram & proventum ejus & inflam-
mabit fundamentum montium &c: ſic di-
citur, quòd ignis Dei à cœlo deſcenderit
Deuter.32.22. 2.Reg.1.12. Pſal.97. virtute Eliæ: Et alibi Dei præſentiâ mon-
tes, ut cera liqueſcunt. Hiſce ergo conſi-
deratis, quid habemus nos Chriſtiani ad
agendum, ad myſticam fulguris creatio-
nem, cum ſuperficialibus, accidentali-
bus & externis Peripateticorum agenti-
bus? Aut cur motores aut animatores neſ-
cio quos in fulgure divinitus edito effin-
gunt? Quid imaginabimur nos Chriſtia-
ni de doctrina Ariſtotelica, cum actum
Dei immediatum in creaturis ſuis Angeli-
cis, fingit eſſe tam vilem & frivolam,
ac ſunt adventitiæ fumorum elevationes
à creaturis ſtellaribus, & concuſſiones
nubium fortuito evenientes & conflictus
inter frigora & calores factæ? Non erat
equidem mirum, ſi (cum inventio ejus
ipſum, in myſterij tanti momenti inve-
ſtigatione, fefellerit) coactus ſit ea nobis
proponere quæ oculis prudentum vix pro-
babilia videntur, Nam, ſi mirabiles ful-
guris effectus conſideremus, nimirum,
quomodò ipſa vaginam illæſam penetran-
do liquefaciant enſem, crumenam perfo-
rent, ſine ejuſdem damno pecunias diſſol-
vendo, dolium penetrent, vinumque
abſque ſenſibili vaſis detrimento abſor-
beant, oſſa in pulpam reſolvant, ſine
apparenti corporis animalis læſione; imò
verò & quòd amplius eſt intellectu & ra-
tione, ad diſcipulos falſæ Ariſtotelis
doctrinæ, opera iſtiuſmodi mirabilia &
timenda Dei, in contemptu & negle-
ctu habentes, puniendos, ſit præditum:
Non poſſumus negare, quin Ariſtoteles
in mundana ſolummodo ſapientia eſſet
verſatus, & conſequenter Sapientiæ ve-
ræ ſtatutis penitus ignarus, quatenus ip-
ſe inconſulté ſatis, eſt imaginatus, fulgu-
ra non habere interna ſua principia, ſive
agentia eſſentialiſſima, quæ ipſa faciunt
operari & pro voto ſuo movere, ubi &
quando volunt: haud aliter, ac ſupra ad-
verſus mentem ipſius probavi: quòd ven-
tus ſpiret, ubi vult: eodem planò modò
fulgura agitantur & feruntur pro placito
& per conſequentiam voluntate fruuntur,
quippe, quorum agens centrale eſt Spiri-
tus Sapientiæ ille, qui (ut Salomon ait) eſt
omni re mobilior & Soli atque ſtellis cla-
ritate excellentior, & omni repenetrabi-
lior: Hoc innuere videtur Iob, ubi ait, Sap.7. Iob.28.25.
Sapientia facit pluviæ ſtatura & viam Ful-
getro Tonitruum. Hoc eſt, ipſa per ſpi-
ritum ſuum animat, gubernat, & movere
facit fulgura, qua via ei placuerit. Ac ſi-
quis diceret, quòd homo moveatur ab
anima ei à Deo inſpiratâ, quò & quando
vult. Quare indiſcreté aſſignavit Ariſto-
teles ad fulgurum compoſitionem & ani-
mationem, externam & adventitiam &
non internā atque eſſentialē cauſam. Sed, ut
ea quæ à me ſunt dicta confirmē nimirum,
quod ſit ratio & intellectus in iſtiuſmodi
creaturis, quodque homines à Dei omni-
potētia derogantes, & ejus Magnalia more
Philoſophiæ Ethnicæ in contemptu haben-
tes, luant pœnam, duos vobis Hiſtorias
veriſſimas & meo tempore accidentes de
hac re recitare mihi propoſui: Quibus
claré manifeſtabitur, eſſe divinam in ful-
mine ſeu Fulgure voluntatem. In Hiber- Hiſtoria Prima.
nia duæ puellæ ruſticæ à foro cujuſdam op-
pidi domum redeuntes: quarum una no-
vos ſibi calceos emerat, eoſque manibus
portabat: Hæ, inquam, per agros commi-
grantes, tonitru quodam horrendo in via
deprehendebantur: Harum una erat timore
percuſſa, Deumque inclamando arborem
verſus properabat; altera, alterius fugientis
puſillanimitatem redarguens eamque in-
genti cachinno deriſit & more impio ſe
geſſit: Nam voces Tonitruorum in con-
temptu & deriſione habens: quid, ait, ti-
mes Tonitrua? & anum ſeu podicem altera
manu percuriendo, eumque contra locum,
à quo ſoni edebantur convertendo, oſcule-
tur Tonitru podicem, inquit, modò ſi cal-
ceos meos relinquat intactos, non curo:
Vnde factum eſt, ut prior timore Dei &
vocis ejus percita tutò evaſerit, alteri verò
anus & clunes integri fuerunt protenus
dilacerati & dilaniati, atque ita blaſphe-
ma illa miſeré mortua eſt: Sed, ut ad me-
ritum inſipientis Peripateticorum aſſertio-
nis præmium jam inſtem. Quodam tem-
pore mercatores quidam & nonnulli alij
in ſocietate cujuſdam Peripatetici, ab Actu
Oxonienſi cum cæteris tunc temporis ve-
nientes (juvenis bonæ indolis, qui in civi- Secunda Hiſtoria.
tate Salopiæ degebat, in qua ludi magiſtri
negociū ſuſceperat, & pro ejus in Philoſo-
phia Ariſtotelica cognitione in pretio apud
plurimos habebatur.) Hi (inquam) per am-
plam planitiem Salopienſem ſimul vias

facientes, nubes denſas cum ſonis & tonitru ad ipſos appropinquantes animadverterunt: unde major eorum pars pavore haud minimo fuit perculſa. At juvenis iſte, ut ſe ijs in Philoſophia Peripatetica admodùm verſatum oſtenderet, ipſos in caſu tam perplexo conſolari, & ne timerent, eis audacter ſuadet, affirmando, illud eſſe in natura commune, modoque adventitio contingens, narratque non tantum eſſe in eo periculi, utpote, quòd generatur ex ſola exhalatione calida & ſicca é terræ gremio, vi Solis & ſtellarum in mediam aëris regionem elevatam, & per Antiperiſtaſin illam, quæ fit inter calorem exhalationis, & frigoris loci accenſum; Sed Deus iſtius conſilij impietate accenſus, oſtendebat auditoribus, rem longè aliter ſe habere, atque ipſe prædicabat: Nam infelix iſte vir, qui falſam Ariſtotelis doctrinam, in derogatione ab opere divino publicare eſt auſus, pœnas luebat: Nam ipſe ſolus inter cæteros fulgure erat ſubitò exanimatus, reliquis ſolo ſtupore quodam attonitis, manentibus: Atque ita juſto Dei judicio condemnata erat Ariſtotelis de hac re ſententia. En & ecce (mi peripatetice Chriſtiane) exempla notatu digna: Nonne vides ex iſtis motorem intellectualem divinamque voluntatem fulmini ineſſe? Nonne vides, hic infelicem & miſerum mortalem, ob nimiam ejus in Philoſophia Ariſtotelis confidentiam deperditum? Nam, ſi illam doctrinam ſeu Philoſophiam, quæ ſuper Sapientiam terrenam & Diabolicam eſt fundata rejeciſſet, & ſe cum reverentia veræ Sapientiæ diſciplinæ addixiſſet, procul dubio timore vero perculſus, ipſum, qui in Tonitru loquitur, revereri & cum ſocijs orare voluiſſet, ut iracundiæ ſuæ effectus ab ijs averteret, & ſub alarum ſuarum umbram ſe à percutiẽtibus, & lædentibus ſuis miniſtris præſervaret, & tunc procul dubio, tum ille, tum cæteri, qui aderant, evaſiſſent tutò. Tunc (dico) ipſe reijciendo figmenta Ariſtotelis, divinam in tonitru & fulgure poteſtatem ex ſcripturis collegiſſet, & quòd ſint ejus miniſtri, ad voluntatem ſuam perficiendam aptiſſimi. Nubes, inquit Iob, ſpargunt lumen ſuum, quæ cuncta luſtrant, per circuitum: quo-
Iob.28.25. cunque eas movet Voluntas Creantis agit, omne, quòd præceperat illi ſuperfaciem terræ, ſive ſit ad flagellum ſive ad beneficentiam. Atque alibi: Fulgura nunquid mittis & revertentia tibi dicent, adſumus?
Iob.36. Sap.5.22. Et Salomon: ibunt directè emiſſiones fulminum, & tanquam à bene curvato arcu àd metam, hoc eſt, ipſa fulgura animata à Deo, vadunt & emittuntur ab eo, in quo eſt eorũ voluntas & operatur omnia: quod etiam evidenter ex Textu iſto conſtat: Aſcendit, ait, fumus de naribus Iehovæ, & ignis de ore ejus volavit; carbones ſuccenſi ſunt ab eo, & inclinavit cœlos & deſcendit & caligo ſub pedibus ejus, & aſcendit ſuper Cherubin, & lapſus eſt ſuper pennas venti, poſuit tenebras in circuitu ſuo latibulum, cribrans aquas de nubibus cœlorum; præ fulgore in conſpectu ejus, nubes ſuccenſæ ſunt, carbones ignis volabant, tonabat de cœlo Dominus & Excelſus dabat vocem ſuam, miſit ſagittas & diſſipavit eos fulgur. 2.Reg.22.8. Quo ſermone arguitur, quòd nulla ſit cauſa eſſentialis efficiens, quæ eſt naturalis, ſed, quòd ſit Deus ſolummodò in natura & extra naturam, qui operatur omnia: Nam in ſermone præcedente non dicitur, quòd aut nubes, aut ventus coruſcationes ſuas emiſiſſent, aut quòd ignis deſcendit à Sole aut aliquo alio corpore cœleſti, ſed quòd fumus egrederetur ex naribus Iehovæ & ignis ex ejus ore, neque dicitur, quòd vapores aut exhalationes eſſent cauſæ nubium materiales, ſed Iehova inclinavit cœlos ſeu aërem nubeſque congregabat ex aëre, juxta placitum ſuum; nec erat frigus mediæ aëris regionis cauſa agens, in accumulatione aëris in denſam nubium maſſam, ſed Iehova eas colligebat in ſua privativa & contractiva proprietate: Nam Textus habet: Poſuit tenebras in circuitu ſuo latibulum: nec erat cauſa aliqua Angelica efficiens, quæ ea per ſe fecit, ſed Iehova aſcendens ſuper Cherubin ſeu ſpiritum Angelicum, eum animavit, & ad placitum ſuum præſtandum exagitavit: nec erat ventus, qui erat per ſe motor. Sed Spiritus Cherubinicus à Iehova animatus & inflatus, qui ventum fecit movere: Neque erat locus ille tenebroſus pro ſecreto Iehovæ Tabernaculo merè à ventis Angelicis diſpoſitus, ſed Iehova movens ſuper Cherubin, incitavit Cherubin admovendum & inſpirandum ventum ad nubes in aëre, & ex aëre colligendas: Neque fuit reſolutiva Solis facultas, quæ nubes liquefecit in pluviam, ſed Iehova cribrabat aquas de nubibus: Nec erat ulla nubium oppoſitarum Colliſio aut Antiperiſtaſis frigoris & caloris, quæ producebat fulgura aut nubium ſuccenſionem, ſed fulgor & inexplicabilis ſplendor ſuæ præſentiæ: Nã verba Textus ſunt: Præ fulgore in conſpectu ejus nubes accenſæ ſunt: neque erat luctus ille contentioſus, qui erat factus inter ignem & aquam in nubis fiſſura, quæ vocem tam ſtupendam edidit: Sed erat vox Iehovæ, quæ tonabat de cœlo mediante organo ſeu denſo ſuo Tugurio: Erat, inquam, altiſſimus, qui edit vocem ſuam é nube & fulgura ſua emiſit ad deſtruendos impios. Quod cum ita ſit, quid operis habemus nos Chriſtiani cum fictis cauſis Naturalibus, efficientibus per ſe agentibus: cùm certum ſit nobis & à Pagina ſacra confirmatum, quòd Deus operetur omnia in omnibus: Ad illam autem Peripateticorum diſtinctionem quod ſpectat, quæ eſt, quod cauſa agens ſit vel principalis vel ſecundaria & ſubalterna, videtis ex Textu præcedente, quòd pro nihilo & merò figmento habeatur;

tur: Nam Sola efficiens cauſa in primo, ſecundo, tertio, & quarto organo ſeu inſtrumento erat Iehova: Erat enim ipſe, qui inſpiravit Cherubin, erat ipſe, qui aſcendit Cherubin, erat ipſe, qui in ea ſuper Cherubin animavit ventum, cribravit aquam è nubibus, ipſasque ſuccendebat per ſua fulgura à ſe ipſo emiſſa: Denique tametſi pluribus utatur organis, tamen actus eſſentialis, qui operatur in & per ea, ab unica, ſyncera & ſimplici veritate ſeu identitate emanat: quæ non aliter comprehendit omnia in ſe, quàm Vnitas in Arithmetica numerum quemcunque: Nam ſemper Vnitas invenitur in primo, medio & ultimo; imò verò in omni loco numerorum. Variæ ſunt aliæ hiſtoriæ de iſto ſubjecto admirabiles, quas omnes, quoniam capite 20. Sect. 1. Portio. 4. Part. 2. lib. 4. memb. 1. Hiſtoriæ meæ Meteorologicæ luculenter expreſſi, hoc in loco omittam.

Sed Peripatetici (ſat ſcio) contra iſtam meam ſententiam inſurgent, replicantes, Metaphoricé fuiſſe in Scripturis dictum, Iehovam loqui & vocem ſuam emittere in Tonitru; & per conſequens illud non eſſe realiter, pro ut ſe oculis objicit, intelligendum: Quod ſi hoc eſſet verum, ſequitur vocabula nubis, Nivis, grandinis &c. eſſe more Metaphorico intelligenda: Vnde patet, quòd eſſet aut ſermo realis aut non realis: ſi non realis, homines potius à veritate in errorem ducerentur: Sed Scriptura plena eſt hujuſmodi ſermone, quare certum eſt, quòd tota Biblij Harmonia illud interpretatur, prout revera eſt: Iterum eorum aliqui, agnoſcunt, ſermones illos eſſe genuinos & reales, verum, dicunt illi, ubi Deus loquitur in Tonitru, ibi actus ille eſt
Iob. 37. 11. miraculoſus & non naturalis. Quibus reſpondeo cum ore Iobi: Pro irrigatione fatigar Deus denſam nubem & diſpergit lucem nubis ſuæ &c. quo redditur manifeſtum, quòd Deus eſt Actor in uſuali nubium congregatione, & facit eas inſtrumenta ſeu organa ſua communia, ad vocem & ſonos ſuos mundanis edendos; tam pro augmentatione & incremento fructuum animalium, quam pro punitione creaturarum: Vnde alibi: ſi conſideraret homo extenſiones denſarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit ſuper illud lucem ſuam, cum his judicaturus eſt populum & daturus cibum abundé. Etiam alibi adhuc
Iob. 36. clariùs: Vide arcum & benedic ei, qui fecit illum, valde ſpecioſus eſt in ſplendore ſuo, giravit cœlum in circuitu Gloriæ ejus, manus Excelſi aptaverunt eam, imperio ſuo ac celerat nivem, & coruſcationes emit-
Eccleſ. 43. 14. tit judicij ſui: Propterea aperti ſunt Theſauri & evolarunt nebulæ ſicut aves, in magnitudine ſua poſuit nubes, & confracti ſunt lapides grandinis, in conſpectu ejus movebantur montes, & in voluntate ſua ſpiravit Notus, Vox Tonitrui ejus reverberavit terram, tempeſtas Aquilonis & congregatio ſpititus aſpergit nivem &c: Hæc Syriaci oratio arguere & probare videtur, quòd Sola cauſa efficiens eſſentialis in generatione Meteororum, videlicet pluviæ nivis, fulguris, nubis, grandinis, Tonitrui, venti, Tempeſtatis &c: Sit ipſius Spiritus divini actus, atque etiam denotat, quòd materialis eorum exiſtentia ſit aër: Quare dicit in concluſione: Congregatio Spiritus diſpergit nivem: Hoc eſt ex aëre congregato fit nubes & ex diſſolutione nubis diſpergitur undique nix: Denique nos certiores facit, quòd manus ſeu Spiritus Dei non ſit otioſus in talium operum productione, quæ Ariſtoteles vocat Naturalia, & conſequenter operatur non modò, primariò & ſecundariò, ſed Catholicé & omnino, hoc eſt, omnia in omnibus, ut ait Apoſtolus, tam in rerum generatione & præſervatione quàm corruptione & deſtructione, idque non aberrando in ſua actione à limitibus ſuæ Identitatis, ſive Vnitatis diviſione. Quare contra Ariſtotelis ſententiam nullam aliam naturam agnoſco ego, præter ſolum & unicum Deum in ſuis Creaturis, vel, ſi vultis, unicam naturam infinitam in qualibet re creata, quæ eſt ſolus actor omnium: Agnoſco, inquam cum Apoſtolo, 1. Cor.
excludendo omnes Deos Ethnicorum ſive in cœlis ſive in terris, quibus primariam aut ſecundariam aut tertianam actionem falſò attribuunt; unum Deum Patrem, à quo omnia, & unicum Dominum Ieſum Chriſtum, per quem omnia: & præter hos nullam cauſam eſſentialem intelligo in machina mundana efficientem.

Ad ultimam Definitionis Ariſtotelicæ clauſulam qua aſſerit, fulgura deorſum moveri; quoniam materia, ex qua fiunt, eſt magis compacta & terreſtris, reſpondeo, rationem iſtam ſuam eſſe nimis tam gyganteo Authore debilem & inſufficientem: Nam eodem reſpectu inferre poſſumus, quòd pulvis Bombardalis, cujus ſubſtantia eſt multò groſſior & magis compacta, quàm eſt illa fulguris, debeat neceſſariò deſcendere deorſum: & tamen vidimus (experientia illorum locorum, quibus pulvis iſte ſubijcitur, atque etiam in igne artificiali, quòd virtus iſtius pulveris eſt tendere ſurſum. Iam verò venio ad veras Fulminis & Tonitrui deſcriptiones, etiam à ſcripto totius veritatis nobis aſſignatas.

CAPVT. XII.

Quomodo fulgura rectè à vero Philoſopho & juxta ſacræ Scripturæ inſtituta ſint deſcribenda.

CVm ergo ex capitis præcedentis diſcurſu pateat, quòd Ariſtoteles magnoperé & immaniter in ſua opinione & concepta tam in materiali, quàm formali fulguris & Tonitrui cauſa erraverit, mihi hoc in loco pro capacitatis meæ exilis validitate, veram & genuinam illorum defiuitionem ex profundo ſacrarum ſcripturarum mari expiſcari liceat, ut ea ratione vobis ſyncetam ipſorum naturam originemque eſſentialem oſtendam.

Fulgur eſt igneus quidam aër, qui ex cœleſti ſeu aëreo Dei Theſauro extrahitur & fulgidâ ipſius præſentiâ animatur, inque terram & mare ad voluntatem ejus ſive ſit in creaturarum bonum ſive detrimentum exequendam emittitur.

Vel ſic.

Fulgur eſt coruſcans quædam claritas é nubis, quaſi Tugurij divini cavitate procedens, quæ à Throno Iehovæ in terram & maria ad placitum ejus obeundum emittitur.

Quòd ſi velimus fulgur cum omnibus ſuis accidentibus deſcribere & conſequenter totam Tonitrui eſſentiam (quæ eſt naturæ mixtæ) deſcribere, illud ex Teſtimonio ſancto hoc modo præſtare poſſumus.

Fulgur eſt ignis conſumens, qui accenditur à facie ſeu præſentia Iehovæ, ad cujus claritatis aſpectum & contactum nubes tranſeunt, & altiſſimus tonat ſeu vocem ſuam é cœlo edit, ſagittaſque ad impiorum deſtructionem ejaculare ſolet.

Vel ſic.

Fulgur eſt ignis evolàs abore Iehovæ, deſuper à Tentorio ejus emiſſus, in cujus conſpectu aquæ ſeu nubes (utpote timentes & Abyſſi quaſi conturbatæ tranſeunt, voxque Tonitrui Iehovæ in rota movetur) atque carbones ignei ſeu ſagittæ ejus, ad voluntatem ſuam in cœlis & in terris exequendam ejaculantur.

Vel ſic.

Fulgut atque etiam Coruſcatio eſt lux quædam munda & nitida facta in ſuperioribus nubibus, quas ventus tranſiens purgavit.

In prima fulguris deſcriptione manifeſtum habetis, quòd cauſa ejus materialis ſit aër, igneus locus, a quo de promitur eſt arca Dei Theſauraria ſeu cœlum: Cauſa formalis in eo explicatur, quòd dicitur Spiritus ſeu aër igneus, Cauſam ejus efficientem facimus actum immediatum, ſeu velle divinum: Denique cauſam finalem in eo detegimus, quòd ad voluntatem Iehovæ vel ad mortalium flagellum & pœnam, vel ad miſericordiam & benignitatem ijs præbendam emittitur: Quod totum ex Teſtimonijs ſanctis in capite præcedenti expreſſis luculenter confirmatur.

Secunda deſcriptio confirmatur à Pagi- Apocal. 4.
na Sacra: Fulgura, ait Textus, procedunt Pſal. 17.9.
à Throno. Et alibi: Præ fulgore in con- Iob. 41.10.
ſpectu ejus nubes tranſierunt. Et alibi: ignis ab ore ejus evolavir. Et: ab ore ejus, velut tædis præeuntibus & quaſi halitus ejus carbones accenderet, & flamma ab ore ejus prodiret. Et alibi: illuxerunt co-
ruſcationes tuæ orbi terræ. Porro: Iehova Pſal. 76.17.
extendit nubes, quaſi Tentorium ſuum & Iob. 36.
fulgurat lumine ſuo deſuper, cardineſque maris operit.

Tertiæ verò deſcriptionis membra (quibus univerſa Tonitrui natura enucleatur) ex teſtimonijs ſacris partim prædictis & partim ſequentibus confirmamus. Et inprimis cauſa Tonitrui materialis ex hiſce exprimitur, videlicet, quòd ſit ignis exardens vel igneus aër, & per materiæ deſcriptionem ejus formam elicimus: Porro cauſam ipſius efficientem diximus eſſe Iehovæ iraſcentis ſpiritum: Effectum etiam illius agentis aſſeruimus eſſe nubium exagitationem & Tonitrui vocem; & tandem finem indicavimus eſſe ad volunrarem divinam in impiorum ruinam perficiendam: Confirmatio horum hujus deſcriptionis mem-
brorum, eſt talis. Ait Pſaltes: aſcendit fu- Pſal. 17.8.
mus in ira ejus & ignis à facie ſua exarſit: Carbones ſuccenſi ſunt ab eo: inclinavit cœlos & deſcendit & caligo ſub pedibus ejus &c: & poſuit tenebras latibulum ſuum in circuitu ejus, Tabernaculum ejus tenebroſa aqua in nubibus aëris. Præ fulgore in conſpectu ejus nubes tranſierunt, quando & carbones ignis: intonuit de cœlo Dominus & Altiſſimus dedit vocem ſuam, grandinem & carbonem ignis & miſit ſagittas ſuas & diſſipavit eos, fulgura multiplicavit, & conturbavit eos &c. In quorum ſiquidem verborum filo, omnia deſcriptionis præcedentis membra pateſiunt & confirmanrur.

Quartæ deſcriptionis particulæ etiam ex præcedentis Textus authoritate ſtatuminantur.

Ad quintæ autem confinnationem quod ſpectat, ea ex præcedentibus confirmatur: Porro etiam tertia & quarta hiſce amplius fundavimus. Viderunt te aquæ (Deus) viderunt te aquæ & timuerunt, & turbatæ ſunt abyſſi: Multitudo ſonitus aquarum, nubes dederunt vocem: Etenim ſagittæ
tuæ tranſeunt: Vox Tonitrui tui in rota, Pſal. 76.17.
illuxérunt coruſcationes tuæ orbi terræ.

Vltima deſcriptio confirmatut ſic: Iam non

non reſpiciunt homines lucem, cum nitida eſt in ſuperioribus nubibus, quas ventus tranſiens purgavit. Poſſumus etiam fulgura magis perſpicuè in natura Angelica deſcribere: Verbi gratia.

Fulgura ſunt ignes urentes, quos Deus creavit, ut ſibi eſſent ad placitum ſeu voluntatem ſuam faciendam miniſtri.

Pſal.104.4. Ait David: Qui facis Angelos tuos ventos & miniſtros tuos ignem urentem: Nam, ſcire debemus, quòd, ut Cherubin, id eſt, aëreus ſpiritus eſt animator ventorum non accenſorum: Ita Seraphin, qui eſt ſpiritus igneus eſt animator fulgurum: Sed, quoniam alibi, nimirum ſect. 1. Port. 4. part. 2. lib. 4. memb. 1. cap. 20. de Meteorologia ſeu Philoſophia mea ſacra de abſtruſo fulminis & Tonitrui interno Angelico, hoc eſt, de abſcondita cauſa eorum efficiente, amplam effecimus mentionē, vos ad eum, ſi placeat, locum referam, ut ad Tonitrui deſcriptiones citius deſcendam.

CAPVT. XIII.

In quo Tonitrua ſecundum Biblij ſacri inſtitutionem deſcribuntur.

AD Tonitrui naturam quod attinet, eam, perſpicuè ex varijs ſcripturarum ſacrarum locis colligimus, in hunc modum eſſe deſcribendam.

Tonitru eſt fragor in Tugurio Iehovæ, ſuper quod, ipſe lucem ſuam extendens radices maris tegit, terræque orbi illuminat, ut cum his judicet populum & det cibum abundè.

Iob.36. Hinc dicit Iob: Si conſideret homo extenſiones denſarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit ſuper illud lucem ſuam, cum his judicaturus eſt populum & daturus cibum abundè. In quo verborum filo tota prædicta deſcriptio elicitur: Nam ex eo patet, quòd forma Tonitrui ſit fragor; efficiens verò cauſa Lux Iehovæ; materiale verò organum nubes denſa, quæ dicitur Tugurium Iehovæ: Hinc ergo aliter: Poſuit tenebras latibulem ſuum in circuitu ejus, latibulum ejus tenebroſa aqua in nubibus aëris: Præ fulgore, in conſpectu ejus
Pſal.17. nubes tranſierunt, & intonuit de cœlo Dominus. Denique finis Tonitruorum & Fulgurum inibi declaratur, videlicet, quòd ſit ad judicandum populum & ad dandum cibum abundè.

Vel ſic.

Tonitru eſt vox Altiſſimi cum flamma & fulgure mixta à Deo ad conturbandos impios edita atque ordinata.

In qua, forma eſt, vox ſeu fragor cum ſulphure: Efficiens cauſa, eſt ipſe Iehovæ ſpiritus, & finis, ad impiorum flagellum. Confirmatur: Dominus de cœlo Altiſſimus dedit vocem ſuam, grandinem & carbones
Pſal.17.15. ignis & miſit ſagittas ſuas & diſſipanit eos, fulgura multiplicavit & conturbavit eos.

Vel ſic.

Tonitru eſt vox ſeu ſonitus, à fulgure è Throno Dei procedens & è nubis cavitate, in aërem apertum, divino numine, ad voluntatem ſuam vel in creaturæ malum, vel in bonum, tam in cœlis, quàm in terris exequendam emiſſus.

Vbi cauſa formalis eſt vox ſeu ſonitus: efficiens eſt fulgor Dei; ac tandem finis eſt in benedictionem vel maledictionem crea-
Apocal.4. turæ. Confirmantur autem ſic: A Throno
Iob.38.35. procedunt fulgura. Et alibi: Nunquid mittis fulgura & ibunt & revertentia dicent tibi adſumus? Et alibi: Aſcendit fumus in Pſalm.17.
ira ejus & ignis à facie ejus exarſit. Et, alibi: Nubes & caligo in circuitu ejus, ignis ante ipſum procedit & inflammabit in circuitu ejus. Alluxerunt fulgura ejus orbi ter- Pſal.97.2.
ræ: & alibi: Vocem dederunt nubes: ete- Pſal.76.
nim ſagittæ tuæ tranſierunt, &c: Vbi per Sap.5.22.
ſagittas fulgura hoc iu loco intelligit. Vnde alibi: Ibunt directè emiſſiones fulgurum, & tanquam à bene curvato arcu nubium.

Vel ſic.

Tonitru eſt vox Dei in nube elevata, impetu aquarum undique circumſepti & operti, antequam ignis præcedit & inflammat in circuitu ejus.

Hinc ait Iob: Nunquid elevabis in nebula Iob.38.34.
vocem tuam, & impetu aquarum operies
te? Et alibi: Nubes & caligo in circuitu Pſalm.97.2.
ejus: Ignis ante ipſum procedit & inflammabit iu circuitu ejus.

Vel ſic.

Tonitru eſt vox Dei, ad quam multitudinem aquarum dat in cœlo, fulguraque & pluviam facit.

Hinc ſcriptum eſt: Ad vocem ſuam dat Ierem.10.13.
multitudinem aquarum in cœlo, & elevat nebulas ab extremitatibus terræ, fulgura in pluviā facit, educit ventū è Theſauris ſuis.

Vel ſic.

Tonitru eſt multitudo ſonitus aquarū, ſeu vox nubium à Dei coruſcationibus toti terrarum orbi illucentibus, effecta.

Vel ſic.

Tonitru eſt multitudinis aquarum aſpectum Iehovæ timentium & perturbatarum ſonitus: Vel vox ſeu fragor circumiens, quem dare ſolent nubes, quæ quidem vox immediatè à coruſcationibus ex Throno Dei procedentibus, & è nubibus, quæ ſunt Tugurium Dei, erumpentibus eſt edita ſeu procreata, ad voluntatem divinam exequendam.

In qua deſcriptione, materiale vocis hujuſmodi, organum ſeu iuſtrumentū eſt aqua, ſeu nubes aqueæ quaſi timētes & perturbatæ, unde & vocem ſeu fragorem & ſonitum dare ſolent, ob penetrativam illam poteſtatē, quā lucidus & fulgidus Dei aſpectus ſo-

lius mirabilium operatoris producit: Hinc dicitur: Præ fulgore in conſpectu ejus nubes tranſierunt, grando & carbones ignis, intonuit de cœlo Dominus, & Altiſſimus dedit vocẽ ſuã. Et alibi: Viderunt te aquæ, Deus, & timuerunt & turbatæ ſunt Abyſſi, multitudo ſonitus aquarum, vocem dederunt nubes, vox Tonitrui tui in rota: Cauſa etiam formalis in eò deſcribitur, quòd cum fragore & corruſcationibus fiat. Cauſa efficiens videntur eſſe fulgura, ſeu potius igneus Dei aſpectus, ipſa fulgura animans, & ad metam à Deo ordinatam dirigens: Vnde fulgura ſunt quaſi inſtrumenta Dei in iracundia ſua, ut gladius eſt inſtrumentum hominis percutientis, ubi tali enſe percuſſiſſe dicimus, & non enſem: Quare ipſum Deum ſolum in rebus mundanis actorem, ipſorum Tonitruorum Patrem dicimus, qui emittit fulgura, quaſi ſagittas ſuas à Throno ſuo. Finem poſuimus eſſe ad voluntatem divinam perficiendam.

Pſal. 17.

Pſal. 76. 17.

Vel denique in hunc modum,

Tonitru eſt vox ſeu loquela, ſeu eloquium, ſeu ſonus ab ore Iehovæ progrediens, quod ſub toto cœlo, cum luce, ſuper terminos ſeu oras terræ dirigitur, Poſtquam rugit ſonitus, ſeu tonat Deus voce excellentiæ ſuæ, & nõ inveſtigatur: Poſtquam audita fuerit vox ejus, qui tonans facit voce ſua mirabilia.

Hanc ſic confirmatam habemus, audite cũ tremore, ait Iob, vocẽ ſeu loquelam vel, (ut alius interpretatur) eloquium ab ore Iehovæ egrediens, ſub toto cœlo dirigit illud & lucem ſuper terminos vel oras terræ, poſt cũ rugit ſonitus, tonat voce excellentiæ ſuæ & non inveſtigatur, cum auditur vox ejus: Tonans Deus voce ſua facit mirabiliter.

Iob. 37.

Ex hiſce igitur evidenter apparet contra maleſanas Ethnicorum opiniones, quòd neque ſint exhalationes nec vapores cum illis, nec ſol cum ſtellis, nec terra aut aqua nec Elementa, neque natura creata, ſed ſolus Deus, qui eſt omnium mirabilium operator, qui eſt efficiens horum mirabilium cauſa immediata: Quod etiam, uti videtis, à ſacro ſcripto habetis confirmatum, ne cum Ethnicis, hoc opus, aut naturæ imaginariæ, aut Elementis, aut Elementatis illa attribuatis, quæ Creatori in primis ante omnia ſunt attribuenda. Quare concludo, quòd ſumma eſt in Philoſophis Chriſtiani nomine inſignitis, imprudentia; Imò verò dementia haud recuperabilis, fidem tantam in vanis & mendacibus Ethnicorum de fulgure & tonitru opinionibus ponere, quibus homines tonitrua & fulgura eſſe quaſi res adventitias, & naturali aëris ſeu cœli intemperie orta, & minimè divinitus emiſſa, facilè perſuadentur: Atque ita effectum ſolummodò reſpicientes, illum falſò pro cauſa efficiente æſtimant, ac ſi æquum ac religioſum eſſet, opera à Deo Creatore effecta, creaturis aſcribere. Quare, ſciatis velim, me hoc in loco more haud temerario, ſed ſedulò, ſeriò & bonis fundamentis ſtipatum ſcripſiſſe: Vt pote cui etiam & alij Philoſophi, me longè in abſtruſiori Iehovæ myſterio profundiores, aſtipulari videntur: Quippe, qui conſiderantes admirabilem Fulminis naturam, & abſtruſam cæterorum Meteororum generandorum rationem animadvertentes, ea non opera naturæ alicujus ſecundariæ, cujus famam peripatetici tot laudibus videntur celebrare; ſed immediatos ſummi Dei actus cum ſcripturis eſſe arbitrantur. Concludimus igitur, quòd ſit evidens, opinionem Peripateticorum, tam Chriſtianorum quàm Ethnicorum eſſe errabundam, longèque à veritate diſtantem; Quippe, quæ dicit, fulgura nihil eſſe aliud, præter calidas & ſiccas exhalationes, ex terra extractas, & in mediam aëris regionem, attractiva ſolis & ſtellarum virtute, elevatas, quæ nubi denſæ incluſæ, partim colliſione nubium, partimque per Antiperiſtaſin, quæ eſt inter loci frigora & ſuum proprium calorem, accenduntur; cujus tum poſteà flammæ ex nube eruptione, coguntur tonitrua. Velim, ut quilibet ſagax Chriſtianus diligenter obſervet ex ijs quæ ſunt anteà dicta, utrum Tempeſtatis, Turbinis, & Tonitruorum myſterium ex re tam pauci momenti atque æſtimationis dependeat, ac Ariſtoteles nobis tradidit, vel è regione, an potius ex inſcrutabili profunditatis divinæ abyſſo non emergat, cum fulgura, tradantur à veritatis fonte, eſſe igneæ Iehovæ tædæ, & lumina, quæ ab ejus Throno emanant: & cum Tonitrua dicantur voces, verba & eloquia Altiſſimi &c: Atque ob iſtam rationem Iehova iſtiuſmodi Philoſophorum mundanorum audaciam reprehendens, qui tantoperè actiones ipſius arcanas præjudicare, & ſe ipſos præcipitanter in cauſarum eſſentialium Myſteriorum Meteorologicorum profundum, ſine aſſiſtentia & ductu divini ſpiritus immergere præſumunt, & mundum vix probabilibus ſeducere intendunt, ei perſuadentes, ut credat, quòd arcana talia Dei Magnalia, à rebus tam ſtultis & inanibus, & ſecundum ſuæ phantaſiæ imaginationem partis procedant. Eos in Turbine in hæc verba alloqui videtur: Auribus percipite & conſiderate mirabilia Dei fortis noſtri, cùm diſponat Deus de illis, cum ſplendeat Lux nubis? Sive: Noſtine de libramentis denſæ nubis, mirabilius Dei perfecti ſcientijs? Quæ nam eſt via, qua in partes diſſilit Lux? Cujus utero egreſſa eſt glacies? Aut pruinam cœli quis genuit? Quâ nam Iob. 38.
viâ itur, ubi habitat Lux, & tenebrarum ubi eſt locus? Quis dedit vehementiſſimo imbri curſum & viam ſonantis tonitrui? Quis eſt pluviæ Pater? Vel quis genuit ſtillas roris? Nunquid elevabis in nebula vocem tuam & impetus aquarum operiet te? &c: Hoc, inquam, dicit Iehova Iobo

è turbi-

Digitized by Google

è turbine, & multò magis jactabundis hujus mundi Philoſophis, ſapientiæ veræ diſciplinæ inexpertibus, illos deridendo & objurgando, præ inani ipſorum præſumptione: & præcipuè indigitare videtur, ipſos Peripateticos, qui profitentur ſe omnia prædicta Dei arcana ſine ullo divinæ ſapientiæ inſtinctu intelligere, cùm è regione, ſe ex eorum ſcriptis & doctrina, veræ Meteorologiæ ignaros, ſapientibus veris declarant: Vir, Ariſtotele longè ſapientior, ait: Quis hominum cognoſcit conſilium Dei? Sap. 9. Nam, ratiocinationes mortalium ſunt timidæ, & inſtabiles cogitationes eorum: In feſtum enim corruptioni corpus, aggravat animam, & deprimit terrena habitatio mentem plenam curis multis: & vix conijcimus ea, quæ in terra ſunt: Quæ autem in cœlis ſunt, quis inveſtigabit, & conſilium tuum quis noverit, niſi tu dederis ſapientiam & miſeris Sanctum tuum ſpiritum è locis altiſſimis? Sic enim correctæ ſunt eorum, quæ in terra ſunt, ſemitæ, itaque ſapientiâ fuerunt ſalvati &c: Ex quibus aureis Salomonis verbis colligimus, primùm, quòd Philoſophi Ethnici fuerunt myſteriorum & operationum Dei arcanarum ignari: Vt pote, in veræ ſapientiæ rudimentis minimè inſtructi, cujus inſtinctu & directione, ſapientes veri ad magnalium Dei cognitionem pervenerunt, ut teſtatur Sap. 7. Salomon, qui faſſus eſt, ſe cognitionem, mediante iſto ſpiritu habuiſſe, virium Elementorum & naturarum ventorum &c: Deinde, quòd vera ſapientiæ diſciplina, & Philoſophiæ ſanctæ ſubjectum, non ſit in Philoſophia Ariſtotelis invenienda, ſed in libro totius veritatis, id eſt, Biblio ſacro, quippe, quod eſt vivum verbi revelati exemplar. Tertiò, quòd maxima eſt in Chriſtianis dementia, veritatem ibi quærere, ubi non eſt invenienda: Intelligo in operibus Gentilium ſeu Ethnicorum: quod in eo manifeſtatur, quoniam ipſa radicitus contradicunt veritati ſcripturarum, atque ob iſtam rationem eorum ſapientia pronuntiatur ab Apoſtolo Iacobo, eſſe terrena, Iac. 3. animalis & Diabolica: Verbum ſapientibus ſat eſt. Pro vero Lapidis Ceraunei, ſive fulminaris ac Iridis cœleſtis atque aliorum Meteororum ortu ſeu origine, vos ad Philoſophiam meam ſacram ſeu Meteorologiam refero, ubi ea more Theo-Philoſophico deſcripta invenietis.

Concluſio iſtius ſectionis primæ, in qua, fidelis omnibus pijs, Chriſtianis admonitio facta eſt, ut à Philoſophia mundana abſtineant, & firmiter ſapientiæ, quæ à ſacris ſcripturis docetur; idque ob rationis in iſto Epilogo expreſſas adhæreant.

LIceat mihi jam in iſtius ſectionis concluſione (ô vos Europæi, qui tam ſeriò & tanto Zelo vitam veſtram in Religione Chriſtiana conteritis) ut calami mei argutiam & orationis meæ filum ad vos convertam, qui falſâ Ariſtotelis doctrinâ ſeducti, putatis Meteora, ac præcipuè fulgura & tonitrua eſſe res naturaliter contingentes, & per conſequens, parvi aut nullius momenti aut æſtimationis, ut pote aut à calida aut à frigida in aëre intemperie productas: Vos ſedulò obſecro, ut Chriſtiano more conſideretis & obſervetis admonitionem iſtam, quam vobis pro ultimo ad iſtam ſectionem Vale, commendo, obteſtorque, ut aſſertionem meam antedictam, neque cachinnis aut deriſione, neque contemptu reijciatis, ut pote, qua vobis ſufficienter & luculenter eſt probatum, quòd venti, Turbines & tempeſtates & fulgura & Tonitrua, imo verò & alia omnia Meteora quæcunque, ſint opera manus Dei immediata: Nam iſto meo conamine non modò vobis conſolationem & ſalutem aſſeretis, dum terribilis nubium fragor, ſeu vox & eloquium Iohovæ, cum fulgure tremendo, & Turbines atque tempeſtates ſtupendæ adſunt, in animum revocandu peccata veſtra, & pœnitentiâ ducti, ad Deum cordialiter & humiliter orando, ut ea in iracundia & ſeveritate ſua non judicet, ſed etiam honorem & gloriam ei at- Iob. 37. tribuendo, qui ab alto tonando, & ſonos ſuos horrendos, tempeſtates, turbines, ventos, diluvia, cometas, grandines, nives & alia Meteora ſtupenda emittendo mirabiliter, tam ad flagellum, quàm ad beneficentiam creaturarũ, operatur. Velim ergo, ut ingenuè ſciatis, quòd ſapientes mundi iſtius ſeculi Chriſtiani, Philoſophorum videlicet Ethnicorum aſſeclæ, ſunt adeò ad hunc uſque diem à ſapientia hujus mundi occæcati, & imaginationibus ſuis decepti, ut fidem adhibere neſciant, quòd Deus mediante ſuo verbo, immediatè operetur omnia in cœlo & in terra: Cùm nihilominus pro certo à ſcripturis eſt determinatum, ipſum in una eademque eſſentia, licet proprietate diverſa, efficere omnia per ſuum verbum, mediantibus ſuis creaturis, quibus utitur loco organorum, in quibus agit pro placito ſuo: Nonne, obſecro, eſt illud eorum tenens ſive aſſertio, Authoritati ſacræ oppoſita & contradictoria, quæ dicit, quòd quamvis ſint, 1. Cor. 8. 5. qui dicuntur Dij ſive in cœlis ſive in terra; nobis tamen unus Pater, à quo omnia & unus Dominus, Chriſtus Ieſus, per quem omnia: Sed non omnes iſtam habent ſcientiam &c: Ex quibus verbis colligere poſſitis, quòd, tametſi nos mundani hoc vel illud opus attribuimus aut An-

gelis, aut ſtellis aut ventis, aut naturæ alicui creatæ ſecundum Ethnicorum doctrinam: Tamen tales Philoſophi veri Chriſtiani, qualis erat D. Paulus, agnoſcunt non niſi unicum Deum, à quo omnia in mundo ſunt ſecundum placitum ſuum ordinata, & unicum verbum eſſentiale, nimirum Ieſum Chriſtum, per quem ſolummodò & non per aliquam creaturam mundanam, res ſeu actio quælibet à Deo Patre ordinata, immediatè in effectum ducitur. Quod omne, tametſi veris Chriſtianis pro mera veritate habeatur, tamen Philoſophis & ſapientibus hujus mundi, doctrina iſta à ſapientia cœleſti procedens, reijcitur & pro vanitate habetur. Et quare? Quoniam; ut ait Textus præcedens, omnes non habent iſtam ſcienciam: Quippe, qui magis reſpiciunt (ut ait ſcriptura) tenebras, quàm lucem: vanam dico iſtius mundi ſapientiam, quæ eſt terrena, animalis & Diabolica juxta ſententiam D. Iacobi: Vel, ut D. Paulus habet, mera ſtultitia coram Deo, quam illam, quæ eſt de ſupra à Patre Luminis, & ſic erraverunt in imaginationibus ſuis. Vobis ergo ex corde meo ſuadeo, qui in Biblij ſacri inquiſitione verſati eſtis & ſpiritualiter in lege Domini noſtri Ieſu Chriſti verſamini, atque enutriti eſtis, ut vobiſcum concipiatis atque iterum iterumque reſolvatis, quòd Deus inprimis primam omnium rerum conſiſtentiam, nimirum naturam humidam ſive aquas, mediante verbo ſuo creaverit, & quòd ipſæ manent & ſubſiſtunt in verbo & per verbum in eodem ſtatu humido ſive madido, quo fuerunt à mundi origine etiam ad hunc uſque diem. Et, quòd ex aquis ſuis Catholicis, per verbum ſuum cœlos & terram creaverit, quæ etiam ad hunc uſque diem firmiter in ſua exiſtentia atque eſſentia per verbum conſiſtant: Vt teſtatur D. Petrus. Epiſt. 2. cap. 3. Præctereà mediante eodem verbo produxit lucem in cœlo, atque etiam ſolem, lunam ac ſtellas cum cæteris mundi creaturis, ut ſibi loco organorum diverſorum, in quibus juxta placitum ſuum operaretur tam in cœlo, quàm in terra inſervirent: Quæ omnes moventur & agunt in & per verbum Dei, & in concluſione probatur, Deum ſolum mediante ſuo verbo operari omnia in omnibus, ut ait Apoſtolus. Quod cùm ita ſit, ſcire velim libenter, ubi ſit Phyſica illa Peripateticorum natura, cui formam & actum diſtinctum eſſentialem ex ſe & per ſe aſſignant? Profectò certiſſimum eſt, nullum eſſe talem actorem Catholicum, qualem ſomniaverunt Peripatetici, ſed eſt
Iohan. 1. ſolum Dei verbum, ſeu Chriſtus ille Catholicus & omnia implens (ut ait Apoſto-
Ephes. lus) una æterna ſapientia, quæ replet or-
Sap. 1. bem terrarum (ut Salomon affirmat) unus
Sap. 12. 1. incorruptibilis ſapientiæ ſpiritus, qui in eſt omni rei, qui operatur omnia in omnibus: Vnde ſequitur, quòd ſine eo nihil aut agere aut movere aut exiſtere queat.

Quatenus igitur aër eſt pars cœleſtis conſiſtentiæ, ſequitur, quòd à Deo per ipſius verbum ſit factus, & quòd in ipſo verbo ad hunc uſque diem quaſi natet, quippe, quòd comprehendit omnia, utpote, quæ in eo perpetuò conſtant, ut teſtantur ſcripturæ: Vnde ſequitur, quòd ipſe à verbo & per verbum movetur pro placito ordinantis: Imò verò in aëre, cùm ſit Dei Theſaurus ſeu arca Dei Theſauraria, ſunt multa ſacraria, ex quibus mediante verbo, quòd ab Angelis Dei, potentibus robore, efficitur (ut teſtatur David) varia Meteororum genera aſſiduè procreantur; Quemadmodum probatum eſt anteà, quæ diverſorum Angelorum ſeu ſpirituum ventis præſidentium, gubernationi committuntur; Qui etiam ſecundum ſuam exiſtentiam ex aëre creantur, & in aëre mediante verbo morantur & per conſequens moventur & agunt in verbo, ſeu in & per unum & eundem ſpiritum divinum, quem Propheta Ezechiel, ſic volente Deo, à quatuor ventis ad oſſa mortua reſuſcitanda vocavit, cujus adminiſterio & ductu (verbo eos movente & in eos operante) omnes ſpecies Meteorologicæ generantur & ſenſibiliter producuntur in aëre; Imò verò omnes tempeſtates mirabiles, quæ mundo eveniunt, efficiunt. Atque hinc eſt, quòd Pſaltes Pſal. 104. 4.
dixerit: Qui facis Angelos ventos, &
miniſtros tuos ignem urentem. Et alibi: Pſal. 67. 18.
Dei curruum duæ ſunt myriades, multa millia Angelorum, Dominus cum illis eſt, Dominus Sinai in Sanctuario habitans. Hi ergo ſpiritus, qui in reſpectu eorum externi ab aëre erant facti, officia ſua cum ſumma diligentia in aëre exercent, & ſecundum divinam ordinationem movente in ijs verbo circa tempeſtates, nubes, pluvias, nives, grandines, pruinas, glaciem, fulgura, Tonitrua, cometas, Chaſmata, inundationes, calores, frigora, ſiccitates, humiditates & omnia alia, quæ in aëre verſari ſolent: Hinc ergo teſtatur Revela- Apoc. 7. 1. 2.
tor, quòd ordinatione divina quatuor Angeli, ſuper quatuor angulos ſeu cardines terræ conſtituantur præſides, quibus imperium ſuper quatuor mundi ventos habentibus erat aſſignatum, terræ & aquis & arboribus & fructibus nocere: Sed, ibidem dicitur, quòd illi præſides Angelici non habuiſſent poteſtatem, damnoſam ſive tempeſtuoſam ſuam violentiam exercere & exequi in terram & aquas, quouſque Angelus ille Imperialis, qui aſcendebat ab Oriente, illis agendi atque movendi veniam conceſſiſſet, hoc eſt, niſi à verbo
(quod magnus alibi dicitur Angelus, qui Apocal. 1.
ſe ipſum nominavit Alpha & Omega) ad tale opus agitarentur & incitarentur.

tur. Nonne ex præcedentibus (teſtante Davide & libro Regum) intelleximus, quòd Deus inclinando cœlos deſcenderit, & aſcenderit ſuper Cherubin, id eſt, aëreum Angelum, & mediante eo, Verbum Dei efficiens volaverit ſuper alas venti & nubes contraxerit & accenderit eas, & fulguraverit & tonaverit de cœlo: & aquas é nubibus cribraverit & carbones fecerit
Pſalm. 17. 9. 2. Reg. 22. 8. in aëre volare &c? Sed totum hoc Philoſophis Ethnicis erat incognitum, atque ob iſtam rationem diſciplina iſta veritatis, à Chriſtianis ipſorum diſcipulis, penitus reijcitur vel ſaltem negligitur: quippe, in quorum dictis & ſcriptis falſus Ariſtotelis ſpiritus Dominium habet, primumque in eorum ſcientia ſibi vendicare videtur locum Tametſi ergo iſta mea admonitio apparebit fortaſſe ijs, qui firmiter & obſtinaciter ſuis imaginationibus Chimerijs, & ſubtilibus Ariſtotelis documentis adhærent, vilis, vana, ridiculoſa & minimæ aut nullius æſtimationis. Tamen iſtiuſmodi farinæ homines ſcire atque mente clariori intelligere velim, quòd ipſa ſit res maximi momenti & conſequentiæ in ſtatu Chriſtiano, utpote, quæ concernit honorem & Majeſtatem Dei. Nam, mediante ea, veri Chriſtiani reales & eſſentiales tempeſtatuin atque aliarum Dei operationum mirabilium cauſas, fundamentaliter addiſcere poſſunt, atque exinde intelligere, quod non caſu aut fortuitò eveniant aut aliquo actu proprio & ipſis naturaliter inſito, ut Ethnici phantaſtici in ſuis ſcriptis finxerunt: Sed, quòd é providentiæ divinæ ſacrario ſeu ejus Theſauro producuntur, & deorſum, mediantibus miniſtris Angelicis per verbi divini actum immittuntur, vel ad impiorum afflictionem & flagellum, aut ad peccatorum ſuorum recordationem, ut pœnitentia tandem præ timore ducti reſipiſcant: Et quandoque ad creaturarum beneficentiam, & ad cibum pro ipſis comparandum: Vnde Iób: ſi con-
Iob. 36. ſideret homo extenſiones denſatum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit ſuper illud lucem ſuam, cum his judicaturus eſt populum & daturus cibum. Quo innuit, tempeſtates fieri tam ad judicandum, & puniendum populum, quam ad dandum ipſis nutrimentum: Quare, ipſi terrefacti cum vocem ſeu eloquium Domini ab alto in tonitru audient & indignationis ipſius flammas & coruſcationes timidè intueantur aut inundationes ex nimia vel pluvia vel nive præter rationem exſurgentes, vel Cometas cum aëre corrupto terrore perculſi percipiant, ad pœnitentiam exinde inducantur ſeque humiliter corã Deo proſtantes preces ad creatorem omnium effundant, ejuſque auxilium in tanta neceſſitate & periculo humiliter & pœnitenter implorent: illum ſupplicando, ut tempeſtatis furorem mitiget, & ipſius maliriam à ſe ſuiſque pro miſericordia ſua & pro amore Filij ſui Ieſus Chriſti avertat, miniſtrorumque ſuorum tam aquoſorum, quàm igneorum & ventoſorum rabiem ſupprimat, ac tandem, ut ipſis tempora atque aërem mitiorem & clementiorem cum imbribus fertilioribus concedat, & quòd familiæ ſuæ & domeſticis & animalibus & jumentis, cum fructibus terræ ad cibum ordinatis, benedicat & à violentia Angelorum tempeſtuoſorum & malevolorum, qui ſunt, iræ ipſius inſtrumenta, defendat. Etegione, qui iſtud meum conſilium, quòd fundatur ſuper veram ſapientiam, negliget, & cum porro vel ſue in luto ſeu cœno verſari geſtiet, & documentis ſapientiæ mundanæ (quæ eſt ſtultitia coram Deo) firmiter adhærebit, & per conſequens vult, quòd magnalia Dei Meteorologica in mundum contingenter & per accidens ac ſine ullo interno principio agente eveniant, atque ob iſtam rationem ea, quatenus communiter in curſu naturali evenientia negliget, ac proinde illa neque (uti Chriſtianum decet) timebit, neque ipſum, qui eſt eorum author & creator immediatus agnoſcet, eſt meritò inter ipſos numerandus, quos ſapiens iſtiuſmodi ſermonis filo indigitat: Vani (inquit) ſunt omnes
homines, in quibus non ineſt ſcientia Dei, Sap. 13. 1.
& de ijs, qui videntur boni non potuerunt intelligere eum, qui eſt, neque operibus attendentes agnoverunt, quis eſſet artifex. Et Apoſtolus de iſtiuſmodi: Revelatur ira Dei de cœlo ſuper omnem impietatem & injuſtitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injuſtitia detinent: Inviſibilia Rom. 1. 13.
enim ipſius à creatura mundi per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur, ſempiterna quoque ejus virtus & divinitas, ita, ut ſint inexcuſabiles &c. Caveat, inquam, talis, ne in eum dirigat Deus fulgura ſua directè, & quaſi ab arcu bene gubernato:
Nam ſciat velim, quòd fulgura non ſolùm Sap. 5. 22.
ſenſum habent, ſed & ratione quadam mirabili & Angelica imbuuntur ad mandata divina ad verſus impios & operum Divinorum contemptores exequenda. Ful-
gura (dicit Iob) nunquid mittis & ibunt Iob 38.
& revertentia dicent, adſumus? Sit ei pro Exemplis puella illa Hibernienſis, quæ pro ſuo contemptu & blaſphemia in eodem ſui corporis loco, quem cachinnando elegit, erat miſerabiliter percuſſa. Et Peripateticus ille Salopienſis, qui pro ſua à divinæ Mejeſtatis actu derogatione, ut famam opinioni Ariſtotelis arrogaret, Solus inter cæteros itinerantes, in plano Salopienſi eſt exanimatus. Reſpiciat exempla alia poteſtatem divinam in tempeſtatibus arguentia, à me Sect. 1. port. 4. part. 2. lib 4. Membri 1. cap. 20. expreſſa & videbit apertis oculis, quòd Dei virtus & potentia inſit Meteoris, & quòd numinis divini contemptoribus ne parcant quidem.

EPILOGVS.

EX his, quæ in ſectione hac prima ſunt prolata (lector Chriſtiane judicio & eruditione prædite) immanem illam differentiam, quæ intereſt inter ſapientiam mundanam (quam Apoſtolus facit meram ſtultitiam coram Deo) atque illam, quæ de cœlo à Patre Luminis deſcendit (quæ eſt eſſentialis ſpiritus ſapientiæ) oculis, ni fallor, apertis diſcernere queas, & conſequenter videre liceat, quòd Philoſophia Peripatetica, quæ fundatur ſuper ſapientiam hujus mundi, quatenus traditioni hominum & mundi Elementis, & non Chriſto ſeu Lapidi vero Angulari innititur eſt inanis fallacia, ſeu figmentum præſtigioſum, & per conſequens illa Patriarcharum, Prophetarum & Apoſtolorum Philoſophia, quæ fundatur ſuper Chriſtum, ſeu Spiritum Dei Catholicum, in quo eſt plenitudo Divinitatis corporaliter, eſt unicè vera, realis & eſſentialis quæ immediatè deſcendit à Deo. Quare, pro concluſione vos Peripateticos
Deut. 30.19. *Chriſtianos in verbis iſtis ipſius Moyſis (cujus Philoſophia hæc noſtra eſt typus exactus) mihi alloqui liceat: Conteſtor hodie contra vos cælum & terram, me vitam & mortem, bonum & malum, benedictionem & maledictionem propoſuiſſe vobis: Quare eligite vitam, ut vos cum ſemine veſtro vivatis & in cognitione*
Coloſ. 2.3. *atque intellectu veri Dei locupletes fiatis: Nam in vera ſapientia conſiſtit ſyncera, pura & ſancta Philoſophia, in qua ſita atque radicata eſt infallibilis rerum omnium ſcientia & diſciplina: ut teſtatur Apoſtolus, dicens, quòd in Chriſto ſint omnes Theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi, & per conſequens non in Philoſophia illa Ethnica.*

FINIS.

Appendix quædam huic ſectioni Philoſophiæ Moyſaicæ primæ annexa, ex volumine quodam Germanico Francofurti non multis ab hinc annis impreſſo, extracta, cui Titulus eſt (Tabula revelationis Majeſtatis divinæ capite primo Geneſeos comprehenſæ) quæ acriter contra Ethnicorum Doctrinam ac Chriſtianos ejuſdem diſcipulos invehitur.

Procemium Authoris.

CVm neminem mente ſana præditum latere poſſit, quàm plurimos & quaſi infinitos veritatis adverſarios ubique in mundo verſari, (nullus enim inimicus, ſcientiæ & ſapientiæ veræ ignaro (cujus farinæ hominum ingens ubique terrarum diſſeminatur multitudo) deterior ac periculoſior eſt inveniendus) neceſſe habeo credere, me, pro pio & honeſto hoc meo conamine veritatis cauſa ſuſcepto, nil præter riſum, cachinnos, opprobria, maledictiones, invectiones Satyricas atque omnium generum convitia, à mundanis partim ignorantia excæcatis, partimque Philoſophia Peripatetica contaminatis radicaliter, loco mercedis ac præmij fore accepturum, ita, ut quid facerem aut quò me verterem haud quaquam intelligerem, niſi ipſam veritatem; cujus eſt omnia, imò verò ipſum Diabolum cum ſuis aſſeclis vincere, pro me pugnantem haberem. At quoniam haud minimum eſt homini calamitate circumſepto ſolamen, fidelem & Theodidactum in ſuis anguſtijs habere ſocium, qui ſagittarum ex livoris & malevolentiæ pharetra extractarum, & in eum maligniter emiſſarum, portionem ſuſtinere, & labores ejus atque ictus in eum inflictos alleviare queat, ideo unum in iſto meo conflictu elegi, virum, inquam, ſcientiâ admodum ſtrenuum & me ipſo millies profundius in Myſterijs Dei atque arcanis verbi ejus operationibus immerſum, (nam quòd ego Theoricé & ſola contemplatione ac diligenti ſacrarũ literarũ lectione didici, hoc ille non ſolũ ſpeculatione & lectione, ſed etiamũ oculari praxi & reali in Tabula Sophorum inſpectione inſtructus, intellixit, uti ipſe in volumine ſuo antedicto aſſeverare videtur: Vnde & Ethnicorum errores & vanitates non modò luculenter & ad vivum in eo depinxit, ſed etiam acriter adverſus eas invehitur: Hinc ergo eſt, quòd membra nonnulla ex viri illius doctiſſimi operibus abſtraxerim, quæ Ethnicorum librorum inanitatem, & Philoſophiæ eorum vanitatem, ac Chriſtianorum ejuſdem diſcipulorũ ineptias ad amuſſim & enucleatè detegunt, eaque in unum quaſi faſciculum ideò colligavi, ac huic meæ ſectioni Philoſophiæ Moyſaicæ primæ appendicem feci: inprimis, ut ſeculi iſtius malevolis indicarem, me primum non fuiſſe in iſtiuſmodi pia reformatione motorem aut Authorem: ac deinde eò quòd voluminis illius Dominus, in omnibus mecum convenire & opinionibus meis exactè aſtipulari videtur: Agnoſcit enim, omnia ex aqua originaliter fuiſſe facta: Fatetur, univerſa à verbo Dei creata, atque etiam num ad hunc uſque diem in eo continuata, præſervata, aucta, & multiplicata: Dicit, Deum ſine creaturarum aſſiſtentia per Verbum operari omnia in omnibus, & conſequenter nec ullam Ethnicorum naturam, nec cauſas earum aut ſecundarias aut tertianas admittit: Narrat aërem ſeu univerſum cœlum eſſe aquam (unde ego illum pro Elemento Catholico habeo) eumque Verbo Dei, mediantibus organis Angelicis duci. Porro ait, quod Angeli movente verbo omnia Meteororum ac Tempeſtatum genera, in & ex aëre, quaſi arca Dei Theſauraria producunt: Concluditque, Verbum movere Angelos, Angelos ventum, & ventum aërem, uti in Appen-

dice iſta ſequenti latius apparebit. Profectò haud minima erat mihi in lucubrationibus hiſce meis conſolatio, me virum tam ſolidâ doctrinâ præditum & in profundis Dei Myſterijs adeo verſatum habuiſſe in tanti momenti negocio comitem, mihique in uno eodemque ſubjecto tam concinné convenientem. Sed quid mirum, cum in ſolidiſſimum & unicé verum fundamentum, lapidem nimirum Angularem Chriſtum Ieſum ſuper ædificavimus ambo.

Membrum hujus appendicis primum, ex

capite ſexto libri ſexti Tabulæ revelationis Majeſtatis Divinæ, Capite primo Geneſeos comprehenſæ extractum: in quo Author, Ethnicorum doctrinam Chriſtianoſque ejuſdem diſcipulos acriter reprehendit.

SCripta Ethnicorum adeò palmam in Chriſtianorum Scholis obtinuerunt, ut ipſi ludimagiſtri parum vel nihil de Biblicis veteris & novi Teſtamenti ſcriptis ſciant aut intelligant: cùm tamen Deus in prima ſanctione ſua, qua cum Moyſe & Iſraëlitis collocutus eſt, juſſerit junioribus & provectioribus omnique adeò populo timorem Dei inculcare; ut nimirum ipſum ſolum invocarent, & præcepta, ordinationes atque ſanctiones ejus obſervarent: Etenim miniſter ejus Moyſes, ex mandato divino univerſum populum Iſraëliticum ſic alloquebatur. Hæc ſunt præcepta, mores, & jura, quæ Dominus Deus veſter mandavit, ut ego vos doceam & vos diſcatis & faciatis ea in regione, in quam proficiſcimini occupaturi illam, ut timeas Dominum Deum tuum & obſerves omnia ejus mandata & præcepta, quæ injungo tibi & filijs ac nepotibus tuis per omnẽ vitam veſtram, quo vivatis diu. Audi Iſraël & obſerva, ut facias illud, quòd Deus tibi dat in mandatis, quo bene tibi ſit & valde multipliceris, ſicuti locutus eſt tibi Deus Patrum tuorum,
Deut.6. in regione, ubi eſt lac & mel. Audi Iſraël Dominus Deus tuus unus eſt, dilige Dominum Deum tuum ex toto corde & tota anima & ex omnibus viribus: Et verba illa, quæ tibi hodie præcipio ſemper obſervabuntur in corde tuo, & filijs tuis ea annuntiabis & recordaberis illorum, & loqueris de illis, quando fueris in domo tua vel ambulaveris in via, quando ſederis vel aſſurrexeris & alligabis ea pro ſigno ad manum tuam & erunt tibi in memoriam præ oculis, ac deſcribes ea in poſtibus januæ tuæ. Timebis Dominũ Deum tuũ & illi ſoli ſervies. Non jurabis per nomẽ ejus neque alienos Deos coles populorũ iſtorũ, qui vos circundederunt. Etenim Dominus Deus tuus eſt Deus zelotes in medio veſtrum, nę exardeat ira Domini ſuper te & conſumat te de facie terræ: Non tentabiris Dominum Deum veſtrum.

Hic videtis (mi Chriſtiani) qua ratione Deus aperuit Ludum vel ſcholam filijs ſuis, jubendo nimirum, ut infantibus quoque timor & præcepta Domini ſtatim ab ipſis conabulis proponantur & inculcentur; quinimò etiam, ut in pectore ſuo præcepta divina ſecum circumferant, recordentur eorum & loquantur de illis, ſive ſedeant domi, ſub tectis ſuis, ſive peregré per loca aliena tranſeant, vehantur aut equitent, ſive dormiant, ſive ambulent, ſive ſurgant. Nec ſolùm recordari debent eorum, ſed etiam ea ad actum deducere & omnibus viribus vitam ſuam ſecundum illa inſtituere: Et, nequando obliviſcantur eorum, ſed in præſenti memoria ſemper illa ſecum circumferant, jubentur præcepta divina pro ſigno alligare ad manus ſuas & in perpetuam memoriam deſcribere ea in parietibus ædium & poſtibus januatum ſuarum. Quòd ſi verò præceptis illis divinis non ſint obtemperaturi, ſed inſuper adhuc tentaturi Deum, quaſi non ſeriò res ageretur, vel nulla pœna transgreſſoribus foret infligenda, minatur illis Deus in eum caſum, ſæviſſimas & graviſſimas pœnas, quòd velit eos delere de facie terræ. Quamvis hæc ſunt rectiſſimé à Deo ordinata; attamen vos multas inanes ac futiles rationes in contrarium allegatis, aſtruentes, quòd juniores iſtiuſmodi res arduas de Deo & præceptis divinis nec percipere, nec intelligere, multò minus ad uſum transferre poſſint; ac propterea illis faciliora & minus ardua proponenda, videlicet Fabulæ Æſopi, diſticha Catonis, Bucolica Virgilij, alia Ethnicorum ſcripta, quæ huc uſque in ſcholis Chriſtianorum quotidiana ac uſitata fuerunt, quippe quæ melius juventuti conveniant: atque prætereà etiam perlegendas eſſe illis animi cauſa, Comedias Terentij & Plauti, ac tradendos etiam libros ſancti Ariſtotelis, in quibus tractat de rebus naturalibus & ſupernaturalibus, ac de eſſentia Dei, deſcribens ſimul ordine mundum ac cœlum: Ex iſtis nimirum libris poſſe juniores haurire Dei & creaturarum divi-

narum

narum ac totius mundi cognitionem. Tum verò poſteà jactis hiſce fundamentis promovendam eſſe eandem juventutem ad ſcripta Rhetorum, Ethnicorum, & exercendum in recitationibus orationum publicarum, quò reddatur tantò animoſior, & ut poſſit ea, quæ de rebus naturalibus & ſuper naturalibus, atque etiam de Dei eſſentia & de creaturis divinis ac mundo addidicit, alijs viciſſim conſtãter & magno animo proponere: Quo demum facto, putatis liberos illos veſtros eo modo imbutos atque inſtitutos, eſſe optimos ac doctiſſimos oratores & concionatores, ita quidẽ, ut nemo eos valeat diſputando ac edifferendo vincere vel ſuperare. Ad quæ tamen

Matth. 22. ſcire debetis, quòd erretis toto cœlo, ſiqui-

Marc. 12. dem nec ſcripturas nec virtutem Dei ſciatis. Anne adeò ſagaces eſtis, & per ſpicaces, & tamen non intelligitis, quid Deus à vobis requirat? Neque enim animadvertitis, quòd multò majori ac difficiliori labore ex ſcriptis Ethnicorum ineptiæ illæ pueris inculcentur, quàm ſi in timore Dei & præceptis divinis erudiantur. Etenim, ſi Infans quatuor vel quinque annorum legere diſcat decalogum, & memoria eum retineat, ſuo ſatis fecit officio. Poſteà breves illis interpretationes ſunt tradendæ, ut exerceant illas ad invicem per quæſtiones & reſponſiones: Et quamvis hæc omnia per infantiam non ſatis intelligant, tamen eam inde utilitatem percipiunt, ut poſſint ea retinere firmâ memoriâ, uſque dum adolcſcant, maturum judiciũ conſequantur, & in verum eorum ſenſum ac intellectum inquirant; Quinimò etiam præterea aſſueſcunt hac ratione ab ineunte ætate loqui de Deo, & alios de eo diſſerentes audire. His poſtmodùm altiora poſſunt in lege divina, in Prophetis, & Pſalmis facilè proponi & inculcari atque ſimul etiam interpretationes eorundem tradi, ita ut per accuratam & quotidianam exercitationem, illa omnia melius & rectiùs percipiant, intelligant & memoriâ retineant, cum nullis circa ea ineptijs Ethnicis diſtrahantur & impediantur. Atque hæc quidem piè peraguntur: Hujuſmodi informationi largitur Deus Spiritum Sanctum & benedictionem divinam, artem, ſcientiam & intellectum. Verùm vos hæc omnia dimittitis, & producitis veſtros Doctores Ethnicos, circa eos opertet vos multum laboris & moleſtiæ proferre, antequam doctrinam illam Ethnicam liberis & diſcipulis veſtris poſſitis inculcare, atque ſimul etiam diſcipuli veſtri plurimum temporis, & vel decem, viginti; & nonnunquam etiam triginta annos conſumunt, priuſquam ſubtiles illas, alios circumveniendi technas imbibant & addiſcant: Quibus tamen omnibus ita plavè perceptis, ut nihil amplius reſtet, quod non pernoverint, non multò ſunt doctiores, quàm Michael ille germanos, & neque Deum neque creaturas ejus cognoſcant, nec aliud quicquam de illis ſciunt, quàm quòd gramen eſt viride, quòd vacca ſit varijs diſtincta coloribus, quòd equus ſit ſcutulatus, quòd aqua ſit humida, & quòd Deus ſit talis, qualem ipſi eum eſſe ex traditionibus Ethnicorum ſomniant, ac quòd mundus ſit æternus.

Hæc & ſimilia phaleratis ſuis ſophiſticationibus adeò norunt pingere & exornare, ut vel ſomnolentum etiam canem valeant per ea ex cineribus provacare: Cũm interim ne minimi quidem grani des *Magancricens* proprietates & virtutes, vel minima ſaltem ex parte cognoſcant. Et tamen docti nihilominus haberi volunt, ac diſputare de Deo ac operibus ejus, in quibus revera magis cæci ſunt, quàm lucem fugiens talpa: ô miſeri & occœcati! An non veremini diſputare de Deo & operibus ejus, quæ non noviſtis? Neque enim quiſquam novit Deum, niſi ſolus Spiritus Dei. Quoniam igitur vos tanquam veri Ethnici Spiritum Domini non habetis, atque ea etiam de cauſa Deum non cognoſcitis, quomodò de Deo & creaturis ejus ullo ſolidæ veritatis fundamento diſſeretis aut ſcribetis? Etenim hîc attendendum eſt ad illud, quærite primùm regnum Dei ac juſtitiam ejus & reliqua omnia adijcientur vobis. Sed vos Deum & doctrinam ejus deſeruiſtis, & loco ejus filijs veſtris ac diſcipulis Ethnicam doctrinam propoſuiſtis ac inculcaſtis, & propterea Deus vos in erroribus veſtris reliquit, ita ut per illam veſtram doctrinam Spiritum Sanctum non habeatis: Sed per lectionem Scriptorum Ethnicorum in loco Spiritus Sancti Spiritum immundum in ſcholas veſtras invitatis, qui etiam vobis fideliter aſſiſtit & opera veſtra promovet, quo & vos & diſcipulos veſtros in poteſtatem ſuam & ſub coronam vel jugum potius imperij ſui pertrahat & redigat. Quamvis enim in ſcholis veſtris decantetis canticulam illam. Veni Sancte Spiritus, & poſtmodùm diſcipulis veſtris per integrum diem ſcripta Ethnicorum ſummo ſtudio prælegentes, ſperetis venturum ad vos Spiritum ſanctum: Attamen non ille, ſed loco illius idolum veſtrum Diabolus, ad vos venit: Ille vobis in ſcholis veſtris opitulatur, ut pote, cujus inſtrumenta eſtis, quamdiu libros illos Ethnicos tractatis: Sed vos replicatis, haberi etiam ſimul apud vos ſcholas alias, in quibus ſcriptura ſacra prælegatur, ne ſcilicet in alterutro defectus aliquis deprehendatur. Etenim aliquas etiam ſcholas habendas eſſe, in quibus Philoſophica tractentur, ea quidem, quæ omnium optimè Ethnici deſcripſerint, neque enim hauriri ea ex ſacris ſcripturis poſſe: Sed poſteà demum, quando quis plenè ex Ethnicorum ſcriptis Philoſophica præcepta addidicit, facilè eum evadere Doctorem excellentiſſimum Paginæ ſacræ,

ô fatuos delyrantes! Quis uſpiam Spirituum immundorum ſuggeſſit vobis Philoſophiam, vel, uti eam vocatis ſapientiam, apud Diabolum & filios ejus ac deſertores Dei Ethnicos eſſe quærendam? Cùm tamen Deus ipſe atteſtetur, ſe ſolùm eſſe verum fontem & ſcaturiginem ſapientiæ. Baruch. 3. An verò non ſatis ſuperque intellexiſtis, Deum unicam duntaxat ſcholam aperuiſſe, in qua juſſerit ſe ſolum timeri, mandata ſua obſervari & ſibi ſoli inſerviri? Quomodò hæc conveniunt, quòd conamini habere ſcholam ſacrarum literarum, atque ſimul etiam ipſi Diabolo extruere ſcholam Ethnicam? Neque enim poteſtis ſervire Deo & Diabolo. Ad hæc etiam ſchola illa veſtra, quam Theologiam dicitis, formam non habet deo placentem: Etenim nullum vos in eo Doctorem admittitis, niſi ſcriptorum Ethnicorũ rudimenta prima, & vel omnimodè etiam fundamenta totaliter ac plenè perceperit atque imbiberit; Quippe hunc demum idoneum eſſe ad docendam ſacram ſcripturam aſſeveratis, ita quidem, ut Diabolus in utraque hac ſchola veſtra modo horrendo ad clavum ſedeat & manifeſtè homines ac poblicè circumveniat & ad ſe alliciat. Proinde vos ipſi, ô miſerrimi diſcipuli, hæc aliquando altius conſiderate, excutite hoc jugum Diabolicum, deſerite ſcholas veſtras impias, & convertimini ad Deum veſtrum, & maximè idoneum ludimoderatorem, qui ipſe vobis ultro ſcientiam, artes ac ſapientiam; Imò etiam Spiritum Sanctum & vitam æternam offert ac pollicetur: Etenim videtis, quòd in ſcholis iſtis Ethnicis, timor Domini & præcepta ac mandata Divina neque ad manum alligentur, neque parietibus & poſtibus vel januis inſcribantur, uti alioquin Deus ad perpetuam iſtorum memoriam fieri juſſit, multoque minus aliquem vel domi vel ruri, vel inter dormiendum vel inter ambulandum vel inter ſurgendum recordari illorum, aut loquide illis: ſed contrarium potius eſt ante oculos, quòd nimirum omnes omnino ædes, parietes, cœnacula, feneſtræ, januæ, poſtes, libri, pocula, patinæ, orbiculi, cultri, gladij, frameæ & annuli, Ethnicorum ſapienrum ſententijs ac dicterijs, loco Dei, atque timoris & præceptorum divinorum ſunt completi, ne ſcilicet domini rerum iſtarum, obliviſcantur unquam Doctoris ſui & doctrinæ ejus. Hoc jam verè eſt impudenter Deum ac Dominum ſuum tentare. Etenim, dum loco ſcholarum Deo aperiendarum Ethnicas ſcholas iſti homines erigunt, atque hac ratione Deum blaſphemant, autumantes, apud eum non agi hoc negocium ſeriò nec cordi illi eſſe: Ac proinde ſe quoque propter hanc ſuam mandati divini tranſgreſſionem, nulli penitus pœnæ ſubjugandos eſſe, tentant hoc ipſo Deum, quando nimirum pro conceſſione Spiritus Sancti eum invocant, atque interim diabolicam doctrinam tentant: quocirca etiam juravit Dominus, ſe iſtos blaſphematores atque tentatores deleturum de facie terræ.

Schola iſta prædicta, quam Deus ipſe inſtituit, eſſe debebat veluti Mater & origo Eccleſiæ ſuæ Iſraeliticæ: Vnde etiam tot Sacerdotes, Levitæ, Cantores & Diaconi provenerunt. Illi doctrinam Divinam unà cum Prophetis & politicis ſanctionibus in Eccleſia Dei: Inde à Moyſe uſque ad adventum Chriſti legerunt, docuerunt, & didicerunt, ita quidem, ut etiam ex iſtis omnibus virtute Dei omnes ipſius creaturas cognoverint pleniſſimè, & tantam ſibi comparaverint ſapientiam, qua certò præſciverunt futurum, ut Meſſias verus Dei Filius ex Virgine in Bethlebem Iudæ naſceretur: Et poſtmodùm quando natus erat Chriſtus, & ſuo tempore ad templum aſcendit, ibi ille Doctores invenit ac diſcipulos legentes ac docentes Moyſen & Prophetas, abſque omni depravatione & corruptela ac mixtura doctrinæ Ethnicæ. Quia autem credere nolebant, verum Meſſiam jam exhibitum eſſe & legem atque Prophetas in Chriſto illo præſente metam ac terminum ſuum attigiſſe, idcirco Chriſtus Eccleſiam illam Iudaicam in Chriſtianam Eccleſiam transformavit, loco circumciſionis Baptiſmum inſtituit, & novas ſcholas & Doctores introduxit. Atque illi etiam unanimiter contra Ethnicorum doctrinam & eorundem Idololatriam ſunt concionati, & populum ad ſolum Chriſtum remiſerunt, illum nimirum eſſe verum Deum cum Patre & Spiritu Sancto, pari Majeſtate, gloria & potentia: ac humanitatem veram illum peccatorum noſtrorum cauſa aſſumpſiſſe, & crucifixum eſſe pro peccatis noſtris, atque hac ratione à morte æterna nos redemiſſe, tertia quoque die reſurrexiſſe à mortuis, aſcendiſſe in cœlum, ſedere ad dextram Dei, unde venturus ſit judicare vivos & mortuos. Hæc doctrina tempore duodecim Apoſtolorum, & poſt eorum diſceſſum longo tempore, in pleno fuit vigore, exploſâ omni Ethnicorum Doctrinâ & plurimis etiam librorum eorum combuſtis, donec tandem perverſi illi Ethnici, qui etiam ante Chriſtum natum extra Dei Eccleſiam in pretio & Authoritate fuerunt, rurſus ſeſe per libros ſuos apud Chriſtianos inſinuaverunt atque ſeſe ipſis immiſcuerunt & venenum ſuum inter ipſos ſeminaverunt, ac Sophiſticationibus ſuis multos Chriſtianos à ſemel agnita & recepta fide Chriſtiana averterunt, atque præstereà omnes Chriſtianorum ſcholas libris ſuis repleverunt, uti hoc quotidie in oculis omnium hiſce noſtris temporibus obſervatur: Tantum enim Satan Ethnicis illis Sophiſ-

phiſmatum technis obtinuit, ut non ſolum multos Chriſtianos à vera fide ſeduxerit, Sed inſuper etiam illos, qui erant reſidui, tanto dementiæ malo excæcaverit, ut Ethnicos illos libros in ſcholis ſuis ferant, & radices agere permittant ac tantopere illis delectentur, ut perſuaderi illis nulla ratione poſſit, ut tollant illos & ſummoveant ex ſcholis, atque veras Dei ſcholas, ſublatis illis, aperiant & inſtituant. Proinde ut error iſte abominandus & horrenda obominatio ex Chriſtiana Eccleſia tandem aliquando extirpetur & ſcholæ ab illis repurgentur, magiſtratus in illud ſeriò animadvertet, & ludimagiſtros coget, libros ejuſmodi Ethnicos abolere & igne conſumere. Quo facto verbum Dei ſtrenuè creſcet & firmiter permanebit, non ſecus ac tempore Pauli factum eſt in Act.19. Epheſo, ubi libri quàm plurimi comburebantur: Et enim, ſi quis avertere & ſummovere voluerit malum, neceſſe eſt, ut cauſam mali tollat. Si vis, ne infans aliquis cultro lædatur, adimendus erit ei cultellus & removendus. Quando quidem igitur per libros Ethnicos tantum Eccleſiæ Chriſtianæ damnum infertur, meritò omnes Principes debent in id incumbere ſedulo, ut primo quoque tempore doctrinam Ethnicorum & libros eorundem ex ſcholis ſuis tollant & ſummoveant, igneque comburant, & ſeverè & ſub graviſſimæ pœnæ comminatione impreſſionem eorum atque diſtractionem prohibeant & interdicant: Ac præterea etiam cum doctis, peritis ac prudentibus viris conſultationem atque deliberationem ſuſcipiant, qua ratione poſſunt ubique locorum ſcholæ ad præſcriptum mandati Diuini inſtitui ac aperiri, in quibus ſolus timor Dei & præcepta divina unà cum Prophetis., Pſalmis, Evangelijs ac politicis ſanctionibus Moyſis, doceantur & prælegantur. In illud etiam ſimul ſummo ſtudio & accurata diligentia ſerio animadvertendum eſt, ne clanculùm & intra privatos parietes rurſus venenum illud & Sophiſticatio Ethnicorum aliquibus obrepat,. atque hac ratione totum negocium viciſſim evertat. Hoc modo reſiſti poſſit diabolo, quò minus valeret tantum & tam miſerandum malum in Eccleſia Chriſtiana excitare. Etenim omnia ipſius opera ſunt inania, nec quicquam aliud ſomniat, præter ſolam inanitatem, qua homines à Deo abducit. A quo monitos vos velim, qui eſtis diſcipuli. Porro hoc etiam auditu mirum eſt, quòd Iudæi, Turcæ, Ethnici libros noſtros tantoperè oderint, ut non ſolùm non legant illos, ſed etiam pro ſcelere & peccato reputent, ſi quis vel folium ſaltem aliquod ex illis manu ſua apprehendat. Tantoperè nimirum illi religionem ac doctrinam ſuam amant & tuentur, nequid Chriſtiani ei admiſceatur. Lætantur etiam ſummè, quando audiunt vel vident abominandos ſuos libros in tanto apud nos pretio & honore eſſe, adeòque eos non ſolum publicè in ſcholis noſtris proponi ac diſputari ex illis, ſed conciones quoque in ſuggeſtu ad populum ex ijſdem haberi, ſententiaſque ac dicta illorum pro noſtræ doctrinæ & religionis confirmatione allegari. Vnde iterum hoc maximum malum emergit, quòd, dum per noſtram Chriſtianam doctrinam Ethnicos convertere conamur, tamen nihilominus interim, neglectâ Dei ſcholâ Ethnicorum ſcriptis utimur: Illi concludunt, noſtram doctrinam omnino falſam, atque ſuam è diverſo veram atque inculpabilem eſſe. Proinde etiam malunt in confeſſione ſua Ethnica perſiſtere, quàm ad veram Chriſtianam fidem converti, maximè cùm nos ipſi etiam, qui Chriſtiani ſumus, iſtorum opinionibus aſtipilemur atque ita Ethnici efficiamur: Haud cogitantes, quòd Deus impunè ferre hoc iſtos Ethnicos Chriſtianos non ſinet: Quòd ſi quis voluerit Ethnicos ab Idololatria ſua & falſa atque fictitia doctrina ad veram Chriſtianam Eccleſiam convertere, longè aliâ viâ & modo inſiſtendum erit: Quippe non ſolùm libri ipſorum omnes ex ſcholis & univerſa Eccleſia Chriſtiana eijciendi erunt & comburendi, ſed etiam opertebit falſa ipſorum dogmata ſolidis Chriſtianæ veritatis fundamentis confutare, redarguere & infringere, atque è contra veram amoris ac præceptorum divinorum doctrinam unâ cum ſacro Sancto Evangelio, conſtantem & pio Zelo profiteri & concionari. Hac enim ratione demum illi addiſcent & intelligent, quis ſit Deus Creator, redemptor, protector & ſalvator noſter, & quòd falſa ipſorum doctrina & Idolatria in totum ei diſpliceat & ſit damnata, tum vel maximè etiam, quòd omnes illi qui non ſunt Baptizati, neque credunt Ieſum Chriſtum eſſe Filium Dei, nullam in ſe vitam habeant, ſed cum Diabolo ſunt condemnandi: Cùm è diverſo illi, qui in Chriſtum credunt, ſint cum eo reſurrecturi atque hæreditario jure occupaturi regnum cœlorum, & in omnem æternitatem illud in ſumma lætitia ac gaudio coram facie Dei poſſeſſuri. Id quidem etiam, quòd omnes Chriſtiani ſummè in votis habent, ut Ethnicis quoque contingat, & at ſimul cum ipſis regnum Dei obtineant & poſſideant; ſi modò verè ad Chriſtianam fidem convertantur. Etenim Evangelium etiam Ethnicis licitè annuntiatur, & aperta eſt cœli janua omnibus illis, qui ad Chriſtum & regnum ejus convertuntur, atque illud ex animo quærunt. Hinc jam videris vos Ethnico-Chriſtianorum ſcholarum patroni & ludimagiſtri, quan-

tum damnum & malum In Chriſtianam Eccleſiam invehatis, dum diſcipulos veſtros in doctrina Ethnica ab ipſis veluti incunabulis informatis; ac venenum iſtud veluti præmanſum, illis in os ingeritis, quo à vera ac ſana doctrina abducuntur: Et quòd etiam hac veſtra Ethnicorum Scriptorum profeſſione, anſam ipſis Ethnicis præbeatis, quò minus Chriſtianam fidem amplectantur: Sed, ut in cæcitate ſua adhuc obſtinatiores perſeverent. Deus ſanguinem eorum, qui ſunt ſeducti atque hominis à ſalute æterna impediti, interitum, petet & vindicabit ex manibus veſtris. An verò etiam non putatis, futurum, ut vos, in judiciu noviſſimo diſcipuli veſtri, quos à Deo abduxiſtis, & Ethnici, quos impediviſtis, quò minus ad veritatis cognitionem pervenerint, graviſſimé ſunt accuſaturi & ſummé de vobis conqueſturi; illi quidem, quod à verò eos religionis Chriſtianæ tramite, ad avia Ethnicorum ſeduxeritis; hi verò, quòd publica prælectione ac profeſſione Scriptorum Ethnicorum in Scholis veſtris, eos in hæreſibus ſuis & erroribus confirmaveritis, & reddideritis tantò obſtinatiores, ita quidem, ut ſolida veritatis Chriſtianæ principia & fundamenta apud vos non audiverint; multo minus fuerint admoniti ad deſerendam falſam doctrinam & Idololatriam ac amplectendam veram religionem Chriſtianam, & quærendum in illa Chriſtum Salvatorem. At verò tamen vos nondum hæc ita futura creditis; ſed magno veſtro malo tandem aliquando nimis vera eſſe experiemini. Vel an forſam leve vobis videbitur timorem Dei & præcepta divina deſerere & falſam Ethnicorum doctrinam conſectari? An ignoratis Ethnicorum numina & idola veros eſſe diabolos, à quibus illi falſam ſuam doctrinam, artes, vaticinia & præſtigias ſunt mutuati? Quid fuerant Apollo, Diana, Iuppiter, quid Sybillæ? Quid fœminæ montanæ, Pygmæi? Quid Dei ſylveſtres? Quid virgines ſeu Nymphæ aquaticæ? An non hos omnes in neceſſitatibus & difficultatibus ſuis conſuluerunt? deſerentes interim verum ac unicum Deum, qui tamen vobis omnem gratiam atque miſericordiam ultrò offert, quòd velit vobis præterita, præſentia & futura; imò verò admiranda & magna myſteria unâ cum Theſauris ſuis aperire & revelare. Et verò tamen nihilominus & vos agitat dementia, ut malitis diabolum & mendacia illius oracula ſequi, & conſilia ab ijs petere, falſamque & commentitiam illorum doctrinam promovere & tractare, quàm verò & vivo Deo Soli adhærere & ſalvari. An non noviſtis, illum eſſe Deum fortem, zelotem, qui non vult honorem ſuum dare alteri, ſed requirit, ut ſe ſolum timeamus & præcepta ac ſanctiones ſuas ſolas obſervemus, omneſque res Ethnicas atque Idololatricas averſemur, neque ulla ratione Deum alium præter ipſum habeamus & adoremus. Ita videtis omnes veſtras actiones atque opera meram eſſe inanitatem, in qua etiam funditus peribitis, niſi Ethnicæ doctrinæ nuntium miſeritis & toto pectore ad Deum & doctrinam ejus fueritis converſi.

Membrum hujus appendicis ſecundum, ex libri ſeptimi capite 16. Tabulæ Revelationis Majeſtatis divinæ extrahitur, in quo probatur, quòd quibuſdam iſtius ſeculi, ſpiritus ſanctus conceditur: ubi etiam declaratur, quòd miracula juxta quorundam mentes non ſint penitus hiſce noſtris ſeculis extincta, & in exilium ab hominibus relegata.

QVamvis eſſentia ſpiritus ſit eximié lucida & ſplendida atque ignea: attamen ſplendor ille cum luce atque igne ſuo nullatenus conſpicitur, ſed latent iſta omnia corporeos oculos, ut pote, qui denſis tenebris ſunt obducti atque impediti; adeò quidem, ut vix Solis ſplendor penetrare atque illuminare eos valeat, ut poſſint viſibilem hanc lucem perſpicere & creaturas Dei contemplari. Et, licét hi ſancti in eſſentia ſua ſint admodùm magni, ac prætereà quoque ipſum pellucidum cœlum una cum aëre, ſpiritibus atque Angelis iſtis omnino ſit repletum; nemo tamen mortalium ejus eſt ſanctitatis atque probitatis, vel etiam eo modo reconciliatus cum Deo, ut vel minimum ſaltem ſpiritum poſſit oculorum ſuorum acie contueri: Cujus rei & mali cauſa unica tantùm ſunt, opera illa carnalia atque damnabilia, quemadmodum injuſti, ſcortatores, adulteri, laſcivi & incontinentes Sodomitæ, avari, luxutrioſi, blaſphemi &c. Ita quoque ijſdem nullum penitus Spiritum ſanctum aut Angelum in eſſentia ejus vera videbunt: Et, ſi forſan etiam alicui contingeret iſtiuſmodi Spiritus eſſentiam, qualis illa perſe eſt, videre, uti Stephanus eſſentialiter conſpexit Gloriam Dei ſimul cum Chriſto Ieſu, protinus tamen ille mendacij argueretur & pro incantatore & venefico reputaretur, colludente cum Beelzebub; quin imò etiam omnes illum perſequerentur odio infeſtiſsimo atque ad poſtremum quoque lapidarent.

Tantoperé nimirum occœcatus eſt hic mundus, ut nemo credat, eam à Deo gratiam homini poſſe exhiberi, ut videat aliquem ſpiritum: Hæc incredulitas prodit ac indicat falſó Chriſtianos, quorum fides ne magnitudinem grani ſinapis exæquat, quin potiùs nulla prorſus: Pro Chriſtianis tamen hi ipſi ac pro Filis Dei haberi volunt, cùm tamen nullam habeant fidem, quæ alicujus ſit effectus & viva: ore tantum credunt, nullatenus autem corde, adeòque ſufficere ſibi putant, ſi ore tantùm & labijs ſuis fidem confiteantur, cùm interim ſit cor eorum ab illa quàm remotiſſimum, nec minori ab eo ſpatio ac intervallo diſtet, quàm ſejungitur Oriens ab occaſu. Radicare oportet fidem in corde & pectore, atque exinde ſurſum ſuccreſcere & proferre fructus homine Chriſtiano dignos. Proinde fruſtra hi fidem ſuam jactitant, cùm ne minimus quidem fructus fidei in illis deprehendatur. Quiſnam ex illis fidei ſuæ magnitudine & conſtantiâ reſtituit proximo ſuo ſanitatem? Vel quis ipſe per eam convaluit? Quis viſionem aliquam divinam fidei ſuæ virtute conſpexit? Vel quis etiam, per ejus veritatem ac conſtantiam memorabile aliquid aut notabile obtinuit? Prodeat vel unus ſaltem ex multis millibus millium, atque indicet minimum duntaxat fidei ſuæ effectum. Sponſionem fecerim ego, niſi omnes ſitis dicturi, quòd filium Decurionis ſanare non potueritis: atque ſimul interrogaturi, quid nam ſit in cauſa, quò minus volueritis illud præſtare: Sed reſpondebit vobis Dominus, quòd impoſſibilitas illa ſit penes incredulitatem veſtram: Si non poteritis certò aliquid operari, fidem veram non habetis: Quod ſi fidem veram non habetis, Chriſtiani non eſtis: Sin autem non eſtis Chriſtiani, quid gloriamini de fide Chriſtiana? Præcludenda ſané eſſet hæc gloriationis & jactantiæ via, & excommunicandi eſſetis, donec promiſſio fieret, vos admiſſuros atque præcepturos in Scholis Chriſtianis meliorem & pleniorem fidei informationem.

Quamdiu autem hoc non fit, habendi eſtis pro Ethnicis incredulis, & ex ſocietate Chriſtiana exterminanda: Ignominiâ namque Chriſtum afficitis, dum nomen ejus atque fidem profitemini & in mendacijs veſtris deprehendimini. Etenim, inde Chriſti nomen inter Gentiles Blaſphemiâ & convitijs proſcinditur, quòd fides veſtra inanis & mortua, nihil omnino in nomine Ieſu præſtet aut efficiat. Vos Magiſtratus, quam curam geritis Scholarum veſtrarum? Quomodò juventus veſtra in fide informatur? Vbi ſunt libri veſtri Chriſtiani? Qua ratione proponunt Doctores veſtri Moyſen, Prophetas & Evangelia una cum Epiſtolis? Quando tandem ſubſequentur fructus atque operationes fidei ex doctrina illorum? Qui fit, ut nullus videatur illius rei effectus? Profecto Ethnici atque venenati libri veſtri, ac damnabiles Sophiſticationes in culpa ſunt & impediunt, quò minus poſſitis edere ullum fidei opus aut fructum. Verum enim verò vos longè aliud habetis, quod reſpondeatis, aſſerentes nimirum, non opus eſſe hoc tempore miraculis, quippe ſigna illa in Primitiva tantum Eccleſia fuiſſe neceſſaria, ut per illa infideles ad Chriſtianam fidem converterentur: illud autem hac noſtra ætate non amplius deſiderari, ſed ſufficere, ut fides hominibus per conciones ſine miraculis proponatur. Ego verò amici mei, velim ad unum mihi reſpondeatis: Quid fecit Chriſtus? Quid Apoſtoli ejus, dum in hoc mundo ſunt peregrinati? Nonne ita eſt, quòd docuerint atque annuntiaverint pœnitentiam, & remiſſionem peccatorum, ac regnum Dei ad vitam æternam per fidem in Ieſum Chriſtum? Quòd itidem etiam ægros & corpore & animâ ſanaverint, Dæmonia ejecerint, atque ita exemplum poſteris reliquerint, quòd in docendo populo & ſanandis ægrotorum corporibus & animalibus ſequerentur? Vel, an non etiam ablegavit Dominus Apoſtolos ſuos in mundum hoc modo? Ite in mundum univerſum & Evangelium annuntiate omni creaturæ, qui crediderit & baptizatus erit, ſalvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur: Signa autem, quæ conſequuntur eos, qui credunt, ſunt hæc. In nomine meo eijcient Dæmonia, novis linguis loquentur, ſerpentes abigent, &, ſi *Marc. 16. Luc. 10.* quod venenum biberint, non nocebit eis, imponent ægrotis manus & ſanabuntur. Imò, etiam credentes edent miracula multò majora his, quæ ipſe Salvator edidit. Ita etiam Dominus opera ſua per internuntios ſignificavit, nimirum, *Matth. 11. Luc. 7. Iſai. 61.* videre cæcos, claudos ambulare, leproſos ſanari, ſurdos audire, ſurgere mortuos & Evangelium pauperibus annuntiari: ita videtis, qualis eſſe debeat veſtra doctrina in Scholis veſtris, quid debeant dicere Doctores veſtri, & qua ratione oporteat eos fidem ſimul cum fructibus ejus proponere, annuntiare & propagare.

Citra & extra fructus fidei veſtræ docere & credere, non alio modo habendum eſt, quàm illud, quod eſt Ethnicorum infidelium, qui neque fidem annuntiant, neque fructus fidei operantur. Quinimò etiā vos eſtis, ipſis Ethnicis pejores & ſceleratiores, utpote, qui Gloriamini de fide & nullo tamen facto eam comprobatis: Etenim oportet ſecundum Dei mandatum conjungi doctrinam & opera: Sed auſit aliquis intra limites veſtros accedere; qui ſanet fide ſua ægrotos, qui precibus & jejunijs Dæmonia eijciat, aliave opera

Chriſtiana expediat: Nonne ita eſt, quòd ſitis in continenter aſſeveraturi, illum eſſe Samaritanum & habere diabolum, cujus virtute & potentiâ iſta omnia perficiat? Quòd ſi verò diabolus hoc præſtare poteſt, quid nam vos poteſtis? Vel, an efficacior eſt diabolus, quàm fides veſtra? Oportet vos per fidem in Chriſtum Ieſum eijcere Dæmonia: Sed vos hoc planè invertitis & diabolo illum honorem attribuitis, quòd hoc atque illud efficiat, quo quidem ipſo ille vos obſidet, & fidem veſtram debilitat & labefactat. Egregios verò Chriſtianos! Quando unquam diabolus ullus eijciet alium? Quomodò regnum ejus ſubſiſteret? Quando unquam diabolus ægrotos corpore & anima ſanavit? Et ſiquidem diabolus tam magna præſtare poteſt, ubi eſt fides veſtra Chriſtiana, quam oportebat iſtiuſmodi ſignis ſubſequentibus commonſtrari? Profectò frigidi eſtis & oſcitantes Chriſtiani, nec fidem veſtram caſſa nuce emerim, utpote per quam nullum penitus effectum valetis producere. Scholæ veſtræ partim Ethnicæ ſunt, partim Chriſtianæ, atque hinc omnis mali origo, dum liberos veſtros ineptijs illis corrumpitis, quò minus poſſint verum fidei Chriſtianæ fundamentum aſſequi & amplecti: Illic Ethnicorum libri & Scientiæ ipſis prælleguntur, atque altiſſimo interim ſilentio præteritur, qua ratione Deus pro benigna ſuæ Gratiæ, favoris, ſapientiæ ac intellectus & Spiritus ſancti conceſſione, ſit invocandus, & quomodo dona iſta divina una cum fidei confirmatione ſint impetranda atque obtinenda; ita ut ſanari in efficaciſſimo illo nomine Ieſu Chriſti omnes morbi, dæmonia eijci, & increduli ad veram Chriſtianam fidem converti poſſint: Circa hoc occupari oporteret Doctores voſtros atque Ludimoderatores. Verùm perſuaderi iſthæc vobis non poſſunt: Vnde etiam fit, ut ne granum quidem ſinapis fide veſtra poſſitis provocare. Quomodò igitur conſequemini à Deo oculorum veſtrorum illuminationẽ, qua poſſitis aliquem Spiritum ſanctum, vel Angelum aut ipſum etiam Deum in glorioſa ſua eſſentia videre? Adeò nimirum veſtris tenebris iſtis eſtis excæcati, ut neque diem à nocte, neque verum à falſo diſcernere atque dijudicare poſſitis, multòque minus cavere vobis à veneno Ethnicorum illo, referto peſtiferis diaboli ſagittis, quippe quo jam eſtis tantopere infecti & occupati, ut in cæcitate iſta veſtra commiſceatis ſacra cum profanis, & neque Deum neque ſanctos ejus in eſſentia ſua cognoſcatis aut videatis. Convertimini tandem, repurgate Scholas veſtras, corda veſtra emundate, invocate in Spiritu ſancto, ita demum confirmabitur fides veſtra, ut poſſitis ſigna edere fidei veſtræ & res ſpirituales contueri.

Membrum hujus appendicis tertium ex cap. 105. lib. 5. Tabulæ Revelationis Majeſtatis Divinæ, in quo adverſus Peripateticorum de Lapidis Ceraunij creatione agitur.

MAxima pars hominũ adduci nequit, ut credat, ex aëre aliquid in terram decidere ac deijci. Et, ſiquando ranæ, vaccæ ac vituli aliaque miraculoſa decidunt, exiſtimant hæc omnia prius ſubitò vi venti in aërem fuiſſe ſublata atque ita poſtmodum rurſum in terram prolabi: Quando vero audiunt, jaculum tonitrui, veluti ex pellucido aliquo Chriſtallo politum, aut etiam Ceraunium lapidem albo, cœruleo, viridi varijſque alijs coloribus cœlitus demitti, quibus ædes, turres, arces, imò & quandoque petroſæ rupes comminuantur, confringantur, & conflagrent, reſpondent, lapides illos ex ſubtili pulvere per Solis ardorem ſurſum elevato, atque in humidas nubes attracto, naſci, & partim oblonga & partim rotunda forma conſtringi, atque ita concretos, rurſum vehementiore calore vires ſuas in nubes humidas exerente, cum impetu deijci ac deturbari: Hæc nimirum eſt illa tantopere decantata Philoſophia Ariſtotelica, ut dolendum ſit ita futiliter, ineptè ac ridicule, eos de miraculis Dei loqui, dum veræ ſcientiæ tergum obvertunt, & mendacibus iſtis ſomnijs loco veritatis utuntur & delectantur: adeoque etiam jactare ac gloriari in illis non erubèſcunt. Sed durum eſt, eos ab ineptijs ſuis avertere, cùm tamen ſcire illos oporteret, lapides iſtos per Angelos Dei præparari ac deſuper immitti. Animalia etiam iſta ſuperioribus locis in aqua naſci, uti anteà brevibus indicatum eſt; aërem quoque ipſum & cœlum ex aqua factum atque etiamnum aquam eſſe: omneſque in terra gemmas & metalla ex aqua oriri & creſcere. Sequitur ergo, quòd gemmæ & metalla in aëre ſeu cœlo, ex aqua fieri, & nonnunquam conijci in hæc inferiora, atque ita ſilices quoque illos aureos alioſque lapides ſuperius in aqua natos, multis in locis deſuper ad nos homines in terram deijci, quibus miracula divina revelantur atque Deus in genere humano celebratur. Quamvis autem hæc & alia pro explodenda Ethnicorum doctrina plurimis in locis ſæpiſſimè diſputentur, proponantur & ſolidis veritatis fundamentis in cœtu Chriſtianorum confirmentur & annuntientur, nullus tamen inde effectus verè & realiter ſequitur. Siquidem etiamnum hac noſtra ætate videre licet, qua ratione Ethnicorum libri non ſolum in omnibus Academijs & Trivialibus ſcholis, in

urbibus

urbibus & oppidis legantur & juventuti inculcentur, ſed inſuper etiam immenſis commentarijs, non ſine ſumma devotione, labore & ſudore tam ab Eccleſiaſticis, quàm ſecularibus illuſtrentur: in quibus varié diſputatur de immortalitate animæ, ac de ejus eſſentia & actionibus, alijsque rebus plus quàm notorijs, ita tamen, ut nihil inde ſubſequatur aliud, quàm ſiqua vacca lambendo detergat vitulum, vitulus enim ille tum nihilominus manet. Eodem, inquam, modo ſe res habet circa iſtiuſmodi gloſſas & commētaria, ut quamvis multi multa ad iſta Ethnicorum ſcripta commiſcantur, illa tamen, uti ab initio erant, ita etiam ex poſt facto maneant venenata ac damnata Ethnicorum doctrina: Atque adeò etiam illi ipſi Doctores reverendi, ſi Dijs placet, quia ſacram ſcripturam é manibus dimittunt, multoties & integris ſuis commentis non recté intelligant aut aſſequantur, quid ſit anima, quid ſpiritus ſanctus & ejus dona, atque ubi Spiritus ſanctus habitationem ac ſcholam ſuam habeat & exerceat: tantoperé nimirum fatuos illos exagitat Ethnicorum Scriptorum dementia, ut ſacram quoque ſcripturam ex traditis Ethnicorum interpretari, vel rectiùs depravare non erubeſcant; cùm tamen illa non per tenebras Ethnicas, ſed per illuminationem tantùm Spiritus ſancti ſit explicanda. Quis igitur temerarijs iſtis & nequam hominibus liberos ſuos committet, ut venenum Ethnicum ab ijs hauriant, atque, una cum magiſtris ac doctoribus ſuis efficiantur filij perditionis. Veri ac ſynceri Chriſtiani hoc à Deo mandatum acceperunt, ut Moyſen & Prophetas, imò Chriſtum Dominum ſuum audiant & ſequantur. Ab hiſce igitur omnes Ethnici Doctores ac diſcipuli remoti ſunt & excluſi, aſſerente Chriſto ipſo, cum inquit: Qui non eſt mecum & verbum meum non audit, contra me eſt, neque diſcipulus meus eſt: Qui non colligit mecum, diſpergit, qui me non ſequitur, non eſt me dignus. Iam verò Ethnici Doctores nihil horum faciunt: neque enim Moyſen audiunt, nec Prophetas, nec Chriſtum: Quòd ſi audiunt eos, contemnunt; diſcipuli eorum dici non poſſunt, ſed ab ijs ſeu ex numero eorum ſunt excluſi, ſi ex eorum numero ſunt excluſi, non ſunt filij Dei, ſed impij, ſi impij ſunt, non ſunt participes regni cœlorum & conſequenter à Deo penitus remoti & ejecti ſunt.

Membrum quartum eſt caput. 78. lib. 7. tabulæ Revelationis Majeſtatis divinæ: quod aëris myſteria, verumque Meteororum contra Peripateticorum mentes explicat.

OMnia creata ſunt per verbum Dei: Proinde quoque omnes res verbo Dei gubernantur moventur & ducuntur. Hoc nolunt admittere ſapiētes hujus ſeculi, ſed peculiariter ſibi confingunt opinionem, qua ſtatuunt, naturam omnia peragere, &, quòd natura per cauſas ſecundas in tertias operetur, & ſtultum ex ſtulto generet: cùm tamen iſta eorum figmenta & opinationes nihil ſint aliud, quàm pura puta mendacia: Neque enim natura illa in tota rerum Vniverſitate exiſtit, quæ aliquid operetur aut producat, ſicuti Deus facit, qui omnia Verbo ſuo creavit, & quam ille cuique creaturæ benedictionem largitus eſt & attribuit ei, ipſa ob temperat, atque verbo illi ac juſſui Divino obſequitur, ac ne latum quidē unguem ab eo diſcedit. Omnes omnino creaturæ in metis ac terminis obedientiæ divinæ perſiſtunt, homine excepto, qui à Deo recedit, contemnit præcepta ac doctrinam ejus, confingit ſibi ipſi Deos, Idola; religionem ac ſanctiones ſibi peculiares in ædibus ſacris conſtituit, depravat verbum Dei, cumpellit alios, ut & ipſi ordinationes atque traditiones ſuas præferant Verbo Dei, ſanctos invocent, reliquias ſanctorum pro ſacris venerentur, orent pro defunctis, ſacram atque à Chriſto inſtitutam cœnam ſub una tantùm ſpecie adminiſtrent, & ſiquæ ſunt alia iſtius generis deliria, quæ obſervantur in dedecus & extenuationem Verbi divini: id tamen, quod firmum nihilominus permanebit & contemtores ſuos tandem aliquando judicabit. Eodem quoque modo delirant Sapientes mundi ſeu Philoſophi, quippe, qui non concedunt, Deum operari omnia in omnibus, & quòd verbum ejus omnia moveat, concitet & conſervet, ſed naturæ illud ſuæ aſcribunt, prætendeutes, Deum operari per media, & quidem per ſecundas & tertias cauſas: atque ita delirantes illi ſapientes vel ultro intelligere nolunt, quòd Deus unicè per verbum ſuum, non autem per ulla alia media, atque ita etiam nequaquam per iſtas ab illis allegatas cauſas, ſed in illis tantùm operetur. Primum corpus, nimirum aquam Deus madidum ſeu humidum per verbum ſuum creavit, atque hoc ipſum etiamnum hodie poſt lapſum tot mille annorum humidum manet: Nulla iſtic videtur cauſa alia, quæ aquam humectet vel madidam reddat, ſuper & in aqua Deus condidit aërem, ut natet ſuper aquas & impellat ac moveat illas, atque in liquida & fuſili illa ſubſtantia ipſas conſervet. Hoc itidem fit etiamnum hodié. Cum aëre etiam ſimul creavit verbo ſuo Angelos & ſpiritus, qui in aëre circa directionem tempeſtatum, pluviæ, nivis, grandinis, pruinæ, nubium, fulguris, tonitrui, ignis, Chaſmatum,

tum, fulminis, aquarum, caloris, frigoris, humiditatis, ſiccitatis & aliorum id genus quam plurimorum, munus ſuum ac officium obeant & exequantur. Atque hoc ipſum quoque etiamnum hodie fit in verbo ejus. De hiſce omnibus ſeculares illi ſapientes ſeu Philoſophi libros ſibi conſcribunt mire ineptos, in quibus ne punctum quidem unum, nedum integra litera vera eſt, ſed quicquid ex cerebris eorum in calamum atque inde ulterius in chartam dimanavit, hoc tantum in illis legitur, quod nihil prorſus eſt aliud, quam purum putum mendacium. Quin imò etiam ipſe Spiritus oris in ſapientibus iſtis omnino mendax & falſus eſt: volunt tamen illi nihilominus ſapientes vocari, & conantur alijs perſuadere, ut libros ſuos ante omnia diſcipulis in Scholis ſuis proponant, ac probé eos in illis exerceant, quò doctiores inde evadant; conſiſtere namque in illis totum omnium reliquarum artium fundamentum Attende autem, quàm futiliter de iſtis jam commemoratis rebus ſcribant, unde nimirum nubes, pluviæ, nix, grando, pruina, calor, frigus, fulgur, lapis Ceraunius, aquarum inundationes & tempeſtates bonæ ac malæ oriantur. Profectò, ne ineptiora quidem ſomnia alicui obvenire poſſent, quam quibus aſini iſti res commemoratas de pingunt Fit autem id unicé inde, quod neque Deum neque Sacroſanctum ejus verbum cognoſcunt, atque adeò etiam ſacram ſcripturam contemnunt, neque legunt in illa, ſed delirijs ſuis duntaxat incumbunt, & mendacium mendacio aſſuunt. Quod ſi Scripturam ſacram eo ſtudio perlegerent, quo libros & volumina ſua mendacia evolverunt, vera de aëre & tempeſtatibus inveniſſent: Quod nimirum non eo modo circa illas ſeſe res habeat, atque illi in libris ſuis mendacibus de illis ſcripſerunt: Sed, quòd Deus pro hiſce jam commemoratis ſpeciebus peculiares ſuas arcas Theſaurarias habeat, ex quibus ventos ac tempeſtates producit, & quòd Angelos ac ſpiritus ſuos faciat ventos, & flammas igneas Quæ quidem omnia ſi ex Biblijs ſacris deprompta & in unum veluti faſciculum colligarentur, uti forſan aliquando in peculiari libro illorum omnium pro parte delineatio fiet, quo vos ardeliones mendaces cum illis veſtris figmentis & delirijs fugeretis? Quoniam enim Deus ad varietatem tempeſtatum inducendam, peculiares ſuas arcas Theſaurarias habet, & Angelos ac Spiritus, atque inde omnia illa inducit, quæ videmus: quam mirifice nimirum tempeſtates oriantur, quam mirabiliter lapis Ceraunius coaleſcat, qua ratione æſtus & frigus generent tonitru, ita, ut ad arces, ædes ac arbores uſque illud pertingat, quonam unquam veritatis prætextu hæc & alia veſtra deliria, ô mendaces impudentiſſimi, contra expreſſam ſacram ſcripturam probabitis aut defendetis? Nunquam videlicet illud probare poteritis, ut vel maximé etiam de animarum veſtrarum ſalute agatur, niſi forſan ſacra ſcriptura falſo ſit & mendax. Sed illa jam per tot millia annorum examina ſuſtinuit ſua, & in actis præteritis fuit deprehenſa vera, atque mendacia veſtra ac malitias detexit, eaque ratione vos cum libris veſtris confudit, ut non magis, quam Pater veſter, diabolus in examine potueritis ſubſiſtere. Quid igitur jam prodeſt vobis tot tantaque mendacia effinxiſſe, deſcripſiſſe & publicé inter homines divulgaſſe? Nimirum, mundo univerſo riſui eſtis, & ludibrio, nec quicquam magis in votis habetis, quam factum fieri poſſe infectum. Porro Deus etiam lucem, Solem ac Lunam & ſtellas, diem & noctem verbo ſuo creavit, & ſua ipſius ſervitia impoſuit, atque productà etiam illa omnia ſecundum verbum illud munera ſua obeunt. Vbi igitur natura veſtra, quæ peragat iſta? Nihil plané uſpiam eſt, præter unicum & ſolum Verbum Dei, quod iſta omnia operetur. Orbem terrarum Deus Verbo ſuo condidit & firmavit; ille igitur etiam in verbo illo firmiter conſiſtit: Vbi ergo natura veſtra, quæ globum terreſtrem in continua hac ejus & immota firmitate conſervat? Fecit Deus, ut terra omnis generis plantas per ſemina earundem proferæt, hoc omne fecit ille in Verbo Dei. Vbi igitur natura veſtra Peripatetica, quæ producat ea? Condidit etiam Deus omnia animalia in terris, in aëre, in aqua, atque ad poſtremam etiam hominem ex terra fecit, atque verbo ſuo Sacroſancto benedictionem illis divinam impertivit, ut creſcerent, multiplicarentur, & replerent terram. Hæc omnia quoque Verbum Dei efficacitet inde à mundo condito uſque in præſentem horam in hominibus & animalibus quibuscunque eſt operatum; ita, ut omnigena animalia & homines nati fuerint, creverint & multiplicati repleverint terram: Hoc omne, inquam, operatum eſt huc uſque Verbum Dei in animalibus & hominibus & etiamnum idem operatur. Vbi igitur natura Ariſtotelica? Proinde nemo non inde per ſolida veritatis fundamenta intelligit, quòd omnia per Verbum Dei creata ſint, & per idem quoque verbum, in indito ſibi primitus in creatione curſu dirigantur, gubernantur, moveantur ac ducantur: Pro ut etiam aër in verbo Dei natat, & per conſtitutos ad hoc Angelos Dei, ducitur, quò & quomodò Deus vult: Atque ita etiam ex mandato divino per Moyſen difficiles tempeſtates movebantur & concitabantur in Ægypto ſecundum voluntatem divinam. Etenim Deus ſolus & præter eum nemo clavem tenet ac clavum tempeſtatum, omniumque aliarum rerum & operationum, quibus movet & impellit & horſum retrorſum, pro libitu ac placito ſuo, nec quiſquam illi in eo ullum obſtaculum, impedimentum aut remoram objicere poteſt, nullus

etiam

Digitized by Google

etiam adeſt illi coadjutor, nulla ibi natura valet, de qua delirantes illi ſeculares tam multa garriunt ac ſcribunt, quibus excæcare homines & pellicere eos ad mendaciorum ſuorum libros conantur, à quibus tamen cavere ſibi debent & proſpicere filij lucis. Vos inſpectores legitimo ordine ac modo efficite, ut libri iſti mendaciorum veteres ac recentiores ex ſcholis veſtris tollantur & comburantur, in mandatis date Doctoribus veſtris, ut de novo Biblia univerſa accuratiſſimo ſtudio evoluant, & omnia, quæ de tempeſtaribus atque alijs huc uſque commemoratis rebus eò pertinentibus in illis deprehenderint, diligentiſſimè cum omnibus circumſtantijs inde accerſſant, in ordinem certum redigant, & verborum ſacræ ſcripturæ convenientium ac aptorum, ornato ritu extendant, explicent, & ſacris Textibus Biblicis confirment: Atque tum poſteà ea diſcipulis condecenter ac debitè proponant & inculcent. Quamvis enim hoc ipſum leve nonnullis videri poſſit, attamen eſt illa res ardua ac maximi momenti, & concernit etiam honorem Divinum, ut filij Dei verè & ex fundamentis ſciant & intelligant tempeſtates, atque alias eò ſpectantes operationes, non motu proprio, aut caſu fortuito, neque etiam tali modo inepto, qualem prædicti illi mendaciorum libri illis affingunt; ſed ex providentia Divina & Theſaurorum arcis induci & provenire, ac deſuper in hunc mundum inferiorem demitti, quò, ſi quando tempeſtates periculoſæ ſuboriantur, invocare Deum poſſint, ut velit illud tempeſtatis periculum clementer avertere, & loco ejus pluviam benignam largiri, atque inſimul etiam fructus terræ, unà cum hominibus & pecoribus ab omni malo defendere, tueri & conſervare, ac ut præterea etiam circa hæc omnia conſiderent alia, quæcunque cedere poſſunt in honorem Dei.

Membrum quintum ex cap. 22. lib. 7. Tabulæ revelationis divinæ extractum: In quo Angelorum officia & actus deſcribuntur.

PRimus inter Angelos eſt magnus ille ſpiritus, qui immenſam & latiſſimè extenſam aquam, quæ cœlum vocatur diſtinat atque in ſua eſſentia conſervat, omnibuſque rebus creſcentibus & viventibus mirificè motum tribuit: Secundo loco poſiti ſunt Cherubin, qui cuſtodiunt & obſervant arborem vitæ: Ita etiam prænuntiant nonnulli res futuras, & docent homines, alij occidunt & repellunt hoſtes, alij nivem, pluviam, fulgura & tonitrua dimittunt in terram, & ſic in cæteris: Omnes tamen ſimul ſerviunt Deo, dum voluntatem ejus in rebus omnibus expediunt, in cœlis, in aëre, in terra: Atque adeò in omnibus omnino locis, & id quidem etiam varijs ac mirabilibus modis, ut ex ſcripturis elicere fas eſt.

Ex cap. 1. lib. 8. Revel. Majeſt. Div. Porro ſciendum eſt, quòd permotus aër omnia illa, quæ in officij ſui executione præſtat, perficit, quippe, qui per Angelos aëri præſtitutos, in verbo Dei Spiritualiter, ordine, & efficaciter concitatur. Eodem quoque modo res omnes ſpirituales & corporales inter cœlum & terram atque adeò etiam in ipſa terra, per motum peraguntur: Verbum Dei movet Angelos & Spiritus movent aërem, aër movet aquas; aqua ſua humiditate radicali res omnes viſibiles in terra connectit, & omnigenos terræ fructus in verbo Dei protrudit. Homines & animalia omnia moventur per verbum Dei, ut pote, per quod acceperunt benedictionem, ita ut in motu illo generent, creſcant & multiplicentur &c.

Vos Doctores Ethnici Chriſtiani, parum vel omnino etiam non eſtis ſoliciti de Sanctis Spiritibus & Angelis, aut, quid illi ex mandato ſeu verbo divino egerint omni tempore, atque etiamnum agant, ſed contenti eſtis Ethnicis veſtris Evangeliſtis, Prophetis ac Vatibus: Unde non eſt mirum, ſi neſcitis, an illi aliquid agant & quidnam operentur. Sed ſciaris velim cum diſcipulis veſtris, quòd Deus omni tempore inde à principio uſque in præſentem horam fuerit per ſanctos ſuos Angelos operarus, &c. Ex cap. 17. lib. 7.

Membrum ultimum ex capite 48. lib. 7. & cap. 106. lib. 5. extractum, in quo aſperitatem & duritiem ejus in loquendo ad Chriſtianos Ethnicorum diſcipulos excuſat, & optimum finem, ad quem omnes ejus ſermones tendunt paucis explicare videtur.

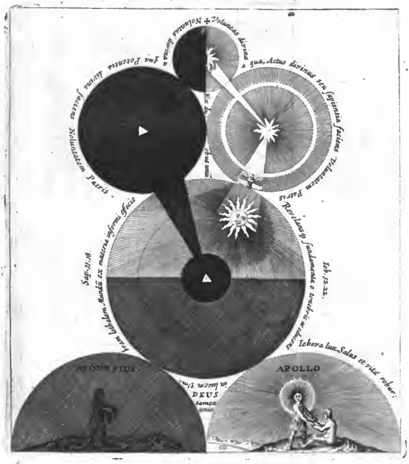
DVrum & grane eſt hæc omnia præſcribere, & forſan etiam tibi multò gravius eſt ea audire: ac dices haud dubiè, hæc nimis aſperè ac duriter ſcribi & judicari: Scire autem te velim, quòd univerſum hoc opus neminem omnino judicet, ſed indicet duntaxat, quid evenire poſſit illi, qui non Deo, ſed Diabolo obſequitur, & à quibus rebus, & quomodò, & qua ratione cavere ſibi debeant

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ
SECTIO SECVNDA
IN QVA

Fundamenta radicalia tam Sympathiæ ſive

attractionis naturalis, aut coitionis concupiſcibilis, & conſequenter omnis Magneticæ Curationis, quàm Antipathiæ ſive odibilis expulſionis, atque adeò cujuſlibet morbi & infirmitatis infallibilibus naturæ rationibus probantur, Philoſophorum ac Cabaliſtarum Sapientiſſimorum aſſertionibus ſuſtinentur, inviolabili Scripturarum ſacrarum Teſtimonio confirmantur, ac tandem varijs experientijs ocularibus demonſtrantur.

Gemina fecit Deus omnia, quorum alterum eſt contrarium alteri, nec quicquam factum eſt, quod mancum eſt. Eccleſiaſtici cap.42.verſ.25.

Ego Dominus & non eſt alter formans Lucem, creans tenebras, faciens bonum & creans malum: Ego Dominus faciens hæc omnia. Iſai. 45.67.

SECTIONIS SECVNDÆ CONTENTA.

Sectio hæc ſecunda in tres partitur libros, quorum.

- Primo.
  - Myſtica Divinitatis entitas capite 1. & 2.
  - Æterna actus lucidi potentiæque divinæ progenies cap. 3.
  - Abſtruſa & radicalis Animæ mundanæ, atque omnium Animarum particularium origo: cap. 4. & 5.
  - } Enucleatur.
- Secundus in duo membra diſtinguitur, atque iſtorum.
  - Primum.
    - Primaria Sympathiæ & Antipathiæ Principia docet. capite. 1.
    - Quomodo & quibus vehiculis actus contrarij a ſuperioribus ad inferiora deſcendant. cap. 2. & tertio & 4. oſtendit.
    - Actiones in anima ſeu Spiritu explicat, quæ Sympathiam & Antipathiam producunt: cap. 5.
  - Secundum
    - Lapidis magnetici myſterium aperit: cap. 1. & 2.
    - Hominis natura in regno Animali, cum illa magnetis in minerali comparat, & in quibus conveniunt quibuſve diſſentiunt explicat: capite. 3. 4 & 5.
    - Diabolum nihil certi ſeu Veritatis per ſe, hoc eſt ſine creaturis Dei præſtare poſſe, ſed more tantum præſtigioſo agere demonſtrat. cap. 6.
- Tertius etiam in duo dividitur membra quorum.
  - Prius.
    - Virtutes magnetis Animalis, cum illis magnetis mineralis confert. cap. 1.
    - Quatuor in Homine mumias deſcribit, earumque operationes more magnetico variformiter demonſtrat cap. 2.
    - Actiones Sympatheticas quæ inter res a Deo creatas fiunt poſt mutuum contactum ad diſtans, enucleat cap. 3. & 4.
    - Arguit, ipſa Vegetabilia, Spiritus magneticos æquè bene in ſe continere, ac animalia & mineralia: cap. 5.
    - Curationem magneticam probat Argumemtis fide dignis, eſſe naturalem & non Cacomagicam. cap. 6.
    - Myſterium curationis per tranſplantationem detegit cap. 7.
    - Secretum in microcoſmo magnetẽ, modumque extrahendi illum docet: cap. 8.
  - Poſterius.
    - Effectus tam Antipathiæ quam Sympathiæ vni eidemque Spiritui ineſſe poſſe demonſtrat cap. 1.
    - Quod ſit licitum & admodum neceſſarium vt myſterium tam Antipathiæ quam Sympathiæ intelligatur a quolibet medico perito, quo melius malo cacomagico præveniat, cap: 2.
    - Quomodo Sympathia in Antipathiã poſſit alterari, docet. cap. 3.

LECTO-

TE ſcire velim (lector doctrinâ & pietate ornate) quòd, ut præcipua ſectionis Tractatus bujuſce Philoſophici prioris intentio ſit, creatorem in creaturis idque mente elevata contemplari, ita quidem ſectio hæc poſterior circa admirabilem & arcanam Sympathiæ & Antipathiæ tam ſpeculationem, quàm praxin verſatur: Quas duas in mundo tam cœleſti, quàm ſublunari proprietates oppoſitiſſimas, Majeſtas divina pro ſuo placito vel ad creaturas amore & concordia conjungendas atque conciliandas, vel ad invicem odio ac livore proſequendas exercet. Obſerva ideó & enuclea cum diligentia, ſi placet, abſtruſam bujus ſectionis ſecundæ medullam; myſterium profectò omnium profundiſſimum & intellectu atque obſervatu difficillimum, ac proinde inquiſitione perpenſa digniſſimum. Principia illa tria Moyſaica iterum pro perſpicujori arcani tam profundi enucleatione, hoc in loco remetire, iiſque medullam adhuc magis vivam ac eſſentialem ut addam, me urget neceſſitas ipſius rei, ſuadetque animi mei ad tuum intellectum elucidandum cupido: vale.

LIBER PRIMVS SECTIONIS SECVNDÆ de Sympathia & Antipathia.

Libri hujus primi Argumentum.

POſtqnam hnjus tractatns Author, inquiſitione diligenti præeunte, intellexiſſet, omnē Sympathiam & Antipathiā immediatè à quibuſdam differentibns animæ ſeu Spiritus vivificantis paſſionibus fuiſſe ortas; quarum una eſt concupiſcibilis; altera vero Iraſcibilis, & tamen eas ab effectn creaturis tam animalibus & vegetabilibus, quam mineralibus ineſſe percepiſſet, ad cauſam ejuſdem rei radicalem inveniendam atque dignoſcendam deſiderio haud minimo incendebatur. Cùm autem ſecum iterum iterumque reputaſſet, æternam virtutem (quæ eſt caput & radix omnium) eſſe ſimplicem & abſolutam naturam in ſe, nullam talem in ipſius eſſentia diverſitatem decernere potuit, quatenus ipſa non niſi nnica eademque Identitas in ſe ipſa æternum exiſtit: Nam juxta ſacræ Scripturæ intentionem, ſicut teuebræ ejus ita & lux
Pſal.138.11. ejus. Vnde colligebat, quod binus æqnalis effectus, quorum unus eſt alteri conditione ſeu diſpoſitione contrarius, debeat neceſſario à duobns diverſis in eadem eſſentia integra proprietatibus emanare, videlicet ab ejus Noluntate & Voluntate, quarum nna per tenebras, altera per lucem exprimitur: Nam, quando mens æterna & lux infinita (in qua revera non ſunt tenebræ ullæ) non vult, tunc ſe à creatione diſtrahit & in ſe ipſa reſervat, hoc eſt, reflectit ardorem ſuum in ſe ipſo, atque ita nihil ſua præſentia lucida aut creat aut informat, ſed univerſam abyſſum (quæ in hoc ſtatu in divina potentia dicitur exiſtere) tenebris undique obrutam, informem & ſplendore vivifico deſtitutam reliqnit. Atque hæc ſua negativa ſeu contractiva actio eſt perfectus ſuæ noluntatis Character, cujus effectus generales ſunt Tenebræ & privatio: Sed, cùm è regione, abſtruſa illa unitas, benignum & ſalutarem ſuæ eſſentiæ (quæ eſt voluntatis ſuæ expreſſio) radium & ſplendorem in Chaos ſeu abyſſum deformem emittit, tunc tenebræ & privatio luci & poſitioni, nt pote vitæ atque formalis exiſtentiæ actui locum cedere cogantur. Por iſtiuſmodi ergo ſuæ contemplationis objectum percipiebat, qnod actus ille tam voluntatis, quàm noluntatis in unica unitate eſſentiali continebantur, quæ in ſe & per ſe eſt tota bonitas, & conſequenter, quod noluntas in ea ſit nihil aliud, qnam ejus voluntas: Nam, quatenus ipſa eſt nnum & omnia, ita quidem ejus voluntas & noluntas non eſt, niſi nnica Identitas in ea & tamen omnia &
Dan.4. per omnia: Nā, mediante ea, operatur, quicquid vult more tā privativo,

quàm poſitivo, cùm in cœli virtutibus, tum in habitatoribus terræ: Quare ſequitur, quod tenebræ & lux ſunt unum & idem in unitate iſta Archetypica: Quoniam omne in ipſa eſt bonum, quatenus ipſa in ſe eſt ſola & abſoluta bonitas: Ad effectivam & informantem lucis emanationē quod ſpectat, ipſæ profectò apparent creaturis tales, & varias imò verò infinitas huic mundo contrarietates, producere videntur, quæ à mortalibus ſecundum effectus, quos ex ijs comperiunt, aut bonæ aut malæ æſtimātur: Vt cunque Authori videtur evidēs, quod iſtæ duæ effluxiones ſeu extenſiones contrariæ in effectu ab una eadēque æternitate eſſentiali procedentes, fuiſſent rerum omnium principia, quatenus Chaos obſcurum à ſuis viſceribus aquas præſentia lucis edebat, quæ erant unica illa materia, à qua cœli & terra, ac conſequenter integer mundus erant facta: Nam vivifica æternæ lucis emanatio eis formam, figuram virtutem & motionem impertivit: Hiſce ergo ab Authore ſerio conſideratis ratio ipſius protinus eum informavit, mundum fuiſſe ex materia ſeu ſubjecto diſpoſitioni contrario compactum atque fabricatum: Non eſt enim poſſibile, ut parentes naturâ ab invicem diſſentientes, proles ſibi conditione & naturâ conſentientes & concordantes pariant: & tamen hujuſmodi erat Creatoris voluntas, quod iſtæ duæ proprietates, quaſi toni diſſonantes, in uniſoni ſive unitatis unionem quaſi ad ſuam ipſius imaginem per inviolabile Spiritus æterni amoris & côncordiæ vinculum colligari deberent, ut exinde materia, quæ eſt aquarum tenebroſarum ſubſtantia, loco fœminæ, formali & maſculinæ emanationi, ſive Spiritui illuminanti ab unitate emiſſo, inſerviret: Quo tandem Triunum Typicum, ex dualitate ſive unitatum confuſione ad imaginem Archetypi ſtatueretur, qui merè Spiritualis exiſtens, fuit vita æterna illa radicalis & mundi eſſentia, quæ erat ſine principio: Atque ob iſtam rationem neceſſe eſt, ut mundus, quippe ad imaginem Archetypi creatus; animâ Catholicâ fruatur, qua mediante agere & vivere poteſt ad exemplar ipſius, à quo tum forma tum materia ejus derivantur, & per conſequens opus eſt, ut binis Prædictis proprietatibus, nimirum illa Voluntatis & Noluntatis induatur: Hinc ergo animadvertit author, quod, cùm internus, Tum externus Typus, ſeu mundus Typicus debeat neceſſario contrarijs paſſionibus atque alterationibus ſubijci, quæ à binis illis in unitate Archetypica proprietatibus oriuntur: Nimirum, quandoque anima ejus eſt apta ad diſpoſitionem tenebroſam & privativam, ſequendo in iſta ſua proprietate naturam aquarum, quæ ſunt Tenebroſæ Abyſſi. ſive chaos informis ſoboles, in quam potentia divina habet Dominium: Atque hoc ſtatu videtur induere Noluntatis in unitate Characterem, & quandoque ipſa affectat & imitatur actionem & proprietatem lucis quæ ab æterno unitatis fonte emanat: Atque in hoc ſtatu videtur manifeſtè agere, informare & quaſi velle, ſeu poſitivam & lucidam induere naturam, & per conſequens ſigillo ſeu impreſſione voluntatis in unitate obſignari. Atque hic eſt efficax ille voluntatis ſacræ effectus: Nam, videbatur Authori, quod, quatenus totus mundus eſſet ex duabus proprietatibus contrarijs conflatus, nimirum ex luce formali & materia humida obſcura, debet conſequenter ſequi, quod Catholica in mundo anima, ſeu Spiritus ejuſdem, generaliter vivificans, & per conſequens quælibet particularis exiſtentia formalis; quæ ab anima Catholica derivatur non aliter, quam radij infiniti ab unico ſole, paſſionibus & alterationibus conditione oppoſitis ſit obnoxia ſeu ſubjecta. Hinc ergo oritur illa aſſidua amicitia & inimicitia, quæ obſervatur eſſe inter bonos Angelos & Spiritus malos. Hinc quotidianæ illæ mutationes & variationes, tam amabiles, quàm odibiles, quæ ratione varietatis influentiarum vel convenientium vel ab invicem diſcordantium tam

in cœlo

in coelo æthereo, quàm elementari eveniunt, Hinc effectus illi contrarij procedunt, qui à ventis tum loco tum conditione oppoſitis vel natura convenientibus in Elementum Sublunare Catholicum expirantur: Vnde tam concordia, quàm diſcordia cum diverſitate multiformi meteororum iu eo producuntur. Hinc eſt affectionum multiplicitas, diſpoſitionum oppoſitio, Spirituum paſſiones, &, ut verbo dicam, ſympathia & Antipathia illa, quæ obſervatur eſſe inter creaturas tam ſimplices, quàm compoſitas ſive ſint animales, vegetabiles aut minerales, Concludit igitur Author hiſce fundamentis ſtatuminatus, quod ſit æquum & juſtum hiſce duorum excellentiſſimorum Philoſophorum Heracliti & Empedoclis de hac re opinionibus aſtipulari, quarum una eſt, quod omnia fiant per litem & inimicitiam, hoc eſt ex Inimicitia & Amicitia: Altera, quod ex quatuor Elementis & ex amicitia & lite compoſita ſit anima. Hinc inde arguens contrariam illam diſpoſitionem, quæ eſt inter Spiritum aqueum ſeu naturam humidam mundi, & clarum mentis lucidæ radium, reſpectu eorum originis: Nam, per litem intelligit tam contentionem Spiritualem, quàm corporalem, reſpectu ſcilicet illius potentiæ ſive fortitudinis contrariæ: quæ eſt inter formalem & omnia informantem lucem & Tenebroſam materiam, tam ratione corporis in actione corruptionis, quando anima parata eſt ab eo diſcedere, quàm in Antipathetica ſeu iraſcibili paſſione reſpectu animæ, in qua Spiritus laborat & præter naturaliter patitur. Atque hæ prædictorum Philoſophorum opiniones non videntur à ſenſu ſapientis diſcrepare, qui dicir,
Eccleſ. 42.25. quòd Deus gemina fecerit omnia, quorum alterum eſt contrarium alteri, nec quicquam factum eſt, quod mancum eſt.

CAPVT. I.

In hoc capite demonſtratur, quòd Deus ſit pura, ſimpliciſſima & Catholica illa unitas, quæ numerum & multitudinem omnem in ſe comprehendit.

VT nemo eſt, ut cunque Mathematicæ perfectionis ſphera exaltatus, aut profunde in myſticis Arithmeticæ abſtruſæ viſceribus immerſus, qui agili maturioris ſui intellectus intuitu, rem aliquam obſervare aut diſcernere poteſt, quæ ſibi vel ordine vel antiquitate locum ante unitatem meritò vendicare queat, (unde unitas à Philoſophorum ſapientiſſimis agnoſcitur eſſe principium & radix omnium numerorum & multitudinis) ita quidem quilibet ſibi conſtans negare non poteſt, quin, quòd radicalis iſta identitas, ut in pura & ſimplici ſua natura conſideratur, ab ulla dimenſione quantitativa limitari, aut in numero aliquo includi ſive comprehendi, aut in portiones diſtinctas dividi, aut ſubſtantiâ aliquâ ſeu Entitate definiri nequeat. Atque hinc à ſapientibus concluditur, quòd unitas ſit antiquiſſimum & maximè radicale rerum omnium principium, ut pote, quæ comprehendit in ſe omnes ſubſtantias, quantitates & qualitates, non aliter, quàm punctus in Geometria, in nuda & ſimplici ſua eſſentia conſideratus, obſervatur eſſe indiviſibilis, quippe, quid vix perceptibile & quaſi nihil determinabile: Et tamen punctus agnoſcitur à Mathematicis eſſe radix infallibilis, non modò lineæ cujuſlibet Geometricæ, verùm etiam omnium aliarum continuatarum in Matheſi & Phyſica dimenſionum, quatenus ipſe omnes in ſe comprehendit magnitudines & à nullo comprehenditur.

Ita duo dimenſionum quarumcunque Principia, quatenus ordine & tempore omnia alia in rerum natura præcedebant & excellebant, Mathematici experti invenerunt, ad imitationem Typicam ſive imaginem interniſſimi, centraliſſimi & abſtruſiſſimi in divinitate puncti, ſive unitatis ſplendidiſſimæ in eodem ſtatu manentis, quo ante mundi creationem extitit, nihilrum, quando ſe ipſam in ſe occultam & ſecretam, hoc eſt ab omni creationis actu reſervavit: Ita, ut in iſta hujuſce exiſtentiæ unitatis conditione, nec pro Deo haberi potuerit, quatenus ipſa ad huc nullam creatione produxit creaturam, à qua pro Deo coleretur, nec pro Patre ritè haberi potuit, quoniam nullum ad huc filium ſive Archetypum ſive Typicum genuiſſe apparebat, nec pro ſummo bono æſtimari videbatur, quatenus abyſſus tenebris ad huc obruta. ſeu hyle deformata, de lucidâ & vivificâ ipſius bonitate nondum participaret: Nam,

 adhuc

adhuc vacua erat & inanis: neque dicenda erat pulchra & formoſa, quia pulchritudinis ſuæ radios nondum cum creatura communicaverat: Nec directè æternitas vocari debebat, quoniam in iſto ſuo ſtatu abſcondito, humanæ capacitati comparebat non omnino exiſtere; imò verò pro nihilo æſtimari & per conſequens nullum habere aut cum æternitate, aut ævialirate, aut temporalitate, commercium. Porro etiam nomen Principij in tali conditione ſibi vendicare non potuit, quoniam nullum adhuc ad rem aliquam creandam habuit relationem, adeò erat occultata & obſcurata à mortalium apprehenſione & in ipſius ordine & antiquitate adeò incognita, atque etiam tam inſcrutabilis & incomprehenſibilis in ſua eſſentia, ut nullo modo aut pro ſubſtantia aut quantitate aut qualitate concludi potuiſſet, ſed potius pro quodam Ente Tranſcendente, in ſe ipſo ſolummodò reſervatu atque conſiſtente; nullum habens principium ſeu radicem, à qua extraheretur: in cujus nihilominus divina potentia, quaſi in loco continente ſine fine & termino omnia, quæ jam explicitè apparent, complicitè continebantur: tametſi exilis mortalium capacitatis reſpectu, pro Nihilo æſtimabantur. Atque ob iſtam rationem, nonnulli in veræ ſapientiæ legibus verſati, monumentis eorum æternis, reliquerunt, quòd Myſtica hæc unitas, cum eſſet Tenebroſæ abyſſi nebulis involuta & quaſi vacua atque otioſa maneret, pro אין nihilo habebatur. Non ens non finis. Quoniam tenuitas & paupertas capacitatis ingenij humani in rerum divinarum conſideratione eſt talis, ut ſoleat ea imaginari & judicare non omnino eſſe, quæ non apparent oculis: Propter hanc cauſam turbæ Cabaliſticæ præſtantiores, iſtam radicalem unitatem in ſua abſtruſa & occulta conditione Aleph Tenebroſum dictitarunt, quæ litera Hebraica recipitur inter Iudæorum Doctores vel Rabinos, pro figura unitatis in Arithmetica, & per conſequens intelligitur Hieroglyphicè pro Deo, in abſoluta ſua natura Monadica, quatenus nimirum in ſe ſola videtur eſſe ſine ullo emanationis ſigno contracta: In quo quidem ſtatu Mercurius Triſmegiſtus ipſam in verbis his deſcribit: Monas (ait) ante mundi exordium ſibi ipſi & non alijs reluxit: Et alibi planiùs: Erat umbra infinita in Abyſſi aqua inſuper, & ſpiritus tenuis intellectualis per divinam potentiam in Chaos inerat. Et Moyſes: Tenebræ fuerunt ſuper faciem Abyſſi. Quibus ſapientes licet de longè diſcernere queant, quid eſſet potentia divina, priuſquam creatura ulla è tenebroſo Chao explicitè apparebat, atque etiam de facili concipere poſſunt, quodnam eſſet radicale tenebrarum principium, videlicet radiorum actualium lucis æternæ in lucida iſta unitate, in qua non ſunt tenebræ ullæ, retentio ſive occultatio: ita, ut Tenebræ Originales pro Nihilo alio haberi queant, quam mera lucidæ à radicali unitate emanationis abſentia, quæ eſt omnis actionis fons & origo, neque etiam poteſt lux illa vivificationis divina adeſſe vel emanare, ubi voluntas illius ſimplicis & abſolutæ in unitate abſentiæ eſt negativa: Hinc ergo ex neceſſitate ſequitur, quòd tenebræ eſſent ſuper faciem abyſſi, & quòd terra eſſet vacua & inanis ſeu informis, antequam eſſentia divina emicabat & ferebatur ſuper aquas: &, quod tenebræ eſſent factæ otij atque quietis Tabernaculum: quoniam, ubi actus divinus, ſeu ſacra emanatio abeſt, vel ſaltem agere & radios ſuos emittere non vult, omnia dicuntur in potentia manere, & conſequenter ſine actuali virtute, hoc eſt, quaſi mortua & immobilia exiſtere: &, quòd durante potentiæ privativæ dominio, proprietas frigoris & ſtupiditatis ſit in vigore, quoniam calor à motu generatur, & motus eſt quid à luce inſeparabile: & lux iſta radicem ſuam habet in unitate lucida, quæ ob hanc rationem luminis Pater dictitatur. Quare ſequitur, quòd divina iſta eſſentia in hoc ſtatu contrahit & retinet ſeipſam in ſe: & tunc Chaos obſcurum in divina potentia reſervatum, debet motu & calore privari: & quòd ſit ad denſitatem & inſpiſſationem ratione dominij frigoris inclinatum: Et quòd ſit privationis fundamentum & conſequenter vitæ & creaturarum eſſentiæ inimica, quatenus natura ejus actui, motui, & calori, qui ſunt divinæ emanationis miniſtri eſt oppoſita, & per conſequens eſt mortis, corruptionis & deformitatis origo.

Reuclin. lib. 3. de Re. Cabal.

Pimand. 12. Pimand. 3.

Gen. 1.

Concludimus igitur, quòd, ut lux ſit vitæ, poſitionis, motionis & voluntatis divinæ in ſua revelata natura initium, ſic etiam tenebræ primordiales ſunt caput & ſcaturigo mortis, inanitatis, privationis, quietis ac denique noluntatis divinæ eſſentiæ: Atque hinc teſtantur ſcripturæ ſacræ, quòd quando Deo ſalutares ſui vultus radios creaturis emittere placet, ipſæ recreantur bono & vita: at quando in parte abſcondit faciem ſuam lucidam, tunc ægrotant & conturbantur, ſed ſi totaliter auferat vitæ aſpectum, immediatè expirant & moriuntur. Hinc etiam Moyſes: Deus malos relinquit & abſcondit faciem ſuam ab iis, ut obveniant ijs mala multa. Et David alibi: quouſque abſcondis vultum tuum à me? exhilara me vultu tuo, viſitatio tua conſervat ſpiritum meum. Quibus patet, quòd eſſentia hæc divina actionem ſuæ noluntatis & voluntatis tam poſt ejus mundi creationẽ, quàm ante illam obſervet: in quorũ priori detinere ſolet vitam à creatura mediante privationis actu, in poſteriori impertit ei vitam, eamque præſervat: Nam per proprietatem ſuam rarefactivam creavit atque vivificavit mundum & omnia, quæ in mundo ſunt.

Pſal. 104. 29. Deuter. 31. 17.

Pſal. 131.

CAPVT. II.

Digitized by Google

CAPVT. II.

In quo probatur, quòd omnia fuerunt complicitè & Idealiter in Deo & ex Deo, priuſquam explicitè aliquid compareret aut factum eſſet.

STatum & exiſtendi modum unitatis æternæ, priuſquam aliquid erat creatũ, ſecundum exiguam Ingenij mei validitatem; ſimul atque effectus, quos in potentiali ſeu informi rerum omnium ſubjecto produxit, ſatis manifeſté in præcedentibus explicavi: atque etiam ibidem expreſſi, quòd omnia in eo ſtatu eſſent complicitè & occulté in omnipotente & incomprehenſibili divinæ perfectionis puncto comprehenſa, in qua eorum conditione manebant & exiſtebant quaſi Nihil, quoad nos: quatenus nulla forma (cujus eſt aſſignare rebus nomen & eſſe) erat induta, atque ideò in ſtatu informis virtutis hujus, reſpectu noſtrum, exiſtentiæ, ſapientes ipſam vocaverunt potentiam Divinam: Sed, ut hoc totum, Authoritate ſacra clarius confirmare queamus: Apoſtolus ait: Ex ipſo, per ipſum & in ipſo ſunt omnia. Et alibi: Omnia ſunt ex Deo. Et alibi: ¡Vnus Pater omnium, qui ſuper omnes, & per omnia & in omnibus nobis. Atque iterum: Omnia per ipſum & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt ante omnes & omnia in ipſo conſtant. Et alibi: ipſe eſt omnia in omnibus. Et Syriachus: diximus multa, nec tamen aſſecuti ſumus: ſumma dictorum eſt, ipſum eſſe omnia. Hiſce ſacris Poëtæ videntur convenire dicentes: Iupiter eſt, quodcunque vides, quocunque moveris. Et: omnia Iovis plena &c: Quibus facilliné eſt colligendum, quòd Deus genuerit, produxerit, fecerit & creaverit nihil, quod non eſſet æternaliter ex ſeipſo & in ſeipſo, ita, ut ab ipſo omnia emanarint & proceſſerint, nimirum ex abſcondito in manifeſtum, ex incognito in cognitum ex Simplicitate pura & Archetypica in ſimilitudinem Typicam, ex fonte in mare, & ex puncto in circulum: illud ſagacis Philoſophi verificando: Deus eſt omnium centrum, cujus circumferentia eſt nullibi: vel, ut alij volunt, ipſe eſt centrum & circumferentia: Hinc ergo mihi liceat inferre, quòd omne genitum, principiatũ, creatum, productum, ſeparatum venit ab ingenito infinito, incipiente, improducto, in ſeparato, uno: Omne inferius ex ſuperiori, omne corporale ex ſpirituali, omne viſibile ex inviſibili, omne tẽporale ex ævo, omne æviale ex æterno. Hinc ſicut Deus dicitur, quòd ex ipſo & per ipſum & in ipſo ſunt omnia, ita etiam dicitur, quòd ipſe ſuper omnia & per omnia & in omnibus: Sequitur ergo conſideratio per egreſſum & deſcenſum univerſi, vel quaſi per progreſſum à centro verſus circumferentiam. In Deo omnia erant, nihil niſi meré Deus, ex Deo omnia veniebant in principiũ, & tum omnia erant nil niſi meré principium, manente tamen Deo in ſe ipſo. Ex principio omnia procedebant in Verbũ, & tum omnia nihil erant, niſi meré Verbũ, manente tamen principio. Ex verbo omnia procedebant in Spiritum Domini, & tum nihil erant, niſi merè Spiritus Domini, manente tamẽ Verbo. Ex Spiritu Domini omnia procedebant in aquas ſcilicet ſuperiores & tum omnia nihil erãt, niſi merè aquæ, manente tamen Spiritu Domini. Ex aquis ſuperioribus omnia deſcenderunt in aquas inferiores, & tum omnia nihil erant, niſi meré aquæ inferiores, manentibus tamen ſuperioribus: Ex aquis inferioribus, quaſi Elemento Catholico quadriformiter alterato & aſtris inviſibilibus omnia procedunt in corpora viſibilia & tunc omnia nihil ſunt, niſi meré corpora viſibilia, manẽtibus tamẽ Elementis & aſtris inviſibilibus. Tandem explicatis atque abſolutis hiſce omnibus totum univerſum in quintum eſſe, hoc eſt, in hominem eſt contractũ, ubi omnia nihil aliud ſunt, niſi merè homo, ſalvo tamẽ & integro manente Vniverſo: ſic poſtremus omnium exiſtit homo, qui habet & gerit in ſe omnia, & eſt omnia, quippe, qui eſſentialiter eſt imago ejus, qui erat prior omnibus, qui eſt benedictus Deus, qui erat omnia, qui fudit omnia, & qui in hominem concludit omnia. Quod quidem totum teſtimonio ſancto & Cabaliſtarũ aſſertionibus confirmare poſſumus: Nã in ſcripturis habemus, quòd Deus omnium fons creaverit tenebras, & quòd hæc tenebroſa abyſſus eſſet principiũ informe, quod complicité comprehẽdebat in ſe omnia: & quòd Verbũ illud, eſſet in principio, atque iterum, quòd Verbum hoc é renebris egreſſũ eſſet: Et, quod Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas, quæ apparebãt ex Tenebroſæ abyſſi viſceribus. Et quòd omnia in principio eſſent aquæ, luminoſo tamẽ ſpiritus vigore non extincto: Et, quòd hæ aquæ eſſent in ſuperiores & inferiores diviſæ, ſed prima creationis vis in illis ſuperioribus patebat, cùm cœlum Empyreum eſſet ante Elementũ ſublunare creatũ: Tunc ex aquarum ſuperiorũ cum ſpiritu lucido, quo cœli erant ornati, aquæ inferiores eſſent formatæ & ordinatæ: Nam inferiora reguntur à ſuperioribus. Denique omnia compoſita ex aquis inferioribus mediantibus aſtris inviſibilibus ab aquis ſuperioribus emiſſis creata ſunt, ac tandẽ omnium perfectio Adam ad imaginẽ Dei eſt factus compendium totius mundi in ſe habens, Hermes hæc: Pimander mens divinæ potentiæ mutavit formam & univerſa ſubitò revelavit: Cernebam enim.

Rom.11.36. 1. Cor.11.12. Epheſ.4.6. Coloſſ.1.14. Coloſſ.3.11. Eccleſ.

Ad Aſclep.

Iſai.45.7. Sap.11.18. Ioh.1. Gen.1.

omnia in lomen converſa ſuave nimiùm atque jucundum, quod intuentem me mirificé oblectabat: Paulo poſt umbra quædam horrenda, obliqua revolutione ſubter labebatur, in humidamque naturam migrabat, ineffabili tum vultu exagitatam, unde fumus magnus in ſonitum erumpebat. Et ſonitu vox egrediebatur, quam ego luminis vocem exiſtimabam, ex luminis voce Verbum factum prodijt: verùm hoc naturæ humidæ aſtans, eam fovebat; ex humidæ autem naturæ viſceribus ſyncerus ac levis ignis protinus evolans, altà petit, aër quoque levis ſpiritu parens mediam regionem inter ignem & aquam ſortiebatur, terra verò & aqua ſic invicem commixta jacebant, ut terræ facies aquâ obruta nuſquam pateret. Terra poſtmodum animantia, quæ intus habuerat, peperit: At Pater omnium intellectus, vita & fulgor exiſtens, hominem ſibi ſimilem procreavit &c: Quibus arguit, quòd Deus ſeu mens divina in unitate ſua ſimplici eſſet potentia divina, & ſic in Deo omnia erant nil niſi veré Deus Tunc mutavit ſe in principium Tenebroſum, & tunc omnia nihil aliud erant, quam principium Tenebroſum, quippe cui omnia inerant cõplicité, manente tamen Deo, tunc emanatio lucida eſt facta, qua, fugatis tenebris ex principio Verbum factum eſt, & tunc omnia nihil erant niſi Verbum, manente tamẽ principio. Ex verbo omnia procedebant in Spiritum Domini, & tunc erant nihil niſi merus Spiritus Domini & ſic in cæteris. Porrò etiã ſcriptum eſt in libro Bahir: Nihil eſt principium, niſi ſapientia, hæc cùm ſit in abyſſo tenebrarum retracta & immanens quaſi otioſa, vel (ut ajunt) ad nihil reſpiciens, idcirco dicitur Ain. Nihil. Non ens & non finis, quia nos tam tenui erga res divinas ingenij paupertate mulctati, de ijs, quæ non apparent haud ſecus atque de ijs, quæ non ſunt, judicamus: At, ubi ſe oſtenderit, quòd ſit aliquid & revera ſubſiſtat, tunc Aleph tenebroſum in Aleph lucidum convertitur: ſive Aleph magnum, quando exire cupit & apparere omnium rerum cauſa, per Beth proximè ſequentem literam & nominatur אב Ab. id eſt, Pater omnis generationis & productionis, facit enim res omnes. Hæc ille: Vnde liquet, quòd illa digreſſio ſit conſenſu tam ſcripturæ ſacræ, quàm Philoſophi & Cabaliſtæ ſapientiſſimorum. Si autem more retrogrado, à circumferentia rerum in centrale earum punctum quaſi à terra in ſummum cœlum aſcendere velimus, cum homine incipiendum putamus, utpote qui erat ultimus atque infimus ſcalæ ſuperioris gradus, per quam à cœlo in terram demonſtratione à priori, & quaſi ab Alpha ad Omega deſcendimus: atque ita demonſtratione quaſi à poſteriori & quaſi ab Omega ad Alpha procedemus in hunc modum: Eva, Mater omnium viventium non ex abſoluté nihilo facta eſt, ſed eſſentialiter ex Adamo, qui dicit: hoc os ex oſſibus meis, & caro ex carne mea: & antequam Eva extraheretur ex Adamo, tunc quidem in Adamo nihil erat, niſi ipſiſſimus Adam, qui erat microcoſmus & complicatio totius univerſi. Adam microcoſmus non ex nihilo factus eſt, id eſt, non ex ſeipſo, nec per ſeipſum, ſed ex Macrocoſmo, mundo majori: & antequam extraheretur inque proprium eſſe veniret, tum ipſe in macrocoſmo nihil aliud erat, quam ipſiſſimus macrocoſmus ſeu mundus major. Macrocoſmus non ex mere & abſolute Nihilo eſt factus, ſed ex aquis ſuperioribus, hoc eſt ex mundo Angelico extitit, & antequam hoc fieret, mundus major in ſuperioribus aquis nihil aliud erat, niſi ipſiſſimæ aquæ ſuperiores, vel ipſiſſimus mundus Angelicus Mundus Angelicus ſeu aquæ ſuperiores non ex nihilo extiterunt, ſed ex ſpiritu Domini, qui eas ex ſe ipſo effudit & ſuper eas ferebatur, & antequam hæc effuſio fieret, omnes aquæ ſuperiores vel Angelicæ ſubſtantiæ in Spiritu Domini nihil aliud erant, niſi ipſiſſimus ſpiritus Domini, ſine omni diſtinctione aut multitudine: Spiritus Domini non ex nihilo venit, ſed ex ipſiſſimo verbo ex ore primogeniti prolato, &, antequam Spiritus Domini diſtingueretur ſeu procederet ex verbo in proprium eſſe ſeu perſonam, tum ipſe in filio & cum filio nihil aliud erat, niſi filius ſine ulla diſtinctione aut multitudine. Verbum ſive Filius non ex Nihilo venit, hoc eſt, non ex ſeipſo, ſed ex principio juxta illud: Verbum erat in Principio: Et antequam hoc verbum ex principio in propriam perſonam naſceretur, tunc ipſum verbũ in principio nihil aliud erat, niſi principiũ, in & cum principio eſſentialiter unũ, ſine diſtinctione aut multitudine. Principiũ verò, in quo erat Verbom non ex nihilo, neque ex ſeipſo ortum eſt, ſed ex Deo: Ex ore enim Altiſſimi prodijt, & antequam prodiret, tum principiũ in Deo nihil aliud erat, quam ipſiſſimus Deus eſſentialiter, æternaliter & ſimpliciſſimé unum & idem ſine diſtinctione. Sic Deus, omnium unitas, omnia ab æterno in ſe habuit, & ipſe, ut eſt in ſe unum, ita etiam fuit omnia, ita tamẽ, ut ipſemet in ſe manſerit abſque mutatione aut diminutione ſui ipſius. Atque ita omnia ab initio produxit & quodlibet in proprio eſſe diſtinxit ipſe, nihil negotij habens cum Negativo ullo Nihilo, cujus ſupra mentionem fecimus, cùm ipſe in ſe ſit unum, ſeu unitas illa æterna, omnia complicité in ſe comprehendens, & per conſequens eſt fons & origo, à qua omnia tam ævialia & temporalia procedunt & in ſua eſſentia conſiſtunt: Non aliter, quàm omnes numeri Arithmeticæ procedunt ſeu emanant ab unitate & in unitate comprehẽduntur: Nam, utcunque largè ſe extendit numerus, ſemper habet unitatem ad ipſum incipiendum, atque ad ipſum pariter concludendum, & rei veritate nihil præter unitatẽ

habet

Google

habet ad partes ipſius interiores conſtituendas. Sed pro melioti veſtra inſtructione per diligentem in numeros Coſſicos inſpectionem obſervare poſſitis, quomodo Divina & centralis atque eſſentialis hæc unitas omnes creaturas tam ante, quàm poſt earum creationem in ſe ipſa comprehendat: Nam ſcire debemus, quòd ſit nihil in hoc mundo, quod non eſt aut radix, aut quadratum, aut Cubus, aut aliqua alia figura exiſtis compoſita: Radix repræſentat principium omnium proportionum ſive magnitudinum Coſſicarum, quadratum deſignat figuram ſimplicem & Spiritualiter Principiatam, quæ creatur ſeu efficitur ex Radicis multiplicatione; Cubus autem ex quadrati ſeu figuræ principiatæ augmentatione in ſua radice conflatur: Vnde videre licet quòd integrum corpus cubicum & conſequenter ipſum quadratum in radice contineatur, & in concluſione eſt nihil aliud, quàm ipſa radix in ſe & à ſe ipſa multiplicata: Sed, ut iſta mea demonſtratio propius adhuc ad intellectus veſtri intuitum accedat, ſuadeo, naturam & proprietatem divinæ iſtius Monadis ſeu unitatis accuratiori paulò diligentia conſideretis, nimirum, ut ipſa, in ſimplici & ſyncera ſua exiſtentia ſe habet, tunc ipſam in mundo typico ſine ulla à punctuali ſeu centrali ſua profunditate egreſſu, tres prædictas dimenſiones coſſicas in ſe complicitè, & conſequenter omnes alias res, quas jam per creationẽ explicitè produxit continere deprehendetis. Atque hoc lucide per iſtã Arithmeticam demonſtrationẽ probatur: Nam ſi unitatem in ſe ipſa & per ſe ipſam, tanquam radicem explicaverimus, nihil præter ſe ipſam pro quadrato producet, quod iterum in ſe ipſa, multiplicando ſolummodò ſe ipſam, loco cubi proferet, nimirum meram unitatem, ita ut radicem, quadratum, & cubum nihil niſi unum & idem invenietis: Vnde evidens eſt, quòd tametſi habeamus hic tres unius puncti ramos, qui videntur in formali ſua progreſſione differre (intelligo radicem, quadratum & cubum) tamen in veritate eſſentiali, non eſt, niſi iſta realis & radicalis unitas ſive identitas, in qua res omnes manent potentialiter ſeu complicitè, idque more abſtruſiſſimo: Et, ob hanc rationem ſapiens ait: Deo omnia ſunt cognita, antequam crearentur. Et Eſdras: Dei potentia ante omnia creata finis & initium omnium eſt. Et Hermes. Ex uno principio cuncta dependent, principium ex uno ſolo, & principium movetur, ut rurſus extet principium, ipſum tamen unum præſtat, nec recedit ab unitate: Hoc idem etiam intimare videntur iſta Salvatoris verba Ego & Pater unum ſumus, Pater in me & ego in Patre & Pater in me manens ipſe facit omnia. Etiam in hunc ſenſum videtur Hermes loqui de Archetypa mundi ſtructura, ad cujus imaginem mundus iſte typicus erat formatus: Quare eum alibi viſibilem Dei filium vocat: Monas (ait) generat Monadem & in ſe ipſum reflexit ardorem. Quibus verbis arguere videtur, mundum Typicum complicitè in mundo Archetypo (Deo ſic volente) fuiſſe deſcriptum, quem tum poſteà explicitè depinxit. Quibus liquet, quòd mundus iſte ſit factus ad imaginem mundi Archetypi. Sed ni aliqui captioſi, in iſtam meam opinionem invehentes, exceptionem contra iſtam meam opinionem caperent, allegantes eam Antiquorum Eccleſiæ, Patrum conſenſui omnimodè contradicere, ego hoc in loco nonnullos ipſorum de hac re ſententias explicabo. Ait D. Auguſtinus: Ideæ ſunt formæ æternæ & incommutabiles in mente divina. Scotus dicit, quòd ſint res objectivæ, cognitæ ab intellectu divino: At nihil eſt in Deo, quod non eſt Deus, quoniam Deitas non eſt niſi unus idemque ſpiritus: Vnde ſequitur, quòd Ideæ in Deo, rametſi ſecundum varia divinitatis placita ſunt plurimæ (nam homo factus eſt uno modo, & equus alio &c.) tamen omnia ſunt non niſi unum in Deo, ut D. Auguſtinus videtur alibi luculentius in his verbis confirmare. Ptimus & ſummus intellectus eſt ars quædam Omnipotentis atque Sapiẽtis Dei, plena omnium rationum viventium incommutabilium, & omnes unum in ea, ſicut ipſa unum de uno cum quo unum. Et alibi ait: Tu es Deus meus & Dominus omnium, quæ creaſti & apud te omnium ſtabilium ſunt cauſæ & omnium mutabilium, Apud te immutabiles manent origines, & omnium rationabilium, & irrationabilium atque temporalium ſemper vivunt rationes: Et Bœtius habet hæc.

Eccleſ 23.
4. Eſdr 6.
Pimand. 10
Ioh. 13. 10.
Pimand. 4.
Lib. octing. quæſt. 46. lib. 1. diſt. 3.
De Trinit. lib. 6. cap. ult.
Soliloquiorum cap. 31.

Tu cuncta ſuperno
Ducis ab exemplo, pulchrum fabcrrimus ipſe.
Mundum mente gerens, ſimilique imagine formas.

lib. 3. de conſol.

Denique Anſelmus modum & progreſſionem cujuſlibet rei exemplaris à fonte Ideali quam doctiſſimè ſic exprimit: Forma rei, ait, Artificis eſt Archetypa & veritas, & dum à potentia in actum producitur motus eſt, in materia verò jam producta eſt ſimilitudo & imago, atque hac de cauſa Odo Abbas ille doctiſſimus ait: Numerus Ternarius eſt principale in animo Conditoris exemplum Condendorum. In quo etiam ſenſu Hermes loco anteà citato: Monas generat Monadem & in ſe ipſam reflexit ardorem, quòd unitas in mundi Idealis ſive Archetypici fabrica emiſerit verbum, quaſi eſſentiam à ſe ipſa genitam, & in unitate ab eo haud quaquam diſtinctam, ac tandem reflexit illum ſpiritum ſapientiæ ab ambobus procedentem in ſe ipſam. Hinc filius Syrach: Fons Sapientiæ verbum Dei in excelſis, & egreſſus illius mandata æterna: In hunc igitur modum erat mundus Archetypus

In Tract de num: Ternario.
Pimand. 12.
Eccleſ. 1. 5.

typus ante omnia in & ex una eademque Vnitate, ſed ratione triplici creatus, nimirum per egreſſionem unius quaſi quadratū æternum ab uno, quaſi radice æterna, & per regreſſionem illius emanationis quaſi in formam Cubicam, ad rerum omnium Idealium Archetypi complementum, quo tres divinæ in unica eſſētia infinita proprietates facile diſcerni queant, atque etiam ratio, qua omnia mundi typici complicité ante ullam creationem eſſent in Archetypo idealiter comprehēſa. Concludimus igitur, quòd ſecundum iſtam imaginem idealem mundus iſte Typicus in triplicitate varietatis eſſet tum poſteà formatus & proportionaliter adaptatus, nimirum ad divinæ ſimilitudinis exemplar: Nam, ex unitate in divina & abſtruſa ſua exiſtentia, nimirum, ut in tenebris ſeu chao potentiali eſſet originaliter quo ad nos abſcondita, flamma ſplendidiſſima formalis eſſentiæ Catholicæ emanabat, & ſpiritus ſapientiæ ab utroque procedens, conjunxit formalem illam emanationē cum materia aquarum potentiali, ita ut horum trium unione, nimirum divinæ lucis, & ſubſtantialis materiæ tenebrarum, videlicet aquæ cœli erant prius & Terra & conſequenter totus mundus, , ut teſtatur D. Petrus: Sed hæc optimè hiſce paucis confirmat Pſaltes Regius: Verbo (inquit) Domini firmati ſunt cœli, & ſpiritu oris ejus omnis virtus eorum: Quo ſermone totum aperit: Nam, per Dominum intelligit Patrem, à quo omnia, per Verbum Filium, per quem omnia & ſpiritum ab ore utriuſque mediantem, quò omnis eſſentia & virtus ſeu actus in hoc mundo eſt derivatus. Concludere igitur poſſumus, quòd ſi unitates mundi Idealis ſint ab unitate unica radicali, quaſi filij ab uno Patre extractæ, & ab eadem, quæ eſt infinita in ſe, includantur: debet ſequi neceſſario, quòd triplex membrum mundi iſtius creati debet eſſe in & ab illa unitate, quatenus mundus Typicus cum ſuis membris ſit ad imaginem & repræſentationem Archetypi effectus, qui eſt æterna illa monas, in qua ſunt omnia, unde haud injuriâ dicitur ab Apoſtolo omnia in omnibus. Atque iterum: Omnia creantur per ipſum & in ipſo & ipſe erat ante omnia & omnia in ipſo conſtant. Et alibi: Ex ipſo, per ipſum & in ipſo ſunt omnia: Vnde haud injuriâ dictitatur circumferentia & centrum: Atque centrum omnium, cujus circumferentia eſt nullibi. Et, ab Apoſtolo Pater omnium, qui eſt ſuper omnia & in omnibus. Hinc Rabbi Zoar: Omnia ſunt unum reſpectu Dei, licet varia videantur reſpectu noſtrum. Et Plato ait, quòd non modò omnia ſint in Deo, ſed etiam omnia quæ jam exiſtunt, ut pote quæ (quatenus ſunt in Deo & ab eo procedunt) non ſunt niſi unica Entitas. Et Hermes in Tabula ſua Smaragdina: Vt omnia eſſent mediatione unius, ita etiam omnia ab iſta unica

2. Petri. 3.
Pſal.

Coloſſ. 3. 11.
Coloſſ. 1. 16.
Rom. 11. 36.

Rabbi. Zoar.
Plato.

Hermes.
Proclus in
Problemat.
Theol.

re adaptatione procedunt. Et Proclus: Vt omnia ab uno ſunt derivata, ita quidem curſu continuo ad illam iterum unitatem reverti feſtinant, cum qua, quò grandior eſt concordia, per quam ſibi invicem occurrunt, eò plus de ipſa participant. Iterum Plato alibi: Omnia à Deo Altiſſimo procedunt & ſumma ope contendunt, ut ad eum revertantur, quoniam in ipſo ſummum ipſorum Solamen, ſuſtentatio & finalis requies conſiſtit. Propter iſtam ideò rationem Leucippus Philoſophus fecit unitatem iſtam ſuum ſummum bonum. His ergo videre licet, quód Antiqui Philoſophi à Biblij ſacri Harmonia nullo modo differant. Denique Iob hæc omnia adhuc clarius: Revelat, inquit, Deus fundamenta è tenebris & educit in lucem umbram lethalem: ubi per fundamenta intelligit aquas, quæ in tenebroſa abyſſo continebantur, ex quarum tum poſteà exiſtentia cœli & terra, & conſequenter totus mundus eſt fabricatus, mediante Verbo prædicto ſecundum exemplar ſive imaginem Archetypi. Quare haud injuria concludere poſſumus, quod principia conditione oppoſitâ, ab una eademque unitate ſive Identitate procedant: videlicet ex nihilo quo ad nos, ſeu tenebris privativis, & quaſi ex umbra lethali, mutatione formæ ejuſdem identitatis à potentia privativa in actum poſitivum per emanationem lucis è tenebris. Hinc Salomon: Manus Omnipotentis mundum ex materia informi effecit. Et Iob: Aquilonem extendit Deus ſuper inane & vacuum & ſuſpendit terram ſuper nihilum, hoc eſt, ſuper rem inanem & vacuam formâ: Nam per inane, vacuum, & Nihilum intelligit informes illas tenebras & umbram lethalem, de qua mentionem fecit anteà, ſive materiam informem Salomonis anteà citatam, quæ, quandiu erat in potentia divina, erat in debili mortalium ſenſu meré Nihil, ut dictum eſt, quatenus nondum erat informata. His ergo manifeſté conſtat, quòd omnia eſſentialiter in iſta radicali unitate æterna comprehendantur, quippe, quæ, ut eſt una, eſt etiam infinita, & in eo quod ſit tam in ſuis dimenſionibus & eſſentia, quàm poteſtate ſeu virtute infinita, neceſſe habet, ut in ſe finita omnia contineat: Vnde ſcripturæ: Ipſe eſt omne in omni: ipſe implet omnia & tamen eſt extra & ultra omnia & in comprehendendo & concludendo omnia, eſt ſolummodò in ſe ipſo: & tamen à creaturis ſuis nunquam abſens, quippe quas verbo ſuo efformavit: & primùm voluntate ejus proceſſit verbum ejus Fiat & Factum eſt.

Plato.

Leucippus.

Sap. 11. 18.
Iob. 26. 7.

Iamque quod principium privativum ſive tenebras lethales ab infinito omnium rerum centro, cujus circumferentia eſt nullibi extraximus, nos ſatis profundé in formalis & vivificæ lucis ſeu principij activi naturam immergemus, quod ab eadem radice primordiali originem ſuam duxit,

ut hac

ut hac ratione præſtantioribus intellectus mei coloribus formam illam eſſentialem excellentiſſimam, quæ naturam mundi humidam ſive aqueam à profunda tenebrarum captivitate & quaſi umbra lethali redemit, faberrimé depingam.

CAPVT. III.

Quomodò amabilis & ſplendidus amoris Catholici & vivifici Spiritus à fonte totius bonitatis effulſerit, tenebraſque litigioſas atque odioſas ab obſcuri Chaos ſive Abyſſi deformis Throno removerit, ut exinde mundus pulcherrimus ex Nihilo actuali ipſius præſentia crearetur & divina ejuſdem pulchritudine ornaretur.

ADmirabile eſt & ultra captum humanum, quòd ex unica Vnitate in eſſentia, rami duo, proprietate, more tam oppoſito inter ſe differentes excreſcerent, nimirum tenebræ, quæ ſunt informitatis, erroris, deformitatis, contentionis privationis & mortis origo: ac lux, quæ eſt vehiculum & cauſa unica informationis, veritatis pulchritudinis, amoris, poſitionis & vitæ. Non eat pro nihilo, quod Manichæi tantâ confidentiâ tenerent, quòd duo eſſent principia coæterna, quorum unum fecerunt Deum, quem luminis principem vitæque & ſanctitatis omniſque bonitatis authorem agnoverunt, & diabolum finxerunt alterum, quem tenebrarum principē dictitarunt, & originem ſeu initium contentionis, mortis, ægritudinis & totius mali. Atque diabolum ideò ipſi Deo in ſua eſſentia fuiſſe coæternum exiſtimabant, quoniā nulla poteſt eſſe bonitas, quæ ad ſuum contrarium, nimirum malitiam non habet relationem: Hac (inquam) ratione volunt, ut Deus malitiei & pravitatis, ſit coæternus in ſua exiſtentia cum Deo bonitatis: quibus ſuis imaginationibus non modò diabolum ex creaturarum limbo excludere, ſed etiam unitatem ex naturæ limitibus expellere & Diadē ſive dualitatem (quæ rei veritate eſt nihil aliud, quàm unitatum confuſio) loco illius erigere atque coronare tentant. Et profectò iſte punctus ſeu hoc dubium tam difficilis videbatur diſcuſſionis atque reſolutionis, ut nonnulli ex Poëtis & Philoſophis ſapiētioribus viderentur ipſis hac in re quodammodo aſtipulari, uti apparet per quaſdam myſticas & allegoricas ipſorum expreſſiones, quas more ænigmatico: diſcurſibus fabuloſis involvebant: Inter quos Poëta Pronapis nomine in ſuo protocoſmo aſſerit, quòd Demogorgon (per quem intelligit Deorum ſummum) undique cum Æternitate & Chao rudi fuiſſet ante omnia ſtipatus, fingitque, quòd quodam tempore, dum Æternitas in ſua majeſtate maneret, magnum tumultum & commotionem ſubitò in viſceribus Chaos ex ortum animadverteret: Vnde, ut ipſe ei auxilium in difficili hoc partu præberet, manum ſuam ad parturientem porrigit & obſtetricis officio fungendo, iſtud ſubitò parere fecit monſtrum quoddā deforme & tempeſtuoſum, cui nomen ob contentioſam ſuam conditionem *Litigium* erat impoſitum, quod, poſtquam magnas perturbationes & commotiones in aëre excitaſſet, & alis ambitioſis ſurſum volare & adverſus Demogorgonem ſuum Creatorem pugnare conaretur, à Demogorgone protinus in abyſſum profundum præcipitaretur: At obſervante ipſo, quod Chaos novo iterum partu laboraſſet, & quòd in laboribus ſuis. ſuſpiria ferventia cum ſudoribus gravibus emiſiſſet, ipſe noluit manum ſuam ab eo removere, quouſque ſecundum edidiſſet partum; in quo Pan cum tribus ſuis ſororibus, quæ dictæ erant parcæ eſſet natus. Cum verò Demogorgon egregia pulchritudine & forma Panis eſſet captus ipſum omnium mundanorum negotiorum præſidem & gubernatorem effecit, juſſitque tres ipſius ſorores, ut more ancillarū & miniſtrarum fratris ſui mandatis obedirēt: ſequebatur exinde, quòd Chaos ſuo onere ſeu magna illa congerie, ſeu maſſa, qua laborabat jam levatū, Pana ſuum (ſic ſuadente Demogorgone) in ſuo Throno conſtitueret: Hæc eſt fabula illa Parabolica de Demogorgone & Chaos cōmuniter à Poëtis recitata. Allegoria eorū importat, quòd generatio & procreatio omnium ab Aliſſimo & ſummo Deo Creatore procederet, quem per Demogorgonem importans, cui Æternitas vinculo indiſſolubili in unica ſocietate eſſentiali conjungitur: quoniam ipſe eſt ſolummodò dicendus æternus, qui eſt & ſemper fuit principium, ſeu prima rerum omnium cauſa: Et fingunt etiam, quòd Chaos locum tertium in æterna illa ſocietate ſibi vendicet, quippe, quòd eſt (ſecundum Ovidij relationem) materia ſeu ſubjectum illud confuſum atque indigeſtum, ex quo omnia hujus mundi conflantur: atque ob iſtā cauſam Antiqui tradiderunt, ipſum fuiſſe Deo coæternum, ut pote, quæ erat rudis illa congeries, ex qua Demogorgon univerſalium Pater res omnes juxta voluntatem ſuam creavit ſeu formavit: & per conſequens ſubjectum ſive materiam iſtam omnium fuiſſe generalem rerum omnium Matrem exiſtimaverunt; ex qua & ſuper quam Vniverſalis cunctorum Pater: genuit & efformavit res omnes: Vnde con-

cluſerunt, duos fuiſſe cunctorum genitores Catholicos ab omni ævo, quorum unus erat Pater, alter verò Mater. Et tamen in hoc conſentire videntur, videlicet, quòd Deus eſſet cauſa principalior, voluntque, ipſum Chaos loco focij paſſivi Demogorgoni inſervire, ut ex ea quaſi genetrice univerſali res omnes generet: Et quamvis ſapiens & divinus Plato innuere videatur, Chaos ab omni antiquitate ſocium Dei fuiſſe, tamen nobis tam ipſe, quàm alij ſimilis profunditatis illud à Deo æterna quadam generatione ſeu productione proceſſiſſe, ipſumque tum poſteà ex eo omnia fabricaſſe intimant. Quocirca concludunt, quòd à Deo procederet Chaos & ab ipſo minimè eſt dividendum, atque etiam ei loco Sodalis fœmininæ pro generatione & procreatione inſervit: haud aliter, quàm Eva ex Adamo extracta, dicta erat ſocia & adjutorium ei in generis humani productione: Hæc eſt tam Philoſophantium Ethnicorum, quàm Cabaliſtarum myſticorum opinio: Sed ad prædictæ allegoriæ explicationem procedam: Manus Demogorgonis importat divinam potentiam, primogenitum & deforme Chaos, nimirum Litigium, ſignificat principem tenebrarum, qui eſt oppoſitionis, diſcordiæ Pater: Vnde ob ejus ambitioſam adverſus lucis & vitæ Dominum rebellionem, in Abyſſi tenebroſæ voraginem præcipitabatur: Per ſecundum ejus partum, qui erat Pan, univerſam mundi naturam, atque concordem Elementorum diſpoſitionem indigitant: inde arguendo, quòd poſt magnam illam diſcordiam ſeu commotionem & perturbationem, quæ in prima uteri Chaos dilatatione ſe offerebat concordiâ pacificâ ſecundo ejus partu ſequeretur, quæ erat tam formoſa & acceptabilis Deo in ultimo hoc ejus partu, ac diſcordia deformis eſſet ei fœtida, odioſa & ingrata in primo. His ergo videre poſſitis, quomodò omnia Elementa in principio in confuſo Chaos ventre luctarent & contenderent: Tres parcæ ſeu ſorores fatales dictæ Clotho, lacheſis & Atropos, quæ cum Pane erant, denotant tres temporis ordines, nempe præſens, præteritum, futurum: Clothonis curæ tempus præſens committitur; ejuſque officium eſt filum vitæ nere: Lacheſis præeſt tempori futuro, reſpicit materiam illam, ſive Canabaceam ſive lineam, quam Clotho aggreditur nere, & Atropos tempus præteritum, quod eſt irreparabile & irrevocabile importans ſcindendo filum finit opus. Ego ſuper parabolicam iſtam relationem infero, quòd tametſi Chaos ſeu tenebroſa Abyſſus eſſet cum Deo & in Deo ante mundi creationem, tamen infinita & ſola æterna unitas & eſſentia radicalis eam creavit & produxit ex ſe ipſa: Nam illa in ſua perſona hæc loquitur: Ego Dominus, & non alter eſt, formans lucem & creans tenebras, faciens pacem & creans malum: Ac ſi dixiſſet: Ego ſum Pater lucis ſeu fulgentis ſapientiæ Spiritus, & ego creavi Tenebroſum Chaos, ex quo tum poſteà mundi exiſtentiam atque etiam tam diſcordiam, quam concordiam Elementarem, hoc eſt, litigium & pacem in hunc mundum introduxi: Ita ut ſit evidens, non niſi unicam unitatem æternam eſſe, quæ in ſe eſt mas & fœmina: & omne quod imaginari poteſt, quæ ex ſeipſa & in ſeipſa produxit omnia, haud aliter, quam Adam comprehendebat in ſe Evam, quæ erat tum poſteà microcoſmi mater: Hinc ait Mercurius Triſmegiſtus: Mens autem Deus utriuſque ſexus fœcunditate pleniſſimus, vita & lux cum verbo ſuo alteram mentem peperit. Et ſcripturæ hoc idem videntur teſtificari, dicentes: Qui cæteris generationem tribuo, an ſterilis ero? Quare manifeſtum eſt, quòd ex una eademque unitate radicali æternùm exiſtente tam materia, quàm formæ omnium procedunt & quod appareant in reſpectu earum exiſtentiæ & progreſſionum ſolummodo æviales, hoc eſt, habentes principia, ſed ſine fine: ut cunque in eſſentiali earum radice, nimirum in Deo abſtruſiſſima unitatum unitate, à qua procedunt, ſunt æternæ: Ita, ut quemadmodum tenebroſa Abyſſus, ſeu Chaos obſcurum, & lucidus informans ſpiritus, ſunt duo principia oppoſita & ad invicem conditione & proprietate contraria (nam à tenebroſo principio diſcordia, malum, frigus, congelatio, quies, mors, privatio, negatio ſeu noluntas procedunt: ut è regione ab illo lucido, quod eſt pulchritudinis & gratiæ typus, lux, concordia, bonitas, calor, rarefactio, motio, vita & poſitio ſeu voluntas derivantur) ita etiam ambo hæc ſunt non niſi rami generales ab una eademque unitate eſſentiali aſſurgentes, qui cùm limites ſui fontis infiniti excedere nequeant, ſunt in eo lux & tenebræ & conſequenter nullo modo differunt in ſua eſſentia à radice, à qua ſcaturiunt, quæ eſt omnia in omnibus. Hinc ergo Pſaltes: Tenebræ ſunt ei ſicut lux ipſe: Nam omnia ſunt unum in eo, qui eſt ſolummodò unum & idem in ſe ipſo, ex quo per quem & in quo omnia: Nam ejus voluntas & ejus noluntas ſunt tantùm unum in eo, qui eſt una ſimplex Identitas; & quæ eſt ejus voluntas illa eſt tam ejus affirmatio, quàm negatio, quæ non ſunt niſi unicum bonum in eo, qui eſt tota bonitas: Et tamen reſpectu creaturæ, cùm ipſius negatio dominatur, ipſe lucem vultus ſui benigni obſcondit, & totum eſt quaſi tenebræ, & tunc operatur privativè, quo ad nos: Nam, ubi abſcondit faciem ſuam, omne videtur deforme, inane & eſſentiâ & bonitate deſtitutum. Ecce hìc voluntatem negativam ſeu privativam, quæ rectè nominari poteſt reſpectu noſtrum ejus noluntas, quia in ſuo velle reſpectu ſui, videtur nolle, reſpectu hominum, quibus denegat ſuam præſentiam: E regione, ſi ejus affirmatio

ſeu

Marginal notes: Eſai.45.7. — Pimand. I. — Pſal.138.12. — Rom.11.36.

ſeu poſitiva proprietas habeat Dominium, tunc emittit nobis lucidam ſuæ pulchritudinis benignitatem, atque ita ſpiritus creaturæ ipſius præſentiâ recreatur, & per conſequens ipſius bonitate repletur: Ecce etiam hic voluntatem ejus affirmativam ſeu poſitivam, quæ reſpectu tam Dei, quàm noſtrum, dicitur voluntas: Sed, ne hoc videatur alicui alienum, obſervet velim ſedulò naturam radij illius mentalis in homine: Nam Deus mentem ei ad ipſum informandum & ratione atque intelligentiâ induendum impertivit: Spiritus (inquit Iob) eſt in homine, at inſpiratio Omnipotentis facit eum intelligere: Iob.9. Et tamen iſta unitas eſſentiæ, quæ eſt imago Dei per duas contrarias proprietates in genere operatur, quarum una eſt affirmare, dare & concedere petitioni petentis per emanationem quandam amabilem: Ecce hîc actum poſitivum in ſpiritus humani unitate depictum. Alia eſt negare & auferre aut ſe opponere petitioni & deſiderio quærentis, per privativam quandam ablationem ſeu recuſationem præmij deſiderati. Ecce hîc eſt effectum negationis ſeu noluntatis ex hac parte deſcriptum; nam radius mentalis non emicat ſeu emanat petitori, ſed in ſe contrahitur ſeu reſervatur. In his duabus actionibus contrarijs non niſi unicum effectum laudabilem in hac ſola unitate obſervamus: Nam, tametſi concedit mens mea per amicam & miſericordem radij mentis emanationem, ita, ut arrideat expectationi petentis: aut ſi é contra negatur petitio quærentis ad magnum ipſius damnum ſeu malum, tamen menti cum nolentis, tum volentis, tam affirmatio, quam negatio videntur bonæ, ut pote bona ratione fundatæ: Vnde patet, quòd ambæ illæ non ſunt mihi niſi unum & idem in effectu, utcunque petenti appareant differre. Pari etiam ratione in æterna & archetypa unitate (quæ & mens divina dictitatur, cujus typus & imago eſt intellectus ſeu mens humana) actus tam voluntatis, quam noluntatis eſt unus & idem. & non eſt, niſi bonitas in ea, quæ eſt tota & abſoluta bonitas, quæ contrarietatem in ſe non admittit, tametſi creaturæ, quæ ſubijcitur effectibus tam privativæ, quàm poſitivæ voluntatis ejus privativa ſeu negativa actio videtur mala: ut è contra ejus poſitiva ſeu affirmativa emanatio quippe benignitate & amore plena habetur ab eo pro bono & conſequenter cum gaudio recipitur: Eccleſ. 11 14. Pſal. 104. Pſal 47. Nonne docemur authoritate ſanctâ, quòd bonum & malum, vita & mors, paupertas & divitiæ à Deo ſunt? Et alibi; quòd, Deo abſcondente faciem ſuam à creaturis conturbantur, recipiente ſpiritum eorum, expirant, emittente ſpiritum ſuum recreantur bono. Et alibi. Viſitatio tuà præ- Pſal. 18. Iſai. 42. Iob. Iob. Nahum. I. Deuter. 31.17. ſervat ſpiritum meum. Atque iterum: Attolle faciem tuam & emitte lucem ſupra nos, & efficiet, ut videamus lucem & ſplendentes efficiet tenebras noſtras. Et Propheta: Tenebras ponam ijs in lucem. Et Iob: Tenebris in die incurrent aſturi & quaſi in nocte palpabunt in meridie. Et Apoſtolus: In tenebris eſt & in tenebris ambulat, qui odit fratrem. Et Propheta: Tenebræ perſequentur inimicos Dei. Et Moyſes: Deus abſcondit faciem ſuam ab ijs, ut obtingant ijs multa mala & anguſtia: Et tamen nulla eſt iſtarum duarum proprietatum, quæ non eſt abſolutè in eſſentali & radicali ſua unitate bona, utcunque ultima ſit privativa, paſſiva, odioſa, deformis, contentioſa & mortalis creaturæ, quæ eorum ſentit & patitur effectus. Nonne ſcribitur, quòd ipſe Sap.16.13. habeat poteſtatem vitæ & mortis, & quòd deducat ad portas mortis & reducat? Et tamen totum efficitur ſecundum duplicem ejus proprietatem videlicet nolentem & volentem in unitate eſſentiæ, in qua nihil eſt malum. Vnde ſapiens Philoſophus à ſcripturarum ſenſu in hoc non diſſentiens. Non eſt in monade divina, niſi unum & M. Triſmegiſt Pimand. 14. bonum, in ipſo enim factore nihil malum, nihilque turpe. Atque oh iſtam rationem, quando Iob ſeipſum ſentiret à Deo percuſſum, idque ſine cauſa & præter juſtitiæ (ut ei videbatur leges), quatenus pro viro juſto æſtimabatur, & (ut Textus ait) ſecundum cor Dei erat: tamen ipſe (non obſtantibus ſuis pœnis) pio quodam erga creatorem ſuum zelo inſtigatus (utcunque agnovit totum ſuum malum ei ab averſione faciei Iehovæ eveniſſe) ait: Et tamen abſit à Iob. 14. Deo impietas & ab Omnipotente iniquita &c. Prætereà patet cuiquam etiam in Philoſophia mediocriter perito, quòd Deus tam circa creaturæ corruptionem & privationem, quàm generationem & poſitionem verſetur. Et tamen nemo Chriſtianorum ignorare poteſt, quin utraque iſtarum proprietatum in unica, ſyncera eſſentia ſit abſolutè bona, quatenus ipſa eſt in bonitate completa, tametſi ex altera parte nihil eſt magis terribile, timendum, abominabile & pernicioſius creaturæ, quàm eſt ipſius inpropria mors ſeu corruptio. Si nos Chriſtiani negaremus proprietatem in divina unitate, tam ad deprivandam creaturæ vitam per contractionem radij ſui vitæ in ſe, quam ad vitam impertiendam per dilatationem radij ejuſdem à centro ſuæ unitatis verſus circumferentiam: non ſine ra- Eccleſ. 15. tione nos poëtis atque Philoſophis Ethnicis judicio & captu viliores æſtimari poſſumus: ut pote, qui teſtantur cum ſapiente, quod bonum & malum, vita & mors, honeſtas & paupertas à Deo ſint. Quo arguitur, quòd iſta unica eſſentialis divinitas operetur proprietate duplici & more oppoſito in creaturis mundi. Proclus ſequendo antiquam Orphei, Heſiodi, Euripidis & Æſchyli Theologiam (qui omnia arcana illa quæ dedicerunt à perſonis in myſterijs Dei profundis, ſuis hiſtorijs fabulis involverunt) proprietates iſtas in ſupremo & archetypico Sole ſub umbra Solis Typici &

viſibilis agnoſcit: Nam ipſe & prænominati Poëtæ myſtici, unitatem iſtam vocant Apollinem diurno tempore: Nam prætendunt, quòd in poſitiva & benigna ſua natura, quæ manifeſtatur per vivificantem ejus in Sole virtutem, ipſe componit creaturam ex ſeptem partibus (nam numero quaternario Pythagorici ſignificarunt materiam Elementarem rerum, utpote quæ eſt quadratum, ad radicem duo, qui eſt numerus imperfectus & proinde deſignat materiam; & per ternarium, qui eſt numerus perfectionis, Hieroglyphicè depingunt formas rerum, ita ut ex horum numerorum conjunctione exſurgat numerus ſeptenarius qui includit perfectum creaturæ complementum, quod in animæ ſeu formæ & corporis ſeu materiæ compoſitione ſive unione perficitur. Iterum unitatem hanc eandem Dionyſium nocturno tempore vocant, nimirum in tenebroſa ſeu privativa ſua proprietate, aſſeverantes, quòd ipſa ſub iſto titulo ſoleat creaturam dominio Apollinis ſeu diurno tempore creatam ſeu compoſitam in ſeptem partes dilacerare: ita, ut videantur arguere, quod una eademque unitas in eſſentia ſit author tam deſtructionis & corruptionis, quàm generationis & vivificationis: Quare duplicia ei aſſignant nomina, non reſpectu eſſentiæ ejus, quæ eſt unica, ſed tatione proprietatum ipſius, nimirum ut proprietatem ejuſdem eſſentiæ unicam diſtinguant ab alia per variationem nominis. Hinc à Cabaliſtis dicitur in una ſua proprietate, videlicet privativa & tenebroſa, Aleph Tenebroſum, nimirum, quando contrahit radios ſuos in ſe ſeu avertit faciem à creatura: In alia verò ejus proprietate, nimirum poſitiva & lucida, eam vocat Alepb lucidum; nimirum quando emittit benignitatis & pulchritudinis & vitæ radios. Ex his ergo nobis Chriſtianis apparet, quòd Ethnici ſeu Gentiles cum ſcripturis ſacris agnoverint & ſcriptis parabolis mandaverint, quòd ſit in poteſtate unius ejuſdemque unitatis radicalis ſalvare & deſtruere, hoc eſt, vitam dare aut illam auferre, ſive aut velle aut nolle, & (ut verbo dicam) operari omnia in omnibus juxta placitum ſuum: Atque ita confirmatum habetis, quod duo membra naturarum oppoſitarum ab unica radice æterna ſcaturiunt, & quod iſta membra ſeu proprietates eſſentiales & principales mote contrario in mundo agunt, & per conſequens effectus ab invicem differentes producunt: Vnde patet, quòd, cùm aquæ, ex quibus & per quas (teſte D. Petro) cœli erant ptius & terra ex tenebroſa abyſſo prodierunt & erant quaſi ſecundus ipſius Chaos partus, quem Poëtæ fingunt eſſe Pana ſive naturam humidam univerſalem; Facillimum erit ſapienti Philoſopho conſiderare, quòd paſſiva iſtius mundi portio ad proprietatem & conditiones tenebrarum inſtinctu quodam naturali inclinet, ita, ut ſi non eſſet ratione præſentiæ formalis hujus mundi portionis, quæ procedit à lucido ſpiritu ſapientiæ, quæ (teſte ſapiente) eſt vapor virtutis Dei, & ſyncera emanatio claritatis omnipotentis, & ſplendor luminis divini, & ſpeculum ſine macula bonitatis ejus, quæ dividit aquas in diſtinctos orbes ſive ſphæras & dat pondus aëri & appendit aquas ſeu nubes in menſura, facit pluviæ ſtatuta & viam fulgetro Tonitruum; ſi ipſa (dico) non adeſſet aquis, eaſque ſuâ præſentiâ & actu non excitaret, illæ procul dubio ſine ulla differentia in uno ſtatu ſine alteratione permanerent. Eſt iſte ſpiritus, qui dixit ab ore Altiſſimi prodij & rotunditatem cœlorum circumivi ſolus, in profundo abyſſi ambulavi: Eſt illa ſapientia, inquam, lucida, quam (teſte Salomone) Iehova poſſidebat in principio viæ ſuæ ante opera ſua, ante omne tempus, antequam mundus erat creatus, quando nullæ eſſent abyſſi, antequam fontes erant creati, aut montes elevati, aut terra ordinata: quando poſuit cœlos, ibi aderat; quando fortificaret ſuperiores aquas, ibi erat, quando mare limitibus eſſet terminatum, quando terræ dedit fundationem, ipſe aderat ei, tanquam omnia componens. Denique ab ipſo omnia ſunt facta & ſine eo nihil eſt factum: Ita, ut ſi non eſſet per præſentem formalis iſtius ſpiritus actionem, materia mundi aquea in ſtatum deformem ſuæ matris Chaos reverteretur: Nam, quatenus manet in hoc mundo, inclinatur ad diſpoſitionem ſuæ matris: Eſt enim paſſiva, fœminina, frigida atque etiam eſt rerum omnium mater, & in alio reſpectu, vivifica & ſplendida unitatis æternæ emanatio eſt maſculina, activa, & Pater rerum omnium, quippe, quæ omnia in hoc mundo vivificat: ut ait Apoſtolus, & juxta prædictorum Poëtarum ſententiam, qui ipſam ſub nomine Apollinis proponunt.

Sap. 7. 24. — Iob. 26. 7. — Eccleſ. 3. — Proverb. 8. — Ioh. 1.

Hoc igitur bene à nobis conſiderato, haud difficile erit ex horum duorum principiorum detectione, nimirum lucis & tenebrarum ad radicalem veræ Sympathiæ & Antipathiæ cognitionem pertingere: quoniam evidens eſt, quòd illud ab amabili, concordanti & vivifico atque appetibili amore procedit, qui à benigna Creatoris emanatione procedit, quæ ſemper cum ſuo ſimili conjungi atque uniri appetit, ſuumque ſimile præſervare per unionem intendit: Hoc à diſcordanti, privativa & contentioſa illa affectione derivatur, quam tenebræ & deformitas filijs lucis & vitæ pariunt: Ex his itaque apparet, quòd, ut antè harum duarum proprietatum differentiam ſeu effectum unius unitatis ſeparationem, nempe lucis à tenebris, quæ mediante verbo ſeu ſpiritu divino efficiebatur, omnia erant unum & idem ſine diſtinctione aut differentia; atque hæc unitas ſeu unum nullo modo erat inter res creatas numerandum, ita, ut in tali ſtatu lux eſſet tenebræ,

& tene-

& tenebræ lux, & conſequenter harum nulla ab humano captu diſcernenda, nihil realiter diſtinguendum, ſed omnia erant unum in prima rerum omnium materia, (Col.1. 16. 17) quæ conſiſtebat in æterna unitate: In Chriſto, ait Apoſtolus, omnia ſunt condita, per Chriſtum & in eo omnia ſunt creata, ipſe ante omnia & omnia in ipſo conſtant &c: ita, ut in illo reſpectu, nec erat lux nec tenebræ, nec dies nec nox, nec cœlum nec terra, nec Spiritus nec corpus, nec bonum nec malum, nec purum nec impurum, nec generabile nec corruptibile, nec hoc nec illud: & tamen nihilominus omnia iſta, ſive ſint ſpiritualia ſive corporalia, procedebant ab illo ſubjecto potentiali, quòd manebat complicitè in illa infinita unitate, quæ fuit, eſt & erit omnia in omnibus & ſuper omnia. O admirabilis Dei in operibus ſuis ſapientia! Omnia (dico) ab una ſola materia, quæ nihilominus eſt nihil eorum, quæ facta ſunt. Omnia fuerunt abſtruſa & abdita, ſed ſecundum dictum Salvatoris noſtri: Nihil eſt tam ſecretum & occultum, quòd non debet manifeſtari ſeu revelari: idque mediatione operationis penetrativæ verbi admirabilis Fiat, ſpagyrica ſpiritus æterni actione & virtute illud unicum in duo principia conditione contraria dividente, quibus nomina naturis ſuis convenientia ſunt aſſignata. Nam unum, ut dictum eſt, lux, atque alterum Tenebræ vocabatur. Primum etiam Diem, & alterum Noctem dictitarunt, atque ita purum ab impuro ſeparabatur. Hinc ergo erat, quòd mundus originaliter in duo regna contraria prædictis duobus ramis ab unitate exurgentibus correſpondentia divideretur: Qua quidem relatione facillimum erit enucleare, quid in veritate ſit lux & tenebræ, quid dies & nox, quid bonum & malum, quid cœlum & quid infernus, quid veritas & quid falſitas, quid humilitas & quid ſuperbia, quid juſtitia & quid injuſtitia, quid gaudium & quid triſtitia & mœror, quid dulce & quid amarum, quid pax & concordia, & quid litigium & concordia, quid actio & paſſio, quid vita & quid mors, quid generatio & corruptio, quid purum & impurum, quid ſanitas & quid morbus, quidque ſalubre & quid inſalubre, quid medicina & quid venenum; ac denique quid amabile, & quid odioſum, & conſequenter, quid ſit Sympathia & quid Antipathia illa, quæ inter infinitas hujus mundi creaturas dominatur. Quòd autem totus mundus & quælibet ejuſdem creatura ex hiſce duobus conflatur contrarijs ſive naturis oppoſitis, teſtantur non modò Philoſophorum Ethnicorum ſapientiores, ſed etiam Scripturæ ſacræ: Nam Heraclitus aſſerit, omnia in hoc mundo ex lite & concordia componi. Et Empedocles, animam ex Elementis (hoc eſt, ex ſpiritu aqueo & lite atque amicitia) conflari tradit. Et Syriachus adhuc clarius: Gemina ſunt omnia, quorum alterum eſt contrarium alteri, nec quicquam factum eſt, quòd mancum eſt. (Eccleſ.42.25.)

Denique, ne lector aliquis ſcrupuloſus me pro tam longo ſuper bina iſta principia contraria, diſcurſu condemnaret, operæ pretium exiſtimo, ipſos, qui ſunt pietate & judicio prædiri, certiores facere, quòd exacta illorum cognitio ſit haud exigui momenti ſeu importantiæ, quatenus duo prædicta primordia obſervantur eſſe ſolida ac realia tam univerſæ Philoſophiæ, quàm Theologiæ fundamenta, utpote quorum radix & baſis in vera cognitione horum duorum contrariorum ſita eſt: & per conſequens, ſi ipſa non ſint bene in primo loco enucleata ac explicata, quomodo tum poſteà, erit poſſibile, ut rectè in vera Philoſophia pertractentur, aut in ijs ſacræ ſcripturæ locis intelligantur, in quibus toties repetuntur? Ad iſtius autem quæſtionis abſtruſæ ſive ænigmatis Sphyngiaci reſolutionem atque explicationem quòd attinet, videlicet, cur Deus ſive Vnitas æterna in ſuo arcano ſenſu, intentione ſive conſilio mentali, ex tenebroſæ abyſſi viſceribus ſeu materia informi, idealiter in ipſo conſiſtente, contraria iſta duo ordinaverit & excitaverit, ad efficiendum, ut, mediantibus illis, omnia mundana in mutuam diſſonantiam, pugnam & conflictum permanerent: ita, ut nihil inveniatur de bonitate participans, quòd ſuum non habet contrarium, hoc eſt, de malitia & pravitate non participat; imò verò ipſum ſummum bonum, videlicet Majeſtas divina ſine ſuo oppoſito non exiſtit: Profectò tam occulta eſt iſta cabala, ut à mortali capacitate explicari atque enucleari nequeat, quippe, quæ eſt myſteriorum divinorũ profundiſſimũ, niſi illud nonnullis electis & Theodidactis immediatè à ſpiritu ſapientiæ (qui eſt ſolus Myſteriorum talium ſcrutator & revelator) concedatur, qui ſpiritus etiam in nobis eſt, & ſpirat, ubi & quando vult, & in ſcripturis multis nominatur nominibus, nimirũ dicitur ſpiritus veritatis, ſpiritus ſanctificationis, ſpiritus illuminationis, ſpiritus revelationis, qui erat primus interpretator ſecretorũ divinorũ in pagina ſacra contẽtorum: Neque profectò nos decet ex nobiſmet ipſis, ut inquiramus, cur Deus hoc vel illud fecerit, aut quomodò vel quare illud ſic vel ſic formaverit: Sed zeloſo Chriſtiano convenit, hæc omnia ad illud tempus referre, in quo ſecretum hoc revelabitur: quod quidem eveniet, cùm ſigillum ſeptimum aperietur. Tunc enim Myſterium hoc profundum, quod tantæ in mundo contrarietatis cauſa eſt, detegetur, & oſtendetur ratio finalis, nimirum, cur providentia Dei ſe ipſam per iſta duo principia oppoſita revelabit, & omnem hujus mundi inimicitiam & diſcordiam extinguet. Pro finali diſſonantiæ ſeu diſcordiæ iſtius termino, Apoſtolus

illum teſtatur eventurum, quando Filius regnum Patri tradiderit, & poſtquam omnem Principatum & Poteſtatem & Virtutem evacuaverit: tunc enim ipſe regnare debet, quouſque inimicos ſuos ſuperaverit, & ultimus ille inimicus, qui deſtruetur, erit Mors, ita, ut quemadmodum duo contraria ab una unitate procedebant, ita etiam ambo hi ramis diſſonantes; is, quaſi unitatum confuſio in unitatem unicam amabilem & concordantem, in qua nulla eſt invenienda diſſonantia, finaliter reducetur; nempe, cùm verba iſta Revelationis ſunt completa: Ecce omnia nova facio: Apocal. 21.

Vetera enim tranſierunt. Sed diſcurſum hunc allateralem relinquendo, ad argumentum meum Sympatheticum & Antipatheticum procedam, in quod, ut majori celeritate & facilitate penetrē, & in actionum ipſarum oppoſitarum inquiſitionem altiùs me immergam, conveniens erit, ut in primo loco modum & rationem deſcribam, quo mundus ex horum oppoſitorum participatione & commixtione, lucis ſcilicet & aquæ, quæ eſt tenebrarum filia, exiſtit & vivit; & tum poſteà, quid de anima mundana antiqui Philoſophi determinaverint, paucis expediam.

CAPVT. IV.

In quo evidenter tam antiquorum, cum Poëtarum tum Philoſophorum ſententiâ, quàm ſacrarum literarum authoritate, atque alijs rationibus firmis probatur, quid ſit & ex quibus principijs componatur mundi anima.

Mihi, in iſtius de anima Mundi diſcurſus introitu, propoſitum eſt, tam antiquorum Cabaliſtarum, & Rabinorum myſticorum, quàm Philoſophorum ſapientum opiniones, de iſto ſubjecto, adeò à quibuſdam myſteriorum tam profundorum imperitis & ignaris condemnato, & tantâ conſtantiâ ab alijs, qui oculis ſui intellectus lynceis in ſecreta naturæ viſcera penetrârunt, & cum debita reverentia centralem & æternum ejuſdem agentem ſunt contemplati, ſtabilito atque celebrato, recenſere; ac tum poſteà in animo meo eſt, concordantiam illam, quæ eſt inter eorum opiniones & ſacrarum literarum ſenſum ſive mentem explicare. aggredior: Cabaliſtarum eſt ſententia, quòd magnus Angelus, quem nomine Mitattron nuncupant (quòd nomen interpretantur Donum Dei) eſt Catholicus ille ſpiritus, qui univerſaliter animat univerſum mundum: Vnde Reuclin. de art. Cab. lib. 3. Rabbi Moyſes illum capit pro generali intellectu agente, à quo omnes formæ particulares deſcendunt. Et volunt, quòd ab iſto ſpiritu univerſali omnes virtutes tam animales & vitales, quàm naturales procedunt, quas etiam Angelos vocant, quorum numerus reſpectu noſtrum infinitus exiſtit. Ex Philoſophis Democritus, Orpheus, cum varijs Pythagoreorum, non multum ab iſta Rabbinorum & Cabaliſtarum opinionibus, præterquam in ſola nominum varietate differentes, autumaverunt, omnia fuiſſe Dijs plena, quibus in creaturis divinos attribuerunt honores, eoſque (preces & ſacrificia ijs offerendo) vario cultu & ceremonijs differentibus adoraverunt, præeunte tamen conſideratione & cautela tali, quòd hos omnes Deos, unico, ſeu Iovi, ſeu potius Iehovæ, unitati æternæ, rerumque omnium Patri referrent. Iſta nihilominus eorum intentio, ab ignorantibus malè intellecta, erat præcipua Idololatriæ inter Gentiles occaſio, ut pote, ſub quo prætextu creaturas loco Creatoris, ſeu divinitatis in creaturis venerabantur. Ob iſtam ergo rationem Salomon: Vani ſunt homines naturâ, in quibus eſt ignoratio Dei, & Sap. 13. 1. qui ex ijs, quæ ſpectantur, bonis, eum, qui eſt, intelligere non potuerunt, neque ex operibus conſideratis ipſum opificem agnoverunt, ſed creaturam pro creatore receperunt. Similiplanè ratione Platonici virtutem illam univerſalem, qua mediante omnia generantur & præſervantur, Animam mundi nuncupaverunt. Hiſce etiam ipſorum intentionibus videntur Aſtrologi Arabici aſtipulari, quippe, quorum eſt animus peculiarem rei cuilibet hujus mundi animam à generali iſto ſpiritu Catholico derivatam, aſſignare. Huic etiam opinioni Mercurius Triſmegiſtus, Theophraſtus, Avicenna, Algazel, & alij tam Stoici, quàm Peripatetici, adhærere videntur. Iterum Zoroaſter & Heraclitus Epheſius concludunt, quòd hæc mundi anima ſit immenſus ignis inviſibilis, ex quo & per cujus actionem omnia generantur, & à potentia in actum producuntur. Virgilius, Poëta ille eximius, illam vocat mentem, quæ per artus & compagines mundi transfunditur, qua tota ejus moles abſtruſo quodam modo agitatur. ait enim:

Spiritus intus alit, totâque infuſa per artus
Mens agitat molem &c:

Marcus Manlius, Boëtius & Augurellus in ſententiam Virgilij incidere videntur: Manlius autem hæc habet:

Hoc opus immenſi conſtructum corpore mundi
Vis animæ Divina regit &c.

Boëtius etiam iſta:

Tu triplicis mediam naturæ cuncta moventem Lib. 1. Chriſo.
Connectis animam.

Et Augurellus ait:

Nonnul-

Nonnulli quicquid diffunditur undique cœli,
Aëraque & terras & lati marmoris æquor,
Intus agi referunt animâ, qua vivere mundum
Cuncta putant, ipſumque hac mundum ducere vitam:
Aſt animæ quoniam nil non eſt corporis expers,
Mundus at & mundi partes quoque corpore conſtant
Spiritus hic intermedius ſit, quem neque corpus
Aut animam dicunt, ſed eum, qui ſolus utroque
Participans in idem ſimul hæc extrema reducunt, &c.

Alchimiſtarum atque etiam Philoſophorum ſapientiores faciunt animam iſtam infinitam quandam naturam ſeu virtutem, quæ in omnibus ſimilia ex ſimilibus procreare ſolet: Nam natura iſta generat omnia, eaque multiplicat, nutrit & ſuſtentat: quam etiam ligamentum Elementorum vocant, quo ipſa utcunque inter ſe concordantiâ ſymphoniacâ, harmoniæ pacificæ nexu ligantur. Denique Rabbini Myſtici affirmant, quòd iſte ignis occultus, ſit ille Domini Spiritus ſive amor igneus, qui quando movebatur ſuper aquas, ipſis igneam quandam virtutem Harmonicam impertivit, ſine cujus præſentia & aſſiſtentia ſeu calore benedicto & vivifico nihil ex ijs poteſt generari aut multiplicari.

Ex his ergo colligere poteſtis, veterum cum Cabaliſtarum tum Philoſophorum & Poëtarum de anima mundi intentiones, quæ non ſunt tam impiæ & profanæ, ac nonnulli iſtius noſtræ ætatis Chriſtiani, magis ſuperſtitioſè zeloſi, quam intelligenter docti exiſtimant, ſi res rectè, pro ut eſt: conſideretur & cum ſacrarum literarum ſenſu conferatur: Moyſes ergo habet, quòd Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas (& Auguſtinus addit) igneum ijs vigorem impertiens. [Gen. 1. Auguſt in Geneſ.] Iam verò, ut vidimus, quòd homo, qui vocatur Microcoſmus, ex anima & corpore componatur, quorũ anima ejus pro ejus cœlo ſeu parte ſpirituali vel aquis ſuperioribus; corpus verò cum humoribus ejuſdem & quaſi aquis inferioribus, quarum baſis eſt terra, haud injuria, atque quod ambæ hæ partes ſunt informatæ, unitæ & vivificatæ à ſpiritu illo vitæ, quem Deus ijs inſpiravit: Ita obſervamus, quòd cœlum, ſive ſpiritualis humida natura macrocoſmi æterna emanatione ſeu ſpiritu ſapientiæ divino, animetur & vivificetur: Et quemadmodum ſit facillimum diſcernere, quòd cœli macrocoſmici ſunt duplices, ut pote, quorum inferiores, quos Elementa vocant ex aquis inferioribus exiſtunt; illi verò ſuperiores, quos æthera dicunt ex aquis ſuperioribus ſeu ſpiritualibus conſtant: Haud aliter in mundo minori ſeu microcoſmo nimirum homine, cœleſtis ſpiritus receptaculum dignoſcitur eſſe aër: Vnde medici ratione iſtius differentiæ diſtinguunt inter vitales ſeu æthereos ſpiritus & naturales ſeu Elementares: ita etiam conſiderare debemus, quòd materialis humidus ſpiritus cœlorum in utroque mundo eſt in ſe mortuus, ſed reſpectu cœleſtis emanationis, quæ ijs ineſt, eoſque informat & vivificat, dicuntur vivere, movere: & ſunt vel tenuiores vel denſiores, prout vel majorem vel minorem ſpiritus informantis portionem ſeu præſentiam, quam Deus ijs aſſignavit in ſe habent: Nam, quo magis vel minus abundat ſpiritus ille vivificans in iſta aëris regione, eo eſt ipſa tenuior, purior, activior ſeu agilior ac dignior. Iob ait: Sapientia aptat pondus aëri, & appendit aquas in menſura: Fecit terram in fortitudine ſua & præparavit orbem in ſapientia ſua: & prudentiâ ſuâ appendit Aquilonem ſuper inane & ſuſpendit terram ſuper nihilum in cœlorum ſtructura, & cùm Deus ſtrueret fundamenta terræ, ipſa aderat cuncta componens. [Iob 28. Pſalm. 14. 7. Proverb. 3.] Atque iterum ſapientia dicit: Ex ore Altiſſimi prodij primogenita ante omnem creaturã, in initio ante ſeculum creatus ſum, uſque ad futurum ſeculum non deſinam, habitatione ſancta coram ipſo adminiſtravi: In cœlis feci, ut oreretur lumen indeficiens, & ſicut nebula texi omnem terram: in altiſſimis habitavi, & Thronus meus in columna nubis, cœli gyrum circumivi ſola, profundum abyſſi penetravi, in fluctibus maris ambulavi & in omni terra ſteti. [Eccleſ. 24. Amoſ. 5. Eſter 4. Ierem. 51. Iob. 20.] Feci Arcturum & Orionem, converti in mane tenebras, diem in noctem mutavi, vocavi aquas maris, effudi eas ſuper terræ faciem; cœlos denique mediante ſpiritu meo ornavit Deus: Converti cœlum in gyro in locum ſuum uno die, omniaque numero pondere & menſura diſpoſui & temperavi &c: Quibus teſtimonijs, & permultis alijs, quæ produci poſſunt, lucidè apparet, quòd omnes in mundo mutationes, alterationes, actiones, ornamenta pulchritudinis, motiones, numeri, pondera, menſuræ & conſequenter omnes illæ operationes & diverſitates, quæ fiunt in generali homogenea aquarum maſſa efficiuntur ab iſto divino ſpiritu, cujus radix eſt verbum, quippe qui ſolus teſte D. Paulo operatur omnia in omnibus. Hinc Propheta regius: Operatur Deus mirabilia, & ampla ſunt, quæ omnia feciſti in ſapientia. Atque iterum: Verbo Domini firmati ſunt cœli, & ſpiritu ab ore ejus omnis virtus eorum: [1. Cor. 12. Pſalm. 103. 24. Pſalm. 33. 6.] Quæ quidem verba inferre videntur non modò materialem mundi ſubſtantiã, quæ per vocabulum cœli innoteſcit, ſed

etiam ejus formam inactuantem ac agen-
tē, videlicet principium omnia vivificans,
quòd arguitur per Verbum & Spiritum, à
quibus aquæ prius receperunt ſuam origi-
nem actum poſteà ex aquis iſtis Catholi-
cis cœli & terra erat numero, pondere &
menſura ordinata, hoc eſt, per Spagyricam
Verbi virtutem in orbes differentes diſtin-
2.Pet.3. cta, juxta illud D. Petri: Cœli erant prius
& terra de aquis & per aquas conſiſtentes
Verbo Dei. Ac ſiquis diceret, quòd poſt-
quàm Spiritus Domini ex tenebroſa Abyſ-
ſo emerſiſſet (nam, teſte D. Iohanne, ver-
bum erat in principio) & actum atque for-
mam & nomen aquis dediſſet, ille Spiritus
Domini revelaret & operaretur explicité,
& particulariter illud totum, quod Chaos
ſeu Tenebroſa Abyſſus generaliter com-
prehendebat in ſe complicité & more con-
fuſo. Quare, poſtquàm ipſe univerſalem
rerum materiam revelaſſet, quæ erat aqua;
illam paulatim & gradatim anatomiza-
vit, ſecretam ejuſdem medullam mea-
tuſque occultos penetrando, illud jam ma-
nifeſtavit, quod ab omni æternitate eſſet in
potentia Divina occultatum: & primùm
ſubſtantia & exiſtentia mundi ex ea in ge-
nere eſt producta: Manus Omnipotentis
Sap.11.18. (ait Textus) mundum ex materia informi
effecit: tunc aquea & humida illa ſubſtan-
tia dividebatur in cœlum & terram, diſtin
guendo nimirum aquas ab aquis virtute
Eccleſ.24. ejuſdem ſpiritus: In habitatione ſancta (ait
Proverb.9. Sapiens) coram ipſo miniſtravi. Et alibi:
Sapiētia apud eum fuit cuncta componens.
Hinnad.1. Sed hoc luculenter ex iſto Mercurij Triſ-
megiſti ſermone indicatur: Ex luminis (in-
quit) voce verbum factum prodit, verùm
hoc naturæ humidæ aſtans, eam fovebat:
Ex humidæ autem naturæ viſceribus ſynce-
rus & levis ignis protinus evolans alta petit,
aër quoque levis ſpiritus parens in mediam
regionem inter aquam & ignem ſortieba-
tur; terra verò & aqua ſic invicē commix-
ta jacebant, ut terræ facies obruta nuſquam
appareret &c: Quibus evidenter probatur,
quòd tenuis iſta aqua ſpiritualis ſeu natura
humida non ſit magis anima orbata, quàm
ſpiritus humanus vivificante vitæ actu ſit
deſtitutus. Nam, ut in anima cujuſlibet
creaturæ viventis duo ſunt præcipué re-
quirenda, nimirum agens & patiens, ita,
ubi unum ex iſtis deeſt, ibi nulla poteſt ani-
ma creata exiſtere, quippe, quòd mundi
anima eſſet ſola inſpiratio Dei ſine vehicu-
lo humidí Spiritus creati, quòd eſt materia
cœli, tunc illa mundi vita foret ſimplex
Identitas & unius ejuſdemque proprieta-
tis; & conſequenter, nulla foret aut actio-
nis in mundo varietas aut contractio & di-
latatio rerum in Syſtole & Diaſtole, &
tunc ſequeretur, quòd nec actio nec paſſio
animæ ineſſet. Nam ſine natura paſſiva
virtus activa conſiſtere nequit, ut é diverſo
ſine motu activo paſſivum eſſe non poteſt.
Chaos (uti dictum eſt) erat loco fœminini

ſeu paſſivi ad actum Demogorgonis ſive
Dei: Pariter actus ſeu forma, quæ proce-
dit à divinæ lucis emanatione ſeu effluxu
eſt maſculinus actionis fons & ſcaturigo,
ut & aquæ, quæ à Chaos ventre ſunt ſorti-
tæ, ſunt paſſionis ſubjectum. Hinc ergo de
facili eſt colligendum inprimis, quid ſit
anima mundi, & per conſequens ex quot
& quibus partibus conſiſtat. nam conſide-
rare debemus, quòd, ut quælibet creatura
habet ſuum internum & externum: ita qui-
dem oportet, ut nos in primis animæ mun-
danæ internum & externum, quatenus ipſa
eſt creatura, inquiramus: atque iterū, quòd
ſit creatura, in eo declaratur, quia non eſt
Identitas, ſed alteritas, qualis eſt exiſtentia
Angelica. Nam ſi eſſet Identitas, nulla fo-
ret inter ipſam & divinam unitatem diffe-
rentia, & conſequenter, creationis actum,
utpote æterna, non admitteret. Iam verò
quòd iſta anima ſit alteritas, & conſequen-
ter creata, ex eo conſtat, quatenus ex duo-
bus juxta Angeli conſiſtentiam conflatur;
utpote, cujus internum eſt lux ſeu flamma
illa vivificativa, quæ immediaté procedit à
lucida & ſplendida ſpiritus æterni emiſſio-
ne, ut ejus externum eſt Spiritus ævialis
creatus ſeu purior & limpidior aquarum
ſuperiorum ſubſtantia, quæ creatur, &
animatur ab actu ſeu virtute Spiritus Divi-
ni: Et, quoniam natura ignis vitæ eſſen-
tialiſſimi & nunquam morituri dicitur eſſe
ubique & in omni loco mundi: Nam, Epheſ.4.
Scripturæ dicunt, quòd Chriſtus impleat Coloſſ.2.12.
omnia; & quòd ſit omnia in omnibus: Pſal.139.7.
Et quòd Spiritus Dei ſit in cœlo, in infer- Eccleſ.1.
no, in extremis maris, in nocte & tene- Sap.12.1.
bris &c: & quòd ſapientiam ſuam effude- Iſai.66.1.
rit Deus ſuper omnia opera ſua: & quòd Sap.1.
Spiritus Dei incorruptibilis in ſit omni re:
Et, quòd cœlum ſit ei ſedes & terra ſca-
bellum pedum ipſius. Et, quòd Spiritus
ſapientiæ impleat orbem: quatenus, in-
quàm, eſt in omni mundi particula & in
univerſo ipſius ſpiritu, ita, ut jam propter
ipſius præſentiam dignitate plenus eſt ille,
qui anteà erat vilis & deformis: Certum
eſt, quòd ſit iſte ſolus ſpiritus increatus,
æternus & centralis in ſuo externo ſpiritu
mundi creato, qui facit mundum vivere,
atque ideò Spiritus iſte Angelicus ſeu al-
teritas iſta eſt dicta mundi anima: Quo-
niam eſt Catholicus ſeu generalis ille mun-
di Spiritus, puriſſimo & lucido aquarum
ſuperiorum amictu ornatus, atque ab
origine animatus, qui vivificat omnia.
Hinc ergo quæſtio illa toties inter Peripa-
teticos agitata, & tanta ingenij exilitate
reſaluta, poteſt ſolida iſtiuſmodi ſpecula-
tione plenè enucleari atque reſolvi: Ni-
mirum, quæ nam ſit inter animam, men-
tem divinam atque ſpiritum differentia:
Cùm ſit evidens, quòd mens in ſtricta ſua
ſignificatione particulariter conſiderata
pro nudo æternæ emanationis ab unitate
radio accipitur per ſe, hoc eſt, ſimplici
ſua natura.

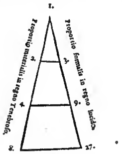
ſua natura (nullo ad mixtionem reſpectu
habito): At ſi Catholicè conſideretur,
pro univerſalí Spiritus Divini à fonte uni-
tatis effluxu capitur , quem ad ſpiritum
ſeu naturam humidam mundi univerſa-
lem informandum ſeu ereandum emiſit
Pim.1. Creator. Sic Mercurius Triſmegiſtus vo-
cavit Pimandrum , id eſt , Deum Crea-
torem mentem divinam , à qua omnia ſunt
facta , ut in ſermone ejus primo denotatur:
Philip.2.6. Hæc erat forma Dei in homine , qua me-
diante Apoſtolus dicit , non fuiſſe rapinam
arbitratam ſe eſſe æqualem Deo ; cujus ra-
tione dicitur alibi , templum Spiritus ſan-
cti & membra Chriſti : at verò ſpiritus in
genuina & ſtricta ſua ſignificatione eſt in-
ternus ille mundi ſpiritus creatus , ſeu ſub-
tilis & ſpiritualis aquarum ſuperiorum ſub-
ſtantia ſimpliciter & in ſe conſiderata,
quæ à mente illa Divina ab illa Archety-
pica emanatione ſeu Spiritu Domini , qui
ferebatur ſuper aquas , informatur , ani-
matur & illuminatur. Denique animam
in puro & integro ſuo ſenſu vocamus eam
unionem ſeu mixtionem , quæ facta eſt
inter effluxum illum æternum ac ſubtiliſſi-
mum mundi ſpiritum ipſius præſentiâ crea-
tum : Ita , ut ex iſtis diſcernere poſſimus
imprimis quid ſit forma informans ſeu na-
tura naturans , de quibus tot cecinere Pe-
ripatetici etiam in tenebris palpantes &
rei tam profundæ penitus ignari : & quid
forma informata ſeu natura naturata. Nam
liquet ex prædictis , naturam naturantem
fuiſſe mentalem iſtam ab unitate æterna
emanationem ſeu effluxum omnia crean-
tem ſeu informantem ſuâ præſentiâ , jux-
ta illud : Miſit ſpiritum ſuum & creavit
Judith.16.17. omnia. Forma informata ſeu natura na-
turata eſt lux creata ſeu purus mundi Spi-
ritus præſentiâ mentis Divinæ informa-
tus : ita , ut quemadmodum divinitas in
homine dicitur Verbum incarnatum ſeu
veſte carnea indutum : ita quidem Spiritus
Divinus ſpiritum creatum , quaſi veſte in-
duens poteſt optimè ad verba iſta Pſaltis
referri , Amictus lumine quaſi veſtimen-
Pſal.142. to. Inveniemus ergo in eodem Exodi ca-
pite , quòd organum ſpirituale , in quo
Spiritus Dei operatur & reſidet , quando-
que dicitur Angelus , nimirum quatenus
eſt alteritas , hoc eſt , reſpectu ipſius ex-
terni. Atque iterum ibidem , Iehova quan-
doque dictitatur , videlicet ratione formæ
æternæ ſeu identitatis illius puræ , quæ
agit & operatur in eo. Et alibi dicitur,
Exod.3. quòd Angelus præcederet Iſraelitis in co-
lumna nubis diurno tempore & in colum-
na ignis nocturno. Atque iterum dicitur
in eadem Hiſtoria , quòd Iehova eos in eo-
dem ordine & modo præcederet. Et ſa-
piens dicit : Fuit ſapientia ijs tegumentum
Sap.10.17. interdiu & lux ſtellaris noctu. Atque hu-
Exod.23.20. jus rei ratio alibi ſic exprimitur : Noli
(ait Textus) exacerbare Angelum meum,
quem mitto ante vos, quia non feret defe-
ctionem veſtram , quoniam nomen meum
eſt in eo &c: ubi per nomen ejus intelligit
Verbum ſeu Spiritum divinum in externo
Angelico , quod illud inſpirat & ani-
mat , ut ex loco præcedenti Sap. 10. 17.
apparet. Quòd autem mens divina , quæ
ſuo actu vivificat mundum , ut ſumitur
ſimpliciter , ſit effluxus abſolutus mentis
ſeu unitatis æternæ in ſpiritum munda-
num , ex iſto Textu colligimus : Animam Hebr 4.
& ſpiritum dividit & diſcernit ſermo Dei
vivus : Vbi per ſermonem ſeu verbum in-
telligitur radius mentalis , & per ſpiritum
intenditur natura mundi humida & paſſi-
va , quæ præſentia verbi ſeu radij mentalis
exiſtit ; cujus ablatione annihilatur anima
creaturæ per disjunctionem partium illius.
De ſpiritus illius mentalis ablatione & ad-
hibitione ab anima creaturæ: hæc dicit Da- Pſal.104.29.30.
vid : Deo recipiente ſpiritum ſuum à crea-
turis expirant ; emittente ſpiritum , recrean-
tur bono &c: Quibus tam animæ ex ſpiri-
tus mundani cum illo divino unione crea-
tio , quàm ſpiritus Divini à ſpiritu munda-
no diviſio & ſeparatio arguitur. At jam
iſtud totum definitionibus animæ in gene-
re nonnullis quorundam Eccleſiæ Patrum
atque Philoſophorum cum Chriſtianorum
tum Gentilium , tum quatenus relationem
habet ad corpus aliquod , quàm ut conſide-
ratur ſimpliciter in ſe & in conditione ſua
ſeparata oſtendam : Damaſcenus ait: quòd Damaſcenus.
anima ſit ſubſtantia ſpiritualis , à divinis
fontibus emanans , ſimplex , indiſſolubi-
lis , immortalis , libera , incorporea & indi-
viſibilis quantitate , figura , pondere & co-
lore carens. Cui etiam aſtipulatur D. Bern- Bernhardus
hardus. Et Auguſtinus eam definit in hunc Auguſtinus.
modum : Eſt mens divina omnia intelli-
gens , omnibuſque ſe aſſimilans. Atque ob
iſtam etiam rationem Philoſophi nonnulli
volunt , quòd ad ſimilitudinem ſpiritus ſa-
pientiæ ſit efformata , qui cognoſcitur eſſe
imago Dei : quoniam tecum portat , & in Sap.7.
ſe continet cujuſlibet rei ſimilitudinem: ab
ipſis ergo definitur cujuſlibet rei ſimilitudo:
unde virtutem in ſe habet omnia compre-
hendendi Iterum omni rei aſſimilatur , qua-
tenus eſt unum in omnibus. Sunt etiam ex
Philoſophis Myſticis , qui animæ humanæ
naturam pleniùs in iſta definitione conclu-
dunt : Anima eſt lux quædam divina ad
imaginem Verbi , cauſæ cauſarum , primi
exemplaris , creata , ſubſtantia Dei , ſigillo-
que figurata , cujus Character eſt verbum
æternum. Alij eam definiunt ſic : Eſt res Agrip.lib.3.
incorporea omni decore adornata , ſanctæ cap.37.
Trinitati aſſimilata , æternæ gloriæ ad-
æquata ; vel ſic : Eſt ſpiritus intellectualis
ſemper vivens , ſemper in motu. Et ſe-
cundum ſui operis officium varijs nuncupa-
tur nominibus : Dicitur vita , dum vege-
tat ; Spiritus , dum contemplatur ; ſenſus,
dum ſentit ; animus , dum ſapit ; mens,
dum intelligit ; ratio , dum diſcernit ; me-
moria , dum recordatur ; dum vult , voluntas:

Digitized by Google

At iſta omnia non ſunt niſi una eſſentia, ſed proprietate diverſa &c: ubi eam mentem & ſpiritum non ſecundum eſſentiam, ſed reſpectu proprietatum operandi: Ego verò eos tetigi quaſi partes animæ conſtituẽtes: Sciatis autem velim, definitiones has poſteriores ei aſſignari, quatenus cum corpore converſatur. Iam verò ſi more debito iſtas omnes deſcriptiones de eſſentia & proprietatibus animæ, tam in ipſius libertate, quàm tempore incarcerationis in corpore humano examinaverimus, inveniemus quidem, quòd à prædicta mea intentione nullatenus diſcrepare videntur: Nam, primùm probatur, quòd ſit divinitatis ſeu emanationis divinæ ſoboles, & tunc quòd habeat pro ſuo externo ſubtiliſſimum ſpiritum mundi creatum, quæ mixtio facit eam alteritatem, ſeu ex duobus compoſitam, videlicet ex lucida externi fontis emiſſione & ſpiritu mundano, atque ideò in prædictis definitionibus dicitur reſpectu ſui interni, nimirum in prima definitione ſubſtantia ſpiritualis à divino fonte emanans: in ſecunda mens divina: in tertia imago ſeu ſimilitudo divinæ ſapientiæ: in quarta lux divina ſecundum imaginem verbi, & ſubſtantiam Dei, cujus Character eſt Verbum: in quinta ſimilitudo ſanctæ Trinitatis, coæquata gloriæ divinæ: Quòd autem iſta divinitas participet cum ſpiritu mundano, apparet ex definitione ſexta & ſeptima, in quibus (reſpectu ſuæ ſubſtantiæ externæ) dicitur ſpiritus, qui ſpirat in corpore & eſt vehiculum formalis actus, qui eſt effectus virtutis radij divini. Vnio igitur ſpiritus mundani cum mente divina conſtituit animam, ita, ut anima includit mentem & ſpiritum; quorum illa eſt increata; hic creatus, quaſi internum & externum unius alteritatis ſeu compoſitionis Angelicæ. His igitur in primo loco conſideratis, prædictas Philoſophorum & Cabaliſtarum opiniones per teſtimonia ſancta confirmare aggrediat. Et primùm cum magno Cabaliſtarum Angelo Mitattron, quaſi dono Dei exordiar, quem dicunt eſſe Catholicum intellectualem agentem, à quo omnes particulares formæ deſcendunt. Apoſtolus ait, (1. Tim. 6.13.) quòd ipſe vivificat omnia. Et Salomon: (Proverb. 3.) Quòd Spiritus Sapientiæ ſit arbor vitæ & fons atque origo vitæ: Et ſi iſte ſpiritus ſit fons vitæ, tunc reſpiciatis velim iſta filij Syrach: (Eccleſ. 1. 9.) Deus effudit ſapientiam ſuper omnia opera ſua & ſuper omnem carnem ſecundum datum ſuum: atque hic erat Catholicus & Angelicus iſte ſpiritus, quem Deus, quaſi nuntium ſpiritualem ex ſe ipſo in forma emanationis emiſit, ad movendum ſuper aquas eoſque informandas & vivificandas, non modò generaliter in majori mundo, ſed etiam in qualibet ejuſdem particula: Atque iſta emanatio erat in verbo Domini, à quo omnia ſunt facta & vivificata, utpote in quo erat vita, teſte D. Iohanne. (Ioh. 1.) Hinc ait Apoſtolus: Chriſtus implet omnia, & eſt omnia in omnibus: & (Epheſ. 1. Coloſſ. 1. Heb. 1.) in principio fecit cœlum & terram & omnia: eaque verbo virtutis ſuæ portat. Hoc verbo Domini cœli fuerunt firmati & virtute ſpiritus ab utriſque procedentis omnes cœlorum & conſequẽter mundi totius virtutes, (Pſal. 33.) & per conſequens mediantibus ijs mundi vita, actus & præſervatio eſt orta: Vnde concludit D. Paulus, quòd Deus non (Act. 17.) aliquo indigens dat vitam, inſpirationem & omnia: & quilibet Philoſophiæ peritus agnoſcet, animam nihil eſſe aliud, quàm illud, quòd tam corpus, quam ſpiritum animat ſive vivificat: Cur igitur dubio ulteriori moveamur, an ſpiritus divinus Catholicus, qui implet omnia & omnia in omnibus operatur, ſit fons & origo atque caput vitæ ac animæ mundanæ, qua vivit, movetur & exiſtit: & per conſequens eſſentialis vita & centralis & mentalis forma ſive anima mundi, cujus vehiculum ſeu amictus eſt ſpiritus Catholicus mundi tenuiſſimus, quem movet & excitat haud aliter, quàm corpus ab ipſa anima movetur & exagitatur, vel, ut ſpiritus vitæ à Deo Adamo inſpiratus movetur, & exagitatur mediante organo ſubtili aëreo in corpore ipſius? Quid? Exiſtetne æternus & vivificans ſapientiæ ſpiritus, (Sap. 1. Sap. 12. Eccleſ. 1.) qui dicitur implere omnia & ubique ad eſſe, & in ſe habere Catholici & primitivi creati Angeli naturam: Nam (teſte Sapiente) prior omnium creata erat ſapientia: exiſtitne, cum ſit Catholica mundi anima ſeu vita omnium, quatenus eſt emanatio claritatis omnipotentis & ſplendor claritatis æternæ, & ſpeculum ſine macula Majeſtatis Dei & imago boni- (Sap. 7.) tatis ipſius, qui eſt unicus, ſimplex, ſubtilis, permanens in ſe ipſo & magis penetrans & mobilis omnium rerum (quæ omnes proprietates Angelo à D. Dionyſio & à Patribus anteà allegatis animæ in abſtruſo aſſignantur) exiſtetne, inquam, in omnibus, & cœleſtem mundi utriuſque ſpiritum nimirum majoris & minoris implebit, & nonne in ijs actus ſui vivificantis & multiplicantis effectus producet? Anne manebit in creatura otioſus & vacans? Anne ſpiritum ſuum agilem & vivacẽ in mundum mitteret, ut quieſceret, & activa ſua functionẽ abſtineret? Non certè: Nam Pater operatur in ipſum ſecundum ſuam voluntatem ordinando, & ipſe voluntatem ejus in creaturæ ſpiritu, quem inhabitat, accomplet, ordinata ſui Patris exequendo: A Deo Pa- (1. Cor.) tre, ait Apoſtolus, omnia per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Hinc Iudith: (Iudith. 16.) Deo ſerviat omnis creatura, quia dixiſti & facta ſunt, miſiſti ſpiritum & creata ſunt. Ita, ut magnus mundus cum homine gloriari queat, quòd ad imaginem Archetypi ſive Dei Creatoris eſſet factus, & quòd in eo vivat, moveatur & exiſtat, ſecundum illud Apoſtoli ad hominem, qui eſt mun- (Act. 17.) dus minor. Videtis ergo ex his, quòd Mitattron ſeu Donum Dei Cabaliſtarũ, quem

prointel-

pro intellectuali agente Catholico habent, eſt nihil aliud, quàm univerſus ille ſapientiæ ſpiritus, quem Deus à Throno ſuo, vel, ut alibi habetur, ab ore ejus, tanquam maximum erga mundum utrumque ſui amoris & benignitatis argumentum & donum emiſit; ut pote, cujus præſentia ejus ſubſtantia ex nihilo deveniunt aquæ, & illæ aquæ à deformitate & non exiſtentia reducuntur in actum & pulchritudinem vivam, ijſque vita & exiſtentia explicité attribuuntur, quæ anteà eranr complicité in tenebroſa quaſi mortis umbra incluſæ; intelligo ex deformi Chao, ſeu Tenebroſa Abyſſo, in formā jucundā ex ſomno lethali & quiete quaſi tenebroſa in vivā actionē & motionem & ab obſcuritate in lucē producuntur. Atque iſte utrique mundo benefactor, dictus eſt meritò Mitattron, ſeu Donum Dei Catholicum, ut pote mediante quo univerſum nibilum deforme univerſale aliquid ſpecioſum redditur. Sed, ut melius poſſim vobis naturam Angelicam iſtius ſupremæ intelligentiæ dictæ Mitattron, & conſequenter mundi animam, demonſtratione Philoſophica indicare, velim in primo loco modum, intelligatis, per quē Philoſophi antiqui ac potiſſimum Platonici ſuam mundi & ſpiritus ejuſdem harmoniam demonſtrant: Heptachordum, quod Plato invenit, & ad animam mundi probandam adaptavit, ex ſeptem Chordis ſive proprietatibus partim paribus, partim imparibus conſiſtebat: Nimirum 1, 2, 3. 4. 8. 9. 27. Quas quidem proportiones tametſi Proclus & Porphyrius in unica linea deſcripſerunt: nihilominus mihi videtur, quòd Adraſtus & Calcidius illas magis propriè lateribus Pyramidis ſeu Trianguli adaptârunt in iſtum modum.

In creatione.

In cujus Pyramidis cono ſeu ſummitate 1. exprimitur, quæ unitas, quatenus ex uno latere participat cum materiali exiſtentia, nimirum cum 2. 3. & 4. & ex alio latere cum emanatione formali commercium habet, evidens eſt, quòd iſte punctus ſeu 1, unitas, à qua ambæ hæ lineæ differentes procedunt, eſt fons & origo tam materiæ, quàm formæ: Vnde eſt tam Syneſij, quàm aliorum Theoſophorum opinio à ſenſu ſcripturarum minimè diſcedens, quòd Deus ſit omne, quod eſt; quippe à quo, per quem & in quo ſunt omnia: quòd *Syneſ.* ſit mas & fœmina, vel (ut Mercurius Triſmegiſtus habet) utriuſque ſexus fœcundiſſimus, quòd ſit potentia & actus, quòd ſit forma & materia: Imò verò, ait, nihil eſt, quod ipſe non exiſtit. Sed hoc totum (ut diximus) cum harmonia ſacrarum literarum convenit; ut pote, quæ agnoſcunt, Deum eſſe omnia in omnibus & ſuper omnia: &, quòd in ipſo omnia conſiſtunt, & quòd ex ipſo, per ipſum, & in ipſo omnia. *Rom. 11.*
Sex aliæ figuræ correſpondent inter ſe directé ſe ipſas à latere materiali ad illud formale reſpicientes: nimirum numeri in regno materiali pares, illos regni formalis impares, ipſis proportionaliter convenientes, intuentur: Nempe 2. reſpicit 3. & 4. intuetur 9. & 8. 27. Quibus equidem correſpondentijs ſpecies omnium creaturarum cum ſuis Harmonijs vivaciter exprimuntur, & in prima ſerie gradum illum Harmonicum animæ mundi, qui erat in principio & in eodem ſtatu adhuc permanet, more quaſi Hieroglyphico deſignat. Nam, inprimis ſecundum Archetypi exemplar, ab (1) uno ſortita ſunt (2) duo, qui numerus à Pythagoricis unitatum confuſio dictitatur; atque ob hanc cauſam eſt radicalis & incipiens imperfectionis numerus, qui reſpectu ſuæ confuſionis & imperfectionis eſt in eadem relatione ad unitatem, à qua ortum ſuum habet, ac lucida æterna unitas eſt ad tenebroſam Abyſſum ſive informe Chaos, quod à Poëta dicitur rudis indigeſtaque moles. & quàm rectiſſimé dicitur imperfectus numerus: quoniam lucis æternitas effluxus, qui eſt omnis perfectio, illū quaſi aquas in potentia nondum ſua præſentia feciſſet perfectum: Et, ob iſtam rationem materia aquea, quæ ex Chaos eſt extracta, eſt per ſe confuſa, imperfecta: haud aliter, quàm numerus binarius (2) æſtimatur reſpectu Ternarij (3) imperfectus, & non niſi unitatum confuſio, quoniam omnis perfectio conſiſtit in tribus terminis; videlicet principio, medio & fine, ita, ut, ſi eligatis unam unitatem ex 2, pro principio & aliam pro medio, nihil relinquitur pro fine, & per conſequens deeſt ipſi perfectio: Si ponatis unitatē pro principio, & aliam pro fine, tunc ad ſunt duo extrema, ſed deeſt illi unitas pro medio: ſi unam unitatem pro medio & aliam pro fine aſſignaveris, tunc deerit principium. Quare ſequitur, quòd iſte numerus ſit in ſe imperfectus, & conſequenter aquæ per ſe ſunt imperfectæ, ut pote in quarum conſtitutione natura abyſſi Tenebroſæ, ſeu matris & naturæ humidæ adeſt; ſed deeſt formalis illa unitas, quæ in ſe, quaſi in Pyramidis ſive Trianguli Iſoſcelis cono adhuc ſe continet. Pariformiter, ſi unitas actua-

lem ſuum effluxum, ut perpulchram & ſplendidam vitæ unitatē non emiſiſſet, numerus 2, ſeu deformes aquæ, in ventre Chaos in ſuo obtuſo, confuſo aut imperfecto ſtatu manſiſſet, hoc eſt, ſine forma alicujus rei perfectæ: nempe, Nihil aut aliquid in ſola potentia; ita ut materia ſeu aqua Catholica, antequam ab unitate lucida (quæ tertiam facit unitatem) erat informata, eſſet planè vacua & inanis: quatenus ei deerat Vnitatis informantis præſentia, mediante qua vacui & inanitatis indiſpoſitionem deponit & pulchritudinem plenitudinis induit: ita, ut ejus vacuitas mutatur in plenitudinem, ejus potentia in actum, ejus tenebræ in lucē & ejus deformitas in lympidam, ſpetioſam & vivificam pulcbritudinem: ac denique ejus imperfectio in perfectionem eſt mutata. Atque hinc dictum eſt, quòd Deus vidit, quòd creatura iſta eſſet bona, hoceſt, implcta erat vivificâ divinitatis eſſentia, quæ eſt abſoluté & tantummodò bona. Hac igitur ratione, nimirum additione formalis unitatis, numerus confuſionis & imperfectionis, quæ erat in materiali dualitate cum Chao (quod eſt materiæ mater) Symbolizante, in mundi lucem editur & producitur perfectio ſeu numerus Ternarius. Nam unitas illa formalis animando & induendo aquas ſuperiores facit primariam, perfectam & digniſſimam mixtionis ſpeciem, uniendo ſcilicet unitatem mentalis lucis & cœleſtem ſpiritum in Angelica eſſentia, quæ tum poſteà traditur omnia mundana animare atque informare. Atque formalis iſta unio ſignificatur Symbolicè per 3. ſeu numerum Ternarium, qui ob iſtam rationem dicitur perfectionis, & numerus animæ ſeu radicalis numerus formæ in curſu naturæ. Hinc ergo eſt, quòd Platonici & Pythagorici exprimant materiam, quæ eſt imperfecta in ſe paribus ſive imperfectis numeris & quemadmodum in mundo Archetypo per 1. 2. & 3. in forma ſacræ Trinitatis deſignato, non apparent niſi tres Ideales dimenſiones in unica divina ſive æterna natura & eſſentia, quæ in modo ſuæ progreſſionis deſignant in arte Coſſica radicem, quadratum & Cubum, quæ important animam ſupremam & ſpiritum & corpus mundi idealiter in Archetypo depictum: Et liquet, quòd iſta tria videntur ab unica 1. ſeu unitate exurgere: Nam mulriplicando 1. per 1. producitur 1. & ſe ipſam, quæ ſunt duo, quaſi ſimplex ideale quadratum, & iterum multiplicando quadratam illam unitatem in ſe aſſurgunt 2. & unum, quæ faciunt 3. ſive cubum ſimplicium unitatum, qui arguit perfectionem mundi Idealis, qui eſt in Deo: ita, ſi accipimus radicalem & ſimplicem numerorum ex duabus unitatibus pro radice, producemus ad exemplar prædictum Archetypicum mundum Typicum creatum, nimirum, ſi tres materiæ dimenſiones, videlicet. Longitudinem, latitudinem & profunditatem ejus per progreſſionem à radice in quadratum, & à quadrato in Cubum materiæ inquiramus: Radix ergo materiæ erat 2: Nam, tametſi ſuprema unitas ſe ipſam multiplicet & dilatet in 2. exinde arguens ſuum primogenitum; tamen, quoniam Spiritus ſanctus illuminationis non emanabat, omnia fuerunt tenebroſa quo ad nos: Quare imaginari debemus, quòd materiæ mulriplicatio in hoc mundo eſt nihil aliud, quàm lucis formalis in abyſſum aqueam ſive multitudinem materialem penetratio: Nam, quo denſior exiſtit materia, eò propinquiùs accedit ad ſuam radicem 2. ſive tenebroſum Chaos. Iterum, quò ipſa per opulentiam & abundantem lucidæ manationis formalis præſentiam facta eſt tenuior, eò propinquiùs ad formalis unitatis radicem accedit. Hoc, inquam, Myſterio recté intellecto, omnis ſcientia etiam in Philoſophia abſtruſiſſima facillimé diſcerni poteſt. Radix ergo materiæ, quæ eſt, 2. Tenebroſum Chaos importat: Radix verò formæ, quæ eſt 3. arguere videtur, quòd radix 2. quæ deſignat aquas tenebroſas ſit per formalem & ſplendidam unitatis ſeu 1. emanationem ſive extenſionem animata; atque ita primus (2) ſeu numerus binarius erat completus & anima mundi creata ſeu revelata, nimirum, per Angelicam emiſſionem ſeu effluxum. atque hoc modo Cabaliſtarum Mitattron ſeu Donum Dei ſeu anima mundi erat primitus producta, quæ juxta traditiones eorum dicta eſt prima creatura ſeu primum omnium creatum. Hoc quidem optimé (Eccleſ.1.) cum hoc Syriacho conſentit: Prior, inquit, omnium creata eſt ſapientia: Deus creavit illam in Spiritu Sancto. Atque in & per iſtam creationem Angelicam omnes etiam alij Angeli ſunt facti: Vnde dicitur: Chriſtus eſt imago Dei inviſibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo edita ſunt univerſa in cœlo & in terra viſibilia & inviſibilia (Coloſſ.1.13.), ſive ſint Throni, ſive Dominationes ſive Poteſtates, omnia per ipſum & in ipſo omnia ſunt, & ipſe ante omnia & omnia in ipſo conſtant &c: Ecce hîc deſcriptum habetis verum Spiritum Catholicum, qui non omnia tantùm fecit, ſed & eſt omnia, quippe, qui ea vivificat, cùm omnia ſint in ipſo, ſed etiam facit voluntatem Patris in omni creatura quam formavit. Hinc ergo dicitur à Rabbinis Mitattron ſeu Donum Dei, & à Propheta magni Conſilij Angelus: & vocabitur nomem ejus (ait Propheta) magni conſilij Angelus. (Iſai: 6.) Itaque multiplicando 3. in eo habebimus quadratum formale creatum, quod importat 9. ordines Angelorum, qui proprietate dicuntur variate ſecundum diſpoſitionem & proprietatem effluxionis illius ſanctæ, quæ ab infinito luminis fonte ad multiformiter in hoc mundo operandum emittitur. Et formale quadratum 9. in ſua radice 3. multiplicatum, producit corporalem cubum: ita, ut

omnia

omnia corpora ſint conflata ex ſubſtantijs tenuibus, multiplicando quodlibet quadratum in ſua radice, & prodibunt 27. pro cubo formali & 8. pro illo materiali: Quæ arguunt, quodlibet corpus Elementatum ſive materiam compoſitam: & quemadmodum materia, quò magis multiplicatur in ſe, eò levior, tenuior, ſpiritualior & clarior erit creatura, quam informat, ita, ut formalis radix, quadratum & Cubus importent eſſentias & animas creaturarum tam ſuper cœleſtium ſeu ævialium, quàm cœleſtium & Elementarium, quæ ſecundum majorem vel minorem formæ proportionem vel magis vel minus digniores redduntur. Nam ſecundum iſtas in forma multiplicationes creaturæ magis vel minus in valore & gloria exaltabuntur. Videtis jam, quàm longè & quibus proportionibus tam ſpiritualibus, quàm materialibus harmonia mundi Platonica ſe extendat, atque etiam ex ijs obſervare poſſitis, quòd, ubi proportio iſta Harmonica non eſt inter materiam & formam, neceſſe eſt, ut ibi adſit tam corporalis, quàm ſpiritualis diſſonantia ſeu diſcordia, & per conſequens Antipathia. Videmus prætereà, quòd vitæ radix in compoſitione Angelica ſeu alteritate fixatur: nimirum in mixtione ſimplicis & æternæ atque increatæ lucis & puræ ſpiritualis materiæ: ita, ut æterna ſapientia eſt actus primus & anima eſſentialis Angelorum, & ævialis ſeu Angelicus Spiritus eſt actus & eſſentialis vita Stellarum ſeu corporum cœleſtium & influentiarum eorundem, & influentia Stellaris eſt vita & anima ventorum ſeu Elementorum (nam vis vitæ impluitur ab Intelligentijs Olympicis in illas elementares) ſeu ventorum præſides & emanationes ſpirituales ſeu effluxiones à quatuor ventis quadrupliciter informant Elementum Sublunare Catholicum ſive aquas inferiores. Ac tum poſteà Elementum juxta proprietatem, quam ventus prædominans ei aſſignat, multis modis informat meteora ſive impreſſiones Meteorologicas, ex quibus tum poſteà compoſita Elementata fiunt, quæ hac ratione à fonte divioo totam ſuam eſſentiam & vivendi rationem multiformiter trahunt, idque ratione differentiæ organorum, per quæ & in quibus indifferenter agit in hoc mundo. Vnde apparet, quòd Deus in principio cœlum ſuperius ſive Empyreum & ſpiritum intellectualem, quod cœlum eſt Angelorum ſedes primùm animaverit, quod radici comparamus, ubi 2. animatur à 3. per additionem 1. ſeu lucis formalis ad materiam 2. Et cœlum Empyreum (intelligo Spiritum Angelicum) animat ſtellas & regionem æthercam, infundendo influentias ſuas in intelligentias Olympicas, quas quadrato referimus: & cœlum ſtellatum eſt quaſi maſculus & multiplicator in cœlo Elementali & creaturis ejuſdem, quas Cubo comparamus. Profectò non modò Cabaliſtæ abſtruſi, ſed etiam Philoſophorum profundiſſimi memoriam ſempiternam iſtius radicis perfectiſſimæ & formatiſſimæ, ſeu oumeri ternarij cum tribus dimenſionibus ſuis reliquerunt; non illius mercatorij aut vulgariter in Arithmetica noti, ſed illius in numeratione formali merè ſpiritualis & eſſentialis Characteris, quæ procedit à quadam circulari revolutione & quadrata & cubica multiplicatione. Atque ob hanc cauſam in arcanis naturæ peritiores ſuam formalē & Miſticam Arithmeticam & Geometriam ſuper illud ſubjectum fundaverunt, quæ non circa communia aut vulgaria ſubjecta, ſed totaliter in profundis veræ cabalæ, naturalis Magiæ & eſſentialis Alchymiæ meditationibus verſantur: quæ ſcieotiæ, utpote, quas vulgus ignarus temerè & ſine cauſa legitima ſub illis titulis condemnat, ſunt à ſecretioribus artiſtis dictæ ſcientia Elementaris, Cœleſtis & ſupermundana: tum, quia ſeparatarum (ut ajunt) intelligentiarum & ſubſtantiarum naturas pertractant, tum quia ſunt omnium digniſſimæ, quateous circa cognitionem Creatoris Verſantur. Nam maxima perfectio, in qua homo magis gloriari queat, eſt, ut ad certam Dei cognitionem pertingat: Vnde Propheta: Non glorietur Sapiens in Ierem. 9. 23.
Sapientia ſua & non glorietur fortis in fortitudine ſua, nec glorietur dives in divitijs ſuis; ſed in hoc glorietur qui gloriatur, ſe ſcire & noſſe Deum. Et certè hæ ſunt tres illæ ſcientiæ myſticæ, quæ cognitioni trium mundorum (intelligo Intellectualis, Cœleſtis, & Elementaris) appropriantur: qui mundi juxta Cabaliſtarum dicta hiſce tribus literis nominis אדם Adam repræſentantur. Etiam ſpectant ad tres hominis ſeu Microcoſmi partes, videlicet intellectum, animam & corpus, quod ſubijcitur alterationi & corruptioni. Rabbi Zour ſuper has baſes fundatus, dicit, quòd ſint tres res, quæ in vicem correſpondeant in ternaria iſta dimenſione, quippe, quæ formantur ad exemplum Archetypi ſeu radicalis Ideæ, nimirum Tabernaculum Dei, quod Moyſes erexit, Templum Salomonis & corpus humanum: idque ſecundum trium illorum numerorum ſpeciem, qui ipſis applicantur, nimirū vocalem ſeu operativam, qui eſt extractum menſuræ ad mundum Elementarē formalem, qui eſt extractum à vocali ad cœleſtem & rationalem ſeu divinam, qui eſt extractum à formali ad intellectualem: quod totum efficitur apparens per Tabernaculi deſcriptionem. Hoc Tabernaculum cum tribus prædictis mondis Symbolizavit in ſuis partibus ſeu regionibus. Nam eatū anterior erat intecta, & aëri, ventis, nivibus, pluviæ atque omnibus alijs impreſ-

ſionibus Meteorologicis expoſita, & perpetuis quaſi aëris alterationibus erat obnoxia. Atque ad hanc Tabernaculi partem commune hominum genus, atque etiam beſtiæ in aſſidua vitæ & mortis viciſſitudine, ratione continuorum ſacrificiorum & holocauſtorum, quæ in iſto loco offerebantur, frequentabant. Atque ideò iſta regio importans cubum materialem Elementari mundo quam rectiſſimè refertur, quæ conflatur ex materia ſeu aqua groſſiori, quaſi ſubſtantia fluida & inconſtans: atque ob hanc rationem propriè vocatur mundus tenebrarum. Hinc ergo Apoſtolus vocat Diabolum Tenebrarum principem, & alibi eum vocat hujus mundi principem. iſta etiam regio corpori humano refertur. Secunda Tabernaculi portio, quæ erat undique deaurata & candelabris ſeptem luminum ornata & illuminata, eſt cœli ſtellati Symbolum cum ſeptem egregijs ipſis luminibus, nimirum planetis. Atque hoc cœlum, ut eſt inter duo extrema, videlicet illud Empyreum atque Elementare medium, ita quidem hoc de extremo utroque participat, nimirum de aqua & de igne: atque hinc eſt, quòd cœlum dicatur ab Hebræis שמים Schamaym, quaſi ab אש Eſch, igne, מים Maym, Aqua, & à Græcis Æther, quaſi igneus aër. Sed aquea ejus exiſtentia eſt ideò incorruptibilis: quoniam ejus appetitus adeò nectare formali deſuper emiſſo inebriatur, ut omnis alterationis oblitus ſit: motum autem ſeu activitatem ſuam ab eodem æterno effluxu recipit, qui
Sap. 7. juxta Salomonis dictum eſt omni re mobilior. Et revera eſt primus motor Catholicus, qui dicitur primi mobilis præſidens, ad cujus actum omnes Intelligentiæ inferiores moventur, & ignes ſuos rutilantes ſecum in circuitu rapiunt: haud aliter, quàm videmus, quòd omnes rotæ exteriores, per ſe quaſi mortuæ ad motum unius rotæ centralis moveri animadvertuntur, ut pote quæ rota eſt earum vita. Hiſce ergo colligere poſſumus; cur iſta mundi regio, Cœlum, & Sphæra æqualitatis dicatur, nimirum ratione mixtionis ſuæ ex æquali portione formæ & materiæ: Etiam, cur appelletur Sphæra animæ, nempe, quia conflatur ex puro & incorruptibili aquarum ſpiritû, qui eſt fœmineus & paſſivus, atque lucido igne ſeu actu æterno. Nam mens Divina mediante humida iſta natura, quæ eſt ejus Vehiculum ſeu organum, agit, proprietatem ſuam vivificantem exprimit & exercet in hoc mundo. Hinc ergo agnoſcunt etiam Ethnici, quòd omnis vita conſiſtat ex calido innato & humido radicali, quorum illud eſt activum & à Deo; hoc eſt, paſſivum & à puriori aquarum ſpiritu, quem quintam eſſentiam vocant nonnulli. Iſta igitur regio ad vitam ſeu animam humanam refertur, & relationem propinquam habet ad quadratum tam formale, quàm materiale, quod eſt inter radicem & cubum quid intermedium. Tertia Tabernaculi portio erat *Sanctum Sanctorum*, quæ ſupercœleſtem ſeu intellectualem ſive Empyreum importat ſpiritum, qui nihil aliud eſt ferè, quàm purus & ſyncerus ignis, & traditur à Theologiæ Patribus eſſe Angelorum atque animarum ſedes, qui ſunt immediati magni ſui Domini & principis Lucis miniſtri. atque hoc teſtatur duorum Cherubinorum præſentia, qui ſuis alis propitiatorium tegunt. Hoc cœlum refertur ad intellectum humanum, qui ab Hebræis vocatur Neſſamah, à Græcis *Nous*, & à Latinis Mens, quæ Dominium habet in animam humanam. Ita, ut videre liceat, quòd in magno mundo Cœlum Angelicum, quod eſt maximè formale, igneum & luce divinâ plenum, eſt quaſi anima cœli ætherei. Nam per illud & ab illo iſta regio recipit ſuam vitam, motum & exiſtentiam, atque proprotione ſimili cœlum æthereum ſeu cœleſte eſt vita ſeu anima & agens in ipſius cœli Elementis. Nam mediantibus Sole, Luna & cæteris Stellis, quæ ſuas influentias & radices deorſum ſuper terram impluunt, terra & aqua & omnes creaturæ in ijs agunt, vivunt, generant & multiplicant: ita, ut cœlum æſtimetur ab omnibus Philoſophis eſſe mas, & Elementum ſublunare fœmina, cujus matrix eſt terra & aqua. nam terra & aqua recipiunt influentias quaſi maſculi ſpermata, atque ita omnes generationes in terra & aqua fiunt. Nam corpus terreum operari nequit ſine impreſſione ſeu contactu aëreo: imò verò ipſe homo requirit (ut Peripatetici volunt) aſſiſtentiam cœleſtem ad ſuam generationem: Vnde Ariſtoteles: Sol & homo generant hominem. Porro etiam Philoſophi omnes videntur in hoc conſentire, videlicet, quòd ſuperiora agant in inferiora inſtar maris in fœminâ. Et commune eſt inter Cabaliſtas peritiores Axioma, quòd omnes res inferiores ſint repræ- Reuclin. lib. 3. de Art. Cabal.
ſentativæ ſuperiorum. Et profectò vir admodum doctus & in iſtiuſmodi ſcientia abſtruſa bene verſatus affirmat, quòd æviale ſive Angelicum cœlum eſſet ad exemplar illius æterni ſive Idealis creatum: atque itidem, quòd temporale Elementale eſſet imago cœleſtis, & quòd illud etiam ad exemplar ævialis eſſet formatum: ita, ut Icones & actiones mundi obſcurioris habent ſuas ſimilitudines Ideales in & à cœlo lucidiori cœleſti; & mundi Stellaris imagines & actiones fuerunt prius in cœlo intellectuali & Angelico depictæ ſeu delineatæ: atque illius itidem Icones ſuam ſortiti ſunt originem à radicali exemplari, ſeu principio in Archetypo exiſtente. Concludo igitur, quòd tā Theologi, quàm Philoſophi myſtici conveniunt in hoc, videlicet

Digitized by Google

delicet quòd Deus numero ternario, qui eſt primus numerus impar pro progreſſione Arithmetica gaudeat. Nam nos Chriſtiani perſonarum Trinitatem in unitate veneramur. Et Ariſtoteles dicit, quòd naturali quodam inſtinctu, ipſum Deum ſecundum numerum ternarium revereri inſtruamur. Nec in conſultè eſt hoc dictum, cùm in mundo Ideali eſſent tres proprietates ab unitate extractæ (ut ſupra probavimus) ad cujus exemplar mundus realis erat tum poſteà fabricatus, ita ut Trinitas in Divinitate erat radix totius poſitionis mundi formalis. Nam per radicem 3. mundus intellectualis & Angelicus erat deſignatus, pèr quadratum 9. mundus cœleſtis, & per Cubum 27. ille Elementaris, quemadmodum ex prædicta Platonis doctrina elicere poſſumus. Ad Rabbinorum verò & Cabaliſtarum opiniones quod ſpectat, ipſi quantitativas iſtius ternarij proportiones aliter conſiderarunt. Nam Cubus radicis 3. conſiſtit ex tribus 9. ſeu numeris novenarijs: ita quidem iſta tria 9 capiunt, eaque ordine Arithmetico ſic conjungunt 9.9.9. quæ conſtituunt (999) nongēta nonaginta novē, ita, ut ſecundum normā Arithmeticā primū novem verſus dextram ſit ſimplex digitus ſeu numerus digitalis, qui ratione ſuæ ſimplicitatis, formalitatis & eſſentialitatis, attribuitur novem Angelorum ordinibus, qui pertinent ad mundum intellectualem: at (9) novem in medio conſiſtens videtur ex uno latere magis participare de forma ſeu ſimplicitate, & ex altero de materia: Atque ob iſtam rationem illum novem orbibus ſeu ſphæris cœli ſtellaris attribuunt: Tertius (9) novenarius, qui loco centenorum diſponitur importat profundiorem & magis materialem compoſitionem, quæ ad mundum Elementarem ſpectat: qui omnes numeri atque etiam mundi regiones tandem in homine terminantur; qui eſt quaſi meatus ſecundum imaginem unitatis ab ipſis elementaribus ad res cœleſtes, & ab illis ad res intellectuales. Denique ſi unitas, in qua Leucippus Philoſophus ſummum collocabat bonum, ſit prædictis tribus novenarijs addita, numerum completé millenarium, qui eſt cubus ad 10. & finis omnium numerorum ſecundum Hebræorum Calculationem, conſtituet. Etiam quadratum radicis 3. quod eſt 9. additione Aleph, quod eſt 1. producit denarium numerum, ultra quem (ut Ariſtoteles ait) nemo unquam invenit numerum. Ad prædicti ergo typi exemplar lux antiqua ſeu Moyſaica fecit fructuum & bonorum, à terra exurgentium, partitionem in partes tres dividi, quarum numerum centenarium, ut pote magis materialem & groſſum Laicis & profanis, decimas Eccleſiæ & Preſbyteris, ac denique unitatem ſive partem decimam pro Deo aſſignavit, qui ut eſt omnia, ita quidem non eſt niſi unum. Sed ad propoſitum. Cabaliſtæ adoptaverunt nomen ſui Angeli, quem ad animam mundi cum Platonicis referunt, ad triplicitatem iſtam ternariam ſeu formalem proportionem; nempe 999. inde arguendo radicalem, quadratam & cubicam extenſionem ſive formæ divinæ in profunditate materiæ emanationem: & conſequenter demonſtratur, ipſam eſſe Alpha & Omega, vivificatorem omnium, qui omnibus eſt præſens & per omnia penetrat. Nam literæ ſeu Elementa vocabuli Mitattron Sarhapanim, quod ſignificat principem facierum (qui ſumitur pro anima mundi) ſecundum Calculationem Hebræorum aſcendunt ad 999. atque ideò hoc nomen cum literis ejuſdem hunc numerum importat, ſed tamen nihilominus cum iſta conſideratione, quòd vocabuli Etymologia per interpretationem ſignificat DONVM DEI. Nam quod, obſecro, donum impertire majus potuit Deus creaturis ſuis potentialibus & generaliter univerſo mundo, quàm æternum ſuæ ſapientiæ ſpiritum, vel ſuum primogenitum, ut mediante ejus præſentia eſſentiali ex nihilo quaſi aliquid efficeretur, & ut aquarum deformitatem & inanitatem deponendo & reducendo eorum potentiam in actum, & dividendo eas in cœlum & terram, pulchræ & ſpecioſæ redderentur, & exiſtētiâ, eſſentiâ & vitali facultate præſervarentur. Hoc erat ergo verum & Catholicum Dei Donum, cujus incorrupti- Sap 12.1.
bilis natura in eſt omni rei, ut eam præſer- Sap.1.
vet; & implet omnia, ut creaturis nun- Sap.7.
quam deſit: &, quemadmodum hic ſpiritus eſt omni re mobilior, ita operatur omnia in omnibus, juxta voluntatem illius unitatis, quæ illud emiſit. Hac ergo de cauſa & reſpectu ipſius officij ac quatenus erat ſpiritus emiſſus, haud immeritò & non ſine bona conſideratione erat hoc nomen Angeli Catholici teſte Scripturâ ei impoſitum. Poſſumus etiam aliter demonſtrare, mundum ipſum atque animam ipſius eſſe ſecundum Archetypi imaginem creatam hoc modo.

Deus........1 *Lux.*

Cœlum......3 *Sphæra æqualitatis.*

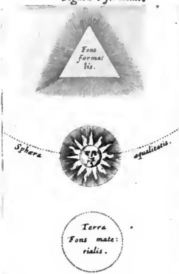
Terra.......2. *Tenebræ,*

In qua demonſtratione contemplari liceat, quomodò ex 1, quæ erat lux, in qua non ſunt tenebræ ullæ, exſurgeret 2, qui ante lucis apparitionem erat, quoad nos, te-

nebræ ſeu tenebroſum Chaos ſeu abyſſus ita dictum, quoniam tenebræ nondum ad aquas informandas effulſerunt: Inter iſta duo extrema interponuntur 3, tanquam pacifica & charitate plena unitas, quæ eſt medium amabile, duo extrema, nimirum lucem & tenebras, in amicitiam perpetuam conjungendi, ſeu ſpiritus divinus amoris & concordiæ, qui reſidens in medio inter duo illa principia, tam ſitu, quàm conditione extrema, unit & conjungit divinum formalem ignem cum humida materiali natura ſeu tenebrarum ſpiritu: ita, ut duæ illæ naturæ olim oppoſitæ, maneant in una ſympathetica concordantia, atque ideò formalis iſte ternarius vocatur ligamentum Elementorum, litem & amicitiam concordiæ vinculis connectens.

Excellens iſta animæ mundanæ harmonia aliter à me quàm aptiſſimé mediantibus duabus figuris Pyramidalibus eſt explanata, quarum una eſt formalis, altera materialis. Baſis formalis Pyramidis, eſt divinæ lucis fonti contigua, & denotat iſta Pyramis lucidam emanationem ſpiritus omnia informantis & vivificantis, à fonte lucido in exiſtentiam ſeu materiam informem mundi, ita, ut ejus conus penetret uſque ad centrū tenebroſæ terræ ſeu abyſſi. E regione baſis Pyramidis materialis ſeu aqueæ loco eſt diametri terræ, qui ab ortu in occaſum tranſit per terræ centrum quaſi loco à baſi formali oppoſitiſſimo & remotiſſimo: ejus verò conus aſcendit uſque ad centrum baſis Pyramidis formalis: uti hic depictum habetis.

Figura Pyramidis.

Iam verò, ubi interſectio facta eſt in medio inter ambas Pyramides, delineavi arcum circuli: quoniam portiones tam formalis, quàm materialis Pyramidis ſunt in interſectionis puncto æquales. Ego igitur juxta Platonicorum opinionem voco Sphæram ſeu orbem per iſtam interſectionem tranſeuntem, Sphæram æqualitatis, atque in alio reſpectu Sphæram animæ, quæ poſitionem ſuam habet directé in medietate cœli ſtellaris, quod propter iſtam rationem dicitur æther ſeu igneus aër: ac ſiquis diceret, æqualis portio ſpiritus aquarum & formalis ignis à Deo luminis Patre deſcendentis, ut dictum eſt, atque ideò, ut in præcedente demonſtratione collocavi 3, In centro ſeu medio lineæ, nempe inter divinæ lucis unitatem 1 & tenebroſum Chaos, vel deformem & confuſam diadem (a) Ita in mundo erat corpus ſpirituale Solis viſibilis iſtius mundi Typici collocatum: in quo Sol inviſibilis & increatus, mundi Archetypici poſuit Tabernaculum ſuum, atque ob iſtam cauſam à Platonicis Sphæra animæ ritè dictitatur. Et certé ab effectu invenimus, quòd omnis vivificatio procedat potenter ab influentia Solari. Porro tam in reſpectu pulchritudinis eminentis creaturæ illius, quàm actus vivificantis ejuſdem liquidò conſtat, quòd benedictis divinæ lucis ſcintillis abundet. Iterum experientia quotidiana docet etiam ruſticum & agricolam, quòd ſit organum lucidiſſimum, per quod & à quo ipſe, qui vivificat omnia benignitatis ſuæ effectus ſeu divinum vitæ nectar in inferiora quotidie effundit atque diſtillat. Iam verò, quòd iſta concordantia vitæ perfectiſſima & excellentiſſima maneat & ſedem ſuam habeat in medietate lineæ & quaſi Chordæ extenſæ ab unitate, ſeu centro baſis formalis ad dualitatem ſeu centrum baſis materialis: ac ſi eſſet Monochordi mundi Symphoniaci Chorda, per conſonantias muſicas, ſic probo atque demonſtro. Perfectiſſima conſonantia in Muſica eſt Diapaſon, quippe, quæ ex omnibus alijs propinquius accedit ad naturam ſacræ unitatis. Nam eſt dimidia pars uniſoni, & per conſequens aptiſſimé ſacroſanctæ vitæ emanationi comparatur, quæ ex unitate oritur; atque ideò haud injuria dicitur Idea ſeu imago unitatis, & ut unitas, cùm non ſit niſi unica eſſentia in divinitate, comprehendit tres perſonas, importantes tres Harmoniæ Archetypicæ conſonantias; ita etiam Diapaſon comprehendit ſub ſe ſeu in ſua dimenſione alias duas Muſicæ concordantias, nimirum diapente & Diateſſaron: Iam verò, quòd perfectiſſima illa conſonantia in uniſoni medietate conſiſtat & ſit poſita, & duas ſua poſitione centrali in uniſono concordantias Diapaſon procreet, hoc modo probamus. Accipiatur Barbiton, vel aliquod aliud inſtrumentum muſicum ex Chordis conſiſtens, & percutiatur aliqua

aliqua ipſius Chorda apertè & dabit vocem Catholici ſive univerſalis uniſoni. Nam, ut Chorda eſt unica, ita ſonus erit abſolutè unicus in ſe & ſe habebit, ut Pater conſonantiarum, quarum primogenita & digniſſima erit Diapaſon, quæ ex veotre ſeu centro Vniſoni procreatur hoc modo: Preme Chordam Vniſonam conſtituentem exactè in medietate, & tunc ambæ dimidiæ Chordæ portiones, ſe habebunt in proportione dupla, nimirum ut 2. ad 1. Atque ita Diapaſon perfectiſſima conſonantia ſic producetur. Quod eſt argumentum ſufficiens ad demonſtrandum, quòd perfectio Diapaſontis ſit in ſede Solari, & conſequenter, quòd formalis & viva concordantia totius mundi, quaſi monochordi (cujus ſpiritum refero ad Chordam monochordi) à ſede Dei ad terram uſque extenſa, ſit non aliter in iſto medio & centrali loco, quàm cor, quod eſt ſedes vitæ humanæ: & tamen per radios Solis hæc mundi vita ſeu anima facta eſt Catholica & omnia implet: non aliter, quàm ſanguis vitalis univerſaliter per microcoſmi fabricam mediantibus venis & arterijs ſe expandit. Sed, jam metuo, ne iſtum punctum, nempe ad probandam animam mundi, ſim nimium proſecutus, quare illum relinquo, ut poſſim, ſubjecto præ manibus habito, propinquiùs accedere, atque eò magis, quoniam libro quarto ſectionis primæ, ubi tranſlationem iſtam D. Hieronimi ſuſtinui eſſe veram, videlicet: DEVS POSVIT TABERNACVLVM SVVM IN SOLE, myſterium Solare plenius pertractavi, jam verò ad ſecundam Philoſophorum opinionem procedam. Antiqui Philoſophi, Democritus, Orpheus, cum Pythagoricis aſſeverârunt, omnia eſſe Dijs plena: at omnes hos Deos ad unicum ſummum Iovem referunt: ubi per Deos, divinas virtutes omnibus rebus iufuſas intendunt, quas Zoroaſter vocavit divinos Illices, & Synefius Epiſcopus Symbolicas illecebras; alij eas vocant animas, alij ſortes, in quibus virtutes rerum dependent. In quibus videntur non multum errare, præterquam, quòd eſſentiam divinam in diverſitates Deorum diſtinguunt: attamen in eo ſe ipſos excuſare & ab hoc errore purgare apparent, quòd omnes illos Deos ad Iovem unicum referant: qua quidem relatione continuitatem & indiviſibilitatem animæ cum divinitate agnoſcere videntur. Conveniunt ergo cum ſcripturis in eo, quòd divinam eſſentiam ineſſe omni rei fateantur Platonici & omnes illi Philoſophi, qui cum eorum opinione participant. in omni re cum Orpheo & Democrito conſentiunt, niſi in eo, quòd illi ſpiritum hunc divinum animam mundi vocant; hi Iovem eſſe dixerunt, & quòd hi virtutes creaturas poſſidentes Deos dictitant; illi eas animas peculiares nominant, quæ relationẽ continuam habent cum anima mundi: Haud aliter & in eodem ſenſu ſcripturæ Sap.12 1 dicunt, quòd Spiritus Dei incorruptibilis inſit omni rei.

Concludo igitur, quòd, cùm anima mundi habeat pro ſuo interno ſplendidam unitatis æternæ emanationem, & pro ſuo externo ſubtilem Catholicum aqoarum ſpiritum ſeu naturam humidam, quæ ei loco humidi vehiculi ſeu organi materialis inſervit, in quo & per quod ſpiritualiter ubique & in omni re operatur, agnoſcere debemus, quòd ſit quædam contrarietatis ſpecies etiam in ipſa anima Catholica mundi, ſine qua nulla foret actio & paſſio in anima creata. At quatenus ipſa eſt creata ex anima lucida ſeu natura activa increata, quæ tendit ad Deificationem & exaltationem Spiritus creati, ſi ipſi adhæreat: & ex creato paſſivo ſpiritu, qui eſt ſoboles obſcuræ & tenebroſæ abyſſi ſeu Chaos, & ideò ad tenebrarum naturam movendam facile inclinatur. Non eſt mirum, ſi ratione variæ ſpiritus iſtius conditionis ei ad ſint quandoque paſſiones bonæ, & quandoque paſſiones malæ, quæ non modò in cœlis & in terra macrocoſmi & creaturarum tam cœleſtium, quàm Elementarium ejuſdem, ſive ſint animalia ſive vegetabilia & mineralia, ſed etiam in mundo minori, qui eſt homo more oppoſito ſeu contrario operantur: Quemadmodum in primo capite libri hujus ſectionis ſequenti declarabitur. Sed inprimis operæ pretium exiſtimo, verum myſterium animæ peculiaris microcoſmi enodare atque enucleare: ac tum poſteà oſtendere, quomodò omnes aliæ creaturarum tam animalium, quàm vegetabilium & mineralium animæ à Catholica iſta mundi majoris anima procedant & deriventur, ac in ſuo vitæ ſtatu ab illa præſerventur & multiplicentur: Quoniã hoc dubium à præſtantioribus Philoſophis nondum eſt plenè & lucidè ad hunc uſque diem diſceptatum: & per conſequens diſcurſus iſte meus non debet etiam ab hujus ætatis doctiſſimis parvi fieri aut leviter & negligenter inſpici.

CAPVT. V.

Quomodo omnes animæ particulares à Catholica illa mundi anima non modò procedere, ſed & ſuas in ea & ex ea habere præſervationes & multiplicationes dicantur, & primùm cum anima creaturæ nobiliſſimæ, nimirum hominis, incipiam.

HErmes, dictus Mercurius Triſmegiſtus, Pim.1. conſulté ſatis dixit, quòd mundus eſſet factus ad ſimilitudinem ſeu typum Dei. Quare, ut unus dicitur Archetypus, ita quidem alter typus dictitatur. ob iſtam ergo rationem alibi aſſerit: Pim.8. Scio mundum à Deo atque in Deo; hominem verò à mundo & in mundo conſiſtere; principium autem comprehenſioque omnium Deus. Pim.9. Atque iterum ſic: Deus eſt Coſmi ſeu mundi Pater, Coſmus verò eorum, quæ in Coſmo, & Coſmus quidem Filius Dei & jure Coſmus appellatus eſt, quia omnia varietate generationis exornat, nec non indeſinenti vitæ operatione perpetua neceſſitatis celeritate Elementorum commiſſione, ordine genitorum: Coſmus, quæcunque ab ipſa origine ſuſcepit à Deo, perpetuò ſervat &c: In quibus non videtur ipſe à paginæ divinæ ſenſu diſcrepare: Quoniam ibi invenimus, quòd Deus in principio creaverit mundum ex materia informi, & quòd naturam mundi humidam ſeu cœlos mediante ſuo ſpiritu vivifico adornaverit, & quòd ab inſpiratione ejuſdem Spiritus vitæ in mundo mundus & omnes creaturæ ejuſdem fuerint animatæ, & quòd illæ creaturæ accipiant ab Elementis mundi ſubſtantialibus ſuam exiſtentiam materialem: ita, ut quemadmodùm Deus per effuſionem ſpiritus ſui vivificantis & omnia operantis in mundum fecit humidam & paſſivam ejuſdem naturam operari; & ille ſpiritus mundanus ſic animatus; quippe cujus vis divina in totum & in qualibet ejus parte effunditur cum natura ſua interna naturante; haud injuria nuncupatur anima univerſalis: ita ſine ulreriore dubitatione quælibet anima particularis in vaſta machinæ mundanæ cavitate procedit, ſeu procreatur, dependet, ſeu præſervatur & mulriplicatur ab & in anima iſta Catholica; utpote, cu- Act.17. jus eſt, teſte Scriptura, inſpirare & vivificare omnia, & , ut alibi habetur, dare vitam, inſpirationem & omnia. Quare non modo Microcoſmus, ſed etiam Macrocoſmus in eo vivunt, moventur & exiſtunt. Nec mirum, ſi vobis Peripateticis aſſero, omnes peculiares animas conſiſtere in illa mundi Catholica: haud aliter, quàm omnes radij Solares ſunt in Sole: cùm veſtrum ſit axioma pro certo ſtatutum, quòd totum comprehendat ſuas partes: Vnde ſequitur, quòd quælibet pars particularis ſuam hauriat exiſtentiam à fonre totius: Sed Catholicus materialis mundi Spiritus inactuatur & informatur à Catholico æterno Spiritu omnia creante & vivificanre, qui in ſua eſſentia eſt indiviſibilis. Quare, ut ab immenſo vitæ fonte vitæ influentiæ ſub forma infinitorum radiorũ inviſibilis unius Solis expiratæ creaturis infinitis actualiter emittuntur, ut mediantibus ijs vivant & informentur: ita quidem hi vitæ radij non minus ſunt continui & indiviſibiles à fonte vitæ ſeu ſpirituali & inviſibili Sole, quàm radij Solares à Sole viſibili diſcerni aut ſeparari queant. Neque erat ſufficiens, ut Adam indueret corpus microcoſmicum, videlicet maſſam Argillaceam ſeu terream pro portione ſua materiali ſeu elementali, niſi ſpiritus iſte divinus à Deo in mundum emiſſus ſuæ divinitatis portionem, nimirum vitæ ſpiraculum, in illud non inſpiraſſet, quo mediante, movebat, vivebat & in ſtatu humano exiſtebat. atque ideo Hermes haud inconſultè dixit, quòd mundus eſſet imago Dei, & homo imago mundi. Nam, ut Deus aqueum mundi ſpirirum ſuo afflatu vitæ vivificabat; ita ille vitæ ſpiritus, qui eſt unica eſſentia indiviſibilis cum Patre, in mundum emiſſus, univerſalemque ejuſdem ſpiritum implens, non modò hominem, ſed etiam omnem aliam creaturam animalem, vegetabilem & mineralem vivificat, præſervat & mulriplicare facit. Nam (teſte Salomone) Spiritus Sap.12.1. Dei incorruptibilis ineſt omni rei. Hoc igitur in loco ſeu ordine priori ſagaciter conſiderato procede ſic.

Specierum ſuper terram varietas ab actu creationis procedebat, quando Verbum FIAT erat editum, & immediatè voluntas locutoris à ſua ſapientia ſeu verbo in Spiritu Sancto erat peracta. Sunt autem nonnulli viri conſulti, qui putant, quòd omnes creaturarum ſpecies ſeu genera per literas 22. Hebræorum & in ijs eſſent expreſſæ & idealiter quaſi depictæ; non dico illas externas, quæ vulgariter imprimuntur aut atramento vel arte deſcribuntur, quæ ſunt mera umbra reſpectu aliarum, ſed igneæ, formales, lucidæ & ſpirituales, quæ in tenebroſa abyſſi ſeu hylæ facie ſeu ſuperficie igneo æterni locutoris verbo in principio ſunt ſculptæ ſeu depictæ: Vnde originaliter Elementa quaſi Hylementa ſunt dictæ, quatenus nimirum in obſcuro Chaos ſive hylæ Cartba ſeu ſuperficie ſunt deſcripta ſecundum ſenſum & voluntatem Creatoris: ac ſi verbum Creationis Typicæ myſteria à Deo Patre recipiens ea typicè & ſecundum

eundum exemplar Archetypicum Chara-
cteribus formalis ignis vivis delineaverit:
Lingua autem, quæ ex ijs eſt formata, lin-
gua hinc inde ſancta appellatur à pluribus
hujus ſeculi Rabbinis ſermone ſuperficiali
decantata; à paucis verò eſſentialiter intel-
lecta: & tamen earum cognitio vera haud
minimi apud ſapientes in vera tam myſte-
riorum ſacrorum, quàm Cabaliſticorum
abſtruſorum enucleatione exiſtit momen-
ti. Sed, ut procedam, Iuxta divini verbi
& Characterum ejuſdem formalium teno-
rem, quorum effectus tranſeunt ſine ulla
alteratione mundum, quælibet in iſto mun-
do ſpecies, ſeu quodlibet rerum genus, erat
creatum, atque iterum quodlibet indivi-
duum cujuſlibet ſpeciei, & quælibet ſpecies
cujuſlibet generis, fuerunt factæ ab invi-
cem tam in figura & proportione, quàm
conditione ſeu proprietate diſtinctæ & di-
verſæ. Iam verò, ut ſuperius dixi, quòd iſte
Domini ſpiritus ſeu Verbum, exiſtens in ſe
unicus & idem in eſſentia, ſed in proprie-
tate multiplex, efficeret voluntatem ſui Pa-
tris in Creando res tam differentes, ita qui-
dem continuat & præſervat omnes has ſpe-
cies ſeu genera per generationem & multi-
plicationem in ſuis ſtatibus ſucceſſivis, &
omnium earundem individua per totum
ſuæ exiſtētiæ tempus, mediante tam æthe-
reo, quàm Elementari nutrimento, ſuſten-
tat: quod quidem alimentum ſpirituale
deſcendit à cœlo ad nutriendos ſpiritus cu-
juſlibet individui ſecundum ſuam ſpeciem.
Nam intelligere debetis, quòd, ut anima
mundi eſt anima generalis omnibus, ita
quidem aër factus eſt aurei ipſius Theſauri
ſive pabuli ſpiritualis ciſta ſeu arca, quod,
dum occultè & more vaporis inviſibilis à
cœlo in aërem deſcendit, implet & ſuſten-
tat omnia: unde, quatenus in aëre aperto
natat, tam aptum eſt ad ſuſtinendam &
multiplicandam vitam ſerpentis, quàm il-
lam hominis, avis, piſcis vel arboris &c.
Nam, ut primùm magnetica creaturæ vis
(quæ omni momento refectionem & ali-
mentum ab iſto Nectare ſeu pane cœleſti
appetit,) proportionem debitam iſtius ſpi-
ritus ſeu naturæ Catholicæ attraxerit & in-
troduxerit, generalem ſuæ conditionis ſta-
tum relinquit, & ſpecificam Creaturæ diſ-
poſitionem induit, hoc eſt, juxta individui
naturam, quæ illud recipit, operatur & in
eam ſe convertit; nimirum in cane cani-
nam proprietatem & eſſentiam, in cœlo il-
lam cœli, in homine humanam, in quercu
quercinam, in tritico triticeam &c: ſibi
aſſumit naturam: & conſequenter eſt in
cauſa, quòd ſpiritus cujuſlibet creaturæ in
eo nutritur & ſuſtinetur. Nam, hoc erat
mandatum Creatoris, quòd, quo ſpiritu
creatura juxta conditionem ſuam in crea-
tionis inſtanti eſſet creata, eodem etiam ſi-
ve in nutrimento ſive in aëre ſuſtineretur,
Novum lumen Chym. præſervaretur & multiplicaretur. Hinc di-
cit Philoſophus fide dignus: Eſt in aëre oc-
cultus vitæ cibus. Quo innuere videtur,
quòd cibus Quinteſſentialis, quem crea-
tura à Catholico vitæ ſpiritu in iſto mundo
recipit, ordinatione divina ubique in aëre
pendeat, & volet, ut ſemper ſit paratus pro
cibo vitæ creaturarum elementatarum ſpi-
ritualis ſupplemento. Hinc ſcripturæ: Deus
dat vitam & inſpirationem & omnia: &,
quòd vivificat omnia: Et, quòd viſitatio Act 17.25. Iob.10.12.
ejus conſervet ſpiritum: &, quòd vita adſit
benignitate Iehovæ: Et, quòd vitæ fons
penes eum ſit: Sed iſtud Propheta alibi lu-
culentius: Deo dante Creaturis colligunt, Pſalm.30.6.
aperiente manum ſuam ſatiantur bono, abſ- Pſalm. 36.10.
condente faciem ſuam conturbantur; re- Pſalm.104.
cipiente ſpiritum eorum expirant; emit-
tente ſpiritum ſuum recreantur. Et Chri-
ſtus ait in Oratione Dominica: Panem no-
ſtrum Super ſubſtantialem da nobis hodie,
ut Hieronymus interpretatur. Et Salvator Iohan.6.
idem alibi: Pater veſter vobis de cœlo dat
panem verum: Panis enim verus eſt, qui
de cœlo deſcendit & dat vitam mundo.
Sed ſat ſcio à nonnullis adverſus me allega-
tum fore, quòd panis iſte hoc in loco in-
tenditur pro pane ſpirituali, & non pro ma-
teriali nutrimento. Concedo ego, quòd in
hoc haud inconſultè loquantur & arguant.
Nam cibus iſte eſt ſpiritualis, atque ob iſtā
rationem reſervatur pro creaturæ corde &
arterijs, & nihil in ſe eſt, quàm pura vita:
Nonne dicit ſalvator, quòd non ſolo pane Matth.4.
vivat homo, ſed omni Verbo, quod pro-
cedit ab ore Dei? At ſermo iſte intellige- Deutel.8.3.
batur de Manna illa Moyſaica, qua median-
te Iſraëlitæ fuerunt in deſerto nutriti. Et
Apoſtolus vocat illud alimentum, & Pe-
tram ſpiritualem, quæ erat Chriſtus. Et 2.Cor.11.
ideò dixit Petra illa ſpiritualis: Ego ſum Ioh.8.
panis vitæ. In hoc ergo verbo ſolummodò Ioh.1.
& in nulla alia re, eſt ſolùm hoc verbum
in alimento, quod nutrit & ſuſtentat & non
alimenti externum. Nam in hoc verbo in-
eſt & erat vita. Hinc dictum eſt à Moyſe Gen.1.
poſt creaturarum creationem: & vidit,
quòd omnia, quæ creavit, eſſent bona, hoc
eſt, non inania & vacua, ſed eſſentia divi-
nitatis plena. Hinc ergo omnis creatura
dicta eſt bona participativè, quoniam par-
ticipat de illo ſpiritu, qui ſolus eſt Bonum
& Bonitas. Remetiar ego, quid nonnulli
ex Philoſophis Ethnicis dixerint de hac re,
qui (in Chriſtianorum dedecus ſit dictum)
profundiorem habuerunt in divinis myſte-
rijs inſpectionem, quam plurimi iſtius æta-
tis doctores, qui Chriſtianorum nomine
inſigniti majores videntur, ut pote in ve-
ris Chriſtiani fundamentis ſteriles, quàm
rei veritate ſunt. Vnde & aptiores ratione
ſuæ inſcitiæ redduntur, ea omnia, quæ à
Philoſophis Antiquioribus ſunt prodita,
condemnare, ipſoſque pro reprobatis &
damnationi adjudicatis habere, ſermonis
profectò Apoſtoli immemores, quo do- Act.17.
centur, quòd omnes homines ſint ex divi-
na generatione. Sed ad propoſitum. Zeno Zeno.

Philoſophus animam humanam ignem naturalem; & Prometheus, ignem cœleſtem homines vitâ ditantem vocarunt. Et quoniam iſte Prometheus traditus eſt, poſſeſſionem ignis iſtius habuiſſe, ideò à Poëtis fingitur, ipſum pro ſurreptitia ſua ignis iſtius é cœlo ablatione graviter à Iove fuiſſe punitum.

Prometheus.

At Hermes illam ignem verbi humidæ naturæ adhærentem vocat. Et Zoroaſter atque Heraclitus dicunt, illam fuiſſe ignem inviſibilem, mediante quo omnis generatio & multiplicatio ſolet fieri. Cùm ergo ignis ille vitæ nunquam moriturus ſit in Creatura animali, neceſſe eſt, ut pro conſervatione & multiplicatione illius à ſuo ſimili in aëre omni temporis momento nutriatur: quod, ni fiat, neceſſe eſt, ut vita creaturæ evaneſcat, atque ita Creatura pereat.

Hermes.
Zoroaſter.
Heraclitus.

Atque hoc eſt illud, quod Parmenides videtur intimare, ubi ait: Natura ſuâ naturâ lætatur.

Parmenides.

Hanc ob cauſam ignea vitæ virtus ſuam poſitionem habens in cordis creaturæ centro, cum gaudio, delectatione & appetitu inſigni per magneticam quandam proprietatem ſuum ſimile ex aëre mediante inſpiratione attrahit. Nam (ut dixi) occultus vitæ cibus ſeu alimentum eſt in aëre. Hæc ergo eſt ratio, quòd Author quidam anonimos optimè in myſterijs Dei & naturæ verſatus hoc dicat. O natura cœleſtis veritatis naturas multiplicans! O natura fortis! Natura vincens & ſuperans ſuaſque naturas gaudere faciens! Quibus arguit, quòd adjumento & viſitatione iſtius naturæ cœleſtis, ſpiritus vitales & flammæ ijs incluſæ creſcant & multiplicentur. Nam hujuſce virtute non modò vita, ſed & fructus generationis procedunt & more infinito producuntur. Inferimus ex his, quæ jam dicta ſunt, quòd aër Elementaris ſit influentijs vitæ, vegetationis, multiplicationis & formalibus ſeminibus plenus: quatenus ipſe eſt arca Dei Theſauraria, divinis radijs & donis cœleſtibus locuples & exuberans. Nec ſpectat iſta mea aſſertio ad regnum ſolummodò animale compoſitionis, ſed etiam ad illud vegetabilium: nam hoc ipſiſſimo ſpiritu vegetant, hocque multiplicant in infinitum, & ſuam exiſtentiam habent. Nam ego ſum ipſe ocularis teſtis, atque etiam poſſum, ſi opus eſt, demonſtrare, quòd ſpiritus tritici vegetabilis, in quo ſecretus ſpiritus habitat ſit purus ſal volatilis, qui nihil eſt aliud, quàm aër ſpecifici ſeu tritici eſſentificatus. iſte ſal volatilis eſt liquor unctuoſus, tam albus & clarus, ut Chriſtallus, cujus nihilominus internum igne vegetabili repletur, quo mediante in infinitum multiplicatur. Nam iſte ignis formalis eſt vis quædam Magnetica, per quam ſibi ſimilis vitæ & vegetationis exuberanter ex radijs Solis, qui eſt arca Dei Theſauraria vitæ, & vegetationis, mediante vehiculo aëreo extrahitur. Percepi ergo, ſpiritum iſtum vegetabilem à ſuis ligamentis Elementaribus liberum, & in liquoris lympidiſſimi formam redactum, radiorum ſolis formalium adeò cupidum & tantâ ſympathiâ appetentem, quòd ipſe ſolaribus radijs per ſpatium trium horarum expoſitus, tantam ſibi tincturam ſolarem ſive formalem ad ſe attraxerit, ut ab albicante & Criſtallino colore in rubinum ſanguineum eſſet factus. Quo experimento facillimé revelabatur formalis tam animalium, quàm vegetabilium multiplicandi ratio. Nam, hæc eſt ratio, quòd granum Tritici in infinitum quaſi multiplicatur. Præterea nullus verus & peritus Philoſophus ignorare poteſt, quòd nitroſa illa cujuſlibet rei natura, quæ non eſt niſi aër, qui virtute ſecreti illius ſpiritus, qui eam inhabitat, tam aërem, quàm formam cœleſtem ad ſe attrahit: quoniam formalis actus non niſi per medium ſeu vehiculum aëreum in creaturam queat inſpirari. Atque hæc eſt etiam ratio, quod tam quantitativa creaturæ ſubſtantia reſpectu aerei vehiculi, quàm formalis eſſentia creaturæ augeatur indies, atque incrementum ſuum habeat: Vnde patet, quòd ab illo eodem ſpiritu tam vegetatio, quàm multiplicatio oriatur. His ergo cum diligentia perceptis, ratio in promptu erit, quomodo Chyloſus humor albicans in rubicundum ſanguinis colorem ſit exaltatione tranſmutatus, atque etiam modus vegetationis & multiplicationis in animalibus atque multiplicationis ſeu incrementi per viam generationis animaſium. Sed, quoniam in primo Anatomiæ meæ tractatu, ubi de Tritici ſeu Panis Anatomia ſermonem ſatis amplum de admirabilibus ſpiritus iſtius vegetabilis proprietatibus feci, ideò plura hoc in loco de ipſis non loquar, ſed ad animæ microcoſmicæ myſterium me convertam. Spiritus vitæ erat taliter à Deo in hominem terreum inſpiratus, ut ſubitò maſſa in creaturam animalem eſſet redactus: Haud aliter, quàm cùm Ruach-Elohim aquas inſpiraſſet, ipſæ erant immediaté animatæ, vivificatæ & in mundi magni imaginem formatæ: ob quam rationem Platonici eum vocarunt magnum animal: Sed, ut mundus erat factus ad imaginem Dei, antequam homo erat creatus, & tum poſteà ipſe homo virtute ejuſdem ſpiritus erat in mundo ad exemplar verbi vitæ ſeu ſpiritus prædicti imaginem formatus: ita conſiderare debemus, quòd homo habeat modum vivificationis, ſuſtentationis, præſervationis atque multiplicationis ſuæ ab anima mundi & Elementis ejuſdem. Quare Hermes, haud indiſcreté deſcenſum & ingreſſionem ſpiritus mundi vivificantis in corpus humanum hoc modò deſcribit: Aër, ait, eſt in corpore, anima in aëre, mens in anima, in mente Verbum; verbum autem eſt eorum omnium Pater. Quibus arguit diſtinctionem illam à me anteà relatam, quæ eſt inter mentem, animam & ſpiritum, oſtenditque, quòd ſummum animæ myſte-

Pim. 10.

rium

rium ſit mens, Pater & Verbum. Porro eti-
am concludere videtur, quòd verbum ſit
imago Dei, mens Verbi, anima mentis, aër
animæ & corpus aëris. Quo diſcernere poſ-
ſumus admirabile illud ligamentū & nexū
quē membra mundi habeant inter ſe, atque
etiā declaratur, quod prior Elemētaris ma-
teriæ portio ſit aër, & quòd purior in aëre
ſublimitas ſit forma vitalis ſeu anima, cujus
caput eſt mēs divina, cujus radix eſt verbū,
in quo erat vita. Quare patet, quòd mens
illa in anima accipiatur pro ſpiritu ſapien-
Eccleſ. 1. tiæ, utpote cujus fons eſt Verbū Dei, ut te-
ſtatur Syriachus, quippe, quæ implet & vivi-
ficat omnia. Eſt enim in eo, teſte Davide,
omnis virtus cœlorū, & per conſequens vis
informandi, generandi, vivificādi, vegetan-
di & multiplicandi. Ac ſi ego cum Hermete
dicerē, quòd lucidus & æternus Dei ſpiritus
in ſpiritu Quinteſſentiali ſeu Æthereo fa-
ciat animā in aëre, eamque introducit me-
diante vehiculo aëreo in corpus humanū, in
Pim. 10. quo producit effectus vivificationis & mul-
tiplicationis ſpeciei. Quare alibi dicit: A-
nima hominis in hunc vehitur modū: Mens
in ratione, ratio in anima, anima in ſpiritu
& ſpiritus in corpore: Spiritus per venas ar-
teriaſque ſanguinēque diffuſus animal un-
dique ciet &c: Debemus igitur imaginari,
quòd aër, qui per inſpirationē attrahitur ad
cor ſit iſtiuſmodi divini vitæ Theſauri ple-
nus, qui ad cor humanū in ſuo vehiculo per
inſpirationē introductus ſemper ſuū ſimile
ad ſe virtute quadā Sympathetica attrahere
non deſinit. Nā natura lætatur & gaudet in
ſui ſimilis præſentia, uti diximus: atque ite-
Pſal. 123. rum, quòd cor ſit pretioſum theſauri vitalis
ſacrarium, agnoſcere videtur David in iſtis:
Cor tuū, inquit, cuſtodi ſupra omnē obſer-
vationē: quia ab eo procedunt actiones vi-
tæ. Modus atque inſtrumenta, per quæ ſpi-
ritus ille more Sympathetico attrahit, &
poſt attractionē illud aëreum vehiculum,
quòd eſt ſuperfluū expellit, ſunt hujuſmodi.

Cùm ſine vitæ & generationis ſcintillis,
quæ in aëre occulto modo natant, nemo
mortalium; imò verò nulla creatura tū mo-
mēto temporis vivere aut durare poſſit, ne-
ceſſe eſt, ut ipſæ aſſiduè & quolibet minuti
ſpatio à creatura attrahantur & per inſpira-
tionē introducantur. Nam ſine iſto actu ſa-
lutari & effectu ejuſdem, neceſſe eſt, ut ani-
mal immediatè præfocetur. Nam per ſup-
preſſionē & deprivationē aëris anima in in-
ſtanti à ſuo actu ſeu operatione vivificante
ceſſabit, ut pote, quæ eſt nihil aliud, quàm
æternæ lucis in anima mundana actus: Nā
conflatur anima, ut dictum eſt, ex lucida di-
vinitatis emanantis virtute & ſubtili humi-
da natura mundi, quarum prior calidū inna-
tum, poſterior humidū radicale creaturis
aſſignat, atque ideò duplex iſta virtus aſſi-
dua ſeu continua aëris inſpiratione renova-
tur ac multiplicatur. Hic ergo ſpiritus ani-
malis & conſequenter hominis per inſpira-
tionē attrahitur in lævū cordis Thalamum,
ſeu ventriculū rectarum fibrarū cordis con-
tractione, in quo actu fibræ transverſæ &
obliquæ relaxabuntur, unde & cordis re-
gio dilatabitur & aperietur, atque iſta actio
à Medicis vocatur Diaſtole. In tempore
ergo ſeu ſpatio iſtius motionis cor quadam
virtute attractiva aërem cum vitali ſuo the-
ſauro mediante inſpiratione per arteriam
pulmonum venoſam in lævam ipſius regio-
nem introducit, qui Theſaurus tum poſteà
cum pro vivificatione ſeminali generatio-
ne non aliter inſervit ac pro ſpirituali mul-
tiplicatione, tum pro nutritione vitalium
& internorū generationis ſpirituum, quàm
Hepar ſuccum groſſi nutrimenti Chyloſum
ad ſpirituum naturaliū nutrimentum ac in-
crementū ſibi per venas meſaraicas allicere
ſolet: qui naturales ſpiritus ad corporis par-
tium vegetationē & augmentationē à cre-
atore deſtinantur. Iterum poſtquam natura
vitalis iſtum aëreum ſpiritū cùm arcano ſuo
Theſauro acceperit, eumque in Thalamum
cordis lævum, tanquam ſuum bene orna-
tū & ſubtiliter ad aptatū laboratoriū intro-
duxerit, eum cribrare, ſeu Anatomizare,
aperire atque ejus viſcera ſcrutari incipit,
naturamque cœleſtē cum divino ejuſdem
actu, verum (dico) vitæ Theſaurū ſeu invi-
ſibilē vitæ ignem à groſſiori & magis inu-
tili ſuo vehiculo aëreo Alchymiâ divinâ &
admirabili ſeparat, ſalemque quendā ſubti-
lē, volatilē & digniorem aëris portionem,
quæ eſſentiale & immediatū eſt Theſauri
vitalis vehiculū, & quaſi anima æthera in
aëre, ut Hermes dicit, in aortā ſive arteriam
magnam, quaſi ſpirituum vitalium ſacrariū
ſeu myrothecium, includit, atque ſuperfluā
aëris inutilis portionem per expirationē in
inſtanti emittit: & iſta actio expulſiva fi-
brarum in ſubſtantia cordis transverſarum
contractione & rectarū dilatatione fieri ſo-
let. Nam hac actione cor etiā contrahitur
& comprimitur: atque iſta actio à medicis
Syſtole dicitur. Intelligendū eſt aurē, quòd
pro meliori Theſauri iſtius vitæ aurei in ar-
teriali iſto ſacrario præſervatione & com-
prehenſione Deus in Aortæ orificio regioni
cordis ſiniſtræ annexo valvas tres ſemilu-
nares ordinavit, quæ pabuli illius vitalis in-
greſſu aperiuntur, ac tū poſteà immediatè
clauduntur, ne Theſaurus ille incluſus iterū
per eandē portam, qua ingreſſus eſt, egrede-
retur. Propter iſtam igitur rationē valvæ
illæ taliter à Deo efformantur, quòd ab in-
tus aperiantur atque claudantur ab extra,
ita, ut, quemadmodum è regione duæ illæ
valvæ, quæ arteriæ venalis artificio inſerun-
tur, ſunt foris apertæ & intus clauſæ, quæ
ideo Mitrales nuncupantur, quoniam mi-
tris Epiſcoporum ſunt ſimillimæ; atque ho-
rum officium eſt, ut tam aërem inſpiratum
intromittant, quàm ſuperfluum & inutilem
ejus portionem emittant: Vnde patet, quòd
facilis aëri conceditur quaſi Theſauri vitæ
acceſſus in cordis Thalamum, ſed negatur
Theſauro, quem vexit aër, egreſſus.

Iam verò iſtius ſpiritus vitæ actionem & effectus, poſtquam in trunco arteriali ſit ita incluſus, paucis exprimam. Certum eſt, quòd ipſe ſit captivus factus in ejuſdē arteriæ ramis & ſubdiviſis canalibus ſe ipſum per univerſum corpus humanum dilatet. Nam per ramos Arteriæ magnæ, Carotides dictos, portio rectificata ejuſdē jam ſpecificati ſpiritus aſcendit ad cerebrum; per iſtos (inquā) canales & conductus parvulos, pars ſuper cœleſtior iſtius in Chymia naturali extractionis (ut pote quæ eſt dignitate & ſubtilitate cæteris totius vitæ fontis ſuper excellentior & per conſequens mentis divinæ ſcintillis repletior) ſupremā Microcoſmici palatij regionē & quaſi cœlum ipſius Empyreū ſibi pro ſua ſede vēdicat. Huc enim aſcendit radius mentalis in ſuo rationali vehiculo, illumque locū pro ſuo cœlo cœlorū eligit: ſub ea tamē lege & conditione, quòd virtutis & poteſtatis ſuæ radij per omnes Arterij Catholici ramos ſe expandant ſeu extēdant. Propter iſtam igitur rationē omnes medici tam Ethnici, quā Chriſtiani concludunt, quòd actio hominis voluntaria ſuā ſedē ſeu poſirionē habeat in cerebro, quatenus illud eſt facultatis animalis regio: cùm è diverſo aliæ duæ ipſius actiones, nempe illa viralis in corde & naturalis in hepate vidētur eſſe illi animali ſubjectæ, cùm ſint actiones involuntariæ. Atque hæc eſt cauſa, quòd cerebrū ſit rationis atque intellectus ſedes, & quaſi primus in machina microcoſmica motor. Tunc in ſecunda ſerie illa introducti ſpiritus portio, quæ in officina ſeu laboratorio naturæ humanæ purificatur & actioni vitali adaptatur in illos Arteriæ magnæ ramulos vehitur, qui cervicales nominantur: ſuntque arteriæ illæ, quæ aſſignant vitam regioni pectoris. In hoc ergo loco illa ſpiritus portio ſpiritualis illius vivacitatis impreſſionē induit, quæ ad partes vitales & Thoracales attinent: ac etiam in ramis arteriæ Coronariæ dictis ſibi aſſumit ideā internā illorū ſpirituum, quæ ſpectant ad vivificationē cordis: atque ita in cæteris ramis arterialibus, videlicet Humerarijs, Thoracicis, Axillaribus & cæteris cum ſpiritu iſto vivifico, quē comprehendunt. Nam, ut hic ſpiritus erat in libero aëre, ita Catholicus erat & omnē in ſe virtutem habet in potentia & complicité: At quando creaturā aliquam ingreſſus eſt, tunc ſpecificatur & explicité convertit ſe in naturā & conditionē cujuſlibet creaturæ animalis regionis. Ita, ut inviſibilis ille ſpiritus in vehiculo vix perceptibili deliteſcens, & quaſi in tenui aërei ſpiritus ſubſtantia natans, non ſolùm ſe expandit & dilatat ad cujuſlibet membri corporis vivificationem & vitæ ſuſtentationē, ſed etiam ſe ipſum in nubeculā ſpermaticā vix perceptibilem contrahendo (quod accidit, in actu copulationis ſive coitus per certā magneticā virtutē divino amore animato) & totius gignentis impreſſionē jam habēs mirabili & veloci actiune & tranſitu in duo vaſa ſpermatica præparantia arterialia, nimirū dextrū & ſiniſtrum, à quolibet corporis membro, ſed præcipue à tribus principalibus deſcendit: Atque ibi cœleſtus ille ſpiritus igne divino exuberans ad imaginē radicalis Archetypi, (in quo omnia erant prius ſpiritualiter & idealiter delineata & cōplicité comprehenſa, priuſquā explicité, quo ad nos paterent: haud aliter, quàm Rex David gloriatus eſt, ſe imaginē templi totaliter digito Dei deſcriptū habuiſſe, quod tum poſteà ad illud exemplar erat realiter à Salomone ædificatū) continet internū & inviſibile illius corporis, quod in actū viſibilē tum poſteà & realiter erat delineandū atque producendum, hoc eſt, idealiter in ſe cōprehēdit & poſſidet hominis interni ſive ſpiritualis figuram: ut é regione externi, & corporalis hominis ico ſeu effigies, quæ cōpacta eſt é quatuor Elementis, ex ſpermate hominis viſibili in duobus vaſibus ſeminalibus præparantibus venalibus contēro, procedit: ita, ut ex ſpermatis vaſorū arterialiū concurſu cū illo vaſorū venaliū, mixtio facta eſt inter materiā & formā hominis, hoc eſt, inter ejus internum & externū; in quo interno eſt illa antedicta divinitas, quæ domum ſuam externā ad imaginē ſpeciei conformat. Sed & hoc totū habemus à pagina
ſacra confirmatum. Tu poſſides (inquit Da- Pſal.139.13.
vid) renes meos, ex quo obtegebar in utero matris meæ, non celata eſt vis mea tibi, ex quo factus ſum in abdito artificioſé confectus velut in imis partibus terræ. Maſſam meā uident oculi tui, & in libro tuo omnia membra mea ſunt ſcripta, ex quibus diebus formabantur, cùm nullū ex ijs extaret &c: Vnde liquet, quòd vis divina eſſet in ſemine, quod eſt hominis internū, cujus digitus homo in divina ejus ìdea anteà deſcriptus ex & in ſemine externo ſeu ſpermate explicité figuratur. Ad iſtud etiam propoſitū Iob
iſta: Spiritus Dei fecit me & ſpiraculū Om- Iob.33.4.
nipotentis vivificavit me &c: ac ſi dixiſſet; ex ſpermatis maſſa, fecit me ſpiritus divinus, haud aliter, quàm Adamum ex lutò ſeu argilla, & poſteà ſpiraculo ſuo vitā inſpiravit me, & factus ſum in animam viventem.
Et Salomon: quemadmodum ignoras, quæ Eccleſ.11.5.
ſit via ſpiritus & qua ratione compingantut oſſa in ventre prægnantis: ſic neſcis opera Dei, qui eſt fabricator omnium &c: Profectò iſte Textus habet intentionem admodum myſticā, & præcipué ad iſtud noſtrū ſubjectū referri poteſt: Nam, uti iſtum Textum produxi anteà ad ſpiritus divini in ventis macrocoſmicis exiſtentiā probandam; ita quidē huic negocio microcoſmico aptius referri poteſt. Nam, ut Iob dicit: Spiritus Dei fecit me: ita textus iſte, quàm ſit difficile ad generationis humanæ arcanum enucleandū: innuens, hominē ignorare viam & progreſſionem ſpiritus divini in ſpermate: quā ejus intentionē etiam confirmat conſequentia Textus: Ignoras, qua ratione compingantur oſſa in vētre prægnantis. At qui-

cunque

cunque intelligit actionẽ ſpiritus & viam, qua in iſto opere progreditur, ſciat modum per quem tam mirabiliter operatur iſta. Sed, hoc totum enucleatius à Iobo expli-
Iob.10.10. catur: Nonne, ait, ſicut lac fudiſti me, & tanquam Caſeum coagulaſti me, cute & carne induiſti me, oſſibus & nervis compegiſti me, cum vita benignitatem exercuiſti erga me & viſitatio tua præſervavit ſpiritum meum? At iſta recondiſti in animo tuo: Novi hæc apud te eſſe &c: ex quo ſermonis filo omnis in hac re quæſtio & difficultas auferri videtur, imò verò totũ iſtius rei myſterium, nimirum tam in actu generationis, quàm in vitæ infantis, tam in utero matris, quàm poſt ejus partum præſervatione & continuatione ex ejus obſervatione aperitur. Nam in iſto membro (ſicut lac me fudiſti) videtur primùm arguere, quòd maſſa ſpermatica, in qua homo erat complicitè contentus, eſſet bene diſpoſita & compoſita à vitæ ſpiritu atque etiam in matricem injecta: Ex qua tum poſteà, per occultam viam ſpiritus, homo erat explicitè productus ſeu formatus: Tunc ſic pergit ad ſecundum generationis gradum. (Tanquam caſeum coagulaſti me &c:) Quo arguit, quòd ſpiritus iſte divinus immediatè poſt ſpermatis in matricem injectionem illud in ſolidiorem ſubſtan-
Iob.10.9. tiam ad inſtar caſei coagulaverit & inſpiſſaverit. Iuxta textum etiam iſtum præcedentem (memento, quæſo, quòd ſicut argillam feciſti me &c:) Tunc pergit ad tertium generationis gradum. (Cute & carne induiſti me, oſſibuſque & nervis compegiſti me &c:) Finito prædicto coagulationis gradu, jam ad corporis humani partiũ complementum venit, ex quibus homo externus in matrice figuratur. Ex quibus conſtat, quòd ſpiritus divinus in ſemine fabricet hominem internum in ſua propria perſona, atque tunc ad vivificationem illius externi hominis ex ſpermate Elementari ſic fabricati, ſic pergit: Cum vita benignitatem exercuiſti erga me &c: inde arguendo, quòd completo opere materiali, quaſi palatio ad Dei formem Spiritum recipiendum apto & appropriato ſpiraculo ſuæ vitæ illud inſpiravit: atque ita homo, non modò vitâ, ſed etiam Mentis & Rationis radio
Act.17. erat præditus. Vnde, quàm rectiſſimè Apoſtolus, in eo vivimus, movemur & ſumus. Nec ſatis eſt, ut quis dicat, Deum hoc totum non ab intus, ſed ab extra facere: ac ſi Spiritus Dei non eſſet ubique, quatenus omnia implet, & per conſequens ab actu generationis nullo modo abeſſe poteſt: cũ vita rei ſit inſpiratio omnipotentis, & cũ ſpiritus ejus incorruptibilis, in ſit om-
Ezek.37. ni rei: Nonne etiam dicitur in Ezechiele: Ecce ego introducam in vos ſpiritum, ut vivaris, & dabo ſuper vos nervos, & ſuccreſcere faciam ſupra vos carnes, & extendam in vos cutem, & dabo vobis ſpiritum, ut vivatis. Et dixit Propheta: Veni, Spiritus, à quatuor ventis & in ſuffla ſuper infectos iſtos, & reviviſcant, & ingreſſus eſt in eos ſpiritus & revixerunt. Ex quibus videre licet, primùm, quòd erat divina virtus, quæ hominem externem efformaverit, priuſquam anima viventi erat præditus, & quòd tum poſteà ſpiraculo vitæ eſſet præditus. Porro, ut ſpiritus iſte erat in ſubtili vento Macrocoſmico, ita etiã ipſe adeſt ſemini vitali, quòd nihil eſt aliud, quàm ventus, ſeu ſpiritus vix perceptibilis. Per ea, quæ ſunt dicta, illud dubium; an anima infundendo creata ſit nec ne, ſatis ſuperque explanatur. Nam, quomodo anima mundi à Spiritus Divini afflatu in ſpiritum mundanum eſſet creata, in primis explicui: tum poſteà, omnes animas ab iſto fonte duxiſſe originem ſuam, demonſtravi dixique, radios iſtius ſpiritus vivificantes more ignis inviſibilis à cœlo deſcendentes implere aërem, & affirmavi iſtum naturæ ignem, quatenus eſt à ſpecificatione liber, eſſe in potentia ad transformandum tam in naturam ſpeciei vegetabilis vel mineralis, quàm illam animalis: & quòd ſimul ac ſpeciei alicujus individuum per inſpirationem penetraverit, in ipſius protinus naturam convertitur, & tam ad illius generationem, quàm multiplicationem cum ſpeciei conſervatione, nimirum ſimilia ex ſimilibus procreando operatur.

Iam verò ſi quæratur, cur Catholicus vitæ mundanæ ſpiritus, cùm non ſit, niſi unicus, quemlibet nihilominus partum ſeu fructum ſecundum illius ſpeciem, & non ſecundum ſuam in eſſentia unitatem, unicum & minimè differentem producat. Reſpondeo, me in præcedentibus dixiſſe, quòd quælibet creatura ſpecifica eſſet radicaliter, idque mandato creatoris in ſua ſpecie ab invicem diſtincta & differenter procreata, & à verbo ſeu ſpiritu creante ſemper multiplicata & in eadẽ figuræ ſpecie continuata, quæ erat ei in creatione aſſignata. Et profectò veriſimile eſt, quòd Deus in ſecreto ſuo conſilio propiaſma & modulum quaſi ordinaverit, in quo & ad cujus exemplar creatura potentialis debet formari, priuſquam veniret in actum. Pro meliori hujus rei intellectu, debemus ſcire, quòd ſint quatuor vaſa ſpermatica præparantia, videlicet duo in quovis latere; quorum unum eſt vas venale, & ortum ſuum habet à vena cava, & ab iſto vaſe ſortitur ſperma illud, quod ad corporis infantis conſtitutionem eſt ordinatum: & iſtud ſperma nihil eſt aliud, quàm ſubtile Elementorum in corporea geniteris compoſitione à nutrimenti flore extractum, eſtque viſibile quid, & dictitatur gemina appellatione Sperma; aliud eſt vas Arteriale, utpote ab Aortæ trunco ſcaturiens; in quo habitat ſpiritus vitæ, eſt fons & origo hominis interni: nam in eo eſt inviſibilis vitæ ignis: & propriè dicitur Semen, quod eſt non aliter centrale ſpermatis in ternum

inviſibile, quàm anima corporis; ita, ut videatur mixtione horum duorum internus homo in externo complicitè includi. Oportet ergo, ut obſervemus, quòd, ut duo ſunt prædictarum naturarum vaſa in quolibet latere ventris, quorum unum eſt ſpirituale & quaſi maſculi & agentis Tabernaculum; alterum corporale ſeu fœmineum, ſeu Elementale & quaſi paſſivum: ita iſta duo in quolibet latere in ſuo verſus teſticulum deſcenſu ſubtiles & admirabiles ſuas implicationes plexuſque ſpectatu jucundos efficiunt, quos Græci Anaſtomoſin vocant, qui quidem partium ſecretarum amplexus ſive textura artificio magni illius Architectoris perficitur (ut Anatomiſtæ opinantur) quia loco colaturæ inſerviant, qua ſperma ſanguineum reddatur album ſeu candidum: nimirum, ut in primo loco divideret ſpermaticam ſubſtantiam in vaſe venali; & ſeminalem in illo Arteriali à maſſa ſanguinea tam naturali, quæ fluit ab Hepate, quàm vitali, quæ oritur à corde, ac tum poſteà, ut mediante Dedaleo iſto Labirintho ſeminalis forma, quæ eſt cœlum microcoſmicum cum ſpermatica materia, ex qua fit terra ejus, poterit aptè & ſecundum veram creaturæ ſpecificæ ſimilitudinem ad invicem permiſceri: Haud aliter, quàm videmus formam rei eſſe mixtione naturali undique per univerſam ſubſtantiam elementalem perfuſam ſive expanſam. Et procul dubio plexus ſeu Anaſtomoſis iſtius fabrica eſt inſtar impreſſionis ſigilli alicujus notabilis, quæ in homine eſt humana, in leone leonina, in Aquila aquilina, atque ita in cæteris ſecundum impreſſionem iſtam ſpecificæ creaturæ, quæ eſt occulta & vix imaginabilis. Iſtius plexus admirabilis diſpoſitione imitantur Textores, qui fila ſua ſubtilia tot implicationibus multiformiter diſpoſitis ordinare ſolent, ut imagines tam hominum, quàm beſtiarum & vegetabiliũ varias intexẽdo ſecundũ formam implicationis producant. Sperma igitur formatur more Argillæ, quæ natura ſeminaria liquore quodam humectata & virtute ſpiritus ſecreti, qui illam inhabitat, in creaturam convertitur viventem. Hæ duæ ergo naturæ ita inter ſe ſecundum leges iſtius ſpiritus vivificantis temperantur; & ſemen ſeu inviſibilis aëris ſpiritus ita mediante divina illa natura ſeu primo & centrali ejus motore, qui agitat illum ſpiritum, quaſi ſuum curriculum ita adaptatur, ut corporeum & viſibile ſperma ſecundum imaginem ſuæ creatæ ſpeciei formaret: haud aliter, quàm Talpam domum ſuam ſub terra ſuæ capacitati & neceſſarijs aptam fabricare videmus. Atque hoc eſt opus ſpiritus ſecreti, poſtquam mixtio illa per anaſtomoſin facta in matricem projicitur. Denique totum illud, quod de ſubjecto animali eſt dictum, poteſt etiam de regno vegetabili intelligi. Nam tota planta complicitè prius in ſemine vel nucleo ſuo occultatur, & per eandem rationem erat tum poſteà in lucem explicitè per virtutem & actum abſtruſum ſpiritus lucis & vitæ in eo dominante producta. Sed nimis longè à mea meta aberravi, idque in ſubjecto (uti metuo) quibuſdam, qui hujus mundi ſapientiâ ducti rem, prout eſt, conſiderare nolunt, haud grato. Volo igitur jam ad plenum hujus diſcurſus mei Argumentum accedere: cùm omnis amicitia & per conſequens ſympathia ab amabili lucis conditione procedit; è regione odium atque ideò Antipathia à tenebris ſeu deformi Chao oritur, cujus proles primogenita erat litigium.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

In quo myſticæ illæ eradiationes, quæ more occulto à duobus princi-pijs oppoſitis, Tenebris nimirum & luce, & Sympatheticis & Antipatheticis earum effectibus, pertractantur.

Hujus libri Argumentum.

POſtquam author radices Sympathiæ & Antipathiæ eſſentiales diligenti inquiſitione inveniſſet, eaſque libro præcedenti explicaſſet (quippe in quo probat eas non eſſe, niſi unicam Catholicam ſive univerſalem ſimplicitatem in eſſentia, utcunque illa unitas bina proprietate, natura & conditione oppoſita, haud aliter, quàm voluntas eſt uoluntate prædita,) conveniens eſſe non exiſtimavit ſolis circumſtantijs & rationibus ſola probabilitate ſtipatis colligere & concludere ὅτι, nimirum, quòd res ſit. Quare libro iſto præſente ſumma ope nititur, ut διότι, hoc eſt, qnare & quomodo actus ille duplex ſit in vaſtam mundi cavitatem diſſeminatus, oſtendat. Et profectò poſtremum hunc ramum adeò iuvenit à mortalium capacitate inveſtigatu difficilem, ut in operis tanti inquiſitione haud minimum laboris, & profundiſſima Artiſtæ ſpeculatio requiratur: atque ob iſtam rationem contentus eſt in viam tam aſperam & difficilē lumine & quaſi ſtella polari, Spirituum illorum ſublimium tam Theologicorum, quàm Cabaliſticorum dirigi & conduci, qni acceperunt iſtius tam magni dubij reſolutionem & enncleationem ab æterno Sapientiæ Spiritu, quippe qui eſt ſolus arcanorum tam profundorum revelator, ut Sapientiſſimus Salomon, Propheta David & Pſaltes regius teſtautur: imò verò ille ipſe, cum eſt ſolus in Sympathia & Antipathia actor omnino ſufficiens eſt ad iſtud arcannm mortalibus revelandum & in vivis ſuis coloribus depingendum, qnòd tantâ animi induſtriâ & labore, licét vané & ſine fructu quærunt & venantur Philoſophi mundani. Ex Canonum ergo & Axiomatum cum ſacrarum literarum, tum doctiſſimorum Rabbinorum, tam Hebræorum, quàm Ægyptiorum obſervatione collegit, quòd mundus æternus Archetypns radicaliter ab unico ſimplici & Catholico luminis fonte procedat, qni emanationem ſeu effluxum decem proprietatibus varijs præditam mundo æviali ſeu Angelico emittit: & mundus pariter ævialis divinas illas luminis effluxiones per vehiculum Angelicum in mundum temporalem transfundit: ita, ut ætherea ſeu cœleſtis mnndi temporalis regio divinarum influentiarum ſacrarium efficitnr, é qua magis vel minus juxta voluntatem ejns, qui eas emiſit in mundum Elementarē ad mandata obeunda ipſius tam ſevera, quàm benigna impluuntur. Iſtiuſmodi ergo degradatione percepit ipſe, quòd Deus unicam ſolam emanationem eſſentialem atque differentem, mediante ſuo verbo mundo univerſo impertiverit, ut omnes in eo res ex unica Catholica eſſentia plus minuſve participantes ab invicem & inter ſe tam ſpecie, quàm individuo diſcreparent, & quod multiformis effluxus illius divini proprietas creaturas Angelicas ſeu organa ſpiritualia differentium conditionum & officiorum inſtituerit atque creaverit, per quas & in qnibus virtute varia & multiformi centraliter omni temporis momento operatur, & per conſequens evidenter ei apparet, quod, cùm in effluxu ſeu extenſione divina ſint proprietates contrariæ fortitudinis, neceſſe eſt, ut ſint etiam ſpiritus Angelici naturâ & conditione cuilibet proprietati Divinæ correſpondentes, quibus mediantibus in hoc mundo adminiſtrantur. Etenim in iſtis organis ſpiritualibus ſive Inſtrumentis Angelicis, & per ea radij ſplēdoris æternæ influentiæ deſcendunt primùm in mundi temporalis ſtellarē regionem, & tum poſteà ab ea in ſublunarem ſive Elementarem effunduntur, &

tur, & ad centrum uſque terræ ad creatoris placita perficienda penetrant. Denique Author ſpeciale quoddam ſubjectum & mundo ſufficienter notum in ſuam conſiderationem capit, ut per experimentalem naturæ ipſius occultæ inquiſitionem, poſſit more magis practico & oculari Sympathiæ & Antipathiæ myſterio mundanis incredulis demonſtrare, quod in præcedentibus non niſi Theoricé & per ſolam ſpeculationem expoſuit. Magnes ergo ſive Magneſius eſt meta illa, ad quam collimat, ſeu ſubjectum illud, quod pro propoſito elegit ſuo, utpote cujus occultarum proprietatum effectus quàm aptiſſimé illis naturæ animalis, vegetabilis & mineralis correſpondent. Quare in iſto libro præſenti per corporis ipſius anatomizationem & naturæ abſtruſæ detectionem viam tentat magis planam præparare ad tales concluſiones experimentales explicandas ſeu comparationes, quas libro ſequenti inter unius atque alterius naturam proponit, quò meliùs natura Animalis atque etiam vegetabilis per illam mineralis detegatur & demonſtretur. Et in libri iſtius concluſione eorum in ſcitiam & zelum ſuperſtitioſum (ut Apoſtolus ait) ſine intellectu denotat, qui aliquam actionem in creatura magneticam eſſentialiter per ſingulare Diaboli artificium ſive actum patrari poſſe exiſtimant, ibique Diabolum nihil efficere poſſe contendit, niſi mediantibus creaturis Dei & virtutibus earum, quæ ad uſum potiùs hominum, quàm Diaboli à Deo omnium creatore deſtinantur.

LIBRI SECVNDI MEMBRVM PRIMVM.

CAPVT. I.

Quòd Sympathia ſit lucis Soboles, ut é regione Antipathia ſuum à tenebris ortum habet. Porro utriuſque vocabuli Etymologia ſive vera ſignificatio, ut etiam ipſorum naturæ, hoc in capite diſcutiuntur.

IN portione hujus ſuperiori verbis generalibus detectam habetis unitatem radicalem & eſſentialem cum duobus ſuis ramis proprietate oppoſitis (qui ſunt voluntatis & noluntatis Characteres) nec non duobus Catholicis ejuſdem effectibus, nimirum amicitia & odio tam bonis, quàm malis omnibuſque illis paſſionibus, ſive ſint ſpirituales, ſive corporales, quæ ab ijs derivantur. Reſtat jam, ut in diſcurſus noſtri profunditatem deſcendamus & ad Sympathiæ Antipathiæque viſcera uſque penetremus: quæ non modò in rebus mundi temporalis, ſed etiam in illis mundi ævialis, ab effectu manifeſtantur. Nemo enim, in ſcientia vel mediocriter Verſatus, quatenus experiētiâ ſtultorum matre inſtructus, tanta involui poteſt inſcitiâ ſive ignorantiâ, ut oculis apertis occultos rerum cœleſtium & terreſtrium in Sympathia & Antipathia, ijs in creatione inſitis effectus non diſcernat. Sed, priuſquam in rei tam profundæ detectionem me immergam, operæ erit pretium, ut vocabulorum Sympathiæ & Antipathiæ ſignificationem ſeu Etymologiam aperiam primùm, quò meliùs & directiùs naturas ſive eſſentias earum diſtinctas percipiatis. Sympathia eſt vocabulum græcum, nempe ζυμπαθεια, & derivatur à ζυν, id eſt cum, unà, cum & πα'θος id eſt, paſſio, quòd procedit à verbo πα-χω, id eſt, patior. Vnde patet, quod paſſio prior ex actu divino ſeu unitate lucida poſitiva, quaſi concordiâ & amore procedit & proprié dicitur compaſſio, paſſio verò poſterior ex potentia divina ſeu unitate tenebroſa & privativa, quaſi diſcordiâ & odio oritur, quæ ſunt duarum naturarum contrariæ fortitudinis in vicem oppugnantium effectus. Poſſumus ergo Sympathiam haud inepté definire duorum ſpirituum, vel ab eadem in proprietate emanatione divina, vel à duabus ſimilibus irradiantium, hoc eſt, qui radicales ſuas emanationes ab eadem vel ſimilibus duabus divinis proprietatibus emanant: Exempli gratia: omnes creaturæ, quæ participant ex benignis & amabilibus illis radijs ſeu irradiationibus, quæ à Deo per Angelicum organum in Sphæram Iovis emittuntur ab ejus orbe ſeu Sphæra deorſum uſque ad terram effunduntur, & infinitis creaturis illis inibi communicantur, quæ ſub iſta Dei proprietate

voluntatis

voluntatis divinæ Charactere creantur: omnes hæ, inquam, propter iſtam homogeneitatis naturalis rationem ſuos ad invicem ejaculant radios inviſibiles amicabiliter & invicem gaudere videntur; ac ſi earum unica alterius adventum ſeu præſentiam ſuo aſpectu congratulari velit: juxta illud cujuſdam Sapientis: Natura lætatur naturâ; natura ſuam naturam amplectitur, eamque gaudere facit. Ratio autem iſtius gaudij eſt, quoniam iſti omnes ſunt quaſi fratres unius & ejuſdem Patris ſive radicis, nimirum Iovis, ac proinde fraterno & lætabundo more geſtiunt, quando ſe invicem aſpiciunt. Etiam tales planetæ vel ſtellæ, quæ ſunt vel amici vel de conditione propinqua ad illam Iovis: uti ſunt Venus, Gemini &c: influentias impluunt in creaturas ſibi in nativitate ſubditas, atque etiam in illas Ioviales, nimirum, quæ complexiones ſuas à fonte Ioviali accipiunt. Hinc ergo eſt, quòd creaturæ unius & alterius originis ob ſuarum naturarum propinquitatem benevolé ſe invicem aſpiciunt & amore ſatis arcto conjunguntur: Sed contra, ubi duæ concurrunt ſtellarum influentiæ invicem proprietate & fortitudine contrariæ, hoc eſt, ab emanationibus divinis conditione oppoſitis radicaliter procedentes, uti ſunt illæ Iovis & Martis: vel Iovis & Saturni, qui invicem ſunt inimici, ad ventus & concurſus talium creaturarum ſeu radiorum earundem aſpectus erit ad invicem ingratus cum ſecreta ſpirituum reluctatione & renitentia: ita, ut unà naturali quodam inſtinctu omnimodé cupit effugere & evitare aſpectum alterius: & ſpiritus unius conatur radijs alterius emiſſis reſiſtere, ut clarius in ſequentibus exprimetur. Sed, quoniam cauſa generalis Sympathiæ & Antipathiæ eſt occulta & ſecreta quædam emanatio ſive irradiatio ab una creatura in aliam, erit neceſſarium, in negotij tam profundi medullam intueri, quò planiùs & luculentiùs fontem & radicem omnium radiationum & emanationum generalem diſcernamus: Nam hac ratione abſtruſam differentiarum in ijs cauſam detegemus, & ipſarum extenſiones, videlicet ab earum radice ad truncum, & à trunco ad ramos ac tandem à ramis ad ſurculos & folia infinita quaſi individua deſcendendo proſequamur.

CAPVT. II.

Quomodò & quibus Dei attributis ſive proprietatibus Rabbini Hebraici & Cabaliſtæ peritiores probant naturarum contrarietatem ab unica æterna eſſentia, quaſi omnium rerum radice dependere.

PRo certo ſtatuitur, quòd, ut ſunt infinitæ diverſarum in machina mundi naturarum creaturæ, ita quidem earum quælibet eſſet varieformiter in principio creata. & tum poſteà ab eo tempore more ſucceſſivo per varias cœli influentias & multa millia varietatum radiorum deſuper deſcendentium generata & à generationis momento uſque ad illud corruptionis ſuſtentata. Quocirca Rabbinorum Cabaliſticorum ſapientiores affirmant, quòd non ſit ulla planta aut herba inferius, cui non ſit ſtella in firmamento, quæ percutiat eam & dicat ei, creſce. Neque videntur ſcripturæ hanc eorum opinionem averſari, uti inferius declarabitur. Sed quoniam radicalis iſtius rei inveſtigatio ſpeculationem adhuc altiorem requirit, opus eſt inprimis, ut cum diligentia perquiramus, quomodò omnis creatio radiorum divinorum emiſſione eſſet effecta, & an illa radiorum emanatio eſſet in proprietate vel multiformis, vel unius & ejuſdem conditionis ordinata. Vobis ſatis claré in præcedentibus manifeſtavi, quòd omnia fuiſſent in rerum primordio ab uno ſpiritu Sapientiæ æterno creata, qui, quaſi nuntius æternus ſeu Angelus Catholicus ab *Enſoph* (ut ajunt Cabaliſtæ) hoc eſt, ab infinitudine ſeu infinito lucis fonte ſub forma emanationis ſeu effluxus ſplendidiſſimi ad omnia complicité in divina potentia reſervata, informanda & in actum explicitum reducenda, emittebatur: hocque ex iſtis ſcripti ſacri teſtimonijs probare conabor. Salomon vocat iſtum ſpiritum diſciplinæ ſanctum, vaporem virtutis Dei & emanationem quandam claritatis omnipotentis Dei ſynceram & candorem lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula Majeſtatis & imaginem bonitatis ipſius: quæ cùm ſit una, omnia poteſt, & in ſe permanens omnia innovat &c: Quibus arguit, quòd tametſi ſit in ſua eſſentia emanatio non niſi unica, tamen ratione multiplicitatis ſuæ proprietatis omnia poteſt, utcunque nobis videantur conditione contraria. Hinc dicit Textus alibi: Eſt in ſapientia ſpiritus unicus, multiplex &c: id eſt, effluxus divinus eſſentiâ ſeu ſubſtantiâ unicus, proprietate multiplex. Porro D. Iohannes fatetur, quòd vita omnium eſſet in Verbo. Et tamen eſſentia Verbi, in quo erat vita, eſt unica, quippe, quæ eſt lux, in qua non ſunt tenebræ ullæ, utcunque vitam ſeu conditiones creaturarum eſſe varias & tam Antipatheticas, quàm Sympatheticas animadvertimus. Et Syriachus ait, quòd Spiritus iſte ex ore Altiſſimi prodiret: Et Salomon. Quòd eſſet cum Iehova in principio viæ ſuæ in creatione cuncta componens:

Renclin. de arte Cabal. lib. 3.

Sap. 7. 22. 25. Ioh. 1. 1. Iohan. 1. 8.

Eccleſ. 1. 24. Prov. 8.

nens: Vnde liquet, quòd eſſet per emanationem ſeu extenſionem radiorum Catholicorum ab æterno unico fonte lucido, quòd omnes res eſſent multiformiter figuratæ & animatæ. Sed illa emanatio juxta varietatem voluntatis & placiti ſui fontis in varios ſe extendit radios diſpoſitione & conditione differentes. Quemadmodum enim ab eadem arboris radice truncus ſeu corpus, rami, ſurculi, folia fructuſque aſſurgunt: ita quidem divina emanatio, quaſi truncus arboris Sephiroticæ directè à ſua radice *Enſoph*, ſeu fonte infinitudinis, procedit, à qua ejus tum poſteà rami & à ramis ſurculi, & à ſurculis fructus oriuntur. Sequitur ergo, quòd, ut truncus arboris à radice ſua exurgit & quaſi creari videtur, ita quidē emanatio ſeu ſpiritus iſte ſacer procedit ab unitate radicali, & quaſi de novo creari videtur. Atque hinc ſapiens: Prior omnium creata eſt ſapientia & intellectus prudentiæ ab ævo, ipſe creavit illam in ſpiritu ſancto, & effudit ipſam ſuper omnia opera ſua: Quo denotat, emanationem iſtam originem ſuam habuiſſe à Deo Patre, ſed quòd radios ſuos particulares undique emittit ad creaturarum omnium exiſtentiam & virtutes. Videtur Pſaltes hiſce teſtari: Verbo Domini, inquit, creati ſunt cœli, & ſpiritu ab ore ejus omnis virtus eorum. Hic ergo ortum iſtius ſpiritus habetis & ejus in mundo officium, nimirum, ut cuilibet creaturæ ſuam vim ſive virtutem movendi, vivendi, agendi, multiplicandi, atque ſe invicem amore vel odio proſequendi juxta voluntatem ſui Patris attribuat. Quare ex prædictis liquet, quòd ſpiritus iſte reſpectu eſſentialis ipſius eſſentiæ ſit æternus, ſed ratione emanationis ejus in mundum dicitur ævialis ſeu naturæ Angelicæ: Vnde Textus præcedens: Et intellectus prudentiæ ab ævo. Procedimus ergo in progreſſione & multiplicatione illius emanationis in hunc modum: Ab arboris trunco egrediuntur rami, tam generales, quàm ſpeciales & individui, quorum qui ſunt fortiores poſt truncum ſunt quaſi Brachia ipſius corporis, tum ſequuntur rami minores ac denique ſurculi. Ad quæ referre poſſumus in mundo æviali ſeu Angelico diverſas Angelorum ſtationes ijs ſecundum dignitates eorum aſſignatas ratione divinarum influentiarum, quas à ſuo Catholico ramo ſeu emanatione ſancta Ieſu Chriſto ab *Enſoph* radice ſeu patre ſuo emiſſa recipiunt. Hoc confirmat Apoſtolus in his: Chriſtus eſt imago Dei inviſibilis, primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipſo condita ſunt univerſa in cœlo & in terra viſibilia & inviſibilia, ſive Throni, ſive Dominationes, ſive principatus, ſive Poteſtates, omnia per ipſum & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt ante omnes, & omnia in ipſo conſtant &c: ita, ut omnes Angeli ſuperiorum ſive empyreorum ordinum non aliter in prima ſerie procedant ab eo, quàm brachia arboris à ſuo trunco. Et quemadmodum videmus, quòd brachia, utpote trunco propinquiora, ſunt robuſtiora, ſpecioſiora atque firmiora, quàm rami: ita Angeli Empyrei ſive ſuper ſubſtantiales ſunt emanationi Catholicæ propinquiores & conjunctiores; ac per conſequens virtute luceque divina opulētiores atque pulchritudine ornatiores, idque per dignitatis gradus ſecundum quod magis aut minus immediatam fontis emanationis increatæ ſedem appropinquant, hoc eſt, quò magis accedunt ad faciem eſſentiæ lucidæ increatæ, quæ ipſis lucem & gloriam excellentiſſimam impertit. Haud aliter, quàm videmus in trunci Brachijs, quòd, quò trunco ſunt viciniora, eò etiam in eorum exiſtentia ſive ſubſtantia ſunt grandiora. Poſt hæc videmus, quòd rami minores immediatè ex brachijs iſtis exurgunt, habentque locum pro conſiſtentia ſua à brachijs diſtinctum ſeu diviſum, utcunque eorum corpulentia à brachijs non dividitur. Pari equidem ratione obſervamus, quòd intelligentiæ ſeu Angeli Olympici vel ætherei virtutes & vitam hauriunt immediatè ab illis Empyreis; idque diverſiformiter & in varietate menſuræ excellentiæ, qui iſtas influentias in corporibus ſtellaribus, quaſi arcis ſuis Theſaurarijs ad uſus inferiorum reſervant. Deinde, ut rami à brachijs arboreis procedentes, vitam & eſſe alijs ramulis ab ipſis exurgentibus attribuunt: ita etiam Angeli Olympici ſuos influxus illis Elementalibus infundunt, quorum principes ſunt in quaterno numero illi, qui quatuor ventis & quatuor mundi cardinibus, ijs vim ſeu poteſtatem vitæ, augmenti & generationis atque etiam corruptionis aſſignando, præſident. Quibus videre licet, quòd Deus per ſapientiæ ſpiritum viâ emanationis emiſſum, & conſequenter Angelum magnum primogenitum, quippe primò omnium creatum & nomen habentem ſuam virtutem Angelis Empyreis impertit, qui tum poſteà multifariam ejuſdem naturam effundunt in ſpiritus Olympicos, à quibus iterum Elementares ſuas hauriunt facultates ſeu eſſentias. Et tamen hæ omnes virtutes eſſentiales tam in cœlo Empyreo, quàm Æthereo & Elementari ſunt continuæ & indiviſibiles ab emanatione ſancta, quæ eſt inſeparabilis à ſua radice: Haud aliter, quàm truncus arboris radici, & brachia trunco, & rami brachijs, & ramuli ſeu ſurculi fructui & folijs animadvertuntur eſſe continui atque indiviſibiles. Ecce ergo (lector judicioſe) mundi ævialis dimēſionē juxta Textus præcedentis dictum: Chriſtus eſt imago Dei inviſibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo ſunt condita univerſa in cœlis & in terra, viſibilia & inviſibilia, ſive ſint Throni, ſive Dominationes &c: Hoc eſt, creaturæ mundi ævialis tam in cœlis & elementis, quàm in terra conditæ ſunt in Chriſto: Verùm hoc etiam à Patribus Eccleſiæ

Reuchlin. lib. 3. de arte Cabal.

Eccleſ. 1. 4. 9.

Pſal. 33.

Col. 1. 15. 16.

Dionyſ. de divin. Nom. lib. 6.

Eccleſiæ habemus confirmatum. Nam Dionyſius ait, quòd Angelus ſit imago Dei & occulti ipſius luminis emanatio & ſpeculum ſplendiſſimum ſine macula: atque ob iſtam cauſam Angelos vocat Algamatha, hoc eſt, ſpecula puriſſima, quæ recipiunt lucem Dei. Hinc inde arguendo, quòd ſint imagines Catholicæ ejuſdem emanationis, à qua procedunt. Nam ſcripturæ dicunt, quòd ſpiritus ſapientiæ ſit ſplendor æternæ lucis & ſpeculum ſine macula Majeſtatis Dei, & imago bonitatis ipſius. Et Bartholomæus ait: quòd Angeli ſuſcipiant lumen occultum à Deo per influentiam, idque emittant illis, qui ſunt inferioris ordinis & conditionis. Et Auguſtinus & Damaſcenus dicunt, quòd Angeli ſunt lumina intellectualia, quæ ſuum lumen à primo & ſummo lumine accipiunt. Iterum Bartholomæus, quòd vocantur aurum reſpectu radiorum, quos emittunt: atque etiam dicuntur flumina ignea, ratione lucidarum illarum influentiarum, quas à Deo recipiunt, & tum poſteà ad illos inferioris ordinis emittunt. Etiam Dionyſius dicit, quòd ordines ſuperiores copioſé recipiunt lumen Dei, & illud tum poſteà more influentiæ ſpiritibus illis impertiunt, qui ſunt ſitu & dignitate inferiores; aſſeritque hanc legem eſſe in ordinibus Angelorum obſervatum, quòd eorum alij ſint primarij, alij ſecundarij, & alij poſtremi. Atque ob iſtam rationem Seraphini Angeli ſunt dicti, quia ardent & accenduntur ratione præſentiæ eorum immediatæ coram facie Dei. Sed omittendo omnia iſta docemur plurimis ſcripti ſacri teſtimonijs, quòd Angeli ſint ſplendidiſſima lumina, quæ ſunt in tertio cœlo coram Throno Dei: & quòd ſint 7. præſidentes in cœlo ſtellato, atque etiam 7 Candelabra, quæ important 7. Planetas: & quòd ſit unus magnus Angelus, qui eſt caput eorum omnium, qui tenebat ſeptem ſtellas in manu ſua: Et quòd ſint 4. Angeli, qui habent Dominium ſuper quatuor ventos, in quorum eſt poteſtate nocere mari & terræ & arboribus: & quòd iſti quatuor ſint ſub imperio unius, qui ſecum portat magnam præſervationis ſigillum: Et quòd ſit princeps tenebrarum, qui eſt magnus ille ſpiritus prædicto ſummo ſpiritui natura & conditione oppoſitus, qui habet Dominium in Elemento ſublunari; & quòd ſint tam malitioſæ & pernicioſæ principalitates, poteſtates & gubernatores in hoc mundo, quæ ſunt Creaturis Dei adverſiſſimæ, quàm benignæ & ſalutares, generique humano propitiæ. Denique ſemina plantæ multiplicativa ſtellis cœli, ut & ipſius folia creaturis ſublunaribus comparamus, quæ mutationes ſuas ab internis ſeu ſpiritualibus organicis agẽtibus habent, ita ut diſcernere poſſimus, quòd æternitas det vitã ævialitati, & ævialitas temporalitati: & quemadmodum in mundo æterno videmus, quòd prima perſona addit principiũ ſecundæ, & quòd perſona tertia ab ambabus præcedentibus procedit: ita quidẽ Angeli æviales ſeu Empyrei effundunt influentias vitæ & exiſtentiæ Olympicis ſeu ſydereis; ac itidẽ illi Elementarij ſuam vivendi & exiſtendi rationem ab Empyreis per Olympicos hauriunt, atque in fine terra & maria ab iſtis animantur. Quapropter obſervandum eſt, quòd Deus operatur mediantibus ſuis organis Angelicis omnia in omnibus, & quòd ſpiritus ipſius incorruptibilis ſit in omni re hujus mundi. Quibus rectè loco priori intellectis atque conſideratis, audacter ètiã concludere poſſumus, quòd omnes peculiares luces Angelicæ ab una & eadem Catholica emanatione procedant, & conſequenter invenimus, quod diverſitas & oppoſitio naturarum ipſarum oriatur à multiplicitate proprietatũ, quæ ſunt in generali emanatione ab æterno & ante ullum ævum à Throno unitatis effluenti. Atque hinc eſt, quòd iſte effluxus divinus à Salomone dicitur unicus & multiplex reſpectu varietatis proprietatum ipſius, quibus varié & more quandoque oppoſito operatur in mundo. Sed totum hoc luculentiſſimé à Rabbinis Cabaliſticis per viam deſcriptionis arboris ſuæ Sephiroticæ ſive numericæ explicatur. Quare ſciendum eſt inprimis, quòd, ut Theologi Myſtici non niſi decem nomina ſpecialia in tota teſtamenti veteris Hebraici ſerie obſervarunt, quæ Deo à proprietate aſcribebantur: ita quidem quodlibet illorum ad operationem variam efficiendam deſignari animadverterunt. Hinc enim erat, quòd Hebræi hoc vel illud nomen Dei à ſcripturis recitati ſecundum conditionẽ neceſſitatis peculiaris pro divina aſſiſtentia invocare ſolebant. Et tametſi ex verbo ſcripto colligerent, quòd pura divinitas ſeu Deitas non ſit niſi unica interna & immutabilis eſſentia; atque propter iſtam rationem non niſi unico eſſentiali titulo exprimitur, videlicet Tetragramaton, ſeu Iehova, quòd eſt ejus nomen inſeparabile, utpote, quod ei ſoli appropriatur: nam illud includit (uti Rabbi Moyſes Ægyptiacus ait) & arguit in pura ſignificatione ſubſtantiam Creatoris ſine ullo cum Creatura reſpectu ſeu participatione: ita etiam invenerunt, quòd cætera nomina Deo à Scripturis aſſignantur, quatenus ipſe participat cum Creaturis relatione aliqua, vel eas reſpiciat: & conſequenter talia nomina ei ab effectibus & non ab eſſentia imponuntur & dicuntur nomina à proprietate. Ad nomen verò ejus eſſentiale quòd ſpectat, erat illud inter Hebræos in tanta æſtimatione ſive veneratione, quod non erat præterquã in ſolo Sãctuario, idque à conſecratis preſbiteris pronuntiatũ. Tunc enim erat nomen illud eſſentiale in illa benedictione editum, quã ſacerdos ſupremus diebus jejunij promulgavit. Hæc cauſa erat, quòd nomẽ hoc tantò honore celebraretur, ut nunquã eſſet temerè prolatũ. Ac etiam,

Marginal notes (left column): Sap. 7. — Bartholomæus de rerum var. lib. 2. — Apocal. 7. — Epheſ. 6.

Marginal note (right column): Sap. 7.

quoniam (ut ait Rabbi Moyſes) Deum eſſe & fuiſſe ſuper omnem eſſentiam, quatenus exiſteret, antequam ulla res eſſet. Atque hoc erat nomē illud pretioſum, quod Moyſes cupivit à Deo cognoſcere, quando accipit ab eo hoc reſponſum יהוה, hoc eſt nomen meum in æternum: quòd quidē nomen adeò eſt purum, quia nec articulari nec componi, nec minus humana voce exprimi poteſt. Ad alia verò Dei nomina ſeu denominationes, quæ ab effectu ei aſcribuntur, quod attinet, illa non Deo ſecundum ſuam eſſentiā, ſed ſecundum opera ab ipſo effecta tantummodò attribuuntur, hoc eſt, quatenus apparet omnia in omnibus, & in omnibus exiſtit & operatur. Oportet igitur, ut pro meliori noſtra in hac re inſtructione intelligamus, quòd cum divina natura ſit & operetur in omni re creata atque etiā extra eas exiſtat (eſt enim centrum cujuſlibet rei, cujus circumferentia eſt nullibi, hoc eſt, extra omnia) in hoc reſpectu nomē ejus eſſentiale Tetragrammaton eſt commune & Catholicū in omni ramo arboris Sephiroticæ ſive Cabaliſticæ agēs, quippe quòd Dominium habet in integrū illius arboris truncū ſive corpus, & conſequenter omnia alia decē Dei nomina à proprietate ei referuntur, ut brachia trunco, quatenus ſcilicet relationē habent ad varias ejus proprietates ſeu virtutes in una individua eſſētia. Quare illa omnia nomina ipſi ab operibus attributa in ipſo & ſub ipſo cōprehenduntur, quippe, quòd proprietates tā noluntatis, negationis & privationis, quā voluntatis, affirmationis & poſitionis ejus, & per conſequens mortis & vitæ, maledictionis & benedictionis mali & boni in reſpectu creaturarū (tametſi nihil eſt idealiter in eo malum, qui eſt ſumma & ſola bonitas) odij & amicitiæ, diſcordiæ & concordiæ, Antipathiæ & Sympathiæ ſub eo cōprehenduntur: Hos inquā, omnes effectus cōditione contrari, ab una radice ſeu fonte eſſentiali provenire teſtatur Biblia ſacra; quippe quæ habet ſolum-

Sap.16.13. modò poteſtatē vitæ & mortis, & deducit
Pſalm.26.1.2. ad portas mortis & reducit. Eſt Iehova, qui
1.Reg.2.6. eſt illuminatio & ſalus & protector vitæ
Pſal.146.7.8. hominis, & eſt ipſe, qui affligit tenebris,
Iſ.16.1,3.4. morbo & morte. Eſt Iehova, qui mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit.
Iob 5. Eſt ipſe, cui abundantiæ ſuavitatis, & miſe-
Deuter.27. ricors, patiens & benignus, & qui in furore ſuo arguit hominem, & conturbat oſſa & animam ejus. Eſt Iehova, qui vulnerat & mederi facit. Eſt Iehova, qui mortem, vindictam, & vexationem minatur. Eſt ipſe, qui facit peſtem, tabem, febrem urentem, lepram, ſcabiem, ulcera, hæmorrhoides & ulcera Ægypti: qui dementia & cæcitate percutit, pavore & cordis tremore, curis & vexationibus afficit: ac eſt ipſe, qui benedicit cibo & potui, quem haurit creatura: atque conſequenter eſt ipſe, qui Antipathiam parit: E regione eſt Iehova, qui benedictiones creaturis concedit, ipſe beat cibum & potū, quos ſumunt, ita, ut nutriant & præſervent: & eſt ipſe, qui amovet morbos, tollit ſterilitatem, & auget dies hominis: & per conſequens eſt cauſa Sympathiæ amabilis & concordiæ inter creaturas: De-
nique eſt Iehova, qui format lucem & facit Iſai.45.
pacē & eſt ipſe, qui creat tenebras & malū. Sed, quoniā eſſentialis hæc unitas hos contrarios effectus per proprietates oppoſitas in lucē edidit: ideò Theoſophi ſecretiores varia nomina ſeu potius denominationes generales ei aſſignarunt, quas à contextu ſacro collegerunt, quæ ei aſcribuntur ab effectibus, quæ in earum prolatione ſequuntur, quorū alij inclinant ad tenebras & privationē, alij ad lucem & poſitionem, nonnulli ad ſeveritatē, alij arguunt ſuæ benignitatis fructum, quidam indicant actus ſui privationem, qui eveniunt contrahendo radios ſuos in ſe ipſum. Nam tali ipſius actu effectus tenebrarum producuntur, nimirū eſſentialis frigiditas, ſtupiditas, immobilitas, quies, congelatio, contractio &c. Aliqui efficiuntur per actualem ipſius effluxum ſeu extenſionē à centro ad circumferentiam, nimirum lux, motus, calor, dilatatio, attenuatio &c. Volo igitur divina iſta decem Dei attributa numerare, quæ æternæ eſſentiæ aſcribuntur, ut in arbore Sephirotica ordine reperiuntur, à cujus radice radij æterni multiplicis naturæ ſeu conditionis ad varieformem radicis voluntatem perficiendam deſcendunt, quibus multiplices in mundo effectus producuntur. Primum ejus attributum ſeu denominatio à proprietate eſt *Ehieh*, atque hoc nomen omnium creaturarum fontem ſeu originem importat, ſimul atque miſericordiæ & clemētiæ fundamentum denotat, quoniam influxus ſeu irradiatio divina, quæ ab iſto canali ſeu fonte deſcendit gratia, pietate, conſolatione & bonitate Patris æterni eſt plena, cui nos monet Chriſtus ſic orare: Pater noſter, qui es in Cœlis &c. Atque hinc alibi dicitur, quòd Pater judicat neminem. Nam eſt officium Patris, ut parcé & gratioſé cum filijs agat. Ita etiam Deus ſub iſtiuſmodi ſua denominatione exiſtimatur eſſe Pater omnium, & per conſequens in iſta ſua voluntate eſt benignus & gratioſus ſeu affabilis ſuis creaturis, juxta illud Salomonis: Quio etiam uno afflatu cadere poſſunt creaturæ à juſtitia perſequente & ventileatæ à ſpiritu potentiæ ſuæ: Verum omnia menſura numeroque & pondere diſpoſuiſti ſeu temperaſti: nam quod multum potes, hoc tibi ſemper adeſt: quandoquidē tanquam momentum è lancibus eſt totus mundus coram te, & tanquam gutta roris deſcēdens mané in terrā: Miſereris ante omnia, quia omnia potes, & diſſimulas peccata hominū, ut reſipiſcant. Nam diligis omnia, quæ ſunt, & nihil abo-
minaris eorum, quæ feciſti, nec enim com- Sap. 11. v. 21.
paraſti quicquam, quod habes odio: Æqui manſurum fuiſſet aliquid, niſi tu voluiſſes?

luiſſes ? aut conſervatum fuiſſet aliquid, niſi tu voluiſſes ? Sed parcis omnibus, eò quòd tua ſunt, ô Domine animarum amans, &c: Ecce hîc denominationis Ehieh fructus ſeu effectus, nimirum creare & generare omnia, quaſi Pater : & ad eorum præſervationem & ſuſtentationem paterna quadam effectione curare. Ob iſtam cauſam hoc portæ lucidæ, radicali & primariæ in arbore Sephirotica ſeu numerationi priori arboris præſidet, quæ dicitur Cheter, ſeu Corona, ex cujus meatu radij Iehovæ in effabili & benigna ſua creationis conditione ſeu voluntate poſitiva ad omnium rerum creationem deſcendit. Nam Ehieh ſignificat Patrem & radicem totius creationis.

Secunda emanatio Iehovæ in divinis numerationibus arboris Sephiroticæ habet pro ſuo fonte nomen divinum *Iah*, quod arguit benedictam & gratioſam radiorum ipſius emiſſionem ad humidæ naturæ ſeu aquarum é tenebris ſeu Tenebroſa abyſſo extractionem, atque ideò attributum ſeu porta Cabaliſtica, per quam radij iſtius emanationis actuoſiſſimi deſcendunt, dicitur *Hochma*, hoc eſt, ſapientia, de qua quidem emanatione divina Salomon iſta : Sapientiam poſſidebat Iehova principio viæ ſuæ, ante opera ſua, ante ullum tempus, ante ſeculum inuncta fuit, cùm nullæ eſſent abyſſi, cùm nulli eſſent fontes abundantes Prov. 8. a 22. aquis, antequã montes fundati eſſent, cùm aptaret cœlos, ibi erat, cùm ſtatueret ambitum in ſuperficie abyſſi, cùm fortificaret ſuperiores nubes ; quando ponebat fundamenta terræ, erat apud eum cuncta componens &c: Debemus autem notare, quòd hoc nomen *Iah*, cujus influentia eſt ſapientia, verſatur quandoque in ſeveritate, licèt raro : Quoniam præcipua ejus intentio eſt in creando & præſervando. Hinc ergo Iehova dixit Moyſi : loquendo de magno illo Angelo, quem miſit ante Iſraëlitas ad eos præſervandos in via illa per deſertum & mare rubrum: Ne exacerbes eum, quia non feret defectionem veſtram, quoniam nomen meum eſt in eo. Quo evidens eſt, quòd ſapientia iſta quandoque punire ſolet, quoniam ex Syriacho patet, ipſam fuiſſe angelicam illam emiſſionem, quæ præibat Iſraëlitis diurno tempore in columna nubis, & nocturno in columna ignis, ut teEccleſ. ſtatur Syriachus. Denominatio tertia eſt *Elohim*, & attributum ſeu porta lucida, per quam radij emanationis ipſius deſcendunt eſt *Binah* : ſeu prudentia : atque iſtud nomen ſecundum Cabaliſticam interpretationem ſignificat terrorem ſeu timorem, quoniam obſervârunt, quòd mediante iſta proprietate ſive attributo divino mundo evenirent punitiones & ſtrages. Nam ſub iſta denominatione exercet ipſe ſuam poteſtatem tam ad ſubitaneam mundi aquarum & Elementi alterationem, quàm ad puni-Archang. Cab. de Dog. Cab. tionem impiorum. Atque ideò ſpiritus illi, qui divinæ hujus influentiæ radios recipiunt, dicuntur *Benè Elohim*, hoc eſt, Filij Elohim, qui ſunt inſtrumenta illa in mundo Elementali ad voluntatem divinam in iſta ſua proprietate efficiendam. Virtute etiã hujus nominis aquarum in prima creatione commotio, earumque é Tenebroſa abyſſo eductio erat facta : quæ quidem ſine extrema oppoſitione & repugnantia duorum contrariorum, nimirum ignis & aquæ, & conſequenter ſine horrenda Elementorum diſſenſione & bello commotiones Tonitruoſas in Tenebroſa abyſſo ad Verbi *Fiat* prolationem cauſantem minimé fiebat : Erat enim Spagyrica & altitonanti Verbi virtute & veré Chymica Spiritus Elohim operatione, quòd ſeparatio unius Elementi ab alio, atque etiam unius virtutis formalis ab alia diſtinctio eſſet perfecta. Vnde Pſaltes Regius : Verbo Domini firmati ſunt cœli & ſpiritu ab ore ejus omnis Pſal. 33. 6. virtus eorum.

Percipiendem eſt igitur, quòd tota arboris Cabaliſticæ virtus ſub iſtis tribus membris radicalibus ejuſdem complicité comprehenditur : non aliter, quàm mundi Typici eſſentia, forma & figura, in tribus Archetypi perſonis divinis triformiter continetur. Porro tria in mundo intellectuali idem prætendunt, quod ſeptem in mundo materiali ſeu aqueo. Nam 2 ſunt radix materiæ, & 3 ſunt radix formalis ; Vt ergo 1 eſt formalis radix in Archetypo ad 3 & materialis ad 2 : ita quidem 2 ſunt materialis radix in mundo Typico ad quadratum 4. Quare ſequitur, quòd (4) quaternarius, qui eſt numerus ſeu Character Symbolizans cum materia & 3 figura formæ conveniens ſimul additi producunt univerſalem mundi ſubſtantiam ex materia & forma conſiſtentem. Debemus ergo cum diligentiâ obſervare, quòd iſtæ priores denominationes divinæ pertinent ad illas proprietates, quibus Iehova ad imaginem Archetypi tria priorum creationis dierũ opera perfecit, in quibus totus mundus cum ſuis cœlis ac Elementis eſſet creatus, & quælibet eorum regio aptè & convenienter diſpoſita.

Septem ſequentia in Arbore Cabaliſtica Brachia ſeu rami ſpectant ad varias illas alterationes tam propitias, quàm adverſas, quæ creaturis in hoc mundo eveniunt. Quare quartum membrum illius arboris habet pro ſuo præſidente benignam & jucundam atque clementem Dei Iehovæ denominationem *El* dictam, cujus attributum ſeu porta ſplendida ſive numeratio vel canalis, per quem aureos ſuos effluxus in mundum emittit, vocatur *Cheſed* ; Latinè, Clementia : quoniã divina influentia, quæ tranſit per eam, eſt gratiá, benignitate, vitâ & bonitate plena, uti infra patebit. Eſt enim fons, à quo fortunatus ille Planeta Iupiter amabiles & benignos vitæ creaturarum radios recipit : Vnde Iupiter dicitur, quaſi Iuvans Pater. Ob iſtam rationem

Moyſes, orando pro reſtitutione Miriæ ad ſanitatem priſtinam, dixit: *El naraphana:* Deus gratiæ, quæſo ſana illam.

Quintum nomen quinto arboris brachio aſcriptum eſt *Elohim Gibbor*: atque hoc effectus malevolos & inſalubres influẽtias creaturis immittere ſolet, facitque perturbationes in Elemento Catholico per Tonitrua, fulgura, Cometas; imò etiam excitat ſuper terram bella, contentiones lites, peſtem, febres, eſtque ejus Theſauri arca ſeu promptuarium ſtella Martis: Canalis verò ſeu porta, per quam radij ejus deſcendunt, vocatur Hebraicè *Geburah*, quòd arguit poteſtatem, vim & violentiam. Ramus ſeu brachium proximum, id eſt, numeratio ſexta habet pro ſuo Domino nomen Dei; *Eloah*, cujus effluxus ſeu radij ſunt vita multiplicatione & pulchritudine pleni: & ob iſtam rationem truncus ſeu Canalis, per quem effunduntur in mundum, dicitur *Tiphereth* Hebraicè; Latinè Gratia, ornamentum, pulchritudo & ſolatium. Hujus radiorum ſacrarium eſt corpus Solare, quod & ſuam formoſam ſpeciem, pulchritudinem & Gloriam coruſcantem ab eo recipit: Atque iſte eſt ille Spiritus, de quo Iob intendit, dicens: Spiritu ſuo ornavit cœlos. Et Syriachus: Sol illuminans per omnia reſpexit, Eccleſ. 42.16. & Gloriâ Domini plenum eſt opus ejus. Septima numeratio Cabaliſtica ſeu arboris Sephiroticæ brachium ſeu ramus habet pro ſuo Domino cognominationem Dei *Iehova Sebaoth*, quaſi Deus exercituum, & Deus jubilationis & perfectionis, atque ideò attributum, porta ſeu canalis, per quẽ ejus radij ſeu fulgor exit, dicitur *Netzeth*, quaſi Triumphus, victoria, atque etiam juſtitia, charitas & amor; quare influentia generationis, multiplicationis & delectationis ab iſta emanatione procedunt: Arca autem hujus Theſauraria inter cœleſtia eſt Sydus Veneris.

Octavum nomen à proprietate eſt *Elohim Sabaoth*, ſeu Deus exercituum, atque porta, per quam ejus radij tranſeunt vocatur ab Hebræis *Hod*, id eſt, laus, honor, formoſitas. Promptuarium verò cœleſte, quod ad influentias ipſius recipiendas & reſervandas eſt ordinatum eſt ſtella Mercurij.

Nonum, quod nono arboris brachio aſſignatur, eſt *Elchai*, hoc eſt, Deus vivens, ſeu *Sadai*, hoc eſt, omnipotens Deus: atque ejus numeratio ſeu porta eſt *Ieſod*, hoc eſt, baſis, fundatio, quies, redemptio: Hujus autem effluxus recipit Luna Cœleſtis, quæ eſt quaſi parva terra, recipiens omnes prædictas influentias in genere, quæ ab alto deſcendunt: atque hæc eſt ratio, quòd ipſa tot mutationibus ſeu alterationibus ſit obnoxia, cujus effectus tam in generatione & corruptione, quàm in maris exaltatione vel depreſſione cernitur.

Vltimum cognomen, quod portæ decimæ dictæ *Malchut*, id eſt, regnum & imperium, præſidet eſt *Adonai* ſeu Dominus, quod quidem importat ſeveritatem & captivitatem creaturis per Dei iracundiam atque iſtius attributi influentiæ cadunt in regionem Elementarem.

Quibus Sapientiſſimorum Rabbinorum obſervationibus & collectionibus invenimus, quòd in iſtis decem generalibus numinis æterni proprietatibus per decem attributa ſignificatis, omnia in hoc mundo ſive à creatuta æſtimantur bona vel mala, poſitiva vel privativa, concordantia & amabilia ſeu diſcordantia & odibilia; &, ut verbo dicam, ſive ſint occultè vel manifeſtè oppoſita, vel in natura ſeu conditione inter ſe convenientia diſponuntur, & ab unica unitate deſcendunt: Atque hinc liquet, quomodò iſta unitas in eſſentia, ſit multiplex in proprietate & conditione, ſecundum cujus in Velle & Nolle diverſitatem diverſa & planè oppoſita aguntur, & operatur in mundo tam cœleſti, quàm elementali: imò verò eſt in illo Empyreo, idque emanationibus particularibus à Catholica & Archetypa emanatione ſcaturientibus: Atque iterum, quælibet dictarum decem emanationum ſephiroticarum in infinitis quaſi alijs eradiationibus à voluntate ſui fontis haud diſſonantibus diſtinguitur: Vnde etiam ſequitur, quòd quælibet harum proprietatum receptacula habeat in cœlo æthereo ſtellaria tam fixa, quàm erratica, quæ in infinitas creaturas ſublunares, tam animales, quam vegetabiles & minerales ſuas effundunt virtutes, quæ omnes ab invicem juxta influentiarum proprietates, tam formâ, quàm naturâ variari animadvertuntur: Atque ratio, cur divinitas creaverit ſeu emiſent unum radiorum effluxum alteri contrarium, erat tam ad præſervationem, quàm deſtructionem creaturarum: Nam, ut ultimus harum emanationum effectus erat creatio, generatio & præſervatio creaturarum ſuæ propriæ conditionis & naturæ: ita quidem iſti effectus applicari ſolent aut pro præſervatione & reſtauratione creaturarum deficientium & in firmarum, nimirum, cùm venenoſum aliquod ſimplex ſive animale ſive vegetabile ſive minerale ad morbum periculoſiſſimum propulſandum applicamus; videlicet in regno animali viperam, Scorpionem, bufonem, araneam, aut Cantharidem veſicantem &c: in vegetabili Papavera ſtupida, ſeu opium Somniferum, Flãmulam Canterizantem, Elleborum vomiterium, Aconitum &c: in minerali Arſenicũ, argentum vivum, Reſalgar, Antimonium &c: quæ omnia ſimplicia habent proprietatem tam ad auferendos morbos, quàm ad ipſos animalibus inducendos, imò certè & ad ipſa quandoque interficienda conducunt: Et tamen creaturis, quæ radios ſuarum

Digitized by Google

ſuarum formarum radicales ab iſta vel illa emanatione acceperunt horum venenatorum influxuum effectus apparent boni & ſalutiferi: utcunque ſunt omnes Deo bonæ, utpote, quæ ab ipſo erant ordinatæ, non modo ad ſanandum in ſua benignitate, ſed etiam ad exterminandum & interficiē-dum in ſua ſeveritate, ac denique ad faciendum placitum ſuum, qui operatur omnia in omnibus, ſive ſit ad creaturæ beneficentiam ſive ad flagellum. Quare Salomon: Ecquid conſervatum fuit aliquid ni-

Sap.11.21. Eccleſ.39.21. Eccleſ.39.a 30.

ſi tu voluiſſes? Vnde liquet, quòd omnia ſunt Deo bona tametſi impijs, qui patiuntur, videntur mala. Opera Dei univerſa (ait Sapiens) ſunt bona valdé: Bona bonis creata ſunt ab initio, ſic nequiſſimis bona & mala: Initium neceſſariæ rei vitæ hominum aqua, ignis, & ferrum, ſal, lac, melo, botrus, uvæ, oleum & veſtimentum. Hæc omnia ſanctis in bona, ſic & impijs & peccatoribus in mala convertentur: ſunt ſpiritus, qui ad vindictam creati ſunt, & in furore ſuo confirmaverunt tormenta ſua: in tempore conſummationis effundunt virtutem & furorem ejus, qui fecit illos, placabunt; Ignis, grando, fames, & mors: omnia hæc ad vindictam creata ſunt beſtiarum dentes & ſcorpij & ſerpentes &c: in mandatis ejus epulabantur & ſuper terram in neceſſitatem præparabuntur, & in temporibus ſuis non præteribunt verbum. Propter iſtam ergo cauſam, nimirum propter ſecretam naturarum oppoſitionem, à varijs divinitatis emanationibus ortam, amicitia & odium, & conſequenter Antipathia & Sympathia eſſent à Deo creata, ut ſub titulis lucis & tenebrarum ſe invicem oppugnarent in iſto mundo, quæ quidem contentio incepit primùm inter Angelos, deinde inter ſtellas, quæ recipiunt oppoſitas Angelorum influentias, tertiò inter ventos & Elementa, qui venti ſuæ contentionis ſpiritus à ſtellis & ipſarum influē-tijs recipiunt: ac denique inter creaturas compoſitas ſive ſint perfectè ſive imperfectè mixtæ. Sed quoniam inter alias oppoſitas in mundo naturas, Sympathia & Antipathia ſunt omnium magis abſtruſæ & occultæ, de ipſarum myſterio pro captus mei exiguitate ſequentem efficiam ſermonem.

CAPVT. III.

Hîc demonſtratur, quòd occulta tam Sympathiæ, quàm Antipathiæ in creaturis actio radicaliter ab Angelicis irradiationibus ad invicem à creaturis ſibi ſubditis emiſſis producatur.

Reuclin. lib. 3. de art Cabal.

QVi bene in Theoſophia ſunt verſati, volunt, quòd omnes Angeli ſint ejuſdē generis reſpectu ſuæ creationis, tametſi eorum unus eſt alteri plus minuſve illuminatus ſecundum illud officium, cui à Deo ſunt deſtinati: nam conſiderare debemus, quòd Angeli ſint immediata organa ſeu inſtrumenta, per quæ & in quibus æternitas ſuam voluntatē præſtare ſolet, tam in cœlo, quam in terra, utpote, qui ejus Verbum

Pſal.104.4.

Fiat efficere ſolent. Vnde Rex David: Angeli Dei validiſſimi robore, efficientes verbum ejus, auſcultantes voci ejus, miniſtri ejus, facientes placitum ejus &c. Ita, ut ſit evidens, quòd nihil in mundo temporali ſive in cœlo ſive in terra factum eſt, ſed illud radicaliter à ſpiritibus mundi ævialis derivatur: Atque hac de cauſa Reuclinus ait, quòd omnia corpora, ſive ſint cœleſtia ſive terrena, habeant ſpirituales quoſdam directores & gubernatores, qui ipſorum virtutibus & operationibus præſunt, ſive ſint ſtellæ, ſive vegetabilia, ſive mineralia, ſive animalia, non modò rationalia, qualis eſt homo, ſed etiam irrationalia. Quare Archangelus Cabaliſta multos facit Angelorum

Archangelus de dogm. Cabal.

gradus, variaque ijs aſſignat officia: Nam alij ait, ſtant coram Tribunali Dei, ipſum laudantes & hymnis celebrantes: alij ſolent ei adminiſtrare atque etiā nobis: alij cuſtodes ſunt vigiliæ nocturnæ: alij præſunt quatuor quartis anni: atque hi ſunt præſidētes quatuor Solis ſtationum: alij ſunt ſeptē planetarū gubernatores: alij diſponunt influentias ſtellarū fixarum & duodecim ſignorum, de quibus intendit ille locus apocalypſeos, dicens: In duodecim portis (hoc eſt 12. ſigna quæ Plato dicit eſſe portas cœli) ſunt 12. Angeli: alij ſunt Tutelares & protuitione & præſervatione creaturarum ordinantur: nonnulli curā beſtiarū habent, alij Plantarū: alij lapidum prætioſorum & mineraliū: Hos omnes ſecretiores Theologi & ſapientes approbare vidētur, ſimul atque confirmāt, quòd Deus operetur omnia in hoc mundo inferiori, mediantibus Angelorū adminiſtrationibus. Vnde D. Paulus ait quòd omnes ſint ſpiritus adminiſtratorij, quia à Deo mittuntur ad iſtud officiū obeundū. Hæc Archangelus. Porro etiā Reuclinus aſſerit, quòd influxio radiorū Angelicorū à ſtellis debeat eſſe diverſa & naturæ variæ, quoniā Angeli non movent orbes cœleſtes motu ſuo voluntario ſemper uno eodēque modo, tametſi illi motu violento ſeu diurno aſſiduè ab ortu in occaſum moveantur.

Sed quid verbis opus eſt pluribus, cùm operis Cabaliſtici progreſſus hoc totum nimirum myſticam operationem & varietatem actionum in Angelis ad amuſſim enucleare videtur: Nam ſi decem Dei denominationes ſive attributa producant decem emanationes diſtinctas & conditione differentes, quæ deſcendunt per decem portas, ſeu numerationes Cabaliſticas ſupra dictas, contrarios animadvertuntur

tam in cœlo, quàm in terra effectus procreare, ſequitur prædicto Pſaltis teſtimonio, quòd ſint tot vehicula Angelica, quæ tranſportant illas decē influentias in mundum inferiorem, quot ſunt portæ Sephiroticæ: & conſequenter, quot ſunt proprietates differentes in velle divino, atque itidem varietates, tot ſunt vehiculorum, quibus ad inferiora conducuntur. Nam velim, ut quilibet ſagax intelligat, quòd Doctores Hebraici de natura & proprietate cujuſlibet denominationis ſeu attributi Deo à ſacris literis aſcripti, per illum ipſum effectum, quem immediatè poſt ejus prolationem in lucem edebat, haud aliter judicare ſolet, quàm Philoſophus de natura ſeu complexione hominis ex ipſius Phyſiognomiæ intuitu aut ex ſignis, quæ vidit in cœlo de ſequentibus ejuſdem effectibus, videlicet de pluvia, ventis, tonitruis &c: præſagire animadvertitur. Iam verò (ut dictum eſt) ſi ſit divina influentia lucis, quæ animat & informat quemlibet ſpiritum Angelicum, debet ex neceſſitate ſequi, quòd quilibet iſtorum Angelicorum conductorum ſeu vehiculorum influentiarum divinarum ſit ab altero differens ſeu diverſus in proprietate: quoniam formales illæ influentiæ, quæ ipſos animant, ab invicem ſunt diverſæ, & conſequenter erunt naturali inclinatione proni atque parati ad voluntatem Creatoris efficiendam ſecundum illam emanationis ſeu radiorum influentiæ proprietatem, quàm à porta ſua Sephirotica recipiunt. Ad Angelica ergo illa receptacula ſeu vehicula quod ſpectat, quæ ad diverſas divinarum influentiarum ſeu irradiationum ſpecies recipiendas ſunt ordinata, mihi propoſitum eſt pro meliori lectoris intellectu in prima ſerie portas ſeu Canales Sephiroticos exprimere: Deinde ordines Angelorum recitare, ex quorum numero illa vehicula Angelica exiſtunt, quæ irradiationes illas recipiunt: ac tum poſteà ſtellas cœleſtes, quæ ſunt cœleſtia illarum influentiarum ſuper cœleſtium promptuaria ſive ſacraria nominare; ac in loco poſtremo aliqua de effectibus, quos influentiæ iſtæ deorſum à ſtellis in regionem Elementarem effuſæ, tam in aëre, quàm aquis & terrâ producunt, faciam verba. De attributis divinis ſimul atque emanationibus ſanctis cum peculiaribus ipſarum proprietatibus capite præcedenti ſumus locuti: ad reſiduum verò quòd attinet, lectorem ſcire velim, quòd decem illæ particulares radiorum emiſſiones ex totidem portis ſeu canalibus Sephiroticis in vaſtam mundi cavitatem ad complementum voluntatis Creatoris factas, habent ſuos peculiares aurigas ſeu conductores. Nam in hoc Theologiæ peritiores conveniunt, quòd, ut ſuperiores Angelorum ordines recipiunt ſua lumina & ſplendidiſſimas emanationes immediatè à Deo, ita quidem ea emittunt atque manifeſtant ordinibus Angelorum inferioribus: atque propter iſtam rationem dicuntur ſpecula polita, quatenus lumina ſua à facie Dei ſeu æterna ipſius emanatione recipiunt: quæ (uti anteà probavi) eſt omnium horum luminum Angelicorum caput. Atque iterum, ut Theoſophi abſtruſiores ſerijs ſuis ex pagina ſacra collectionibus decem diſtinctas proprietates, atque etiam totidem varias cognominationes ſeu nomina Dei ijs appropriata obſervârunt: ita quidem perceperunt, quòd eſſet Angelus aliquis ſingularis, qui cujuſlibet eorum irradiationis influentiam reciperet, & naturâ ac proprietate illius eſſet prædictus, ut pote, mediante qua vivunt & animantur, quatenus, ut Angeli externum eſt ſpiritualis aër; ſic ejus internum eſt formalis illa emanatio, cujus virtutis eſt vehiculum: atque hæc eſt generalis inter Theoſophos occultos opinio, quibus Dionyſius & Bartholomæus videntur conſentire, quòd nimirum unus Angelus ſe immiſcere cum alterius negotio ſeu officio, aut alterius labores ſuſcipere non debeat, niſi ſit talis Angelus ordinis inferioris, qui ſubijcitur Authoritati & gubernationi Archangeli ſui, cujus etiam proprietate & natura inſignitur, ut infra dicetur latius.

Oportet igitur, ut ſciamus, quòd officium magni & Catholici Angeli Mitatron eſſet tam univerſale, & quòd in primis verſatus eſſet circa informationem totius mundi & diviſionem lucis à tenebris, atque etiam vivificationem ſpiritus mundi aquatici & diurnam cœlorum revolutionem: atque ideò dicitur; idque haud inconſultè, quòd eſſet divina illa Catholica emanatio, quæ dicta eſt ſapiētia æterna, quæ ob iſtam cauſam dicitur omnium priùs creata, à quá tum poſteà omnia ſunt creata. Hinc ergo Eccleſ. 1.
dictum eſt, quòd Angelus ille contineat in ſe omnem perfectionem Angelicam, haud aliter, quàm omnes radij Solares comprehunduntur in corpore Solari. Nam, ait Paulus, eſt imago Dei inviſibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo condita ſunt omnia viſibilia & inviſibilia, ſive Throni, ſive Dominationes, ſive Principatus ſive Poteſtates, omnia per ipſum & in Coloſſ. 1. a 15.
ipſo creata ſunt, & omnia in ipſo conſtant. Quare & Rabbini Hebraici eſſentiam primæ emanationis ad Angelum Mitattron applicant, quæ dicitur ſuam viam in mundum per regalem portam Chetet ſeu Coronam feciſſe, vocaturque prima creatura, quatenus denotat ſpiritum Catholicum mundi, qui prius omnium recepit primogenitum ſive imperialem emanationem ab attributo Dei *Eheieh*. quòd eſt nomen æternitatis, quippe, quod reſpicit tempus præteritum, præſens & futurum. Ob iſtam ergo cauſam Magnus Angelus ſe nominat *Alpha* & *Omega*, principium & finem. Prima influentia ergo, quæ erat vitæ eſſentiæ Catholicæ recipitur ab Angelo iſto Mitattron, quaſi Dono Dei, poſtquam per portam

tam Cheter in ſupremum Angelorum ordinem, dictum Seraphin, emittitur, qui ratione propinquitatis illius ad Thronum Dei ardere & inflammari amore igneo traditur atque hinc inde eſt, quòd ordo iſte tantâ excellentiâ & pulchritudine ornetur, nimirum ratione iſtius primariæ & effulgentiſſimæ emanationis, quæ tam amabilis & benigni Patris luminis copiâ impletur Ab hinc ergo Angelus iſte potens lucidos hoſce effluxus in cœli ætherei cavitatem conducit, ac in illo, quaſi Catholico ejus ſacrario, reſervat: Atque ſpiritus lucis iſtius præſentiâ, mox animatur & vivificatur, ita, ut admirabili ipſius actionis ratione dicatur primus cœlorum motor, ut pote, in quo movetur primum mobile, ad cujus motum reliqui cœlorum orbes, mundum naturalem conſtituentes, ab ortu in occaſum ſpacio 24. horarum feruntur.

His ergo liquet, quid ſit anima mundi, nimirum emanatio iſta ſancta ſpiritu cœlorum ſic amicta, Divina irradiatio, penetrans per ſecundam portam *Hochma*, quæ emittitur à divino cognomine *Iah*: tranſit per ordines Cherubinorum, qui ſignificant plenitudinem ſcientiæ, & abundantiam donorum ſapientiæ: atque iſtius irradiationis Influentiæ recipi dicuntur ab Archangelo Zophiele (quod nomen denotat pulchritudinem) quatenus infinitis particularibus vitæ radijs impletur. Sunt tamen alij ex Cabaliſtis, qui hunc radiorum iſtorum conductorem Razielem vocant, qui illos immediatè in Firmamentum ſive cœlum ſtellatum dirigit, & præcipuè in Zonam illius cœli, qui Zodiacus & ſignifer nuncupatur, arguens per hanc nominis ſui Etymologiam, quòd radij iſtius in eo complicitè recondiri delineant idealiter infinitas creaturarum particularium ſpecies, quas omnes tum poſteà realiter & explicitè in regione Elementari depingit.

Tertia radiorum effluxio fit per portam *Binah*, cui præeſt nomen divinum *Elohim*, & deſcendit immediaté in ordinem Thronorum; inde arguendo ſeveram Dei proprietatem & judicio plenam. Hos radios recipit Archangelus *Zabkiel*, vel, ut alij volunt, *Zaſpiel*, ſignificans Genium Choleræ magnæ. Atque hic ſpiritus conducit hos influxus ad Sphæram Saturni, quam implet Spiritibus ſive Intelligentijs ſuæ naturæ, quas vocant Saturninos, vel *Beni-Elohim*, ac tandem hi effundunt in mundum Elementarem, nimirum, aêrem, aquam, terram, influentias ſeu ſubtiles ſpiritus ſuæ naturæ.

Quarta emanatio conducitur per Canalem *Cheſed*, cui præſidet nomen ſanctum *El*, recipitur ab Archangelo ordinis dominationum, qui arguit poteſtatem contra malignos ſpiritus, aſſignatque vitam & afflatum creaturis: atque Archangelus iſte dicitur *Zadkiel*, qui ſignificat genium juſtitiæ, atque iſte ſpiritus juxta naturam influentiæ, quam conducit, eſt veræ juſtitiæ in proportione vitæ ac Elementorum amicus: & per conſequens vitæ creaturarum fautor & Patronus. Hos radios deorſum in orbem Iovis vehit, eum infinitis ſpiritibus ſuæ naturæ ac conditionis implet, quæ Intelligentiæ Ioviales dictitantur, quæ in creaturas ſublunares ipſis ſubditas ſuæ influentiæ portionem impluunt, qua vivunt, multiplicantur atque præſervantur.

Quinta radiorum emiſſio fit per portam *Geburah*, cui præſes eſt nomen divinum *Elohim Gibbor*: atqùe hi radij dicuntur ad ordinem Poteſtatuum deſcendere atque Archangelus, cui radij iſti committuntur, vocatur *Samael*, vel, ut alij volunt, *Hamael*: eſtque Genius, qui importat terrorem: atque iſta Intelligentia radios iſtos conducit in Sphæram ſive orbem Martis, eumque implet ſpiritibus ſive Intelligentijs ſuæ naturæ, igneoque ſuæ conditionis ardore conflat ſtellam Martialem, à qua influentiæ Martiales in Elementarem regionem, & præcipuè creaturis ipſi ſubditis effunduntur.

Sexta radiorum divinorum emiſſio fit per Canalem Sephiroticam *Tiphereth*, cujus dominus eſt Cognomen Dei *Eloah*: atque hi immediaté in ordinem virtutum, deſcendunt. Hinc Iſidorus ait, quòd Angeli iſtius ordinis recipiant illuminationem, purgationem & perfectionem à Deo atque Archangelo Michaele duce (qui ſignificat, quis tanquam Deus) in Sphæram Solis conducuntur, & ab eo ad inferiora, ad creaturarum vivificationem, multiplicationem, præſervationem, & ornationem diſtillantur.

Septima radiorum extenſio fit per portam ſeu Canalem *Netzeth*, cui præeſt nomen Iehovæ *Sebaoth*, & ab ea tranſeunt ad ordinem principatuum, à quo per Archangelum Anaëlem ad Sphæram Veneris vehuntur, à qua tum poſteà ad creaturas ei in mundo Elementari ſubjectas deſcendunt.

Octava radiorum emiſſio fit per portam *Hod*, atque huic præſidet nomen *Elohim Zebaoth*: hi deſcendunt in ordinem Archangelorum, ubi ab Archangelo Raphaële in Sphæram Mercurij conducuntur, & ab ea creaturis in mundo Elementali ijs ſubditis immittuntur.

Nona lucis emanatio fit per portam *Ieſod*, cui præeſt nomen *Sadai*, quæ deſcendit ad ordinem Angelorum, & ibi ab Archangelo Gabriele recipiuntur & ad orbem lunæ conducuntur, à quo ad inferiora pro creaturarum ei ſubditarum animatione & vivificatione deſcendunt.

Decima & ultima radiorum extenſio fit per Canalem *Malchut*, cui dominatur nomen *Adonai*, atque iſta deſcendit immediatè (ut Cabaliſtæ volunt) in ordinem beatarum Animarum, à quo in regionem

Elementalem. Hæ ſunt Cabaliſtarum de iſto irradiationum Angelicarum myſterio intentiones.

Per continuitatem ergo iſtarum ſingularum emanationum oppoſitarum à Deo ad Angelos principales, & ab ijs ad ſpiritus Olympicos, atque ab iſtis ad dæmones ſublunares, colligere poſſumus, primùm, quòd Deus Solus operatur omnia in omnibus: Deinde, quòd ſecundum varietatem ſuæ voluntatis varieformiter agat in hoc mundo: & conſequenter ſcire debemus, quòd ejus voluntas ſit multiformis in proprietate, quoniam res efficiuntur tam in cœlo, quàm in terra ſecundũ multiformem operationem, ut ab effectibus colligere fas eſt. Quare, ſi Deus operetur omnia in omnibus, neceſſe eſt, ut diverſitas illius operis à multiplicitate ſuæ voluntatis procedat: Atque propter hanc cauſam Hermes ait: Voluntas Dei ſumma eſt rerum perfectio, quã neceſſitas ſequitur; neceſſitatem verò concomitatur effectus: Et per conſequens concludit, quòd Deus in momento temporis tam ejus voluntatem, quàm effectum ejuſdem complere ſoleat: At quod non vult, ut exiſtat, illud quidem eſſe nequit: Quare, quod exiſtit in rerum natura, cujuscunque ſit proprietatis, illud efficitur ſecundum voluntatem unius ex iſtis divinis attributis: Neque (inquit Hermes) credibile eſt, Deo diſpliciturum eſſe, quod placuit, cùm & futurum id & placiturum multò antè ſciverit. Atque ideo Salomon: Ecquid manſurum fuiſſet aliquid, niſi tu voluiſſes? Tertiò, quòd ſecundum varietatem divinæ voluntatis res omnes eſſent creatæ, quarum una aut ſpiritualiter Sympathizat in affectione cum alia, aut inter ſe Antipathizant ambæ, ratione radiorum contrariæ conditionis, juxta vel concordantem vel oppoſitam naturam irradiationis Angelicæ ſeu emanationis radiorum unius ſpiritualis creaturæ ad aliam: quæ contrarietas conditionum procedit à varietate proprietatum, quæ ſunt in voluntate unius æternæ eſſentiæ. In hunc ergo modum fuerunt omnes hujus mundi creaturæ, tam ſpirituales, quàm corporales compoſitæ; atque hoc modo erant vivificatæ atque animatæ per radios, quorum unus eſt alteri conditione contrarius, aut ratione ſuæ concordantiæ & ſimilitudinis naturæ: Exultant magnoperè, quando radij unius influentiæ ſe invicem reſpiciant. Scire autem debemus, quòd, quamvis quælibet creatura habuerit radicalem ſuam informationem ex iſtis emanationibus: tamen in earum generationibus & multiplicationibus poſſunt variare & diſcrepare à conditione creatorum ſeu generatorum ſuorum parentum, ratione unionis duarum differentium irradiationum in hora nativitatis. Hinc ergo evenit, quòd filius tum figurâ tum conditione poſſit diſſimilis eſſe ſuis parentibus: Nimirum, equus magis furibundus aut mitis, quàm ejus genitor, planta, aut fructus, magis laxus, aqueus & inſalubris, quàm arbor, à qua in forma ſurculi decerpebatur: & conſequenter per applicationem radiorũ Angelicorum contrariæ fortitudinis in nativitate hominis irradiatio ſeu radiorum ex planta, vel flore vel beſtia &c: emiſſio poteſt perpetuò Antipathizare cum iſto homine: uti ego novi nobilem fœminam, cujus naturæ roſæ irradiatio erat ita contraria, ut ſolo ejuſdem, dum dormiebat, contactu, veſica in facie eſſet elevata: Porro etiam alius felem, alius anatem tanto odio habebat, ut ſolo eorum aſpectu in lypothymiam quaſi incidere ſolerent. Et cùm oppoſitio inter Elementa ſit manifeſta reſpectu illius contentionis & pugnæ, quæ eſt inter naturas diſſonantes, videlicet frigus & calorem &c: ita, ut in hoc caſu radix Sympathiæ & Antipathiæ hujuſmodi ſeu potius oppoſitionis Elementorum bene cognoſcantur ab omnibus, nempe ratio inimicitiæ inter aquam & ignem, atque inter aërem & terram: Intelligendum eſt tamen ex ijs, quæ ſuperius ſunt dicta, quòd ſit cauſa adhuc magis latens & interna veræ Sympathiæ & Antipathiæ in rebus, quæ à quibuſdam occultis ſtellarum naturis aſcribitur, cùm rei veritate procedit ab influentijs illis Angelicis contrariæ fortitudinis, quæ inviſibiliter & more abſtruſo à creaturis emanant, quæ ſub emanationibus contrarijs & diſſonantibus ſunt natæ: Quod quidem Reuclinus optimè ex iſtis deſcribit: Philoſophis (ait) Peripateticis probatur id, quòd cœlum quodlibet Sphæricum præter formam ſuã eſſentialem habet aſſiſtentem intelligentiam orbis ſui motricem, quæ vocatur Angelus, eò quòd ad hoc officium miſſa, intelligens & volens complet juſſa Creatoris, tanquam inter Deum & naturam, virtus media, à qua fiunt operationes, in rebus, quas natura eorum vel non fecerat, vel non ſic fecerat, quas alij provenire dicunt à proprietate occulta; alij, quia tale. Hæc ille. Quibus patet, quòd occulta Sympathia & Antipathia rerum tam in cœleſtibus, quam terreſtribus procedant & deriventur à myſticis & arcanis actionibus ſeu irradiationibus, Spirituum Angelicorum, qui primùm accipiunt illas proprietates à peculiaribus influentijs ſeu emanationibus, quæ deſcendunt à portis Sephiroticis, ſeu à fonte æterno. Sed, quoniam non eſt officium Aſtrologi ſe tam profundè myſterijs illis immergere, quæ ad mundum ævialem ſpectant; utpote, cujus eſt ſtellas cœleſtes efficere fontem & originem illorum effectuum, quæ deſcendunt ad operandum tam per Sympathiam, quàm Antipathiam in rebus inferioribus; volo ego jam more Aſtrologico indicare, quomodò tam Sympathia, quàm Antipathia à multiplici ſtellarum influentia inſurgant.

Aſclep. 4.

Sap. 11.

Reucl. lib. 2. de art. Cabal.

CAPVT. IV.

CAPUT. IV.

Vbi ratio Sympathiæ & Antipathiæ Aſtrologica enucleatur, ubi etiam probatur, quòd, cùm omnes ſpiritus inferiores ſuarum naturarum influentias deſuper accipiant, & cum creaturæ Elementares non ſint niſi imagines cæleſtium, debet neceſſariò ſequi, quòd, ut ſunt tum Sympathetici tum Antipathetici aſpectus ſive irradiationes inter duo vel plura cæleſtium corporum, debet etiam pariter eſſe emiſſio radiorum ab uno corpore Elementari ad aliud, qui juxta naturam emanationis ſunt vel Sympathetici vel Antipathetici.

FActo radicali cum Hebræis myſticis & Cabaliſticis Theologis de Sympathia & Antipathia ſermone, reſtat jam, ut illarum arcana more Aſtrologico aperiamus, nimirum ſumendo organum viſibile pro inviſibili agente, hoc eſt, creaturæ externum pro interna ejus virtute Angelica & influentiam ſtellarem pro occulta & centrali emanatione divinitatis, quæ (ut dictum eſt) effunditur in ſpiritus ſeu intelligentias illas, quæ inhabitant & illuminant ſtellas, &. ab ijs lucis illius influentias in mundum Elementalem ad animandos ventos pro quadruplici communis Elementi Catholici mutatione & Meteororum multiformium procreatione corporumque perfectè mixtorum productione emittunt: Oportet ergo (Aſtrologicè loquendo,) ut ſit manifeſta oppoſitio & convenientia non modò in reſpectu manifeſtorũ Elementorũ ſeu ventorum, qualitatum ſive naturarum, quæ dignoſcuntur eſſe tam in ſtellis fixis, quàm erraticis (nam ſigna zodiaci aquea contrariantur igneis, & nocturna diurnis, orientalia occidentalibus, maſculina fœmininis &c.) Sed etiam reſpectu magis occulto: nam in Aſtrologia peritiores notârunt, quòd, ut Iupiter, Sol & Luna ſunt amicitiâ cum Saturno conjuncti; ita quidem Mercurius, Mars & Venus ſunt ei inimici: Iterum omnes Planetæ excepto Marte ſunt amici Iovis Porro etiam eſt nùllus planetarum, excepta Sola Venere, qui eſt amicus Marti, ſed inter cætera Sol & Mercurius ſunt ipſi inimiciſſimi. Etiam Iupiter & Venus ſunt amici Solis: contra verò Mars, Mercurius & Luna ſunt Solis inimici. Omnes planetæ dicuntur amare & fovere Venerem excepto Saturno, Iupiter, Venus & Saturnus ſunt amici Mercurio; ejus verò inimici ſunt Sol, Luna & Mars. Amici Lunæ, ſunt Venus, Iupiter & Saturnus, ejus inimici ſunt Mars & Mercurius. Amici Capiti Draconis ſunt Iupiter & Venus; ejus inimici ſunt Saturnus & Mars. Denique inimici caudæ Draconis ſunt Iupiter, Luna, Venus; ut è regione amici ejus ſunt Saturnus & Mars. Præter iſta notandum, quòd ſit alia amicitiæ & inimicitiæ ſpecies inter planetas, nimirum cum eorum unus eſt in ſua exultatione, in domo alterius, & in hoc res ſubjecta influentiæ unius, amanter recipiet aſpectum alterius. E regione verò Detrimentum unius in domo alterius, faciet ſpiritum unius creaturæ, quæ naſcitur ſub illo planeta, qui habet detrimentum & per malum aſpectum alterius, qui eſt in propria domo, in qua eſt detrimentum, ut Antipatheticè reſpiciat rem aliquam, quæ ſubijcitur Dominio alterius. Hoc, inquam, modo rei natæ præſentia ſub planeta, illius Domus erit ingrata & odioſa alteri, cujus Domini nativitatis, detrimentum eſt in eadem domo. E contra verò obſervandum, quòd duæ creaturæ inter ſe Sympathizent & cum lætitia & gaudio ſe invicẽ aſpiciant, quando earum nativitatis Domini conveniant in natura, virtute occulta & fortitudine: verbi gratia ſi Mars ſit Dominus nativitatis unius, & Venus alterius: hi duo Planetæ naturali quodam inſtinctu inter ſe conveniunt: Atque itidem Venus, Iupiter, Mercurius & Luna concordant inter ſe. Porro etiam ſcire debemus, quòd ſignum illud zodiaci, quod multas unius planetæ dignitates in ſe habet, ut ſunt Domus, Triplicitas, Facies, Exaltatio, Terminus &c: optimè Sympathizabit & concordabit cum genitura illius planetæ: cùm ex altera parte ſignũ vel fixa aliqua firmamenti impreſſio, quæ eſt in conditione planetæ oppoſita, aut infortunijs plena, exempli gratia, ſi eſſet Planeta in ſuo caſu vel detrimento &c: facit mediantibus ſuis radijs occultum quoddam odium. Præterea modus ejaculationis eorum radiorum ab invicem proferre ſolet ſatis mirabilem alterationem inter duas creaturas ſive ſubjecta: Nam, ut radij ſtellarum ſe habebant ad invicem in nativitate animalis, ita verus radiorum aſpectus permanebit & exprimetur in re nata vel vegetatione producta. Igitur naturam illorum radiorum ſeu irradiationum ſecretarum, quæ ſtellarum influentias concomitantur more adhuc magis amplo & pleniore exprimere intendo, quoniam in ijs conſiſtit Aſtrologicum Sympathiæ & Antipathiæ in rebus inferioribus ſecretum.

Primum igitur ſcire debemus, juxta profundiſſimorũ Aſtronomorum & præcipuè Alkindi opinionem, quòd omnis ſtella habeat propriam naturã & conditionẽ, in qua radiorũ ejectio cum alijs continetur: & ſicut unaquæque ſuã habet propriã naturam,

Alkindus libro de radijs.

quam totaliter in nulla âlia contingit reperire, in qua radiorum emiſſio continetur: ſic ipſi radij in diverſis ſtellis ſunt diverſæ naturæ, ſicur ipſæ ſtellæ ſunt in narura diverſæ: omnis enim ſtella ſuum habet ſitum in mundana machina ab omnibus alijs diverſum: Vnde provenit neceſſariò, quòd omnis ſtella alium ſortitur reſpectum, quàm alia ad omnes alias, & res omnes & loca in mundo eontenta. Aſpectus autem varius variat effectum radiorum, ſicut & aliæ proprietates ipſarum ſtellarum variæ. Vnde fit, quòd omnis ſtella aliud & alitet operatur in locis & rebus diverſis: quantumcunque modicis & quàm modicé differentibus, cùm tota ſtellarum operatio per radios procedit, qui in omni aſpectu vario in ſe ipſis variantur: Nam radius, qui à centro ſtellæ ad centrum terræ procedit fortiſſimus eſſe probatur in operationis ſuæ ſpecie: qui verò à centro terræ obliquantur ſecundum proportionem obliquationis in effectu debilitantur; niſi in quantum ſtellarum aliarum radijs concurrentibus in ijſdem locis confortantur: In omnẽ enim locum omnis ſtella radios effundit, propter quod radiorum diverſitas in unum conflata, variat contenta omnium locorum: cùm in omni loco diverſu diverſus ſit tenor radiorum, qui à totali ſtellarum harmonia derivatur. Hoc inſuper, quia continué mutatur per planetarum & aliarum ſtellarum motum continuum, ſecundum locum mundi Elementorum, & eorum contenta omnia continuè movet in diverſas conditiones exeuntes in actum, ſecundum exigentiam ejuſdẽ temporis harmoniæ, licet humanis ſenſibus res aliæ mundi videantur permanere. Liquet igitur, quòd omnia loca & omnia tempota diverſa conſtituunt individua in hoc mundo: quod facit cœleſtis Harmonia per radios in mundum projectos ſeſe continuè diverſificans. Quibus liquet, quòd irradiationes omnium ſtellarum diverſas operationes in rebus hujus mundi habeant ſecundum diverſitatẽ proprietarum rerum: Quatenus res omnes ab horum radiorum emanatione ſive emiſſione exiſtunt & derivantur. Porro etiam notandum, quòd cœleſtis harmoniæ conditio ſit talis, quòd cùm omnes ſtellæ ſint diverſarum naturarum, atque ob iſtam rationem omnes earum radij ſint effectuum diverſorum in mundo Elementari, evenit, quòd radioſæ earum operationes ad juventur in eadem materia ſeu ſubjecto, atque iterum in alio inter ſe impediantur. Obſervandum eſt etiam, quòd ſuper rem quamlibet hujus mundi inferioris, ſtella ordinatur prædominans, atque iterum eſt quoddam ſignum cœleſte, quòd operi & proprietati ejuſdem præſidet. Ex iſta ergo radiorum ſtellarium conditione inter ſe tam magna oritur rerum differentia & diverſitas, ut vix tepetiendæ ſint in mundo tes duæ vel plures, quæ in omni reſpectu ſunt ad invicem ſimiles, tametſi ſenſus humanus in aliquibus caſibus ſit ſufficiens ad apprehendendam earum differentiam. Concludunt ergo, quòd cœleſtis harmonia operetut tam differenter in diverſis locis & temporibus, ut quandoque ſimilia & nonnunquam diſſimilia tam figurâ, quàm proprietate producat. Etiam nunc temporis ſimilia per motum ſimilem, & quandoque diſſimilia per motum diſſimilẽ, nimirum per motum tardum & velocem. Quibus bene ponderatis, & cùm ſit evidens, quòd mundus Elementaris ſit factus ad exemplar cœleſtis, ita, ut quicquid continetur in mundo elementali, continet in ſe imaginem eœleſtis, minimé dubitare debemus, quòd omnia in hoc mundo, ſive ſint ſubſtantiæ ſive accidentia eſſentialia, emittant radios ſuos ad invicem ad imitationem ſtellarum illarum, ſub quarum Dominio ſunt orta: Nam aliter foret impoſſibile, quòd in ſe comptehenderent figuram mundi ſtellaris: Sed hoc manifeſté & ſenſibiliter in quibuſdam rebus confirmatur: Nam ignis emittit calorem partibus ſuis viciniotibus, atque itidem terra undique ſuæ frigidiatis radios expirat: Etiam medicamenta ſumpta intrinſecus, vel extra applicata, radios ſuæ virtutis in corpus ejaculant. Obſervamus etiam, colliſione corporum duorum ſolidorum, ſonum per effuſionem radiorum ſuo modo edi: Iterum res coloratæ ſuos extendunt radios, quibus mediantibus oculis percipiuntur: odorabilia etiã ſuæ virtutis tadios undique emittunt, ut odore percipiantur. Quod cùm ita ſit, audactet aſſeverare poſſumus, quòd omnis tes hujus mundi, quæ habet actualem exiſtentiam, ſuos radios undiquaque ſuo more ejus cavitatem implendo emittat. Et ob iſtam rationem Alkindus teſtatur, quòd quilibet hujus mundi infetioris locus continet radios omnium rerum, quæ actualiter exiſtit in eo. Atque ut quælibet res differt ab alia, ita etiam radij cujuſlibet ſubjecti naturâ & effectu à tadijs omnium aliorum: Vnde accidit, quòd operatio radiorum omnium rerum in re qualibet diverſa, ſit varia & diſtincta. Hucuſque explicavi Aſtronomorum doctiſſimorũ hac in re, nimirum de irradiatione cœleſtium ſententias, quibus nobis videntur innoteſcere, quòd quælibet creatura hujus mundi Elementaris non modò ab iſtis radijs cœleſtibus informatur, ſed aſſiduè mediantibus ipſorum influentijs ſucceſſivis præſervatur, & conſequenter quòd res omnes, quæ in bujuſmodi influxibus cœli exiſtunt, ſunt typi ſeu imagines ſpirituum eorum cœleſtium, quorum radijs ſunt informatæ. Quare neceſſe eſt, ut per Alkindi regulam ſequatur, quòd, ſi ſint typici ſeu Icones effigierum cœleſtium, quæ eas informàrunt, tunc opus eſt, ut modo ſimili radios

ſuos.

ſuos, licet inviſibiles emittant: haud aliter, quàm ſtellæ, à quibus ſuæ exiſtentiæ influentiam hauriunt: Nam ſcire debemus (ut in radicali noſtra inquiſitione eſt dictum) quòd radij eſſentiales deſcendentes à Deo in cuſtodiam Angelorum & ab Angelis communicati ſtellis, & à ſtellis deſcendentes in creaturas ſunt continui, quoniam indiviſibiles: Nulla eſt enim formata virtus à Deo ſcaturiens, quæ ullo modo dividi aut in partes diſtingui queat, aut à ſuo fonte ſeparari. Quod, cùm ita ſit, debet neceſſariò ſequi, quòd in corporibus, in quibus ſunt, effulgeant alijs, alioſque aliorum ſubjectorum ſive creaturarum radios aſpiciant: haud aliter, quàm ſtella una cœleſtis in hoc vel illo aſpectu intuetur aliam. Quare obſervetis velim cùm diligentia, & attendatis feriò ad ea, quæ à me ſuperius ſunt dicta, nimirum, quòd quælibet in cœlo ſtella habeat ſuum amicum & inimicum: & quòd ratio iſtius oppoſitionis tam inter Angelos, quàm ſtellas cœleſtes eſſet diverſitas proprietatis in voluntate divina: Vnde tot inter Cabaliſtas orta ſunt Dei attributa varia. Procedo igitur in hunc modum, & dico, quòd ſi in harmonia cœleſti eveniat, ut ſit aſpectus aliquis vel radiorum ejaculatio potens, qui concurrit cum radijs ſeu emanatiune illius ſtellæ, quæ eſt Dominus vitæ rei genitæ, & quòd ſtella fortiter aſpiciens ſit inimica Domino vitæ, cùjus radios intuetur, tunc ſpiritus creaturæ ſic genitæ vel auctæ paſſionibus diſcordantibus, ut ſunt timor, ira, triſtitia, ſuſpicio, erit obnoxius, idque præcipuè ſi inimicus Domino vitæ fortior ſeu potentior exiſtens in Schemate cœleſti applicationem ſuam faciat Domino, valde inſortunijs & præcipuè malo aſpectu debilitato: ita, ut hac via contingat ſpiritui rei genitæ quædam inſenſibilis Antipatheticæ perturbationis ſpecies inter genitum & rem, quæ naturaliter ſubijcitur ſtellæ conditione oppoſitæ. Etiã ſi res ſeu creatura producta ſuam nativitatem incipiat, cùm inimicus ſui Domini ſit potentiſſimus in cœlo & radios ſuos contingant ſimul: Tunc neceſſe eſt, ut creatura ſub inimici Dominio nata, ſe habeat in Antipathia cum creatura illa, quæ nata eſt ſub priori Domino ſeu ſtella, ratione emiſſionis radiorum contrariæ fortitudinis & naturæ: Quoniam Genius prioris eſt terrefactus & quaſi odio excitatus ad aſpectum alterius, quippe cujus ſtella priori ſtella inimicus erat & in cœlo fortior. Quare neceſſe eſt, ut duæ illæ creaturæ terreſtres prædictis duabus ſtellis ſubjectæ invicem præſentes & aſpicientes emiſſione radiorum ſuorum contrariorum afficiantur Antipatheticé, & earum, cujus Dominus eſt fortior prævalebit: Non aliter, quàm res ſe habebat cum earum ſtellis in cœlo. Sed, obſervare debetis, quòd, rametſi radij fortiores ſunt Antipathetici ad debiliores, non ſequitur, quòd debiliores ſint Antipathetici ad fortiores: cùm ſemper accidat, ut fortior paſſio ſit in debiliori, ut actio fortior reſtat in fortiori: At verò ſi ſubjectum ſeu creatura alicui ſtellæ in cœlo ſubdita ſe offerat coram ſubjecto ſeu creatura, cujus Dominus in cœlo eſt prædictæ ſtellæ inimicus, ſi nullus malevolus eſſet in nativitate prioris inter illas ſtellas aſpectas, non ſequetur evidens inter illa duo objecta ex eorum irradiationibus Antipathia, & tamen earum radij eò magis ad actualem oppoſitionem inclinentur, ſi in tempore ſeu hora concurſus eorum, hi inimici cœleſtes ſe invicem reſpiciant, ſeu cum radijs ſuis aſpectum malevolum faciant. Verbi gratia, ſi Iupiter ſit Dominus nativitatis, aut productionis rei & Mars ipſum intueatur in quadrili ſeu oppoſito aſpectu & coram iſta creatura (ſitque ſi placet homo) ſe præſentans feles ſive catus Dominus, cujus genituræ erat Mars, plures ſibi in cœlo dignitates vendicans, quàm Iupiter: tunc quidem aſpectus hujus felis erit admodum homini illi ingratus. Præter iſta, poteſt feles à quadam ſtella fixa, cui radicaliter ſubeſt, in aſpectu hoc Antipathetico adverſus tum ſtellam fixam, tum erraticam alterius animari. Sed è regione, ſi radij duorum planetarum, vel ſignorum vel plurium in una & eadem generatione ſeu productione creaturæ concurrant; ubi ſtella, quæ habet majus Dominium eſt Dominus creaturæ ſeu rei, utrum ſit animalis, vegetabilis vel mineralis, & iſti planetæ & ſtellæ fixæ ſunt invicem amici, tunc ſi aliquod ſubjectum ſe præſentet, quòd oritur ſub Dominio & radijs alterius ex illis planetæ: Hæc duo ſubjecta radios ſuos hic in terram emittentia, ſe invicẽ amabunt; & vinculis Sympathiæ & amicitiæ conjungentur: atque eò major erit concordia, quò magis inter ſe conveniunt in natura, proprietate & benevolentiâ aſpectus in inſtanti ſuarum nativitatum ſive productionum. Exempli gratia, ſi Iupiter ſit Dominus nativitatis humanæ & aſpectum habeat cum Venere in ſextili vel trino, atque Venus ſit in cœlo tempore genituræ canis, felis vel ſimilium potentior, hoc eſt, dignitatibus pluribus gaudeat, habetque relationem per radios ſuos ad Iovem in bono aſpectu, tunc dico reciprocum fore inter iſtas duas creaturas in Sympathia affectionem. Etiamſi ſimilis in cœlo amicitia fuerit in momento productionis alicujus vegetabilis, tam homo, quàm beſtia illa delectabitur in præſentia & fruitione ejuſdem ſimplicis vegetabilis, & ſi illud comedat, optimé cum ijs conveniet; & ſi ſit odorabile, ipſius odore afficientur magnoperè. Atque hoc totum eſt intelligendum in rebus, quæ à ſua creatione non erant oppoſito more & conditione contraria creatæ, hoc eſt, inter quas Antipathia non erat ab origine ordinata cujuſmodi ſunt venena & ſimilia, quæ nihilominus ſucceſſivé ex iſtiuſmodi cœli irra-

diationibus amicabiliora & minus damnoſa, atque etiam convenientiora redduntur ad ſalutarem tam hominum, quàm beſtiarum uſum. Etiam ab Adæ lapſu inimicitia ingens eſt inter hominē & ſerpentem poſita, & tamen ratione hujuſmodi Sympatheticæ à cœlo confluentiæ inveniuntur nonnulli inter homines qui angues & ſerpentes amore & amicitia habent, & in eorum ſocietate delectantur. E contra alij tam ratione radiorum contrariorum, quàm odij originalis ipſos magnoperè evitant & peſte magis effugiunt. Sed, ut ad negocij iſtius noſtri radicem revertamur, cauſa Antipathiæ & Sympathiæ rerum manifeſta, à radicali proprietatum ſeu attributorum divinorum oppoſitionis myſterio profluit, quæ proprietates multitariæ à ſecreta & abdita æternitatis unius voluntate emanant (uti antè luculenter:) Et tamen Aſtrologi hujus rei cauſam varijs ſtellarum irradiationibus attribuunt, ut poſte, qui experientia docti ſolam Sympathiæ & Antipathiæ rationem in ijs conſiſtere credunt: at de radicali iſtius rei arcano, ne cogitaverunt quidem: Atque hinc erat, quòd omnes Philoſophi in genere, inferiora à ſuperioribus regi, mundumque inferiorem eſſe corporibus ſuperioribus contiguum, concludunt. Et Ptolomæus ait, quòd vultus hujus ſeculi ſubjecti ſint vultibus cœli: & Ariſtoteles, quòd mundus iſte ſit ſupernis lationibus fere continuus, ut inde vis ejus univerſa regatur. Et Hippocrates: de cœleſtibus autem rebus & ſublimibus mihi nihil dicendum videtur, niſi, quatenus homines, animaliaque cætera, quæ in terris degunt & gignuntur nataque ſunt, principia & originem inde habere demonſtrabo, & quòd anima de cœlo eſt, quòd dolere, languere, mori, & denique quicquid boni malive eſt in homine de cœlo proficiſcitur &c: Et hanc ab cauſam Halij ait: Medicus, qui aſtronomiam ignorat, eſt tanquam cæcus viam baculo examinans, huc atque illuc miſerabiliter ceſpitans pro qualibet boni malive apparentia. Sed, ut propinquiùs adhuc accedamus ad hujus negotij metam. Cichus Eſchulamus ait, quodlibet ſignorum zodiacalium recipere nomen ſuum ſpeciale & particulare à natura ſeu proprietate alicujus animalis terreſtris aut aquatici, cui habet Dominium, dicens, quòd unum ſoleat cum altero Symbolizare: Et Moyſes Arabicus affirmat, quodlibet animarum habere ſtellam peculiarem, cujus influentijs ſeu irradiationibus naſcitur & præſervatur: idque mandato divino. Exempli gratia: ſtellæ, quæ ſunt in conſtellatione arietis, gubernant & Dominium habent ſuper Arietem terreſtrem, atque itidem Scorpio cœleſtis vim ſuam exercet ſuper illum terreſtrem, cui præeſt. Et Reuclinus ait: Non eſt tibi ulla planta

Ptol. ſer 9. Centiloq.
lib. 1. Meteor.

Hipp. de Carnibus.

Halij in Commento cujuſdam ſui dicti.

Eſchul. Tr. de 12. ſign. c.

Lib. 3. de art. Cabal.

aut herba inferius, cui non eſt ſtella in Firmamento, quæ non percutiat eam.

Concludimus ergo, quòd Aſtronomorum atque Philoſophorum intentio eſt corporum viſibilium actiones intelligere pro illo ſpiritu ſeu virtute in illis, qui rei veritate regit & vivificat omnia inferiora & influentias multiformes ab organis ſuis ſtellaribus expirat & minimè ſtellaris ſphæræ, ut Ethnici ſapientes falſó exiſtimant, qui profundius in myſteria divina, Deique naturam ulterius non penetrarunt, quàm oculi eorum corporei ſive experientia ocularis eos gubernavit: At verò ipſi, qui ſe in arcana Dei & naturæ immerſerunt, principium in iſtis cœli influentijs magis occultum & centrale perceperunt: Vnde Mercurius Triſmegiſtus: Dij in aſtrorum ideis cum ſignis eorum conſpiciebantur, dinumeratæ ſunt ſtellæ ſecundum eos, qui inhabitant illos Deos &c: ubi per Deos intelligit emanationum Angelicarum varietates, quæ ab unica divinitate proficiſcuntur: aut poteſt Archangelos ſeu intelligentias illas principales pro Dijs intelligere, quæ ſunt ſingularum illarum emanationum duces, contra quos Apoſtolus, idque haud injuriâ excipere videtur, dicendo: Etſi ſunt, qui dicuntur Dij ſive in cœlo ſive in terra (ſiquidem ſunt Dij multi & Domini multi) nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia & unus Dominus Ieſus Chriſtus, per quem omnia & nos per ipſum: Sed non omnibus eſt ſcientia &c: ac ſi dixiſſet, Deus Pater ſive radicalis unitas eſt fons, à quo omnia ſcaturiunt & Catholica ejus emanatio immediatus actus, per quem ſolum omnes virtutes, actiones & vivificationes ſunt diverſimodè effectæ, tam in cœlo, quàm in terra, ita, ut non ſit Angelus, ſed Deus in Angelo, qui operatur. Hinc Picus Mirandulanus: ad cœlum non eſt referendum, ſi quid à nobis fit, quòd noſtras vires videtur excedere, ſed potius vel ad Angelos vel ad Deum: Vnde & Rabbi Moyſes. Angeli non ſemper movent orbes cœleſtes eodem modo: quo fit, ut non ſemper eodem modo fiant mutationes horum inferiorum: Maximam namque vim & poteſtatem Angelica exercet conditio in res corporeas, quapropter intellectus agens, à quo influunt formæ, nominatur Angelus & appellatur præfectus univerſitati, ut dixerunt Sapientes noſtri, vocaturque Mitatron, à quo quidem gubernantur omnes virtutes ſingulares, quæ pariter Angeli dicuntur, quorum eſt multitudo, quo ad nos infinita, ſed quo ad Creatorem finita & determinata, hæc ille: Et Rabbi Breſitts: Creator quotidie creat cœtum Angelorum, quos alij vocant formas, quia ſunt ſubſtantiæ formales, quibus tota ſphæra generabilium & corruptibilium eſt plena. Iam verò per iſtum intellectum

Pim. 3.

1. Cor. 8. 5. 6.

Lib. 4. de Aſtrol. cap. 4.

Rabbi Moyſes.

Rabbi Breſitts

tellectum agentem ſeu Mitattron, ut pote, qui eſt totius mundi præſes, quem in prædictis dixi eſſe mundi animam, quæ animat rem quamlibet particularem, radios ſuos formales infinitos emittendo, concipere poſſumus, quòd Hebræi myſtici eandem illam poteſtatem ſignificarint, quàm Apoſtolus loco præcedenti Domino noſtro Ieſu Chriſto aſſignavit: quatenus, ut ipſi fecerunt ſuum Mitattron Catholicum Angelum ſive præſidentem univerſitatis procedentem per viam emanationis ab *Enſoph* ſive infinitudine, ita Apoſtolus arguere videtur, quòd omnes formæ & res quælibet alia procedit à Deo Patre, & habet ſuam exiſtentiam per unicum Dominum Ieſum Chriſtum.

Ad propoſitum ergo: Vt Deus ab infinito ſuo unitatis fonte duo principia naturis contraria ordinaverit, nimirum lucem & tenebras: ita quidem primo genitum tenebrarum erat litigium, ſeu princeps tenebrarum, qui vocatus eſt Satan, cujus Dominium eſt in tenebris & ſuper omnes res tenebroſas & proprietates privativas: atque iſte habet ſub ſe quadriformes Angelos ſeu Dæmones differentium conditionum, qui habent Dominium ſuper quatuor ventos & Elementum Catholicum, ſuntque ad mandata ſui principis in negotio tenebroſo & per conſequens diſcordiæ Antipathiæ & privationis patranda paratiſſimi: juxta illud
Apocalyp. 7. 1 Apocalypſeos: vidi quatuor Angelos ſtantes ſuper 4. Angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent ſuper terram & ſuper mare & ſuper ullam arborem, & clamavit Angelus aſcendens ab ortu Solis voce magna quatuor Angelis, quibus datum eſt nocere terræ & mari &c. Iam verò quilibet iſtorum Angelorum præſidentium multas habent diviſiones & ſubdiviſiones legionum Dæmonum ſive ſpirituum ſub ſuo imperio, qui tunc ſecundum ſuam voluntatem agunt, quando aſſignatur ijs ſpirandi & aëris perturbandi poteſtas. Omnes autem hi animantur ab influentijs, quæ à ſpiritibus Olympicis ſive cœleſtibus effunduntur, ut etiam ipſi ſuam animationem & dominationis tempora habent ab Archangelo imperiali, qui ab ortu Solis aſcendit aſſignata: Atque hi Angeli ventoſi ſunt immediati voluntatis æternæ & radicalis in mundo Elementari diſpenſatores. Ob iſtam ergo rationem, ut nos videmus, ocularitet: quòd radij Solares illuminent totaliter objectum illud, quod intuentur, & quòd iſta illuminatio fiat ratione multitudinis radiorum, qui in illo uniuntur, ita etiam omnes emanationes, quæ deorſum in corpora ſtellaria feruntur, ea radiorum in finitudine implent, qui radij ijs loco Angelorum ſubdiviſorum inſerviunt eaque ted dunt ſeu convertunt in naturam totius emanationis illius, quæ ſtellam illam animavit: Atque hac de cauſa omnes ſtellæ Olympicæ ſunt in proprietate ſimiles: Eadem etiam ratio eſt in radijs Angelicis, qui à ventorum Thronis ad aërem & omnia inferiora, nempe aquam & terram cum numero infinito ſpirituum nocentium de natura ſua implenda emittuntur. Et tamen hoc eſt certum, quòd ut Deus omnia, ut exiſterent & eſſent (Teſte Salomone) creavit, ita ipſe ex paterna ſua bonitate curavit, ut tot boni Angeli cum ſpiritibus ſibi ſubditis à radijs ſuis bonis ſcaturientes ipſis malis præſiderent, quo malitiam & malevolentiam eorum ſupprimerent atque obtunderent, qui itidem ſuas in aëre ſeu Elemento Catholico manſiones habent: Vnde liquet, quòd quilibet illorum ventorum nocentium præſes à meliori & digniori & magis propitia intelligentia gubernetur à ſua malitia pro placito ſuo reſtringatur. Nam Textus ait: Et vidi Angelum aſcendentem ab ortu Solis, habentem ſignum Dei vivi & clamavit voce magna quatuor Angelis, quibus datum eſt nocere terræ & mari, dicens: Nolite nocere terræ & mari neque arboribus, quouſque ſignemus ſervos Dei noſtri in frontibus eorum &c. Apocal. 7. 3.
Ita, ut videamus hic, quòd ſit Angelus quidam imperialis, qui eſt ſpiritus ſive intelligentia bonitatis & præſervationis, qui poteſtatem habet ſuper quatuor Angelos mundi inferioris tam bonos, quàm malos, & per conſequens eſt Dominus & imperator ſuper malignos Angelos non modò quartæ orientalis, ſed etiam aliarum trium: atque iſte videtur eſſe magnus ille Michaël, utpote cui Orientalis plagæ gubernatio & ipſius Solis præſidentia aſſignatur: Atque iſte creditur eſſe ille Catholicus, quem Cabaliſtæ Mitattron dictitarunt, de quo anteà locutus ſum: atque alij illum æſtimant pro imagine æternæ ſapientiæ, à qua omnia ſunt facta: utcunque erat Angelus ille imperialis, qui victoriam ſuper Draconem atque Angelos ipſius triumphavit, & per conſequens eos detinet ſub ſuo Dominio: Ita, ut, quemadmodum Satan eſt princeps tenebrarum & lucis & conſequenter Chriſti & creaturis ſuis inimicus ita magnus iſte Angelus (in quo eſt nomen Iehovæ, ut teſtantur ſcripturæ) in quo eſt vita & lux ſine tenebris ullis, eſt princeps lucis & poteſtatem habet ſuper lucem, poſitionem & vitam, atque ideo principi tenebrarum earum & effectibus ab ijs ortis eſt inimicus: Atque ob hanc cauſam, ut Satan habet ſuos exercitus in aëre aperto per quatuor ventos diſperſos atque undique diſſeminatos, ita etiam iſte princeps imperialis lucis & vitæ ſuos conductores Angelicos cum legioni-

 bus eo-

bus eorum undique in Elemento Catholico, nimirum aëre, aquâ & ſuper faciem terræ expanſos habet, ut cuſtodiant & vigilent malignos ſpiritus in actionibus, & ut eorum violentijs & in ſultibus inviſibilibus reſiſterent, niſi Deus ipſis poteſtatem liberam agendi concedat, ſignatis prius electis in eorum frontibus ſalutis ſigillo, ne ijs pariter noceant: At iſte Dei exercitus quatuor pariter duces habet de natura quatuor etiam ventorum, qui duces bonitate, gratiâ, juſtitiâque abundant: Hinc Theoſophi & Cabaliſtæ myſtici: Vt in exercitu Dei duo ſunt Antelignani, nempe, Michaël, Gabriel, Vriel & Raphaël: Sic in exercitu

Lev. M. Rac. [illegible]

pariter Satanæ latiſſima gerunt ſigniferi ultores vela Samaël, Azæel, Azael, Mahazael, uti Rabbi *Mnahem Racanat* affirmat: quarum priores bellum gerunt in Oriente, ſecundi in Septentrione, tertij in Meridie, & quarti in Occidente. Hi autem duces Satanæ nocentes & malevoli creduntur eſſe quatuor illi ventorum præſidentes malevoli, quorum meminit Apocalypſis loco ſuperius citato: Ad quatuor autẽ Dei duces quod attinet, quòd ipſi ſint etiam primarij ventorum cuſtodes & gubernatores ex iſto Rabbi Tedaci levi ſermone colligimus: Deus, ait, quatuor ventis creavit quatuor Angelos, qui præfecti ſunt ſuper eos in die & nocte: Michael, qui eſt ex parte Clementiæ & miſerationis conſtituitur *Mamona*, id eſt, præfectus ſuper ventum orientalem uſque ad dimidium, diei & uſ-

Teder lev. lib. de 10. Numeral.

que ad noctem, regitque ventum occidentalem Raphaël, qui ſimiliter eſt de parte Clementiæ, tum Gabriel in virtute judicij & ſeveritatis præfectus eſt vento Boreali ſuper dimidium noctis & duas menſuras mundi: Noriel verò vel Vriel præſidet Auſtro &c: Ita, ut videamus, quòd, ut ſunt bonæ irradiationes & ſpiritus benigniores, qui ſecreta emanatione ſe extendunt à ventorum Angulis in aërem apertum, nimirum illi, qui ſecretò & arcano more à benignis Iehovæ attributis emanant, ut ſunt *El* per Iovem, *Eloah* per Solem, *Sadai* per Venerem &c. & tunc Michaël, Raphael, Gabriel & Vriel, mediantibus ſuis legionibus voluntatem divinam exequuntur. Præter iſta ſunt mali & corrupti ſpiritus contrariæ fortitudinis ventis, qui originem ſuam habent ab Elohim, Elohim Gibbor & *Adonai* quorum promptuaria cœleſtia ſunt Saturnus, Mars & Luna: Neque velim, ut quis admiratione ducatur, quòd multiplicitatem bonarum & malarum proprietatum, quæ à ventis manifeſtantur, à divina eſſentia deducam, quæ voluntatem ſuam à proprietate varia complendam, poteſtatem quatuor ſuis Archangelis prædi-

Ezekiel. 37.

ctis impertit: cum Propheta juſſu divino dixerit: Veni, ſpiritus à quatuor ventis & in ſuffla interfectos iſtos, ut reviviſcat &c: Quibus Propheta agnoſcit, quòd non eſſet, niſi unicus in eſſentia ſpiritus vivificans, quod totum hoc compleret, & per conſequens, quòd quatuor proprietates oppoſitæ in quatuor Angelis, qui ſunt ventorum præſides ſint influentiæ ſive radij eſſentiales, non niſi unius & ejuſdem Spiritus vitæ in eſſentia. Ratione horum ſpirituum contrariæ fortitudinis in aëre quandoque boni & propitij eventus accidunt creaturis mundi inferioris, nimirum, quando boni ſpiritus habent Dominium, ventique ſalutares ſpirant, quòd ſolet evenire, dum ſtellæ benignæ Dominium habent in cœlo, & quandoque cùm mali & pernicioſi privativo & deſtructivo ſucceſſu obſervantur flare, cùm à pravis & malevolis ſpiritibus gubernantur, quippe quorum emanationibus ſpiritus maligni ubique in aëre volantes & quaſi natantes ad facinora erga creaturas patranda animantur & incitantur & in flatibus ſeu irradiationibus invidis à ſuis præſidentibus crudelibus emiſſis, exultant & gaudent abundè, quippe quorum emiſſionibus ſpiritus iſti contrarijs fortitudinibus olim conſopiti jam excitantur ad bellum & furorem: Sed & totum iſtud à Ioſepho Caſtalienſi optimè explicatur. A terra, ait, uſque ad Firmamentum non eſt

Ioſeph. Caſtal. lib. de porta lucis.

locus vacuus, ſed omne plenum formis; ex illis puræ; ex illis capaces gratiæ ac miſerationum, & ſunt inferius multæ effigies fœdæ, noxiæ, tentatrices, & omnes commorantes & volantes in aëre: & non à terra ad cœlum locus vacuus, quin totum ſint ſpecies: Ex illis ad pacem, ex illis ad bellum, ex illis ad bonum, ex illis ad malum, ex ijs ad vitam, ex ijs ad mortem, & omne id in inhabitatione inferiori, in qua nos ſumus &c. Quibus arguit, quòd Elementum totũ ſublunare ſpiritibus tam bonis, quàm malis impleantur. Quare citra omnem controverſiam eſt inter hos ſpiritus contrariæ fortitudinis aſſiduum bellum & conflictus intereſſe in regione hac elementari, quorum Agoniſtarum alij ſub velo principis lucis & vitæ ſeu poſitionis ordinantur, & alij ſub alis illius tenebrarum, privationis & mortis, quorum hi ſunt ad placitum ſui principis tenebroſi obeundum paratiſſimi, & admodùm familiares ſunt cum natura humida ſive aqua, quæ eſt mundi materia, & tenebroſi Chaos ſive abyſſi ſoboles. Atque ideò inſtinctu naturali magnum ſuper ipſam Dominium habent: Vnde ratione inclinationes ipſius ad tenebras facillimè à ſocietate lucis ſeducitur: Hinc à Scripturis intelligimus, quòd mundus materialis, caro & Diabolus ſunt vinculis arctiſſimis ad invicem conjuncti: unde, ut à tribus iſtis præcaveat quilibet pius Chriſtianus admonetur: Hinc etiam Satan nomine principis aëris, qui eſt aquarum inferiorum pars ſpiritualior, à quibus materialis mundi ſubſtantia eſt orta: illi verò boni attendunt principem lucis & vitæ ſuum Dominum, qui eſt Sapientiæ Spiritus à lucidiſſimo æternitatis ſermone procedens.

Atque

Atque iſti præcipué in mundi & creaturarum ejuſdem vivificatione, præſervatione & adornatione verſantur. Hac ergo ratione, nimirum oppoſitione horum ſpirituum contrariæ fortitudinis omnes paſſiones in ſpiritu & per conſequens animâ mundi tam majori cum creaturis ejuſdem, quàm minori immediaté derivantur, nimirum bonæ, ut ſunt lætitia, charitas, ſpes, confidentia, miſericordia, magnanimitas, amor ſeu amicitia & concordia in microcoſmo à cordis dilatatione, & in Macrocoſmo appetitus, concupiſcentia, delectatio, audacia ſeu magnanimitas, vegetatio & omnes beneficæ in eo actiones ex gratioſa ſpiritus ejuſdem per animam mundanam, rarefactionem & dilatationem: Atque iterum pravæ in ſpiritu microcoſmi paſſiones, quales ſunt: Triſtitia, odium, deſperatio, Timor, Ira, furor, verecundia & diſcordia à cordis contractione procedunt: & in mundi majoris ſpiritu & creaturis ipſius ſtupor, congelatio, diſcordia, iraſcibilitas, timor, odium, ac denique Antipathia à contractiva animæ mundanæ diſpoſitione ſortiuntur: Quæ omnes paſſiones vel bene afficiunt creaturas & ad vitalium ſpirituum Solatium & felicitatem conducunt, vel earum ſpiritus aggravant, & infelices ratione nebularum tenebroſarum & contrahentium reddunt.

CAPVT. V.

Quæ nam in ſpiritu ſeu anima actiones in genere producant Sympathiam & quæ Antipathiam, & quomodò Sympathia ſive compaſſio à quadam ſpirituum in uno vel duobus particularibus dilatatione ſeu radiorum vitæ ſeu eſſentiæ poſitivæ & benignæ à centre emiſſione verſus circumferentiam procedant: At è contra Antipathia per radiorum à circumferentia ad centrum contractionem contingit.

NOtum feci vobis in præcedentibus, quòd duæ proprietates eſſent more Archetypico ſeu ideali & complicito in una radicali unitate ſeu eſſentia æterna comprehenſæ: quarum una ab ejus Noluntate, & altera ab ejus Voluntate eſt producta. Ecce hic radicem, ex qua originaliter cum Sympathia, tum Antiparhia eſt orta, quarum hæc à proprietate privativa, ſeu Noluntate divina; illa à poſitiva ſeu voluntate ejus initium ducit. Tum poſteà vobis recitavi, quòd ab iſta radice ſeu unitate in eſſentia geminus ramus ſive duplex membrum eſſet derivatum: exprimens Typicé & explicité effectus & naturas illarum proprietatum contrarias, quæ complicite in radice Ideali comprehendebantur, videlicet tenebras, quæ ſunt fructus privativæ ſuæ noluntatis; & Lucem, quæ eſt Character verus ſeu ſignum indubitatum voluntatis illius: & deinde probavi, quòd iſtæ duæ fuerint omniũ rerum principia. Ecce ergo bic principia duo immediata Sympathiæ & Antipathiæ, ab una ſtirpe ſeu radice derivata: In loco tertio demonſtravi vobis, quòd ſeparatione puri Chaos Tenebroſi ab impuro (quæ virtute Spagyrica luciciſſimæ emanationis ſeu verbi æternæ unitatis efficiebatur) humida ſive aquea mundi natura eſſentialis ſpiritus omnia informantis eſſet creata ſeu eſſentialiter informata; ita, ut in unione iſtarum duarum naturarum contrariarum, nimirum eſſentiæ informantis ſeu naturæ naturantis & naturæ naturatæ ſive informatæ ſubſtantiæ in unum ſpiritus mundi erat animatus: & tum poſteà ſecundum Sapientes Philoſophos anima mundi vocatus, quæ erat illa compoſitio Angelica Duorum, quæ hac de cauſa eſt alteritas nuncupata: uti Deus in ſimplici & æterna ſua natura conſideratus dicitur Identitas. Iam verò paſſiva portio, ex qua Alteriras erat facta, dicitur humida creata natura, ſeu materia mundi naturata, cujus activa ſive interna eſſentia eſt & vivax & agilis ab æternitate emanatio, quæ (ut nos Apoſtolus docet) vivificat omnia & implet omnia, & eſt omnia in omnibus: Horum duorum uni conſtituit animam mundi Catholicam, quæ vocatur reſpectu ſimplicis creationis & emanationis vivificantis Mens, & ratione ſpiritus àb ea creati ſpiritus, & conſideratione utriuſque ſimul in unum uniti, anima: Ecce hic tertium progreſſionis Antipatheticæ & Sympatheticæ à ſimplici æternitatis radice gradum, nimirum creatum materiam ſeu ſpiritum, in anima mundi exiſtentem, tenebroſæ Chaos ſobolem; & ob iſtam cauſam naturaliter ad privativos & negativos tenebrarum effectus inclinatur, & per conſequens eſt aptiſſima ad impreſſiones Antipatheticas ſeu diſcordantes recipiendas, quas Angelici tenebrarum ſpiritus ei imprimere ſolent: Nam, ut ſacra lux, quæ humidum mundi ſpirirum & per conſequens integram aquarum maſſam animat, ex quibus cœlum & terra erat facta, uti aſſerit D. Petrus, eſt magis nobilis, activus & agilis omnium rerum, teſte Salomone, ita etiam in parte oppoſita materia, quæ informatur (atque ideò creatum corpus & ſpiritus admodum eſt degenerans à luce) & minimè propriâ ſuâ naturâ Sap. 7.

 admo-

ad motum vitamque inclinatur: Nam Philoſophorum verba ſunt, quòd materia ſit per ſe ad motum inefficax, ab ipſa anima lucidè degenerans. Quare libenter & ex gemina ſua diſpoſione induit matris ſuæ Chaos, ſeu tenebroſæ hylæ conditionem, quæ proclivis eſt ad requiem, immobilitatem, tenebroſitatem, frigiditatem, ſpiſſitudinem & congelationem: Propter hanc ergo cauſam patitur materia aquea utriuſque oppoſiti impreſſiones, videlicet, quandoque inclinat ad tenebras, & tunc inſpiſſatur & opaca, frigida, fixa, ponderoſa redditur, in qua ejus proprietate tendit deorſum & ad frigidum centrum ſeu ſedem tenebrarum, quæ ſunt ei loco matris & in hoc ſtatu redditur rebellis & oppoſitiſſima luci & motioni ac calori: atque ita actionibus lucis & vitæ redditur Antipathetica: quemadmodum videmus in aëre & ſpiritu mundano, qui eſt clarus, Diaphanus, tenuis, mobilis & ſurſum tendens, quod totum habet à luce cœleſti deſcendenti, tamen è regione, appropinquatione ſeu acceſſione ſeptentrionalis frigoris, quod eſt tenebroſæ Chaos ſoboles: ille ſpiritus ſubitò mutatur, nam congelatur atque opacus, ſpiſſus immobilis fixuſque redditur, quatenus in nives, pruinas, glacies, grandines & conſimilia condenſatur: ita, ut Antipathetica iſtiuſmodi frigoris tenebrarum acceſſione diſcordans factus ſit & averſetur ab amabili illa unione & Sympathetico acceſſu, quem habet cum regione lucis. Ex altera verò parte lucida animæ forma, quæ eſt æternæ illius emanationis eſſentia, dat aëri ſpiritum, vitam, actionem, motum, calorem, levitatem ſeu tenuitatem & tranſparentiam: vel, ut Apoſtolus habet, vitam, inſpirationem & omnia. Et notare debemus, quò propinquius accedit ſpiritus ad naturam lucis, eò firmiora eſſe vincula ſeu nexus concordiæ Sympatheticæ ipſius: Nam, ut Sympathia conſiſtit ex rebus ſimilis naturæ, ita, quò magis ſpiritus appropinquat ad formam, eò firmior eſt ejus Sympathiæ ſeu concordiæ nexus, fortiorque & efficacior ejus virtus: Nam quò magis ſpiritus creatus illuminatur, eò minus illius naturalis inclinationis & amoris meminit, quem ad obſcuram & deformem ſuam originem habuit, ita, ut mediante exaltatione tam depurata ſua, ad ipſius divinitatis naturam appropinquare videatur: Atque ideò Platonis eſt opinio, quòd, ſi medius hominis interni ſpiritus nimirum ille, qui eſt inter radium mentalem & obſcurum corporis ſpiritum, adhæreat magis menti, quàm ſpiritui Elementali corporis, tunc in boni Dæmonis naturam migrabit: Sed ſi deorſum ad obſcutum corporis ſpiritum Elementalem reſpiciat, tunc convertetur in conditionem Cacodæmonis, eritque obſcuræ ſuæ parentis naturæ quàm proximus: Etiam à Scripturis docemur, quòd adhætendo huic luci divinæ, nimirum Chriſto Spirituali, tandem in eandem imaginem transformabimur, nimirum, ſi ſpiritus noſtri interni intermedius inferiora negligendo, hoc eſt, carnis concupiſcentias reſpuendo ad gaudia & mundities ſuperiorum ſe erigat: Sed, ut ad animam mundi majoris revertamur: Si ſpiritus aëreus in poteſtatem tenebrarum & principis earum tradatur, fit corporeus, & in corporis opaci imaginem convertitur, nimirum in gelu, nivem, grandinem &c: Verùm ſi effectus caloris & formalis lucis actus prævalet ſuper ſtupidum tenebrarum frigus, tunc corpus prædictum, vel niviale vel glaciale &c: opacitatem ſuam exuet, & reddetur Diaphanum & tranſparens, hoc eſt, à terreſtri natura fixa & opaca in aqueam, lympidam & fluentem reducetur: atque iterum per alium gradum acceſſus ad lucis Dominium magis adhuc dilatabitur, ita, ut à ſtatu aqueo viſibili in ſtatum inviſibilem & aëreum redigetur. Porro etiam gradu tertio appropinquationis ad lucem in ſtatum & conditionem ignis depurabitur: Denique gradu quarto in naturam ſubſtantiæ æthereæ ſive cœleſtis tranſmigrabit, in quo ſtatu amittit omnem ad mutationem appetitum, & jam omninò eſt oblitus privativæ ſtirpis, à qua eſt originaliter ortus: in quo etiam ſtatu tranſgreditur corruptionis limites, & conditionem induit incorruptibilem, utpote mutationibus minimè jam obnoxius: Ac tandem per quintum gradum tranſcendit in mundum temporalem, migratque in ſtatum ævialem ſeu Angelicum: Se enim jam habet in pari cum ſubſtantia Empyrea conditione: Atque ita plus minuſve exaltatur in dignitate, quò magis vel minus actui æternæ ſeu Catholicæ influentiæ formali eſt obediens: Nam debemus intelligere, quòd tota inclinatio æternæ emanationis ſit, ut iſtam tenebrarum ſobolem à confuſa mundana multitudine ad æternæ lucis unitatem & vitam reducat, ut è regione tenebrarum potentialium conatus in contrarium vergat. Finis lucis creantis actionis integer tendit, ut ligamentis amicitiæ & unitatis Symphoniacis omnia in mundo diviſa & ad invicem contraria in unitatem connectat, hoc eſt, ut Catholicum tenebrarum filium ſimilem ei reddat, quo tandem in exilium ſempiternum relegata Antipathia, mundus & ſuprema ejuſdem mens æterno amore & amicitia inter ſe Sympathizent. Sed tamen huic optimæ lucis intentioni ſummoperé reſiſtunt tenebræ, ut unitatis dualitas perpetuò remaneret in mundo, qua concordiæ vincula, diſcordiæ odio violarentur, & Antipathiæ leges in amicitiæ & pacis detrimentum inter mundana continerentur. Quibus liquet, quòd ſubjectum illud ab obſcuri & deformis Chaos viſceribus mediante lucis emanatione redimitum jam manet, quaſi media ſubſtantia inter iſta duo extrema, nimirum,

lucem

lucem & tenebras, atque ideò eſt ſubjectum paſſivum à Creatore ordinatum ad utriuſque extremi impreſſiones ſeu Characteres ſuſtinendos. Vnde fit, ut ſit quandoque ſubjectum Sympathiæ, nimirum quando eſt obediens ad unionem & lucem, & quandoque Antipathiæ, nimirum, quando eſt rebelle lumini. Atque ita patefractum jam habemus omnis in anima mundana paſſionis ſubjectum. Hæc itaque erat ſola ratio, cur Philoſophus Heraclitus tantâ confidentiâ aſſeverarit, omnia ex lite & amicitia fuiſſe conflata: Empedocles, animam eſſe ex amicitia & inimicitia compoſitam. Enarrabo ergo vobis jam ordinem illum concordiæ, quem æternus amor (qui à Patre luminis & amotis emanavit) in qualibet mundi regione ad binas illas naturas differentes ab invicem diſtinguendas poſuit, collocando inter eas ſubjectum ſeu ſphæram intermediam cum utroque extremo naturâ oppoſito conveniens. Et in primo loco ordines in univerſo ſpiritu mundano deſcribam, ac poſtremò de quolibet ſpiritu particulari vivificato ſeu in actuato, tam intellectuali, ſeu Empyreo, quàm vitali ſeu Ætheteo & naturali ſive Elementali efficiam mentionem.

Oportet, ut duo principia oppoſita in duobus unius ſemidiametri mundi rotundi extremis, collocemus: & inprimis imaginabimur, quòd ſedes Dei lucis ſive actus divini ſit in ſumma cœli ævialis ſeu Angelici vel Empyrei convexitate, vulgari more loquendo, hoc eſt, in circumferentia mundi ſit ordinata: Et tunc æſtimabimus Thronum tenebrarum ſeu divinæ potentiæ ſitum ſuum habere in mundi centro, nimirum terra, quaſi loco à lucis præſentia remotiori & magis oppoſito. Hic intueri poteſtis duo concordiæ & diſcordiæ, amoris, inquam, & odij, & conſequenter Sympathiæ & Antipathiæ principia, quorum effectibus ſcripturæ ſacræ atque etiam Philoſophorum ſcripta & geſta ſunt plena. Materia Catholica, videlicet aqua, quæ erat originaliter ex abyſſo tenebroſa abſtracta (de qua cœli erant prius & terra extracta & virtute verbi divini ædificata) totum illud ſpatium inter utraque extrema occupat, & virtute ſpagyrica emanationis illius ſanctæ in regiones ita numero, pondere & menſura erat in aquas ſuperiores & inferiores diſpoſita atque diviſa, quarum illæ ſuperiores fuerunt bonæ & lucidæ divinitati obedientes, ac in naturam igneam converſi, unde cœlum Empyreum erant dictæ: Nam propter earum ad lucidam Dei naturam emiſſam obedientiam igne intellectuali & luce Angelica abundabunt: atque ideò iſta aquarum portio erat pro ſede Angelorum bonorum & animarum beatarum ordinata. Aquæ inferiores é regione, quatenus erant fæcales, groſſæ, impuræ & conſequenter magis erga lucis principem inobedientes, quoniã de tenebroſa ſua matre, terra præcipuè participarunt, locum & ſedem prope radicem ſuam acceperunt, totumque illud ſpatium implebant, quod eſt inter cœlum & terram, quod cœlum Elementare dictitabatur: quòd ob iſtam cauſam omnibus generationis & corruptionis mutationibus ſubijcitur: Vnde propter varias in eo paſſiones & perturbationes cognoſcitur eſſe Satanæ atque Angelorum ipſius pravorum ſedes: Quare ipſe à ſcripturis princeps hujus mundi, & alibi princeps aëris dicitur, & primarij ipſius ſubditi nuncupãtur Principalitates, Potentatus & gubernatores iſtius mundi, ut teſtatur Apoſtolus: Ecce hic duo illa naturæ creatæ extrema, à cujus ſuperiori generalis Sympathia & amor ſive Symphoniacus in rebus conſenſus procedit & efficitur in hoc mundo: ab ejus inferiori univerſalis Antipathia, odium & diſſenſio rerum in hoc mundo inferiori tunc nimirum contingunt, quando ſevera Dei attributa in mundum ſtellarum influẽtias contrariæ naturæ effundunt, quæ poſtmodùm per earum in mundum inferiorem emiſſiones animat & libertatem dæmonibus Elementaribus ſeu ventoſis ad vires ſuas deſtructivas & Antipatheticas in mundo iſto exercendas concedunt: Exempli gratia; attributum Elohim deorſum in globum Saturni fructus ſuæ gelidæ & glacialis facultatis deſtillat, quibus ſpiritus illius orbis animantur & corroborantur, qui tum poſteà virium ſuarum portionem ſpiritibus ventorum Septentrionalium & terrenis, qui ſunt ijs ſubſtituti, impluunt: Vnde Archangelus Cabaliſta ait: Hoc nomen *El*, quod nos Deum habemus interpretatum, omnia fovet, & omnibus ſuccurrit, ſumma pietate & clementia, id quod eſt illi proprium, & ideò illi gratia attribuitur. At per ipſum nomen *Elohim* veniunt ſeveræ punitiones & ſtrages & Angeli ei inſervientes dicuntur *Ben Elohim*, id eſt, filij *Elohim*. *Elohim* ergo terrorem ſignificat & pavorem. Hinc locus Aquilonaris ei aſſignatur, à quo procedit omne malum. Hæc ille: Quibus diſcernere poſſumus, quomodò ſpiritus, qui ſunt diſpenſatores ſalutarium & bonarum, quàm malevolarum ſeu deſtructivarum influentiarum, ſunt atque comprehenduntur in aquarum inferiorum abyſſo ſeu congerie: Denique medius mundi ſpiritus dicitur firmamentum, cujus eſt officium dividere duo extrema ab invicem: atque iſte ſpiritus intermedius talis eſt conditionis, ut æqualiter de utroque extremo participet, in cujus centro ſitum eſt emanationis æternæ tabernaculum, à quo lucis ſuæ radios deorſum ad centrum uſque tenebrarum ex una parte emittit, & ex alia parte ſuam radicem ab *Eloah* reſpicit ſurſum per glorioſam ſive ornatiſſimam portam

Ephes. 2. Ephes. 6.

Comm. in Cab. dogm.

ſive attributum Tiphereth aſcendendo, à quo tantam accipit gratiam, pulchritudinem & virtutem vivificam; ita, ut lux Solaris ſua emanatione penetret omnia, omniaque ſuâ præſentiâ impleat & vivificet: eſtque Pater non modò vitæ, ſed & vegetationis, multiplicationis & præſervationis: atque hic ſpiritus ſuum in cœli centro ideò poſuit Tabernaculum, ut una perfectiſſima conſonantia ſpirituali, nimirum Diapaſon poſſit Angelos ſuperiores illuminare & corroborare, atque etiam ſtellas circum circa eum diſpoſitas radijs ſuis illuſtrare, aliaque materialia ad mundi Elementaris & creaturarum illius centrum uſque penetret, ut pariter radiorum ipſius virtute animentur & vivificentur: & conſequenter, ut ſpiritus tenebrarum ad glorioſum faciei illius conſpectum debilitarentur: ac ſi chorda extenderetur à fonte lucido in cœlorum cacumine regnante, ad centrum tenebroſæ abyſſi ſeu globi terreſtris, iſta chorda percuſſa reddet uniſonum: at ſi in medio prematur, quælibet pars dimidia reſonabit diapaſon ad illum uniſonum, arguens duplicem perfectionem à lucida emanatione Catholica procedentem, quarum unius eſt vitam, vegetationem & quamlibet virtutem aliam aquis inferioribus impertire: atque altera concordiam Sympatheticam facit in ſuperioribus: Iam verò, ut corpus Solare & ſubſtantia Ætheris eſt ſpiritualis materia conſiſtentiæ aquarum mediæ, manifeſtum eſt, quòd ut ſubjectum facillimè paſſionibus tam Sympatheticis quàm Antipatheticis alterabile: nam aliter non foret receptaculum immediatum iſtarum oppoſitarum & contrariarum emanationum, quæ deſcendunt ab attributis Dei differentibus: Sed ab effectu invenimus contrarium: nam aliquæ ſtellæ ſunt amicæ & Sympathizant in natura cum quibuſdam creaturis ſublunaribus, atque iterum aliæ odio ſe invicem proſequuntur, & per conſequens in mundum inferiorem contrarios effectus emittunt, qui contrarias paſſiones ſeu impreſſiones in ſpiritibus vitalibus ſeu animabus quarundam creaturarum Elementarium excitant. Porro etiam invenimus, quòd vita animalis conſiſtat in oppoſitis actionibus, videlicet in Syſtole & Diaſtole, hoc eſt, contractione, quæ fit à materia ſpirituali; & dilatatione, quæ fit per actum formalis lucis, ita, ut natura materiæ operetur per contractionem à circumferentia verſus centrum: at conditio eſſentiæ formalis eſt dilatare, radioſque ſuos emittere à centro ad circumferentiam: Etiam Philoſophi & medici teſtantur, in ſomno & quiete ſpiritus vitales ſolere à circumferentia ad centrum ſe contrahere ſecundum tenebroſæ chaos atque venti Borealis conditionem, quæ attractiva ſua facultate efficit, ut agilis & volatilis mundi inferioris ſpiritus ſive aër reddatur quietus, fixus, & condenſatus: ſic etiam contractione radiorum ſpirituum reconciliatur ſomnus: at é regione in vigilijs concludunt: quòd illæ fiant per radiorum ſeu ſpirituum à centro ad circumferentiam emiſſionem: quod quidem eſt duorum effectuum contrariorum verificantis firmamenti operationis in animalibus ſive ſpiritibus creaturarum ſublunarium argumentum: & tamen ratione æqualitatis cujuſlibet actionis & paſſionis ad invicem habent diſpoſitionem compoſitam, ſecundum quod in naturali vitæ operatione, quæ deſcendit de deſuper, inter ſe conveniunt: Hinc ergo evidens eſt, quòd à cœlo ſtellato radicaliter deſcendat Sympathia & Antipathia.

Ad mundum Elementalem quod ſpectat, certum eſt, ipſum effectibus manifeſtis duarum iſtarum contrarietatum abundare, atque ideò ne aliqua continua præternaturalis ſequeretur perturbatio, quæ magnum iſtum formalem opificem de ſuo eventu expectato depravaret, qui erat, ut pacem & concordiam in machina ab ipſo formata poneret, quamlibet hujus cœli ſublunaris regionem proportionaliter, hoc eſt, numero, menſurâ & pondere diſtinguebat, ut hac ratione orbis amicabilis, quaſi indifferens amicus inter duos extremos inimicos poneretur; ita, ut portioni Graviori aquarum inferiorum minimam formæ menſuram aſſignaret, ut ratione ſui ponderis ad centrum totius fabricæ caderet, & in eo fixe permaneret, & vocabatur terra: tunc ſecundæ aquarum inferiorum portioni duplicem lucis formalis proportionem impertivit, ut mediante ea per unicum gradum altiùs elevaretur: Vnde factum eſt, ut ſphæra aquarum terræ proxima, facta ſit tenuior, levior & mobilior, quàm terra: Nam duplex lucis proportio efficeret, ut aqua congelata & fixa parumper liquefieret & fluxibilis atque tranſparens redderetur; ita, ut partim propter continuitatem ſubſtantiæ ipſius cum illa terræ, & partim reſpectu ſuæ frigiditatis eſt amicus temperatus & indifferens ad terram, & amicabilis intermediator inter terram & aërem, qui ſunt ſibi invicem inimiciſſimi: Non eſt enim ita frigida ac terra, nec ita humida ac aër: Deinde lucidum mundi agens, aſſignavit alteri aquarum inferiorum ſive Elementi Catholici portioni tres partes ſuæ lucis; ita, ut illa in exiſtentiam tenuiorem & magis levem, quam erat ſphæra aquæ viſibilis converteretur, & vocatur iſte orbis aër, qui ratione triplicis ſuæ in formali luce proportionis, erat calidior & magis dilatatus, quàm aqua: Quare, ut aqua erat frigida; & tamen non

ita fri-

ita frigida, ac eſt terra & humida; ſed non ita humida ac aër: ita quidem aër eſt calidus, ſed non ita calidus ac ignis, & humidior aquâ. Ratione ergo ſuæ humiditatis, iſta proportio Catholici Elementi eſt ex una parte amicus aquæ & reſpectu ſuæ caliditatis eſt ex altera parte amicus igni: Denique ſpiritus vitæ increatus aquarum inferiorum portionem altius adhuc per gradum unicum ſubtiliavit & depuravit, eamque in ſummam cœli Elementalis ſphæram redegit per additionem gradus ſuæ caliditatis alterius, atque hac ratione in diſpoſitionem calidam & ſiccam eſt redacta. Vnde fit, quòd reſpectu ſuæ ſiccitatis convenit cum terra, & ratione ſuæ caliditatis cum aëre, ſed ipſa eſt calidior aëre, & non ita ſicca, ut terra. Ecce hîc manifeſtus eſt Sympathiæ & Antipathiæ Elementalis effectus, quem pacificus Dei amor inter Elementa diſcordantia poſuit: Nam ejus actione aqua, quatenus amica ambobus, interponitur, quaſi mediator pacificans inter duos inimicos, terram & aërem: & aër quaſi amicus aquæ & igni, qui ſunt invicẽ oppoſitiſſimi loco mediatoris & moderatoris amicabilis interponitur inter eos, & ipſos in pace præſervat: Denique ignis eſt mediator inter duos inimicos aërem & terram, & eos in pace conſervat: Vnde liquet,
Heb.1. Tim.1. quòd Chriſtus iſte Spiritualis (ut ait Apoſtolus) portat & ſuſtinet omnia ex maſſa aquea exiſtentia, virtute verbi ſui: &, ut Hermes ait: Humida natura virtute verbi more Harmonico in Elementa diſponitur; ita, ut virtute iſta omnis effectus manifeſtus ſeu Elementaris Sympatheticus efficiatur in Elemento Catholico, de quo ſapiens iſta: in ſe Elementa duo convertebantur, ſicut in organo qualitatis ſonus im-
Sap.19. mutatur, & omnia ſuum locum cuſtodiunt: Sed, quando ordo iſte Harmonicus ſeu proportio Symphoniaca eſt violata, tunc inimici inter ſe concurrunt & contra ſe ipſos ad perturbationem totius fabricæ ſublunaris ſæviunt: Nam aër cum terra ſine ullo obſtaculo aqueo contendit, & aqua violenter invadit Dominium ignis ſine medio aëreo, ita, ut bellum gerunt inimici ad invicem crudele, niſi amicus utriuſque extremi concordiam & amicitiam inter ipſos ponat. Hic videre poteſtis, quomodò Sympathia & Antipathia ſuas habeant in regno Elementali viciſſitudines, & qua ratione per nodi amicabilis Elementorum ſolutionem, eorum amicitia in odium convertatur: nimirum, quando in mente Iehovæ eſt ventos & influentias ejus alterantes emittere, ut, mediantibus ijs, corroboret & excitet ſuæ iræ & vindictæ miniſtros ſublunares adverſus creaturas terræ.

Iam verò probare aggrediar, quòd omnes effectus Sympathetici & Antipathetici ab actu ſpirituum hujus mundi adminiſtrantium ſecretò procedant. Quod ſit magna inter Angelos diſcrepantia inter mente ſanos non ambigitur: nam, tametſi omnes Angeli eſſent originaliter divinæ unitati annexæ; tamen ratione rebellionis & ambitionis Luciferi illud unionis vinculum erat corruptum & violatum, & tunc facta eſt aquarum in inferiores & ſuperiores diviſio, ut iſta ratione boni, pacifici & obedientes Angeli à malis, contentioſis & rebellibus per Firmamenti, quaſi Diaphragmatis ſive ſepti tranſverſi interpoſitionem ſepararentur; ita, ut Angeli tenebroſi eſſent aquis inferioribus & fæculentis incluſi: illi verò lucidi ſuam ſedem in aquis ſuperioribus haberent, quæ luce æterna eſſent undique illuminatæ.

Ita videre poteſtis, quòd Angeli cœli (utpote, qui ex aëre puriori ſeu ſubtiliori humidæ naturæ ſpiritu, quaſi eorũ externo creãtur, atque lucida unitatis emanatione, quæ eſt eorum internum) ſint reſpectu materialis eorum ſubſtantiæ, quæ participat de utroque extremo, affectionibus ſive paſſionibus tam Sympatheticis, quàm Antipatheticis, atque etiam accidentibus in creaturarum Elementarium ſpiritibus ſubjectis & per conſequẽs ratione varietatis & contrarietatis ſuarum proprietatum, in eorum poteſtate eſt effectus tam Sympatheticos, quàm Antipatheticos proferre. Exempli cauſa comparabimus Sympathiam & Antipathiam Catholicam animæ mundi majoris cum illis particularibus ſpiritus ſive animæ, quæ eſt in homine, cùm ſcilicet quodlibet particulare eſſet formatum ex univerſali; debemus igitur intelligere, integram eſſentiam animæ vel ſpiritus humani, utcunque eſt inviſibilis, ſe ipſum extendere & manifeſtare per virtutes & facultates ſuas: Nam per virtutem ſuam iraſcibilem contemnit & odit, per concupiſcibilem appetit & deſiderat; & per rationabilem diſtinguit & diſcernit inter utramque. Et profectò integer eſſentiæ animæ effectus in prædictis tribus poteſtatibus conſiſtit, ut pote, quarum prior refertur ad actionem aquarum inferiorum, quæ ſunt aptæ diſcordare & commotionibus perturbari, quatenus ſunt litigij ſeu principis tenebrarum ſedes ſive manſio: ſecunda comparetur naturæ firmamenti, quod eſt regio vitæ & amoris ſalutaris: atque ultimo relationẽ habet ad cœlum Angelorum bonorum ſeu aquas ſuperiores, quas vocant cœlum intellectuale, cujus eſt inter res ſibi ſubditas ſeu objectas diſcernere. Vnde patet, omnem ſenſum ab anima humana dependentem à proprietate ſua rationali procedere, ut ab alijs duabus omnis effectio, motus ſive paſſio animæ oriuntur. Iam verò quatuor ſunt animæ ſatis notæ affectiones, quarum duæ à poteſtate ejus concupiſcibili emanant, nimirum lætitia & ſpes (nam in eo, quòd amamus lætitiâ afficimur, aut ſpem & expectationem illius rei habemus, quæ gaudere nos faciet) duæ verò aliæ ab ejus iraſcibili facultate derivantur, nimirum

dolor & timor : nam ſolemus jam dolere in eo, quòd odimus, aut ſolemus timere illud, quod nos dolere faceret: Et revera debitâ inquiſitione facta, inveniemus, iſtas quatuor animæ microcoſmicæ affectiones non eſſe ſolummodò principia & communia ſubjecta omnium vitiorum & virtutum moralium, ſed etiam tam abſtruſæ ſeu arcanæ, quàm manifeſtæ & apparentes Sympathiæ & Antipathiæ in mundo cum majori, & creaturarum ejuſdem, tum minori, origines. Nolim enim, ut ſitis ignorantes, quòd, cum anima hominis ab emanatione æterna in tabernaculo mundano habitante, oriatur, neceſſariò debeat ſequi; ut anima in magno mundo omnes eaſdem in ſe habeat facultates, quibus illa microcoſmi ſive humana eſt prædita: Nam tritum illud Philoſophorum eſt axioma: Quod facit tale, eſt magis tale: at omnes prædictæ in anima humana virtutes ſeu proprietates ab anima macrocoſmi, & mente divina, quæ eam animavit, procedunt: Vnde ſequitur, eſſe tam rationabilitatem, quàm concupiſcibilitatem & iraſcibilitatem in anima majoris mundi, tametſi nobis non manifeſtentur: idque probamus primùm, quia Deus attributa iraſcibilitatis & ſeveritatis habet in ſe: Nam ab attributo nominis divini *Elohim Gibbor*, nimirum porta *Geburah* emittuntur ignes & flammivomi iracundiæ divinæ radij, Samaele Archangelo duce in ſphæram Martis, qui ſunt Iræ & Bilis in creaturis authores, & per conſequens facultatis iraſcibilis in mundo majori origo: Vnde fit, ut hujuſmodi influentijs, iraſcentes & ignei producantur in mundo Elementali effectus, cujuſmodi ſunt tonitrua, fulgura, cometæ, accidentia omnia irabunda. Quare teſte ſcriptura ſacta ſunt ira & vindictæ divinæ argumenta: Quippe quorum effectus frequenter ſunt bellum, peſtis, fames &c: Nec enim ſolum convertunt ſpiritus in naturam iracundam, ſed etiam in eo diſſeminant effectus & imaginationes ſanguinolentas & truculentas, malitiam, ambitionem, violentiam, diffidentiam, traditionem, rapinam & id genus alia. Porro etiam nomen Dei *Elohim* influentias ſuas per portam *Binah* in Sphæram Saturni, ex eaque in regionem ſublunarem impluens, eſt timoris, odij, ſuſpicionis, triſtitiæ & malevolentiæ tam in magno, quàm in minori mundo cauſa. Ecce hic facultatis iraſcibilis geminarum ipſius affectionum, videlicet doloris & timoris radices. E regione verò nomen Dei Iehova *Sabaoth* per portam ſuam *Netzeth* effundit radios concupiſcibiles, Archangelo Anaele duce in globum Veneris, atque ob iſtam rationem Philoſophi & Aſtronomi experientiâ & obſervatione docti, ſtellam iſtam, facultatis concupiſcibilis rectricem fecerunt: quemadmodum etiam Dei denominatio *El* effundit radios rationis, juſtitiæ & religionis atque etiam naturalis vegetationis in ſphæram Iovis: Sed præter cætera illud *Iah* facultatem naturalem per portam ſapientiæ effundit liberaliter. Secundum, quoniam magnus mundus habet intellectuale ſeu rationale cœlum & concupiſcibilem proprietatem in qualibet creatura tam animali & vegetabili, quàm minerali patefactam, atque iraſcibilem, quæ ratione odij & horroris inter res apparet. Etiam, quòd ſit iraſcibilis proprietas, in regione Elementari, teſtatur inimicitia illa, quæ eſt inter aquam & ignem, atque aërem & terram. Quòd etiam ſit amor & concupiſcentia inter res in eo evidens redditur, quia ſimile gaudet in ſuo ſimili, & natura naturâ lætatur: atque ideò res quælibet per naturalem quandam inclinationem pro poſſibili movetur & ſe convertit ad ſuum ſimile. Sic videmus, quòd ignis afficiatur ad ignem movere, aqua ad aquam, terra ad terram tendat: Sed ſuper omnia ſpiritus vivificans cujuſlibet rei viventis, qui eſt cœleſtis, atque ideò locum & ſedem Elementorum excedit, ardenter afficit & inhiat ſuo ſimili ac in ipſius præſentia ac ſocietate delectatur, ut propter iſtam cauſam paſſio cujuſlibet creaturæ ſit futura eò magis Sympathetica, & Sympathia inter res majoris virtutis quò propinquiores in natura & conſanguinitate ſunt rebus vel præſentibus vel abſentibus ſeu diſtantibus. Exempli gratia, ſi ambæ ſunt ejuſdem mineræ aut ſubſtantiæ numero, vel ſi ſint individua ſpecifica numero differentia, ut *Vſnea*, pinguedo ſive ſanguis humanus unius hominis poteſt Sympathizare cum alio ad diſtans. Magnes unius mineræ poteſt more Sympathetico affectare ferrum alterius ad diſtans: Et hujus rei rationem tam radicalem, quam immediatam in præcedentibus recitavi, nempe, quia ambæ naturæ ad unicam divinam influentiam pertinent, hoc eſt, à radijs Angelicis, ſeu irradiatione ab una eademque ſtella tam fixa, quàm erratica emiſſa procedunt: Nam dictum eſt: non eſſe animal, vegetabile aut minerale ſuper terram aut in mari, quòd non habeat in cœlo ſuam ſtellam peculiarem, à qua ſuam vitæ, vegetationis, præſervationis & multiplicationis virtutem & influentiam non hauriat. Iam verò quælibet natura Angelica habet radios ſuos appropriatos ab aliqua ex divinorum attributorum emanatione, quæ in ſacrarium aliquod ſtellare transfertur; à quo actu ſpirituum Olympicorum effunditur & miniſtris in regione elementari ſpiritualibus ijs ſubditis impertitur: quæ quidem emanatio ſtellaris operatur tum poſteà in quolibet individuo ſpecificato

ſecun-

ſecundum naturam ſuam, uti anteà eſt narratum. Exempli gratia ſtellæ in Ariete cœleſti, influentiam præcipuam & connaturalem habent ſuper animalia ejuſdem ſpeciei in terra: & ſtellæ Scorpionis ſuper Scorpiones & ſimiles beſtias terreſtres, Cancer cœleſtis ſupra cancrum, locuſtam & ſimilia animalia marina: Nam invenimus experientiâ docti, quòd, ſi cancer marinus capiatur, dum Sol & Luna reperiuntur in magna illa ſtella, quæ invenitur in pede cancri cœleſtis, eximiæ erunt pedis illius in arte medicandi virtutes, adverſus venena & humores malignos: At ſi ullo alio tempore capiatur, cancer, erit haud magni momenti vel operationis ad dictos effectus. Iterum notandum, quamlibet ſtellam fixam ſeu conſtellationem zodiaci ſuo proprio frui planeta, cujus dicitur domicilium, qui concurrit ad fortificationem vel alterationem illius influentiæ: Nam diverſitas applicationis aliarum planetarum ad illud facit diverſitatem operationis, etiam in ejuſdem animalis ſpermate vel plantæ ſemine vel ſecreto mineralis ſpiritu: & tamen nihilominus magis minuſve inter ſe convenient & in natura Sympathizabunt, ſecundum quod radij cujuſlibet planetæ ſe invicem ita aſpicientes concedent eis licentiam: Nam, ſi concurſus ſive aſpectus ſit duorum planetarum amicabilium unius & ejuſdem Triplicitatis, nimirum ubi domus eorum ſunt Elementorum concordantium, tunc Sympathia erit fortior. Quod etiam Agrippa haud inconſulté ſic confirmat. In rebus proprieta-

Agrip. Phil. occ, lib. 1.

tes occultæ, non ab Elementali natura, ſed cœlitus inſitæ, ſenſibus noſtris occultæ, rationi vix Denique notæ: quæ quidem à vita ſpirituque mundi per ipſos ſtellarum radios proficiſcuntur, quæ à nobis non aliter, quàm experientiâ & conjecturis indagari poſſunt. Scire ergo debes, quòd unaquæque res movet ad ſuum ſimile & inclinat ad ipſam ſecundum totum poſſe ſuum. Hæc ille: quo arguere videtur, quòd Catholicus Angelicus ſpiritus, qui vivificat mundum, in cujus parte diviniori virtus ſive poteſtas attributorum omnium divinorum Sephirotica conſiſtit: in qua etiam (ut teſtatur

Ezekiel. 3. 7.

Ezekiel) continentur quatuor ventorum vires; eſt præcipuus & maximé eminens ille actor, qui diverſis ſuis ſubdiviſis varieformium radiorum emiſſionibus in & per organa ſua ſtellaria omnes illos occultos effectus inferiores operatur, qui in communium ſive vulgarium hominum capacitatis ſeu intellectus ſphæram cadere nequeunt, utcunque eos hoc vel illo modo ſeſe habere confirmat experientia: ita, ut non ſit particularis radius ab illo emiſſus, qui ſuum ſecretum actum ſeu proprietatem non habeat, haud aliter ab alio variantem, quàm oculari experientia effectus eorum inter ſe diſcrepare docemur: Nam, quicquid erat originaliter in ſecreto Archetypi conſilio decretum, illud à generalitate in multas ſpecialitates & à qualibet ſpecialitate in infinita individua ſeu particularitates fuit effectum ſeu diſpoſitum; ita, ut ævialis effectus ſit imago ideæ æternæ, & mundus temporalis ſit ævialis ſimilitudo, atque iterum in mundo temporali ſeu typico omnis ſtellaris affigies eſt exemplar ideæ Angelicæ, atque iterum res elementares ſunt umbræ Iconum ſpiritualium in cœlo. Quare, ut Deus emittit emanationem ſuam, cujus imago eſt mundus Angelicus in modorum diverſitate, atque reſpectuum multiplicitate: Ita ſpiritus Angelici ſua lumina differentia & diſtincta ordinibus inferioribus, & quælibet ſphæra ſuperior inferioribus effundit, atque ita à ſtellis, quæ etiam ſua lumina ſibi invicem per varios aſpectus applicant, ea in & ſupra creaturas gradatim deorſum ad terræ meditullium uſque impluuntur: quæ creaturæ ad exemplaria ſuarum ſtellarum, ſibi invicem, licèt inviſibiliter, radios tam Sympatheticos quàm Antipatheticos ejaculant: Nec revera dubitare debemus, quòd radij tales ſint concordantes & diſcordantes in inferioribus, cùm in ipſo unitatis fonte, à quo omnia emanant, oppoſitionem proprietatum, videlicet Noluntatem privativam & voluntatem poſitivam obſervamus: atque haud aliter credendum eſt, quàm quòd materia paſſiva ſpiritualis animæ mundi ſit ſubjectum illud, mediante quo & in quo divina illa unitas amantes & poſitivas, hoc eſt, Sympatheticas paſſiones & vivificantes vitæ radios exuberanter effundendo, gaudia & jucunditates cum appetitus materiæ ſpiritualis complemento excitare ſolet: ita, ut in radicem ſuam naturalem, nimirum matrem, Chaos ſeu tenebroſam abyſſum in oblivione jam habeat & in ſobolem ſeu filium lucis per adoptionem convertitur: atque ideò in hoc ſtatu videtur participare atque Sympathizare cum aureis illis almæ & vivificantis lucis imbribus, qui à benefici Dei attributis impluuntur & jam omnes illas influentias privativas odio habere & cum pavore evitare incipit, quæ ab attributis Dei ſeveris, inſalutiferis & deſtructivis effunduntur: haud aliter, quàm lucem videmus à tenebrarum aſpectu abhorrere & ſui ſimilis præſentiâ delectari, aut ut vitam mortis & bonum mali ſibi contrarij terrore concuti. Hinc ergo provenit, quòd filij lucis, qui ſuper ſpiritum Catholicum illuminatum fundantur ſive inferuntur, fugiant & quaſi peſtem evitent filios tenebrarum, eorumque opera habent in horrore

& odio: Atque hujus rei ratio eſt, quoniam humidus iſte creatus ſpiritus jucunditatem, voluptatem & felicitatem ſtatus iſtius illuminati jam perſentiens, timet magnoperé, ne privativæ tenebrarum emiſſiones, aut infelix iracundiæ divinæ emanatio, ſuum lumen acquiſitum obſuſcarent, vitæque ſplendorem obtenebrarent, hoc eſt, ne paſſiones ſuas Sympathizantes, gaudia nimirum ſeu lætitiam in tempeſtates Antipathizantes triſtitiæ & mœroris, videlicet contrahendo pulchras amoris jucundi emanationes à circumferentia ad ejus centrum, atque ita illum de ſalutari & vivifico illo vitæ & concordiæ irradiatione privando, nimirum occultatione faciei ſeu lucidi Dei actus, quem emiſit à centro creaturæ ad ejus circumferentiam ad ipſam recreandam & exhilarandam ſecundû iſtud Moyſis in perſona Iehovæ:

Deuter. 31.17

abſcondam faciem meam ab eis, & evenient eis mala & anguſtiæ multæ: & dicet in illo tempore, veré quia Deus non eſt mecum, invenerunt me hæc mala. Et David: Deus abſcondens

Pſal. 104.

faciem ſuam à malis, perturbantur, ſi recipiat in ſe ſpiritum ſuum expirant; emittente veró ſpiritum ſuum recreantur bono & vita &c: Atque hoc idem poteſt tam de Catholico macrocoſmico ſpiritu intelligi, quàm de illo microcoſmi, atque etiam aliarum creaturarum, quæ omnes habent ſuas à ſpiritu macrocoſmico origines: Nam quando natura illa divina, quæ Solem cœleſtem animat, eſſet irata pro morte Salvatoris mundi, in momento paſſionis illius radios ſuos à circumferentia creaturæ illius nobiliſſimæ ad ejus centrum contraxit: Vnde factum erat, quòd ſuum lumen & pulchritudinem immediate perdiderit & contra communem naturæ conſuetudinem & leges inſtar picis niger & tenebroſus redderetur: ita, ut jucunda illa Sympathia, quam creaturis inferioribus atque etiam illis cœleſtibus ſuâ præſentia impertivit, iſtiuſmodi accidente pro aliquo temporis ſpatio eſſet in Antipathiam mutata: Hæc ergo erat privativa in corde macrocoſmi paſſio, & quaſi ejuſdem ſyncope, cùm attributum illud Dei pulcherrimum *Eloah* ab effuſione ſuarum effluentiarum lucidarum per portam pulchram *Tiph.reth* pro tempore abſtineret. Etiam palpabiles tenebræ, quæ accidebant in Ægypto fuerunt paſſio in aëre privativa, quæ contrahendo lucis divinæ à circumferentia ad centrum eveniebat. Iſtiuſmodi etiam paſſiones minitantur Soli, Lunæ & Stellis verſus finem mundi: Nam, ſi mundus eſſet factus emiſſione divinæ emanationis (Spiritu enim Dei cœli ſunt luce ornati) ſequitur, illius ablatione omnia iterum in ſtatum ſuum primordialem, hoc eſt, in tenebras privativas ſeu plané nihilum & deformitatem converſum iri: Sed productio iſtiuſmodi bonarum & Sympatheticarum paſſionum à centro ad circumferentiam, atque iterum malarum & Antipatheticarum paſſionum & effectuum, qui vitæ Sympathiæ repugnant optimé vitalium in homine actionum examinatione detegitur atque explicatur: Nam duæ obſervantur eſſe in ſpiritu humano virtutes activæ, quarum una eſt voluntaria. Quæ inſtar principis cujuſdam imperatorij videtur actionibus alijs præeſſe & dominari: haud aliter, quàm divinus ille Angelus Mirattron.* Primò in mundo majori mobili (quod ad voluntatem refertur) præſidere dicitur, & per illud ſeu mediante illo orbes cœli inferiores illos Elementares circumvolvit. Eodem inquam, modo, primus in fabrica microcoſmica motor eſt mens ſeu radius divinus ſeu Verbum, quod (teſte Mercurio Triſmegiſto) eſt caput animæ humanæ; alia virtus in ſpiritu vitali eſt involuntaria, quippe quæ imperatur & gubernatur ad placitum radij intellectualis ſeu rationalis: Haud aliter, quàm ſphæræ inferiores ad voluntatem primi motoris in primo mobili movere coguntur: ita, ut vitalis in homine actio ſit unicus illorum ramorum, qui eſt involuntarius & haud ſecus voluntati mentali eſt ſubjectus, quàm cœlum ſtellatum, quod eſt vitæ ſedes, utpote in quo Sol, qui eſt cor mundi ſuam habet reſidentiam) cœli empyrei mandatis obedit. Iam verò, ut invenimus, quòd ſecundum voluntatem divinæ eſſentiæ in regionem cœleſtem, & conſequenter inferioribus infuſam, effluxus ſeu effectus tam amabiles & delectabiles ad voluptates & jucunditates in creatura excitandas à poſitiva ſeu dilatativa unitatis proprietate procedit, quam triſtes odibileſque à virtute ejuſdem privativa & contractiva, in qua Deus faciem benignitatis ſuæ avertit à creatura (atque hinc inde cum concupiſcibiles ſeu Sympatheticæ paſſiones, tum odibiles & iraſcibiles ſeu Antipatheticæ efficiuntur in hoc mundo) ita quidem tam experientiâ, quàm obſervatione Philoſophorum & medicorum doctiſſimorum docemur, actionem vitalem, quæ gubernatur juxta mentem voluntatis ſuperioris, aut dilatatur à dilatativa primi motoris voluntate, cordiſque ſacrarium aperit ad producendos in ſpiritu vitali paſſiones illas bonas, quæ Sympathizant cum vita & luce, videlicet ſpem, confidentiam, Amorem, miſericordiam & manſuetudinem, aut contrahitur & cordis thalamos claudendo, ſpiritus in eo in unum congregat, unde in ſpiritu vitali generantur paſſiones malæ ac privativæ, qua ſolent cum bonis illis vitæ lætitiam afficientibus Antipathizare: Ex cordis enim contractione triſtitia, curæ, deſperatio, timor, odium, ira, furor, verecundia &c: adeò, ut quemadmodum ex paſſionibus bonis ſpiritus mediante dilatatione ſurſum ad fontem lucidum uſque reſpiciebat, & voluptatum ac jucunditatum ejuſdem intuitu, mirabili afficiebatur gaudio: ita quidem ex malis, ſpiritus mediante

contra-

Digitized by Google

contractione, viſione lucida privari cogitur, & per conſequens aſpectum ſuum ſolummodo ad tetra inferiora & miſeriarum vallem habet. Vnde factus eſt paſſionum ejuſdem tenebroſarum vitæ atque ſaluti contrariarum particeps. Ex iſtiuſmodi autem harum duarum in microcoſmo paſſionum enucleatione, poſſumus facillimè colligere rationem earum in mundo majori, cum eadem ſit ratio partis & totius: ita etiam paſſiones mundi majoris, & cætera ab his dependentia poſſunt facillimè intelligi & diſcerni ab illis minoris: Exempli gratia: Magnes lapis ſe habet reſpectu matris ſuæ terræ, ac homo ad Patrem ſuum mundum integrum: Nam ab Hermete vocatur homo filius mundi: ut ex parte Magnetis Cardanus, Baptiſta porta, D. Gilbertus cum alijs vocarunt illum terræ filium & Terrellam: Invenimus (inquam) in Magnete omnes paſſiones tam Sympatheticas, quàm Antipatheticas, quæ matrem ſuam terram afficiunt: Nam habet in ſe ſuos polos cum terra: omneſque inconformitates in natura evitat, effugitque ab illo, quòd eſt ſuæ naturæ contrarium, ut Terra: atque iterum Sympathizat cum eo, quod eſt ſibi in natura ſimile: Æquinoctium, Coluros, Meridianos ac Tropicos haud aliter, quàm terra ſibi vendicat, ac denique uno modò ſenſum in ſuo motu arguit ſed etiam quandam in ſua actione rationem manifeſtat: nimirum, in recuſando illud, quod eſt naturæ ſuæ contrarium & amplectendo atque deſiderando id, quod eſt conditioni atque harmoniæ ſuæ magis conveniens, uti infra parte iſtius libri ſequenti atque lib. hujus 3. oſtendetur clarius. Denique quomodò radius iſte mentalis mandata ſeu influxiones benignitatis & ſeveritatis ab alto emittat, in diſcurſu meo præcedenti explicatur, nimirum, permittendo malos tenebrarum Spiritus Dominari in inferiora; aut adjuvando bonos ſpiritus ad officia gaudij, voluptatis ſeu jucunditatis perficienda. Ecce hic totius Sympathiæ & Antipathiæ myſticæ ſumma & complementum continetur, quæ aliqui ratione profunditatis ſeu difficultatis in illius inquiſitione, ſolent, idque haud injuriâ, ſecretò alicui poteſtatis Angelicæ actui attribuere, quæ eſt media quædam inter Deum & creaturam virtus. Atque ob iſtam cauſam Angelica exiſtentia definitur eſſe tanquam virtus inter Deum & Naturam media, à qua fiunt operationes in rebus, quas vel natura eorum non faceret, vel ſic faceret, quas alij Reuchlin. lib. 3. de art. Cab.
dicunt provenire à poteſtate occulta, & alij, quia tale.

CAPVT. VI.

Quomodo Harmonia proportionibus probetur, quid ſit Sympathia & quid Antipathia.

DIximus in præcedentibus, omnem in Catholico aquæ Elemento alterationem fieri à ſpiritu illo omnia operante, qui implet cœlum & terram, ut pote ſine quo
2. Pet. 3. exiſtere nequeunt, unde D. Petrus: Cœli erant prius & terra ex aqua & per aquam conſiſtens Verbo Dei. Probavimus etiam, omnes illas in aquis univerſalibus alterationes & diverſitates ortas eſſe mediantibus rarefactione & condenſatione actu & virtute prædicti ſpiritus effectis: aſſeruimus etiam, omnia iſta numero, menſurâ & pondere varieformiter; imò verò ratione contraria (ſic volente Creatore) fuiſſe peracta, ut exinde res ab invicem variarent & diſtinguerentur: Vnde Textus: Gemina fecit Deus omnia, quotum alterum eſt contrarium alteri, nec quicquam factum eſt, quod mancum eſt: Hinc ergo concordia & diſcordia; hinc Sympathia & Antipathia: Quod omne demonſtratione iſta muſica exactè & ad amuſſim indicare poſſumus. Videmus in macrocoſmo, univerſum ſoni medium eſſe aërē, ex cujus menſura & proportione varia, varij eduntur toni ſeu voces ad invicem vel conſonantes vel diſſonantes. Quid, obſecro, auribus exquiſiti muſici diſcordi in Symphonia tono magis ingratum? Quidve conſonantiâ magis acceptum? Videmus profectò, tonus à fiſtula editos ſecundum proportionem ſpiritus ſive aëris mundani differe ſolere; ita, ut ab eodem Muſici afflatu proferat ſonos admodum ab invicem differentes; imò verò & diſcordantes: Nam ſi duas fiſtulas ejuſdem dimenſionis ſonare ſimul efficiamus, quandoque earum voces in debita proportione convenire, & animum auditoris delectare; & nonnunquam more odioſo diſſentire, denteſque audientium quaſi ſtridere faciene. Pariformiter omnes ſpiritus in creaturis majori vel minori aëre proportionantur, uno ſemper eodemque vitæ ſpiritu agente atque operante, haud aliter, quàm in fiſtulæ activitate videmus: atque ita juxta eorum concordiam vel diſcordiam, vel conveniunt vel diſſentiunt ab invicem: haud aliter, ac marculi Pythagorici in ſubſtantijs ſuis corporeis fuerunt proportionati vel diſproportionati: Etiam chorda ſuper duo monochordâ æqualis magnitudinis extenſa, facit ſonos vel concordantes vel diſcordantes, ſecundum majores vel minores ſectiones illius: Exempli gratia.

Vbi chorda A.⁺. unius monochordi percuſſa diſcordiã producet ad ſonum chordæ B.˙. vel D. ⁺. vel F. ⁺. alterius monochordi: at ſi A.⁺. percutiatur in uno, conveniet cũ chordæ portione C.⁺. vel E.⁺. alterius. Vnde liquet, quòd, quamvis ambæ chordæ ſint unius latitudinis, tamen ſemper reſpectu illarum vel brevitatis vel longitudinis aër tam proportione, quàm diſpoſitione in rarefactione & condenſatione varias obſervantur ſuper eas edere voces, tam diſſonantes, quàm conſonantes: nam chorda curtior ejuſdem extenſionis majori & fortiori ſua vibratione attenuat aërem magis & conſequenter acutiorem reddit vocem: é regione longior chorda ejuſdem extenſionis ut ˙. A graviorem facit tonum acbreviorem, quoniam aër eſt in tali molli motu minus rarefactus, & per conſequens vox eſt magis gravis, profunda & quaſi ſuffocata ratione denſitatis aëris: Denique ſive in gravibus ſonis ſive in acutis vel mixtis, aëris proportio & pondus eſt in cauſa Symphoniæ vel antiphoniæ mediante actus ſpiritus in ipſo Catholici, quem vel ſufflanti fiſtulam vel pulſanti chordam comparamus, quippe ſine quibus vox nec concordans nec diſcordans redditur in dictis organis. Quibus concludimus, quod medium in quo & per quod ſpiritus divinus tam Sympathetice, quàm Antipatheticé agit in hoc mundo eſt aër ſeu ſpiritus, qui haud aliter in creaturis agit, quàm aër in fiſtula vel aliquo alio organo Muſico.

LIBRI SECVNDI Membrum ij.

In quo natura Magnetica veré & ad amuſſim anatomizatur, rationeſque actionum Symphoniæ & Autipathiæ enucleantur.

CAPVT. I.

Author proœmium ad iſtum ſuum diſcurſum Magneticum in hoc capite facit, & tum poſteà ad Chaos opinionem de attractiva corporum magneticorum origine & virtute procedit.

VObis in membro hujus libri præcedẽte Sympathiæ & Antipathiæ principia enucleaté explicui: ſed, quoniam non omnibus datum eſt virtute Theoriæ ſeu ſpeculationis ſola in Theſaurum ſeu ſacrarium Dei abſtruſum penetrare, quòd in creaturæ profundo centro continetur; melioris veſtrum inſtructionis & informationis gratia, deſcendam parumper, & ſecretum hoc ſubjectum, quod præ manibus habeo, vulgaribus & ocularibus quibuſdam demonſtrationibus vobis explanabo: ut ergo magis Methodicé procedere poſſim, in iſto hujus libri membro fundamentum tantummodò præcipuum exponam, ſuper quod concluſiones nonnullas experimentales ædificabo, quibus incredulos, qui huc uſque ratione eorum ignorantiæ rebelles & obſtinati in ſua infidelitate erronea extiterunt, ad certiorem & ſecuriorem fidei portum dirigere atque introducere poſſim. Et quoniam Sympathiæ geſta, atque etiam illa Antipathiæ in omni re efficiantur virtute & poteſtate Magnetiva (cujus eſt tam odibili & iraſcibili expulſione reſiſtere) quàm ſibi attractione concupiſcibili allicere (uti infra dicetur) neceſſarium & conveniens exiſtimo, ut cum diligentia, idque oculis Argoicis inquiramus, & intuitu noſtri intellectus etiam lynceo in obſcurum lapidis Magnetici myſterium introſpiciamus, quo ſecurius cum judicio & certiori ingreſſione noſtra in demonſtrationem tam arcanæ contemplationis, practicã faciamus: Nam cùm ſecreta operatio tam unguénti armarij, quod ignorantes mundani tanto odio & vituperatione ſunt proſecuti, quam Mummiæ tam corporalis, quàm ſpiritualis ex hominibus & beſtijs extractionis ratio, atque etiam vitalis, infirmæ atque inſalubris animalis naturæ in aliquam vegetabilem vel alterius animalis ſani naturã transplantatio, cum modo ſucceptionis, virtutis & roboris unius animalis & ejuſdem in aliud infuſionis: Secreta Spiritus plantæ alicujus cum illo hominis aut alterius animalis alligatio: ita, ut quicquid uni everſit, nimirum aut humidum aut ſiccum aut calidum aut frigidum, de illo etiam participabit & alter: Cùm, inquam, iſtiuſmodi

iſtiuſmodi operationes dicantur Magneticæ, quatenus virtutes actuoſas Magnetis imitantur; ſumma ope ac conamine nitar, ut viam in omnium myſteriorum iſtorum anatomizatione atque revelatione apertam, videlicet Spiritualis Theſauri Magnetis diſſectione faciam, ut hac ratione in formalis interioris aut centralis & eſſentialis actionis ſeu virtutis fontem atque fundamenta tam ipſius iraſcibilis, quàm concupiſcibilis paſſionis introſpiciam: Nã ſi ſubtili rationis noſtræ intuitu meatus inviſibiles & antra arcana ejuſdem invenire, ac tum poſteà punctum ſeu eſſentiam earum eſſentiarum centralem obſervare ac denique internum cujuſlibet actionis cauſam detegere queamus, facillimum erat cætera ſuperare, cùm, quæ externo effectu apparent, ſimilia debent neceſſariò eſſe homogenea, hoc eſt, unius ejuſdemque conditionis reſpectu naturarum ſuarum internarum, uti infra latiùs explicabitur: Sed proh dolor! cur præſumo ego, qui ſum Apoſtolorum minimus, aut ſaltem ex mille minimus viam ſive iter tam periculoſum ad inſulam illam incognitam, in qua abſtruſa magnetis natura in medio ſcopulorum in acceſſibilium & periculo plenorum inhabitat, cùm tot Philoſophi ſapientes ſuper incerta & tempeſtuoſa maria opinionum navigaverint & erraverint, ac tandem domum revertentes nova de iſtius rei myſterio tantummodò illa, nimirum de Magnetis exiſtentia & eſſentia virtutum activarum, quæ ab alijs ſunt prædicta, retulerunt atque ita de proprijs nihil omnino habent, præterquam quòd vel externa operatione vel ab aliorum relatione intellexerunt. Deus bone! Quot ſunt in iſto mundo puppes ſtultorum plenæ, qui, poſtquam in eorum ſtudijs & ſcientijs operam per multos annos, maria imaginationis vanæ ac vix probabilis ſulcantes navarunt & in ſenectate ſua ad portum pueritiæ ſunt reverſi; habentes ſua ingenia & intellectum pauperibus fragmentis ſive mercantia, de ipſe dixit, ſive opinionibus aliorum onuſtum: Sed de centrali iſtius arcani ſcientia, nihil habent de proprio, quod dicant Ita, ut nos Chriſtiani, poſt peregrinationem vitæ & ſtudiorum noſtrorum in hoc ſtudiorum noſtrorum in hoc mundo, exiſtimemus tandem eſſe ſufficiens aſſeverare, quòd Ariſtoteles, Plato, Galenus, Hippocrates vel ſaltem iſte vel ille hoc dixerit, & per conſequens, quòd ſit ita certum & in infallibile. Cùm e regione percipimus, ſcripturas Philoſophiam veriorem & certiorem nos docere, quæ illi Ethnicorum eſt oppoſitiſſima. Iſtiuſmodi ergo ſtudentes mundani optimè hiſce verbis ab Apoſtolo indigitantur, quippe, quos narrat eſſe ſemper diſcentes, ſed ad ſcientiam veritatis nunquam pervenientes: Nã, quomodò obſecro eſt poſſibile, ut cæci 2. Tim. 3.
poſſint cæcos directè ducere? Alij diu navem ſuam huc atque illuc gubernantes atque ad ſedem habitationis virtutum iſtius lapidis dirigentes, ad inſulæ ejus petroſæ limites vix ac ne vix quidem attigerunt; & tamen non ſine admirandis hiſtorijs ſeu relationibus ex tali itinere collectis redierunt: Ac in fine inventiones eorum novæ repertæ ſunt adeò ſuperficiales, ac effectus ſcrutationis ſive inquiſitionis eorum frivoli: & tandem totum non niſi conjecturale eſt probatum. Alij tam longé in eorum inquiſitione per ſtellæ polaris allectamẽta fuerunt ducti, ut mari glaciali firmiter cum ſua puppe in hæſerint, nec ulterius progredi potuerint, ſed in glaciei reſolutione reverſi ſunt admirandis imaginationibus de montibus Magneticis & caſtellis ferreis, etiam per octo ſupra lunam gradus uſque ad ſphæram octavam referti: Imò verò & ſunt alij, qui ſuper ſtellatum illum locũ volant. Quibus concipere licet, quomodò Philoſophorum quilibet ſecundum Phantaſiæ ſuæ Chimereæ leges varia non in aëre, ſed etiam ſupra ſtellas ipſas ad animam magneticam inveniendam imaginẽtur phantaſmata: Sunt nonnulli, qui in ejuſdem inveſtigatione à terræ continente non recedunt, ſed ipſã inter ſtellas cœli numerari exiſtimant, quæ ſolem pro fixo ſuo centro habent, ut pote, circa quem perpetuò obſervantur pericè: Ita, ut ipſam terram habere formam ſtellarem à forma illa Peripatetica longè diſcrepantim effingant. Denique quilibet iſtorum habet ſuam opinionem ab altero differentem. Vt autem intelligatis, hoc totum eſſe verum, vobis aliquid novorum ad inquiſitionem iſtiuſmodi Magneticam pertinentium, poſt longam in mari fluctuoſo serioſæ contemplationis eorum viam, paucis recitabo. Inter eos aliqui in tali conamine magis alte ſapiunt & cœlos videntur pro teſtibus ad ſuam aſſertionem confirmandam invocare; alliqui vela dant uſque ad montes Hyperboreos; alij ad Inſulas alienas Septentrionales ad fundamentum tanti miraculi detegendum tendunt. Alij ſpiritus ſuæ inquiſitionis in terræ viſcera immergentes, inveniunt, eam eſſe univerſam formam ſtellarem ejuſdem. Quidam volunt, more atomicæ emiſſionis ex corpore lapidis & rei attractabilis virtutem talem fieri. Sed inter omnes alios ratione præditos, qui in puppi ſtultorum navigarunt, vix annumerare audeo unum, quippe, qui videtur alteri Grillo eſſe ſimillimus, quatenus opinatus eſt, virtutem Magneticam eſſe Cacomagicam ſive actum Diaboli. Iamque ex illorum, qui ſpiritu ſuo ad myſterium iſtud inveniendum viam fecerunt in cœlum, unus vult, quòd ratio directionis Magnetis ex cauda conſtellationis urſæ ſit colligenda, affirmando, quòd iſtius ſtella in urſa prævalet & dominium poſſidet ſuper iſtum lapidem & ab eo transfertur ad ferrum. Hæc eſt Marſilij Ficini opinio.

ab ipſo è centro attrahitur. Thales atque Anaxagoras credunt, Magnetem habere ſuam in ſe vitam, quoniam obſervatur ſubſtantiam ſibi ſimilem ad ſe attrahere, haud aliter, quàm creaturæ viventes faciunt. Lucretius & Orpheus exiſtimant, ſympathiam illam eſſe inter Magnetem & ferrum, quæ apparet inter marem & fœminam, atque in iſta eorum opinione haud plurimum videntur aberrare. Averroës, Scaliger, & Cardinalis Cuſanus putant ferrum movere ad magnetem, tanquam ad ſuam originalem matricem. Galenus eſt opinatus, magnetem propria ſua forma ſubſtantiali ad ſe attrahere. At jam opus eſt, ut accedam ad opinionem ſocij ſive collegæ mei admodùm docti D. Gilberti, & pro profunda ejus in naturam magnetis inquiſitione famigerabilis. Ipſius eſt animus, quòd vis Magnetica iſta ſive attractiva in Magnete procedat ab actionibus formalibus, hoc eſt, ab originalibus & primarijs virtutibus ſeu vigoribus: concludit enim, magneticam virtutem derivari à peculiari ſeu ſingulari forma, ab illa forma ſeu cauſa ſpecifica in corporibus mixtis differente, cujus meminerunt Peripatetici: Dicitque, eſſe quandam formam, quæ eſt propria globorum ſtellarium & partium eorum homogenearum ſive incorruptarum eſſentia ſive entitas, quam ipſe vocat primariam, radicalem & aſtralem formam, videlicet talem, quæ eſt in ſole, Luna & alijs ſtellis cœleſtibus: Atque etiam dicit, more ſimili eſſe ſtellam in terra, quæ eſt illa vera magnetica potentia, quæ vocatur actus ſeu vigor primus, concluditque iſtam formam non derivari à toto cœlo, affirmatque, influentiâ aut qualitatibus occultis procreari; nec etiam à ſtella aliqua particulari: Nam virtutes ſuas Magneticus habet à terra &c. Hæc erat doctiſſimi mei quondam collegæ de actu magnetico ſententia, cujus labores & induſtriam in diligenti naturæ Magneticæ inveſtigatione, ut non poſſum haud parum commendare, ita è diverſo ratio mihi non permittit, ut ſpeculativæ ipſius hac in re fundationi ſeu radici penitus conſentiam. Quis enim credere poteſt, terram; multò magis ipſius particularia poſſe virtutem aliquam radicalem ex ſe ipſis habere, cùm ſit evidens, quòd tam terra, quam cœlum ex aquis ſint prius orta, atque ideò, ut cœlum erat ante terram, neceſſariò ſequi debet, formalem terræ virtutem totaliter à cœlo deſcendere, & per conſequens terra non habuit talem proprietatem à ſe ipſa, ſed ab illo ſpiritu, qui eam creavit, ut infra clarius explicabitur: Inter Philoſophos Ethnicos Plato, & ex Chriſtianis Scaliger & Fernelius credunt, cauſam illius attractionis eſſe divinam & de deſuper, ſed quomodò, aut qua ratione deſcendat, ne exprimunt quidem: Atque ideò, tametſi in generalitate nihil niſi veritatem ſint locuti, tamen in verbis taliter expanſis nihil in ſpecie videntur exprimere. Concludam jam cum ultima opinione, quæ eſt omnium maximè inanis & ridiculoſa: Franciſcus Rueus videtur dubitare de magnetis virtute: Non enim hæſitat exiſtimare, omnes iſtiuſmodi effectus ut pote ultra captum ipſius eſſe cacomagicos, hoc eſt, ex impoſtura & ſubtili deluſione Cacodæmonis ſive Diaboli derivatos. Et tamen vir iſte eſt magis tolerabilis, quàm iſtiuſmodi homines ſcrupuloſi, qui audacter aſſeverare haud erubeſcunt, actum illum admirabilem in unguento armario eſſe abſolutè Diabolicum & cacomagicum: Nam vir iſte non loquitur, ut ipſi determinatè; & ſine ultiori dubitationis alea, ut ipſi, ſed dubitativè ſolummodò.

CAPVT. II.

In hoc capite opinio authorũ de originali & immediata operatione & virtute primùm more Aſtrologico, & deinde ratione ex Philoſophia ſacra deprompta declaratur.

CErtus ſum vos recordari, quòd in præcedentis mei diſcurſus filo inprimis declaraverim, ipſum Deum in genere operari omnia in omnibus: Ac tum poſteà modum explicui, quo illa ipſa unitas in divina eſſentia ſit multiplex in proprietate, ſecundum multiplicitatem voluntatis ipſius ſacræ. Atque in eo probatur, ipſam eſſe in proprietate multiplicem, quoniam effectus actionis cujuſlibet particularis, qui non ſine voluntate ejus in actum reducuntur, ſunt in finiti in varietate. Atque ob iſtam rationem vobis indicavi, quòd uni eidemque eſſentiæ ſacræ decem diverſæ in ſcripturis aſſignantur denominationes, ac attributa totidem ijs appertinentia; quorum alia emittunt emanationes vivificas, quibus aquæ ſubtiliatione ſeu rarefactione erant expanſæ, & in cœlos lympidos & perſpicuos formatæ: Atque iſtiuſmodi influentiæ ſunt illæ, quæ virtute Dei Iah per attributum Hochma impluuntur, atque etiam, quæ ab Eloah per portam Tiphereth, pulchritudinem & claritatem importantem in globum ſolis deſcendunt: Quarum eſt ſpiritum mundi

tinet & ligat; Quid ni ergo pariter non agat cum corpore terreno ſuis influentijs ſubjecto? At cæteræ conſtellationes hoc idem præſtare nequeunt, quia earum qualitas propinquiori ſolis præſentia moderatur; atque etiam contractiva earum virtus à planetarum & ſignorum humidorum intuitu relaxatur. Et tamen conſenſus Saturni cum iſta ſtella in eo evidenter declaratur; Quia dum ipſe in cœlo Dominium habet, exiſtente ipſo in Capricorno, vel virgine, ſtella iſta polaris ſuos effectus gelidos potenter (idque præcipuè Hyemali tempore) declarabit: Nam rebellior erit glacies, frigidior reddetur aër, & cum mundanis, arboribus nempe & animalibus inclementer aget. Vnde evidens eſt, Saturnum commercium quàm propinquum cum ſtella iſta habere. Procedo igitur de deſuper ad terræ centrum in hunc modum, ſtella Polaris emittit in partibus Polaribus vehementer ſuas influentias, ac præcipuè corporibus ei ſubjectis, & Saturnus atque triplicitas Zodiaci terrea, communiter in interiora influentias effundit ſuas cum ſtella polari convenientes; ſed cum majori moderatione reſpectu propinquitatis aliorum planetarum eorum virtutibus oppugnantium, quas omnes à Binah ſeu Elohim radicaliter acceperunt. Hæ omnes ſtellæ intermediæ huic extremæ nimirum polari in facultatis ſuæ Borealis & attractivæ executione aſſiſtunt, eamque ad illud opus peragendum fortificant: Nam aſſiſtentiâ eorum, venti Boreales redduntur robuſtiores & magis violenti, quibus ſpiritus mundi vehementiùs contrahitur in nives, glacies, pruinas &c. Rerum calores à circumferentia ad centrum alliciuntur & res anteà vivæ, jam quaſi mortuæ ſunt. Quibus addiſcere poſſumus terram non fuiſſe prius niſi aquam tenuem, quæ tam poſteà ſpiritu Elohim in ſubſtantiam denſam & terream per contractionem & coagulationem convertebatur. Vnde fit, ut tam diu, quàm ſit terra, ſit habitura in ſe diſpoſitionem ſpiritus Elohim, mediante quo in terream effigiem per viam congelationis erat facta: Nam virtute Elohim
2. Pet. 3. Ruach terra arida apparebat extra aquas tam bene, quàm cœlum, ut teſtantur Moyſes & D. Petrus: Imò verò mediante ſpiritu ipſius, omne cœlum & quælibet ſphæra elementalis ad invicem vinculis quaſi firmis colligantur: Ita, ut quemadmodùm proprietate nominis Iah (benignitatem Ehieh quaſi omnium rerum patrem ſignificantis) per attributum Hochma deſcendente, aquæ generales ſive ſpiritus mundanus erat illuminatus atque animatus: Ita etiam illæ aquæ ſic animatæ, erant in regiones ſeu ſphæras diſtinctas diviſæ & ad invicem more pacifico ligatæ per virtutem Binah ſeu ema-
Pſal. 33. 6. nationem vel propritatem retentivam Elohim: Vnde David: Verbo Domini firmati ſunt cœli & ſpiritu ab ore ejus omnis virtus. Propter hunc reſpectum in omni ſeparativo opere creationis & informationis, non modò ſimplicium cœlorum & Elementorum, verùm etiam creaturarum ex ambobus compoſitarum, nomen Elohim erat ſemper à Moyſe pronuntiatum, nimirum, quando tenebræ eſſent abſorptæ & contractione ſeparatæ ab aquis lympidis: cùm groſſæ & inferiores aquæ eſſent diſtractæ contractione à ſuperioribus, cùm tenuiores cœli per inſpiſſationem diſtinguerentur à ſpiſſioribus Elementis, quando terra arida eſſet per frigoris coagulationem in centrum totius fabricæ contracta, quando denſior Ætheris portio in globum ſeu corpus ſtellæ coagulabatur, cum elementa eſſent in corpus compoſitum coagulatione compacta: Totum, inquam, hoc erat opus divini Elohim, qui, ut ſacraria condenſatione conderet, ad aliorum attributorum Dei influentias ſeu Theſauros recondendos, ita quidem orbem Saturni erraticum

STELLA POLARIS.

Virgo Zodiaci

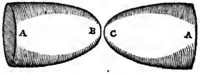
atque illas fixas Aluckabæ & virginas & aliorum fixorum ſyderum ordinavit ad ſuos proprios Theſauros reſervandos: Et quoniam conſtellatio Virginis eſt ita diſpoſita in Zodiaco, ut omnis ipſius virtus quaſi à pyramidis baſi in ſtellam Polarem quaſi ejus conum contrahatur, Ideò apparet, vim virginis multum conferre ad gelidos & contractivos ſtellæ polaris effectus producendos. Atque hæ duæ fixæ conſtellationes à Deo conſtituuntur principales, ad Saturno in ſuis negotijs inſerviendum miniſtri, qui ſimul atque ſtrictum cum venere commercium habent: Vnde tanto deſiderio concupiſcibili in attractivis ſuis facultatibus ſunt præditæ, uti in Magnete & ferro videre licet. Atque hinc eſt, quòd Aſtrologi hiſce duabus unam eandemque naturam mixtam, nimirum Saturni & veneris aſſignârunt: Quoniam experientiâ perceperunt, ipſas eundem in proprietate actum præſtare: Verùm illa polaris, eſt Virgine longè in ſua activitate efficacior, majuſque in inferiora dominium habet & præcipuè in eas creaturas, quæ ejus dominio, ab origine, Deo ſic volente, ſunt ſubditi, cujuſmodi præcipuè ſunt Magnes & ferrum. Quare, ut ſit certum (juxta Philoſophorum

omniumque in ſe gerere ſimilitudinem ac ideò alibi vocatur omnium ſimilitudo. Atque ratio eſt, quoniam mens in homine non eſt niſi una unitas, atque hinc alibi definitur eſſe quædam divina atque individua ſubſtantia. Alkindus more Aſtrologico ſic diſcurrit: Si alicui datum eſſe totam conditionem cœleſtis harmoniæ comprehendere, mundum elementorum cum ſingulis ſuis contentis in quocunque loco & quocunque tempore plene cognoſceret, tanquam cauſatum per cauſas: Si etiam aliquam rem hujus mundi in tota ſua conditione cognoſceret, cœleſtis harmoniæ conditio ipſum non lateret, ſed etiam cauſam tanquam per effectum ſuum comprehenderet: Omnis enim res, quantumcunque modica in mundo elementorum agens, totius cœleſtis Harmoniæ eſt effectus: Hæc ille. Quibus verbis vir iſte profundè in myſterijs naturæ verſatus videtur aſſeverare, quòd, ut eſt ab unitate in multitudinem deſcenſus, ita quidem illa multitudo explicita eſt complicitè in unitate radicali, ut etiam unitas iſta omnem multitudinem implet. Hac ratione unitas ſeu 1. eſt in 2. & 2. in 3. & 3. in 4. & 4. in 5. &c. & tamen illa unitas, quæ eſt principium, eſt etiã & finis & medium & omne in omni cujuſlibet numeri. Ad hunc modum lux informat Angelicam creaturam, Angelica ſtellarem & ſtellaris Elementalem, & Elementalis compoſitam: At ſemper non eſt niſi unica & indiviſibilis lux, quæ centraliter agit & operatur in his omnibus: Quare aperiatur creatura compoſita & inſpiciantur Elementa, dividantur ea à puro, & inveniemus naturam ſtellarem ſive quintam eſſentiam: Ac ſi iſta ſubſtantia ſtellaris aperiatur, concipiemus ſubtilem illam alteritatem naturæ Angelicæ, in qua conſiſtit divinus actus aut radius immediatus à Deo. In hoc ergo opere concurrit ſeparatio prioris aſpectus ſenſibilis à poſteriori intuitu intellectuali: Ita, ut obſervare queatis, quomodò omnia ſint in re qualibet, & res quælibet in re omni. Atque hinc Hermes Myſticè non ſecundum ſenſum communem loquendo, ait: Qui fornacena cum vaſe noſtro conſtruit, novum mundum conflat. Sed quid pluribus opus eſt verbis, cùm hoc totum demonſtratione oculari verum reperiamus: Scimus enim Magnetem non eſſe, niſi terræ generalis portiunculam, & tamen in ſe comprehendit omnes cœli & telluris circulos cum utriſque polis eorum; imo verò & illam ipſiſſimam naturam in omni reſpectu inter ambos polos & circulos, quos terra generalis habet, unde à quibuſdam Terella, quaſi minima terra dictatur: atque ita etiam tota terra poteſt nuncupari parvus mundus, quatenus in ſe habet duos polos, circulos atque etiam aſtrales & elementares naturas magni mundi non aliter, quàm magnus mundus in his omnibus reſpectibus repræſentat Archetypum, qui delineatur intellectualiter, in omnia operante ſpiritu ſapientiæ ſeu ſacra emanatione: Imò certè, ut nos adhuc profundius in noſtra diminutiva inquiſitione immergamus, ſi portio ex virga ferrea, quæ naturaliter reſpicit ſeptentrionem & Meridiem rumpatur, illa parvula portio habebit pariter reſpectum ad ſeptentrionem & Meridiem cum ſuo integro, & per conſequens, ejus circulos non aliter, quàm ejus totum poſſidebit: & nihilominus ipſa virga obſervabit Septentrionem & Meridiem, ut anteà. Hoc idem invenietur in Magnete, uti inferius declarabitur.

Alkindus cap. de radiis.

Sed, ut propinquiùs adhuc ad iſtius Myſterij explicationem accedatis, intelligendum eſt, æternam iſtam irradiationem eſſe eſſentialem & ſpiritualem radicem, ex qua mundus magnus in genere, ac tum poſteà omnis res particularis in eo fuit in ſuo genere formata ac figurata; primùm, ſecundum generales decem emanationes divinas & eorum proprietates, quas Philoſophi Ethnici quodammodo referre videntur ad decem ſua prædicamenta: Deinde ſecundum ſpecies ſuas ſubalternas multorum graduum, & ordinum dignitatis, quæ omnia tum poſteà erant factæ manifeſtæ, per infinita individua, quæ juxta diverſos illos multiplicis voluntatis Dei radios, quos iſta æterna & radicalis emanatio ijs effundebat, ex ſuis generibus producebant; qui omnes radij particulares, ſive majores ſive minores, cùm non eſſent ſeparati in eſſentia ab univerſali emanatione ſeu ſpiritu ſapientiæ, qui omnia fecit & qui eſt radix eorum, ſunt virtus lapidis illius Angularis ſpiritualis, ſuper quem omnis creatura tam generalis, quàm particularis formaliter ac eſſentialiter conſiſtit & ſuperædificatur. Atque iſte lapis Angularis eſt illa maximè interna & centralis eſſentia in omni re, quæ, ut vitam ei impertit, ita quidem eſt omne in omni illius rei, quam in actuat & vivere facit: Atque ideò anima, cujus centrum eſt iſte lapis Angularis, dicitur eſſe in toto & in qualibet parte. Sed deſinam jam loqui de activitate iſtius eſſentiæ in alijs creaturis, ut ſolummodò in ſubjecto noſtro, quod eſt terra & progenies ipſius, inter quas Magnes Fœmininus & ferrum maſculinum præcipuè numeramus. Philoſophia vera & ſacra nos docet, quòd globus ſeu maſſa ponderoſa telluris ab iſto lapide angulari ſuſtineatur, & per conſequens in ſe habet multiformes ſuas virtutes ab ipſo. Vbinam eras (ait Iehova) quando fundebam terram? Quis diſpoſuit menſuras ejus, aut quis extendit ſuper eam lineam? Super quo baſes ejus ſunt defixæ? Aut quis jecit lapidem ejus Angularem? Ecce hic divinæ Philoſophiæ axioma ab ipſo creatore propoſitum Proh Deum! Quàm indignæ ſunt Peripateticorum de admirabili terræ ſtructura opiniones re- Iob.38.

rum ſui ſolis inſpiſſando attrahit & contrahit à circumſerentia ad centrum, ibique attractum retinet & quieſcere facit. E regione ſympathia in Magnete & ferro apparet, quando ſimile tam ordine, quàm conditione naturali applicatur ſuo ſimili: Nam ſi offeratur pars Hæmiſphærij Magnetis unius, ad illam alterius, mirificè videbunt ambo gaudere: Nam ſubitò ſe mutuò amplectentur: & ad invicem unientur. Porro continuatione axis ſpiritualis alis, unus polus applicatus ad alium, attrahet ad ſe hæmiſphærium alterius, atque ita ambo poli unionem facient hoc modo.

Vbi Polus Borealis C. naturali amore videtur oſculari B. & B. pari lætitia & amore recipere C. Quibus quilibet ſibi conſtans ſpeculator diſcernere poteſt, rationem ſympathiæ & Antipathiæ atque etiam attractionis & dilatationis in qualibet creatura, & quomodò res quælibet naturali quodam inſtinctu inclinet, ad ſuum in proprietate & ordine ſimile; atque è diverſo naturaliter declinat & fugit à ſuo contrario: Cùm contrariæ iſtæ proprietates ab oppoſitis actibus in una radicali eſſentia procedant, quemadmodùm immediatè experimento magis particulari & familiari explicabo.

Ex inſtrumento meo experimentali, quod Philoſophici iſtius mei diſcurſus ſectionis primæ libro primo deſcripſi, obſervare poteſtis, duos punctos duobus mundi polis correſpondentes, videlicet matratij ſeu vitri caput, quod repræſentat polum Borealem, & aqua in parto ejuſdem inferiori, quam ad polum Meridionalem refero: Aër inter hæc duo extrema interpoſitus ſpatioſo mundi coelo ſeu ſpiritui ſublunari comparo, in cujus medietate videlicet 1. linea æquinoctialis ſecat vel tranſit; ut pote, quæ exactum ſuum ſitum habet inter duos polos. Invenimus ſemper, quòd, quando aër in ſummitate ſeu capite vitri incluſus ſit magis frigidus, nempe, cum flatus Boreales in mundū emittuntur, ipſe erit magis contractus atque in ſpiſſatus, ac conſequenter ad motum ſuæ contractionis exuget ad ſe vel elevabit in altum aquam inferiorem. Quo quidem concipere fas erit, rationem attractivæ naturæ non modò in ventis Septentrionalibus, verùm etiam in Magnete & omnibus alijs rebus quæ per contractionem aëris ſeu ſpiritus attrahunt & ſugunt ad ſe; & conſequenter, quòd habeant illam proprietatem à poteſtate ſpiritus divini, qui mediantibus organis ſuis Angelicis ſpirat à ſeptentrione. His etiam manifeſtatur ratio, cur unus polus alliciat ad ſe & attrahatur ab altero in Magnete, nimirùm, propter continuationem axis ſpiritualis, qui efficitur & conflatur ab uno lapide Angulari ſive eſſentiali & centrali ſpiritu, uti dictum eſt, tametſi ex duplici conditione oppoſita diſpoſito, qui etiam ſecundum multiformem graduum diverſitatem operatur: Vnde dixit Salomon, ſpiritum illum eſſe ſimplicem ſeu unicum, hoc eſt, reſpectu divinæ ſuæ naturæ, & multiplicem, hoc eſt, quatenus operatur juxta modum multiplicem: Nam, ut operatur circa axis polos, ſibi virtute frigoris loci atque ſiccitatis attrahendo & aſſugendo, ita juxta Æquinoctium & movendo gradatim à polis ad illud millies in proportione, plus minuſve in dilatatione variatur, ratione multiplicium graduum caloris, quem ſol iſte centralis aëri impertit: Atque hoc non ſolummodò in vitro ſeu inſtrumento noſtro experimentali demonſtratur, quatenus invenimus, quò magis ſol cœleſtis cum divino iſto agente centrali nobis appropinquat, eò magis aërē extranum, eorum calore dilatatum, dilatare etiam aërem, in collo & capite inſtrumenti contentum: Cujus dilatatione & rarefactione aqua frigore anteà elevata jam præcipitatur; ac ſi quis diceret, calorem repellere jam frigus hyemis, quæ introivit per imbres & pluvias à meridie in proprium ſuum hæmiſphærium miſſas. Quare ut natura poli frigidi eſt attrahere & allicere ſibi per condenſationem (quod quidem mediante condenſatione ſive facultate Saturnina perficitur) ita quidem naturæ calidæ æquinoctij cum partibus ei adjacentibus eſt, ſuum oppoſitum expellere per dilatationem, quæ efficitur mediante calore rarefaciente. Atque iſta eſt cauſa (ut in prædictis eſt demonſtratū) quòd lapidis Magnetici æquinoctium ſit in inclinatione ſua naturali, ut cum polis conjungatur, tam ad verſum, atque è diverſo poli abhorrent ab Æquinoctijs. Etiam hæc eſt ratio, quod in polo dicti lapidis ſit tanta attrahendi & ad ſe alliciendi poteſtas, & quod ſtylum ferri more perpendiculari hoc eſt ad angulos rectos ad ſe attrahat: At quò propinquiùs acus, ferrum ſeu filum ferreum erit ad locum Æquatoris applicatum, eò obliquior erit ejus coitio ſeu conjunctio cum lapide: Ita, ut quando applicetur directè ſuper

Sap. 7.

forma in aliam per ſpiritũ ſuarum narium alterat (ut ſcripturæ more Allegorico loquendo, dicunt) ſive per ventoſas illas emiſſiones ſeu Angelicas emanationes, quas emittit à quatuor terræ Angulis: Ita, ut mediante ſpiritu ſuo à plaga ſeu Angulo Septentrionali proprietatem ſuam attractivam atque contractivam & retentivam ac aggregativam exercet, qua ſugit & contrahit à circumferentia ad centrum, atque ita congelat, coagulat, inſpiſſat, indurat & fixat ſpiritus molles per contractionem illarum partium, quæ erant anteà poroſæ ac dilatatæ. Sed aliqui fortaſſe replicabunt & dicent, Quomodò probabile eſt, illam emanationem aut emiſſionem ſpirituum à porta Binah ſub nomine Elohim, aut irradiationem ſeu emiſſionem ſpiritus à Borea & duobus ſuis ventis collateralibus poſſe mollia indurare per contractionem, aut ſugere ad ſe & introducere ſpiritus à circumferentia ad centrum, cùm eorum emiſſiones ſint directæ à Septentrione verſus Meridiem, & nullam faciant reflexionem, qua ulla talis à circumferentia ad centrũ contractio fiat. Reſpondeo, hoc more mirabili & ab ingenijs electioribus obſervando effici. Debemus igitur ordine priori conſiderare, proprietatem attributi Binah, cui præeſt nomen Elohim eſſe ante omne principium ordinatam, ut negativam ſeu contractivam Noluntatis ſeu tenebrarum æternæ unitatis naturã induceret: Nam, quando Deus non vult emittere vultus ſui lucem, ardorem & virtutem lucis ſuæ in ſe reflectit (ut Mercurij Triſmegiſti verbis à ſacris ſcripturis hac in re nõ diſſentientibus utar) hoc eſt, contrahit à circumferentia in centrum, atque hac ratione creatura eſt luce & vita deprivata. Ita Dei proprietas eſt Antipathetica illis mundi partibus, atque etiã creaturis, quæ vitã habent à naturali calore, qui initium ſuum ab actu & emanatione Dei benevola ducit, in qua à ſe, hoc eſt, ab unitate ad multitudinem, quaſi centro verſus circumferentiã, ſeu creaturas ſuum velle ſeu virtutem poſitivam emiſit: Sequitur ergo, quòd, quamvis emiſſio ventorũ à ſeptentrione ſit directa, tamen proprietas eorũ eſſentialis immediatè ab organis Dei Angelicis procedens, eſt contractiva & attractiva à circumferentia ad centrum, quatenus eſt emiſſio, quæ per animationem divini ſpiritus & actionem in natura Elohim, redditur frigida ſicca, coagulativa, congelativa & ad quietem diſpoſita, atque ideò eſt Antipathetica & diſpoſitioni aëris oppugnans, quippe qui eſt calidus humidus, & conſequenter ab actu illo dilatativo animatur, quẽ ſpiritus Catholicus expirat ſeu emittit ex ſole ſuo cœleſti alijſque ſtellis vivificantibus, ut ſunt Iupiter, Venus: Atque ob hanc cauſam evenit, quòd, cùm ſpiritus Boreales emittantur in aërem, neceſſariò ſequi debet, ut ad contractum Antipatheticum illorum ſpirituum frigidorum, naturale calidum ſeu vita aëris fugiat & ſe ipſum contrahat à ſua circumferentia centrum verſus, atque ita aër partim per motionem illam contractivam in ſe ab antiperiſtaſi ſeu concurſu ſui contrarij factã, & partim per mixtionem formæ terreſtris cum eo congelatur, & ad terrã quaſi mortuus & immobilis in forma nivis, grandinis, pruinæ vel glaciei præcipitatur. Vitæ aëris calidæ motus retrogradus à circumferentia ad centrum per contactum frigoris Borealis vehementem iſtiuſmodi experimento luculenter declaratur: Nam, ſi optimum vini ſpiritum ſine igne extractum deſideretis, exponatur dolium vino plenum aëri aperto, dum maxima frigoris & ventorum Borealium inclementia in cœlo urgeat, pruinaque & glacies vix tolerabiles in terra & aquis ſeveré graſſentur, atque intra paucos dies vini exterum glacie coarctatum invenietis, quòd ſi in centro perforare velitis ſpiritum vini optimum effluere videbitis. Quibus evidens eſt, vitam vini ad contactum vehementiſſimi frigoris effugere à circumferentia ad centrũ ſui corporis, quaſi ad locum remotiorem à ſede actus & dominationis frigoris. Pariformiter etiam videre licet, vitam aëream in alijs creaturis, cujus formalis exiſtentia conſiſtit in dilatativa Dei proprietate cogi, frigoris inclementiâ volare á circumferentia ad centrum, relinquendo partes exteriores gelidas & rigidas atque congelationi mortali & Lethali quieti obnoxias: Quod quidem obſervamus non modò in creaturis animalibus, ſed etiã in vegetabilibus, cùm ſanguis eorum (ut ita dicam) ſive ſucces hyemali tempore á frigore Septentrionali ſe inclinans in eorum centro congelatur; ita, ut quaſi mortua videãtur, quouſque Sol vernalis eorum ſpiritus in centro conſopitos, quieſcentes & quaſi mortuos (nodum Borealem reſolvendo) vivificet & ad circumferentiam evocet, quo functionẽ eorum vitalem & vegetativam iterum exerceant. Propter iſtam ergo rationẽ liquet, non eſſe rei veritate, niſi unum Elementum Catholicum, quod partim privativæ & tenebroſæ, & conſequenter contractivæ Dei proprietati ſubijcitur, partimque capax eſt ad poſitivam, lucidam & dilatativam ejus diſpoſitionem induendum. Et commune hoc ſubjectũ eſſe ſpiritũ ſive aërem mundi ſublunatis in eo patet, quippe qui minori inſpiſſatione ſeu contractione à ventis Occidentalibus factâ in aquam; majori verò compreſſione & conſtrictione á vẽtis Septentrionalibus factâ, in naturam terream reducitur: è contra, minori dilatatione & rarefactione à ventis meridionalibus factâ, efficitur vapor ſeu fumoſus aër, & majori adhuc rarefactione & ſubtiliatione á ventorũ Orientalium dominio, idque præcipue æſtivo tẽpore factâ producitur ignis ſive coruſcatio, ut anteá eſt relatũ. Et ambæ hæ varieformes proprietates ad unum e-

ſuæ ſiccitatis, unde ipſe gaudet, ſuum contrarium ſibi attrahere: At verò attractio in Magnete fit longè aliter: Nam ipſe virtute naturali matris ſuæ terræ indutus & eſſentiam ſtellæ Borealis in ſe habens, quæ eſt de natura Saturni & veneris: Avidè & cum concupiſcentia & deſiderio haud minimo, maſculinos ſulphuris ſpiritus ex ferro ad ſe attrahit & fortiter retinet, quæ quidem attractio non fit tali modo, ac eſt illa Antipathetica; quæ eſt abſolutè à circumferentia ad centrum; nimirum, quando res aliqua timore quaſi perculſa, radios ſuæ vitæ contrahit in centrum, ut ab illis adverſarijs, in ejus circumferentia verſantibus declinaret & ſe ipſum abſconderet, hoc eſt, non ut conjungeretur cum ſuo ſimili, ſed ut ſepararetur à ſuo contrario: Attractio, inquam, Magnetica aliter ſe habet: Nam, ut in Antipathetica attractione fit ſeparatio iraſcibilis à radijs inimici intuentis, & exacta contractio ab extra ad intus ſine ulla attractione ſeu potius cum quadam expulſione perſequentis ſeu intuentis: Ita è regione in ejuſmodi attractione Magnetis fit radiorum à centro extra ipſius circumferentiam emiſſio, ut amici adventum congratuletur: Vnde ſibi ſimile etiam ultra ſui corporis dimenſionem amplectitur, & à ſuo ſimili comiter more reciproco recipitur, ac tandem ad ſuum hoſpitium illud attrahit, non ut eum odio proſequatur, ſed, ut ipſum amicitia & gaudio naturali afficiat,
Empedocles
& lætum reddat juxta illud Philoſophi: Natura naturâ gaudet & lætatur: Vnde fit, ut in iſtiuſmodi motu ſpiritus ipſius non recedant aut contrahantur à circumferentia in centrum, ſed maneant hilariter ſine timore cum ſuo amico & circa circumferentiam verſantur: Non poſſum equidem congreſſum ſeu amplexum horum duorum melius deſcribere, quàm per amicum quendam ſingularem, diu ab amico abſentem, quem, ut primùm dominus palatij à porta reſpiciens è longinquo venientem percipit, ſubitò exit, eumque amicè excipit ac manu ad ædes ſuas conducit; vel, ſi fœmina viro ſuo diu abſenti pariter in via, occurrat, & pluribus amplexibus præeuntibus recipiat ad ſe. At ſi amor ille Magnetis ſit ſui nutrimenti cauſa (nam ajunt Magnetem limaturâ ferri nutriri, roborari & animari) tum quidem ſpiritus in Magnete & eorum motum cum aranea haud ineptè comparare poſſum, cujus domus eſt quædam in quodam ſuæ telæ angulo ſpelunca, captâ igitur in ejus reti muſcâ, aranea ſubitò & cum gaudio egreditur, muſcamque capit & ad ſuum fert domicilium, ut ipſius corpore reficiatur: Ita, ut videatis etiam hic eſſe quandam Sympathiam inter ſpiritum muſcæ & illum araneæ: Nam aliter, tanta concupiſcentiâ non affectaret eſſentiam muſcæ, quæ procul dubio ei erat in natura ſimilis: Sed hoc non ita propriè pro ſympathia haberi poteſt. Ex altera parte attractionem ſeu contractionem Antipatheticam, quæ fieri ſolet partim iracundè, partimque timoris acceſſu haud inſulſè comparare queam teſtudini & limaci, quæ animalcula, ubi nullum adeſt periculum vel damnum, emittunt capita ſua & limax cornua ſua è teſtudine ſimul atque vermis pro parte è terra exit poſt pluviam ſolari calore delectatur: At ſi vel teſtudo vel limax vel vermis aliquem videat timendum, vel ſe invadentem, ſubitò contrahunt ſe in ſe & in domibus ſuis ſe recondunt: Haud aliter ſe res habet cum ſpiritibus in Antipathiæ effectis: Non enim trahunt ſpiritus ſibi contrarios ad ſe, ſed ſe ipſos in ſe ab eorum aſpectu ab extra ad intus contrahendo, attrahunt. Sed relinquendo eorum opiniones, qui credunt, iſtam Magnetis attractionem eſſe ſui potiùs nutrimenti, quàm amoris Sympathetici cauſum, ad eam inclinamus, qui cum amplexu eorum ſympathetico tenent: Nam cùm ſit certum, tam ferrum, quàm Magnetem ab eadem minera, vena & natura extrahi: Sunt enim uterque diſpoſitionis terreæ & Borealis: & cùm Magnes & ſpiritus ejuſdem formales ſint magis ornati & aggravati ſuperfluitatibus, quàm ferrum igne examinatum & depuratum, aut ſuum ſimile ex ferro ſeu chalybe depurato magno appetitu attrahere tentant, quò meliùs eorum aſſiſtentia ab onere tali liberarentur, & in iſtiuſmodi actione alliciunt ad ſe ferrum (quod, quaſi ſpiritus ſuos formales relinquere nolens, per naturalem quandam continuitatem, motum radiorum ſuorum formalium ſequitur) aut ut ſolatium ei & opem, imò verò & refectionem aliquam ferat; haud aliter, quàm materia fœminina allicit & appetit maſculum formalem, ut ejus maſculino ſpermate & ſulphurea forma reficiatur, quam formam illi ambo ab ideali Catholici agentis Boreali natura originaliter acceperunt, qui ſuſtinet & animat terram, ut teſtatur Iob. Idem hoc alia ſimilitudine, ſed ex regno vegetabili comprobabo. Obſervamus, granum tritici, non participans cum natura terræ, hoc eſt, tam diu, quàm eſt ſupra terram & non ſeminatum in terra, ſuum ſimile à cœlo, quo multiplicari poſſit, attrahere non poſſe: At poſtquam matrici terræ committatur, ſeu ſepeliatur in terra & quòd terra vincula ſuæ compoſitionis per corruptionem diſſolverit, ſpirituſque hac ratione captos liberaverit, tunc ſpiritus incipere ad ſe allicere, & deorſum ad ſe attrahere radios ſolares, influentiaſque conſtellationis ſuæ tam fixæ, quàm erraticæ, ut eorum ope penitus ab Elementaribus ſuis ligamentis liberentur, & mediantibus radijs ejuſmodi ſuæ naturæ à cœlo miſſis, ſurſum eleventur, & quaſi in patriam reaſcendant: Ita, ut ſimile additum ſibi ſimili reddatur fortius in ſuo aſcenſu: Nam ab experientia docemur, formam cœleſtem ſeu radium vitalem incluſum gradatum

alis mutuò conjungantur: Haud etiam aliter fit illa attractio, quæ facta eſt inter Magnetem & ferrum, quæ ambo ſunt creaturæ Saturno & Virgini & ſtellæ polari ſubjectæ. Ab iſtis phyſicis & aſtronomicis noſtris aſſertionibus non multùm videtur contemplatio Chymica variare: Nam ſi in tali ſpecularione naturam Magnetis reſpiciamus, inveniemus quidem, non oriri à naturali, ſed potius monſtroſo partu ſeu generarione; ut pote, qui ad inſtar muli ab inæqualibus & diſſimilibus notatur parentibus procedere. Nam, ſi conſideremus modũ compoſitionis ipſius, percipiemus, ejus matrem ſeu maſſam corpoream paſſivam eſſe communem, petroſum ac terreſtrem Mercurium, & ejus patrem, ſeu formam activam eſſe ſpiritum metallicum, ſive ſulphureum & Martialem: Ac denique inveniemus, eorum mixturã effici in hunc modum. Liquor Mercurialis de lapidea terreſtri ſeu Saturnina natura exiſtens adhuc in prima ſua mareria & quaſi concha, exiſtenſque propinquus vicinus Mercurio Martis, Nam hæ duæ naturæ inveniuntur communiter in eadem terræ vena propinquæ ſive in ſocierare mutuò ad invicem: ob iſtam rarionem ſibi tranſmutationem acquiſivit levem. Atque ita apparent hæ duæ naturæ arcta quadam contiguitate & ferè continuitate ſimul conjungi, adeò, ut compoſitio iſta mediam obtineat inter metalli martialis & lapidis Saturni naturã, ac haud ineptè Mercurius imperfectò modo tranſmutatus, ſeu quæ Mercurij Hermophroditici Saturnini ſpecies, in quam, cum ſpiritus Sulphurei Martialis, tanquam forma metallica ingreditur, recipit illos ſpiritus martiales, eoſque quaſi propria eorum paſſiva Marer in ſuo ventre conſervat: Atque hac ratione maſſa illa in corpus petroſum coagulatur. Iam verò, cùm quilibet ſpiritus, & conſequenter iſte lapidis magnetici per illud, quod eſt ei in natura ſimilius, avidè ut nutriatur deſideret: Quæ quidem ejus nutritio ſeu ſpiritus nutriens præcipuè in farre invenitur. Accidit ob hanc cauſã, ſpiritum internum Martialem in Magnete attrahere ferrum ad ſe, & occulto quodammodo videri nutrimentum ex eo ad ſe ſugere & allicere. Concipio ergo, ſalem fixũ, in ferro ſeu Magnete eſſe partim ex calida & ſicca Martiali natura atque ideò conditione ignea, terrea; & partim ex frigida & ſicca ſtiptica atque Saturnina facultate, quam etiam à terra recipit. Adeò, ut duo concurrant teſtimonia mirabilis attractionis in Magnete. Et, quoniam Venus dicta eſt amica fœmininæ & Sodalis Marti, ipſa Magneti deſiderium, concupiſcibilem fontẽ attractivæ Magnetis facultati impertit, & hac de cauſa refrænat & deprimit proprieratem iraſcibilem & odibilem in Marte ſuis amplexibus fœmininis. Verùm, ſi ſeriò internam ferri aut Chalybis naturam introſpiciamus, hoc rectum per effectũ eliciemus: Nam ego familiari quodam menſtruo corpus ferreum ſeu Chalybem in ſpeciem Cupperoſæ ſeu vitrioli reduxi, quæ quidem mineralis Salis natura eſt tam familiaris cupro, quàm ferro: Nam Vitriolũ per eandem è cupro extrahitur rationem. Iam verò in Vitriolo & Copperoſa, diſpoſitionem ſeu naturam calidam & ardentem eum Sulphure quodam terreo & attractivo inveniemus, quod haud aliter fugit & attrahit ad ſe, quàm Bolus Armena aut terra ſigillata humiditatẽ ſoleat. Vnde liquet, tam Martialẽ & Saturninam, quàm veneream conditionem in ſale Magnetico & ferrugineo concurrere. Præterea reperiemus, influxus Martis ſe ipſos naturaliter cum ventis Borealibus miſcere, & per optimè cum natura terræ convenire. Quoniam in Elementorum circulatione terra reſpectu ſuæ ſicciraris conſentit & Sympathizat cũ igne. Porro etiam Ptolemæus ventis illis Aquilonaribus, qui ſunt violenti, influentias Martis aſcribit. Præterea ſpiritũ Martialẽ eſſe cauſã virtutis attractivæ in quolibet ſale orroſivo atque etiã hebra & gũmici ſubjecto, apparet manifeſtè ex Euphorbio, ſcammonea. Laureola Flammula, & calidis corroſivis venenis: Nam iſtiuſmodi ſimplicia (ut nos docet Hermes) poteſtati & cõſtellationi Martis ſubduntur. Hinc ergo teſtatur experientia, vitriolũ eſſe frigidum, acidum & ſtipticum in ſuo externo, & tamẽ calidum, cauſticum & corroſivũ in ſuo interno: Atque iterũ Ferrũ, quod nuncupatur Mars, quatenus Martis influctijs fit ſubjectũ, eſt vitriolũ ſeu Copperoſa in ſuo interno, ut etiã cuprũ in fluentijs veneris obdire dignoſcitur, unde & Venus dictitatur.

CAPVT. III.

De hominis in regno animali excellentia & de admirabili Magnetis natura in regno minerali.

POſſũ audacter, idque haud ineptè Magnetis conditionē, cũ illa hominis comparare, cõſiderando admirabiles virtutes & dignitatẽ unius in regno animali & miraculoſas atque myſticas proprietates & operationes alterius in regno minerali. Ad hominem verò quod attinet, de ipſo dignitatis ipſius cauſa in primo loco efficiam mentionem: Theſaurus tam ſupereminens & admirabilis in ipſo recõditur, ut ſapientes ſummam hujus mundi ſapiẽtiam in vera ſui ipſius cognitione, hoc eſt myſterij illius ſecreti, quod in homine deliteſcit revelatione conſiſtere exiſtimaverint: Nam homo dicitur eſſe centrum cujuſlibet creaturæ & centrum atque miraculũ mundi, in ſe comprehendens omniũ creaturarũ tam cœleſtiũ, quam terreſtrium, & conſequenter ipſius Magnetis proprietates, unde & Microcoſmus vocatur: dicitur etiam Tem-

referri quàm aptiſſimè poteſt, ad plagam mundi Septentrionalem ſeu polum Arcticum. Nam, quemadmodum in illo angulo aër, aqua & terra eſt admodum frigida & ſicca & ad congelandum apta, atque etiam conditionis ſtipticæ & contractivæ ſeu reſtrictivæ, ita etiam invenimus, quòd lien, cujus poſitio eſt in ſiniſtra, corporis parte ſit receptaculum Melancholiæ ſive humorum frigidorum, ſpiſſorum, acidorum atque terrenorum: Similiter, ut flatus Boreales macrocoſmi ſolent plærunque pulcherrimum lumen Solare obfuſcare atque abſcondere, atque hac ratione tenebras ac obſcuritatem Hæmiſphærio noſtro procurare, animadvertitur: Ita etiam in mundo minori, Ventoſitates & fumi à liene expirati, obſervantur cordis ventriculos contrahere, & loco paſſionum bonarum, lucidarum, & piarum, cejuſmodi ſunt lætitia & gaudium, amor, charitas, ſpes &c. Producere ſolent paſſiones ſeu perturbationes pravas & obſcuras, quales ſunt triſtitia, metus, deſperatio & hujuſmodi alia, faciuntque, ut cor affectus ſyncopeticos patiatur. Sic ergo eligere fas eſt polos duos in microcoſmo oppoſitos, cum illis in macrocoſmo ad amuſſim in effectu concurrere, numerando polum Meridionalem ab Æquinoctiali. Nam ſi dividamus Magnetem in medio, inter duos ſuos polos, pars illa æquinoctialis, quæ eſt polo Arctico proxima, inſerviet & manebit in loco poli Meridionalis: Atque iterum, ſi illa medietas dividatur in loco Tropici Cancri, diviſio illa circa Tropicum erit polus Meridionalis. Sed, ut magis intrinſecus adhuc in mundum minorem introſpiciamus, inveniemus profectò, ipſum ſuper ſpiritualem illum lapidem Angularem ſuper ædificari, à quo mundus major erat factus, atque terra ejuſdem ſuſtentata: & conſequenter in iſto lapide Spirituali mundus & quælibet ejuſdem particula èrat idealiter delineata ab origine, priuſquam ad imaginem terræ, quæ dicitur ſpiritus ſapientiæ eſſe plena, fuiſſet formata. Hinc ergo dictitatur homo ſeu mundus minor, Templum Dei & corpus ac membra Chriſti, ac habitaculum Spiritus Sancti, uti anteà eſt relatum. Ob hanc ergo cauſam credendum eſt, ſecretos eſſe polos, circulos atque ſtellas tam Spirituales, quàm corporales compoſitioni humanæ aſſignatos: Haud aliter, quàm ipſos exactè & ſine omni dubitationis alea in terra & omni portione ejuſdem magnetica invenimus: Ita, ut in homine ſunt proprietates Ventorum Macrocoſmi, & conſequenter in eo paſſiones procreari poſſunt, & ex eo produci, quæ ſunt tam Antipatheticæ, quàm Sympatheticæ.

Iam verò ſi loco ſecundo more debito & cum diligentia Magnetis naturam conſideremus, haud minima in ipſius proprietatum obſervatione rapiemur admiratione: Imò verò inveniemus, captum atque rationem humanam fere excedere, quòd lapis mineralis, utcunque ſurdus, immobilis & ſtupidus tales nihilominus Spiritus poſſideret, qui inſenſibiliter occultas ſuas facultates ſeu virtutes per & trans ſaxa duriſſima, ligna firmiſſima & ſolidiſſima metalla, haud in conceptu humano tranſpirabilia; Imò ipſū vitrū impenetrabile quaſi, atque alias hujuſmodi ſubſtātias compactas, quæ nulla ſēſibilia in ſe habent ſpiracula, ſeu poroſitates, penetrare valet, & quòd poſſit in ſe ipſum atque in ferrum operari, & quòd polum Arcticum in diſtantia tam remota, ut remotior reſpectu noſtri excogitari vix poſſit, nimirum à terra uſque ad cœlum quippe octavum, ubi eſt ſtella polaris, quæ longitudo eſt quaſi in commenſurabilis, tam conſtanter intueri queat. Audacter pronuntiare audeo, univerſam ſcholam Peripateticorum, quæ cujuſlibet rei rationem reddere, ac omnia, quæ ad occultiſſimorum & intimatiſſimorum ſecretorum naturas ſpectant, ſcire profitetur; ſe ipſam admodum perturbatam & in imaginationis phantaſticæ ac Chimeriæ labyrintho involutam atque confuſam inveniet, priuſquam negotium hoc nebuloſum diſcutere, aut ad ænigmatis tam profundi viſcera penetrare, hoc eſt, priuſquam ad optatum hujuſce inquiſitionis metam pertingere potuerit: Vtpote, quæ digito verioris & Divinioris Philoſophiæ, quàm eſt illa Ethnica judicatur, cujus totius actionis & virtutis origo & principium formale eſt lapis ille angularis Catholicus Chriſtus Ieſus, in quo eſt divinitatis plenitudo, uti nos docet Apoſtolus. Nonne eſt res admiratione digna, ſpiritum iſtum Magneticum tranſire & penetrare ſolere, haud aliter, quàm ille cœleſtis humanus, ubi aëri denegatur ingreſſus? Nonne eſt Argumentum evidens, eſſe de progenie cœleſti, cùm effectus tales, etiam non obſtantibus corporibus ſolidis interpoſitis inter ipſum & ferrum, producuntur? Quare non ita ovanter jactitet & glorietur Plutarchus, uti in loco illo fecit, ubi nodum illum intricatum Gordonium ſolvere tentat, reputando illud pro dedecore & defectu in Philoſophis doctis, qui in iſtiuſmodi myſterio verſati, in ejuſdem profunditatem non ſunt demerſi, cùm ille ipſe tandem egregium ſuum in iſta ſtricta ſua inquiſitione denotet errorem: Quippe cujus concluſio eſt, inſenſibiles emanationes ſeu emiſſiones aut effluxiones, quæ egrediuntur ex Magnete & producunt attractivos tales effectus, ſint groſſæ & flatuoſæ. At ſi judicio paulò maturiori negotium iſtud conſideraſſet, tunc quidem perciperet, aërem ſubtiliſſimum atque admodum rarum viam ullam aut poroſitatem non poſſe invenire per ligna plana ſeu tabulas ligneas & lapides politos, aut laminas argenteas aut aureas; ac multò minus ſpiritibus groſſis & flatuo-

nis radios recipiat: Quemadmodũ, quando cor contrahitur, unde fit, ut paſſiones pravæ, ut ſunt triſtitia, melancholia, invidia, deſperatio, timor &c. Oriantur, de quibus anteà eſt relatum. Quandoque etiam calor nativus reflectit ad ſenſuum ſolarium requietem radios ſuos internè, uti in actione ſomni, qui eſt mortis & tenebrarum imago videre licet: At verò è regione ſe ipſum à centro ad circumferentiam dilatat, quando vult, ut Spiritus animales vigilent & operentur.

Hiſce ergo imaginari poſſumus, attractivam Magnetis facultatem eſſe primùm ab extrinſecus ad circumferentiam, & ab illa ad centrum, ita tamen, ut res corporea Spiritus deſiderati, retineatur à Spiritu retinente & à centro contrahente in circumferentia, uti in ferro à Magnete, & palea à Carabe attracta videre fas eſt. Iſta eſt enim ratio ſui ſimilis in ferro & chalybe ſibi attrahendi ratio, quæ ſubſtantia ferrea reſpectu ſuæ à Mercurio petroſo heterogeneo purificationis, naturæque jam purificatæ homogeneitatis homini vivo comparatur, qui ſpiritibus vivis ſe dilatantibus animatur. Velim enim, ut quilibet intelligat, non eſſe ullam in terra creaturam, quæ non habeat ſuam Aſtrologicam ſeu ſtellarem influentiam; quæ (quamvis ipſam ocularitet diſcernere neſciamus) emicat, ſuumque ad ſuum in ſpecie ſimile non facit aſpectum, videlicet ad tales creaturas, quæ ſunt conditionis ſtellarum, quibus influentiæ eorũ diſtillant. Verùm ſi duæ creaturæ fuerint naturâ mutuò diſſonantes & contrariæ, tunc earum una more Antipathetico divertet & reflectet radios ſuos ab alio. Ferrum ergo inſtar maſculi vivificantis Magneti occurens, ei ſui amoris radios facillimè emittit, qui eos tam avidè ſibi virtute ſpirituum ſuorum internorum Martialium etiam ad ſuum centrum attrahit atque introducit: Atque attractione radiorum ferri formalium ſecum etiam vehit & ducit corpus ferri, quod poſſidet ſtellares ſive Martiales influentias. Pari etiam reſpectu, videlicet appetitus concupiſcibilis Magnes in virtute fortis, loco fœminæ ad debiliorem, videlicet, in quo non eſt tantus appetitus, haberi poteſt. Haud etiam aliter res ſeſe habet cum homine vivo ac cadavere alterius: Nam, tametſi multa corpora videntur eſſe mortua, tamen Magus Naturalis intelligit, in ejus carne & oſſibus atque etiam ſanguine admirabiles deliteſcere ſpiritus, qui miracula haud minora; imò verò majora, quàm illa Magnetis præſtare queant. Atque ideò velim, ut quilibet Myſterijs Dei in natura creaturæ perverſus & ſua imaginatione nimium occæcatus, melius ab experientia inſtruatur, priuſquam tantâ audaciâ & ſine hæſitatione aſſeveret, nullos mẽbris hominis amputatis, nec cadaveri hominis mortui in eſſe ſpiritus, imò quidem ipſum Diabolum nihil ſpirituum ipſis conferre poſſe autumant. Nam moneo ego judices tales audaces atque temerarios, ut ſciant, quòd, ut Magnes (utcunque oculis maſſa apparet mortua) obſervatur ſibi centraliter appetitu vivo ſugere & allectare ſpiritus radioſos cũ corpore alterius Magnetis & totus Magnes & qualibet ejus portio à toto diviſa, hoc idẽ juxta ſuam proportionem præſtabit: ita etiam probare & confirmare poſſum demonſtratione oculari, quòd debita applicatione carnis ex aliquo cadaveris membro deſumptæ, ad carnẽ hominis vivi per nonnullas horas, homo, cui applicatur debilis & invalidus reddetur: Et tamen paulò poſt Mummiæ illius Magneticæ corporalis remotionem, ille vires ſuas priſtinas recuperabit: Verùm, ne relatio iſta mea videretur adverſarijs figmentum, quatenus allegare poſſunt, rerum iſtiuſmodi applicationem poſſe magis in hominis viventis imaginatione quam corpore operari, & quòd ſine vero fundamento ſe eſſe debilem ſibi perſuadeat, & quòd nullus produci queat affectus externus, quæ hoc probare poſſit, Reſpondeo ego, tantæ eſſe iſtam applicationem efficaciæ, ut mummiam Spiritualim in forma viſibili extrahere obſervetur: Nam ratione frigoris exterioris membri, mummia in ſuperficie corporis Magnetici ſic extracta condenſabitur, haud aliter, quàm aër in nubem aut nubes in nivem: Ita, ut colligi poſſit & in ſpeciem quandam Panaceæ reduci, modò ſi perſona, ex qua extrahitur, ſit ſanæ complexionis & in ſuo corpore ſalubris, è regione verò pro medicamento tã corruptibili & Antipathetico haberi debet, ubi corpus morbo aliquo venenoſo ſeu cõtagioſo, nimirum morbo gallico, lepra, & ſimilibus inficitur, ut infra clarius explicabitur. Iam verò ratio iſtius actus ſeu operationis in parte hominis mortui Magnetica eſt, quòd, ut cùm corpus eſſet vivum à radijs lucidis activis animabatur, & per omnes ipſius lucis vivificæ proprietates gaudebat: Nam erat activũ, mobile, dilatativũ ac denique æquinoctialis ſeu Auſtralis cõditionis: Ita, ut ſanguis extincto calore naturali proprietatẽ tenebrarũ induit: Nam mortificatur à frigore, cõgelatur, potentialis, hoc eſt, immobilis & cõtractivus redditur ejus actus, ac (ut verbo dicã) de natura Zonæ rigidæ & poli frigidi, adeò, ut, ubi anteà, dum in vita eſſet, radios ſuos à centro ad circumferentiam emitteret, ac benedictiobus emanationis Dei vivificantis & poſitivæ frueretur, jam in apparitione mortis conditionem & emanationem proprietatis Divinæ contractivam, privativam & mortificantẽ induit. Et tamen nihilominus nolim, ut ſapientes cogitent, quòd, quoniam corpus vivum in cadaver mortuum convertatur, ideò ſit Spirituum vitalium omnino vacuum, cùm à ſcripturis ſacris confirmatum habent,

incorruptibilem Dei Spiritum in eſſe omnibus, & per conſequens tam in mortuis, quàm in vivis: Nam ſpiritus iſte incorruptibilis, ſecundum ejus in quatuor ventis proprietatem, eſt aliquando in motu à centro rei, cui ineſt, ad circumferentiam: Nam iſtiuſmodi ſua activitate creaturam vivificat, eamque facultate ſua æquinoctiali ſeu auſtrali agere, & vivere facit: Sic dicimur in Deo vivere, movere & eſſe: Movetur (inquam) in iſta ſua pro[illegible]etate à centro Solis cœleſtis ad omnium creaturarum inferiorum animationem, nimirum evocando ſpiritus earum, incorruptibiles, ad centrum ab hyemali frigore repercuſſos, à centro ad circumferentiam ipſarum: Quemadmodùm in vegetabilibus videre licet, quæ tempore hyemali apparent mortua: Quoniam ſpiritus vitæ relinquunt circumferentiam eorum, & in centro, quaſi loco à frigoris inſultibus remotiori ſe abſcondunt, ibique acquieſcere videntur. At vero quando ſpiritus iſte percipit & ſentit fontis lucidi appropinquationem, ut pote á cujus radijs ſolamen & auxilium recipit, incipit paulatim á centrali ſuo palatio emergere & plantæ circumferentiam jam viſitare geſtit, atque radijs cœleſtibus, qui in eorum auxilium de deſuper emittuntur, unitas, tenebroſam privationē & frigora congelativa è ſuo tabernaculo ſumma ope expellere tentat, ut ad vegetationis & multiplicationis actum liberiùs procedat, quemadmodum in tritico in terra ſepulto ſeu ſeminato liquet: Haud aliter, dico, natura Magnetis Martialis, ſpiritu Saturnino originaliter in ſuum centrum contracto, exagitatur atque incitatur, & cum pari gaudio formales ferri radios ad ſe ſugit, à cujus ſpiritu Sulphureo Martiali, ipſi originaliter ſcaturiebant: Atque tali etiam modo ſpiritus Cadaveris, mediante frigore mortificànte, à circumferentia in centrum coactus, atque ibidem in quiete & ſine actione remanens, reddit corpus & quamlibet ejuſdem partem fixam & immobilem. At verò cùm aſpectum ſeu applicationem ad vivæ ſuæ ſpeciei circumferentiam faciat, tunc equidem à ſuo centro circumferentiam uſque (ac ſi in centrò eſſet quaſi fame oppreſſus) exurgit, ſuumque ſimile in homine vivo (quod ſe ipſum dilatat & per poros more radioſo ad ſuppetias ipſi afferendas ejaculatur) appetitu avido ad ſe vectum, Mummiâ Spirituali verſus centrum attrahit ut vitâ etiam, qua vivebat anteà, induatur, atque ut illius præſentiâ recreetur. Sed nummia unctuoſa ſpiritualis viri mortui, ſpiritibus lucidis repleta & ſuper ſuperficiem hominis vivi à frigore inſpiſſata ſubitò congelatur, & pro uſu privato reſervari poteſt. At verò hoc meliùs confirmari nequit, quám per exemplum virtutis contractivæ, reſtrictivæ aut congelativæ excreſcentiæ fumoſæ ſalis, in oſſibus mortuorum contenti: Nam applicatione illius, nimirū Vzneæ ſeu moſchi creſcentis, ſuper cranium mortuorum, ad ſanguinis eruptionem in homine vivente, ſanguis in homine vivo calidus, affectione quaſi Antipathetica motus retrogreditur, & ei denegatur exitus á congelante & aſtringente excreſcentiæ hujuſmodi Borealiter affectæ operatione. Sed omittēdo pro aliquo tempore iſtiuſmodi cōcluſiones, quæ ad Magnetem hominis mortui Mummialem, ejuſque virtutes ſpectant, quid diceris, ſi ſit Microcoſmicus Magnes, qui ex homine vivo ſine aliquo vitæ aut ſui corporis detrimento colligi queat: Cujus virtutes tam reſpectu generationis & partus ſui naturalis ac monſtroſi, ut pote á parentibus diſſimilibus derivatus, atque etiam ex ſubſtantis ſpecie differentibus ad inſtar muli, videlicet ex Mercurio terreo & Cholericis Sulphuris ſpiritibus humanis compactus, quám etiam ratione ſuæ attractionis ſpiritualis Mummiæ, ex homine vivente, atque etiam (quod eſt magis adhuc admirabile) transplantationis ipſius, tam in animalibus, quám vegetabilibus ſpeciebus modo alieno & admiratione digno tam Sympatheticè, quám Antipatheticé operatur. Scio profectò, iſta nova ſtatim proactibus Diabolicis vijſque illicitis ab ijs reputatum iri, qui ad judicium injuſtum & iniquum ſunt proclives, quatenus iſta ſphæram capacitatis ſuperant, & tamē pro certo intelligo, ea eſſe vera, atque á nonnullis experta non ſine admiratione multorum; imò quidem iſtum Magnetē Microcoſmicum cum uſu ipſius haud ignoramus, cujus actus actuumque effectus, quando á ſapientibus comprobabuntur, tam naturales apparebunt, quám eorum effectus ab ipſis bene ponderati, videbuntur prima fronte admirabiles & capacitati humanæ alieni ac admodùm abſtruſi. Verùm enim verò, ſi ea, quæ á me ſunt anteá recitata intelligantur rectè, ſerioque ſint ponderata, cauſa eorum non apparebit admodum abſtruſa, ut limites naturæ excedat. De iſtiuſmodi Magnetis Microcoſmici actione tam ſympathetica, quàm Antipathetica, mihi Deo concedente plura in ſequentibus videlicet libro hujuſce ultimo diſcurrere propoſui.

Sap. 12.1.

CAPVT.

Digitized by Google

CAPVT. V.

In hoc capite explicatur cauſa ſecreta, quare; & modus, quomodò Magnes tam Microcoſmicus quàm Macrocoſmicus ad inſtantiam; imò quidem dimenſionem incognitam ſeu intervallum indeterminatum operari ſoleat.

FOſterus in libro quodam ſuo, cui titulus Hoplocriſma ſpongus, Philoſophiæ ſuæ tenuitatem ſatis ſuperque in eo expreſſit, obi dicit, quòd, quoniam Solis & ſtellarum lumina nubes obſcuras, corporaque opaca penetrare nequeant, ideò formalis hominis eſſentia non valet in ſuo motu ſeu curſu ad metam aliquam diſtantem movere ſine impedimēto aut oppoſitione montium, caſtellorum, nemorum & ſimilium. Sed, ſi paulò profundius ſe in Philoſophiæ veræ viſceribus immerſiſſet, tunc procul dubio agnoſceret, ſperma æthereum, ſeu influentias ſtellares eſſe in conditione multò ſubtiliores, quàm ſunt lucis viſibilis vehicula: Imò quidem ſunt tenues & exactè ſpirituales & admodùm mobiles, ac tam penetrantes & vivæ, ut ſint potentes, atque etiam ſoleant perpetuò ſine aliquo manifeſto obſtaculo aut reſiſtentia ad terræ viſcera ſeu centrum penetrare, atque ibidem metalla omnium ſpecierum ſecundum influentiæ conditionem generare. Atque iſtius rei teſtimonium ferunt omnes Philoſophi tam antiqui, quàm recentiores. Subtilitatem ergo Spiritus hujoſce Plotinus juxta mentem Platonis explicare videtur in verbis iſtis: Tanta eſt Ætheris tenuitas, ut omnia corpora penetret univerſi, tam ſupera quàm infera, & cum ipſis conjunctus aut implicitus majora minimè reddat, quia ſpiritus iſte interior cuncta opera eorum mole minima nullum prorſus augmentum recipiente alit atque conſervat. Hæc ille. Atque ratione puritatis ac ſubtilitatis naturæ iſtius cœleſtis cœlum, à Philoſophis & Pcëtis myſticis terræ maritus ſeu ſponſus vocatur, quam veſtam vocarunt: Imò verò ipſæ cœli ſtellæ, in quarum ſerie Copernicani numerant terram, aſſimilantur uxoribus cœli, ut pote, quæ ab eo haud aliter extrahuntur, quàm ex latere Adæ Eva: Nam definiunt eſſe denſiores partes ſuorum orbium, unde fit quòd pro cœli membris habeantur, nihil eſt tam tenue, ſubtile ac penetrans quàm eſt ſpiritus ille, à quo ipſi per condenſationem derivantur. Hæc autem eſt ratio, quòd veri Alchymiſtæ tot de ſuo cœlo, quod & quintam eſſentiam vocant, admiranda narrent, inde arguendo, ratione puritatis ac ſubtilitatis ipſius res omnes penetrare poſſe. Et Philoſophi dicunt, iſtam quintam eſſentiam eſſe naturam illam ſuam, quam definiunt eſſe vim quandam in rebus infinitam, omnia permeantem entia, cunctas res generantem eaſque augentem alentemque & ex ſimilibus ſimilia procreantem. Et certè, ſi cui quam realiter conſiderare placuerit, quæ à me ſunt anteà allegata, recordabitur me dixiſſe, virtutes Angelicas ab emanatione archetypica effluere, eſſeque divinarum Idearum typos, atque etiam ſpiritum æthereum eſſe Angelicis influentijs repletum, quæ radicem ſuam eſſentialem à Deo & in Deo habuerunt: Ita, ut in rei veritate non ſit Lux ſtellaris, quæ tam profundè penetret, aut tam univerſaliter operetur, ſed æternus ille centraliſſimus ſpiritus, qui ſua divina & haud reſiſtibili eſſentia per omnia penetrat & permeat, tam in cœlo deſuper, quàm in terra & aquis inferius. Atque totum hoc videtur à Philoſophis Myſticis, (tametſi non niſi obſcurè) confirmari, quando vocant Saturnum, qui Pater erat Iovis ſeu caput ſeu Cheter Catholicæ emanationis; patrē cœli & terræ, hinc inde arguentes, quòd in emiſſione ſpiritus ſapientiæ creaverit & informarit cœlos, juxta illud Iobi: Cœlum ornaſti Iob. Spiritu tuo. Et David: Verbo Domini fir- Pſal. mati ſunt cœli & ſpiritu ab ore ejus omnis 2. Petri. 3. virtus eorum. Et D. Petrus habet, cœli erant prius & terra ex aquis & per aquas exiſtentes verbo Dei. Certum eſt ergo, totum actum eſſentialem in ſpiritu æthereo eſſe emanationis divinæ actum ſeu ſplendidum incorruptibilis Dei ſpiritum, ut verbis utar Salomonis. Sap. 12. r. Atque ideò neceſſariò ſequitur, Spiritum illum, qui meretur eſſe immediatum influentiæ talis minimè reſiſtibilis & potentiſſimæ vehiculum, debere eſſe conformem ad ipſam naturam in puritate & ſubtilitate, quæ eum informavit: Qui à Salomone dicitur eſſe omni re mobilior & ſubtilior & attingere ubique propter ſuam munditiem & innovare omnia & implere orbem terrarum. Sap. 7. Hoc ergo erat illud, quod coëgit Sap. 1. nonnullos etiam ex Chriſtianis Philoſophis in ſermonem iſtum irrumpere: Deus eſt natura, & natura, Deus. Quo intelligere videntur, naturam naturatam & radicaliter informantem, fuiſſe æternam illam emanationem, quæ fecit atque informavit naturam humidam mundi, qui ob iſtam rationem eſt dictus natura naturata, videlicet præſentia ipſius naturæ naturantis, ſive Divini Spiritus Dei, qui ferebatur ſuper aquas, iiſque igneum vigorem ſeu virtutem impertivit, quemadmodum partim teſtimonio literarum ſacrarum, & partim D. Auguſtini aſſeveratione videre licet. Oportet ergo, ut nos debita harum

rerum à nobis allegatarum conſideratione habitâ, ſciamus, quòd, ſi influentia completè à ſpiritu incorruptibili Domini animetur, tunc neceſſe eſt, ut proprietatibus naturæ illius ſpiritus Divini imbuatur, & conſequenter debet eſſe omnium ſpirituum maximè ſubtilis, agilis, mobilis & penetrans: Atque in eo reſpectu magis erit potens ad omnia, quæcunque ſolida ſine ullo impedimento aut reſiſtentia penetranda, atque etiam ad omnia generanda, augmentanda & nutrienda magis accommodatus & paratior, Ac ſi incorporetur aut ſpecificetur, individua ſimilia ex ſimilibus procreare ſolet. Porro etiam reſpectu capacitatis humanæ infinitam in radiorum ſuorum emiſſione habet extenſionem, atque ideò, ut illa limitetur, eſt impoſſibile. Quod quidem omne experientia ſeu demonſtratione hujuſmodi oculari demonſtrabo. Invenimus in praxi Magnetica, Magnetem virtute ſui Spiritus ſubtilis, qui eum intrinſecus & centraliter animat, tam potentem reddi in virtute ſua attractiva, ut ſine ulla reſiſtentia radios ſuæ activitatis per ſaxa duriſſima, ligna ſpiſſa, metalla compactiſſima, atque etiam vitra quaſi impenetrabilia tranſmittere valeat. Quod argumentum eſt evidentiſſimum, ſpiritum iſtum eſſe de natura longè penetrabiliore & ſubtiliori, quàm aër ille ſublunaris, quatenus ei denegatur etiam per Chartam tenuem aut pelliculam tranſitus. Pari etiam ratione internus cœleſtis hominis ſpiritus, qui eſt radij iſtius vivificantis vehiculum, eſt tam ſubtilis in ſe, ut nihil potius ſit ei reſiſtere, quando radius mentalis internus, ad quamlibet metam, utcunque ab homine remotam & in capacitate humana inacceſſibilem, collimet. Nam, cùm cœleſtis ille in homine Spiritus ſit ad exemplar ſpiritus Divini formatus, neceſſe eſt, ut in iſtiuſmodi ſua actione eum limitet: Iam verò ſubtilitas actus Divini in ſpiritu humano ab Hermete hoc modo exprimitur. Quicunque hac Dei natura fulti ſunt, intelligentiâ ſuâ cuncta complectuntur, quæ in terra ſunt & quæ in mari, & ſi quid eſt prætereà ſupra cœlum, atque adeò ſeipſos erigunt, ut ipſum quoque bonum intueantur. &c. Quibus ſignificare videtur,
Pimand. 4. omnem ſufficientem Dei actum in penetratione & tranſmigratione per omnia; qui actus conſiſtit in radio mentali, cujus actui non reſiſtendo, influentiæ cœleſtes penetrant & operantur ubique in terra & in mari ſine ulla reſiſtentia aut impedimento intermedio. Hiſce ergo evidens eſt, quòd, ut quælibet creatura inferior ſpecifica, hoc ſpiritu eſſentiali eſt prædita & in ipſo conſiſtit ac ſuper ipſum, quaſi reale ſuæ veritatis fundamentum ſeu lapidem verè angularem ædificat; Ita æquidẽ radiorum ipſius emiſſio, non eſt ab aliqua ſphæra activitatis terminanda, ut quidam indiſcreti & magis ſenſuales, quàm intellectuales Philoſophi aſſeverare haud erubuerunt: Cum teſte ſapientiſſimorum Philoſophorum turbâ, ſpiritus iſte definiatur eſſe vis in rebus infinita & per conſequens non definita ſeu determinata: Nam, quàm longè ipſa emittit ſuæ activitatis radios ex centro ſtellæ cœleſtis, etiam eouſque poteſt ſpiritus iſte centralis in terra & creaturis ejuſdem ſuæ emanationis diametrum extendere: Ita, ut quemadmodum radioſa ſtellæ cœleſtis influentia deorſum penetrat uſque ad terræ centrum, eodem planè modo quælibet ſtella cœleſtis penetret aſcendendo uſque ad centrum ſuæ ſtellæ cœleſtis, à quo radicaliter erat derivata; & quò opulentior, ditior & magis exaltata erit forma illa ſtellaris in creatura, eò propinquiùs accedit ad naturam ſtellæ magis dignæ atque occultæ in cœlo, & per conſequens facit radiorum ſuorum ſive ſemidiametri ſuæ emiſſionis extenſionem longiorem & validiorem. Iam verò, ut videmus quamlibet influentiam aſtralẽ in creatura naturali quodam inſtinctu idque morè Sympathetico fontem cœleſtẽ ſeu ſtellam à qua primitus eſt orta, aſpicere, atque itidem ſtellam illam cœleſtem pariter paterno quodam reſpectu influentias ſuas deorſum ad filium ſuũ terrenum, ſeu filialem ſuam formam vel ignem in creatura fovendum & nutriendum, emittere, adeò, ut earum ambæ mutuò inter ſe gaudere videantur & in reciproco eorum amplexu ſe recipiant ſecundum iſtud Philoſophorum: Natura naturâ lætatur & naturam continet. ô natura cœleſtis veritatis naturas Dei mutu multiplicans: Ita etiam ſpecies creaturarum, quæ una eademque influentia induuntur, ſolent ratione ſuæ ſimilitudinis ad invicem radios ſympatheticos, hoc eſt, naturâ conſentientes ejaculare, quibus in concordia & amore conveniunt. Atque ob iſtam rationem axioma Philoſophorum anteà allegatum eſt tale: Natura ex ſimilibus procreare ſolet. & hæc eſt cauſa, cur quælibet forma ſpecifica in ſuo ſimili congaudere, ſuumque ſimile ſine tranſgreſſione à ſuæ ſpeciei limitibus procreare animadvertitur. Verbi gratia natura humana producit hominem, equina equum. ſemen fœniculi fœniculum, faba fabam: Granum tritici triticum &c. Atque etiam natura rei taliter creatæ eſt amiciſſima ſibi ſimili, radioſque ſympathiæ amabiles emitit, ut conveniant & concurrant cum radijs, qui à ſuo ſimili emittuntur, ita ut ambæ naturæ conſentiant & mutuò amplectantur: Vti in Magnete cum Magnete, atque Magnete cum ferro videre eſt. Nam ſi unus Magnes inveniat ſeu occurrat alteri, ambo ſe virtute Saturnini Sulphurei Spiritus aſpicient atque ſe mutuò amplectentur: Nam debita eorum applicatione unus ad alium, emiſſione radiorum à centro ad circum-

cum-

cumferentiam ſe aſpicient, atque iterum contractione illorum radiorum in ſe invicem amplectentur & allicient ſe ad ſe. Quod etiam inter ferrum & magnetem obſervatur: Nam, quoniam ferrum eidem conſtellationi cum Magnete ſubijcitur, ſuaque ſtella centrali fruitur, illi Magnetis in omni reſpectu convenienti: Nam ob iſtam eſſentialem eorum conſanguinitatem in eadem miniera ſemper ſeu vena terreſtri reperiuntur; ideò ſe invicem amare & tanto appetitu recipere, obſervantur. Nam ab experientia docemur, lapidem fœmininum, admodùm & inſtar meretricis luxurioſæ ferrum maſculinum attrahere & appetere: & non è contra, uti Averroes, Scaliger & Cardinalis Cuſanus erronicé & falſò exiſtimant: Quippe quorum eſt ſententia, ipſum ferrum allicere ad ſe Magnetem tanquam ipſius Originem & matricem, unde erat orta: Nam hac ratione polus Borealis in Magnete per ſe & à ſua inclinatione propria citius ad ſtellam polarem, quæ eſt fons influentiarum centralium utriuſque, moveret, quam Magnes: At hoc totū experientiâ probatur falſum.

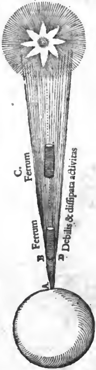
Iam verò ad confirmandam infinitam horum radiorum centralium in dictis duobus corporibus, nimirum ſtellæ polaris & Magnetis ſeu ferri efficaciam opus eſt, ut prius Theoriâ quadam idoneâ ſimus deducti, ut tum poſteà faciliori cum Methodo in praxin deſcendamus. Radius (inquit Alkindus) qui à centro ſtellæ ad centrum terræ procedit fortiſſimus eſſe probatur in operatione ſuæ ſpeciei &c. Quibus argüere videtur ad diſtantiam, quam incommenſurabilem occultus ſtellæ radius ſeu influentia radioſa operatur & agit, cum & in ſua imagine ſeu effigie in terra: Nam alibi dicit hæc: Liquet, radios ſtellares diverſa conſtituere individua in hoc mundo &c. Iterum pro ſtellis centralibus ſeu influentijs ſtellaribus corporum inferiorum, & radioſis eorum extenſionibus, hæc alibi Mundus Elementaris eſt exemplum mundi Syderei, ita, ut quælibet res in eo contenta ipſius ſpeciem contineat, manifeſtum eſt, omnem rem hujuſmundi radios facere ſuo modo ad inſtar Syderum, alioquin formam Syderei mundi ad plenum non haberet, ſed & hoc in aliquibus ſenſim manifeſtatur. Ignis enim radios caloris ad loca proxima tranſmittit, & terra radios algoris. Hoc igitur pro vero aſſumentes, dicimus, omne, quod actualem habet exiſtentiam in mundo, Elementorum radios emittere in omnem partem, qui totum mundum Elementalem replent ſuo modo. Prætereà diſtantia unius rei ab alia facit differentiam in effectu radiorum in rebus hujuſmundi: Hæc ille. Quo ſermone certiores nos facit; Primùm, nihil eſſe in mundo inferiori, quod non habeat ſuum ſimile in illo ſuperiori à quo ſuæ eſ-

Alkind. de radijs ſtellatibus.

ſentiæ radios atque influentiam recipit: Atque iterum, quòd, ut illa ſtella cœleſtis ſuos radios etiam ad terræ centrum ejaculat, atque ideò tam latam habet activitatis ſphæram, ut quamlibet mundi totius concavi portionem ſcrutetur, ita etiam ſcintillæ illæ ſtellares ſeu radiantes, quas creaturis ſibi ſubjectis emittit, cum ſtellæ earum ſint in ſubſtantia & forma unum & idem cum ſuo fonte & conſequenter continuatæ ſunt cum eo, & ab eo haud quaquam ſpiritu & luce indiviſibiles, omnes perſcrutantur angulos regionis ſublunaris; Imò verò ad fontem earum cœleſtem penetrare ſolent, à quibus vim ſuam vitæ ſortiuntur, uti infra demonſtrabitur; idque eò clariùs indicatur, quoniam quælibet magni Magnetis portio utcunque minima, ſuos, ſibi polos ac circulos diſtinctos vendicat, æquè, ac ille magnus, ſeu integer à quo erat exciſa. His ergo redditur apparens, actionem cujuſlibet rei elementaris effici tam ad diſtans, quàm quando duo corpora ſunt ſimul per contactum mutuum conjuncta. Verùm rerum Elementariū actio, dum ab invicem ſeparantur, debita applicatione atque influentiarum radioſarum in invicem infuſione, perficitur, quod vix credibile ratione occultationis actionis ipſius videretur, niſi illud nós experientia ex obſervatione attractionis ferri à Magnete ad diſtantiam doceret. Porro etiam imagines rerum de longè in ſpeculis opticis diſcerni animadvertimus. Nec erat quidem minimum in Pythagoricis, atque nonnullis ex Philoſophis Chriſtianis artificium, ſuas mentes ſeu intentiones, alijs in locis diſſitis ſeu regionibus longè à ſe diſtantibus viventibus, ratione reflexionum per vitra Mathematicé præparata ac diſpoſita in diſco lunæ exprimere. Verùm enim verò Philoſophi noſtri externi, qui ſolo ſenſu gubernari volunt, de determinata quadam activitatis ſphæra ſomniant, limiteſque huic ſpiritui ſive naturæ myſticæ aſſignare haud erubeſcunt. Exempli gratia, quoniam Magnes attrahit ferrum, ut plurimū, non niſi ad diſtantiam dimidiæ menſæ vel ulnæ unius; ideò ipſi putant ac concludunt vivificantem ipſius virtutis actum ulterius penetrare aut ſe in aëre extendere non poſſe, & conſequenter ſolo corporis & non intellectus oculis ducti, terminare hac ſua obſervatione externa volunt Spiritualem Magnetis extenſionem: Sed, ſi oculos ſuæ inquiſitionis corporeos claudere, ac more Philoſophorum petitiſſimorum lumine mentali actionis tam abſtruſæ medullam intueri velint, perciperent quidem, extenſionem Spiritus radioſi in Magnete æqualem eſſe cum ſemidiametro propriæ ſtellæ cœleſtis ſuæ, cùm uterque ſint unius ejuſdemque eſſentiæ: Ac pariter ſimilis in ferro ſpiritus & cujuſlibet ipſius portio, ſed ſunt plurima, quæ evidentem in Magnete effectum impedire poſſunt,

ſunt, videlicet rei ſive ferri ponderoſitas, cujus ratione illud extra circulum ſenſibilis ſuæ emanationis attrahere nequit, atque radiorum à Magnete emiſſorum diſſipatio ſeu diſperſio, nam radij ejus, poſtquam à Magnete emittuntur, eo magis in aëre aperto expanduntur, quò remotiùs à Magnete evolant, quemadmodum ex iſta demonſtratione luculenter explicatur.

Plenitudo virium in Stella Polari & ab ea.

Magnes

In qua A eſt Magnetis Polus, B. D. Baſis radiorum ejus cum integro ejus vigore, quæ terminatur & ſe adaptat in principio virgæ ferreæ B. D. Ita, ut in tali contactu ad diſtàns, nihil radiorum occultè è magnete ſcaturientium deperdatur: Sed tota ejus vis ſita eſt in ferro, atque ob iſtam rationem ferrum facilè à Magnete attrahitur, quoniam vis unita eſt fortior. At verò cùm ferrum in diſtantia longiore ſeu à Magnete remotiori diſponatur, videlicet in C. tunc quidem major Baſis Spiritualis pyramidalis emiſſionis portio, dilatatur atque extra latera ferri ſine ullo ejus contactu, ſeu occurſu directo cum eo tranſit, atque ita virtutis Magneticæ actus nimis debilis redditur ad rem adeò ponderoſam ſibi in tali diſtantia attrahendam. Verùm quia ſtellæ ipſius cœleſtis radius, magnetis emiſſionibus occurrit eaſque fortificat, ideò evidens eſt, ſtellam polarem operari in Magnete ad excitandam & animandam ſimilem in eo vigorem: Atque ipſe Magnes taliter animatus atque in vigore ſuo vivifico auctus actioni ſtellæ illius correſpondet, penetrando uno eodemque ſympathetico conſenſu etiam ad centrum ſui fontis cœleſtis, quod quidem facillimè in eo præſtari poteſt, quoniam uterque ſunt unius ejuſdemque eſſentiæ: Nonne animadvertimus hoc externa apprehenſione eſſe verum, cùm obſervamus polum Magnetis Borealem in debito naturali atque obedienti reſpectu, ſtellam polarem conſtanter ad tantam diſtantiam reſpicere, quod aliter fieri non potuit, niſi radij eorum eſſent in medio, aëris, imò quidem in ipſo æthere atque etiam in terra & mari conjuncti? Quis enim negare poteſt, ipſius ſtellæ polaris radios deſcendere in terram & operari atque conjungi cum radijs ſibi ſimilibus in magnete, ferro, atque etiam in terra cocta, cùm hoc idem ab experientia oculari doceamur? Si ergo Magnes & ferrum ac terra ſint iſtius ſtellæ ſcintilla, cur obſecro, more ſui fontis non emicarent ſcintillæ iſtæ pariter & aſcenderent ſive emitterent ſuos radios ad Stellam illam cœleſtem? Cùm certum ſit & experientiâ probatum, vel minimum Terrellæ ſeu Magnetis magni fragmentum ex ſuo toto exciſſum ſeu diviſum, adeò eſſe in ſuis circulis & polis completum ac ejus integrum. Vnde liquet, virtutem cujuſlibet rei à formali ſcintilla in ea latitante procedere: Nam ſcintilla ſeu radius Solis eandem habet pro ſua proportione poteſtatem agendi & illuminandi, quam ejus fons Solaris, haud aliter ac videmus candelam parvulam taliter pro ſua quantitate coruſcare, quàm major illa, à qua lucis ſuæ principium duxit. Quare non eſt dubitandum, quin, ſi ſtella polaris ſuos radios impluat in corpus Magneticum, centralis etiam corporis magnetici Stella ſuos pariter radios ad cœleſtem ſui fontis polaris ſedem emittit. At verò praxi Aſtronomica docemur, diſtantiam ſeu intervallum inter hæc duo corpora, nimirum Stellam polarem & terram ſive Magnetem eſſe adeò grande & immenſum, ut extenſio major in rerum natura reſpectu noſtrum vix excogitari queat, nimirum illa inter cœlum octavum, in quo eſt Stella polaris & terram: & tamen invenimus, hæc duo corpora ſe invicem reſpicere & ſimul operari ſympathia admirabili; Imò quidem & quandoque, ubi non fit recta inter ſe diſpoſitio, videntur inter ſe Antipathiâ ſatis notabili diſcrepare. Quid? An debet abſtruſi illius Spiritus actio Phantaſticæ ſeu ima-

imaginariæ alicujus activitatis ſphæræ limitibus, juxta hominum nunnullorum imperitorum & nimis ſuperficialiter in occultis Theſaùris atque arcanis ſeu centralibus actionibus Dei in creatura verſatorum, opiniones terminari? Pari etiam ratione neceſſe habemus concedere, quòd ſit ſimilis radiorum occultorum concurſus ſympatheticus inter ferrum & Magnetem, quoniam eorum uterque, habẽt in ſe Stellas centrales ſeu radioſas influentias unius ejuſdemque naturæ ſive eſſentiæ ab uno fonte deſcendentes, quorum emanationes occultæ, tranſeunt ad diſtantiam nobis incognitam, tametſi earum effectus, accidentaliter nobis non magis appareant, quàm cœleſtes illæ influentiæ, quæ de cœlo ſuper mineralia, vegetabilia, & animalia deſcendunt. Nihilominus ſi hiſtorijs & relationibus fidem aliquam adhibuerimus, à Serapione, Olao Magno & ipſis Mauris accepimus, apud Indos, verſus polum Borealem eſſe ſcopulos nonnullos Magneticæ conſiſtentiæ, qui naves à Magna diſtantia ad ſe trahunt, imò quidem, & tantam eſſe eorum in attrahendo virtutem, ut etiam clavos ferreos à lignea navium ſubſtantia quandoque extrahant, unde fit, ut naves & cymbas ſuas clavis ligneis & non ferreis condere cogantur. Atque iterum, quid eſt dicendum ad opinionem illam medici ac Philoſophi doctiſſimi Fracaſtorij, quippe, qui poſt longuam ſuam in naturam Magnetis inquiſitionem, concludere tandem videtur, rationem, cur Magnes ſuum polum ad Septentrionem convertat, eſſe, quoniam in illo mundi angulo multi reperiantur montes ex lapide Magnetico conſiſtentes, qui ferrum de longè ad ſe attrahunt. Quod ſi eſſet verum, ſequeretur, ejuſmodi ſcopulos Magneticos potuiſſe à ſede æquinoctij ad punctum congelatum poli Borealis operari: Nam experientiâ docemur, nautas etiam uſque ad lineam æquinoctialem facere acus magneticæ uſum, ad explorandum, in qua altitudine navigent. Veruntamen, licet hoc nonnullis videbitur alienum & impoſſibile, tamen ſunt quidem artis Geographicæ periti, atque in cartarum marinarum compoſitione verſatiſſimi, qui huic Fracaſtorij ſententiæ firmiter adhærent. Quibus videre licet, aliquos viros vulgariter ſapientes atque doctos, videri intimare illam activitatis ſphæram limitatam Magnetis virtuti à Peripateticis & Chriſtianis academicis aſſignatam, eſſe vanam & nullius momenti. Sed ut jam à regno minerali ad illud vegetabile & animale aſcendam: Obſervamus quidem eſſe relationem admirabilem inter ſtellas fixas & erraticas, atque per eandem rationem inter plantã & plantam: Exempli gratia. Compertũ eſt (teſte Mizaldo) radios ac flores herbæ Heliotropij, atque illius Cechorei, ſolere more Sympathetico radijs ſolaribus gaudere, & cum radioſa il-

Mizald. Arc. lib. 1.

lius influentia convenire, eamque comiter amplecti: Nam ſe ipſas convertunt etiam in die nebuloſo ad diurnum Solis motum: è contra verò nocturno tempore, ratione abſentiæ Solis flores earum ſe contrahunt, ac ſi eſſent tenebroſæ ac frigidæ nocti inimicæ. Etiam cepa in quibuſdam regionibus (ut teſtatur Plutarchus) vireſcit in decremento Lunæ, atque iterum marceſcere notatur creſcente ipſa. Eſt etiam magna Sympathetica relatio inter cancrum ac oſtream & Lunam: Nam, dum creſcit Luna, eorum ſucci augentur, at verò decreſcente ea, ipſi pariter in ſua ſubſtantia diminuuntur. Porro ad irradiationem unius plantæ ad aliam quod ſpectat, obſervatum eſt, Rutam herbam ſumma cum amicitia ficum arborem reſpicere, unde fit, ut hæc planta nullibi melius aut copioſius vigeat & feliciori cum ſucceſſu vivat, quàm ſi ſub ficu arbore plantetur. Atque eſſe etiam Sympathiam notabilem inter earum naturas, in eo redditur manifeſtum, quia in guſtu & odore haud ſunt diſſimiles. Præterea ſi Myrtus prope arborem Granati plantetur, eam magis fertilem ac fructiferam efficiet, atque ex altera parte granatum reddet myrtum magis odoriferum: Vnde liquet, unum præſentiâ alterius gaudere & lætari. Ac rei veritate ambo animadvertuntur convenire in unam conditionem Elementalem, ut pote quæ arbores ſunt frigidæ, ſiccæ & aſtringentes. Verùm ad exprimendam ingentem illam relationem Sympatheticam, quæ eſt inter naturam vegetabilem & mineralem, præcipué & cum diligentia obſervare debemus occultam illam in Corylo proprietatem: Nam ſi tempore quodam ſtato, virga Corylina in extremitate furcata, ex arbore ſua colligatur, & utraque pars furcata manu utraque ſuſtineatur, ea tamen lege, ut locus, ubi virgulæ trunco ſeu Baculo jungantur ſimul cum trunco A. B. Directé ſuperpendiculariter erigatur, Atque iſtiuſmodi Baculi poſitione, ille, qui virgam ſeu bacillum tenet, montis ſummitatem, in quo minera auri vel argenti excogitatur eſſe, pertranſit: Cùm autem directè ſuper metalli venam ambulet, virga perpendicularis A. B. Etiam invito homine ſe (mirabile dictu) verſus terram inclinabit: At verò, ſi non adſit in monte miniera talis tũc in ſuo

Plutarch.

Munſter. Geograph. lib. 19. cap. 8.

Digitized by Google

ſuo ſitu orthogonali conſtanter manebit: hoc eſſe verum, ego ipſe teſtari poſſum eò quòd nonnulli Germani in fodinis Cambriæ ſeu Walliæ argenteis laborantes, hanc ipſiſſimam viam ibidem in venæ argenteæ inquiſitione tentaverint. Porro eſt hoc artificium valde inter Germanos familiare & optime notum atque praxi quotidianæ adhibitum, in montibus Saxoniæ & Hungariæ, ubi inveniuntur mineræ auri & argenti. At ne ſcrupuloſi nonnulli huic rei fidem nihilominus minimè adhiberent, ipſos ſcire velim, Georgium Agricolam atque Munſterum mentionem de hac re in ſuis de mineralibus tractibus facere, artificiumque hoc pro vero & experto confirmare. Deus bone, quantum tumultum facerent unguenti armarij hoſtes ſeu adverſarij ad tale ſpectaculum intuendum? Quid? Quod ramus arboris inſenſibilis, duplici in ſuo termino virgula diviſus, poſſit metalli argentei vel aurei ſedem detegere, & conſequenter per 600. orgyas in terræ viſcera mediantibus ſuis radijs inviſibilibus, idque trans ſcapulos venaſque petroſas penetrare valeat. Anne hoc poſſibile, ut vegetabilis natura, quæ eſt minus activa, mobilis & calida, quàm eſt illa animalis, actum talem præſtare poſſit, cùm ſit omnino (uti aſſerunt) impoſſibile, ut radioſa influentia ſeu emanatio animalis, queat ad diſtantiam remotam cum ſuo ſimili cooperari propter impedimenta caſtellorum, montium, ſcopulorum, nemorum, nebularum & ſimilium? Procul dubio concludent iſtiuſmodi Philoſophi ſuperficiales, hoc myſterium vel minimè omnino verùm eſſe, vel ſi ſit, tunc non poſſe ſine actu Diaboli perfici. Nam, cùm ſpiritus animalis iſtiuſmodi unionis aſpectum ad talem diſtantiam complere neſciat, anne probabile eſt ut vegetabile inſenſibile hoc per ſe & ex propria ſua inclinatione præſtaret? Talis, ſat ſcio, erit eorum hac de re cenſura, qui ad judicandum, antequam res, prout eſt, intelligatur, ſunt paratiſſimi, cùm ſit in rei veritate harmonia illa in omnibus creaturis inferioribus proportionata, qua ipſæ corporibus cœleſtibus ſeu potius Divinis in ipſis influentijs correſpondent, quæ ortum ſuum ab unica capitali, Catholica & æterna emanatione ducunt, quæ radios ſuos tum eſſentiales tum Sympatheticos, quàm Antipatheticos in quem libet Globum Stellarem immediatè infundit: Atque ipſi itidem eos in mundum Elementarem impluunt, efficientes hac communione conſenſum Harmonicum inter ambas iſtas regiones: Atque ideò Alkindus ait: Omnia, quæ fiunt in hoc mundo & contingunt in mundo Elementorum, à cœleſti Harmonia ſunt tranſlata. Certum eſt igitur, radios metallicos concurrentes in ſuo aſcenſu cum influentijs radioſis virgæ furcatæ eſſe in cauſa, ut illa virgæ Corylaceæ portio, deorſum ſe declinet, haud aliter, ac Magnes obſervatur ferrum & alium magnetem fortiter per ejus polum attrahere: Scio, quòd alienum videbitur ejuſmodi hominibus, ſubſtantiam metallicam radios ex ſuis venis emittere: Verùm ſi adeò eſſent in vivis metallorum naturis verſati, ac artifices illi, qui laborant in fodinis montium Tirolæ & Hungariæ, tunc oculati experientiâ certiores forent facti, quod ipſæ quandoquè fulgura & tonitrua in terræ concavitates emittant, quæ opificibus admodùm ſunt periculoſa, ita, ut niſi ſubitò ex minera immediatè poſt ſigna data exeunti, vel pronè humi jaceant, extremum ut plurimum patiantur. Hæc à nobilibus Germanis fide dignis accepi, quorum alij fuerunt teſtes oculares: Sed ut in propoſito noſtro procedamus, eſt pariter inter creaturas inferiores Antipatheticus quidam aſpectus haud aliter, quàm inter Stellas nonnullas cœli ſpeciales cum erraticas tum fixas: Atque unius creaturæ aſpectus, agnoſcitur alium alterius abhorrere, ita, ut in eorum radiorum applicatione una obſervatur ab alia iraſcibili reformidabili ſeu odibili averſione declinare atque reflectere, Mizaldus ait, Cucumerem, ac ſi eſſet voce tonitruorum terrefactus ſæpiùs ab ea mutari: Cepa recuſatur ab Ægyptijs in cibis, quoniam admodum ab alijs vegetabilibus differre obſervatur: Nam, ut omnes aliæ herbæ præter ipſam in lunæ augmento creſcunt; Ita è regione ſola cepa vigeſcente luna ſuum recipit detrimentum atque diminutionem. Eſt etiam notabilis inter arborem ficum, nec non & vitulum marinum & fulgura Antipathia: Vnde oritur, quòd iſtæ duæ à fulmine minimè percutiantur. Porro inter arundinem & filicem haud exiguum animadvertitur eſſe odium; Ita, ut, ſi radix unius ponatur ſuper ramos alterius, cum quodam quaſi contemptu & odio deijcietur. Inter omnes etiam beſtias Elephas odio habet parvulum murem: Vnde evenit, ut, ſi quid frumenti, quod ijs pro nutrimento adhibetur, à muribus edatur vel tangatur, illud ſtatim recuſent atque abhorreant. Similis quædam Antipathia obſervatur eſſe inter naturas Catablepæ atque muſtelas: Nam muſtelæ ſunt catablepis inſtar veneni. Gallus gallinacius vulpem more Antipathetico evitat. Omnes colubri & augues timent & evitant arborem fraxinum, atque ideò ſummâ curâ umbram ipſius tam matutinam, quàm pomeridianam effugiunt. Iterum, Dioſcorides ait, Taxum arborem uſque adeò venenatam, ut, ſi quis ſubter eam ſedeat, damnum exinde ſit accepturus, & quandoque vitam ſuam amiſſurus. Cœlius Rodi-

Agric. lib. de foſſ. Munſt. de Geogr.

Alkind. de rad. ſtellar.

Mizald. lib. 1.

Plin. lib. 8. cap. 10.

Ibid. 12.

Plin. lib. 16. cap. 13.

Dioſcor.

Rodiginus aſſerit, colubrum timore hominis nudi percuti. Bene notum eſt & à multis authoribus confirmatum, catablepam, quæ non eſt niſi parvulum animal, ſolo ſuo nihilominus aſpectu per mille ab ea paſſus interficere. Etiam homo lippitudine oculorum affectus, potens eſt alium hominem ſatis longé diſtantem, ſecreta quadam radiorum contagioſorum emiſſione inficere atque etiam lippum reddere. Videmus, cæpam Lachrymas ex perſona ad diſtans, idque ſola radiorum ſuorum ejaculatione elicere. Præterea notum eſt factum, quòd, ut ſimile exiſtens ſalubre ſoleat ſuum ſimile more ſalutari recipere; ita etiam ſimile exiſtens corruptum, more Antipathetico, id que ad diſtans inficit & intoxicat ſuum ſimile, quod erat ſanum. Quemadmodùm obſervamus, oculum unius hominis ophthalmiâ affectum; Inficere nullum alterius hominis membrum præter oculum. Atque etiam unus phthiſicus ſive pulmones ulceratos habens, pulmones alterius hominis ſuo anhelitù etiam ad diſtantiam convenientem vulnerat & lædit, idque applicatione ſeu concurrentia duarum irradiationum unius naturæ, quarum una eſt more Antipathetico affecta atque veneno, unde & aliam etiam, cui applicat, contaminare ſolet. Sed, ut ad Scopum noſtrum Magneticum, qui eſt tam Spiritualis, quàm corporalis, redeam, Affirmo, eſſe tantum reſpectum Sympathiæ Spiritualem inter unam creaturam atque alteram, ut amatum more mirabili Spiritum amantis ſibi attrahat atque alliciat. Hoc idem ego ipſe mirabiliter à cane meo aquatico effectum vidi: Nam in itinere meo Lugdunum Galliæ verſus penularium meum ſuper arcum ephippiarium pendens (in quo præter alia mihi neceſſaria, literæ Camby erant incluſæ) malé perdidi, & cùm ad ipſum perquirendum retrogredi tentaſſem, curſoris equum nullo modo præter conſuetudinem, ut retro iret compellere potui. Vnde neceſſitate coactus eram, ut canem ad mea bona amiſſa perquirenda eaque mihi afferenda remitterem: Receſſit canis, & poſtquam per ſpatium ferè dimidiæ horæ eſſet abſens, penularium iſtud meum ore reportavit, quod quidem erat admirabile, conſiderando me equeſtrem fuiſſe, atque adeò, ut nullius pedis mei aut tractum ſeu odorem perſentire potuerit & tamen nihilominus directè ad penularium, à me ſiti Tantalea in hiatum, properavit & percipiendo in eo mei odorem, rem protinus agnovit, eamque feſtino curſu ad me adduxit. Sed, ut propinquius & magis pertinenter adhuc accedam. Amicus quidam in ſocietate mea tunc temporis exiſtens, canem ſuum aquaticum in civitate Londinenſi nocturno tempore perdidit: Intereà nos ambo Domum quandam privatam, in qua vix fuit anteà, ſumus ingreſſi: Cùmque in cubiculo ejuſdem domus colloquium inter nos privatum etiam clauſo oſtio habuiſſemus, paulò poſt ſemi horam canis revertitur & ad portam accedit, ipſamque ſtrenuè ſuis unguibus, ut aperiretur, ſcalpebat, quo dominum adiret ſuum. Quibus evidens eſt radios affectionis ipſius, utcunque abſenti corpore à ſuo Domino radiorum nihilominus ſui Domini aſpectum minimé deſeruiſſe, unde factum eſt, ut ipſi eum ad locum incognitùm tam directè conduxerint. Nonne eſt etiam admirabilis illa Sympathetica emanatio ex columba dicta tabellaria, qua & cujus lumine tam directé per tot milliaria ad domum, in qua erat orta & enutrita tendere ſolet? Quam propter illam rationem tam charé amat & afficit, ut, tametſi per 500. milliaria in ſuo corbe clauſa portetur, ipſa nihilominus directè retrò cum literis ejus collo Suſpenſis volabit. Quod quidem argumentum eſt evidens, ipſam directé à radijs ſuæ affectionis in via gubernari, qui modo quodam Spirituali continuantur & uniuntur, nec ſeparantur à loco, in quo maximè delectatur. Quid dicemus in duabus perſonis, quarum una maſculum & altera fœminam amat, & ſine omni ratione afficit; Atque ideò radijs affectionis ſuam amatam proſequitur, tametſi é regione hæc illam abhorret, negligit, & non reciproco affectionis gradu recipere poteſt, ſed radios ſui amoris in odium avertit. At verò, ubi duo mutua affectione & unione Sympathetica ſe recipiunt, ibi quidem, actionis virtus ad diſtantiam longiorem ſuos producet affectus: Haud aliter, ac, quando duæ ſtellæ cœli radios ſuos ſemidiametraliter emittunt, & in uno eademque Harmonico affectionis puncto conveniunt. Imò verò, quemadmodum videmus experientiâ docti, eſſe magnam Antipathiam inter Spiritum contractum hominis interfecti & interfectorem; Adeò, ut Spiritus vitalis mortui in ſuo centro frigoris contactu poſt mortem contractus, per paſſionem quandam iraſcibilem Antipatheticam, iterum à centro ad circumferentiam movere animadvertatur, faciatque ſanguinem congelatum iterum refluere & movere verſus homicidam, ac ſi ſecundò ſui hoſtis inſultui reſiſtere, vel ſi vindictam adverſus eum capere vel petere voluiſſet: Ita quidem agnoſcere & confiteri debemus, quòd, ubi Spiritus unus ratione Sympathetica cum alio ſimilis naturæ concurrat, ibi poteſtas debet eſſe major; & conſequenter actio ejus poteſt vim ſuam ad longiorem diſtantiam exercere, ut evidenter demonſtratur in abſtruſa operatione inter telam vulnerariam, unguentum armarium & perſonam vulneratam: De quibus verba tot feci in hoſtili illo concurſu, qui inter Foſterum Presbyterum & me eſt factus,

videlicet in libro illo meo adverſus ejus librum dictum HOPLOCRISMA SPONGVS, ſive ſpongia ad unguentum armarium delendum, cui libro meo titulus eſt, ſpongiæ Foſterianæ Presbyteri compreſſio. De cujus libri medulla in hujus mei diſcurſus fine, Deo concedente veniam, dicam plura.

Argumentum Foſteri conſiſtit in impoſſibilitate operationis unguenti, ſeu potiùs vivi ſanguinis emanatione ſeu influentiarum ad ſanguinem mortuum & congelatum emiſſione, tam remotam ad diſtantiam à nonnullis propoſitam. Quæ quidem impoſſibilitas, ſi vera in regno animali eſſet, quod eſt cæteris duobus regnis magis dilatatum & minus vinculis corporeis ligatum; ad miror ego, cur non ſit magis impoſſibile, in corpore minerali ratione ſuæ ſoliditatis firmæ atque conſtrictæ & per conſequens ad influentiales radios continendos atque retinendos minus apto, quàm in corpore aliquo magis Laxo, molli & poroſo. Prætereà corpus animalis vivi eſt calidum & igneum & conſequenter ad dilatandum & radios ſuos remotius emittendos promptius; ut illud minerale eſt frigidum, atque ideò in radiorum ſuorum ejaculatione minus activum & potens. Et tamen nihilominus experientiâ docemur, Magnetem ſtellam polarem reſpicere, eique aſpectum ſuum Spiritualem emittere, atque itidem, ſtellam illam radios ſuos in eadem diſtantia feré in commenſurabili ad metam ſuam mineralem ejaculare, quemadmodùm in præcedentibus eſt demonſtratum: Quòd cùm ita ſit, cur, obſecro, non poteſt Stella animalis à fonte Stellari ſeu cœleſti derivata, radios ſeu influentiam etiam ſuam in ſanguine congelatam terræ ſuæ unctuoſæ, videlicet unguento infuſam, aut in Spiritum ſanguinis inviſibilem in poros inſtrumenti vulnerantis, & præcipue ferri ratione naturæ ſuæ attractivæ ſulphureæ abſorptum effundere? Nam experientia confirmat, quòd, quamvis ſanguis nullus corporeus inveniatur ſuper Gladium, vel pugionem & ſimilia: Tamen, ſi locus teli, qui vulneravit, unguento perlinatur, curat etiam ratione aſpectus ſui Sympathetici. Nam Chirurgi rurales ſeu ruſtici ſunt experti, quòd, quando non ſunt auſi vulnus aliquod profundum proba ferreâ examinare, tamen per impoſitionem Gladij in ignem facillimé diſcerunt, quàm altè telum in carnem penetraverit. Nam portio illa teli ſeu Gladij, quæ vulneravit, calorem ſuum mutavit, & magis fuſca vel cœrulea, quàm reliqua apparebit: Hac, inquam, ſua obſervatione intelligunt, quàm profundum ſit vulnus. Atque ideò hoc eſt argumentum egregium ingreſſionis ſpirituum ſanguineorum in inſtrumenti vulnerantis ſubſtantiam: & conſequenter liquet, eſſe Spiritus eſſentiales, quæ emanant ſeu exeunt à ſanguine e corpore exilienti. Quibus arguitur adverſus M. Foſterum, quòd, ſi groſſiores in ſanguine Spiritus valeant firmam chalybis ſubſtantiam penetrare, probabile eſt, Spiritus eorum tenuiores poſſe ſine ulla reſiſtentia res omnes alias utcunque compactas ad inſtar influentiæ permeare. Nec poſſunt iſta à me jam nunc relata videri vel miracula vel ſaltem impoſſibilia, cùm etiam experientia teſtetur in muto & ſurdo ſeu inſenſibili minerali hoc idem eſſe effectum: Nam acus ſeu Chalybs ſolo Magnetis contactu ſolet ſpiritus ipſius imbibere, qui quidem Spiritus à ferro ita abſorpti penetrant per ejus totum, & conſequenter cuilibet ipſius portioni inſunt: Nam Axioma hoc à præſtantioribus Philoſophis in myſterio Magnetis optimé verſatis, eſt tale.

Si obelus ferreus ſeu fili groſſi ferrei portio, ex uno termino, Magneticè tangatur, vigor Magneticus totum permeabit ferrum, habebitque illud virtutem contrariam in utroque extremo ſeu polo axis illius, unam nimirum Borealem atque aliam Auſtralem, & pars axis dimidia erit unius naturæ & altera ejus medietas alterius 6. a. Vbi a. Habet naturam Septentrionalem & b. auſtralem. Hic eſt canon eorum generalis.

Problema.

Ridleus: Tract. Mag. cap. 6.

Verùm enim verò huic meo propoſito propiùs accedam & demonſtrationem meam à minerali ad vegetabile, transferam, ut hac ratione ſimile per ſuum ſimile meliùs; & perſpicujùs in ſubjecto noſtro animali exprimere queam. In animo meo igitur eſt, grano tritici inſiſtere, quod, cùm in terra ſit mortuum & putrefactum, radioſâ Solis influentiâ à morte reſuſcitatur: Nam ſimile, magnetica quadam virtute, attrahit ad ſe ſuum ſimile, & ſimile ſuo ſimili gaudere ſolet, ac ſimile reſuſcitatur & vivificatur, hoc eſt, à ſua quiete centrali evocatur à ſuo ſimili illud evocante, alliciente & amplectente, atque hac ratione ſubſtantia radioſa, ſeu atomi ſolaris influentiæ in grano tritici ocioſa manens & nihil operans, in centro ejuſdem jam grano corruptione diſſoluto, excitatur à ſuo ſimili externo ad agendum & operandum pro ſua ex cœno elementari ſeu viſcoſis compoſitionis elementariæ ligamẽtis redemptione. Atque ideò, ut Spiritus vitæ in tritico contractus erat à frigore circumferentiali externo in centrum, ita jam præſentia Solaris irradiationis recentis de deſuſuper deſcendentis, à morte quaſi ad vitam reſuſcitatur, & hac ratione aſſiſtentia radiorum cœleſtium ſurgit extra grani corrupti limites, ac terræ ſuperficiem penetrat, pendetque extra & ſuper eam in aëre aperto, ſummoque conamine tentat in patriam ſuam ſolarem, à qua deſcendebat, aſcendere; Sed in ſuo motu ad ſurſum à ſublunari ſubſtantia, tanquam catenis elementalibus, quæ ipſum undiquaque includunt & ligant, ex omni parte ſale aeris volatili circum-

Digitized by Google

circumdatur & loco aſcenſionis ſuæ ad patriam ſuam deſideratam, coactus eſt fixè ſummitati ſtipulæ ſuæ adhærere: Atque ſuam ſpeciem ibidem multiplicare ac ita alia grana ipſis ſimilia producuntur in aëre. Simili etiam ratione Sol vitæ microcoſmo in ſanguine regnans, radiorum ſuorum Spiritualium emiſſiones facit, qui ſunt ei continuitate inſeparabili conjuncti & per conſequens à Spiritu in ſanguine congelato, qui telo vel ferro abſorbetur minimè diviſi: Nam tam purus, ſubtilis & dignus eſt vitæ humanæ Spiritus, ut quælibet creatura natura, naturali quodam inſtinctu cupiat de eo participare; Imò verò ipſi Dæmones, lucifugi dicti, ob iſtam rationem corpora humana poſſidere dicuntur, nimirum propter excellentem in eo temperiem, ut teſtatur Pſellus. Nec velim, ut quiſquam meam aſſertionem reſpuat, cùm ſit certum, in ipſis lapidibus atque mineralibus ſurdis, eſſe paſſionem concupiſcibilem, quemadmodum in Magnete & ferro videre licet, & ſpiritus ferri, tametſi ſit mineralis, eſt etiam ejuſdem conditionis in Catholica ſua natura, cujuſmodi ſunt omnes alij ſpiritus. Quare nolim, ut aliquis admiretur, eò quòd dixi, mineralem ſpiritum effectare illam animalem & vegetabilem: Verùm ego demonſtrationem ſatis probabilem ad iſtud probandum producam. Eſt comes quidam nobiliſſimus Angliæ, dictus The Earle of Bridgewater, cujus Hortalanus manum ſuam falce fœnaria crudeliter in gramine metendo vulneravit, magna ſanguinis copia eſt perfuſa, nec ſiſti potuit hæmorragia, comiti annuntiatum eſt hoc, ejuſque hac in re operam implorant: Quippe quem unguentum armarium habuiſſe & in uſu ejuſdem fuiſſe optimè verſatum noverunt, ipſe protinus juſſit, ut falx à ligneo ſuo ſuſtentaculo ſeu manubrio percuteretur & ad ſe adduceretur. Hoc à vulnerato audito ille marculo in manu vulnerata retentò ictu ſatis valido ferrum percuſſit, quo facto in inſtanti, ſine ullo alio remedio ceſſavit ſanguis, nec ab illo impulſu guttam aliquam perdidit, ac ſi Spiritus mineralis, qui illam animalis comprehendebat eſſe, ictu illo terrefactus & pavore quodã & Spiritus vulnerati in curſus, ac proinde integram ſuam attrahendi & ſpiritus percutientis retinendi facultatem amiſit, aut quod Spiritus vulnerati, in ferrum imbibiti, in harmonia cum Spiritu vulnerati conſentientes in eo quaſi vindicta, quam vulneratus ſumpſit in ferrum ſeu telum, guadere videretur: Nam ſciendum eſt, eſſe Sympatheticam & Antipateticam irradiationem æquè inter animalia & mineralia, ac inter animalia & animalia, & mineralia ac mineralia. Sed obſerva obſecro ſecundum hoc de unguento armario experimentum. Bevis Thelwell eques auratus, mihi fide ſua data retulit, quendam rotarum lignearum fabrum graviter ſecuri fuiſſe vulneratum, hic à chirurgis prius erat tractatus, ſed ſine ulla dolorum mitigatione: Ita, ut per quatuor vel quinque noctes dormire haud potuerit: Tandem ejus amici auxilium ipſius inſtanter exoraverunt, ut pote quem multum Boni unguento armario præſtitiſſe intellexerunt: Ipſe autem ſecurim ungebat, & uti mos eſt, linteo involuebat, ac protinus dolores ſunt mitigati, ita ut jam dormire inceperit. Quo audito, ipſe tentandi gratia, nimirum, ut rem ſibi à pluribus relatam experiretur, paurium lineum à ſecuri removebat, & ex unico ſecuris unctæ angulo unguentum ſcalpello abradebat; Quo facto, certior immediatè factus eſt, ipſum vulneratum admodum eſſe de dolore ex unico vulneris angulo ſubitò exorto conqueſtum: Vnde ille confeſtim nudam & abraſam ſecuris portionem iterum illinivit, & confeſtim ſedatus eſt dolor. Hoc idem etiam experimentum à Capitaneo Stiles & Nicolao Gilbourne, Equite, viris fide digniſſimis eſt probatum, uti in reſponſo meo ad Foſterum inferios explicatum apparebit. Poſſum etiam affirmare ex mea cognitione, in Cœmeterio ſuper montem de Bredſtreet, Anglicè Bredſtreet hill, in civitate Londinenſi, quandam viduam generoſam, pyxidem hoc unguento plenam poſſidentem multos dolore dentium afflictos, curaſſe, efficiendo inprimis, ut dentium dolentium gingivas Bacillo acuto vel ex roremarino vel ſimili pungerent, quóſque pauxillum ſanguinis emanaret: Hoc peracto, Bacilli partem ſeu terminum ſanguine perlitum in unguentum immerſit, & paulatim ceſſarunt eorum dolores. Inter reliquos mulier ex vicinioribus quædam, conditione temeraria, contentioſa, & probra dicaculè dicere ſatis apta, dolore etiam dentium vexata eſt, ac tandem eodem modo cum cæteris curata. Hæc nihilominus paucis poſt diebus verba opprobrioſa ancillæ illius generoſæ dedit, nec quidem Dominæ benefactrici pepercit malevolâ ſuâ linguâ: Quibus generoſa allatis, ut erat more jocoſo diſpoſita, inquit ipſa ridendo, tunc tentabo ego experimentum mihi ab unguenti iſtius datore relatum: & protinus pyxidem unguenti adit, bacillumque ad hanc mulierem pertinentem extrahit, ac in pelvim aquâ plenam injecit: Quo facto mulieris illius temerariæ dolores redierunt, ac reconciliatione tandem facta ſecunda vice eſt curata. Quibus accidentibus à me cum diligentia obſervatis præcipuum Spiritus incluſi ſolacium in ipſius à frigore externo præſervatione, conſiſtere animadverti; & quòd ſi unguentum ab eo removeatur, aër gelidus, qui eſt ſpirituum ſanguineorum activitati adverſus, erit ad ipſos congelandos potens, atque ita per conſenſum influentiæ radioſæ vitæ à vulnere ad Spiritus incluſos emiſſæ & ad eos inſeparabiliter continuatæ (nam erat unus

Pſellus de dæmonibus.

Digitized by Google

idemque ſpiritus juxta Ezechielis teſtimonium in duabus proprietatibus qui flat à ſeptentrione & ab auſtro) intemperies contingit Spiritui incluſo & congelato in telo ab effectu remiſſionis radiorum evocatorum, & quaſi per cartificationem vulneri patientis. Iterum conſiderare debemus, ſanguinem ſeparatum quemlibet in ſe habere Microcoſmi reſpectum: Haud aliter, ac una Magnetis portio ab integro diviſa, in ſe omnes totius Macrocoſmi proportiones habet, nempe polorum, Æquinoctij &c. Æquè ac totus, adeò, ut Idea membri vulnerati exiſtat in Spiritibus ſanguinis emiſſi, ſuamque relationem ad quamlibet ejuſdem partem faciat, haud aliter, quàm poli portionis alicujus integri Magnetis, utcunque minimæ, reſpectum habent ad totum, Vt etiam eſt ſimilis attractio occulta & emiſſio radiorum inter parum ſanguinis emiſſum & integram ſanguinis maſſam in venis retentam, ac eſt inter Magnetem paruum à Magno amputatum, & totum. Concludo igitur, quòd, ut Spiritus Sanguine amputato congelati, & ferrum jam poſſidentis virtute caloris homogenei atque unctuoſitatis ungoenti, quaſi matureſcere & paulatim reſpiratione inſenſibili verſus ſuum fontem exhalare obſervantur, non aliter, quàm ſcintilla grani tritici in ſua terrea à frigore externo præſervata, extra terræ Margines aſpirare & ſurſum ad ſolem cœleſtem tendere conatur: Ita quidem vulnus in vulnerato paulatim ſanari vidimus. Atque huc uſque pro modo actionis inter vulnus & unguentum armarium ſive Magneticum: Iam verò de intervallo ſeu intercapedine, quæ ſita eſt inter vulnus & unguentum, diſcurram paucis.

Diſtantia inter Stellã Polarem & Magnetem eſt incognita, & tamen unam in alteram per radiorum ſuorum reciprocorum ſurſum & deorſum emiſſionem operatur: Vnde conſtat, nullam hiſce eorum actionibus poſſe ſphæram activitatis aſcribi: Sol atque Spiritus in grano tritici eodem planè more inter ſe agunt; Nimirum continuatione unius ejuſdemque naturæ. Ecce ergo hîc limitata & conterminata activitatis ſphæra omnino aboletur, quoniam nemo poteſt juſtè determinare Solaris influentiæ extenſionem, de cujus eſſentia granum in tritico participat: Non aliter, quàm Magnes parvulus à Magno exſciſus ſuis ſimiliter cum illo Magno fruitur polis & circulis. Homo influentiam ſubtiliſſimam Spiritumque vitæ vivaciſſimum ei ab alto infuſum, hoc eſt, inſpiratione divina inſpiratum habet, in quo ſita eſt quatuor ventorum proprietas, uti nos docet Propheta Ezekiel: & conſequenter ideam cujuſlibet naturæ in ſe habet. At iſtius ſpiritus eſſentia eſt indiviſibilis, atque ideò Spiritus vivificans ab eo in hominem miſſus, omnes Spiritus illius, qui eum miſit eu infudit, proprietates, non aliter, quàm minor Magnes (ut iterum iterumque huic experimento inſiſtam) ex majori demptus proprietatem majoris in omni reſpectu acquirit, & conſequenter Spiritus unius non Magis ab altero dividitat, quàm radij Solares à Sole. At verò Spiritus Domini, qui implet omnia (uti ait Salomon) ſuæ operationis virtutem magis minuſve intendit in homine, prout eſt ejus voluntas, atque ideò nullo modo phantaſticam illam activitatis ſphæram admittit, quàm humana illa ſapientia, intellligo ſubjectum Philoſophiæ Paganorum (quod eſt ſtultitia coram Deo) invenit, ob iſtam igitur rationem Hermes hæc habet: Anima mentè deoque plena intima mundi replet, complectitur extima, vitamque hæc omnibus ſuggerit; Dat vitam Magno illi animali mundo & Spiritum omnibus, quæ in eo vivunt. Atque ipſe alibi: Natura in corporeâ nihil eſt capacius, nihil velocius, nihil validius aut potentius: Sic iterum à te ipſo incipiens meditari, atque animæ tuæ præcipito, quæ citiùs, quàm præcipis, evolabit, Iubeto, inquam, ut tranſeat in Oceanum illa, priuſquam juſſeris, ibi tri[illegible]inde, ubi nunc eſt, nequaquam diſcedens. Iubeto iterum, ut in cœlum volet, nullis pennis egebit, Nihil enim obſtabit curſui, non Solis incendium, non ætheris amplitudo, non vertigo cœlorum, non Syderum antiquorum corpora, quin penetrans omnia ad ſupernum uſque corpus tranſcendat. Quin etiam, ſi volueris globos omnes tranſire cœlorum, quodque ſuperius eſt inveſtigare, id quoque tibi licebit. Ad verte, quanta ſit animæ tuæ poteſtas, quanta celeritas. Hæc ille: Quibus duobus Hermetis teſtimonija obſervare poſſumus inprimis, animam in genere, atque ideò in ſpecie ſeu particulari eſſe divinitate plenam, & per conſequens, iſtam Divinam eſſentiam, quæ operatur omnia in omnibus, in eſſe huic animæ & cuilibet membro ejuſdem, uti teſtatur Apoſtolus. Atque hinc eſt, quòd Philoſophus iſte verus in loco anteà citato dixerit, animam mente deoque plenam eſſe: Secundò, iſtam Divinitatem in Spiritu Catholico creato omnia implere in Angelica quadam exiſtentia, hoc eſt, quatenus ſpiritu vaſto mondano quaſi veſte induitur. Et huic aſtipulari videtur pagina ſacra, dicens: Spiritus Dei incorruptibilis ineſt omni rei, atque ideò eſt actus vitæ mundanæ eſſentialis, quemadmodum libro primo iſtius Sectionis probavi, unde & dictus Hermes alibi: Animæ univerſæ, per omnem mundum ab una mundi totius anima profluunt, tanquam diſtributæ circumferentes &c. Quod quidem cum illo Salomonis anteà allegato convenit, nimirum, quòd omnes in iſto mundo animæ ſint quædam emanationes radioſæ ab irradiatione Catholica procedentes, quæ à fonte æterno actus illuminantis procedit, quibuſdam parcius, & nonnullis copioſius.

Hinc

Margin notes: Ezekiel. 37. — Pimand. 11. — Sap. 12. b. — Pimand. 10.

Digitized by Google

Hinc ergo homo dicitur Angelis in dignitate eſſe paulò minor, ratione largæ lucis à Deo ei conceſſæ portionis. Spiritus Dei (ait Iob) fecit me, ſed inſpiratio omnipotentis fecit me intelligere. Tertiò, quòd in nictu quaſi oculi potens ſit anima penetrare per omnia, idque ad quamlibet diſtantiã, & per conſequens ab aliqua ſphæra activitatis imaginaria non terminabitur. Sed M. Foſterus cum ſuis aſſociatis ait & replicat, ſpiritum iſtum, qui debet in ſanguinem & ſanguine ad unguentum operari, eſſe naturalem & minimè divinum. Profectò non poſſum ad hanc ipſorum aſſertionem non ſubridere: Ac ſi quis diceret, quod actus iſte vivificans atque etiam omnium aliarum facultatum ad Spiritum humanum pertinens, ſuam originem ab uno eodemque fonte divino non hauriat, cùm ab Apoſtolo doceamur, quòd in eo vivimus, movemur & ſumus: Iterum dicitur, in ſanguine eſſe vitæ ſeu Spiritus vitalis ſedem. Et D. Iohannes in Verbo erat vita. Dicam igitur, quid quidam verus Philoſophus ſcribat de hoc puncto. Anima (inquit) ad ſimilitudinem totius ſapientiæ facta, omnem in ſe gerit ſimilitudinem, eſtque Spiritus intellectualis, ſemper vivens, ſemper in motu & ſecundum ſui operis officium varijs nuncupatur nominibus: Dicitur vita, dum vegetat; Spiritus, dum contemplatur; Senſus, dum ſentit; Animus, dum ſapit; Mens, dum intelligit, ratio, dum diſcernit; Memoria, dum recordatur; Dum vult, voluntas: At illa omnia non ſunt, niſi unica unius eſſentiæ anima, utcunque ſint proprietate diverſa. Hæc ille. Vnde patet, eundem eſſe actum eſſentialem, qui facit vitam & contemplationem, ſenſum ac intellectum, & qui producit memoriam & rationem: Denique eſt ille, qui vult & non vult. Quæ cùm ita ſint, nonne graviter peccant homines ignorantiâ obruti, qui volunt & perhibent, actiones occultas iſtius Spiritus abſtruſi, quo mediante ipſi vivunt, moventur, intelligunt, inter bonum & malum diſcernunt, recordantur, vident, audiunt, tangunt & guſtant, eſſe effectus Diaboli? Atque hinc inde ſplendidiſſima ipſius animæ dignitas & honor (arcanas ejus operationes Diabolo aſcribendo) irreligioſè ac falſò loco gratiarum ei debitarum actionis pro aſſiſtentia ſua violatur, & in oculis mundanis commaculatur. Et, cur, obſecro, tam abſurdè faciunt illi? Quoniam ſcilicet ad profundam ipſius activitatis medullam, qua mediante vivunt, moventur & exiſtunt, ſe neſciunt immergere. Hinc ergo activitatis ejus extenſionem limitibus juxta placitum ſuum terminare haud erubeſcunt, qui (utcunque hoc ſit ipſis ignotum) ab ipſo ſuam vitam & voluntatẽm accipiunt, ipſi judicibus temerarios limites pro placito aſcribendo, eſt in ſua exiſtentia infinitus, quatenus eſt Spiritus ab emanatione divina haud diviſus, quæ in ſua extenſione eſt infinita. Ergo evidens redditur, Spiritum iſtum vivificantem actiones ſuas ad quamlibet in mundo metam à quacunque natura ſpecifica, ſed præcipuè à creatura microcoſmica emittere, idque eò citiùs & volentiùs, ſi meta ſit unius ejuſdemque conditionis cum vehiculo ſpiritus, nimirum ſanguine effuſo, commenſurando inprimis diſtantiam, quæ eſt inter vulnus & unguentum. Prætereà inveniemus hoc confirmatum, ab alijs ipſius operationibus in eadem minera microcoſmica effectis, à qua radios ſuos ad diſtantiam haud determinatam ejaculat. Exempli gratia, experientiâ comprobatur, idque vijs merè naturalibus, nulla deluſione Diabolica ſeu artificio ſuperſtitioſo concomitante, quod ſi urina icteritij ad medicum deferatur vel ad aliam perſonam, etiam ad multa milliaria ab ægroto diſtantem (quemadmodum à nobiliſſimo comite de Mulgrave, virò admodùm juſto & religioſo eſt ſuper centum perſonas probatum) & medicus vel alius cum urina illa & cineribus fraxini paſtam componat, eamque in 3 vel 5. portiones dividat, eaſque in formam rotundam deducat, & in ſingulorum globorum ſummitate foramen parvulum faciat, illudque urina cum unico croci grano impleat, ac denique hos globulos in aliquo vaſe loco convenienti ſeponat, Ipſe Comes, dico, cum filiabus ſuis teſtatur, hoc fuiſſe verum, & virtute iſtiuſmodi ſæpe ſe curare ſolitum eſſe, ubi experimenta medicinalia nimis ad hoc opus debilia atque invalida ſunt reperta. Et jam ego iſtius rei teſtimonium perhibebo: Anno 1630. Chirurgi uxor juxta turrim Londinenſem habitans, icteritia & ventris torminibus laborabat graviter: Poſt plures medicos opera ſua in vanum adhibentes, me tandem vocarunt; Sed non obſtante meo conamine morbus in vigore ſuo perſtitit: Quare ipſa me de curationibus à comite illo peractis mentionem facientem audiens, oravit, ut literas meas pro ipſa ad nobilem illum mitterem. Puer cum literis urinam protinus ad comitis domum ferebat, ubi duos alienos gratias pro eorum de icteritia curatione agnoſcentes invenit. Pro amore mei urina erat recepta, reditque ſervus. Sed obſervetis velim ſequelam, ut primùm puer cum urina ſuæ dominæ diſceſſit ab ea, ægrotæ animus erat admodùm à fœminis quibuſdam garrulis &c. Superſtitioſis, perturbatus, quippe quæ ipſam fecerunt certam, tam iſtam ſine ope Diaboli ſeu cacomagie præſtari haud potuiſſe, atque ideò hunc actum fore tam pro ejus corpore quam animo periculoſum. Quo audito, ut illa ipſa erat conditione ſatis ſuperſtitioſa, ſuſpicioſa & nimis incredula, clamare incepit contra Magiam & veneficium, & admodum facta eſt inquieta. Quod cùm intellexiſſem, eam ut pote ingratam & incredulam, nolui amplius viſitare,

ſitare ſed ſubitò ad nobilem miſi, ut opus illud, ſi potuiſſet, globulos rumpendo deſtrueret, nulliuſque momenti efficeret, Renuntiavit, ſe hoc facturum, verùm affirmavit, hoc fuiſſe nimis tardum, dicendo opus illud, invito eo fore completum. Et profectò mulier hinc inde ſubitò incepit convaleſcere. & fortaſſe ipſa curandi rationem alicui alij medicamento, nullius in hoc opere momenti, aſcripſit. Non poſſum etiam aliam hoc in loco de hac re Hiſtoriam celare. Quædam ſummi nobilis Baronis filia & Equitis aurati nobiliſſimi uxor, morbo icteritio laboravit vehementer, curavi eā ferè binis vicibus, ſed iterum invaluit morbus. Quo viſo, conſului marito, ut urinam ad comitem mitteret: Fecit quod monui. At comitiſſa ipſa voluit curā hujus fœminæ nobilis ſuſcipere honoris gratia. Aliquid momenti effecit hæc ipſius præparatio in morbi curatione, eam verò ad felicem exitum perducere non potuit, unde urina iterum ſecunda vice mittitur & à comite diſponitur, ac ſtatim nullo intereà temporis medicamento adhibito, convaluit. Hujus rei plurimi præter me fuerunt teſtes. Denique ego ipſe modum atque rationem hujuſce curationis haudignoro: Nam comes ille, nobiliſſimus, ex ſua gratia eum mihi communicavit, imò verò & virgines, filiæ ejus nobiliſſimæ multos tam pauperes, quàm divites ex gratia curaverunt. Et comes mihi affirmavit, ſe nonnullos ad diſtantiam centum ferè milliarium curaſſe. Iam verò iſtius curationis ratio non aliter efficitur, quàm illa unguenti armarij. Nam ſpiritus Sanguinis in perſona infecta habet continuatam relationem ad ſuum ſalem; Imò verò & ejus habitatio in iſt aëreo Sanguinis Salj, qui quidem Sal, cùm ſit ſubtilis terra, in cujus centro Spiritus contrahitur, & cùm ſit ille Sal per urinam, quæ eſt ſerum Sanguinis, diſperſus, allicit atque attrahit ſibi ſuum ſimile à corpore infecto, à quo exiſtens ipſe quaſi reſuſcitatus & de novo vivificatus, radios novos emittit ad occurrendos, conſolandos & corrigendos radios illos infectos, qui ex corpore ægroti ejaculabantur. Atque iterum ſpiritus humoris icteritij inficiens, ratione tum croci, tum ſalis in cineribus reprimitur; Ita, ut, quemadmodum ille moritur, ita humor icteritius inſultans cum venenoſo ſuo Spiritu paulatim marceſcat ac finaliter extinguatur. Quibus patet, quòd mediante uno eodemque Spiritu in ſale urinæ atque illo in ſanguine ægroti ſive icterici ſunt ambo more Sympathetico recreati & emundati, atque humor corruptus, id eſt Spiritus inficiens, tam in ægroti corpore, quàm in urina more Antipathetico extinguitur atque annihilatur: Hoc igitur reſpectu comparamus illam compoſitionem ex cineribus, urina & croco in iſtiuſmodi curatione icterica cum unguento armario & conſolidatione vulnerum, atque urina ab ægroto tranſlata, ad maſſam ſic compoſitam cum ſanguine ſeu ſpiritu in telo ſeu gladio vel ſimilibus: Ac exſuſcitationem Spiritus congelati in ſale urinæ, refero ad Spiritum revivificantem & exagitantem in ſanguine mortuo ſeu Spiritu à poroſa ferri ſeu teli ſubſtantia imbibito. Adeò, ut videmus hîc unum & eundem conſenſum: Nam, ut ſanguis mortuus proceſſit à vivo fonte ſanguinis, ita quidem urinæ, quæ eſt ſerū ſeu ſeroſa ſanguinis ſubſtantia Spiritibus ſanguineis haud quaquā deſtituitur in tranſplantatione Spirituum ſanguineorū humanorum. Quid cenſemus de admirabilibus ad alia animalia vel vegetabilia effectibus? Certè haud illos latere poteſt, quin Myſterijs Magiæ naturalis tā macro, quàm microcoſmicæ verſati ſunt, Mummiā Spirituale, cujus ſedes eſt in ſanguine microcoſmico ex corpore humano mediante quadam ſubſtantiâ Magneticâ ex eodem ſubjecto electâ extrahi poſſe, atque in beſtiam, arborem vel, plantam tranſplantari; Ita, ut hac etiam ratione morbus ægroti poſſit ab eo in dictas creaturas transferri, iſtiuſmodi operationis ſeu Magnetis microcoſmici virtute, atque hujus rei praxis libro ſequenti luculenter explicabitur. Similiter Iohannes Rumelius Pharamundus profitetur, ſe plurimos podagra laborantes tali via curaſſe, nimirum pedum ac tibiarum ægri pilos & ungues abſcindendo, eos in foramen, terebrâ ad medullam quercus uſque factum, intrudendo, ac tandem foramen illud obturamento ex eadem arbore formato firmiter occludendo, ac denique locum perforatum ſtercore vaccino undique oblinendo. Tunc, (inquit) ſi podagra in trium menſium ſpatio non reveniat, quercus erit ſufficiens, ad morbum more Magnetico ad ſe attrahendum: At ſi in eo ſpatio reveniat, tunc hoc eſt argumentum inſufficientiæ magneticæ quercus virtutis. Quare tunc procedit in hunc modum: Aliud in alia quercu perforat foramen, ut anteà, & fruſtra, quæ ex foramine in perforatione exierunt colligit, eá contundit, in ſacculum lineum conſuit, hunc ſacculum loco dolenti applicat, atque hoc facere ſolet per tres dies ante novilunium, tunc in hora novilunij aufert ſacculum à loco & extrahit fruſta lignea, eaque in foramen immittit, illudque obturamento forti occludit. At ſi tandem poſt tres menſes non perfectè curetur, tunc ad tertiam ſuam operationem pergit, quæ eſt hujuſmodi 1. capit pilos & ungues patientis, eoſque ligat ad dorſum locuſtæ ſeu cancri fluviatilis, animalque ita in flumen projicit, & patiens curabitur. Hoc profitetur iſte in medicina Doctor in quodam ſuo libello idiomate Germanico impreſſo: Atque ibidem mundo publicare videtur, ſe multos primo hoc ſuo, experimento curaſſe, atque haud paucos primo & ſecundo, ac denique ſe quàm plurimos podagricos deplo-

ploratos modo ſuo ultimo ad priſtinas ſanitatis limites reduxiſſe, teſtatur. Concludit autem, iſtum curandi modum communiter inveniri certum, in illis podagris, quæ à cauſa ſulphurea contingunt: At (inquit) in ijs, quæ à ſalſa & Mercuriali natura procedunt, frequenter errat. Atque proinde ipſe Magicam iſtuſmodi curandi rationem relinquendo, ad illam, ex topica adhibitione conſiſtentem, ſe accingit.

In tractatu illo meo, dicto, Spongiæ Foſterianæ expreſſio, Hiſtoriam ſatis mirabilem recitavi, de admirabili illa Sympathia, quæ eſt inter herbam dictam roſam Solis & matricem mulieris; dixique, quomodò ipſa in aquam Plantaginis impoſita ſe ipſam claudat vel contrahat, & quòd ſi pars illius aquæ bibatur à muliere partu laborante, atque herba in aqua ad aliam removeatur domum, tamen nihilominus partu ipſius inſtante flos vel herba illa paulatim ſe aperiet atque dilatabit, haud aliter, quàm matrix parturientis aſſolet. Evidens profectò argumentum, quòd radij, qui emittuntur ab iſtis duobus, inter ſe mutuò Sympathizent. Concludo igitur eſſe manifeſtum, quòd, cùm Spiritualis attractiva virtus in qualibet creatura inferiori deſcendat à Stellis cœli, & ſit unius continuatæ naturæ cum ipſis, ut radij ſolares, qui non ſunt, in terra à ſuo fonte lucido diviſi, ſequitur, ipſas radioſas ſuas influentias ſibi invicem nequaquam aliter emittere, quàm duæ ſtellæ cœleſtes à quibus ſtellæ creaturarum deſcendunt, ſuos aſpectus in aëre aperto facere animadvertuntur: Ita, ut, ſi duæ in cœlo ſtellæ ſint amicæ, mutuò ſoleant Sympathizare, & quaſi ſeipſos in ſui occurſu ſeu irradiatione amplecti: At ſi ſint ſibi inimicæ, tunc in ſuis applicationibus Antipathizabunt & volenter ab amplexu declinabunt. Ad diſtantiam autem, quam in mutuis actionibus obſervant, quod attinet, illam imaginari debemus, tam longé ſe extendere, ac radij ipſorum, qui faciunt applicationem, ad invicem diſtant. Et velim, ut tales, qui tantummodò in rebus ſenſibilibus verſantur, ſciant, harum creaturarum actionem per applicationem ad invicem occultè operari, tametſi affectus illius actionis non ſemper ſenſui ſubijciatur, nec non concipiant, ſuadeo, quòd, quò propinquiùs in affinitate naturali Stellæ ſunt in cœlo, & per conſequens creaturæ iſtæ inferiores, quæ Spiritibus ſuperiorum ſubijciuntur, eò efficaciores erunt effectus eorum Sympathizantes, quoniam radij eorum ejaculabunt & convenient magis directé, hoc eſt ſine ulla deviatione vel declinatione ad invicem.

CAPVT. VI.

Quòd Diabolus ad ſtratagemata ſua adverſus genus humanum perpetranda, uſum rerum naturalium ſive creaturarum Dei faciat, ſine quibus nihil præſtare poteſt: Ac utrum res illæ naturales ſint adeò Cacomagicæ & per conſequens ab hominibus evitandæ, quoniam effectus earum occulti ſeſe quandoque voluntati Diaboli conformant.

LEgimus in multis ſacræ ſcripturæ locis, Diabolum uſum facere de creaturis Dei ad ſua ſtratagemata & machinationes pravas adverſus genus humanum perpetrandas, Exempli gratia, Satan ad fortunas Iobi auferendas, paupertatemque ei inferendam, uſus eſt ventis Dei, & vocavit (ut teſtatur Textus) ignem Dei à cœlo ad beſtias ſive armenta ipſius conſumenda. Deus tamen nobis Chriſtianis meliùs, quàm, ut ob iſtam rationem creaturæ illæ Dei, pro Cacomagicis & Diabolicis ideò à nobis haberentur, quoniam Deus ipſas ad voluntatem ſuam per Diabolum exequendam, aliquando, diſponit: Ipſe etiam fecit Diabolum aëris principem; Ita, ut in ejus poteſtate fixæ ſint tempeſtates in mari atque cœlo Elementari incitare, & hac de cauſa aër quandoque & à quibuſdam dictitatur Synagoga Satanæ, Quid? Anne ideò aërem & ventos abhorrere & in abominatione habere debemus, quoniam Diabolus quandoque ijs mediantibus facinora ſua patrare noſcitur, cùm aër nonnunquam à corruptione ventorum agitatione, purificatur & clarificatur, ut teſtatur Ariſtoteles: Nam, ſi aër non excitaretur & moveretur à ventis, facilè, haud aliter ac ſtagna mortua, putreſceret: Iterum, ſi aërem evitaremus, aut in horrore haberemus, quibus vehiculis, aut quo (obſecro) Spiritu viveremus, cùm in ſpiritu aëreo conſiſtat vitæ noſtræ ſeminarium. Legimus etiam in ſcripturis, Deum feciſſe ſolem indifferenter oriri ſuper bonos & ſuper malos, & Solem & Lunam, quandoque detrimenta terræ ac hominibus afferre, ut é regione alijs ſolatium & ſalutem conferunt: Atque ideò Rex David ait, Sol te non percutiet diurno tempore, nec Luna nocte, Deus te præſervabit ab omni malo. Luna, quæ etiam Hecate à Poëtis nuncupatur, traditur eſſe veneficarum & magorum Dea: Nam ipſi Hecatæ, Medea famoſa illa Maga, ad opera ſua nefada propitianda, ſuas effudit preces, & tamen aër, aqua & terra lunæ madore virtuteque humida irrigantur, atque etiam plantæ, nec non & animalia ipſam vege- Pſal.121.5.

tationis pattonam ſive almam matrem agnoſcunt. Ipſa eſt, quæ facir maria tumeſcere, atque iterum alia ipſius in cœlo poſitione ſeu aſpectu, maria deprimuntur, humoreſque in qualibet creatura vegetabili, inveniuntur magis parci & diminuti; Imò quidem obſervamus, omnes malignos ſpiritus aquaticos ipſius influentijs eſſe ſubjectos, atque etiam Satanā tempora diverſarum poſitionum, ſeu conjunctionum & applicationum lunæ cum alijs Stellis tā fixis, quàm erraticis, in ſuis malignis actionibus obſervare: Eſt enim ipſe à longo tempore aſtrologiæ admodum peritus, novitque cujuſque cœlorum poſitionis effectus, ac per conſequens nequaquā ignorat minuta fortiorum eorum influentiarum ſuper creaturas animales, vegetabiles vel minerales, quæ ijs ſubijciuntur. Atque ideò intelligit tempora, in quibus deorſum effunduntur, atque in ipſarū virtutibus valde eſt expertus, quæ tunc temporis ſunt in majori vigore & efficaciā præditæ, quando influentia potens propriarum ſuarum conſtellationum, ferit directé ſuper eas, ſpirituſque earū centrales excitat ad extremū occultarū & arcanarū ſuarum naturarum ſive conditionum, emittendum atque manifeſtandum: & tunc in eodem inſtanti colligit ille herbas ſeu lapides, aut uſum facere de membris animaliū, vel ſaltem veneficas ſeu incantatrices docet hoc idem præſtare, ſine myſterij conſtellationum ſeu radiorum applicationis cognitione in tempore collectionis illarum creaturarum: Ita, ut, quando ipſæ uſum tentant facere per ſe ſine ſuo magiſtro de ijſdē ſimplicibus, neglecto ex ignorantia tempore electionis, ea inveniant, debilia & nullius quaſi virtutis, quoniam Spiritus cujuſlibet herbæ, animalis & mineralis ſunt debiliores, quando Stellæ quæ eſt cujlibet eorum nutrix & quaſi Mater cœleſtis, minimā habet in cœlo poteſtatē ſeu dominiū. Quod omne pro vero medicus aſtrologicus experientiâ edoctus, haud ignorat: Nā ipſe colligens herbam hanc vel illam, in eo puncto, quando conſtellatio tā fixa, quàm erratica, quæ Dominium eſſentiale habet ſuper ipſā, eſt in majori ſua dignitate ſive poteſtate in cœlo, invenit admirabilem in ea facultatē, atque efficaciam, nimirū tam in ejus occulta, quàm manifeſta proprietate: Cùm é regione, ſi herba tali tempore colligatur, quo ejus patrona ſeu Mater & nutrix cœleſtis ſit debilis ac virtute vacua, apparebit in ſua operatione quaſi mortua & vix ullius efficaciæ. Quibus ſat liquidò cōſtat, eſſe creaturas Dei, quæ naturis ſeu Spiritibus ſuis eſſentialibus operantut, & effectus tā Sympatheticos, quā Antipatheticos producunt, quibus Diabolus ad ſuā malitiam exequendam utitur, non aliter, quàm medicus, Philoſophus ſeu magus naturalis, ſuas bonas intentiones herbis, animalibus & mineralibus perficere tentant. Quid igitur eſt dicendum? Quòd, qui utuntur in ſuis negotijs creaturis Dei, & mediantibus ipſarum virtutibus, ſive ſint animales, vegetabiles, ſive minerales, operantur, ſint prorſus pro Cacomagis æſtimandi, operaque eorū pro Diabolicis habenda, quoniam Diabolus quandoque eorū ſubtiles & abſtruſas actiones ad ſuum nomen & famam inter iſtius mundi ſapientes ſtatuminandam atque exaltandam accommodat? Nonne eſt Deus, qui tales creaturis ſuis effectus ſolet operari & coram mundanis producere? Nonne has creaturis virtutes ſeu facultates verbo ſuo primitus in creatione impertivit, eaſque per ſucceſſionem generationis in hunc uſque diem continuavit? Cur igitur non eſt ita poſſibile homini, qui ad imaginem Dei formatur, vera tempora ſeu horas electionis ad creaturas illas colligendas, & uſus ſeu virtutes earum intelligendas atque uſurpandas æque ac Diabolo? Quid? Anne, homo ipſe poſt Adæ lapſum ignorantiâ adeò occæcatus eſt, ut lucem quaſi à tenebris vix poſſit diſtinguere? Adamum autem poſt ſuum lapſum noviſte Stellarum virtutes & conditionem cujuſlibet creaturæ terreſtris particularis, quæ alicui earum ſubijcitur, partim colligimus ex ſacris ſcripturis. Nam aliter foret ei impoſſibile nomen genuinū & naturæ conveniens cuilibet illarum aſſignare. Verùm, ſi Adæ ſucceſſio ſit adeò cæca, ut de coloribus haud quaquam poſſit diſtinguere, atque ideò ſecretorum talium Dei Theſaurorum eſt ignarus: Quomodo, quæſo, habet Diabolus inſpectionem in ijs ita profundam, cùm ſit certum, ipſum propter, illius adverſus ſuum creatorem rebellionem longé imius, quam genus humanum fuiſſe præcipitatum, & per conſequens obſcuriori tenebrarum velo quàm homo obductum, unde & tenebrarum princeps haud injuriâ dictitatur? At mundani replicabunt, ſat ſcio, Diabolum eſſe Spiritum ſine corpore & ob iſtam rationem, eſſe magis ad ſecreta Dei in creaturis diſcernenda potentem, quare & ea citiùs & meliùs comprehendere poteſt, quàm homo, ut pote creatura groſſa, compacta & corporea: Atque iterum homo omni mundi ætate moritur, ſed Diabolus ratione ævitatis & vitæ perpetuitatis eſt procul dubio experientiâ maximâ præditus. Reſpondeo, quòd, tametſi homo moritur & non diu manere ſolet in hoc mundo, & licét in ſuo intellectu parumper obfuſcetur ratione lapſus primi ipſius parentis; & quamvis (ut ait Salomon) ejus anima à Sap. 9.
corpore malé digeſto aggravetur; Ita, ut vix poſſit per ſe, ea quæ in oculis ſuis ſunt diſtinguere, tamen ipſi conceditur in Principio poſt Adæ lapſum à Deo veritatis revelatio, & rerum in natura abſtruſarum detectio, quæ ei ſucceſſione ſeu traditione Cabaliſtica etiam à primo ejus Patre Adamo, atque etiam quibuſdam immediaté revelatur arcanum Dei, per Spiritum ejus ſacto Sanctum, quem ſuis con-

Sap.7.17. conceſſit electis: Nam, mediante ſapientia (ut ipſe teſtatur Salomon) ille novit diſpoſitionem terræ, virtutes Elementorum, Principium, medium & finem temporum, morum mutationes, diviſionem temporum, curſum anni, Stellarum diſpoſitionem, naturas animantium, conditiones ferarum, vires ventorum, differentias plantarum, virtutes radicum, imò verò (inquit) res omnes abditas ſeu occultas detexi, nam ſapientia, quæ eſt omnium operatrix, me docuit. Atque iterum invenimus, ipſum in myſterijs omnium Plantarum, etiam ab humili Hyſſopo ad proceram Cedrium Libani fuiſſe verſatum: Fuit ne igitur actio aliqua in Salomone Diabolica, reſpicere, inquirere & praxin adhibere in ſecretis plantarum, animalium & lapidum, & ſcientiâ ſuâ Aſtrologicâ Stellas illas in cœlo animadvertere, &, quæ ſint radicales illarum matres in cœlo & nutrices, addiſcere, & tempora eorum collectionum aptiora obſervare, cùm ab ipſa ſapientia Divina creantur & in ijs & per eas eſſentialiter operentur, ac tandem ipſum nomine fecit ſuarum arcanarum operationum participem, quia Diabolus etiam ſua obſervatione acuta particeps eſt factus illarum, illiſque ad vias ſuas inſerviendas utitur? Quid: Quoniam dico, ipſum habere ſcientiam hujus vel illius ſimplicis creaturæ colligendæ & eligendæ, dum ſit in maximo ſuo vigore, idque per obſervationem relationis illius, quæ eſt inter Stellas earum & ipſas, ideò non debet etiam homo fieri illius & ejuſdem cognitionis, nimirum naturalium eorum particeps, aut ſciens & intelligens reddi in arte collectionis ſeu electionis eorum ſine ope aut revelatione Diaboli: Cùm verbis apertis à ſcripturis doceamur, Deum ipſas creaturas omnes pro uſu humano condidiſſe, debentne æſtimari Diabolica in illis hominibus, qui ijs utuntur: atque ideò hominibus interdici, quia Diabolus eas ſuis malignis inventionibus uſurpat? Ac ſi quis diceret, Deũ quicquam creaſſe pro uſu Diaboli, & non ad generi humano in ſua neceſſitate pro ſuo libero arbitrio inſerviendum, cùm alibi dicatur, homini datam eſſe poteſtatem, ut cuilibet creaturæ prædominaretur. Quòd ſi ſimplex aliquot animal, vegetabile aut minerale, damnum quandoque & in nonnullis caſibus homini inferant, & veneni partes agant, tamen alio reſpectu ſalutaria eſſe probantur. Non reperitur adeò pravus & malitioſus ventus, qui alicui non flet bonum. Colocynthis, Scammonium, Euphorbium, Cucumer aſininus, Tithymallos, branca urſina, Flammula & ſimilia in regno vegetabili, quandoque venenoſa in effectu eſſe approbantur, & tamen à ſagaci medico ſalubriter corpori humano adhibentur: Etiam in regno Minerali Arſenicum, Auri pigmentum, Antimonium, Roſalgar, argẽtum vivum & ſimilia in ſphæra minerali, nonnunquam & ſine præparatione aut correctione applicata interficiunt, & tamen felici Magi naturalis manu adhibita, ſanitatem deperditam reſtituunt: Denique in regno animali Bufo, vipera, Scorpio, Aranea, Cantharides, & ſimilia venenoſa admodum eſſe cognoſcuntur, & nihilominus mo, reſalutari, preparatione debita facta, applicari ſive adhiberi poſſunt, & loco eorum venenationis, à veneno præſervare dignoſcuntur, ut pote quæ frequenter pro alexipharmacis habentur. Præterea ut nihil in mundo exiſtit, quod magis efficaciter per viam ſympathiæ & ſecundum naturam operatur, quàm una ſalutaris & ſana natura cum alia: Ita quidem nihil eſt, quod magis antipathetice, hoc eſt, naturæ contrario ac deſtructivè agit, quàm corruptio unius ſpiritus intoxicati atque venenati cum Spiritu ſano ejuſdem ſpeciei. Atque hujuſce rei ratio eſt, quoniam communicatione radiorum avida, appetit & deſiderat auxilium quaſi, & ſuppetias in tali ſua calamitate, tabeſcente, à Spiritibus ſuæ naturæ ſanis, recipere, quibus Spirituum ſuorum infectorum radios aſſiſtentiæ gratia applicat, quemadmodùm tempore contagionis, Spiritus inſtar vaporis aſcendens vel emanans à perſona infecta, radios ſuos contaminatos ad Spiritum à ſuo ſimili ſano emanante amplectandum emittit, atque ita continuatione unius ad alteram, igneum illud unius venenum, coinquinat & intoxicat ſalutarem alterius naturam, idque ſolummodò cum ſpecifico ſibi ſimili: Nam peſtis, quæ communiter hominibus eſt familiaris, non adhæret aut ſe jungit Spiritibus beſtiarum, videlicet ovibus, vaccis & ſimilibus, ut etiam è regione, lues ſive contagio inter oves, non ſolet Spiritum humanum inficere, ſed ſimilis natura ſpecifica ſemper invenitur aptior ad radios ſuos ſibi ſimili applicandos. Propter iſtam igitur rationem evidens eſt, quod, ut ex homine ſano Mummia Spiritualis ſana extrahi poteſt, quæ eſt admodùm generi humano ſalutaris, adeò ut pro univerſalibus ipſius reſpectibus, Panaceæ ſeu Medicamẽti Catholici loco ad ſanitatem tuendam haberi queat: Ita etiam ex Mummia hominis Spirituali extrahi poteſt quædam ſtupenda corruptio, quæ eſt ſpiritui ſano admodùm venenoſa, pernicioſa ac maligna. Ob iſtam ergo cauſam quidam civitatis Tunetis Iudæus (ut mercator fide dignus, qui noviter de Feſſa Barbariæ in civitatem Ligournam Italiæ appulit, mihi fidenter retulit) poſt quã per multos dies juxta portum ambulaſſet & nautam capillis ruffis indutum in navi Anglicana oculis fixis eſſet intuitus, & ſe ipſum fingens, ſe amore ipſius fuiſſe vehementer captum, ita egit cum miſero illo, ut ipſe tandem pro 300. libris ſe ipſum Iudæo vendiderit, exiſtimando, ſe aliqua optata poſtea occaſione data, clanculum à ſuo Domino evaſurum: Paulò

Digitized by Google

poſt exornata nave & nautæ reliqui, antequam diſcederent, ſuo ſocio captivo valedicere cupientes, ad Iudæi domum properant, qui, poſtquam ipſi, ut ſuum ſocium ante eorum diſceſſum viderent valedicendi cauſa perijſſent, in locum quadratum, ſolem æſtuantem directè aſpicientem, eos ducebat, ubi illum ruffum dorſo ipſius fracto, & ligno inter dentes adaptato cũ faucibus & gutture tumefactis, quippe (uti tum poſteà ijs erat relatum) in ejus os intruſæ viperæ morſu vulnerantes, adverſus ſolem ſuſpenſum pelveque argentea ori ad liquorem ab eo deſtillantem recipiendum ſubterpoſita, non ſine magno ſtupore intuebantur, ex quo poſtmodum liquore Iudæus iſtæ in humanus venenum adeò lethale conflavit, ut ſolo ipſius contactu homines interficeret: Dixitque Iudæum illud pretio ineſtabili quibuſdam mercatoribus vendidiſſe. Veneni huic ſimilis confectio mihi relata eſt à quodã Pharmacopœo Papali Avenionenſi, atque etiam illam ab eo tempore aliorum etiam Romæ degentium teſtimonijs habui confirmatam. Cardinalis (ait) quidam ex ſua meretrice capillis Ruffis ornata & jam ab eo facta gravida, eam, poſt partum infantis, in terram uſque ad mammas ſepelivit & viperas duas (vel ut Germanus retulit) duos bufones famelicos uberibus applicuit, quorum morſu venenoſo ſanguis graviter erat infectus. Quo facto, ipſa more antedicto adverſus ſolem ſuſpenſa, liquorem reddidit admodùm lethalem, ac prætereà lac, tum poſteà in bufonum ventribus repertum, tam contagioſum erat, ut nihil ſupra. Ratio autem, cur venenum pernicioſius ex homine ruffo extrahatur, eſt, quoniam à nativitate ſua influentijs Solaribus tales homines ſunt ſubjecti & per conſequens corruptioni ac putrefactioni magis obnoxij: Vnde fit, ut Mummia eorum Spiritualis cùm ſit veneno animali contaminata, poſt ejus fermentationem & putrefactionem valde reddatur ſubtilis, penetrabilis & malitioſa. Et quamvis inſit Mummiæ infectæ deſiderium Sympatheticum, ut cum ſuo Simili conjungatur; Tamen, quia inficitur & intoxicatur Spiritu beſtiæ venenoſæ Anthipathetico, qui jam ei prædominatur, non poteſt ſuum ſimile more Sympathetico amplecti, ſed etiam Antipathetico ſuo additamento, Spiritum ſanum ſibi ſimilem contaminat, atque ita adventitium & heterogeneum illud venenum hos ambos ſpiritus in ſuam naturam deſtructivam convertit. Fuit quidam Eremita prope Aqui ſextiam Provintiæ degens (cujus fama erat tunc temporis, cùm ibi vixi recens & in cujuſlibet ore) qui ſimili philtro venenoſo totam illam civitatem peſte deſperatiſſima infecit; ita, ut Magna populi illius civitatis portio, exinde vita eſſet deprivata; In cujus contagionis vigore ſi Eremita eſſet ad quempiam vocatus, in ejus ſolius poteſtate erat eos ſanare, atque ob iſtam cauſam Eremitæ Sancti nomen ſibi acquiſivit. Nam ut ipſe tudites ſive Marculos portarum dominarum civitatis, quodam veneno tetigit; Adeò, ut quicunque pulſaverint portas interficerentur; Ita quidem ipſe Antidotum ſecum portavit, quo contaminatos in priſtinum ſanitatis ſtatum redigere ſolebat. Hic vir Diabolicus erat tandem detectus, & pœnas pro meritis ſuis luebat graviſſimas: Nam poſt tormenta varia tandem igne in cineres eſt redactus. Pari etiam aſtutiâ ſeu veneficio peſtis non diu ab hinc erat in civitatem Turingæ Pedimontanæ, à quibuſdam perſonis peſtiferis & quaſi Diabolis incarnatis introducta, qui etiam ſceleris ſui pœnas luerunt, quippe quorum carnes, redetecta, forcipibus igne candeſcentibus erant avulſæ atque dilaceratæ. Sic etiam peſtis per quandam pulveris venenoſi aſperſionem erat in civitate Mediolanenſi accenſa. Quibus liquet, iſtiuſmodi inventionibus pravis & impijs Spiritus internos hominum fuiſſe corruptos, aëremque externum veneno mariere quodammodo inquinatum. Neque debet hoc naturaliſtæ vero, ſeu Philoſopho digno, apparere alienum, cùm ſit experientiâ probatum aërem ſalubrem, flatu Auſtri venenoſo in diſpoſitionem corruptam & contagioſam reduci, & quòd aër, qui erat purus & impollutus, jam anhelitu perſonæ peſte laborantis, aut peſtiferi Carbunculi ſeu Anthracis halitu coinquinetur & venenoſus reddatur: Ac ille aër ita corruptus, vicinum ſuum aërem ſanum ſimul atque corrumpet.. Obſervemus, obſecro, quomodò Spiritus infectus, perſonæ peſte, aut variolis, aut morbillis, aut Phthiſi, aut Ophthalmia aut lippitudine inquinatæ, ſpiritum hominis ſani ad ſatis Magnam diſtantiam inficere: & qua ratione ſpiritus leproſi, Epileptici, morbi Gallici per contactum immediatum hoc idem præſtare ſoleat. Inveniemus etiam illud, quod erat ſalubriter in homine creatum, jam deveniſſe & redditum eſſe mala ordinatione contaminatum & venenoſum. Quid igitur dicam? Anne hinc inde concludendum, quò ideò naturam noſtram relinquamus ſeu deſeramus, quoniam quandoque malo contaminatur & lethalis nobis nonnunquam redditur? Vel an igitur judicaremus, naturam humanam abominabilem eſſe & ab ipſo lumine abhorrendam, quoniam venefici & incantatores ſolent (eos docente Diabolo) uſum carnis, Capillorum, unguium excrementorum & ſanguinis, atque etiam Mummiæ ipſius, tam corporalis, quàm Spiritualis, ad incantamenta, philtra atque veneficia ſua perpetranda, faceret? Quòd hoc ita ſe habeat, invenimus non modò Hiſtoriæ teſtimonijs, ſed etiam quotidiana veneficarum praxi confirmatum. Nam Apulejus narrat, quomodo amica ejus Fotis, eſſet à ſua hera, (quæ erat incantatrix & Philtrorum

atque

Digitized by Google

atque veneficij perita) ad officinam Barbitonſoris ad capillos hominum exinde clanculùm ſurripiendos miſſa, ut eos in ſuis negotijs Magicis impenderet: Etiam ibi loci oſtendit, rem fuiſſe in illis diebus frequentem ratione multitudinis incantatricum, quæ in Theſſalia abundabant, habere vigiles cum luminibus ſeu candelis ſufficientibus ad cuſtadienda cadavera mortuorum poſt mortem hominum, ne veneficæ, quarum mos erat, clanculum, idque nocturnò tempore ſub forma aut muſtelæ aut animalium ſimilium, portiunculam aliquam cadaveris illius ſurripere, eamque ad conamina ſua Cacomagica uſurpare. Præterea res eſt Necromanticis communis, ſepulchra mertuorum viſitare aut cadaveris portiunculæ auferendæ cauſa, aut ut partem aliquam panni linei, in quo involuuntur cadavera ſurriperent; aut ratione ciſtæ ſeu pheretri, in quo conduntur, cui mummia Spiritualis inhæret, ad negotia ſive opera ſua improba perficienda. Erat in confeſſione cujuſdam veneficæ, quæ filiam cujuſdam Comitis Brittanniæ, nimirum Rutlandiæ veneficio interfecit, ſe nullam potuiſſe ſuper ipſam habere vim ſive poteſtatem, quouſque auxilio cujuſdam ſuæ filiæ, illo tempore in domo Comitis manentis, chirothecam virginis illius recuperaſſet, ac tum poſteà, ſe, mediante ea Dominium ſuper corpus ipſius habuiſſe agnovit. Atque cauſa erat ratione relationis illius, quam Spiritualis Mummia virginis, quæ ſudoris vehiculo ſubſtantiam chirothecæ imbibebat, quam illa in corpore ejus vivo habebat, haud aliter ac Spiritus in telo vulnerante reſpectum habet ad Spiritum vulnerati, ut quemadmodum illa ſe habet aut in calida aut in frigida intemperie, ita quidem ſe habet cum Spiritu vulnerati. Vbi etiam apparet, quòd, quando aut telum aut ferrum coopertum fortè, aut accidente aliquo detegatur, vulnus deveniet magis doloroſum & frigore intemperatum: & quando experiendi gratia aliquid unguenti à telo abradatur, ſeu auferatur, illa vulneris portio, quæ parti abraſæ correſpondet, dolore & perturbatione afficietur. Eodem planè modo veneficæ pravum & pernicioſum ſuum venenum Mummiæ, chirothecæ, calceo, ſubiculæ, ſicco lineo & ſimilibus applicare ſolent, quibus è longè ſeu ad Magnum diſtans, malitiam ſuam efficiunt. Legimus etiam in libris de Cacomagia tractantibus, in quanta apud Cacomagos & incantatores æſtimatione habeantur membra infantum, & præcipuè eorum cutis ſeu corium, ex quo poſt varias Diabolicas atque Necromanticas eorum conſecutiones pergamina ſua virginea creare tentant; In quibus nomina Dei atque Angelorum, quos invocant, atque etiam Characteres Planetarum ſeu Stellarum, ad quas Angeli illi pertinent, ſolent inſcribere. Debet ne igitur ob iſtam cauſam effectus naturæ humanæ Magneticus, aut Spiritualis ipſius Mummia cum ſimilibus in homine, pro Diabolicis & damnabilibus haberi, quoniam eorum myſterium in ſenſu malo veneficis à Diabolo revelatur, & ſecreta eorum proprietas in uſum impium & minimè Chriſtianum convertitur? Anne ideò à nobis recuſandus atque repudiandus eſt aër, quoniam poteſt vijs & modis pernicioſis corrumpi atque in venenum lethale converti? Aut eſtne ignis à ſocietate humana ideò excludendus & pro damnabili adhibendus, qua ipſe malè applicatus deſtruere & conſumere notatur? Cùm è regione, ſi rectè applicetur nutrimentum & ſolatium aſtantibus affert. Si contaminatione aut mutatione unius Mummiæ in diſpoſitionem contagioſam ſeu venenoſam, alia ſana inficiatur, uti unum peſte infectum alium ad diſtans afficere cernimus, atque unam domum igne accenſam aliam accendere, tametſi non ſint contiguæ; Debetne, inquam, ob hanc cauſam aut aëris aut ignis uſus in exilium ab humana ſocietate relegari? Aut ideò abhorrendus eſt ignis Dei à cœlo deſcendens, quoniam Satan uſum de ipſo in ſenſu deſtructivo, nimirum ad poſſeſſiones Iobi conſumendas fecit? Anne dicendum eſt, proprietatem Mummiæ Spiritualis occultam, atque admirabilem Spiritus humani efficaciam in ſalubribus & pijs uſibus eſſe ideò repudiandum, quoniam ipſa corrumpendo in diſpoſitionem venenoſam converti queat? Vel eſtne bonus gladius & ad tutelam corporis ordinatus ideò reijciendus aut rumpendus, quoniam impius ipſo virum bonum interfecit? Res bona malè applicata damnum afferre poteſt: Influentia & Lux Solis cœleſtis, in quo ſitum eſt vitæ ſpiraculum, ſi malè à ſubjecto terreſtri recipiatur, pravos ut plurimum effectus producere animadvertitur: Imò verò ipſe Diabolus obſervat ſtatuta anni & ſolaris curſus tempora, & tamen neque Sol, neque ullæ virtutes ſive actus ipſius debent pro Diabolicis haberi. Simili planè modo, ſi deſcendamus à ſphæra animali ad illam vegetabilem & mineralem, percipiemus, Magam ſive in cantatricem illam famigerabilem Medeam, uſum in ſuis incantamentis ſpecialem feciſſe (uti etiam hoc idem traditur de alijs veneficis & necromanticis) de herbis, lapidibus & mineralibus, ſine quorum naturalium ope, nec ipſa, nec ejus Dæmon, qui ſecretas eorum virtutes & effectus illi revelavit, quicquam in ſua arte ad deſideria ſua iniqua perpetranda præſtare potuerunt. Atque ob iſtam rationē (uti ab Ovidio colligimus) alta montis Atæ cacumina peragravit ipſa, ut herbas ſuo propoſito inſervientes ibidem colligeret. Sunt magorum quàm plurimi, qui, occulta proprietate & virtute lapidum, ijs à Diabolo revelatorum, Cacomagicos ſuos producunt effectus, tametſi ipſi Stellarum influentias, quæ

lapidibus illis dant vires, atque tempora earum collectionis atque præparationis ad tales effectus producendos prorſus ignorant. Exempli gratia fuit venefica quædam ſeu ſaga in Scotia, quæ in ſua examinatione faſſa eſt, ſe proprietate quadam lapidis occulta, qui ab ea tunc temporis ablatus erat, potuiſſe quæſtionem quamlibet reſolvere: Dixit enim, quòd, ſi res petita eſſet vera, lapis ſtatim Sudorem emitteret; At ſi eſſet falſa, tunc ſudorem nullum apparere: Etiam dixit, lapidem iſtum, res multas ſibi per ejus de colore in colorē mutatione revelaſſe. Denique, quando aſtantes aliquot de hac re experimentum ex optarent, reſpondet, ſe velle id libenter facere, modò ſi lapidem illum ſuum ſibi concederent: Sed ipſi timentes, ne auxilio illius è manibus eorum evaderet, hanc ei petitionem prorſus negarunt: Hoc factum fuit à Queens Fery in Scotia. Alij à Diabolo inſtruuntur, ut metallum aliquod eligant, illudque ſub conſtellatione quadam apta præparent & in eo Characteres Stellæ, cui ſubeſt, inſculpant, nomenque Angeli ſeu Intelligentiæ, quæ eſt Domina illius Stellæ deſcribant, hocque eo precipuè tempore tentant, dum Stella illa in cœlo ſit fortior & potentior & ab impedimentis aliorum planetarum magis libera; & tunc inveniunt, ejuſmodi laminas metallicas eſſe in operatione Magica admodùm efficaces. Quid? Quoniam Diabolus novit virtutes & proprietates harum rerum naturalium & potens eſt miniſtros ſuos in malo earum uſu inſtruere, Anne ideò ſequitur, Adamum, Salomonem & Sapientes ab Oriente venientes, ac quàm plurimos alios bonos & pios homines talibus ſimplicium naturalium virtutibus, temporibus electionis & collectionis, & modis applicationum ipſarum in re Bona & licita; Imò verò & ſi juſta ſe offerat occaſio in ſenſu contrario, idque ſine limitum naturæ aut Magiæ licitæ transgreſſione, fuiſſe ignaros, cùm verum iſtius operationis ſubjectum ſit ſapientiæ Spiritus, qui eſt baſis ſive fundamentum naturalis Philoſophiæ, quid facimus nos de modo, quo Moyſes eſt uſus in diſpergendo illos cineres, qui ulcera Ægyptiaca non ſine habitantium ſtupore produxerunt. Sed alij replicabunt & dicent, hoc fuiſſe more ſupernaturali effectum: At inſpiciant velim in occulta naturarum animalium, vegetabilium & mineralium ſecreta & myſteria adeò mirabilia, ac ſunt iſta in ipſis naturaliter comprehenſa, omni commercij Diabolici ſuſpicione ſepoſita, invenient. Anne habendus eſt Pater ille reverendus Albertus Magnus pro Cacomago, quia abſtruſas, occultas ac myſticas animalium, vegetabilium atque lapidum virtutes detexit? (Hoc idem etiam Hermes, Platò, atque alij profundiſſimi Philoſophi fecerunt) aut debent iſti inter aſſeclas Diaboli numerari, quoniam noverunt tempora ſeu horas collectionis & modum præparationis earum? Minimè Herclé: Nam arcana iſta à Philoſophorum ſeu ſapientum profundorum traditione acceperunt, qualis erat Adam, Salomon, Hermes atque alij iſtiuſmodi veri Magi, qui talia myſteria traditione Cabaliſtica de ſeculo in ſeculum reliquerunt mundo. Nonne erat miranda in annulo Gygis proprietas, quæ ipſum quandoque inviſibilem reddidit? Et tamen homines iſtius mundi ignorantiâ occæcati volunt, hujuſmodi in creaturis effectus à Diabolo, & non mirifica verbi Divini operatione procedere. Vnde videntur Omnipotentem Dei Spiritum ſuo honore privare, utcunque Salomon verbis apertis fatetur, ſe omnia ſecreta, electionis tempora & myſticas Stellarum naturas & occultas virtutes ac proprietates animalium, plantarum, radicum & rerum omnium aliarum, tam occultarum, quàm manifeſtarum à Solo Spiritu ſapientiæ accepiſſe, unde ſermonem illum verbis iſtis concludit. Omnium enim, opifex (ait) me docuit ſapientia. Quibus verbis inferre videtur; Primùm, quòd Spiritus Sapientiæ detegat atque aperiat homini, abſtruſa Philoſophiæ veræ Myſteria, quæ conſiſtit in cognitione & revelatione naturalium virtutum, tam in ſuperioribus, quàm in inferiòribus. Secundò, quòd ſit hic idem ſpiritus, qui tales animalibus, vegetabilibus & mineralibus infernè, indidit virtutes & mediātibus illis per omnia operatur. Quod, cū ita ſit, quid obſecro, in creando virtūtes eſſentiales poteſt Diabolus ad Stratagemata ſeu facinora ſua perpetranda, quàm ipſe homo? Cùm homo ſit creatura rationalis æquè ac Diabolus? Aut cur illi attribueremus nos illa, quæ in rei veritate, ſpectant ad ſpiritum omnia creantem & operantem in creatura interna? Si hominis ſit iniquitatem alicujus actionis Diabolo arrogare, qui hominem ad malum inſtigat, eumque oſtendit modum, ad malas & iniquas ſuas voluntates exequendas, hoc quidem rite ad ipſum Diabolum ſpectat, quippe qui creatus eſt ad deſtruendum (ut ait Propheta Eſaias) atque ad hujuſmodi ſuum officium complendum, ei in uſum veniunt creaturæ à Deo creatæ. Nam uſum ignis Dei cœleſtis adhibuit ad deſtruendas Beſtias Iobi, ad eruendam domum, deſtruendos ejus filios, & ad corumpendum aërem, ut peſte ea, Iſraëlitas ob peccatum Davidis interficeret. Nec quidem erat unquam obſervatum, quicquam per ſe adverſus hominem, præterquam, quod Spiritum humanum tentando atque ſeducendo & phantaſiam hominis portentis preſtigioſis deludendo, patrare potuerit. Verùm obſervatur ſemper, aut mediante malo creaturarum uſu, mortalium corpora deſtruere, aut ea reddere inſalubria & morbida. Nam modis & vijs talibus Antipathizantibus naturalibus, hoc eſt, creaturis, quæ ſunt natura & conditio-

Sap. 7.

ditione rei, malo afficiendæ contrariæ, operatur, tametſi Deus creaturas tales Antipathizantes pro uſu hominis ſalubriori & magis directo creaverit. Concludo igitur, neceſſe eſſe, ut Cacomagi ac venefici nihil mali alicui imponere poſſint, niſi operentur per ſubſtantiam creaturæ realem & manifeſtam, cujuſmodi ſunt pulveres, unguenta, herbæ & ſimilia. Exempli gratia Claudea, Felle, Ioan, Banno & Nichola Piſcatrix cum tota ſua ſocietate confeſſæ ſunt in Lotharingia 9. May 1581. à Diabolo ſibi traditos fuiſſe pulveres de triplici conditione, qui colore etiam erant diſtincti: Nam (inquiunt) ille pulvis niger interficit aſpergendo eum ſuper cibos, aut fricando corpus cum eo, aut aſpergendo illum ſuper veſtimenta: At ille rubicundi coloris, morbos & infirmitates parit: Pulvis verò albus ſolet morbos illos curare, quos peperit ille rubens: Atque Odella Boncuriona examinata 18. Ianuarij 1586. Dixit, morem eſſe veneficis ſui ordinis & conditionis, pulverem quendam in via diſpergere, per quam ipſi progrederentur, quos odio perſequerentur. Et Franciſca Perine faſſa eſt die 4. Novembris 1588. Herbam quandam traditam eſſe ſibi à Diabolo, ut in via poneretur, per quam Riberianus iret, (quia pyra ejus furto ſuſtulerat) cujus virulentia is ſtatim ægrotavit: Franciſcus Follers, Margarita Wamy & Iacobit Equine confeſſæ ſunt 15. Ianuarij 1584. ſe habuiſſe unguenta, quibus illiverint Virgas & flagella; Adeò, ut, ſi cum illis ſolam veſtem alicujus tangeret, neceſſum fuerit, ut ipſe paulò poſt moreretur. Etiam dixerunt, quòd ſi manus ſuas hoc unguento Magico perunxiſſent, ſi veſtimenta cujuſpiam tangerent, intra paucos poſt dies morerentur. Atque ex his exemplis videre poteſtis, quomodò Diabolus realiter malum operari neſciet, niſi Solis venenis à creaturis deſumptis: Nihil enim veritatis ab eo ſolo provenire poteſt, ſed meræ deluſiones atque apparitiones præſtigioſæ, nimirum eæ, quæ videntur & tamen in effectu rei veritate nihil magis ſunt, quàm imago depicta reſpectu veræ ſubſtantiæ. Atque ideò, ne jactitent velim miniſtri Diaboli, iſtiuſmodi in natura admiranda provenire ex mera Diaboli inventione ſive actu ejus ſolo: Nam veri Alchymiſtæ teſtantur ex propria ſua experientia & praxi, materiam ſuam, quando manet in putrefactione & nigerrimum acquirat colorem, eſſe Tyreo Serpente venenoſiorem, & per conſequens ſubitò interficere, quare admonent operatores, ut à fumis ipſius præcaveant: At verò quando apparet in decoquendo inter rubedinem & albedinem, patientem inter mortem & ſanitatem, atque ideò in ſtatum morbidum reducit; Verùm in actu ſuæ albedinis, quæ ſignificat perfectionem in maturitate, infirmitates curat & malitiæ illi prævenit quam pulvis niger induxit; Ita ut videre liceat, Diabolum non poſſe plus ex naturæ myſterijs elicere, quàm generi humano datum eſt cognoſcere. Iterum, ad pulveris iſtiuſmodi exitialis per plateas Mediolanenſes quod ſpectat, traditum eſt, illud factum eſſe anno 1629. Pro unguento vero lethali, quod ſolo contactu interficere ſolet, hoc compoſuerunt Iudæus atque Cardinales anteà allegati, ut creaturas Dei æquè ac Diabolos violarent. Ac iterum hoc ab Eremita more impio erat effectum, qui marculos portarum cum ijs (ut dictum eſt) infecit, atque ipſe etiam ſuum ſecum habuit Alexipharmacum, æque ac Diabolus & Cacomagici ejus diſcipuli. Ex iſtis ergo videre poteſtis, hominem mente ſeu animo impio præditum, &, ad creaturis Dei bonis nocendum inclinatum eſſe, tam pronum, ac Diabolum ad herbas, animalia & mineralia à vero illo ſenſu ob quem à Deo ſunt creata, videlicet ad beneficium humanum vertenda: Quare & meritò inter Diabolos numerari poteſt, atque nomine Diaboli incarnati inſigniri, eò quòd ipſe carne ac oſſibus indutus, ſine ope Diaboli multas inveniat deſtruendi & veneno interficiendi vias: Haud aliter, quàm Diabolus, ſpiritualis, hoc eſt carne & oſſibus deſtitutus.

Nicol. Remigius. de Dæmonologia, lib. 1.

Concludo igitur, magnam eſſe in mundanis incredulis abſurditatem & dementiam, abſtruſa & arcana Dei in creaturis magnalia, tanta temeritate & audaciâ & pro inventionibus atque actionibus Diaboli habere atque mundo publicare, etiam ſi eorum effectus, quo ad nos ſint pernitioſi, & multò magis, cùm ſint boni & ſaluti feri, ac eſt ille unguenti armarij, cùm non modo ipſi Deo, ſed etiam hominibus intellectu vero fruentibus, quod ſit creatura animalis, vegetabilis, aut mineralis, quæ producat effectus inſalubres & lugubres per abuſum, atque illos bonos in debita & appropriata eorum facultate, quæ ordinata erat originaliter à Deo pro beneficio & ſalute generis humani. Nam Deus creavit omnes creaturas bonas, & per conſequens ad bonos uſus: Sed eſt malitia Diaboli, quæ eas divertit de propoſito à Creatore ordinato, juxta illud Salomonis. Creavit Deus, ut eſſent omnia, & ſanabiles fecit nationes orbis terrarum, & non eſt in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnum in terra, creavitque hominem inexterminabilem & ad imaginem ſimilitudinis ſuæ fecit eum, invidiâ autem Diaboli mors introivit in orbem terrarum &c. Nam ſciendum eſt, ante lapſum Adæ omnia fuiſſe directè & juſtè ſumpta, atque ideò minimè à vero tramite fuiſſe detorta: Sed, poſtquam de arbore boni & mali guſtaſſet ipſe, oculi ejus corporei fuerunt aperti, & creaturæ tam pro malo, quàm pro bono diſtinguebantur & in utrumque uſū fuerunt converſæ: Nam ab illa hora myſterium tam iniquitatis, quàm juſtitiæ in

Sap. 1. Sap. 2. 24.

mundo regnare occœpit, & malum primo in mundum poſt lapſum ingreſſu, ſeu limine, incepit ſe bonitati, ac virtuti apponere, atque in illa praxi ſeu conflictu primordiali, injuſtitia & vitium adverſus juſtitiam ac virtutem prævalebant. Hic ergo videre poſſumus, in principio omnium, Diabolum ſeu ſerpentem, fundamentum totius mali, mediante re naturali, nimirum pomo poſuiſſe; Ac deinde fuſte ligneo, quo Cain injuſtus, occidit ſuum fratrem juſtum Abelem; Cùm è regione & in ſenſu contrario, hoc lignum, in forma crucis (arguentis oppoſitionem illam, quæ in hoc mundo facta eſt inter bonum & malum) erat inſtrumentum mortis ipſius, ſine qua nulla erat ſalvationis aut redemptionis certitudo.

Ex his ergo animadvertimus, omnes operationes occultas, procedere à virtute in rebus naturalibus ſeu creaturis occulta, quæ à Spiritu Divino erat à Deo tam generi humano detecta, quàm ab acuta Satanæ obſervatione concepta. Bonis inquam, hominibus à bono Dei Spiritu erat detecta ad benefaciendum & malo reſiſtendũ. Nam, niſi prava creaturæ diſpoſitio cognoſcatur, alexipharmacon ſeu Antidotus ad ejuſdem curationem vix haberi poteſt: At malis etiam quandoque à Diabolo ad malefaciendum & iniquitatem exequendam revelantur. Enumerabo autem nonnullas virtutes abſtruſas in tribus creaturarum compoſitarum regnis, nimirum animali, vegetabili & minerali. Inprimis ergo in regno animali, bubo dictus eſt ab Alberto Magno plures in ſe continere virtutes: Nam, inquit, ſi cor ejus ac pes dexter ponantur ſuper hominem dormientem, ipſe protinus in ſomno aperiet, quicquid ab ipſo factum eſt, aut quodcunque ab eo petieritis; Dicitque hoc pro vero à quibuſdam ſuis fratribus fuiſſe repertum: Atque iterum, ſi ipſi ſub axilla diſponantur, nullus canis adverſus eum latrare auſus erit. Etiam ſanguis capri traditur vitrum reddere non modò malleabile, ſed etiam inſtar paſtæ, molle, modo ſi vitrum in eo cum acete coquatur; Ita, ut ſi contra parietem projiciatur, non frangetur. Et, ſi quis faciat unguentum de eadem compoſitione & faciem cum illo illinat, res ei terribiles apparebunt: Et ſi illius compoſitionis portio igni imponatur, & ſit aliquis præſens, qui laborat Epilepſia, & magnes eum tangat, ſubitò in paroxyſmum Epilepticum cadet, quaſi mortuus: At ſi aqua frigida ei ad bibendum adhibeatur, ſtatim reſurget: Hæc ille. Præterà ait, quòd, ſi candela ſanguine Cameli inungatur, omnes homines loci, capitibus Camelorum imbui videbuntur. Atque ita procedit ipſe in Hiſtoria illa ſua cum admirabilium illorum deſcriptionibus, quæ ab occultis Beſtiarum, vegetabilium & lapidum proprietatibus efficiuntur. Si M. Foſterus cum ſuis ſocijs replicabit & dicet, hæc omnia eſſe puta mendacia. Reſpondeo ego, fuiſſe Philoſophum doctiſſimum, atque Theologum famâ celebratum, illorum authorem, qui iſta fide ſua tradidit: & haud dubio (ſi ad hoc inter vivos fuiſſet ſuperſtes) affirmaret, ipſos oportere prius addiſcere atque intelligere veras electionis horas, in quibus ſimplicia illa colligi debent, atque etiam ſtellas, quæ in ea Dominium habent, cum temporibus majoris earum fortitudinis & exaltationis in cœlis. Ad me autem quod attinet, fateor me ſecreta in homine & brutis haud ignorare admirabilia, quorum omnium Peripatetici nullam planè rationem ſufficientem reddere poſſunt: Exempli gratia, quòd lucij piſcis inteſtina deſiccata, urinam potenter provocent, quòd Epilepſia poſſit ſuctione ſeu attractione ſanguinis, à naſo Talpæ exciſo, curari, & quòd poſt deglutitionem illius ſanguinis patiens præter modum ægrotabit, quemadmodum experientiâ nonnullorum & inter reliquos, cujuſdam nobiliſſimæ fœminæ comitatus Cantiæ docemur. Etiam quòd Talpa combuſta & in pulverem redacta habeat occultam quandam virtutem paſſionem Colicam expellendi: Quòd cor & hepar ranæ ſit medicamentum Epilepſiæ curationi appropriatum: Quòd exuviæ ſerpentum, partum muliebrem expellont: Quòd menſtrua in muliere epota lepram inducant: Quòd bufo combuſtus ſanguinem præter modum fluentem ſiſtat: Atque etiam aranea viva, ſi modò naribus adhibeatur. Hæc omnia ego cum multis alys ſuum expertus.

Pro alijs occultis lapidum, metallorum, herbarum atque animalium virtutibus veri Salomonis diſcipuli & imitatores, Hermes, Plato, Thebith, Albertus Magnus, Dioſcorides & alij, eas nos docent abundè. Qui omnes procul dubio non ita ſtulti ac veritate inanes atque frivoli viderentur, ut mendacia tam ingentia, aut tantas impoſſibilitates mundo publicarent, nec falſò aſſeverarent, res iſtas in eorum cognitione fuiſſe ad exitum perductas: Atque ita hac ratione, illam inter mundanos reputationem, quam ſibi ſapientiâ ſuâ inſigni comparaverunt, more tam ſtolido amittere. Verùm jam ad pleni negotij hujus noſtri praxin, nimirum ad illum Sympatheticum & Antipatheticum reſpectum, qui eſt inter varias Mummiarum corporis humani ſpecies & ocularem demonſtrationem à Magnetis proprietate productam, me conferam; Atque in animo meo erit, plura in hoc ultimo libro vobis demonſtrando probare, quàm aliquis alius ad hunc uſque diem effecit unquam.

Digitized by Google

LIBER TERTIUS.

In quo probationes practicæ & concluſiones experimentales, ad confirmandam Sympatheticam microcoſmi attractionem ſive coitionem, atque Antipatheticam ſeu odibilem expulſionem per proprietates lapidis Magnetis Macrocoſmici pertractantur.

Authoris ad præſentem iſtum librum Procemium, in quo ea, quæ anteà ſunt dicta remetiuntur paucis.

VObis in diſcurſu hoc meo præcedente recitavi, atque demonſtratione ſufficienti probavi, Spiritualem, Chriſtum, ſive verbum Divinum ſeu ſapientiam æternam eſſe veram Philoſophiæ eſſentialis Baſin ſeu fundamentum; Vt pote, qui eſt ſecurus & nunquam deficiens
Coloſſ.2.1. lapis Angularis, in quo & ſuper quem tota creatura conſiſtit atque æ-
Ioh.1. dificatur, quatenus in eo exiſtit vita, & illa vita eſt Lux illa eſſentialis,
1.Tit.6. quæ vivificat omnia, & per conſequens operatur omnia in omnibus,
1.Cor.12. uti ſcriptura verbis expreſſis teſtatur. Nam, ſi Spiritus Domini vitam
Act.7. & inſpirationem & omnia vitæ creaturæ impertit: Atque iterum, ſi il-
Sap.1. le Spiritus orbem terrarum impleat, atque rei cuiliber hujus mundi
Sap.12.1. inſit, ut ſcribit Salomon; Tunc neceſſe eſt, ut agnoſcamus, quod Spiri-
tus cujuſlibet rei ſpecificæ centralis ſit illa Divinitas, in qua radix eſ-
ſentialis omnis Magneticæ attractionis & Autipatheticæ expulſionis
conſiſtit: Nam, cùm ipſe ſit Catholicus ille amor, qui cuilibet parti-
culari exiſtentiæ ſe impertit, eique actionem & motionem aſſignat,
quo naturam ſibi ſimilem ad ſe, nutritionis, aſſiſtentiæ atque conſola-
tionis gratiâ alliciat, ita quidem organum, in quo operatur ſatis forte &
validum reddit, ad emanationes tales expellendas & propulſandas, quæ
ei vel ordine, vel qualitate, vel eſſentia diſſentiunt, aut ſe ſpecificæ ſuæ
exiſtentiæ & conſervationi opponunt, aut damnum aliquod inferre co-
nantur. Ob iſtam igitur rationem, Spiritus iſte, creaturam affectione
duplici, nimirum deſiderio concupiſcibili & odio iraſcibili induebat,
quorum hoc, cogaudet, & Sympathizare ſolet cum ſuo ſimili, atque
ideo illud ad ſe ad ſuam aſſiſtentiam & conſolationem allicit & attra-
hit, illud, per aſpectum odioſum ſeu Antipatheticum, evitat atque ex-
pellit, quòd ei ſit natura oppoſitum aut nocuum. Atque iſte eſt actus
Sapientiæ illius omnia creantis & ſuſtinentis, quæ creavit quamlibet
creaturam ſucceſſiva quadam præſervatione, quam à ſuo ſimili, ut exi-
ſtat in hoc mundo, attrahit, & conſequenter ei etiam facultatem iraſ-
cibilem conceſſit, ut ſe à rebus ei in natura contrarijs muniret & de-
fenderet: Quibus videre poſſumus, quomodò Spiritus iſte vivificans
omnia manu minimé parcâ moderetur; Adeò, ut, tametſi omnia per
oppoſitionem, nimirum lucem & tenebras creaverit, atque ideò in re-
ſpectu humano bonum & malum, tamen ordinavit ac diſpoſuit, ut
quodlibet individuum indueretur facultate iraſcibili, atque odio An-
tipathetico ad evitandum & effugiendum malum, hoc eſt, ſibi vel or-
dine, vel natura, vel ambobus adverſum, quouſque tempus illud com-
pleatur, in quo, poſt ejus exaltationem, omnem coutrarietatem & diſ-
cordiam, per unionis firmæ ſtabilitionem, ex mundis utriſque evacua-
verit: Quod etiam D. Paulus videtur ſic confirmare: Cùm evacuerit
omnem Principatum & poteſtatem & virtutem, oportet enim regnare,
donec ponat omnes inimicos ſub pedibus ſuis: Noviſſima autē inimica
1.Cor.15. deſtruetur mors, omnia enim ſubjecit pedibus ejus; Cùm autem ei ſub-
jecta fuerint omnia, tunc & ipſe Filius ſubjectus erit illi; qui ſubjecit

illi omnia, ut ſit Deus, omnia in omnibus &c. Iſta Catholica virtus Magnetica agnoſcitur à Spiritu, in Chriſto, ex iſtis verbis: Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipſum &c. Ac ſi dixiſſet: Ego, attractivâ & Magneticâ meâ virtute & unione reducam omnia in unionem atque identitatem meam, hoc eſt, in meam propriam naturam ea inſeram. Ecce (inquit Textus alibi) omnia nova facio &c. Quibus liquet, quòd, ut initio omnia ab uno ſunt orta, utpote in eo implicitè comprehenſa, & tum poſteà in explicita eorum exiſtentia, ſub duobus Principijs contrarijs continentur: Ita quidem in fine omnia ſub Principijs diſcordantibus comprehenſa, in unum & idem radicale Principium reducentur. Sed adhuc Principijs contrarijs ſubijcimur: Nam totus mundus cum membris ejuſdem ex lite & concordia ex inimicitia & amicitia, ex tenebris & luce, ex bono & malo componuntur, atque ideò ſub unius iſtius ſapientiæ Divinæ protectione exiſtunt, quæ gubernat omnia, & conatur victoriam ſuper confuſionem atque diſcordiam habere. Vt tandem pax atque unio ſive conſenſus univerſalis fieri queat in iſto mundo, & conſequenter, ut res omnes revertantur in ipſam, in ipſa vivant, & cum ea uniantur, quæ eſt unica & ſola Charitas; Ipſa creatura habet poteſtatem efficere conſenſum Symphoniacum cum ſuo ſimili, atque è regione, ut iraſcibili ſeu Antipathetica quadam proprietate ſuum contrarium aut evitet, aut ſummo conamine repellat.

Iohan 12.

Apocal.

Iam verò cùm Spiritus iſte inſit omnibus, atque ideò in re qualibet ſpecifica, ſequitur conſequenter, quòd attrahat illud Sympatheticè, quod eſt conſervativũ ſuæ naturæ & conditioni in qualibet re ſpecifica ex animali, vegetabili, & minerali regno: & expellit Antipatheticè, ab ea, quod eſt nocivum, odibile, & deteſtabile, ſeu diſpoſitioni ſuæ eſt contrarium: Atque huc uſque, quod ad abbreviationem præcedentis meæ Sympatheticæ ac Antipatheticæ Theoriæ ſpectat. Iam verò me in utriuſque earum praxin parumper immergam, ut hac ratione faciliùs ad credendum inducaris, quod talià, quæ Theoricè à nobis ſunt anteà propalata, ſint efficacia, praxin realem leniter (contra vanam, inſipientum nonnullorum hujus mundi opinionem) idque naturaliter, hoc eſt, ſine ulla Cacomagica aut Diabolica operatione producendam. Procedam, igitur ad propoſitum meum, atque ut Magis Methodicè incedam librum hunc in duo membra diverſa diſtinguam, quorum prius Sympatheticos pertractabit effectus: Poſterius eventus illos Antipatheticos, qui Magneticé in regno animali vegetabili & minerali proferuntur, breviter explicabit.

LIBER

LIBRI TERTII Membrum. I.

In quo effectus in Sympathia mirabiles, qui Magnetica, attractione ſimilis ad ſimile perficiuntur, lucidè pertractantur.

CAPVT. I.

In hoc exprimitur, quomodò per quandam comparationem Magnetis mineralis & virtutum ejuſdum attractivarum, cum illis animalium & vegetabilium in lucem demonſtrabilem proferre queamus, admirabiles illos effectus, qui in ipſis ambobus deliteſcunt.

CVm ſit res obſervatione inter ſapientes digna, nihil eſſe in regno cœleſti, quod ſuum in illo terreſtri non habeat ſimile, ita quidem nihil eſt in regno minerali, quod ſuo ſimili in regno vegetabili non fruitur: Atque iterum, ſphæræ Vegetabilis imago tam in amore & odio, ſive in attractione & evitatione ſeu unione & divortio in animali eſt reperienda: Sed, quoniam in regno minerali nihil in virtute actioni & vitæ animalium propinquiùs ipſo lapide Magnete reperitur, quatenus ſuum ſimile ferreum ſenſibiliter affectat, illudque amore concupiſcibili proſequitur, nec non illud avidè attrahit, ac tandem ſe more mirabili cum eo inſtar maris ac fœminæ in regno animali conjungit & unit. Propter iſtam rationem omne ſimile in animali vel vegetabili regno, quod ſecũdum hunc modum, nimirum in ſuo ſimili attrahendo operatur, haud injuria Magneticum dictitatur. Hinc inde Paracelſus in iſtiuſmodi Myſterijs verſatiſſimus, cum de mummijs Myſticis tam corporalibus, quàm Spirituralibus facit mentionem, atque etiam de vijs & modis activis ad eas tam ex corpore vivo, quàm mortuo extrahendas, ipſe pro meliori ſuorum diſcipulorum inſtructione, atque etiam talium, quos artis filios nuncupat, exempla à lapide Magnetis & ferro deprompta producit: Nam per ipſos talium Mummiarum extrahendarum modum ſatis clarè denotat; & per conſequens ſuo more, quid ſit animalis & microcoſmicus Magnes, mediante quo, Mummia microcoſmica è ſuo corpore elicitur, explicat, videlicet, quòd ſit res ſeu ſubſtantia quædam corporea, quemadmodum ex iſtis ipſius verbis colligere, fas eſt: Mummia (inquit) Spiritualis non operatur; Niſi per corporalia media: Quibus arguit modos corporeos, ſeu Magnetica illa corpora, quæ Mummiam hanc ex corpore animalis viventis extrahere ſolent, eamque operari faciunt tam domi per contactum, immediatum, quàm aliunde & ad diſtans; Imò quidem ad intervallum incognitum, idque mediante tranſplantatione debita. Ille ergo, qui ſapit, & in myſterijs naturæ profundus, & cui Sympathetica concordantia, abſtruſa proprietas, natura, virtus & Magnetis atque ferri origo, ſunt bene notæ, agnoſcet procul dubio, quòd eorum Exempla homini poſſint quàm aptiſſimè conferri: Nam, per eas, Magnetem microcoſmicum facilimè diſcernere, rationemque extractionis Mummiæ Spiritualis ex homine intelligere, ac ſimul atque illius uſum & finem ad ſalutem humanam deſtinatum concipere poteſt: Vt igitur res illæ, melius lectori dilatentur atque enucleentur, operæ pretium exiſtimo, ut in primo loco chordam eandem concordantiæ Symphoniacæ percutiam, quæ naturam ac originem lapidis Magnetis, atque ferream concernit, quam aliquantulum pleniùs libro meo præcedenti tetigi, ut exinde majori cum facilitate, quinam ſint Magnetes microcoſmici, colligamus.

Vt in capite 3. lib. 2. iſtius tractatus vobis pateſeci, quod eſſet evidens, lapidem ipſum Magnetem ſive Calamitam, ex origine aliqua naturali minimè proceſſiſſe, ſed potiùs ex partu ſeu initio monſtroſo, quippe qui, ut ab effecto videtur, ad inſtar muli ex genitoribus ſeu parentibus diſſimilibus atque naturâ inæqualibus procreatur, cùm ejus Mater, ſeu maſſa corporea paſſiva, apparet evidenter, eſſe quædam Saturnina Mercurialis ſubſtantia, ejus verò Pater ſive forma magis activa Spiritus metallicus, Sulphureus & Martialis. Iam verò modus, ſecundum quem mixtio horum duorum fit, eſt hujuſmodi: Cùm Saturnimus Mercurialis liquor lapideæ naturæ, eſſet adhuc in ſua prima materia popinquus Mercurio Martis (nam hi duo communiter inveniuntur ſimul & in eadem miniera, videlicet natura Magnetica & ferrea miniera) ob iſtam rationem, nimirum tatione propinquitaris

eorum in conſanguinitate(ut ita dicam)ſeu exiſtentia,non niſi levis ac facilis requirebatur,ad ambos in unum corpus colligandos,tranſmutatio : Atque hinc eſt, quòd naturam inter metallum ac lapidem mediam,retineat : Vnde haud ineptè Mercurius Saturninus ſemi tranſmutatus dici poteſt,in quem , quando Sulphur Martiale, quaſi forma Metallica ingreditur,illum pro Matre ſua, paſſivè habet ,ut pote , qui ipſum in ſe conſervat & in corpus ſaxeum coagulatur , quod calamita ,ſeu lapis Magnes nuncupatur. At , quoniam quilibet Spiritus ab eo , quod propinquius & ſimilius eſt ſuæ naturæ,affectat & appetit nutriri , quæ natura & Spiritus præcipuè in ferro invenitur,imò verò ferrum & Chalybem perfectiſſima ab eadem miniera ſeu matrice provenire , nimirum ex corpore Magnetico obſervatur ; Neceſſe habemus credere ex ejuſmodi conſideratione, quòd Martialis ac Saturninus Spiritus Magnetis,ad ſe,idque à centro ſuo corpus ferreum attrahat ac ſugat formales ſuos radios , quaſi Spirituale ſuum nutrimentum ab eo extrahendo : Sed , quoniam ferreum corpus non tam citò relinquet Spiritum ſuum internum , ideò ſequitur,ſimul cum ſuo Spiritu attrahi ad Magnetem:(experientiâ enim docemur, quòd Magnes à ferri Spiritibus nutriatur & in ſuo vigore augeatur) atque iterum, ipſum ferrum Spiritus ſibi ſimiles in Magnete reperiens, appetit pariter æquali coitione , ut ipſorum fieret particeps atque in conjunctio ſive unio haud aliter inter eos eſt facta, quàm inter marem & fœminam. Sed, quoniam Magnes eſt Mercurio lapideo Saturnino plenior quàm ferrum, quippe quod ab illa ſuperflua materia virtute ignis emundatur atque purificatur magis & per conſequens propinquiùs ad naturam maſculi accedit , ideò Magnetem ad ſe non tam avidè , quam Magnes aſſugit : Eſt enim vetus & bene confirmatum axioma, quod materia deſiderat & appetit formam, eamque tam avidè ad ſe allicit & amplectitur, ac fœmina ſolet maſculum. At verò , quòd ferrum ſit loco maſculi , in eo liquet, quoniam virtutem & vires addit Magneti : Nam ſi polus Magnetis Chalybe ſeu ferro armetur , eum longè ultra propriam ſuam naturam animat , nam in cauſa eſt, quòd lapis pondus ferri longè gravius ad ſe attrahat , quàm potuit ſine ſuo ferreo additamento præſtare. Hoc igitur rectè conſiderato, cum majore facilitate colligere poſſumus , quidnam rei & qualis conditionis Magnes ille Microcoſmicus eſſe debeat , qui Spiritum ſeu mummiam Spiritualem microcoſmi, omni ſine damno aut corporis detrimento aut debilitate extrahere poteſt. Si ergo opus hoc admiratione dignum aggredi velimus , neceſſe eſt hoc faciamus cum Magnete Corporali ex homine vivo extracto , cujus productio & generatio debet in omni reſpectu illo terreno & minerali microcoſmi convenire , de quo antea amplam fecimus mentionem : Quem quidem hoc in loco apertè nominare mihi ideò non propoſui , ſed ſolis circumſtantijs inſinuare, ut iſta ratione à virtute ac honeſtate dignis & veræ Philoſophiæ peritis percipiatur, atque ab indignorum , malignorum , ſtolidorum turba abſcondatur: Nam,ut mediante hac re,Magna ſaluti humanæ utilitas afferri poteſt , ita etiam è regione vires ipſius ad ſenſum malevolum, mala multa proferri , & ſcelera haud in republica tolerabilia patrari poſſunt. Sufficiet igitur Sapientibus intelligere, quòd ſit res quædam,ex corpore ſine violentia extracta,quæ terream,mercurialem ac Saturninam exiſtentiam habet , à Martiali, ſeu ſulphurea atque cholerica forma, ad inſtar Magnetis mineralis , imbuta ſive animata, quæ poſt debitam præparationem habebit virtutem ſpecificam extrahendi Mummiam Spiritualem,tam ſanam , quàm infectam à corpore microcoſmico , quæ tum poſteà ad diſtantiam à patiente transferri aut trans plantari poteſt.

Velim autem , ut quilibet intelligens Philoſophus, ſciat , quòd natura omnium rerum Magnetica , tam Antipathetica, quàm Sympathetica ſolummodò in Sulphurea virtute Spirituum vitalium conſiſtat , qui ratione ſuæ incarcerationis apti ſeu prompti ſunt , ſuum ſimile per contractionem ſui ipſius à circumferentia ad centrum attrahere : Ita quidem animale, vegetabile & minerale ſubjectum , quod eſt immeditatum Spiritus Sulphurei receptaculum,quadratione ſuæ puræ Saturninæ Mercurialis terræ , ſuum ſimile ad circumferentiam virtute actus Spirituum incluſorum attrahit , quo mediante,vegetant tam in aëre, quàm in volatili eorum ſale ,quod Saturnina & Boreali quadam conditione ad inſtar nivis condenſatur & pruinæ, in æthereo & cœleſti eorum igne , quo vivunt. Atque iterum Spiritus Sulphureus retrovolat , vel radios ſuos in ſal ſuum centrale reflectit , poſtquam à centro ad circumferentiam emanaverit , ratione accidentium Borealium, videlicet frigore externo , uti in igneis ſeu cœleſtibus ſeminarijs aëri inſtrumenti noſtri experimentalis incluſis apparet , quippe qui cum ſpirante Borea vel vento Boreali, ideò contrahitur, quia Spiritus Sulphuris ſive ignis cœleſtis, qui ei ineſt,olim calore expanſus , jā frigoris ſuæ naturæ oppoſiti inſultus evitando, ſe ipſū in aëris incluſi centrum recolligit , & quaſi nebula aërea involuit, ut melius à frigoris inclementia muniatur. Nā (ut in poſterū Magnetica quadam demonſtratione docebitur) Sulphureus æquator eſt polis frigidis Mercurialibus admodum adverſus. Etiam in corpore humano , dum Borealis ſive ſtupidus quidam pavor illud obſedit,

ſedit, Spiritus vitæ ſulphureus obſervatur ſe à circumferentia ad centrum contrahere, atque hac ratione exanguis pallor ſeu luror, aſpectum faciei & univerſi corporis externum occupare notatur: At verò motus iſtiuſmodi Spirituum retrogradus, eſt Antipatheticus, & à paſſione contranaturali efficitur, Iterum, Sulphurei illi Spiritus libertate adepta ſe ipſas dilatant & expandunt in aërem apertum; Vt pote, qui nullum habent Magnetem evidentem ad eos vel centraliter attrahendos vel in locum arctiorem contrahendos.

Concludimus igitur, quòd Magnes microcoſmicus debet egredi, vel originem ſuam habere à ſulphureo microcoſmico Spiritu in ſuo proprio ſale, in quo conſiſtit ejus forma, & à Mercurio magis extraneo atque alieno, qui ratione ſuæ vicinitatis & propinquitatis, ad ejus minieram eſt magis familiaris cum eo, & quaſi adeptione ei alligatus: Atque iſte Mercurius, eſt materia hujus Magnetis paſſiva: Quare ex iſtis duabus Microcoſmi vivi portionibus, nimirum formali & materiali, Magnes iſte noſter elicitur, quo mediante Mummia Spiritualis ex homine vivo extrahitur, cujus ope & actu mirabiles curationes ſimul atque damna perniciosa poſſunt tam ad diſtans, quàm per contactum immediatum effici. Etiam ille internus Magnes, ſive attractivum ſal in homine, in cujus interno, Sulphureus Spiritus viviſicans ſedem ſuam habet, & ex cujus conditione & radice Magnes noſter prædictus oritur, eoſdem effectus ſalutares, atque quam plures alias raras concluſiones experimentales præſtare poteſt, ſi à viva perſona aut in Sanguine, aut unguibus, aut pilis hominis vivi transferatur, ac debito modo transplantetur, idque per effluxionem quandam inſenſibilem.

Eſt etiam & alius Magnes microcoſmicus, qui ab hominis mortui cadavere deſumitur, cujus ope Mummia Spiritualis ex homine vivo elici, & humanæ ſaluti, tam immediata applicatione, quàm transplantatione illius in vegetabile, nimirum in herbam vel arborem, conferre poteſt, ut infra dicetur clariùs. Sed, quoniam Methodus ac ordo harum rerum in iſta noſtra demonſtratione à poſteriori, hoc eſt retrograediendo ab effectu ad cauſam originalem harum rerum, erit admodùm capacitati humanæ conveniens, operam in iſta mea explicatione dabo, ut à groſſis Elementis ad magis ſubtilia & abſtruſa aſcendam; Ac ſi gradibus proportionis à terra ad aſtra me paulatim elevarem. In animo igitur meo eſt, ea loco priori vobis enucleare, atque Magneticé demonſtrare, quæ per ſolum duorum corporum, unius ejuſdemque naturæ & conditionis contactum perficiantur. Sed, priuſquam incipiam cum illa Mummia, quæ extrahitur è corpore mortuo, maximè in loco priore, opinor, fore neceſſarium, ut aliquid de Cadaveris humani myſterio hoc in loco tradam, quo melius & magis Methodicè in ſequentibus incedamus.

CAPVT. II.

Quod ſint quatuor corporalis Mummiæ genera, quorum unum eſt ſalutare & in uſum Medicinalem venit, in iſto etiam capite experimentum quoddam cum quibuſdam demonſtrationibus ocularibus, ad Magneticam ſive attractivam Spirituum Balſamicorum virtutem confirmandam, quæ mummiæ ſalutari ineſt, ſatis luculenter exprimitur.

QVi naturam tam internam, quàm externam hominis ſatis profundè conſiderarunt, hi certè perceperunt, Mummiam microcoſmicam eſſe conditionis duplicis, corporalis ſcilicet & Spiritualis: De illa autem corporali meum erit in primis hoc in capite loqui: Alterius autem diſpoſitionem pertractabo inferiùs. Ad illam corpoream quod ſpectat, eſt illa aut naturaliter Sympathetica aut innaturaliter Antipathetica: Invenimus ergo experientiâ docti, quòd Mummia corporalis naturalis, poſt debitam ejus præparationem, quæ propria ſua proprietate Magnetica efficitur, ſit tantummodò medicinalis & ſalutifera; Alia verò, nimirum illa innaturalis aptior eſt morbos & infirmitates patere & homines ſanos inficere, quàm, ut ullum ipſis ægrotis aut remedium aut ſolamen afferre queat: Nam, ut juxta quatuor Elementorum naturas ſunt quatuor corporales ſeu ſubſtantiales Mummiæ: Ita etiam ipſæ ſecundum Elementa illa, quorum naturis ſunt indutæ diſtinguuntur, ex quibus illarum tres ſunt corruptibiles, & morborum ac mortis productores, nempe illa terrea, aqueâ, atque ignea; & ſolummodò illa, quæ eſt aërea eſt ad vitam humanam præſervandam utilis, quippe naturæ humanæ amicabilis. Ad tres iſtas ſpecies, quæ corruptionem generant quod attinet, ratio cur ipſæ deveniant ita corruptæ, eſt hujuſ-

Pro axiomate in Philoſophia generali habere debemus, quòd corruptum corrumpentis naturam induat: Exempli gratia, ſi cadaver hominis in terra corrumpatur, tunc mutatur & tranſit in naturam terræ, & pro ſalute humana inutile devenit; Imò quidem magis deſtructivum, quàm conſtructivum aut ſalutare redditur. Iterum, ſi corruptio fiat in aqua, tunc quidem caro corrupta aut corpus mortuum, aqua imbutum, acquiret & induet naturam muccilagineam; Atque ideò incommodum atque inutile pro conſervatione vitalium ſpirituũ erit: Denique inmoderatâ ignis violentia Spiritus in corpore Mummiali conſumentur, & expirabunt. Iam verò ratio, cur Mummiæ dictæ corporales in tali ſtatu ſint pro ſanitatis tuitione inconvenientes, eſt, quoniam illæ prædictæ tres ita deſtruunt & corrumpunt corpus earum, ut cogant ejus terram, aquam & ignem in ſuam propriam materiam reverti: Adeò, ut cum terra & aqua ordinantur eſſe duorum Elementorum, videlicet ignis & aëris receptacula, quæ ambo, ſolummodò in corpore in corrupto conſervari poſſunt, debet neceſſariò ſequi, quòd in tribus prædictis Mummijs, Spiritus illi vivificantes debeant evolare atque evaneſcere ob defectum corporis naturalis quod jam factum eſt corruptum, putridum & conſequenter innaturale. Cùm igitur nihil requiratur in vera Mummia, quàm illud, quod aptum eſt ad vitæ conſervationem, imò verò pro ſola vita ſeu Spiritu, qui eſt aër, qui in exilium relegatur & expellitur à tribus prædictis Mummijs, ideò nihil ex ipſis extrahi poteſt, præter ægritudinem, mortem ac deſtructionem & conſequenter effectus Antipatheticos: Ita, ut ſi corpus interfectum ſeu præfocatum ſanum corrumpatur ſub terra aut in aqua, non erit idoneum aut proprium ad uſum corporis humani ſalutarem: Ille idem reſpectus eſt corporibus talibus habendus, quæ ex infirmitate aliqua moriuntur, & quamvis hæc non ſint viſibiliter corrupta à tribus dictis Elementis externis, tamen nihilominus evenit aliquando, ut quædam inviſibilis, corruptibilis influentia ſive impreſſio, fiat aut cauſetur ab externo Elemento in interno. Hinc ergo procedit bellum illud inteſtinum, in corpore humano, quo Elementa ſe invicem interficiunt & corrumpunt, ſed modo ac ratione plané diverſa, aliter videlicet in uno corpore, quàm in alio, ſecundùm quod unum Elementum vel Elementalis alteratio dicitur habere Dominium ſuper aliam: Atque hæc eſt ratio, quòd tanta morborum varietas frequentet corpus humanum. Verbi gratie, Hydrops procedit à forti impreſſione aquarum; Febris Hectica & ardens ex igneis oriantur in ſulribus; Ac lepra à Dominio terræ & fixa ejus ſalſedine &c. Atque ideò, ubicunque talis corruptio Elementaris corpori cuiquam accidit, ibi Salutaris Mummiæ corporalis ſpiritus, cum habitatione ſeu manſione ipſius funditus ſubvertitur, unde & ſpiritus coactus eſt diſcedere; ac per conſequens ſpiritus, Mummiales contrarij prædominantur: & ad operandum Antipatheticè & deſtructivé præparantur & apti ſunt: Quemadmodum in ſecundo libri hujus membro exprimetur latius. At verò ſi corpus ſanum & infirmitatis expers per, vel in Elemento aëris interficiatur, hoc eſt vel præfocatione, ſuſpenſione & hujuſmodi, tunc nulla invenietur in eo cadavere dictorum Elementorum corrumpentium impreſſio, & propter hanc cauſam manebit in corruptum, nec aliquam reſolutionem Elementarum tam diu permittet, quàm in aëre reſervatur. Si ergo corpus ſeu Tabernaculum ſpirituum & Balſami vitalis maneat integrum, tunc aëreus vitæ Balſamus, non compelletur à ſua manſione recedere, tam diu, quòd corpus ſeu cadaver nec natura nec arte diſſolvatur. At ſi diſſolvatur tunc corpus illud mortuum, relinquet utani ma atque etiam Spiritus aſtralis, qui unum cũ alia reconciliavit: Sed vitalis vegetabilis & Balſamicus Spiritus manet in corpore incorrupto. Sequitur ergo, quòd iſta aërea ſpecies Mummiæ microcoſmicæ ſit maximé pro ſpirituum vitalium in homine vivo conſervatione propria, ſi debito modo extrahatur, & præparetur, ac tandem à medico perito ægrotis adhibeatur. Iam verò ad experimenta noſtra Magnetica, ad ſubjectum mummiale pertinentia accedam breviter.

PROPOSITIO.

Si iſta ſalutaris Mummiæ aëreæ ſpecies cum ſuo vehiculo aut organo Magnetico rectè eligatur, induet ratione abſentiæ vitæ activæ & Dominij frigoris, conditionem poli Borealis, & conſequenter per rationem iſtam, illi Spiritus aërei incluſi, (qui dum corpus viveret, erant calidæ ſeu æquinoctialis naturæ, atque ideò magis dilatativi à centro circumferentiam verſus, quàm contractivi, jam verò per mortem coacti ſunt agere & movere à circumferentia ad centrum) ſi à centro ſint excitati, atque evocati à Spiritibus, qui ſunt vivi & æquinoctiales tum redduntur ac fiunt attractivi & attrahunt ſibi mummiam æquinoctialem, nimirum contrahendo eam verſus ſuum centrum: Ac per conſequens, iſta aërea Microcoſmica Mummia debet induere Magneticam proprietatem poli Borealis, atque ideò contactuali ejus applicatione, ad ſuum ſimile in homine vivente, ſuget & attrahet avidé & valdè ſenſibiliter

liter

liter naturâ ſibi ſimilem illamque per attractionem introductam retinebit, ita, ut illa poſſit debita præparatione reddi Sympathetica, ac in optimi pro ſalute humana medicamẽti ſtatũ reduci: Vel è regione poteſt taliter ab impura & contagioſa Mummia creaturæ alicujus infirmæ corrumpi aut cõtaminari & Antipathetica fieri, ut mediante ea, morbus poſſit transferri ſeu trãſplantari ab una creatura, videlicet ab ea infectâ, ipſam relinquendo ſanam, ad aliã ſanam, ipſã coinquinando & efficiendo morbidam.

Experimentum ſuper hoc.

Ego ipſe accipiebam ſive eligebam portiunculam Mummiæ Borealis, videlicet Carnis hominis ſuſpenſi, in qua Mummia centralis inhabitabat centraliter, atque eam corporis mei parti applicui, quæ erat propinquior in ſitu naturali ad Mummiam applicatam; Ligavi eam loco ſatis firmiter per totam noctem, & inveni eam in primo contactu, valdé frigidam & inſtar glacici Borealis gelidam, poſt quam autem per aliquod tempus ibidem remanſiſſet, percepi quidem in Spirituum ipſius congelatorum & Borealiter in centro contractorum, à calore corporis mei æquinoctiali, excitatione, aliquid ex meis Spiritibus Mummialibus & vivificis avidé attrahi & partes adjacentes quandoque ac quaſi per vices & acceſſiones, in operatione Magnetica ſenſibiliter & modo quodam doloroſo avelli ac contrahi. Denique poſt aliquod ſpatium, nimirum tempore matutino, removebam corporalẽ illam mortui Mummiam, eamque inveni valdè tam in odore, quam colore alteratam, ratione ſpirituum meorum quantitatis, quos ei attraxit, quos ambos ſpiritus, ita in unum more Magnetico congregatos, pro ſalubri corporis mei uſu præparavi atque reſervavi. Verùm, quoniam forſã aſſertio hæc mea, quibuſdã incredulis apparebit falſa, ego cujuſlibet hujus rei particularis ſeu membri poſſibilitatem, exemplis ſive demonſtrationibus comprobabo.

Prima demonſtratio, facta per relationem ad naturam microcoſmicam habitam.

AD probandum & demonſtrandum, quòd ſpiritus Microcoſmicus, non aliter quàm aër Macrocoſmicus ad quamlibet impreſſionem polarem induendam ſit aptus, & per conſequens magis attractivus & Magneticus in Boreali ſeu frigida ſua proprietate, quàm in habitu ſuo æquinoctiali ſeu Auſtrali, Machinam ſeu ſpeculum noſtrum experimentale intueri debemus, quod pro demonſtratione, Catholica, ad Philoſophiam meam ſectione prima deſcriptam, inſerviebat, quippe in quo percipiemus, quòd, quando venti æquinoctiales, nimirum aut Auſtralis aut Orientalis ſpirent, tunc aër vitro incluſus; Atque ideò ille excluſus Catholicus aër, eſt minus Magneticus ſeu attractivus, quàm cùm venti Boreales ſpirant. Atque hoc in eo evidenter probatur, eò, quòd, quando dicti venti ſpirant, aër internus & conſequenter ille externus aptior eſt ad ſe dilatandum, ratione emanaionis ſpirituum illorum ſulphureorum ſeu cœleſtium à centro ad circumferentiam, qui in quolibet dictorum ſpirituum aëreorum inſeruntur: Nam tali emanatione facta eſt expulſio quædam, ſeu potiùs partium aërearum expanſio, per rarefactionem corporis earum: Atque ideò obſervetur in inſtrumento, quòd aër, dum flant venti calidi, aqua non aſcendet in collo vitri ultra ſignum ſeu figuram 1. ſed magis deorſum depellitur: è contrario verò, quando venti Boreales ſpirant, aër tam in elemento Catholico dilatatus, & immobilior redditus contractione condenſatur, & in nives, glaciem & pruinas immobiles redigitur, hoc eſt terream induit conditionem, ita ut videmus, aërem in hòc ſtatu eſſe admirabiliter contractivum: Quemadmodum ad vivum in inſtrumenti illius deſcriptione lib. 1. ſect. 1. hujus facta, depingitur: Nam ſpiritus vitro incluſus attrahit aquam ponderoſam incluſam ſurſum ſuper 1. & ſe conſtringit & coarctat in minus ſeu Auguſtius ſpacium: Vti redditur evidens, quando nives & pruinæ diu habuerunt in Macrocoſmo Dominium, in quo tempore aquam contra ſuam naturam uſque ad 7. colli machinæ ſeu vitri ſcandiſſe obſervabimus, cujus quidem rei rationem in præcedentibus indicavi: Nimirum, quia occulta ſulphurea natura ſpiritus, qui eſt Sol, lucis & in vita actor, in ſuo aëreo ſpiritu vectus, frigoris eum perſequentis inſultus evitat, ſeque aëre circa centralem ejus ſedem obducto & condenſato adverſus ſui inimici actus manet.

Eodem planè more frigidi & congelati Mummiæ mortuæ ſpiritus, centraliter ob eandem rationem contracti & quaſi mortificati & congelati, per Mummiæ illius applicationem ad corporis vivi ſpiritus, quaſi frigidum, Borealem aërem ad Æquinoctialem ſeu Auſtralem ſolem, atque ita hominis vivi contactu excitati, atque evocati, avidè eos in vivo corpore, quaſi eorum opem & ſuppetias adverſus hoſtem ſuum frigidum implorando, attrahunt & poſſeſſione eorum videntur gaudere ac fortificari, & quodammodò ſatisfieri. Quòd autem hoc ſit ita exemplo illo

demonſtrativo à Magnete deſumpto,facillimè,eo quo ſequitur modo,probabo.

2. DEMONSTRATIO.

Quod nec Spiritus in corpore mortui Spiritus mortuos, nec Spiritus in corpore vivi vivos, ad ſe Magneticè niſi admodum lentè & moderatè,attrahant, in hunc modum ex Magneticæ diſpoſitionis obſervatione arguitur.

PROBLEMA. 1.

Polus Auſtralis unius Magnetis, naturali quodam odio evitat polum auſtralem alterius, & nullo pacto ſe ſinent mutui amoris vinculis conjungi: Sed unus naturali quadam Antipathia effugiet contactum alterius: At vero ſi polus Borealis unius, applicatur polo Auſtrali alterius, ſe invicem naturali inclinatione amplectentur, & forti attractione ſibi adhærebunt.

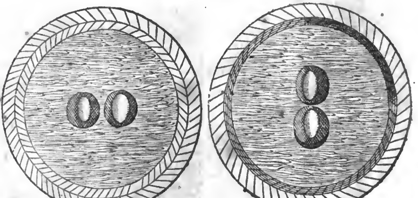
Exempli gratia.

Accipe Lapidem Magnetem, polis diſtinctis perſpectum, tam meridionali, quàm Boreali ſignatum, pone illum in parvulam cimbam ex ſubere confectam, vel in pelve; vel dolio aqua repleto fluctuet, ſintque poli ad planum Horizont rectè diſpoſiti, aut ſaltem non multùm elevati & obliqui: Tene alterum lapidem, in manu, cujus poli ſunt etiam cogniti: Ita, ut Polus Meridionalis ejus, ſit verſus polum Septentrionalem, natantis prope ipſum à latere: Sequitur namque illicò fluctuans lapis, lapidem, (modò intra vires ejus & dominatum fuerit) nec deſiſtit nec deſerit, donec adhæreat: Niſi manum ſubducendo, conjunctionem cautè evitaveris: Perinde etiam, ſi polum Septentrionalem illius; Quem manu tenes, opponas meridionali polo lapidis natantis, concurrunt inter ſe & mutuò ſequuntur invicem: Contrarij enim poli contrarios alliciunt. Iam verò ſi Septentrionalem Septentrionali & Meridionalem Meridionali eodem modo opponas, lapis lapidem fugat, & tanquam clavam impellente navita divertit, & in contraria velificat qui æquora ſulcat, nec uſpiam conſtat aut acquieſcit, ſi alter inſequitur: Diſponit enim lapis lapidem, convertit alter alterum, in ordinem reducit & in ſuas concordantias deducit. Hæc Gilbertus libro 5. cap. 5. de Magnete, cui convenit Ridlæus in tractatus ſui Magnetici cap. 22. & 24. diſponendo duos lapides, in ſuis vaſis vel Cymbis affabrè ſic diſpoſitos.

Gilbertus de Magnete lib. 5. cap. 5.

Ridlæus Tract. De Mag. cap. 22. & 24.

Ridl. Fol. 75.

Applica-

Applicatio ad rem noſtram.

PAri ſiquidem ratione Mummia mortua, ſeu naturæ ac diſpoſitionis Borealis, aut non omnino, aut non niſi debiliter in ſuum ſimile operabitur: Nec quidem magis præſtabit, caro æquinoctialis vel auſtralis, hoc eſt, calida & viva in ſibi ſimile: Sed è contra poli invicem contrarij mutuò agunt in ſe invicem, & virtute Magnetica tentabunt, ut ſimul uniantur, idque attractiva & contractiva. Boreæ microcoſmicæ, ſive frigidæ hominis mortui carnis, quæ ſecretò quodam inſtinctu calidam Æquinoctij, ſeu auſtri humani naturam concupiſcit.

3. *DEMONSTRATIO.*

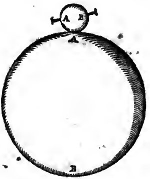
Ad fortificationem autem & augmentationem Spirituum in Mummia quaſi mortua & impotenti, per contactum Mummiæ Meridionalis ſeu carnis vivæ quod attinet, probatur modo Magnetico eſſe poſſibilis, per iſtam ſequentem demonſtrationem problematicam, quæ nos docet, quòd Magnes Borealis aut Mummia aërea exaltatur in ſua poteſtate per illum Meridionalem.

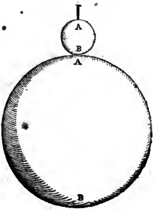
PROBLEMA. 2.

Gilbert. lib. 2. cap. 25. de Magnete;

Magnes robuſtior majorque, vires auget Magnetis debilis minoris, atque etiam ferri ſupra polum Magnetis majoris, poſito minori: Borealis polus robuſtior evadet & obelus (tanquam ſagitta adhæret polo A. Boreali, non polo B. omnino: Polus etiam A. cùm in recta linea fuerit ſupernè cum axe utriuſque Magnetis juxta Magneticas leges conjuncti; Obelum attollet ad perpendiculum, quod non poteſt, ſi Magnus Magnes remotus fuerit propter proprias vires imbecilliores. Hæc Gilbertus. lib. 2. cap. 25. de Magnete, cui aſtipulari videtur Ridleus, cap. 23. tractatus Magnetici.

Gilbert de Mag. lib. 2. cap. 25.

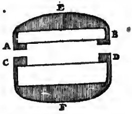
APPLICATIO.

Simili planè modo Mummia Borealis in carne mortua, ſua conjunctione cum natura auſtrali ſeu carne viva excitatur & viribus exaltatue: Nam ſugit & allicit hac ratione Spiritus novos & vigorem ampliorem ad ſe à Magnete fortiori, illum relinquendo ob iſtam rationem debiliorem: Sed hoc ſequenti iſto problemate luculentiùs declaratur.

PROBLEMA. 3.

Si duo Magnetes duobus dentibus ferreis ſeu Chalybeatis armati vobis exponantur, quorum unus eſt fortior, alter debilior multùm, quorum axis ſive Diameter inter dentes ſunt æquales ſeu ejuſdem longitudinis, & tunc adaptabitis dentes horum à contrarijs polis provenientes ad invicem, invenietis, quòd lapis fortior apprehendet & elevabit debiliorem, & debilior cum fortiori unitus atque incorporatus virtute illa, quam recipit à fortiori, elevabit fortiorem & majorem à terra; & fic-

& firmiter retinebit eum, tametſi ſit gravior multùm, quàm eſt pondus, quod iſte lapis minor ſolet communiter elevare.

In qua demonſtratione ſuperioris & minoris Magnetis A. B. E. poli ſeu dentes ſunt A. B. Quorum A. eſt Borealis. B. Auſtralis, inter quos eſt eadem in longitudine diſtantia ſeu axis, quæ eſt inter dentes ſeu polos majoris Magnetis C. D. F. nimirum inter C. & D. cujus C. eſt polus: Meridionalis eſt. C. Borealis verò D. ut poſſint more Magnetico ad ſe invicem adhærere.

APPLICATIO.

Ita etiam debilior ſeu Borealis Mummia, utcunque in quantitate minor, vires attrahet & multiplicabit Spiritus facultate ſua Magnetica à maſſa majori & fortiori Mummiæ auſtralis ſive vivæ.

Denique, quòd in applicatione iſtius Mummiæ Borealis ſeu gelidæ mortuæ, ad illam auſtralem vivam ſeu æquinoctialem, maximè evidens & fortior attractio procedit à Mummia Boreali, ex iſto lapidis Magnetici exemplo apparet.

PROBLEMA. 4.

Eſt quædam Magnetica attractio à Magnetis æquatore, ſed admodum differens ab illa ipſius poli Borealis, tam in violentia, quàm modo attrahendi: Nam attractio æquinoctialis eſt magis naturalis & ſuavis ac ſi eſſet medium inter utroſque polos. Et tamen in ſubſtantia totus lapis non eſt, niſi terra unica, tametſi in formali executione ſit diverſus. Exempli gratia, erectio obelli ferrei erit minus perpendicularis, & attractio erit eò debilior, quò propinquius accedit à polo verſus æquatorem: Atque iterum, omnes qui ſcripſerunt Hiſtoriam Magneticam, maximam attrahendi virtutem polo Magnetis Boreali aſcribunt: Vt infra declarabitur latiùs.

PROBLEMA. 5.

Duo Magnetes qui armantur duobus dẽtibus ab utroque extremo deſcendentibus in eodẽ diametro ſive ſimili longitudine, tunc dẽtes collocandi ſunt ſimul qui ſunt contrariæ naturæ: Nimirum dens poli Borealis unius, cum dente poli Auſtralis Alterius: Atque hoc ad invicem adhærebunt, unuſque ad ſe trahet & elevabit alium. Verum. Si pedes polorum ad in vicem applicant non uniuntur neque in invicem operantur: Vt in demonſtratione problematis.

APPLICATIO.

Ergo nec ſanguis Auſtralis in Auſtralem hoc eſt vivus & currens viventem & mobilem non trahet, nec Borealis in Borealem, ſed Auſtralis in Borealem & Borealis in Auſtralem nimirum vivus Sanguis mediante ſuo Spiritu, in mortuum, effuſum, atque congelatum, ſeu Spiritus mortui, effuſi, ac congelati in vivum illum ſili attrahendo & ad ſe uniendo, uti in curatione armario videtur.

Concludam jam cum demonſtratione à Mummia beſtiarum deſumpta, quæ eſt hujuſmodi.

4. *Demonſtratio, quæ eſt Animalis.*

Commune eſt & vulgariter in uſu, carnis bovinæ crudæ portionem accipere, eamque ad nucham capitis, ſeu ſuperiorem colli partem applicare, ad divertendos catarrhos ſive defluxiones ab oculis. A quodam fide & Doctrina digno eram certior factus, quòd, cùm homo quidam rationis non multùm capax, qui oculis rubentibus & lachrymantibus laboraret, à quodam conſuleretur, ut carnem bubulam omnino crudam, in collo ad retro diſtrahendum humorem adhiberet, ipſe male capiendo ſermones ſui medici, carnes frigidas ſuper utrumque oculum impoſuit, unde mala erat ejus fortuna, medicamen hoc tam fortiter attraxiſſe, quòd loco extractionis humoris peccantis oculos ejus ex eorum ſede & loco evulſerit. Similiter generoſa quædam mihi, quondam patiens affirmavit, quòd applicatione carnis hujuſmodi crudæ collo ſuo ad oculorum ſuorum defluxiones curandas, ipſa ſenſim, idque ab eo tempore, diu percepiſſe propter fortem copici attractionem, oculos ſuos quodammodo ad interiora reclinantes: Nec ad hunc uſque diem perſuaderi queat, quin ut oculi ſint profundius in capite, quàm par eſt immerſi, tametſi fateor, me illud

vix

vix & ne vix quidem illud potuiſſe percipere.

Ex iſtis igitur ratione longè fortiori arguitur, quòd experimentum ſuperius à me allegatum ſit in omni (ni fallor) reſpectu pro vero demonſtratum, quatenus ipſius Magnes ex ſubtilibus aëreis Spiritibus Mummialibus interna & centrali quadam virtute, in maſſa Magnetica congelatis, componatur.

5. *Demonſtratio relativa animalis Magnetica.*

VIr quidam nobilis, Bohemiæ Burgravius dictus, hujuſmodi medicina pro ſuæ podagræ curatione eſt uſus: Accepit carnis bubulæ crudæ portionem & cum vini pauxillo eam humectavit, locoque affecto applicuit, iſtud medicamentum per ſingulas ſex horas renovando, & magnam copiam materiæ fœtidæ ac ſordidæ extraxit, & ſi tum poſteà canis aliquis carnem illam comederit, ille etiam eodem inficietur morbo & claudicabit, atque erat ſuper duos illius Magnatis canes probatum: Uti Hans Tanker miniſter ſive presbyter, ad Baronē Lord Hoffman aſſeveravit: Atque ipſe agnoſcit, ſe oculis ſuis proprijs vidiſſe effectum ſuper alium canem: Si ergo maſſa iſta groſſa ſubſtantiæ Magneticæ potuiſſet in ſuo ſimplici natura tam fortiter ad ſe attrahere, multum magis debet fides noſtra ſuper Mummiam magis Spiritualem & aëream ſive Magnetem Mummialem fundari ſive collacari, qualis eſt illa ex homine vivo more anteà citato extracta, quam non adeò apertè, ſed ſolummodò per relationem ad monſtroſam Magnetis generationem deſcripſi, ut à ſapientibus & pijs, & minimè à ſtultis & malevolis impijs & Diabolis incarnatis intelligeretur, quippe mediante quo tam malum patrari, quàm bonum effici queat, ſcio etiam pro re experta, Epilepſiam à ſervo ſororis Roberti Cotton Militis, in canem modo haud diſſimili fuiſſe tranſlatam, libero manente tum poſteà homine.

6. *Demonſtratio etiam animalis.*

Habetur pro maximo in peſte remedio, quando Carbunculus apparet: Si bufonem deſiccatum aceto maceratum ad tumorem ſeu locum affectum applicemus: Nam iſtud medicamentum topicum traditur venenum morbi vivaciter ad ſe attrahere: Hoc ſæpius erat probatum, & à quolibet procul dubio infecto proſpero cum ſucceſſu probari poteſt. Ratio autem eſt, quia bufo eſt Magneticè attractivus & ſtipticus, partim reſpectu ſui veneni frigidi atque etiam Borealis, ſtupidæ, gravis, atque melancholicæ diſpoſitionis, & partim, quoniam obſervatur ſanguinem ſiſtere: Ita, ut iſte groſſus & terreſtris Magnes venenoſus, ſuum præſtet officium in attrahendo venenum à Carbunculo ſibi ſimile, tametſi non ita ſubtiliter & Spiritualiter, ac Mummia illa Elementaris, aut aërea Borealis facit à vivo ſeu auſtralis naturæ homine.

Vobis recitare poſſum naturas plurimorum vegetabilium, quæ habent proprietatem ad ſe alliciendi ac attrahendi, modò ſi in febrilibus intemperiebus, vel plantis pedum aut pulſibus brachiorum adhibeantur: Sed quoniam opus tale vobis tædium fortaſſe videbitur, relicto eo, ad ſecundum in virtute Mummiarum Magnetica gradum, procedam, qui ſpectat etiam ad diſtans, imò verò ad longitudinem incognitam, idque mediante Spirituali in aëre attractione, uti capite iſto ſequenti latiùs.

CAPUT. III.

Quomodo relatione rerum naturalium adinvicem, ipſæ (facto prius inter ſe contactu corporali) mirificè operentur, hocque Magnetico conſenſu & Spirituali continuitate, poſtquam contactus eſt factus tam in curatione morborum, quàm conſumptione ſui ſimilis per mutuam operationem ad diſtantiam ſive ſpatium incognitam.

PRocedam in hoc meo diſcurſu, ut occœpi, nimirum à generali propoſitione ad diverſitates experimentorum, quæ tum poſteà facta eſſe poſſibilia, varijs relationibus demonſtrativis comprobabo.

PROPOSITIO.

Poſſibile eſt; ut duæ Mummiæ conditione oppoſitæ, hoc eſt una exiſtente in ſtatu mortuo & Boreali; Alia verò in diſpoſitione viva & auſtrali ſeu æquinoctiali, poſſint poſt contactum corporalem inter eas factum, operari ab una in aliam ad magnam diſtantiam, mediante, Spirituali quadam relatione, quæ tam Antipatheticè, quàm Sympatheticè continuatur inter eas.

 1. Ex-

1. *Experimentum dictam propoſitionem confirmans.*

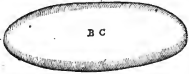
Nobilis quidam Italus habuit malâ fortunâ naſum ſuum exciſſum atque amputatum: Hic conſilio ſui medici vulnus fieri juſſit in Brachio cujuſdam ſui ſervi ſeu captivi, cui vulneri ipſe naſum ſuum mutilatum mediaté applicuit, firmiterque ad illud ligavit, & in hoc ſtatu continuavit, quouſque unio completa inter carnem ſervi & ſui Domini erat facta. Poſt hæc portio ſeu fruſtum carnis ſervi naſo adhærens erat exciſum, & in formam naſi redactam, vulnus autem ſervi à chirurgis eſt ſanatum, & ipſe pro dolore & patientia & merito ſuo, non modò manu mittitur, ſed & præmium, nimirum bonam pecuniarum portionem accepit, viamque Napolin verſus fecit, quæ civitas à domo ſeu reſidentia ſui Domini erat ad minus centum milliaria: Caro igitur naſi adaptata, proſperè vigebat, & à venis tam diu quàm ſervus vivebat, nutrimentum ſuum accepit. Accidebat autem, quòd manumiſſus ille Neapoli moreretur, unde eveniebat, ut caro naſo adaptata immediatè marceſcere & gangrænâ paulatim affici inceperit, ita, ut ſi eam ſubitò & ſine mora non exſcindiſſet, in periculo mortis fuiſſet procul dubio. Hæc mea relatio à multis literatis ac alijs fide dignis pro vera confirmatur, & apud Italos communiter eſt publicata, & à docto quodam Germano ſcriptis ſuis publicè ſuſtentata.

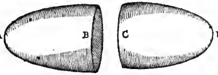
Hac igitur Hiſtoriâ videre poſſumus, quòd tam diu, quàm duo corpora, quæ contactum fecerunt, eſſent unius ejuſdemque conditionis, videlicet Auſtralis ſive æquinoctialis, ipſa, utcunque ab invicem remota, admodùm Spirituali Sympathia inter ſe operabuntur, hoc eſt, non obſtante Magno illo intervallo, erant nihilominus præſentia in Spiritu, vel mutuò conveniebant radiorum Sympatheticorum aſpectu, & hac ratione caro unius Spiritualiter vivificabatur à vivo alterius fonte, haud aliter, ac granum tritici nutrimentum ſuum habet, & vivificatur applicatione radiorum ſolarium ad illud: Sed quando Auſtralis ſeu Æquinoctialis proprietas unius, nempe ſervi, in Borealem, mortuam & frigidam naturam erat mutata, tunc vivificans in eo Spiritus ab actione ſua ceſſabat, hoc eſt, à priſtina ſua ad carnem adaptatam applicatione quieſcebat, & loco vivifici illius aſpectus, Spiritus ejus jam in Borealem conditionem redactus, allectat & ſugit adſe totam illam naturam, quam diſpoſitio ejus auſtralis ei impertivit. Eodem videlicet planè modo, quo Borealis pruina in mundo, interficit quaſi & Boreali & contractiva ſua facultate extrahit vitam grani, ſeminis, aut plantæ, aut herbæ. Atque ob iſtam rationem Gangræna, (quæ eſt morbus Borealis) portionem carnis naſo adaptatam occupavit. Hîc ergo videmus, quomodo idem Spiritus alteratus ab Auſtrali ſive æquinoctiali in Borealem diſpoſitionem, per modum contrarium, innaturalem & privativum, idque ſecreto & è longinquo operetur.

1. *Demonſtratio Corollaria à macrocoſmo deſumpta.*

Videmus in inſtrumento Calendario ſeu experimentali noſtro antè deſcripto, quòd inter caput vitri & locum aquæ, videlicet per integrum matricij tubum, ſit Spiritus aëreus inviſibilis, qui tametſi ex ſe non videatur, nihilominus in effectu viſibiliter operatur. Nam, ſi externus aër ſit admodùm calidus, tunc aër vitro incluſus dilatatur, quod exinde liquidò declaratur, quoniam aqua elevata tunc temporis deorſum depelletur, tametſi nullum aliud agens oculare inveniatur: Verùm intuitu intellectuali diſcernere poſſumus, illud virtute vivæ lucis in aëre Sulphureæ emanationis fieri, cujus ſecreta radiorum emiſſione; aër incluſus rarefit, & rarefactione aquam in tubo ſublimatam præcipitat: è regione verò, frigore Boreali, aqua elevatur in altum, ratione Spirituum emiſſorum contractionis; Ita, ut percipere queamus, quomodo emanationes vivæ, & conſequenter agentes & vivificantes Spiritus, è vivo & calido fonte microcoſmico creaturis ad animandum & vivificandum aptis emittantur. Sed ſi fons ille deveniat frigidus & glacialis, loco additionis actionis auſtralis vitæ, mortiferam & privativam diſtractionem pariet, quod etiam facillimé in inſtrumento meo experimentali ex Spirituali concurrentia, ſeu potiùs inviſibili atque inſenſibili continuitate, quæ facta eſt inter utraque in inſtrumento extrema, eſt obſervandum.

2. *Demonſtratio à lapidis Magnetici proprietate derivata.*

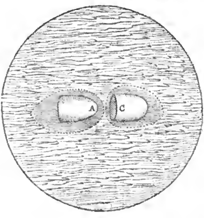
Gilbert. lib. 1 de Magnete cap. 5.

ACcipiemus lapidem Magnetis oblongum ſitque A. D. in quo A. ſit polus Septentrionalis; D. verò Meridionalis, hunc in duas partes æquales ſeca per æquinoctialem circa B. C. Poſtmodum exponatur portio A. B. in ſuo vaſculo ex ſubere vel ligno conſiſtente, ut in dolio ſeu alio vaſe aqua pleno fluctuet: Etiam diſponatur altera medietas C. D. in alia cimba ſeu vaſculo, æquali primæ, & ſimiliter fluctuet, & inveniemus, quòd iſtæ duæ medietates B. C. exiſtentes unius ejuſdemque naturæ æquinoctialis ſummo cum appetitu contendent, ut ad ſe invicem iterum uniantur, ac ad eandem continuitatem, in qua erat prius, reducantur: Atque ob iſtam rationem Spiritus, qui inter eas continuatur, utcunque ipſæ corpore ab invicem dividantur, cùm ſit inviſibiliter utrique portioni conjunctus & unitus, ambas illas portiones dirigit, & per emanationem actualem ex utraque parte effluentem, fugit, attrahit & quaſi agglutinat utramque earum in propriam & connaturalem illam poſitionem, in qua erant prius. Hæc Gilberus.

APPLICATIO.

Hiſce ergo ratio continuationis Spirituum inter carnem captivi Neapoli degentis, & illam, quam ejus Dominus pro naſi formatione accepit, evidenter demonſtratur, atque poſſibilitas ejuſdem ad amuſſim (ut mihi videtur) confirmatur. Et, quamvis objici queat, lapidem Magnetis non attrahere ultra ſuum orbem ſenſibilem, tamen huic objectioni reſpondeo ego, quòd, tametſi homines hujuſce rei conjecturam faciant, ex ſenſibili ponderum attractione, tamen impoſſibile erit, penetrantes actionis illius radios, qui ſunt inter corpora Magnetica terminare, quemadmodùm in libro præcedenti luculenter demonſtravi.

Progreſſio in præcedenti Magnetica demonſtratione.

Gilbertus, lib. 1. de Mag. cap. 5.

E Contrario verò ſi proportionis prædictæ æquinoctialem C. cum polo A. in ſuis Cimbis ſeu vaſculis conjungere ſive applicare tentaverimus hoc modo.

Vna portio ſtatim, quaſi talem unionem abhorrens evolabit ab altera ac ſummo quaſi odio talem evitabit amplexum, quoniam conjunctione tali, utpote cujus natura irregulari pervertetur, unde & forma lapidis mirum in modum perturbabitur: Atque ideò iſta ab invicem fuga, ſive odium inter ſe à mala naturarum diſcordantium in ordine ſuo genuino poſitione atque applicatione oritur, quippe qua bellum inteſtinum & odium ac Sympathiam inter ambas illas portiones excitantur.

APPLICATIO.

Qua demonſtratione apparet, quòd Spiritus æquinoctialis ſeu auſtralis prædicti captivi ſive ſervi viventis, jam in Borealem naturam mutatus, nullo modo conveniet, ut anteà cum natura Auſtrali carnis naſo Domini adhuc viventis adaptatæ, ſed mutatus eſt jam in naturam Antipatheticam & deſtructivam, hoc eſt, bellum contraria proprietate adverſus illam videtur gerere, quoniam radios ipſius Spirituum tam rapaciter à circumferentia ad centrum, videlicet à carne, Domino accommodatâ ſive mutuò datâ, attrahit, quam more æquinoctiali ſive Boreali, dum vivebat, à centro ad circumferentiam, nimirum à fonte vivo in captivo, ad ſuum ſimile in Domino.

3. *Demonſtratio à lapide Magnete deprompta.*

Ridleus tractatu Mag.

Apparens eſt etiam, quòd acus Chalybea Magnete contacta, aſpiciet Magnetem ad omnem poſitionem, dum Magnes fortis & vivax exiſtat: Sed, quando Magnes eſt quaſi mortuus, hoc eſt, cùm virtutem ſuam vi ignis amiſerit, proprietas etiam ejus morietur: Ridleus in tractatu Magnetico,

2. *Experimentum propoſitionem prædictam confirmans.*

Antè tempus, in quo, ut Anatomiam vicem ea publicam, in collegio Londinenſi Legerem mihi erat concreditum, præ manibus meis (ut mos erat) cadaver cujuſdam ſuſpenſi, illud privatim ſeu in domo mea Anatomizandi gratia habui; Quo tempore à D. Kellet pharmacopæo eram ſollicitatus, ut eorum cujuſdam fœminæ ſatis nobilis quæ tumore quodam ſcirrhoſo ibi loci laborabat, manu mortui tangi & fricari permitterem, quoniam ipſi (uti dixerunt) ab aliorum experientia erant docti, illud opus ad iſtiuſmodi mali horridi extirpationem atque abolitionem, admodùm eſſe efficax. Generoſa cum ſuo marito & fratre ſe domum meam contulerunt, & quod affecit, eſt protinus pro voto peractum. Paulò poſt, nimirum non pluribus ab eo tempore diebus Pharmacopæus cum dictæ ſcirrhoſæ marito domum

meam

meam revertendo agebat mihi gratias pro favore illo meo, affirmando, illud negotij haud parum uxori ſuæ emolumenti ac ſolatij attuliſſe, dixerunt enim, tumorem ab eo tempore gradatim fuiſſe mitigatum. Iam verò ab iſto experimento elicere fas eſt, quòd contactus iſtius Mummiæ Borealis in manu viri mortui faceret, ut auſtraliter accreſcens & vegetans ille tumor, qui magis magiſque radios ſuæ vitæ à centro ad circumferentiam extendebat, decreſceret, & diminueretur, ac quaſi tabeſceret ratione centralis continuationis & unionis Spiritus Borealis in mortuo, cum eo qui præter naturæ leges vegetabat in vivente, idque ad ſpatium ſive diſtantiam ſatis remotam.

3. *Experimentum ad illum eundem effectum:*

Evidens eſt atque ſæpius inter vulgares etiam homines probatum, quòd, ſi verrucæ carne bubula recente fricentur: Atque illa caro in campum aliquem tranſlata ſub terra ſepeliatur, ut caro ſepulta corrumpendo conſumetur, ita etiam verrucæ paulatim marceſcent & contabeſcent: Simili etiam planè ratione experientiâ obſervatum eſt, quod ſi verrucæ cum portione lardi fricentur, ac poſteà lardum illud clave ferreo ad poſtem Solem reſpicientem affigatur, ut lardum illud pedetentim langueſcet ac diminuetur in Sole, Ita etiam & verrucæ paulatim decreſcent ac diminuentur.

Porro etiam ipſæ verrucæ contactu cadaveris gradatim evaneſcent & morientur.

APPLICATIO.

Hiſce evidenter probatur, quòd, ut res in ſuo eſſe ſive exiſtentia & incremento more Sympathetico præſervantur, ita etiam ipſæ aſpectu quodam Antipathetico ſive Spirituali continuitate inter duas naturas remotas, quarum una erit Borealis, altera Auſtralis ſeu æquinoctialis mutuùm earum contactum corporalem, una quæ tetigit, efficiet, ut altera contacta paulatim evaneſcat, & juxta naturam tangentis diminuatur. Nam, ut Borealis proprietas eſt calori Auſtrali inimica, ita quidem contactus ipſius facit, ut res naturales virtute caloris illius creſcentes, qualitate frigida tabeſcant & paulatim diminuantur, mutando naturam vivificam & vegetantem contactam in naturam ejus decreſcentem, contractam & mortificantem. Vitrum noſtrum experimentale nos docet, frigoris actionem, eſſe omnimodè illi caloris in uno eodemque Spiritu contrariam, & à ſcripturis docemur, ſi ſufficientem experientiæ fidem adhibere nolimus, quod verbum Dei in auſtrali ſua proprietate diſſolvit ac deſtruit nives ac glaciem, quas idem Boreali ſua conditione in exiſtentiam adeò compactam fecit & conſtruxit.

CAPUT. IV.

Quomodo quædam partes excrementitiæ à membro infirmo hominis vel alterius animalis ſumptæ, & in arborem ſeu plantam aliam vegetabilem tranſplantatæ, habere ſoleant relationem ſive continuitatem Spiritualem cum membri impotentis & infirmi Spiritu, à quo exſcinduntur: & per conſequens ipſius ægroti.

EGo melioris Methodi gratia hujus capitis frontiſpicio propoſitionem quandam, ut illi præcedentis, inſeram, quæ erit talis.

PROPOSITIO.

Magnetica Mummiæ Spiritualis virtus habitat & agit etiam in excrementitijs & ſuperfluis membri cujuſlibet excreſcentijs, & ibidem manent, poſtquam ab eo exciſione ſeparentur, & in convenienti Magnetico, vegetabili ſeu planta tranſplantentur; Ita, ut ſecreta quadam emanatione ſeu applicatione radiorum ab eo ad radios membri à quo fuerunt decerptæ, facta: & per conſequens relatione illa continua, quæ eſt inter eos & corpus ſeu membrum, à quo derivantur, poſſunt ambo mediante aſſiſtentia Magnetica plantæ ſeu arboris, cujus naturam idem membrum marcidum habit, ad diſtantiam haud determinatam operari.

1. *Experimentum hoc idem confirmans.*

Præceptor meus Mathematicus nomine Rutherus & natione Helveticus erat tunc temporis, cùm Romæ degerem Cardinalis Sancti Georgij ingeniator, ſive machinator expertiſſimus, mihi fide ſua aſſeveravit, quòd ſi quiſpiam membrum aliquod, ut manum, aut Brachium aut tibiam aut pedem, & ſimilia conſumptum, aut Atrophia confectum habeat, ab illo membro ſive ſit pes vel Brachium, ungues & capil-

 les

los & cuticulam abradat, eoſque ſalicis trunco (foramen uſque ad ejus medullam terebrâ faciendo) imponat, ac foramen illud clavo ex eodem ligno confecto obturet, obſervando tamen in iſta actione, ut Luna ſit in augmento, atque boni planetæ in ſignis multiplicativis, cujuſmodi ſunt Gemini, & Saturnus (qui deſiccat valdè) ſit in ſua depreſſione, membrum adeò conſumptum paulatim regenerabitur, atque iterum creſcet & vegetabit, haud aliter, quàm arbor, in qua partes excrementitiæ includuntur, quotidie vigebit & floreſcet. Etiam ipſe mihi aſſeveravit, me eundem inventurum effectum, ſi excrementa illa in Coryli radicem (foramine prius facto) inpoſuiſſem, foramen illud tum poſteà cortice ejuſdem arboris occludendo, locumque finaliter terra tegendo: Dixit ſua fide, ſæpiùs fuiſſe expertum, quòd, ut arbor illa creſceret, ita & membrum deficiens & langueſcens ſe proſperè gerebat: Sed ſuper omnia me monuit, ut exactam cœlorum diſpoſitionem obſervarem, nam ſine ea, iſta curandi ratio minus efficax invenietur.

2, *Experimentum aliud Magneticum ad propoſitionem prædictam confirmandam.*

Ex libello ejus lingua Germanica impreſſo.

Iohannes Rhumelius Pharamondus faſſus eſt, ſe ſæpiùs podagram prædictis medijs, nimirum eadem tranſplantationis via curaſſe: Nam abſciſſis capillis & abraſis unguibus pedum, tibiarum & crurum (foramine priùs ut anteà in quercus centrum uſque facto) eos in cavitatem illam intrudit, tunc foramen clavo ex eodem ligno facto obturat, ac denique locum fimo vaccino oblinit. Iſte author dicit, ſe hac inventione curaſſe quam plurimos. Verùm enim verò, ſi forte accidat, ut non obſtante tali actione intra trium menſium ſpatium revertatur, tunc ait, iſtud eſt argumentum; Quercum iſtam eſſe nimis, ad fortiter ſibi Magneticè attrahendum, in ſufficientem: Et tunc in hunc modum progreditur: Foramen aliud in ſecundam quercum terebrat & fruſta ex foramine in terebrando exeuntia reſervat, eaque in ſaccum parvulum lineum conſuit, quem tum poſteà loco doloroſo ſive membro infecto applicat: Atque hoc opus per tres dies ante novilunium aggreditur, tunc in ipſa hora novilunij removet ſacculum à loco affecto & illum in dictæ arboris foramen includit & clavo, ut anteà, obturat &c.

3. *Experimentum ab eodem Authore expertum.*

Ille ipſe Author videtur aſſeverare, ſe hac eadem tranſplantationis ratione Herniam curaſſe, atque modus ipſius eſt hujuſmodi. Herniosum accipit ovum recenter jactum & cum eo adhuc calido fricat locum podagricum, ſed clementer, idque ſæpiùs; Tunc auferre ſolet corticem Magnæ arboris & cum Magna terebra facit foramen, adeò Magnum, ut valeat ovum in ſe recipere: Tunc iterum arbori ſuum corticem ablatum, ut anteà imponit, foramen optimè cum eo obturando, locum tum poſteà cemento ſeu luto Arborali oblinendo. Quod totum negotium debet ordine & tempore debito præſtari. Nobis narrat, quòd quando cortices arboris ſimul concreſcant & invicem adhærent, tunc temporis, etiam hernia ſeu ruptura ſe confirmabit & labia agglutinabuntur, ſed, ſi eveniat, ut hernia illa non ſit in ſpatio unius menſis curata, tunc aliam quercum perforat, colligitque fruſta, quæ cadunt in perforando, eaque contundit & in parvulum ſacculum concludit ac conſuit, locoque affecto applicat per tres dies ante novilunium, & tunc circa horam novilunij in foramen quercus intrudit, in omnibus faciendo, ut anteà.

Plures alias ibi loci obſervationes tam reſpectu temporis, videlicet ſi primum Herniæ incrementum eſſet in incremento vel decremento lunæ, quas omnes brevitatis cauſa hîc relinquo.

Denique ait, quòd ſi Hernia non pro toto hoc deveniat conſolidata, tunc perforat foramen in quercu & imponit in illud ungues & pilos manuum ac pedum patientis, atque etiam pilos pudendorum, obturando tum poſteà illud, ut dictum eſt: Affirmat enim, quòd, quando foramen illud contrahetur in unum, tunc etiam Hernia agglutinabitur: Ibi etiam rationem oſtendit, quare nonnunquam pluribus vel paucioribus iſtiuſmodi operationibus in iſta curandi via, uti ſit coactus ſecundum naturam Herniæ, quam aggredi conatur: Videlicet in Hernia incipiente unica prævalebit operatio, ad inveteratas verò plures requirentur: Dicitque, quòd in iſta curatione tempus & menſura arboris cum foraminis profunditate ſit præcipuè conſideranda.

Digitized by Google

4. *Aliud experimentum ab ipſo prolatum.*

Etiam dicit, ſi ungues pedum & manum hydropici ad cancrum fluviatilem tranſplantentur & dorſo illius alligentur, ipſeque tum poſteà in flumen projiciatur, ipſum hac ratione ab hydrope liberari. Quibus videre poteſtis, experientiâ aliorum probata inſtructi, quòd medulla ſeu vigor prædictæ propoſitionis ſit in omni reſpectu confirmatus.

Atque iterum ſi ungues, pilos & cuticulæ raſuras comburamus, & eorum fumum per Alembicum ſive fundo recipiemus percipiemus quidem, quòd oleum quoddam Balſamicum flavum ab ijs exſurget, quòd erit valde attractivum & deſiccans, vulneraque agglutinans: Atque ideo apparet, quòd hiſce excrementis inſit quædam virtus Balſamica, tametſi ignorantibus, ipſa non niſi virtutis ſeu valoris exigui eſſe compareat. Sed iſtiuſmodi Magnetica partium excrementitiarum virtus, poteſt etiam quodammodò per lapidis mineralis proprietatem demonſtrari Exempli gratiâ.

Magnetica hujus rei Demonſtrátio.

Poſſumus haud inepté excreſcentiarum harum ſuperfluarum maſſam, Magneti minori, chalybe vel ferro armato comparare: Vt pote, quæ, quando transplantatur in plantam: In facultate ſua attractiva devenit fortior atque efficacior: Nam ferrum polo Magnetis utcunque debili additum, ipſum fortificat in ſuo vigore, ipſum habilem reddit, ut pondus gravius ad ſe attrahat: Nam ferrum ei dat vires & vigorem.

Pari ſiquidem ratione ſi excreſcentiæ Magneticæ corpori arboris Magneticæ inſerantur; Tunc arbor illa ſuget & attrahet ad ſe ſuum ſimile, nimirum Spiritus membri tabeſcentis ſeu deficientis, eos reddendo vegetabiles, adeò, ut poſſint creſcere & augeri, quod quidem munus ſine hoc obire haud potuerunt, ſed è regione decreſcebant, & marceſcebant: Nam Spiritus attractus & per dilatationem à membro ad naturam arboris vegetativam continuatus, ſimilem videtur cum arbore induere conditionem & per continuitatem, animat Spiritus in membro languidos ad creſcendum & vegetandum: Iam verò ad iſtam relationem Magneticam demonſtrandam, problemata quædam ad naturam Magnetis ſpectantia in lucem producam

1. *PROBLEMA.*

Gilbert. lib. 2. cap. 19. de Magn.

Eſt fortis unio in Magnete, chalybe vel ferro armato, & pondera graviora mediante iſta unione attolli poſſunt, quàm ſi lapis nudus maneret & ſine armatura: Gilbertus lib. 2. de Mag. cap. 19. Hujus autem rei ratio eſt, quoniam vis unita eſt fortior; Quòd autem ferrum debili Magneti addit vigorem, ex iſto ſequenti problemate confirmatur.

2. *PROBLEMA.*

Ridle cap. 24. tract. Mag.

Si fuerit laminá ferrea tenuis manu extenſa vel fixata polo Magnetis inferiori, inter Magnetem & pondus, tunc Magnes duplum elevabit, & quandoque decuplum: Atque ab iſta praxi ſive experientia adamantis cum chalybe vel ferro, armatura erat prius inventa.

Vbi duo ſunt exempla, in quorum priori A. B. ſunt poli dentibus ferreis armati: A. B. C. D. Magnes undiquaque circa polos C. A. D. B. Armatus E. F. G. pondus ferreum, quod ſuſtentat lapis A. B. C. D. Per polos armatus A. B.

In poſteriori K. H. L. & M. N. I. duo poli Magnetis H. I. K. L. M. N. Quorum unus attollit pondus O. I. N. Q.

APPLICATIO.

Simili correlatione, ſi Magnes animalis poteſtate vegetabili armetur, tunc magis efficaciter, & vigore multiplicato attrahet ad ſe Spiritus à majori animali Magnete, ſeu potius animali ferro: Etiam problema hoc ſequens eſt notatu digniſſimum.

3. *PROBLEMA.*

Quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò fit Magnes, Paracelſus. Tractat. 3. Philoſ. Paracelſ.

APPLICATIO.

Atque ideò viva Mummia mẽbri Langueſcentis & aridi, partim unguibus & pilis ejuſdem incluſa: Ac tum poſteà in corpus

illud vegetabile tranſlata, illud corpus vegetabile, quod eos recipit immediaté, poſt actum unius in aliud efficitur Magneticum, ſibi membra deficientis, Spiritus ad ſe trahit, ijſque vegetativæ ſuæ facultatis portionem impertit: Atque ita vis Magnetica in pilis, in unguibus (utcunque in ſe ſunt debiles, validiores & efficaciores in virtute fiunt, per ipſorum in fortius Magneticum vegetabile plantationem; Ita, ut unum alterum fortificet, & potentiorem reddat in ſua actione: Atque adhuc Lucidius ſequenti iſto problemate demonſtratur.

4. PROBLEMA.

Debilis Magnes, à fortiori ex parte unius ipſius poli contactus ſeu perfrictus, virtute & vigore meliorabitur.

Ridle. cap. 16. Etiam ſi ponatur Magnes minimi & vix perceptibilis vigoris ſuper Magnetem majoris virtutis, idque præcipué ſuper polos, atque oſtendet ille vigorem tantum, ac ſi eſſet lapide fortiori, cui conjungitur, fortior.

APPLICATIO.

Simili plané ratione transplantare poſſumus ſuperfluam excreſcentiam, in qua non niſi Mummia apparet virtutis Magneticæ ſignum, ſuper Magnetem vegetabilem, ſive plantam vegetabilem fortiorem, atque præcipué in ejus nuca ſive axi: Atque ipſe emittet vigorem quendam Magneticum æqualem illi plantæ. Quod quidem in eo arguitur, videlicet, quia poteſtatem vegetabilem ad membrum marcidum ſuis radijs dirigit: Iam verò, quòd relatio inter arborem & membrum per Spiritualem continuitatem efficitur, iſtiuſmodi problemate explanatur.

5. PROBLEMA.

Gilbert. lib. 2. cap. 4. Ridl. Ibid. cap. 17. & 22.

Si ferrum oblongum conjungatur ad polum Magnetis, & termino illius aliud applicetur ferrum; & ad terminum ſecundi tertium & ſic cum pluribus; Magnes virtute Spiritus radioſæ ſuæ emanationis hæc omnia ferro concatenabit & ad inſtar catenæ ad invicem adhærere faciet; Idque vel plura vel pauciora, ſecundum lapidis vigorem: Vid. Ridl. cap. 22.

A.B.C.D. Magnes: E. polus ferro armatus. F. G. Ferrum longum: H. I. Aliud: L. M. aliud. N. aliud.

APPLICATIO.

Quibus ſat liquidò declaratur, quòd, ut Spiritus Magnetis eſt continuatus & ratione ſuæ continuitatis eſt aptus ad corpora diſtincta in unionem conjungere atque retinere; Ita etiam emanatione Magnetis duplicis in unum, à centro ad membrum In firmicis uniti continua vegetativæ ſucceſſio in ipſo paulatim generatur: Iam verò, quòd, duo Magnetes vires ſuas in unum unientes ſeu congregantes emanationem vigoroſam emittant, & per conſequens majori virtute Magnetica imbuantur; Probatur per ſecundum problema, 3. demonſtrationis Capitis ſecundi allegatum.

CAPVT. V.

Hîc probatur, quòd vegetabilia in ſe Spiritus Magneticos contineant, quibus mediantibus ſenſibiliter tam à regno Animali & minerali, quàm à vegetabili attrahunt: Et in primo loco exprimitur per 2. propoſitiones & tum poſteà illæ varijs demonſtrationibus experimentalibus ſuſtinentur.

1. PROPOSITIO.

EST quædam vis ſive virtus Magnetica tam in vegetabili, quàm in animali ac minerali, quæ operatur more attractivo tam in ſuum ſimile in regno vegetabili, atque etiam in illo animali & minerali.

1. *Demonſtratio experimentalis.*

Effectus iſtius propoſitionis experientia eſt multiplex, atque etiam ex ijs, quæ in capite præcedenti ſunt allegata, indicatur, quòd relatio ſeu unio Magnetica, quæ fit

inter

inter vegetabile & animale ſit ſufficienter nota, atque etiam in poſterum clarius adhuc enucleabitur.

Etiam ſi aliquis febre laborans accipiat herbam, quæ dicitur Iberis, nimirum illius manipulum & illam calceis ſuis imponat, & ita ambulet, quouſque caleſcat, percipiet quidem, quòd herba iſta attrahet ad ſe bonam quantitatem materiæ aquoſæ, & hac ratione fertur curare febres. Sed (ait Author) herba iſta tum poſteà in via, qua aut homo aut beſtia tendit, ſterni non debet: Nam illud animal, quod illam calcat inficietur ac febricitabit ſtatim. Chriſtophorus Schuſzen Germanus affirmavit, ſe ſæpius fuiſſe illud expertum.

2. *Experimentum.*

Iohannes Karſmanneus pro vero tradidit, verrucas manuum atque aliarum partium auferri poſſe, capiendo ſtramina & ſecando nodos in ijs, atque præparat pro qualibet verruca duo, & ſtramina debent eſſe in longitudine pollicis, deinde diſponendæ ſunt illæ duæ ſectiones in hunc modum

ſuper verrucam; Ita, ut modi directè tangant verrucas: Atque opus eſt, ut fortiter premantur ſuper verrucam, ac hoc denique eſt cuilibet verrucæ faciendum cum duplici ſtramine: Quo facto, effodiatur foramen ſub canali, à qua pluvia cadit ab ædibus, imponantur & lapide tangantur: Ac invenietis (ait) ut ſtramina putreſcunt, ita etiam & verrucæ paulatim decreſcent & evaneſcent.

3. *Experimentalis demonſtratio.*

Mira traduntur de herba Chamæleonte: Atque relatum eſt mihi à quodam nobili Germano pro re certa, & communiter à quàm plurimis nota, quod aurigæ in finibus Bohemiæ, ſoleant quandoque mediante herba Chamæleonte attrahere vigores aliorum equorum, eoſque imponere in ſuum; Vnde fit, ut equi eorum in oneribus portandis efficiantur longe robuſtiores & validiores, quàm fuerunt anteà: E regione verò alij fiunt ad labores ſuſtinendos, debiliores multùm: Hoc (inquit) fit vel per ſe, ſi herba vel potiùs radix horâ propriâ atque ipſi convenienti colligatur, vel poſt quã Mummiæ ſuccum per trans plantationem imbiberit. Radix detur in cibo vel appendatur & attrahit à proximo, qui non habet herbam appenſam: At ſi herba illa ei appendatur, tunc ea Magnetica vis ei non nocebit: Quia ſimile non agit attractiva virtute adverſus ſuum ſimile; Quare impedit ac obtundit attractivam virtutem ſui ſimilis. Iſte meus Author aſſeruit fide ſua, ſe virtutem equi alterius mediante hac herbâ attraxiſſe, & inter dentes ſui equi in fræno: Sed dixit ſe portionem ejuſdem ſecum reſervaſſe. Hæc ille fide data, ſi credere fas ſit.

4. *Experimentum.*

M. Balthaſar Wagner ait, ſe ſæpe eſſe expertum curationem iſtam Magneticã in inflammatione ac rubedine oculorum: Accepit radicẽ malvæ communis, quando Sol eſt in medietate Virginis, & ad capitis ſeu colli nucam ſive ſummitatem applicat, firmiter eam ad locum ligando, atque hoc rubedinis ac inflammationis cauſam ad ſe attraxiſſe.

5. *Experimentum.*

Eſt quædam Magnetis ſpecies, quæ dicitur Evax, quem Plinius Magneticam habere facultatem carnes ad ſe attrahendi refert: Atque etiam alibi nos docet, quòd ſit alia Magnetis ſpecies Sarda dicta, quæ ligni tam fortiter attrahendi ad ſe habet proprietatem, ut ab invicem ſeparari nequeant, niſi lignum ab eo inciſione dividatur. Quis etiam ignorat notabilem illam familiaritatem, quam ſuccinus habet cum palea, cùm ſit omnibus apparens, quanto appetitu hæc ab illo alliciatur.

6. *Experimentum.*

Quidam ulceribus in corpore varijs vexatus, à quadam vetula erat inſtructus, ut pro ſua curatione inquireret rubum Magnam, cujus caput poſt ejus in aërem aſcenſum, ad terram more circulari deſcendebat & terræ demum quaſi ſecunda vice inſerebatur: Inventa autem tali rubo (nam & ipſe multas in vita vidi) juſſit ipſum veſtibus nunimè exutis, ut trans foramen ſeu orbem iſtius rubi retro ter recederet: Fecit, ut monuit, & curatus eſt: Hoc quidem erat mea cogniſione hic in Anglia effectum.

7. *Experimentum.*

Quid dicendum eſt de admirabili illo, quod eſt inter minieras aureas atque argenteas, ac virgam Corylinam bifurcatam commercio, qua Germani atque alij aliarum regionum, ad foſſibilia pretioſa in terra detegenda, utantur, de qua anteà ſtylo pleniori ſumus locuti. Certè opertis oculis, exinde colligere fas eſt, quanta ſit inter iſta Sympathia, & quàm avidè vegetabile naturam mineralem affectat. Sed relictis iſtis ad propoſitionem ſecundam veniamus.

2. *PROPOSITIO.*

Ordo ſingularis, & tam in Sympathia, quàm Antipathia partium vegetabilium inter ſe typicé per relationem ſeu reſpectum, qui habetur inter eas & Magnetem exprimitur: Quo arguitur, quòd vegetabile & minerale & per conſequens animale, unam & eandem proportionem Symphoniacam ſive Harmonicam, tam in eorum ordine Symphoniaco, quàm irregularitate obſervant.

Problema ad confirmandam hanc propoſitionem.

Gilb. lib. 3. cap. 6. de Mag.

In rebus omnibus Magneticis, ſive ſint vegetabilia, ſive mineralia & conſequenter animalia, ſemper natura ad unitatem convenientem tendit: E contra verò, ubi partes eorum ſecundum naturæ curſum & ordinem ad conjunctionem non inclinantur, ibi oritur perturbatio & quaſi repudiatio ſive ſeparatio partium.

Demonſtratio à Magnete minerali.

Cape Magnetem ablongum, ſitque C. D.

C. tendit in Boream telluris B. & D. in meridiem A. divide hunc lapidem oblongum in medio inter duos polos ubi æquator tranſit, nimirum inter E. & F. & erit E, tendens in A. & F. tendens in B. ſicut enim in integro, Ita in diviſo natura petit hæc corpora nimirũ E. finis convenie͂ter, & deſideratè cũ F. rurſus coit ac cohæret: E verò non jungit unquam cũ D. nec F. cũ C. tunc enim oportebat C. converti contra naturã in A. Auſtrum, ant D. in B. Boream, quod eſt alienum & incongruens. Separato lapidem in loco ſecto & convente D. ad C. & optimé conveniunt ac combinantur; Nam D. tendit in Auſtrum, ut prius & C. in Aquilonem: E. & F. connatæ partes in minera jam ſunt diſſitæ maximè: Non enim confluunt propter affinitatem materiæ, ſed à forma motum & inclinationem ſuſcipiunt: Ita termini, ſive conjuncti ſive diviſi eodem modo tendunt Magneticé ad telluris polos, in prima integra figura & diviſa, perinde, ut in ſecunda figura, perfectumque eſt Magneticum. F. E. in ſecunda figura in unum corpus confluxum, atque C. D. primitùs in ſua vena genitum & F. E. in ſuos ſuper aquam fluctantes; Ita, ut iſtius lapidis termini, utrum ſint uniti aut diſiuncti ad polos terræ, ſecundum unum modum Magneticé tendunt, tam in lapidis integri, quàm diviſi figura, uti in ſecundo exemplo apparet: Et concurſus Magneticus F. E. in ſecunda figura in corpus unum erit adeò completus, ſi taliter in ſua vena procreata.

Applicatio ad vegetabile.

Eadem plané formæ Magneticæ convenientia vel inconvenientia, quæ notatur eſſe in Magnete minerali, obſeriabitur etiam in vegetabili: Nam ſi accipiciamus virgam arboris ſalicis, ſive plantæ alterius facilè creſcentis: Sitque A. B. & A. erit ſuperior virgæ portio & B. inferior & radici proximior. Hoc modo Gilber. lib. 3. de Magn. cap. 6.

Dividè

Gilbert. lib.

Divide hanc virgam in ejus medio D. C, Dic ergo, quòd, ſi terminus D. inſeratur in termino C. creſcet naturaliter & augebitur: Etiam ſi B. inſeratur ſuper A. partes ad invicem conſolidabuntur, & effloreſcent. Sed ſi D. inſeratur ſuper A. vel C. ſuper B. litigabunt & bellum inteſtinum inter ſe gerent, & conſequenter minimè unquam creſcent, ſed neceſſe eſt, ut planta intereat ratione ordinis præpoſteri, & inconvenientis poſitionis partium ipſius: Quoniam vis ſive virtus vegetabilis, quæ uno modo ac viâ incedit, jam à curſu ſuo proprio divertitur & compellitur, atque coactione exagitatur in partes contrarias.

Plura de hac re non dicam, ſed ad concluſionum iſtarum Magneticarum practicalium, cum demonſtrationibus earum onus, accedam.

CAPVT. VI.

Quomodò Magnetica curandi ratio probetur & demonſtretur eſſe naturalis, & per conſequens haud quaquam Cacomagica, ut nonnulli haud ſibi conſtantes exiſtimant falſò.

Hoc ut poſſimus meliori methodo præſtare, exprimemus more priori & quaſi capitis frontiſpicio, propoſitionem maximè materialem ad iſtiuſmodi curandi ſpeciem pertinentem, atque tunc poſtea eam probationibus evidentibus à virtute præcipuè Magnetis derivatis, elucidabo & luculenter demonſtrabo.

PROPOSITIO.

Si, factâ continui ſolutione ſive vulnere, externi ſive effuſi ſanguinis portio cum ſuis Spiritibus, cum telo, vel portio Spirituum ejuſdem ſanguinis, ſine ulla ejuſdem apparitione, quæ in telum, vel in alicujus rei alterius vulneris fundum perſcrutantis, penetraverit ad aliquod diſtans incognitum ac indeterminatum, transferatur ad unguentum aliquod conveniens, hoc eſt, cujus compoſitio eſt Balſamica & naturæ creaturæ vulneratæ congrua, modò ſi ordine decenti adaptetur, & in eo quaſi inſeratur atque tranſplantetur, tunc unguentum ita hiſce Spiritibus animatum, eveniet protinus Magneticum & ad Spiritus radioſos, qui inſenſibiliter ac inviſibiliter è vulnere irradiabunt, directione Spirituum Sanguineorum in telo aut re alia, quæ eos recipientes atque imbibentes applicabit, & vivaces ac auſtrales radij, à vulnere ſcaturientes ſive effulgentes, volunt mediante Boreali unguento, ſeu potiùs Spirituum ibidem incluſorum attractione, more Magnetico animare & ſe ipſos unire, cum Borealibus & congelatis, ſeu fixis Spiritibus ſanguineis in unguento rentis, eoſque incitare, ut auſtraliter ſive æquinoctialiter, hoc eſt, à centro ad circumferentiam agant: Ita; Ut per reciprocam iſtiuſmodi actionem, unionem, ſeu continuitatem, radij vivaces auſtrales agent, radios ſopidos ſive ſomnolentos, gelidos, fixos, Boreales reviviſcent, qui unguentum virtute Magnetica animabunt, & unguenti Spiritus animatos, Spiritibus utriſque reddent agiles, atque hi, Spiritibus, qui erant priùs tranſplantati in unguento, eadem unione ſeu continuitate ſuam, virtutem Balſamicam Spiritibus in vulnere, priùs Magneticè attractis impertiunt. Atque iſti tum poſteà, harmonia quadam inſeparabili, eam ad vulnus uſque tranſmittunt hæc ergo eſt illa Sympatheticæ atque Antipatheticæ relationis ſeu reſpectus ratio, quæ experientiâ obſervatum, eſſe inter unguentum & vulnus: Ita, ut ſi totum ſpatium teli, qui fecit vulnus, ungatur & cooperiatur & à frigore defendatur, unus inveniet conſolationem, ac dolor ejuſdem mitigabitur: Sed, ſi pars unguenti vel cultello vel re quapiam alia abradatur, aut abſtergatur ab enſe, ſecuri vel telo alio vulnerante, ſequetur & ſentietur immediatè tum poſteà dolor atque intemperies in vulnere: Etiam, locus teli unctus temperatè teneatur calidus, vulnus ſe taliterquo habebit, at ſi ipſe detegatur & in aëre frigido detineatur, tunc quidem eveniet, quòd vulnus vexabitur, & frigore etiam afficiet-

Quædam demonſtrationes Problematicæ, ad cujuſlibet propoſitionis prædictæ particulæ veritatem confirmandam; & conſequenter ad Demonſtrandum, quòd Magicus iſtiuſmodi curationis modus poſſit naturaliter, atque ideò haud Cacomagicè, præſtari.

PRædictæ propoſitionis particulæ faciliimè ab illis ocularibus Demonſtrationibus probari atque ſuſtineri poſſunt, quæ à virtuoſa Magnetis mineralis operatione produci poſſunt; Quippe cui omnia corpora Magnetica cum actionibus ſuis ritè comparare queamus: Quatenus ipſa ſuas denominationes ab ipſo Magnete minerali habent, atque ideò unguentum iſtud armarium, dictitatur etiam Magneticum.

Procedo igitur ad propoſitum meum; Hanc meam propoſitionem in varia membra ſive portiones dividendo, in hunc modum.

Membrum I ſuum.

Primum membrum ſive portio præcedentis propoſitionis, cum nonnullis concluſionibus experimentalibus à Magnete electis, ad illam confirmandam atque Demonſtrandam.

IN primis ergo colligimus per præcedentem propoſitionem, quòd duo corpora Magnetica ſimilis naturæ, poſſint Spiritualiter, mediante repoſitione & naturali incitatione ſimilis naturæ concurrere & ad invicem uniri, & quòd hac ratione telum vulnerans, ſive aliud materiale penetrans imbibere ſoleat Spiritus ſanguineos, fiat Magneticum.

Demonſtratio à Magnete decerpta.

Gilbert. lib. I. cap. 5. de Mag.

LApidem polis diſtinctis perſpectum habeas, hoc eſt tam Meridionali, quàm Boreali ſignatum, pone in ſuo vaſe ligneo, ut fluctuet, ſintque poli ad planum Horizontis rectè diſpoſiti, aut ſaltem non multùm elevati & obliqui: Tene alterum Magnetem in manu, cujus poli etiam cogniti ſunt; Ita, ut polus Meridionalis ejus ſit verſus polum Septentrionalem natantis propè ipſum à latere: Sequitur namque illicò fluctuans lapis, lapidem, (modò intra vires & dominatum fuerit) nec deſiſtet nec deſeret, donec adhæreat: Niſi manum ſubducendo, conjunctionem cautè evitaveris; Perinde etiam, ſi Septentrionalem polum illius, quem manu tenes, opponas Meridionali polo lapidis natantis, concurrunt inter ſe & ſe mutuò ſequuntur invicem. Contrarij enim contrarios alliciunt: E contra verò Septentrionalis Septentrionalem, & Meridionalis Meridionalem pellit, ſi eodem modo apponatur: Atque ita lapis lapidem fugat, & tanquam clavum navitâ impellente divertit & in contraria velificat: Gilb. lib. 1. cap. 5. de Mag.

2. *Demonſtratio ab eodem.*

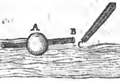
Simili planè ratione, ſi ferri portionem in parvula cymba lignea collocemus, & Magnetem in alia, percipiemus quidem, ferrum ſimili celeritate & feſtivitate ad Magnetem in ſua propria navicula ſitum properare: Nam obſervabimus, quòd eorum quilibet ad ſe invicem vehetur, & unus alteri in media via ad hærebit; &, quòd, poſtquam deſiderium cujuſlibet eorum ſit completum, hoc poſt factam coitionem, ex propria ſua inclinatione quieſcet.

3. *Demonſtratio à Ferro.*

Gilb. lib. 2. cap. 11.

Ferrum ipſum ſolum per ſe, nullis excitum lapidibus, alienis viribus nullis imbutum, aliud ferrum allicere deprehenditur: Quamvis non ita avidè rapere & ſubito convellere, quemadmodum robuſtior Magnes, quod ſic cognoſcito. Suberis cortex exiguus, nucis avellanæ magnitudine rotundus, traijcitur filo ferreo uſque ad fili medium, in aqua tranquilla cùm natarint, appone fini illivs alteri, prope (ita tamen, ut non tangat) finem alterius ferrei fili, & filum filum trahit, & alterum lentè ſubductum ſequitur, atque hoc tantùm convenientibus terminis perficitur: A. cortex ſeu ſuber, cum ferreo filo: B. finis alter.

Parum

PArum ſupra aquæ ſuperficiem elevatur. C. finis alterius fili, quomodò B. trahitur à C.

4. *Demonſtratio à ferro.*

Gilb. ibid. Alio modo probatur hoc in majori corpore: Pendeat longa virga ferrea nitida (qualis pro velis & feneſtrarum cortinis paratur) in æquilibrio, tenui filo ſerico: Hujus extremitati alteri in aëre quieſcenti, admove ferri maſſulam politam, oblongam, convenienti termino in diſtantia ſemidigitali: Vertit ſe ferrum libratum ad maſſam, tu eadem celeritate manum cum maſſa ſubducito, via ad pendentis æquilibrium circulari, ſubſequitur ferri librati finis & in orbem vertitur.

APPLICATIO.

Hiſce ergo exemplis redditur liquidum, quomodò duo Spiritus ſimilis diſpoſitionis, ſeu Potiùs unius in natura identitatis ſint apti & naturaliter diſpoſiti ad concupiſcendum & amplectendum ſuum ſimile: Idque non modò per contactum ſed etiam ad diſtans, hoc eſt, ubi ſpatium aliquod vel loci intervallum duobus illis corporibus Magneticis interponitur, & per conſequens, quòd non ſint corpora, quæ agunt (nam illa ſunt à ſe invicem diviſa) ſed Spiritus formales in illis corporibus, quæ aſtrali quadam emanatione, inprimis ſe invicem Sympatheticé & amicabiliter aſpiciunt, ac tum poſteà per unam æqualem attractionem ſeſe amplectuntur & quaſi oſculantur. Atque ideò alienum aut impoſſibile ſapientibus non poteſt videri, quòd Spiritus Sanguinei in unguento, ac illi in vulnerato ſoleant in tam magna diſtantia, quæ inter unguentum & vulnus eſt, concurrere & convenire, hoc eſt, per aſpectum Sympatheticum ad invicem applicare: Cùm ambo hi Spiritus non ſint, niſi radius unus quinteſſentialis indiviſibilis, utcunque ſint proprietate Elementali alterati: Haud aliter ac aër, à vento Boreali factus eſt differre ab illo Auſtrali, tametſi uterque iſte aër ſit in ſua exiſtentia, non niſi unus aër eſſentialis & individuus.

Ad ramum prædicti membri ultimum quod attinet, arguit quidem, quòd Spiritus ſanguinei poſſint à telo vulneranti imbibi unde & juxta hujuſmodi axioma Paracelſi, locus ſeu portio teli vulnerans, facta eſt in Magnetem: Ejus enim aſſertio eſt talis.

> Quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò fit Magnes. Paracel. tract. 3. Phil.

Sed & hoc Magneticé per problema iſtud probatur.

5. *Problema ſeu demonſtratio à Magnete.*

Ferrum à Magnete ex parte poli Magnetis incitatum ſeu animatum, attrahit ad ſe ſimile Magnetis, qui illud tetigit.

APPLICATIO.

Quod Spiritus animalis vulnerati, animales in momento ictus, in telum vulnerans penetrare ſoleant, & quod telum percutiens illos avidé imbibat & ſibi aſſugat, probatur ex ſequenti iſta obſervatione.

Chirurgi nonnulli ruri degentes, & ob ſui imperitiam vulneris periculoſi profunditatem probâ tentare aut ſcrutari minimè auſi; Telum, ſive ſit enſis, ſive pugio, ſive cultellus & ſimilia accipere aſſolent, illudque carbonibus ignitis imponunt: & quamvis nullam caloris differentiam diſcernant in telo ante ipſius in ignem emiſſionem; Tamen poſtquam ab igne extrahitur, locum in telo vulneranti in colore ab ejuſdem reſiduo mutatum obſervant, idque ratione Spirituum illorum, quas portio illa feriens imbibebat: Atque hoc communiter verum, aliorum experientiâ reperitur.

Verùm etiam eſt alia probatio, quæ exacté etiam hoc idem approbare videtur: Nam ſi vipera ſeu Caluber enſe vel cultello feriatur; Spiritus venenoſus iraſcibilis ſer-

pentis in ſubſtantiam Chalybis penetrabit: Atque hoc quidem ex iſto experimento confirmatur: Nam, ſi quis tum poſteà ab iſto telo ita infecto vulneretur, locus iſte, qui Spiritus animales venenoſos imbiberet, taliter venenabit vulnus, ut vix tum poſteà curabile ſit futurum, niſi antidotus quædam cum vipera vel colubro conflata, ei rectè adhibeatur: Hoc à quodam Gallo nobili accepi, qui affirmavit, ſe expertum vidiſſe. Simili planè ratione, ſi Scorpio contundatur & vulneri à Scorpione facto applicetur, illud citò curabit, quòd aliter mortale eſſe deprehenditur: Vti etiam omnibus in Italia & Gallia eſt notum, hoc idem oleo ex ſcorpionibus facto fieri.

Secundum propoſitionis prædictæ membrum ſive portio cum probationibus ejuſdem.

Membrum. 1. Secundò quòd, ſi corpus aliquod Magneticum, ſive ſit animale, vegetabile aut minerale in partes dividatur, natura harum partium Spiritualis, ſemper tendit inclinatione naturali, ad unitatem & conformationem à Deo primitus ordinatam, tametſi hæ partes dividantur ab invicem & ad bonum diſtans removeantur, quod eſt Argumentum, eas eſſe non niſi unam continuam rem in Spiritu, atque ideò pars unica diverſè cooperatur, radioſque actuales ſuæ identitatis Sympatheticæ ad aliam èmittit, utcunque earum corpulentiæ ab invicem ſunt diviſæ & diſtantes.

1. *Demonſtratio iſtius membri cum confirmationibus ejuſdem.*

Hoc quidem ſatis ſuperque (ut mihi videtur) per demonſtrationem ad primi membri confirmationem allegatam, atque adhuc clariùs per 2. Demonſtrationem capite 3. hujus, quippe in qua declaravi, quòd ſi Magnes longus in medietate inter duos polos dividatur, nimirum in æquatore lapidis, & qualibet harum medietatum, in ſuis cimbis ad fluctuandum ſuper aquam quietam imponantur, Spiritus utriuſque dimidij influentialis, qui eſt in eſſentia unicus & cum utriſque eſt continuus, deſiderabit & omnimodè tentabit corpora ſua ſic vulnere vel continui ſolutione diſtincta, iterum unire & in priſtinum ſuæ ſanitatis ſtatum reducere, & ob iſtam rationem B. & C. (quorum illud eſt Meridionale videlicet B. hoc verò, nempe C. Septentrionale) quæ prius erant partes continuatæ, ſed jam per Spiritum illum inſeparabilem, qui dat vitam utriuſque, ambæ in unum alliciuntur & contrahuntur & in priſtinum ſuæ continuitatis ſtatum rediguntur: Hoc eſt, ex duobus lapidibus fit unus: Ita, ut portio Spiritus in C. attrahit atque allicit ad ſe corpus B. portio Spiritus B. aſſugit atque allicit corpus C. ad ſe: Nam notandum eſt, quòd unitas Spiritus ſemper appetit & affectat unitatem corporis illius, cui inhabitat; Nam Spiritus formalis ſeu quinteſſentialis in varietate diſpoſitionis Spiritus aërei minimè delectatur: Atque ideò cupit ſpecificam illam domum ſive palatium inhabitare, quod priùs immediatè poſt ejus à patria cœleſti ſeu parentibus Stellaribus deſcenſum, poſſidebat. Atque hæc eſt ratio, quòd unus Spiritus eſt aptus, imò verò & lætatur cum ſuo ſimili communicare, ſed præcipuè unus & idem Spiritus debet neceſſariò agere & nunquam abeſſe ab alio: Atque ideò, quando Borealis & gelida quaſi natura à proprietate auſtrali ſeu æquinoctiali incitatur & exagitatur, ſi rite adaptetur & Auſtralis ferri proprietas à polo Magnetico Boreali alterius tangatur, & attractionem ſuam fortius preſtabunt.

Problema hoc idem confirmans.

Si corpora Magnetica dividantur & pars aliqua à quolibet eorum integro abſcindatur vel rumpatur: Pars illa ita ſeparata habebit ſuos polos Borealem & Auſtralem æquè ac integrum: Atque ideò quælibet ferri ſeu Magnetis particula à ſuo integro ſeu toto diviſa, habebit Borealem proprietatem atque etiam Auſtralem: Quo manifeſtè confirmatur capacitatibus ſapientum, quòd Spiritus cujuſlibet individui habeat Borealem & Auſtralem conditionem, & per conſequens attractivam, contractivam atque etiam dilatativam naturam, non (inquam) Spiritus ſolummodò totius, ſed etiam cujuſlibet particulæ ejuſdem, cùm Spiritus formalis ſit in ejus toto & qualibet ejuſdem parte. Gilb. lib. 2. cap. 32.

APPLICATIO.

Poteſtis igitur ex iſtis colligere, quàm ſit poſſibile, quòd Spiritus in ſanguine mortuo ſeu telo imbibitus, tranſlatus ad diſtans & è longe in unguentum ad vulneris curationem conferre poſſit: Quippe, quod unguentum non longè à natura vulnerati differens

ferens potenter operatur, idque præcipuè reſpectu ſalis vegetabilis ac uſneæ, in qua Spiritus deliteſcunt, qui quidem Spiritus applicatione Spirituum Auſtralium ſeu vivorum in homine vulnerato, directione ſanguinis tranſplantati conductorum, reviviſcit & cum iiſdem Spiritibus cooperatur, non modò in ſanguinis emanantis ſiſtentia, ſed etiam in curatione & conſolidatione vulnerum; uti infra oſtendetur latiùs.

Tertium propoſitionis prædictæ membrum confirmatur hiſce teſtimonijs.

Membrum, 3. Tertiò, quod non ſit externus animalis ſanguis, ſed internus, qui à ſuo fonte ſeparatus, & in alia quaſi terra ſeu loco unctuoſo tranſplantatus, operatur Magneticè à loco, ubi plantatur ad fontem, à quo priùs fluebat: & hoc ſuſtinetur & confirmatur in hunc modum.

Demonſtratio ad membrum iſtud confirmandum.

1. PROBLEMA.

Non eſt corporeum, quod defluit à Magnete, aut quod ferrum ingreditur, aut quod à ferro expergefacto refunditur, ſed Magnes Magnetem forma primaria diſponit; Gilb. lib. 2. cap. 4. de Mag. Magnes verò ferrum ſibi familiare, ſimul ad formatum vigorē revocat & diſponit, propter quem ad Magnetem ruit, & avidè ſe conformat. (mutuis viribus concorditer, promoventibus) Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4. de Magnete.

APPLICATIO.

Eſt ergo Spiritus planè formalis, ſeu ſubtilis & cœleſtis influentia, quæ mutuò operatur à vulnere ad ſanguinem tranſplantatum, & conſequenter neque corpus, neque ſanguis aut aër, aut unguentum, in quod ſanguis effuſus, & per effuſionem quaſi mortuus, ſeu ſpiritus Sanguinei tranſplantati continentur: Ita, ut Spiritus excitati, in unguendo, aſpectum ſuum ad radios ſui excitatoris applicent: Boreale (in, quam) Spiraculum Meridionalem, atque ita unio facta eſt inter Spiritus unguenti cum ſanguine ei adaptato ac illis corporis vulnerati. Et ut videmus, quòd concurſu venti Borealis & Auſtralis in aëre macrocoſmico, ambo Spiritus ſimul & in eandem formam uniantur, & Magneticè cum aëreo ſuo vehiculo in nubem contrahuntur, quæ in ſe ignem formalem, nempe fulgura ac corpus aqueum continet: Ita quidem duæ emanationes efficiunt ac producunt contractum aëreum Spiritum, in loco applicationis, vel concurſu eorum, qui in actu ſuæ contractionis ſpiritum Balſamicum in unguento reſidentem & ab eo emanantem attrahit: Haud aliter, ac videmus in inſtrumento noſtro experimentale, quòd aër eo frigore contactus, non ſit pro illa contractione ad huc viſibilis: Sed hoc ulteriùs adhuc ſic confirmamus.

2. PROBLEMA.

Ferrum allicitur ſive attrahitur ſolummodò per immaterialem actum formæ, Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4. hoc eſt, per progreſſum incorporeum, qui operatur & decernitur in ſubjecto ferreo, tanquam continuato homogeneo corpore: Atque iſta eſt ratio, quòd ferrum movetur & attrahitur ad Magnetem, ſine ullo interpoſitionis alicujus corporis denſi ac bene compacti impedimento, atque eterum ferrum attrahit ad ſe Magnetem, & concurſus ad unitatem, fit per mutuum conſenſum & vigorem, qui quidem concurſus propriè dicitur attractio.

APPLICATIO.

Hic videmus illam relationem, quæ eſt inter Magnetem & minieram, ex qua Spiritus ille, qui animat Magnetem, extrahitur. Exempli gratia, capite antedicto, Spiritus Mummiæ microcoſmicæ in excreſcentia ſua excrementitia, in plantam tranſplantatur, atque ita planta illa ab eo Spiritu animata, in Magnetem facta eſt, qui Spiritum ſuum vegetativum dirigit, ut Spiritui aut radijs membri tabeſcentis applicet.

Iam verò ad membri prædictæ propoſitionis quarti probationem venio.

Membrum.4.

Membrum iſtius propoſitionis quatrum probatur in hunc modum.

Quartò, quod ſit Spiritualis penetratio facta ab uno corpore ad aliud, priuſquam aliqua Magnetica operatio compleri queat.

Demonſtratio.

Hoc membrum eſt ſufficienter ab ijs, quæ in prædictis membris ſunt antè dicta, confirmatum, & tamen adhuc clariùs iſto ſequenti problemate exprimitur.

PROBLEMA.

Magnes ducit Magnetica, quæ ab ejus viribus vigorem avidè concipiunt, non in extremitatibus tantùm, ſed in intimis & in medullis ipſis: Nam bacillum ferri, ut apprehenditur, Magneticè excitur in fine, quo apprehenditur, permeatque etiam ad alteram extremitatem vis illa, non per ſuperficiem tantùm, ſed per interiora & univerſum meditullium.

APPLICATIO.

Hiſce evidenter apparet, quòd radij formales unius Magnetis, penetrant uſque ad centrum alterius, atque itidem alter more reciproco penetrat ad centrum uſque illius: Ita etiam Spiritus vulnerati penetrat atque permear partim per ſui ipſius emiſſionem, & partim ſui ſimilis, in unguento attractionem, etiam in viſcera ſeu meditullium unguenti ad Spiritus ſui generis, qui in eo occultantur & per conſequens unguentum more reciproco in Magnetem per Spirituum ſanguinis animalium imbibitionem factum, radios ſuos attractivos applicat ad illos, qui à vulnere emittuntur, & in iſta ſua actione à Spiritibus Sanguinis mortui in unguento dirigitur: Quemadmodùm infra declarabitur luculentiùs.

Membrum.5.

Membrum propoſitionis prædictæ quintum cum ſuis probationibus.

QVinto, quòd percipiſſemus actum Magneticum, ſeu operationem Spirituum cœleſtium ſeu aſtralitiorum deorſum influentium non eſſe mente humana determinandam; aut in motu ſuo ullo impediendam, ſi modo in iſtius negotij profundum oculo intellectuali velimus introſpicere.

Ad meliorem iſtius membri anatomiam & expreſſionem, neceſſe habemus pro certiori lectoris inſtructione, ut illud in duos ramos ſeu particulas ſeparatas diſtinguamus, quarum prior explicabit extenſionem emanationis à Spiritibus duubus aſtralibus factæ non eſſe humano ingenio limitibus certis determinandam, utcunque ipſa per externum aliquem effectum videatur quodammodò conjecturari: Secunda particula probabit, quòd tales radioſæ ſtellares influentiæ ſeu emiſſiones quinteſſentiales, quæ à Magnete in ferrum, aut ab uno Magnete ad ſuum in natura ſimile ejaculantur, & conſequenter ab omni alio corpore Magnetico conditionis in eſſentia ſimilis, non poſſint impediri per corporum ſolidorum & bene compactorum interpoſitionem, uti Philoſophi nonnulli inconſulti temere & audacter nimis in ſuis ſcriptis aſſeverarunt.

Ad primum autem ramum quod attinet, qui radiorum ſeu formalium extenſionem ſeu emanationem à corporibus Magneticis terminationem imaginariam intra ſphæræ activitatis cognitæ limites, ejuſdem rei impoſſibilitas (utcunque Philoſophi noſtri Peripatetici contrarium finxerunt) iſtiuſmodi demonſtrationibus problematicis ſequentibus arguitur.

Quædam Propoſitiones Theorematicæ & Problematicæ, contenta iſtius articuli ſive particulæ primæ confirmantes.

1. *THEOREMA.*

Vigor in corporibus cœleſtibus, mediante quo moventur, animam ipſis in eſſe, teſtatur, atque ob iſtam rationem à Philoſophis ſapientioribus actu ſeu Spiritu quodam divino imbui atque animari exiſtmantur, cujus virtute moventur: Quod cùm ita ſit, extenſio applicationis radiorum deber etiam eſſe incerta, & per conſequens limitibus conſtantibus deſtituta, quoniam Spiritus ipſorum emanatione

ſemel

ſemel facta, quandoque in aëre, nonnunquam in aqua; Atque haud raró, imò vero omni momento, idque ſine ulla reſiſtentia etiam ad terræ centrum penetrant, ut ibidem in regno minerali operentur, ipſius ſubjectis diverſis, diverſimodè pro more influentiarum quibus ſubſunt, deformali eorum actu & virtute impertiendo, per quam in acuta eorum penetratione agunt: Atque ideò creaturæ iſtæ inferiores ſimilis naturæ, ſunt potentes ad virtutes ſuas radioſas tam longé extendendas, & radios ſuos ad diſtantiam tam indeterminatam ac ſunt ſtellæ applicandos.

2. THEOREMA.

Rectè tunc dicitur Magnes movere Magnetem, & quòd eorum unus diſponat alium per primariam eorum formam, quam à fonte Stellari recipit: Atque ideò haud abſurditas ulla erat in ſapiente Thalete Mileſio, nec erat dementia aliqua in Scaligero, animam Magneti aſſignare; Cùm centraliter & ab interno Principio incitatur, dirigitur & circulariter movetur.

1. *Problema iſtud Theorema confirmans.*

Si duo Magnetes in ſuperficie aquarum ubi invicem expoſiti fuerint in ſuis navigijs, non ſtatim occurrunt, ſed primum convertunt ſe mutuò, aut minor majori obtemperat commovendo ſe circulari quodam modo, tandemque cùm ſecundum naturam diſpoſiti fuerint, concurrunt: Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4.

Ille idem etiam effectus apparebit inter Magnetem & ferrum, ut infra declarabitur.

ADDITIO.

Et quamvis quis replicare queat, quòd iſte actus in Magnete cum Magnete ſive in Magnete cum ferro videatur ab effectu externo certa quadam dimenſione determinari & conſequenter verba à me antea prolata haud multùm adhuc ad indeterminatam emanationis corporum Magneticorum dimenſionem probandam conferre: Reſpondeo ego, ſenſibilem inter Magnetem & Magnetē actum, arguere haud videri, Quòd, quoniam duo illa corpora ponderoſa ſuum motū evidentem habeant non niſi ad talem diſtantiam, ideò Spiritus eorum ulterius ſeſe extendere aut radios ſuos ulterius applicare haud quaquā poſſint: Nā eſt unum operari ſenſibiliter per violentiam maſſæ ponderoſæ attractionem, atque aliud, ut una ſolummodò forma amplectatur, & in Harmonia quàm naturali concurrat cum alia, atque iſta alteratio illis, qui optimè in proprietatibus Magnetis verſantur, per problema hoc ſequens ad amuſſim verificatur.

2. PROBLEMA.

Orbis virtutis latiùs extenditur, quàm orbis motionis cujuſvis Magneticæ, efficitur enim Magneticum in extremo, etiam ſi non moveatur locali motu, qui propius admoto Magnete efficitur: Nam tunc tota corporea maſſa movebit ad eum.

3. PROBLEMA.

Acus Magneticé contacta aſpiciet Boream etiam à puncto æquinoctialis; Quod quidem eſt apparens argumentum extenſionis indeterminatæ virtutis lapidis Magnetici.

Aliud problema hoc idem præſtans.

4. PROBLEMA.

Separatæ partes à Magnete integro utroſque polos induunt, ſi diviſio non fuerit paralleleticè: In parallelo ſi diviſio fuerit, unum polum in eadem, qua prius ſede retinere poſſunt: Hæc Gilbertus. lib. 2. cap. 32. (Gilbert. lib. 2. cap. 32.)

Ac Ridleus. cap. 21. ſui tractatus Magnetici, ait: Si minor Magnetis pars à majori auferatur, ea portio minuta eâdem vitâ & vigore imbuetur, quem integer lapis poſſidebat: Haud aliter, quàm infans vitam ſuam à patre hauriens, patri ſuo in vita & partibus correſpondet, eritque fruſtum iſtud majoris lapidis, quaſi nova creatura: Nam habebit ſuos polos & æquinoctialem æqué & completé ac integer lapis habuit. (Ridleus. cap. 21. Tract. Magn.)

Etiam, ſi virga ferrea, ut eſt illa cortinæ, ſuſpendatur, ſuamque poſitionem habeat Borealem & Auſtralem ſine ullo Magnetis contactu (nam, ſi cudatur Borealiter & Auſtraliter, induet proprietates eaſdem, nimirum virtutes polares & movebit in aëre, ſi filo ſerico ſuſpendatur, aut

cymbæ committatur, ut ſuper aquam fluctuet, ad Boream & Auſtrum juxta ſuos polos) ſi (inquam) parvulum virgæ fruſtum rumpatur ab ejus Borea, illud fruſtum habebit ſuos polos, Borealem nimirum & Auſtralem æqué ac ejus totum; Videlicet virga longa, à qua erat ablatum.

APPLICATIO.

Quibus liquet, quòd ſi quælibet portio ſeu fragmentum Magnetis ſeu ferri habeat ſuos polos æqué ac totum, tunc Spiritus, qui ineſt ijs, habet ſuam relationem vel applicationem ad ſtellam polarem majoris mundi, atque etiam reſpicit virtutem Auſtralem atque etiam polum ejuſdem. Nam, niſi ei ineſſet animæ mundanæ ſcintilla, quæ in ea ſecundum exiguam ipſius proportionem, haud aliter, quàm in mundo majori, operatur, impoſſibile foret, ut utrumque polum tanta exactione reſpiceret, uti experientia teſtatur: Ac ob id, ut actiones animæ mundi ſunt adeò Catholicæ, ut non poſſint limitibus certis terminari, etiam ſe habent Spirituales & Aſtralitiæ creaturarum inferiorum emanationes ſive irradiationes.

5. PROBLEMA.

Gilbert lib. 1. cap. 12.

Ferrum rectum ſex pedes longum, digitali craſſitie (ut anteà) in juſto æquilibrio cum filo ſerico tenuiori & firmo; Filum verò varié debet eſſe contextum, ex varijs ſericis filis non una ſimplici via contortum, ſitque in camera parva clauſis oſtijs feneſtriſque omnibus, ne ventus ingrediatur, aërque cubiculi moveatur quovis modo, tardè movetur, donec tandem acquieſcens, finibus ſuis oſtendit Boream & Meridiem, quemadmodum Magnete tactum ferrum in Horologijs ſciotericis & compaſſis & nautica pyxide ſolet.

Præterea inveniemus, quòd Magnes aut res aliqua alia, quæ excitatur à Magnete in ſuis cymbis diſpoſita, ſuum aſpectum diriget ſuper acum in ſuo verticali, verſus polum Borealem.

CONCLVSIO.

Eſt ideò manifeſtum, quòd extenſio Spiritualis ſeu formalis Magnetis emanationis, atque etiam illius omnium aliorum corporum Magneticorum, non ſint limitibus certis concludenda: Quatenus ipſa agit & applicat ſuos radios ad ſedem & ſtationem uſque ſtellæ polaris: & ſtella Polaris ſimiliter influentijs ſuis emiſſis more reciproco operatur; Applicat ad, vel aſpicit Magnetem, atque ita inter iſtos radios aſcendentes atque illos deſcendentes facta eſt continuata Spiritualis unio, quoniam oculariter diſcernimus, quòd tam Magnes, quàm ferrum, Magna cum diligentia & cum manifeſta Sympathia aſpiciant & moveantur ad ſtellam illam. His ergo ritè ponderatis, conſideret quis velim, quanta ſit illa intercapedo ſive ſpatium, quod eſt inter terram & octavam ſphæram, ac procul dubio percipiet, illud eſſe quaſi infinitum ſeu potiùs incommenſurabile, & conſequenter irradiationes à corpore Magnetico factæ, aliqua Phantaſtica & ſenſibili activitatis (juxta imaginariam Philoſophorum nonnullorum phantaſticorum ſententiam) terminare neſciunt. At ſi actus talis & ad tantam diſtantiam, vel ſtellæ Polaris vel Magnetis denegetur à nonnullis, & illa Fracæſtorij, cum illa etiam multorum aliorum doctorum opinio recipiatur & pro Authentica habeatur, quæ dicit ipſum Magnetem & ferrum, atque acum à Magnete tactam, ſe tendere ad Septentrionem ratione attractionis variorum Scopulorum ex Magnete conſiſtentium, qui in montibus hyperboreis ſiti ſunt: Si iſta (inquam) opinio pro vera ſtatuatur, tamen ex ea elicere poſſumus actum Magnetis ipſum & reſpectum actualem, quem corpora Magnetica faciunt, ad illum non poſſe limitibus ullis certis terminari, cùm in iſta etiam conſideratione, talium corporum irradiationes, obſervabuntur cooperari à loco Æquinoctialis uſque ad ſcopulos Hyperboreos: Sed iſtam eorum opionem alibi falſam atque vanam probavimus. Iam verò iſtud totum, quod dictum eſt ad præſens hoc noſtrum propoſitum, nimirum primum hujuſce membri articulum applicabimus.

APPLICATIO.

Primum & ſecundum problema nos docet, quòd ſit talis cœleſtis & Aſtralicus ſubtilis Spiritus in omnibus Magneticis terræ corporibus, qualis eſt illis cœleſtibus: & per conſequens, quòd radij cujuſlibet eorum, tam longè penetrare queant (tametſi iſta penetratio ſenſu diſcerni nequeat) quam radij cujuſlibet ſtellæ. Hiſce percipere poſſumus, cœleſtem in homine Spiritum, qui eſt ex puriori & ſubtiliori ſubſtantia, quàm ille Magnetis; Emittere valere radios ſuæ virtutis, non modò ad metam illam, ad quam collimat Magnes, ſed etiam ad ſummum Divinitatis Thronum: Iterum hinc inde arguitur, quòd Spiritus in ſanguine tranſplantato, potens ſit in vulnus ad quamlibet diſtantiam operari, atque itidem, quòd radioſus vulneris

Spiri-

Spiritus valeat cooperari & continuatum cum illo reſpectum habere, Tertium denotat, quòd tametſi unguentum & ſanguis in eo comprehenſus non appareant ad longinquum mobiles, nihilominus cooperari, & cum Spiritu vulnerati ad diſtantiam & proportionem loci incognitam conjungi poſſunt. Per quartum & quintum elicere poſſumus, aſpectus ſanguinis Borealis ad auſtrum extenſionem, eſſe ab æquinoctiali ad polum, nimirum per 90. gradus. Verùm enim verò affirmo ego, quòd, ut Borealis & Auſtralis animæ mundi emanatio vaſtam mundi cavitatem implet: Ita etiam Mediante eâ & in ea poteſt actus iſte animæ humanæ ſe ipſum longè ultra capacitatem carnis & Sanguinis extendere: Atque ideò ipſe, non niſi intellectualiter eſt concipiendus: Per quintum intelligimus, quamlibet Sanguinis humani ſeu Mummiæ Spiritualis particulam à toto diviſam, habere & idealiter continere in ſe omnes partes ſeu proportiones, quas totum ſive integrum poſſidet: Atque ideò tam Boreali, quàm Auſtrali aſpectu ſoleat operari & per conſequens deorſum à cœlo proprietatem ſimilem pro occaſione data allicit ſive attrahit. Nam ob iſtam rationem hic Spiritus dicitur à Propheta venire à quatuor ventis, & tamen non eſt, niſi Spiritus in eſſentia unicus, utcunque eſt in proprietate quadruplex: Nam erat virtute hujus, quòd mortui à Propheta ſpecificati reſurgerent: Atque ideò tam longè, quàm venti Borealis aut Auſtralis extenſio poteſt eſſe, tam longè potens eſt Spiritus iſte in homine radios ſuos Spirituales emittere. Ezekiel. 36.

Iam verò veniam ad probationem articuli ſecundi, qui penetrationem Spiritus iſtius acutam demonſtrat oſtenditque, quòd ſine ullo impedimento perficiatur contra opinionem nonnullorum ignorantum, qui credunt, Caſtella, ſcopulos, ſylvas, montes & hujuſmodi alia poſſe Spiritus iſtius ſubtilis & omnia permeantis motum atque actum impedire: Ejus probatio fit hoc modo. Foſterus & alij ejuſdem farinæ.

Articulus 2. hujus membri.

Demonſtrationes ſecundum hujus membri articulum comprobantes.

1. PROBLEMA.

NEque ignis, nec aqua, nec terra ingreſſum actionis aut penetrativæ virtutis in Magnete ſuper ferrum impedire valet, quatenus experientia comprobatur, quòd Magnes allicit ſeu attrahit ferrum ad ſe, non obſtantibus aut igne aut corporibus ſolidis: Exempli gratia ſit flamma aut candela juxta lapidem, appone filum breve ferreum, & cum appropinquaverit per medias flammas ad lapidem penetrabit, verſoriumque ſeu acus in verſoriò, nec lentiùs nec minus avidè applicat ad Magnetem per medias flammas, quàm aëre apertò, ita ut non impediunt flammæ interpoſitæ coitionem. Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4. Gilb. lib. 2. cap. 4.

Ita, ut videre poſſimus iſtiuſmodi experimento, coitionem horum corporum Magneticorum eſſe nullo modo interpoſitione ignis aut perturbandam aut impediendam; Etiamſi aqua vel terra ipſis interponatur, tamen hoc idem præſtabit Magnes officium.

2. PROBLEMA.

Gilbert. lib. 2. cap. 4.

Ferrum allicitur actu immateriali ſeu proceſſu incorporeo, qui operatur & concipitur in ferreo ſubjecto, tanquam in corpore continuato homogeneo: Ac ob iſtud ferrum movetur & attrahitur à Magnete, atque iterum ferrum attrahit ad ſe Magnetem, & concurſus ſive convenientia in unitate erit per eorum radios facta, tametſi corpora denſa ad eorum coitum impediendum ſint interpoſita: Gilbert. lib. 2. cap. 4.

Ita, ut elicere fas ſit ex iſto problemate, quòd ſubſtantiarum diverſarum interpoſitio nil poſſit in impediendo illam Spirituum coitionem, quæ facta eſt inter illa duo corpora; Quod eſt argumentum, quòd influentiales ſeu formales Spiritus nequeant ſuo motu impelli; Atque ideò ſubtilis iſte Spiritus, qui ortum ſuum ducit ab anima mundi, à Philoſophis ſagacioribus dicitur omnia permeare entia, verùm hoc ſequenti problemate planius.

3. PROBLEMA.

Gilb. lib. 2. cap. 2. de Magn.

Magnes ſive frictione aut calore, ſiccus aut humore perfuſus, tam in aëre, quàm in aqua Magnetica provocat; Tum etiam ſolidiſſimis interſitis corporibus, vel lignorum tabulis, aut lapidum aut metallorum: uti auri, argenti, aut ferri craſſioribus laminis: Hæc ſunt verba Gilberti. lib. 2. cap. 2.

Et Ridleus, quòd, etiam ſi illæ ſubſtantiæ, quæ non ſunt Magneticæ collocentur inter acum verſorij & Magnetem, tamen haud poſſunt impedire orbem & progreſſum vigoris Magnetici: Exempli gratia, ſi Magnes claudatur in pyxidem

aut ligneam aut lapideam aut ſtanneam, aut argenteam &c. Tamen nihilominus Magnes orbem ſuum Magneticum extendet.

APPLICATIO.

Concludimus igitur per typicam iſtiuſmodi expreſſionem, quòd Spirituum vitalium in homine emiſſiones ſint tam ſubtiles ac penetrantes, ut nulla corpora interpoſita valeant eosin motu ſuo determinato impedire: Nec non eſt ſanguis ille Magneticus in unguento Magneticé excitatus, in concurſu & unione cum eodem Spiritu Auſtrali ſeu vivificante, impediendus, hocque præcipué, quoniam formales unius Spiritus ſunt continui & homogenei ad illos alterius.

Procedo jam ad ſextum prædictæ propoſitionis membrum.

SExtum membrum eſt, quòd poſtquàm corpus aliquod (ſive ſit animale, vegetabile aut Minerale) ſit per tranſplantationem alterius factum Magneticum, aut Magnes, ad aliud corpus, facit per attractionem ſuorum Spirituum, amatorem ad ſe, ijs virtutem & proprietatem imperti re, quæ pertinent ad ſe ipſum: Ita, ut, quemadmodùm amatos participare ſoleat cum natura amati, ita etiam amatum ſolet cum natura & conditione amatoris communicare, hocque præcipué, ſi modò ſint in genere homogenei atque affectione reciproci.

Quædam demonſtrationes problematicæ ad iſtud membrum confirmandum.

1. *PROBLEMA.*

Quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò ſit Magnes.

APPLICATIO.

Problema hoc eſt animalis & non mineralis naturæ, ſed inferre videtur, quòd per tranſplantationem ſanguineorum ſpirituum humanorum, unguentum protinus Magneticum reddatur & attractivum, haud aliter, quàm in præcedentibus affirmavi, ungûes & pilos in quercum tranſplantatos, ipſam ſtatim communicando Spiritus unius cum Spiritibus alterius, attractivam & Magneticam reddere.

2. *PROBLEMA.*

Magnes nihil poteſt præſtare, quod ferrum Magneticé excitatum efficere nequeat: Idque non modò contactu, ſed etiam ad rationabile diſtans.

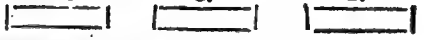
APPLICATIO.

Nec pariter quicquam poteſt Spiritus in homine vivus agere, quòd Sanguis mortuus in ungûentum tranſplantatus, præſtare non poteſt: Si modò more reciproco coëant; Imò verò Spiritus in unguento ulteriùs procedunt, nam nativam influentiam in vulneratum inſpirant.

3. *PROBLEMA.*

Gilb. lib. 2. cap. 4. Ferrum Magnete contactum aliud ferrum recreat, illudque ad motus Magneticos inſtruit; Ita, ut tertium etiam ferrum ad ſe trahat, verbi gratia: Magnes applicatus ad A. trahit clavum ſeu obelum B. ſimiliter poſt B. trahit C. & poſt C. D. remotis verò clavis B. & C.

D. C. B.

In eadem diſtantia Magnes A. non attollit in aërem D. clavum &c. Hæc Gilbertus.

APPLI-

APPLICATIO.

Ferrum B. comparatur ad Spiritus, qui priùs animantur à Spiritibus vivis in homine, & qui animant Spiritus unguenti, qui ſunt de natura Microcoſmica, ratione ſalis in uſnea volatilis, quod eſt talium Spirituum vegetantium atque vivificantium receptaculum, qui dant vitam homini, præterquam, quòd jam Borealem proprietatem induerint & quaſi pro mortuis habeantur. Spiritus autem iſti in unguento referuntur ad C. qui agunt & operantur, poſtquam ita excitantur in D. quod Spiritus ex vulnerato emiſſos importat: Adeò, ut elicere poſſimus, quòd non ſit, niſi unus & idem ſpiritus continuatus, qui in actionem reducit tria diverſa ſubjecta cum ſpiritibus eorum, nimirum ſanguis effuſus & tranſplantatus, unguentum & corpus vulneratum.

4. PROBLEMA.

Gilbert. lib. 2. cap. 4.

Magnes & vena ferrea ſunt idem & eandem habent naturam, atque etiam in una Miniera, quaſi Gemini, inveniuntur. Imò & robuſtus Magnes ferrum [illegible] ſe continet, atque ideò ferrum, quod ab utriſque eorum extrahitur, habet omnes Magneticas virtutes, tam in vena, quàm poſt factam ſeparationem, ſed magis debiles & impotentes, niſi excitatur à Magnete, aut ipſi addatur, hoc eſt, niſi Magnes cum eo armetur: Nam hac ratione reddetur in ſua facultate Magnetica fortior, quàm ipſe Magnes.

APPLICATIO.

Simili plané ratione ſanguis in vulnerato, atque ille, qui tranſplantatur, ut in unguento purificetur & confortetur, ab una eademque derivantur vena, atque unam eandemque matricem habent, atque ideò idem extractus ſanguis retinet in ſe omnes virtutes Magneticas ſed Magis debiliter, & in potentia magis, quàm actu, niſi ab Auſtrali ſanguinis virtute excitetur, aut Balſamica unguenti natura armetur: Nam, ſi ita præparetur ac muniatur, videlicet, ſi ita incitetur & dirigatur, poſſidebit & ſuam poteſtatem Borealem: Atque illa Balſamica & attractiva virtus uſneæ eſt adeò potens in ſua Boreali & Saturnina conditione, ut ſubitò quaſi ſigillo confirmet & ſiſtat per congelationem Auſtralem illum ſanguinem, qui fluit, haud aliter, quàm videmus, ventum Borealem convertere in ignem & immobilem nivem atque grandinem.

5. PROBLEMA.

Magnes & ferrum inter omnia alia corpora nobis cognita, ſunt in natura & conditione, propinquiores ad terram: Nam in ſe retinent ſubſtantiam admodùm genuinam & homogeneam & ad terram appropinquantem: Atque ideò hæ tres ſubſtantiæ naturâ ad invicem conveniunt.

APPLICATIO.

Hiſce liquet, quàm ſit propinqua relatio inter corpus humanum, quod comparamus cùm terra, & ſanguinem, qui exit è venis, quem referrimus ad Magnetem, atque unguentum Spiritibus ſanguineis relatû, quod ex ſanguine erat extractum: Nam pinguedo & uſnea atque Mummia erant de ſanguine: Scripturæ enim nos docent, animam carnis, & per conſequens pinguedinis & oſſium eſſe in ſanguinè ſitam: Quo fas eſt conſiderare, quòd, quamvis hæ tres ſubſtantiæ corporeæ differant, tamen in homogeneitate Spiritus conveniunt: Ac ob hanc cauſam non eſt mirum, ſi ſit continuitas quadam inter Spiritum Sanguinis corporei, atque illum in unguentum tranſplantatum. Nec profectò adeò debemus admirari in commercio illo naturali, quod eſt inter Spiritus Sanguineos & unguentum, aut, quòd unio tam ſubitanea fieri ſoleat inter eos, aut quòd illud debeat tam ſubitò fieri Magneticum, ſive Magnes, ſola adaptatione eorum in Balſamica & ſanativa ejus in vulnus operatione: Idque præcipuè, quoniam per Spiritus in eo tranſplantatione adaptatos, dirigitur, & poſt animationem radios ſuæ naturæ in ſuum ſimile convertit, cùm ſit tam propinquum in Spiritu & proprietate ad ſanguinem vulnerati & fruſtum ferri, ut portio Magnetis ab integro abrupta ſit ſuo toti: Quæ quidem portio in omnibus convenit cum Spiritu ſui patris ſeu fontis, à quo eſt derivata: Ita etiam videmus, quòd, quamvis aër macrocoſmicus videatur naturâ ſecundum ſuam poſitionem variare (nam aër Borealis eſt frigidus; Auſtralis verò ſeu Æquinoctialis calidus) eſt tamen non niſi unus & idem Spiritus continuus, utcunque in hanc vel illam nubem, diſtingui videatur: Atque iterum Spiritus internus ſeu formalis, qui quatuor ventos

Ezekiel. 36. diverſimodè animat, eſt non niſi unus & idem Spiritus indiviſibilis (uti ab ore Prophetæ accipimus) ſimiliter eſt unica & eadem Spiritus identitas, quæ agit in vulnere & in ſanguine effuſo ſeu tranſplantato, atque unguento: Quatenus omnes hi tres non fuerunt niſi unus ſanguis, ut D. Paulus docebat Athenienſes: Nimirum, quòd omnes homines veniant ab uno ſanguine, & conſequenter ab uno Spiritu in ſanguine. Hoc etiam iſto problemate confirmo. Act. 17.

6. PROBLEMA.

Attractio facta eſt in corporibus primarijs, atque illa ſunt ad invicem propinquiora, & unius mutui inter ſe concentus, ratione eorum identitatis in conditione. Atque ob iſtam rationem Magnes attrahit ad ſe ferrum, atque itidem ferrum allicit ad ſe ferrum, & terra terram adducit, ac iterum horum quodlibet ſibi alterum trahit.

APPLICATIO.

Hinc ergo colligitur ratio, cur ſanguis ſibi ſanguinem attrahat atque unum corpus ſuum ſimile, & unguentum animatum ab una eademque natura ſuum ſimile affectet; Atque ideo Paracelſus haud inconſultè dixit (ut anteà) quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò fit Magnes: Atque ideò haud injuriâ poſſumus pronuntiare, cùm ab ipſa experientia hoc manifeſtatur: Quòd quodlibet unguentum, & præcipuè illud Microcoſmicum, quod imbibit aut comprehendit Mummiam Spiritualem Sanguinis alterius hominis, confeſtim fit Magnes, & per incitationem Mummiæ Spiritualis, quam continet, avidè affectat & appetit ſuum ſimile: Atque propter hanc cauſam illud attrahit & allicit ad ſe, atque exinde ei tam impertit ſanitatem, quam illud cum ſuo attractore de proprietate ſua vivifica communicat. Plura ad fortem iſtius unguenti attractionem, poſt ejus à Spiritibus hominis vivi animationem probandam, proferre potui: Sed in hoc faciendo fortaſſe tædium potiùs, quàm delectationem lectori inducam; Atque iterum in præcedentibus mentionem ſatis amplam de ea feci; Atque ideò relinquam ego membrum hoc, ut ad ſeptimum procedam.

Membrum Septimum propoſitionis cum problematibus.

Septimò, agentem, qui alienum ſeu peregrinum corpus; Multò magis illud, quod eſt de conſanguinitate ipſius, Magneticum facit, & concupiſcibile ſeu affectionabile; Idque ſpecie propinquitatis in natura, eſſe Spiritum cruentum tranſplantatum in unguentum animale, ſeu plantam vegetabilem, (de qua anteà verba feci) qui etiam Spiritus, eſt Magneti unctuoſo director, ut in ſubjectum & Spiritum ejus, unde ſic erat derivatus, Magneticè operetur, qui Spiritus ſi fortis & validus ſit, potenter operatur; Sin debilis aut languidus, debilem duntaxat producit operationem.

Nonnullæ demonſtrationes problematicæ ad confirmandum membrum antè dictæ propoſitionis.

Hoc membrum in meliorem intenti noſtri explicationem in tres articulos ſeu partes dividamus neceſſe eſt, quarum prior probabit, Spiritum tranſplantatum reddere unguentum, cui commiſſus eſt, Magnetem ad vulneratum: Secunda, quòd ipſe ſit ſolus dux & director potentiæ unguenti, & conductor facultatis ipſius Balſamicæ ad Spiritum vulnerati: Ac ultima demonſtrabit, quomodo debilis ac impotens Spiritus non niſi debiliter operetur per ſe, & tamen aſſiſtentia & adminiculo ſanioris ac robuſtioris naturæ recreetur & iterum confortetur.

Demonſtrationes confirmantes contenta primi articuli hujus Membri.

Gilb. de Mag. lib. 2. cap. 25. Experientià nos docuit, & huic rei aſtipulatur Baptiſta Porta, quòd ſi Magnes debilis, pulveribus chalybis ad tempus obruatur, evadet validior & potentior in attractione ſua: Similiter chalybs naturâ ſuâ efficietur præſtantior & validior: Sed Paracelſus magis adhuc in relatione ſua veritati appropinquat, dicens, extractione Magnetis candentis in oleo Croci Martis, qui conficitur ex ſelectiſſimo Chalybe Corynthiaco, eò uſque, dum amplius nihil imbibat, ita corroborabitur hic Magnes, ut decuplo plus virium in attractione ſua poſſideat, quàm habebat anteà.

APPLI-

APPLICATIO.

Simili relatione Spiritus Languidus in Sanguine tranſplantato imbibitur, unguento animali, (quod eandem relationem in ſe habet ad Mummiam Spiritualem, quàm oleum Croci Martis ad Spiritum debilem in Magnete) reviviſicabitur ac recreabitur in vigore ſuo Magnetico, ac mixtus cum unctuoſo ſuo ſimili, conſtituet Magnetem compoſitum, qui ſimilem ſibi Spiritum potentiùs longé attrahet, quàm poterat anteà: Viciſſim, ut parvulus ſeu debilis Magnes obrutus pulveribus terræ ferruginoſæ, quæ eſt de natura ipſius, vires ſuas deperditas recuperat: Sic etiam Spiritus ſanguineus inhumatus terræ unctuoſæ, de natura ſua propria, attractione ſui ſimilis à fonte ſanguinis & ſalutaris ſpiritus ab unguento, ſic unitur unguento, ut per animationem creet Magnetem aptiſſimum, qui naturam hanc Balſamicam utrique communicando, attractione membri ſauciati reddit ſe ipſum medicinabilem; Ita, ut continuitate & integritate ſpiritus per contactum immediatum ſpiritualem, deferat ſpiritum uſneæ Balſamicum, aliorumque ingredientium unctuoſorum ad vulnus. Nonne obſervamus, quòd aqua, quæ per acervum ſeu cumulum ſalis tranſit, virtutem ſalis omnimodé induat, licét effluxus ejus ſit perlongus, & quòd ea natura ſalſa ab uno ejuſdem extremo ad aliud communicet, & multò magis aët naturam loci, per quem tranſit procul vel longinquum transferet, & tamen omnis ille aët ſic animatus erit continuatus, & per conſequens multò magis ſubtilis ille ſpiritus cœleſtis, qui aërem in habitat.

2. *PROBLEMA.*

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4.

Ferrum contractatum recreat aliud ferrum per contactum, illudque inſtruit ad motiones Magneticas.

APPLICATIO.

Simili proportione in regno animali ſanguis tranſplantatus per Auſtralem ſeu vivum ſuum fontem, animat ac recreat Magneticé unguentum; Ita, ut operetur in vulnerati ſpiritum emanantem, & attractam ad ſe naturam vulneratam, emiſſione ſuâ Balſamicâ meliorando & in priſtinam conditionem reſtituendo.

3. *PROBLEMA.*

Ridle. tract. de Mag. cap. 16.

Si Magnetem nullius ſenſibilis roboris aut virium, quaſi, Magneti roboris ac vigoris validi & potiſſimum polis imponamus, vigorem illa robuſtioris ac majoris, cui uniebatur, æqualem oſtendet: Sed poſtquam removebitur, minor ille erit adeò debilis, ut anteà, niſi ſæpius repetatur: Idem effectus plané ſequetur, ſi fruſtum ferri Magneti robuſtiori applicetur, ſed ſi tollatur à lapide, tunc omnis virtus feré evaneſcet & deperdetur.

APPLICATIO.

Simili ratione ſanguis debilis Borealis in unguentum tranſplantatus, & applicans ſe ipſum viventis ſpiritos emanationi, præſervatione & corroboratione unguenti fortificatur, & attrahit ſeu operatur efficaciter, redderque totum unguentum Magneticum: Sed, ſi accidat, ut unguentum vel ſeparetur ſeu abradatur à loco teli, in quod ſpiritus penetrarunt (ut Bevis Tell Well, eques auratus, fecit periculum in ſecuri, quæ ſauciârat plauſtrarium) vel decutiatur aut abſtergatur, (ut accidit in ſecuri; Quæ ſauciarat naupegum, per improviſam dejectionem capuli gladij Nicolai Gilbourni, equitis aurati) dimittet virtutem ſuam, quam recipit à Spiritibus ſanguineis in homine vivo & liturâ Balſamicâ unguenti; Ac proinde vulnus ea diviſione æqué aut magis doloroſum erit, ac anteà: Sed ſi unguentum loco iterum applicetur, telumque obvolvatur calidé, concurſus Magneticus renovabitur, dolorque confeſtim ſedabitur, ut probatū eſt in multis: Atque hæc diſturbatio ſeu intemperies non fit aëre frigido ſolùm efficiente dolorē rigidum ac torpidum in vulnere, ſed etiam vulnus calore ignis fit tam inflammatum ac aduſtivé doloroſum: Nam, Iacobus Virat, quondam mihi famulus, ſed jam reginæ Pharmacopola, habitans in Blake Friers, anno proximé elapſo, conficiebat hoc unguentum, & tentandi gratiâ, quendam phlebotomo ſuo in Brachio vulnerabat, & poſtmodùm in unctum Phlebotomum igni admovebat, ut liquefieret unguentum & Phlebotomum incaleſceret, atque ita evenit, ut in illo inſtanti vulneratus ardorem adeò Magnum in vulnere ſuo perſentiret, ut vix eſſet ferendus: & tum è veſtigio iterum perungebat Phleboto-

mum,

mum, & vulneris confeſtim dolor ſedabatur, & mox conſaneſcebat: Pharmacopola in vivis eſt, atque ad id confirmandum paratus erit: Idem meliùs confirmatur per hoc problema.

4. PROBLEMA.

Ridl. ibid.

Si Magnes debilis in loco alterius polorum ejus Magnete validiori perfricetur, ille per vigorem & virtutem meliorabitur, ſi non in potentia augetur.

APPLICATIO.

Eadem proportio actionis eſt inter Mummiam in unguibus & capillis, & Magnetem vegetabilem, ut etiam inter illum in ſanguine tranſplantato & in unguento: Nam Magnes vegetabilis ſeu quercus reducebat ſecretam illam ac occultam in ipſis Mummiam à potentia in actum, referando naturæ abdita; Haud aliter, ac in terra ſolet granum tritici, putrefaciendo: Atque ita etiam eſt potentialis ſeu Borealis natura Mummiæ Spiritualis ſanguineæ, cùm ſit extracta & in actum terrâ unctuoſâ ſeu unguento Magnetico redacta.

5. PROBLEMA.

Ridl. cap. 19.

Si acus Magnetica contrectata prius tactu Magnetis candeſcat igne, amittit omnem potentiam polarem ſuam, & virtutem ac facultatem directivam: Sed, ſi recens tangatur iterum, recuperabit virtutem & actum.

APPLICATIO.

Itaque per converſionem propoſitionum (nam contrariorum eadem eſt ratio) ſi ſanguis tranſplantatus, qui trangebatur Magneticè ſpiritu vitæ, frigore congelatur, omne robur ſuum ac operativam directivamque virtutem amittit: Sed, ſi roboretur unguento ac reanimetur, per ſpiritum Auſtralem ſeu vitalem, ut antè, non reviviſcet modò & aget iterum; Verùm etiam reddet unguentum Magneticum, ac diriget illud in curſu ſuo ad Membrum affectum.

6. PROBLEMA.

Ridle. de Mag. corpor. cap. 24.

Si tenuiſſima lamina Chalybis affigatur neutri polorum Magnetis, nimirum inter Magnetem & viam ejus, Magnes ita attollet, duplo; Imò quandoque decuplo plus, quàm poterat anteà: Ab hac praxi inchoabat armatura Magnetis, cum Chalybe ſeu ferro, juxta diverſos modos.

APPLICATIO.

Pari modo tranſlatus ſanguis Borealis, eſt Magneti haud immeritò comparatus, & unguentum ad armaturam ferro: Nam uniendo ſanguinem congelatum cum unguento, virtus attractiva & vis Magnetica multò major eſt, & potis eſt fortiter ſugere & attrahere ſibi Spiritum Auſtralem, ſanguinis viventis, in vulnerato: Idque dulicidiùs probo per ſequens problema.

7. PROBLEMA.

Ridle. cap. 24.

Si duo Magnetes, armati duobus dentibus, ſeparatim nobis ante oculos ſtatuantur; Altero exiſtente valido, alio verò debili ſeu multò minori, cujus axis ſeu diameter inter dentes eſt æqualis & ſimilis longitudinis, conjunge dentes eorum, qui procedebant à polis & partibus contrarijs invicem, tunc fortior apprehendet & attollet debiliorem; & debilior unitus ac incorporatus cum fortiori, virtute, quam recipit à fortiori, tollet à terra & retinebit fortiorem ac majorem admodùm firmiter, licèt ſit multò ponderoſior pondere, quod lapis parvulus ordinariè elevat.

APPLICATIO.

Hoc typo minerali docemur, (mutando menſuras ponderum in proportiones in vigore ſpiritus) congelatum, effuſum, ac tranſportatum ſanguineum ſpiritum obſitum & quaſi armatum unguento, cujus natura æquè eſt propinqua, ac ſanguis eſt ſpiritui, factum eſſe Magnetem uſque adeò potentem, ut potens ſit ad ſe attrahere majorem ac robuſtiorem naturam ſanguineam, per applicationem ad ipſum minorem Magnetem Borealis naturæ, & quaſi polum ſuum Borealem ad Magnetem majorem

rem naturæ Auſtralis: Nam hiſce medijs in regno minerali, unio naturalis fit, ut probatur hoc problemate.

8. PROBLEMA.

Ridleus, Ibid.

Eſt naturalis quædam; & violenta ac depravata unio: Illa verò naturalis eſt, cùm coitio à polis contrarijs, nimirum polo Boreali & Auſtrali fiat: Iterum, quòd fortior attractio fit à polo Boreali, hoc confirmat problema.

9. PROBLEMA.

Ridle. cap. 6.

Polus Borealis eſt polus ad omnia propoſita ac intenta Magnetica fortiſſimus ac robuſtiſſimus, ſi quantitatem illam habeat, quàm Auſtralis poſſidet.

APPLICATIO.

Ridle. cap. 6.

Quibus patet, Borealem naturam, quæ eſt in Magnete unctuoſo, ac ſpiritum ejus influentialem, longè magis attractorum eſſe, quàm Auſtralis ſeu calidus Spiritus, aut æquinoctialis attrahere poteſt, niſi pro ut participat de natura Boreali, naturali quadam ad ſuum ſimile concurrentia: Atque hæc eſt ratio, quòd naturalis unio dicitur eſſe, ubi concurrentia oppoſitarum naturarum polarium eſt facta: Nam ab illis fortior fit attractio, quia natura ſola frigoris eſt contrahere, ut è contra, caloris eſt dilatare. Vis iſta polaris concluſivè ſuſtinetur hoc problemate, cum quo hujus articuli confirmationem concludo.

PROBLEMA.

Magnetes, ferro armali polum duntaxat apprehendunt.

Ridle. cap.24.

APPLICATIO.

Ac ſi diceret, Borealem ſeu congelatam Mummiam, unguento propriæ naturæ ſuæ circundatam & quaſi armatam, ac Auſtralem ſeu vivam Mummiam carne tectam atque ſtipatam, ſibi invicem Magneticè propè polos applicare, nimirum vividam Mummiam propè Auſtralem & æquinoctialem, & debilem ac congelatum, propè Borealem: Ac proinde attractio manifeſta eſt à Magnete unctuoſo atque agente ejus, imbibito.

Articulus 2.

Iam ad ſecundum hujus Membri articulum ſeu portionem devenio.

Demonſtrationes confirmantes contenta ſecundi hujus Membri articuli.

Quod ad ſecundum articulum hujus membri attinet, qui demonſtrat, Mummiam ſanguinis tranſplantati, Spiritualem eſſe virtutis ſeu vigoris unguenti Magnetici ad vulnus, ad quodvis intervallum, directorem & ductorem, indicat, illud hoc teſtimonio demonſtratur.

1. PROBLEMA.

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap.4. Et Ridle. de tract. Mag. 7. cap.

Magnes conducit ac dirigit res Magneticas, quæ concipiunt vigorem ac vires ab eo non modò in exterioribus; Verùm etiam, in interiori ac venoſa medulla: Exempli gratià, ut primùm particula ferri apprehenditur; Magneticè ad finem uſque excitatur, ubi tangebatur; Atque ipſiſſima vis ei ſic impertita, ad alteram uſque extremitatem, tam ſuperficialiter, quàm centraliter penetrat.

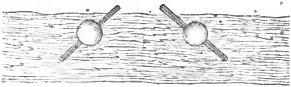
APPLICATIO.

Hoc exemplo probatur, formalem ſanguinis Mummiam ſimili planè modo operari cum Vnguento, quod ſe habet ad ipſū, ut ferrum ad Magnetem: Ita, ut, quemadmodùm Magnes per ferri contactum, facit illud poſt imbibitionem vigoris ſui ſpiritualis Magnetem: Sic etiam poſt receptionē hujus Mummiæ ſanguineæ unguentum redditur Magnes: Quatenus per ejus totū, vigore quodā Magnetico animatur, & virtute animæ hujus Mummialis dirigit radios ſuos ac virtutem Balſamicam ad ſon-

fontem, à quo Spiritus ille Mummialis originem ſuam ducebat: Directionem autem hanc eſſe veram, per iſta ſequentia problemata probamus.

2. PROBLEMA.

Vnus Magnes alium Magnetem diſponit, alter alterum convertit, ac in ordinem ſuum reducit & conducit, illumque ad concordantias ſuas dirigit: & quando convenerunt ac juncti ſunt invicem, firmiter ſibi cohærent invicem: Exemplum evidens eſt: Nam, ſi duo filamenta ferrea unius longitudinis accipiamus, quæ in extremitatibus per polos contrarios excitantur, eaque per ſubera rotunda quantitatis nucis avellanæ intrudantur, quæ poſtmodùm aquæ innatare ac fluctuare imponantur, percipietis illa paulatim ſe diſpoſitura atque ordinatura, ac contactum Borealem Spiritualem unius, prius axem ſuam digeſturam, & poſtmodùm attrahere polum Auſtralem, dum ambo ſibi in morem duorum equitum cum ſuis ſpiculis occurrant & obvient.

DEMONSTRATIO.

APPLICATIO.

Mummia Spiritualis in Sanguine tranſplantato eſt unus Magnes, qui unguentum eum in modum diſponit, ut ad Magnetem etiam quadret: Atque hic Magnes dirigitur Spiritu Mumiæ in concordantias Mummiæ Spiritualis, quæ expirat ex vulnerato, quam attrahit & unit, & partim de virtute ejus vivifica participat, & partim communicat cum ipſo de Spiritu ſuo Balſamico, qui ratione continuitatis ſuæ cum vulnere facilè, licet inviſibiliter, transfert ad vulnus: At, jam ad tertium hujus membri Articulum ſeu particulam procedo.

Demonſtrationes contenta hujus membri tertij ejuſque ultimi articuli confirmantes.

Articulus 3. AD tertium & ultimum Articulum hujus membri quod attinet, qui oſtendit, quòd Spiritus debilis ac impotens non niſi debiliter ex ſe operetur, ſed per aſſiſtentiam naturæ robuſtioris recreetur & fiat vigoroſus: Hoc totum eſt per complures cõcluſiones problematicas confirmatum, quæ ex Magnetis proprietatibus producuntur.

1. PROBLEMA.

Gilbert.lib.1. Magnes amittit virtutem ſuam attractivam, & quaſi deficit ætate, ſi aëri aperto diu exponatur, nec ſervetur ac obruatur limatura ſeu ſcorijs ferri.

APPLICATIO.

Gilbert lib.1. Similiter ſanguis vivus, ubi primùm ex venis ſuis mineralibus calidis eſt effuſus & de aëre frigido guſtavit, ſuam activam virtutem amittit & deveniet gelidus & quaſi mortuus, niſi cum carne, & tela ad ſibi appropriatum unguentum transferatur, quod illum ab aëre frigido præſervat, locoque limaturæ ferri ad Magnetem, ad Mummiam ſpiritualem defendendam ac muniendam, inſervit.

2. PROBLEMA.

Baptiſta Porta Magnetem in limatura Chalybis ſervabat bono temporis ſpatio, ac poſtmodùm reperit illum multò vigoroſiorem ac efficaciorem in virtute ejus attractiva, quàm anteà. Similiter Paracelſus calfaciendo ac in bibendo Magnetem oleo Martis, ejus vigorem multis gradibus augebat, ut dictum antè.

APPLI-

APPLICATIO.

Simili modò, ſi Mummia Spiritualis in ſanguine tranſportato, debilis aut Languida, ſervetur ad tempus in unguento animali, reddetur Magis vigoroſa in tantum, ut animaverit totum unguentum.

3. PROBLEMA.

Ridl. in tract. de Mag. corp. cap. 17.

Imponatur Magnes nullarum virium ſeu roboris, quod facilé percipi queat, Magneti eximij roboris ac vigoris, potiſſimùm polis, & exhibebit vigorem, ac ſi æqué eſſet virtuoſus, ac Magnes, cui unitus eſt; Sed poſtquam ablatus eſt, erit æqué debilis ac anteà, niſi ſæpiùs repetatur.

APPLICATIO.

Sic etiam ſi Spiritus tranſplantati cum Sanguine, unguento ſano ac Balſamico implantentur, colligent vires: At, ſi unguentum vel abſtergatur, vel ignis calore defluat ab armis, confeſtim amittet vim ſuam: Atque iterum, ſi recens inungatur, & calidè obvolvatur, è veſtigo recreabitur iterum, ut anteà. Præthereà hoc etiam Problemate anteà prolato confirmatur, quod eſt tale.

4. PROBLEMA.

Ridleus. Ibid.

Si Magnes debilior perfricetur ad polos ſuos Magnete fortiore, meliorabitur inde virtute ac vigore ſuo, ſi non augeatur inde.

5. PROBLEMA.

Ridleus. Ibid.

Validior, iſque major Magnes, auget virtutem minoris, ſi ille imponatur polo majoris illius: Nam tunc polus ejus Borealis erit vigoroſior.

APPLICATIO.

Validus ſanguis ac ſpiritus in vulnerato aſpectu, facit ſanguinem debilem ac ſpiritum, qui in unguentum tranſplantatus eſt, Magnetice operari, & applicare ac dirigere ſpiritum unguenti ad illum fortiter, quod non præſtaret ſine unione illa, quam cum ſuo fonte habet, qui eſt vividior, agilior ac robuſtior.

8. Membrum propoſitionis cum probationibus ſuis.

Octavum membrum hujus propoſitionis eſt, quòd in omnibus operationibus Magneticis. Neceſſe eſt, ut ſit applicatio reciproca ſeu aſpectus factus inter amatorem & amatum, ut inter materiam ſeu fœmininum, quod concupiſcit, & formam ſeu marem, qui concupiſcitur: & per ſimilitudinem ſeu continuationem ſpirituum formalium ſuo ſimili, quod agit in materia, unitur: Sic ſpiritus Borealis cum ſuo unctuoſo Magnetico corpore efficaciter concupiſcit & radios formales & æquinoctiales ſeu emanantem ſpiritum ex vulnere appetit, Magnetemque unctuoſum, ad effectus ſuæ concupiſcentiæ producendos dirigit, quod facilé perficitur, modo ſi continuatio fuerit inter ſpiritus eorum. Sed ad probationes noſtras.

Demonſtrationes quædam problematicæ ad confirmandum hoc problema.

1. PROBLEMA.

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4.

Coitio Magnetica eſt actus Magnetis & ferrri, non unius, ſed utriuſque ad inſtar viri & mulieris.

APPLICATIO.

Vt mulier, quæ frigidior eſt & magis Borealis naturæ, concupiſcit virum, qui eſt calidioris & Auſtralioris diſpoſitionis: Sic etiam ſimilitudine quadam Sympathetica in utriuſque ſpiritu coeunt, ac ſua ſemina affectionis uniunt: Conſimili prorſus modo ſpiritus frigidus in Sanguine congelato, ſpiritus ſanguinis vividi & activi concupiſcit, & poſtquam unuſquiſque coiërunt, uniunt naturas ac tertium quoddam procreant; Vt filium, qui de utroque parente perticipat.

Macrocoſmo, quòd, cùm Boreas Spirat fortiter, nec Auſter uſque adeò validè, aër in nubem condenſatur contractione ignеorum formalium, & Æquinoctialium ſeu radiorum Auſtralium, in aëre condenſentur, qui ob frigus externum fugit ab aëris circumferentia ad centrum; Adeò, ut hanc ob rationem ſæpiùs obſervetur, quòd in fulgura ac coruſcationes erumpat: Hæc etiam contractio in aëre incluſo, cùm externus aër friget, facilè in effectu per vitrum calendarium, ſeu inſtrumentum noſtrum experimentale diſcernitur, nimirum cum aqua elevata eſt & aër incluſus, contractus ſeu coarctatus in ſpatium anguſtum.

Nonun membrum propoſitionis cum probationibus ſuis.

MEmbrum nonum propoſitionis eſt, quòd valida attractiva cujuſlibet Magnetis facultas ſit conditionis Borealis ſeu Septentrionalis proprietatis, ac per conſequens præcipuam ſuam facultatem attractivam à Stella Polari habeat, ac proinde juxta morem Magnetis attrahit à circumferentia ad centrum: Iterum, omnia deſiderata atque adamata, quatenus formalia ſunt, de æquinoctiali facultate participant, cujus eſt radios per dilatationem à centro emittere; Ac proinde eorum per applicationem unio facit temperamenti mixtionem, quæ eſt inter polum Borealem atque æquinoctialem, id eſt, partim attractivam, & partim dilatativam: Quemadmodum eſt vitalis hominis Spiritus, qui agit in ſyſtole & Diaſtole, vel contractione & dilatatione: Eodem prorſus modo ſe habet coitionis Magneticæ actus.

Nonnullæ demonſtrationes problematicæ ad confirmandum membrum hoc.

IN primis probatum vobis d abo demonſtrativè, idque relatione facta ad Magnetem, efficaciſſimam Magneticam attractionem eſſe à polo Boreali, & conſequenter, quòd neceſſe ſit, ut ſanguis, induendo Borealem ac congelativam facultatem, admodùm reddatur attractivus & contractivus ſui ſimilis, pro ut mobilem ac tenuem expanſum aërem, in nivem ſpiſſam flante Borea, vel in pruinam, gelu aut grandinem converti videmus.

1. PROBLEMA.

23. Ridle, cap. 6. Polus Borealis ſemper eſt ad omnia Magnetica propoſita vigoroſior & robuſtior, ſi quantitatem habeat, quam habet Auſtralis.

APPLICATIO.

Qua propter Spiritus Sanguineus, induendo naturam Borealem, efficaciſſimus eſt ad operandum in naturam Auſtralem, Magneticè vel attractivè.

2. PROBLEMA.

Gilbert. de Mag. lib. 1. Magnes attrahit ferrum validiùs à polo Boreali, quàm ulla alia ejuſdem portio.

APPLICATIO.

Hoc confirmat antedictum problema: denique attractio Magnetica Sanguinis Borealis cauſa eſt plantationis plurium Spirituum conſimilium, Magnete unctuoſo, quo reddetur robuſtior in operatione ſua.

3. PROBLEMA.

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4. Magnes poſſidet punctus ſuos, id eſt, veros ſuos polos, in quibus major ejus vis reſidet: Atque hanc ob cauſam non attrahit ferrum æquali virtute ab unaquaque parte: Atque etiam ſubjectum Magneticum non movetur nec fluit, ad quamvis Magnetis partem.

4. PROBLEMA.

Ridle, & Gilb. Partes polo Boreali viciniores fortiores in attractione, & remotiores, debiliores ac infirmiores in virtutibus ſuis attractivis eſſe obſervantur.

Digitized by Google

DEMONSTRATIO.

Iam verò varijs demonſtratur modis, maximam attrahendi virtutem eſſe à Septentrione: Ac primò quidem, ſi ſuſpendamus longam quandam ferri portionem per filum, (ut dictum antè) pars mundi Septentrionalis attrahet ad ſe extremitatem ejus; Ita, ut directè ad Septentrionem ac Meridiem ſpectet.

Ridleus, cap. 14. Secundò, ſi filamentum ferreum longitudinis quatuor digitorum tranſeat per ſuber, ac poſtmodùm Magnete excitetur, ſuberque aquæ imponatur, Stella Polaris extremitatem ferri ad ſe alliciet.

Ridl. cap. 17. Tertiò ſi oblongum ferrum Septentrionaliter ac Meridionaliter fabricetur, atque ita collocetur, ut in eadem poſitione refrigeſcat, tunc animabitur atque induetur virtute poli, ac movebitur in aëre ſuſpenſum ex filo, vel cymbæ impoſitum ſuper aquam, & trahetur à Septentrione, ac habebit quaſi coïtionem cum Boreali Stella. Ridl. ibid.

Quartò, ſi oblonga portio luti ſeu argillæ recens exuſtæ, verſus Septentrionem ac Meridiem refrigeret, tunc recipiet potentiam Magneticam à terra & polo.

Quintò conſtituite duos Magnetes cum polis eorum unius denominationis, nimirum polum Septentrionalem aut Meridionalem utriuſque, ad extremitatem utramque ex portinucula argillæ igne candeſcentis, dum refrigeſcit, & utraque extremitas unius erit naturæ. Ridleus.

Sextò imponatur portio luti oblongæ formæ igni, ac poſtmodùm Septentrionaliter ac Meridionaliter refrigeſcat, & accipiet polarem virtutem: Ex hinc, ure denuò igne, & illa extremitas, quæ refrigerabat prius Septentrionaliter, jam refrigerat Meridionaliter & commutabitur in naturam Meridiei, & altera in naturam Septentrionis.

APPLICATIO.

Ex primo igitur horum Problematum atque experimentorum apparet, fontem attractionis vigoroſæ eſſe à polo, eo quòd proprietas frigoris Borealis eſt attrahere, ac proinde Spiritus Sanguineus, induendo naturam Borealem, redditur Magneticus, æquè ac ille è luto ſeu ferro.

Procedam igitur jam tunc ad demonſtrandum effectum, quem hic Septentrionalis ac Meridionalis Spiritus concurſu ſuo mutuo atque unione producunt, pro ut videmus Septentrionalem ac Auſtralem polum, concurſu ſuo immediato proferre æquinoctialem, quæ eſt vernalis ac temperata, id eſt, calida ac humida, qualis eſt ſanguis vivens: Ita, ut media natura, quæ de utroque participat extremo, producatur inter confluentiam aſpectus eorum, ſeu applicationem, quæ recipit ab uno & communicat illam cum alio: Probationes meæ Magneticæ ſunt hæ.

5. PROBLEMA.

Ridle. cap. 19. Binis corporibus Magneticis invicem in polis ſuis junctis, poli illi duo ſe invicem contingentes, naturam habent æquatoris ſeu æquinoctialis, nec excitabunt aut tenebunt acum ita tangentem.

APPLICATIO.

Borealis ſeu contractus ſanguineus Spiritus, junctus applicatione quadam cum æquinoctiali Auſtrali aut vivos aut dilatato, alter induet per hanc conjunctionem naturam æquinoctialem, quæ relationem ad quamlibet extremitatem habet, nimirum recipiendo à Spiritibus unguenti & dando ſeu impertiendo illos Sympatheticè vulneri.

Membrum decimum propoſitionis cum ſuis probationibus.

MEmbrum propoſitionis dicimum eſt, quòd per Spiritum viventem Auſtralem (portione ſui ſimilis per effuſionem ejus in apertum ac frigidum aërem debili, languida, Septentrionali ſeu congelata facta) poteſt poſt tranſplantationem revivificari, vegetari ac corroborari, atque ita revertendo ad naturam ſuam Auſtralem ſeu æquinoctialem, poteſt unione quadam Sympathetica fieri una homogenea, cum vivo ſanguineo Spiritu, natura, transferens ſecum paulatim naturam plantæ ſeu maſſæ animalis, cui implantatus eſt, atque ita poteſt efficere, ut quælibet natura extrema participet cum Symptomatibus alterius, ſive bona illa ſint ac ſalutaria, ſive maligna ac doloroſa.

Non-

Nonnullæ demonſtrationes Problematicæ ad confirmandum hoc membrum.

1. *Problema anteà recitatum.*

Si Magnes nullarum virium ac roboris, quod facile diſcerni poteſt, polo Magnetis validioris imponatur, oſtendet vigorem, ac ſi eſſet æquè fortis ac ille, cui unita eſt: Sed poſtquã ablatus eſt, æquè debilis erit, ac erat anteà, niſi repetatur hoc ſæpius.

APPLICATIO.

Sanguis Auſtralis penetrans per Magnetem unctuoſum, animat eum, atque animando vivificat illum, & tam Spiritum tranſplantatum ab externi aëris inclementia præſervans, quàm illum per naturam ſuam attractam Auſtralem calefaciens, Spiritus emortuos languentis ſanguinis ita tranſporta, rivivificat, pro ut Spiritus, in grano mortuo tritici terræ in humato, terram cum radijs Solaribus vivificatam, denuo quaſi à morte ad vitam animari cernimus. Quòd ſi verò unguenti portio, auferatur à loco teli ſive armorum, quibus ſanguis adhæret, vel ubi Spiritus Sanguinei penetrabant, Spiritus revivificati langneſcent denuo, & vulnus doloroſum erit, pro ut erat, antequam ſanguis unguento inhumaretur: Similiter etiam, ut, ſi terra removeatur à Spiritibus vigoroſis in grano mortuo, langneſcent, nec planta creſcet nec multiplicabitur: Verùm ſi unguentum, ut anteà, animatum reapplicetur, vulnus proſperabitur ac conſaneſcet ſine dolore, non aliter, quàm ſi terra, quæ removebatur à Spiritu revivificato in grano, reapplicetur illi confeſtim, ille Spiritus creſcet iterum.

2. *PROBLEMA.*

Ridle. cap. 16 Si Magnes debilis ad unum polorum ſuorum cum Magnete validiore perfricetur, exinde virtute ac vigore Emeliorabitur, ſi in ea non augeatur inde.

Demonſtratio: Ad hoc confirmandum.

Expertum eſt quotidie ab ijs qui cerviſiam faciunt, quod ſi cerviſia plane mortua & nullius vigoris, imponatur cerviſiæ novæ & recenter operantis, vertetur in cerviſiam optimam & ſummæ virtutis.

APPLICATIO.

Probatio hæc typica etiam exactè confirmat idem membrum, nimirum, quòd vivi Spiritus vigorabunt illos languentes.

3. *PROBLEMA.*

Gilbert. de Mag. lib. 2. Magnes aliquid de virtute ſua attractiva amittet, & ſenectute quaſi langneſcet, ſi diu aëri aperto exponatur, & in liniatura ferri non reponatur aut recondatur.

APPLICATIO.

Sic etiam ſanguis humanus, ex ſua minera effuſus aërique aperto expoſitus, languet ac debilis redditur, niſi in unguento armario, quod eſt de natura ejus, reſervetur.

4. *PROBLEMA.*

Gilb. Mag. lib. 2. cap. 4. Et lib. 1. cap. 16. Vnum ferrum à Magnete excitatum recreat alterum, illudque ad motiones Magneticas inſtruit.

APPLICATIO.

Sic Mummiale unguentum, per radios emiſſos Sanguinis vivi animatum, Spiritus in ſanguine tranſportatos recreat, incitat & animat.

Membrum Vndecimum hujus propoſitionis cum probationibus ſuis.

VNdecimum Membrũ eſt, quòd alteratio aëris operatur æqualiter ſuper utrũque extremũ: Quod evidens eſt argumentũ cõtinuatæ unitatis in ſpiritu, inter ſanguinẽ tranſplantatũ in unguẽto & vulnus, ut, quã paſſionẽ intẽperatus ac inclemens aër operatur in uno, illa perſentitur ab altero: Haud ſecus ac ſi filum ad utramque proceſtrij extremitatẽ, extendatur & ligetur altera extremitate, altera extremitas Sympathizat

Digitized by Google

aut agit ſimiliter per conſenſum : Quod argumentum eſt evidens , aërem eſſe medium ſeu vehiculum , per quod influentia ſpiritualis tranſit , dictumque formalem cœleſtem ſeu influentialem ſpiritum, qui in eo fertur per contactum immediatum communicare cū intemperie vehiculi ejus aërei , & per conſequens hoc medio mutatur per vices ac portiones in diſpoſitionem Septentrionalem ſeu Auſtralem; Ac proinde per frigus externi aëris, ſpiritus à vulnere fugit , illudque relinquit malè affectum ac doloroſum, cùm hac attractionis ſpecie, naturali quodam calore privetur ; Ita, ut Sympathia in Antipathiam convertatur, ut apparet , cùm unguentum à loco vulnerante armorum , vel totaliter, vel ex parte auferatur, ut eſt anteà dictum.

Demonſtrationes nonnullæ problematicæ ad confirmandum hoc membrum.

1. *PROBLEMA.*

IN vitro calendario ſeu experimentali, cujus tam ſæpe facta eſt mentio , inter ejus caput ſeu matratium ſuperiùs, & aquam inferiùs, aërem quot[illegible]m continuatum in vitri collo deprehendetis, & imaginemini oportet , aërem iſtum incluſum non eſſe ſine ſpiritibus ſuis ſulphureis, qui dilatatione ſui, dilatant etiam aëreum , cui inſunt , vehiculum , & cum vehiculo dilatato aqua præcipitatur , & contractione ſpirituum eorum , aëreum vehiculum contrahitur pariter , & aqua exſugitur : & tamen videmus, aërem , qui eſt inter utrumque extremum, eſſe unum aërem ab uno extremo ad alterum continuatum ; Atque ideò multò magis occultum ac cœleſtem Sulphureum ſpiritum , qui habitat atque agit in eo, eſtque inſtar animæ in corpore, in toto & in qualibet parte : Idque indiviſibiliter, ac minimè in partes diviſus: Cumque hic incluſus agens ſpiritus, unus exiſtens numero, derivetur ab anima mundi, Vt univerſalis ſpiritus operatur in majore mundo , nimirum à Septentrione aut à Meridie: Pari modo etiam hoc membrum univerſalis illius ſpiritus operatur in aëre ſuo incluſo : Nam , ſi Catholicus mundi ſpiritus agit aut ſpirat à Septentrione , ac producit in aëre effectus congelativos & contractivos, tunc quidem centralis in vitro ſpiritus ſimiliter operatur , juxta eundem modum : Nam contrahit vehiculum ſuum & exſugit aquas : Sed , ſi Catholicus mundi ſpiritus ſpirat ab Auſtro , tunc aër anteà contractus, jam iterum dilatatur , & tunc etiam ſpiritus incluſi formales in vitro, operabuntur juxta eundem morem, ac diſſipabunt & extendent vehiculum ſuum aëreum in proportione ſeu modo ampliore, ut oculari demonſtratione in dicto inſtrumento diſcernere licet.

2. *PROBLEMA.*

Boreas flans in Macrocoſmo continuat eſſentiam flatus ſui à Septentrione ad Meridiem: Sed , quò magis lineæ æquinoctiali appropinquat , eò debilior eſt ejus in contractione & congelatione effectus , in hoc cum Magnete conveniendo , cujus partes ; Quò polo ſunt viciniores , eò exiſtunt in facultate ſua operativa ſeu attractiva potentiores , & quò longiùs abſunt, eò ſunt infirmiores ac debiliores : Sed hic ſpiritus emanans à Septentrione ad æquinoctialem , eſt unus idemque ſpiritus in eſſentia , licèt in proprietate variet in ſuis partibus. Similiter auſter prædominans, ab æquinoctiali ad Septentrionem, ſuum flatum ſine ulla eſſentiæ ſuæ diſcontinuatione emittit & tamen , quò magis appropinquat Septentrioni , eò debilior eſt vis ejus in dilatatione ac diſſolutione : & tamen ſpiritus eſt unus idemque in eſſentia cum illo Septentrionis : Eſt enim una tantùm anima mundi, ſeu ſpiritus vivificans mundum , quem Platonici exiſtimant habere habitaculum in ſole : & David ait: Poſuit Tabernaculum ſuum in ſole : Ac proinde venti à quibuſdam vocantur filij Titanei : & Propheta æquè arguit unitatem & omnipotentiam ſpiritus hujus vivificantis, ubi inquit , Veni ſpiritus à quatuor ventis & inſuffla interfectos iſtos , ut Ezek. 36. Sap. 1. 12.
reviviſcant : Vbi arguit , non eſſe , niſi unum ſpiritum eſſentialem , qui (ut Salomon refert) implet mundum , eſtque in omni re mundi, ſed multiplici proprietate.

Applicatio concluſiva.

Concludimus igitur , ſpiritum in vulnerati ſanguine non exhauſti, & in ſanguine exhauſto unum eſſe ſpiritum in eſſentia, licèt variet in proprietate : Ac proinde, cùm ſit continuatus ac indiviſibilis in eſſentia; Mirum non eſt, quòd ab uno extremo ad aliud diverſimodè , nimirum Magneticè & attractivè ab unguento agat: Nam ratione eſſentiæ ſuæ ab Auſtrali ſeu vivo ſanguine in corpore, induit naturā Borealē & ad ſe ſugit atque attrahit ſuum ſimile , poſtquàm in aërem emanarit, & Polus Auſtralis ſeu punctus æquinoctialis, per dilatationem emittit ſpiritum ſuum attrahen.

Digitized by Google

hendum, atque ita facta eſt communicatio inter naturam Balſamicam & vulneratum, eo ipſo ſpiritu diverſimodè operante. Et ego inſigne exemplum in macrocoſmo vobis referam, quando Sol eſt ultra æquinoctialem Auſtrum verſus, (quod hyeme accidit) tunc natura Borealis potentiſſima eſt in attractione, congelatione, inſpiſſatione, citta æquinoctialem: Vrè contra natura Auſtralis maximé viget ac efficax eſt in dilatatione, diſſolutione ac ſubtiliatione;& tamen clarè diſcernatis, quomodò unus idemque ſpiritus, in mundo operetur, ab uno extremo ad aliud: Nam, cùm Sol aërem in Auſtro & aquas ibidem dilatar, quas hyems antecedens per attractionem frigoris inſpiſſavit; & dilatatione eas diſſipat, tunc aër ille ac aqua ita diſſipata reperit locum ampliorem, ac fugit à ſolis aſpectu Septentrionem verſus: Atque iterum proprietas Borealis ejuſdem ſpiritus, hyemali tempore maximé potens exiſtens, per attractionem fugit ac dirigit Magneticè hos ſpiritus, qui fugati ſunt ab Auſtro, & quò propiùs attrahit eos ad polos, eò citiùs condenſat eos in nubes, quæ ob naturam Sulphuream, quam affert ab æſtate ſeu æquinoctiali, immediatè reſolvuntur in pluvias: Atque hæc eſt ratio, quòd venti Auſtrales ſunt uſque adeò frequentes inter nos hyemali tempore; & conſequenter, quòd pluviæ abundant in illo tempore: Ita, ut videre liceat, quomodò duplicata proprietas unius ejuſdemque ſpiritus, operetur in uno eodemque tempore circa effectum unius ejuſdemque rei in uno eodemque aëre Catholico mundi, ut dixi anteà in Philoſophia mea Moyſaica: Vt etiam in aſcenſione ac deſcenſione fontium in quovis hæmiſphærio ſimile efficitur: Quæ omnia vivaciter ac dilucidè expedita ſunt in vitro Calendario, ut expreſſi anté. Ex quibus convincitur, quòd, cùm ſpiritus microcoſmicus unicus ſit in conditione cum illo macrocoſmico: Sequitur, quòd, licèt corpus ejus dividatur, tamen ſpiritus manet indiviſibilis, ſeque poteſt dilatare ac contrahere ad illam extenſionem, ut probatum eſt proprietatibus ventorum duorum contrariorum, quorum ſpiritus continuatur ab utroque extremo & per minutulas Magnetis particulas, quæ completos ſuos polos æqué ac integer poſſident. Similiter ex his videre licet, hujus ſpiritus operationem non eſſe ulla Peripateticorum imaginaria activitatis ſphæra limitandam, & conſequenter operari poſſe ad ullam diſtantiam, ſi à vero ac homogeneo Magnete dirigatur & conducatur, hoc eſt, Magnete conſentiente ad minus in ſpecialitate, ſi non in individualitate, vel utraque: Vt ſanguis vulnerati, qui tranſplantatus eſt, & ille in corpore, qui uterque eſt identitas in natura, & ſimiliter, ut eſt uſnea & Mummia in unguento, quæ eſt de eodem ſpecifico, licét non individuo.

Vides igitur (lector judicioſe) quàm plané hoc negotium, ſeu antedicta propoſitio demonſtrata fuerit, tam per Magnetem & praxin naturalem in majori mundo, quàm in praxi vitri Calendarij, quod nuncupo inſtrumentum demonſtrativum meum experimentale, ſed, cùm tot peregrina accidentia, quæ incidunt in hac curatione, caſu & ex improviſo, quorum ratio hactenus dari nondum potuit; Paucis illa in ſecunda propoſitione attingam, ac proinde hoc caput finiam.

Propoſitio ſecunda.

In curatione vulnerum per unguentum armarium obſervatum fuit, quòd, ſi tempore curationis hæmorrhagia incidat, ab alia qnadam vulnerati parte, ut fluxus ſanguinis narium, mictus ſanguinis; Vel ab alio quodam vulnere; Vel ſi rem habeat cum muliere menſtruoſa intereà temporis, virtus unguenti divertetur, ejuſque efficacia nullius erit momenti: & ratio quidem, quam reddere queam, eſt, quoniam ſpiritus Auſtralis ſanguineus, qui regnans in venis, emittebat ac dirigebat radios ſuos ad unguentum quod facilé attrahebat, alia via deducitur, attrahiturque à ſubjecto Magnetico contrario, divortium quaſi fiet per ſecundum Magnetem, inter ſpiritum emanantem & attractivum in unguento: Et ſuſtinebo, demonſtraboque, hoc verum eſſe experimento hoc Magnetico.

Problema ad confirmandam propoſitionem

Gilber. lib. 2. cap. 32. de Magn. Duo Magnetes ſeu Ferramenta excita, rité cohærentia, alteriùs Magnetis, aut ferramenti exciti robuſtioris adventu, divortium faciunt: Quòd recens adveniens facie averſa fugat alterum, & illi imperat & duorum anteà junctorum conatus definit &c.

APPLICATIO.

Sic videtis, quàm apté hi duo Magnetes concurrant, nimirum anté allegatus actus animalis, cum illis mineralium; Finio hoc caput hac aſſertione: Spiritus, qui ſubtiliationem ac actionem ſuam à calore naturali recipiunt, vivaciter agunt, quàm diu exiſtunt, intra ſenſibilem orbem radiorum lucis calefacientium, excitatorum à centro ad circumferentiam: At verò, ſi dicti ſpiritus diſcedant aut exeant ex orbe

lucis, & actu tenebrarum frigido circum cingantur, ſe ipſos contrahunt à circumferentia ad centrum, atque ita quieſcentes in centro, ceſſant agere, niſi incitentur aut provocentur virtute caloris, qui ſubtiliat, & ſubtiliatione reddit utrumque extremum ſimile; Vt probatum eſt per vitrum calendarium & per hæmorrhagiam vulneris &c. Vt dictum anté. Quare audacter concludam, ſpiritus in ſanguine vel corpore Sanguinis tranſlatos vel ab armis vulnerantibus, vel in Bacillo aut acu textoria exſuctos, aut proba, aut ſimilibus, poſſe evocari, extrahi, revivificari ac uniri ad fontem ſuam, partim præſervando illum ab externi aëris inclementia, dum denucleatur calore confortabili ſpeciei ſuæ, & partim viva coitione ſeu concurrentia ac conjunctione ſui ſimilis, aſpectu favorabili ac ſalutari. Fui (vereor) nimis tædioſus in hoc capite, & tamen non prolixior, quàm materia rectè poſtulat, conſiderando, quemodò mundus ſuerit perturbatus, & omnes Philoſophi ſcopo ingenij ſui mandent, de vera ac debita hujus curationis modi inquiſitione, ut pote, qui in concluſione tam parum proferre & minus demonſtrare poterant, modum iſtiuſmodi curandi eſſe naturalem, quòd viam darent ſine contradictione, cenſuris præpoſteris ac temerarijs hominum ſibi ſapientium, ut qui ſanè conſtituere vellent, hunc curandi modum prorſus Cacomagicum & Diabolicum, quod ipſi inſultanter ideò moliuntur ſuſtinere, quoniam Philoſophi apparenter præcellentes, qui in defenſionem hujus unguenti calamum ſtringebant, tam parum dicere ac proferre poterant, eaque ad tam leve intentum & tam levis momenti, ad intentum pro contrario: Iam dicam pauca de alijs Hiſtorijs, quæ referri poſſunt ad eandem curandi rationem.

CAPVT. VII.

Quomodò ſit poſſibile operatione naturali ac Sympathetica, ut morbus in Sanguine, curetur ſaltem tranſplantatione excrementorum ejus ad longinquam diſtantiam in terram vegetabilem, non vegetantem, ſed corborantem naturam infectam morbi mortificatione.

POſſibile eſt, ut morbus contagioſus in ſanguine & corpore curetur ſeri excrementitij Sanguinis, nimirum urinæ ægroti tranſlatione ad remotam diſtantiam, in cineribus cujuſdam vegetabilis, quod aptum eſt ad confortandam naturam & ad tollendam ac deſtruendam infectionem, quæ debilitat eam.

Hiſtoria experimentalis ad confirmandum hoc.

Eſt comes quidam nobilis, haud inferioris apud nos Anglos notæ, jſque vir prudens, religioſus, & optimæ reputationis, qui communiter ſolet curare icterum ad diſtantiam, quandoque (ut mihi retulit) 100 milliarium, idque ſolummodò mediante ægri urinâ tranſlatâ ad ſe: Et modus hic eſt, cineres arboris fraxini admiſcet urinæ ægri, atque inde in paſtam redigit, indeque in globulos numero 3. 7. vel 9. & in ſummitate cujuſvis dictorum rotundorum, facto foramine, indit Croci filamentum, atque ita replet illud cum urinæ reſiduo, ac tum poſteà collocat ſeu diſponit hiſce globos in locum aliquem ſecretum, ubi nullus violet eos: & immediaté icterus in patiente, ſive longiùs ſive proprius abſit à medico, decreſcet, atque hoc experimentum probatum eſt in pluribus centum, & pauperibus & divitibus, & complures eorum tales erant, de quibus medici deſperarant: Hoc non ipſe ſolùm, verùm etiam nobiliſſimæ Dominæ filiæ, quæ gratis in Dei gratiam benefecit pluribus pauperibus, affirmant verum eſſe: & tantum ipſe affirmare poſſum, quòd vocatus ad uxorem Chirurgi Anno 1632. Poſtquam alij Doctores dereliquiſſent eam, quæ fœdiſſimé infecta erat dicto morbo arquato, & uſa etiam Pharmacis, ſed in vanum: Ad ipſius petitum, ablegabam famulum ejus rus, cum literis ad dictam nobilem, ad implorandum ejus axilium, ſed intereà temporis, quo mittitur urina, perſuadebatur dicta fœmina à quibuſdam fatùis mulierculis, fieri aſtu & Magiâ: Quod admodùm perturbabat ipſam, ut duritet etiam famulum ſuum tractaret in reditu: Hinc expedio nuntium è veſtigio, expetens, ut ejus Amplitudo deſtruat, quod fieri fecerat ab ingratitudinem dictæ fœminæ: Renunciat mihi, ſe velle, ſed replicabat ſimul fore in vanum; Nam ſanitati reſtituet eam jam, faciam quicquid velim: & ſané convaluit ipſa immediatè. Similiter erat quædam nobilis fœminæ Baronis filia, uxorque Equitis aurati nobiliſſimi, Guilbelmi Brooke, quæ turpiter defœdabatur dicto morbo, deprehendenſque, remedia uſualia in medicina parum aut nihil conferre ſibi, urinam ipſius mittebam ad dictum Comitem nobilem, qui faciebat, quod in ſe erat: Cùm verò deprehenderem, morbum ſemper adhæreſcere ipſi, licèt urinæ quidem

colorem mutaret, conſcenſo equo, certificabam nobilem illum de modico effectu medicinæ habito; Petebat is, ut mitterem urinam denuò: Atque ita infecta illa Domina ſecunda vice urinam mittebat, & incipiebat confeſtim conturaleſcere & intra paucos dies perfectè atque integré fuit ſanitati reſtituta. Eſt & alius, qui ad cognitionẽ meam plus quadraginta curavit hoc morbo infectos, evaporando urinam eorũ lento igne: Quæ, (Deus eſt teſtis) ſatis longé abſunt vel à ſuperſtitione vel veneficio.

Demonſtrationes quædam problematicæ ad confirmandam probabilitatem hujus propoſitionis.

1. PROBLEMA.

VNgues & pili ægri foramini quercus incluſi, clauſoque foramine cum paxillo ſeu clavo ejuſdem ligni, illudque luto oblinendo, curant membra Atrophiâ laborantia, ut probatum eſt antè.

APPLICATIO.

Ac proinde multò magis materià feroſa, quæ à ſanguine ſeparata eſt, quia ſal eſſentialis, vegetabilis ſanguinis in ſpecifico, in quo ſunt ſcintillæ quædam ſpirituum vitalium, miſcetur cum eò, & virtute eorum eſt Sympathia ſeu reſpectus continuus inter ſal & ſulphur, inter globos & ſanguinem infectum: Nam (ut probatum dedi in præcedenti capite) ſpiritus urinæ æqué continuatus eſt cum illo in ſanguine, ac erat ſpiritus vulnerati & unguenti; Ita, ut continuitate aliqua atque unione conſenſus, facultas curativa cinerum vegetabilium operatur ſpiritualiter, tam ſuper infectum ſanguinem in corpore, quàm ſuper urinam; Ac propterea hoc cauſæ eſt, quòd, ut ſal in cineribus operatur, in ſalem in urina; Sic uterque eorum communicant virtutes ſuas concentu mutuo, ratione ejuſdem continuitatis ſanguini; Ita, ut, quemadmodùm virtus plantæ cum croco tollit ac intoxicat infectionem in urina; Sic etiam conſenſu mutuo, qui eſt inter duo inficientia extrema, nimirum ſanguinem & urinam, infectio in ſanguine obſervetur paulatim deficere, langueſcere ac perire: Sed, producam vobis Problema Magneticum ad confirmandam poſſibilitatem hujus propoſitionis.

2. PROBLEMA.

Duo Magnetes apté cohærentes ad polos oppoſitos, acceſſione validioris Magnetis ſeu ferri incitati abortum faciunt, & recens accedens, facilè depellet alterum, qui eſt facie adverſa, ac imperabit illi, atque ita cohærentia ſeu unio aliorum duorum, ceſſabit ac finietur.

APPLICATIO.

Sic unio illa, quæ fiebat inter ſpiritum infectum cum corrupto humore & ſanguine corrupto ſeparatur, atque innaturalis, cogitur aufugere ac diſcedere à naturali ad minic ulo alterius, qui potentior eſt innaturali, qui [eſt minus homogeneus & aptus ad rectificandum & purificandum per unionem ſui ſpiritus impuritatem in ſanguine naturali, & ad tollendum ac mortificandum corruptorem in urina.

Non opus, ut de his plura ad eorum probationem proferam, cum caput præcedens hoc plenè confirmet; Idque relatione ad Magnetem habitâ, & ad vitrum Calendarium in quavis particula hujus propoſitionis. Siquidem, ut ſanguis tranſplantatur à fonte ſanguinis vulnerati, & quaſi implantatur & inſeritur unguento: Sic etiam urina cum ſanguineis ſpiritibus transfertur à fonte Sanguineo icterici, & plantatur ſeu collocatur in aream cinerum ſalutarium; Vndè, non aliter in vivo ſanguine operatur, quàm ſanguis aut ſpiritus in unguento in venis vulnerati.

Iam verò procedam ad Magnetem Microcoſmicum, qui exemptus eſt ex vivo homine; & in animo meo eſt vobis paucis, & tamen generaliter, effectus in Sympathia mirabiles, delineare, quos ipſe, ſua Mummiæ Spiritualis ex corpore humano extractione ac tranſplantatione veraque applicatione, producit.

CAPVT. VIII.

In quo ſecretus Magnes, qui ex Microcoſmo ſeu homine vivente extrabitur, univerſaliter unâ cum modo attractionis ejus, ſeu extractionis Mummiæ Spiritualis ex homine, & applicatione & operatione ejus tam Antipatheticâ, quàm Sympatheticâ explicatur.

IAm verò Abſtruſam, per tranſplantationem curandi rationem, paucis aperiam, quæ ſi probè conſideretur, multis gradibus illam unguenti armarij excedet. Nam, non ſolùm curat ad diſtans, ut illud, ſed eundem operatur effectum per ſpiritum vegetativum plantæ; & tamen ſpero, Hiſtoriam hanc meam ſapientum auribus minimè Cacomagicam viſam iri, ſed ſaltem naturaliter Magicam; Ac proinde ordinatam à Deo, ad operationem, in vero ejus uſu, in hominis bonum & beneficium: Nam in eum finem ſpiritus ſapientiæ docebat eos, qui prompti erant ad ſapientiam (ut Salomon teſtatur) tam ea, quæ occulta ſunt & abdita, quàm ea, quæ manifeſta & apparentia ſenſui humano: Cùmque bonum per ſe converti poſſit per abuſum in illicita & mala intenta, ut gladius tam ad occidendum, quàm ad ſervandum, ut vobis in poſterum dicetur. Quapropter Dei eſt voluntas, hæc myſteria ab imperitis occultari, vel ad minus illis vulgaribus denegari, qui perverſo ſunt animo, & deſtinavit, ut ijs detegerentur, qui honeſti ſunt, ſapientes ac Deum timentes: Sed, dimittendo omnia problemata, ad rem me accingam, & câ, qua cœpi methodo, procedam.

Propoſitio generalis.

MAgnes ex homine vivo ſine ullo detrimento ſanitatis ejus extrahi poteſt, qui diverſa quadam ad partes corporis convenientes applicatione, Mummiam Spiritualem, vitalem ſeu naturalem, pro placito applicatoris ex uno eodemque homine vivente, idque abſque ullo detrimento corporis ejus extrahit ſeu exſugit, quæ rectè cum Magnete, qui imbibebat illam, tranſplantata ac reddita vegetativa, operabitur, æquè adminiſtratione interna, quàm ad longum intervallum, vel per Spiritualem emanantem relationem, poſtquam debito modo diſpoſita eſt & adaptata tam ſanitati, ac præſervationi, quàm infectioni ac detrimento & deſtructioni humani generis.

Explicatio cujuſvis Membri hujus propoſitionis.

HÆc propoſitio conſiſtit ex pluribus Membris, quorum prius ſpectat ad generationem, conditionem ac præparationem Magnetis: Secundum, modum applicationis pro extractione Mummiæ ſpiritualis aperit, Tertium aperit modū variæ tranſplantationis Mummiæ illius ſic extractæ, ac finaliter tam uſum, quàm receptum illius: De quibus omnibus particulis ſeu membris ſic ordine.

De Magnete Microcoſmico.

NVncupamus hunc Magnetem Microſmicum, eò quòd proprietatem habet Magnetis mineralis; Ac ob id facilè conijci poterit ab ijs, qui judicio pollent, quid ſit; Comparando Magnetem animalem cum illo mineralis: Nam, ut mineralis Magnes non eſt naturalis ſed monſtroſi partus: Non enim à ſimilibus & æqualibus genitoribus generatur, ſed procreatur ad morem Mulæ, ſiquidem ejus Mater, ſeu paſſiva corporea maſſa, eſt vulgaris Saturninus ac ſaxeus Mercurius, ſed ejus genitor ſeu forma activa eſt Metallinas, Sulphureus, Martialis ſpiritus: Sic etiam hic Noſter Magnes Microcoſmicus conſiſtit ex Sulphureo, Martiali ſpiritu, qui eſt quaſi genitor ejus formalis, & de peregrino atque exotico Mercurio, qui nihilominus eſt proximus vicinus in poſitione & conditione, Mercurio Microcoſmico, ut paſſiva ejus ſeu Mercurialis materia: Quod ad mineram quidem, ex qua extrabitur, eſt homo vivens, deſumiturque ac derivatur ab ipſo ſine ullo detrimento ſanitatis ejus, & poſt debitam præparationem ejus, redditur Magnes aptiſſimus ad exſugendam atque attrahendam Mummiam ſpiritualem ex homine vivo, idque ſine omni ſanitatis detrimento ac noxa.

Ratio autem, cur Magnetis iſtius nomen in publicum viva voce non protuli, in præcedentibus ſatis apertè explicui, nimirum, ut ad indiguorum manus non perveniret tale arcanum; Atque de ipſo nihilominùs hoc in loco feci mentionem: Quoniam (in oblivionem & exilium perpetuum relegato illo malo, quod afferre poteſt) reſpectu uſus ſui ſalutaris, quatenus ſcilicet converti

poteſt

poteſt in ſanitatem & præſervationem humani generis, ſic dignum eſt expreſſione & citatione in literis aureis, omnibus probis ac pijs, mentis maturæ ac ingenioſæ; Licet ſciam à quibuſdam ſcrupuloſis criticis & mucoſæ naris hominibus, effectus illius ſalutares, qui inde procedunt, nuncupabuntur Cacomagici & aſcribentur actui Diaboli: Licèt audacter aſſeverare mihi liceat, me expreſſiſſe ſubjectum Magnetis noſtri tam dilucidè ac planè, illudque deſcripſiſſe circumſtantijs relativis, tam effectivè, ut Philoſophus aut Medicus, niſi ſit affininæ capacitatis, facilè expedire & expiſcari illud, ac diducere realem materiam ejus poſſit, alluſione typica facta inter illud & mineralem Magnetem, in compoſitione, nativitate & proprietatibus.

Actus tranſplantationis Mummiæ Spiritualis.

QVòd ad actum ſeu modum tranſplantationis attinet, Paracelſus inquit, extractam Mummiam Spiritualem non operari ad ſanitatem & præſervationē, niſi medijs mineralibus, vegetabilibus ac animalibus: & proinde neceſſarium eſt, ut ſpiritualis Mummia attracta ſeu extracta ex corpore, virtute Magnetis animalis, introducatur in naturam vegetabilem, quæ Mummia dicta, der ſe exiſtens vegetabilis, per adoptionem quaſi in illam introduci poteſt, atque vegetativa natura ac conditione indui

Debemus itaque portiunculam Magnetis hujus imbibiti, cum certa proportione terræ ejus materiæ permiſcere, & in hac compoſitione ſemina talium herbarum ſerere, quæ ad hunc vel illum morbum expellendum, & hanc vel illam malè affectam partem Principalem corporis humani, vel hoc aut illud membrum infirmum, quod in regione continetur ſua, curare apta ſunt, ut, Exempli gratia: Pro pulmone in regione, vitali, cùm morbus eſt Phthiſis, ſemen lini ſeu Iuniperi, in regione naturali, cùm eſt hydrops; Pimpenellam ſeu Abſynthium: In partium contuſione & attritione, hypericonem ſeu Plantaginem; Vt tumoribus ſeu vulneribus, perſicariam, conſolidam majorem aut vel minorem; In morbis ſalſis, ut ſunt dolor dentium, dolor oculorum, in menſtruis fluentibus Perſicariam maculatam &c. Herbæ creſcant neceſſe eſt in terra hac compoſita, idque in aëre aperto: Vtque herba ſeu planta creſcit, Sympatheticè & Magneticè extrahet Spiritus imbibitos Mummiales ex Magnete, atque hoc modo efficiet, ut Mummia ex quovis membro particulari extracta, juxta ejus conditionem apta ad curandas infirmitates membri proprij reddatur.

De uſu ac virtute Mummiæ tranſplantatæ.

POſtremò, ad modum quomodò uti debeamus Mummiâ hac tranſplantata, poſtquam in naturam ſeu conditionem vegetabilem mutatur, quod attinet, ſciendum eſt, quòd.

Si morbus humidus ſit, comburatur neceſſe eſt herba cum terra Magnetica denuò; Si magis ſit morbus temperatus; Nimirum, inter extremitates aquæ & ignis, tunc herbam in aëre ſeu fumo ad ſiccandum ſuſpendito, & morbus deficiet paulatim, pro ut herba marceſcit; Vbi præbueris ad comedendum herbam illam ſeu fructum beſtiæ, quæ eſt validioris naturæ, quàm ægrotus, beſtia inficietur eo morbo, & homo morbidus liberabitur.

Si verò morbus ſit ſiccus & de natura combuſtiva, ut eſt icterus Phthiſis &c. & eum in animo eſt curare, atque ex corpore expellere, tunc accipiens herbam cum terra ejus Magnetica, eamque proijcito in aquam currentem, & morbus deficiet & evaneſcet paulatim.

Similiter, ſi Mummia Spiritualis ita ex quodam membro particulari hominis ſani extracta, in vegetatione ſua continua conſervetur; Si dempto ejus fructu, eum tranſplantes in quercum ſolidum, hoc medio membrum, ex quo Mummia erat extracta creſcet continuè & continuabitur in naturali ſua ac robuſta proportione vegetationis, abſque defectu.

Iuxta eundem modum etiam ſalices, niſi eò quòd increſcant tam ſubitò, ab id minus aptiores ſunt ad hoc opus; Ne membrum nimis feſtinanter creſceret: Nam, illo modo multa conſequi poſſunt incommoda, ut exempli gratia: Si juxta dictum modum pili alicujus, ſalici includantur, creſcent tam ſubitò & uſque adeò copioſè; Vt, niſi removeantur inde, aut ſalix igne cremetur, oculi & cerebrum perſentiſcet inde noxam ac detrimentum, ut fluxiones doloroſas excitet: Nimirum in ſubitanea accretione aut nimia humiditate arboris: Ac proinde juxta hominis proportionem, neceſſe eſt inveniatur & eligatur arbor proportionata, in quam Mummia eſt tranſplantanda: Sed quercus ante alias eſt eligenda arbores, quòd non niſi temperatè & validè creſcit & augetur, & hominis ætas, dies quercus vix excedet per Myſticum hoc attractionis genus, verus ac Sapiens ille Magus (ſic enim appellare mihi licet legitimum Philoſophum, qui in morem Salomonis, per pro[illegible]etates rerum naturalium, talia in effectum reducere poteſt, quæ in admiratione multis (ut dixi) gradibus potentiam ſeu actum unguenti armarij excellunt: Nam, mediante eo, ſapientes amorem induxerunt & familiaritatem inter eos, qui capitali odio inter ſe

diffidebant : & multa alia ſtupenda hoc medio præſtari poſſunt. Paracelſus loquens obſcurè de facultate hac Mummiali, oſtendit, quomodò ſimia & Anguis ſeu Coluber, (inter quos Antipathia naturalis ſeu conflictus atque odium eſſe ſemper obſervatum fuit) poſſint ſibi invicem reconciliari: Sed ad rem noſtram.

Si membra, ex quibus ſecunda Mummia fuit extracta, ſint coroboranda, tunc extractam Mummiam vegetare facias, ut antè, per tranſplantationem temperatam, & juxta naturalem proportionem in quercu, vel aliqua alia arbore ſana conſimili. Si verò membra æquo ſicciora ſint, tunc fac, ut extracta eorum Mummia, vegetetur in ſalice, & inde viciſſim tranſplantetur in aliam quandam arborem temperatam. Similiter etiam in complexione humida, poteſt ad tempus tranſplantari in calida & tardè creſcente arbore, qualis eſt Iuniper, ſolummodò obſervando, ut fructus, in quem Mummia eſt tranſplantata, præſervetur ab omni externo nocumento.

DEMONSTRATIO.

NOn eſt, quòd tempus in ultiore demonſtratione poſſibilitatis operationum iſtarum, in Spirituali tranſplantata Mummia, conteram, cùm ijſdem probationibus, quibus modum curationis per unguentum armarium & tranſplantationem, confirmavi, quod deſcriptum eſt in capite libri hujus prædicto, plenè ac dilucidè ratione harum occultarum & arcanarum actionum in hoc curandi genere expediti ijs, qui nolunt cum Thoma quicquam credere, niſi quod ſenſu confirmetur: Ac proinde pro manifeſtatione actionis hujus occultæ per naturatum relationem, vos etiam ad illum ipſum locum remitto, ubi unguentum comparatur vegetabili & Magneti; Spiritus ſanguinei ad Mummiam Spiritualem: Modus applicationis radiorum à Mummia, ad membrum ægrum, ad applicationem tranſplantatorum ſangueorum Spirituum, ad membrum vulneratum, præſervatio Spiritualitèr creſcentium Spirituum in unguento, à frigore ad preſervationem fructus vegetabilis, in quo plantatur Mummia ab injuria externa, ita, ut eadem ſit utriuſque ratio; & conſequenter eadem ſit demonſtrationis via in ambobus.

Nimis tædioſum eſt hoc loco operationes efficaces hujus ſecretæ Myſticæ Mummiæ exprimere; & certum ſcio, imperitum aliquem Momum, ſeu ignorantem quendam Cynicum, vel riſorum vel oblatraturum illis, quæ jam à me dicta ſunt; Nam, quis major ſcientiæ inimicus quàm ignarus? Ac proinde reliqua occultæ hujus Mummiæ proprietates & effectum ejus Sympatheticum, criticis ejuſmodi celabo, atque in Theſauro veritatis reponam: Vno verbo dico, nimirum, quòd mediante ea pleuritis, Hydrops, Phthiſis, vertigo, Epilepſia, morbus Gallicus, Paralyſis, Cancer, fiſtula, ulcera putrida, tumores, vulnera, herniæ, fracturæ, ſuperfluitates, ſuppreſſiones menſtruorum in mulieribus, ut & ſterilitas in ijs, hectica, Atrophia ſeu membrorum conſumptio, & ſimilia, medijs hiſce naturalibus Magicis, curari poſſint, idque ad diſtans & ſine ullo immediato contactu: & Paracelſus affirmat, hunc Magneticum curandi modum, qui magia naturali efficitur, omnia alia Phyſica ſecreta, quæ extrahi poſſunt vel ex herbis, aut radicibus, aut mineralibus, virtute atque operatione excellere. Denique, quoniam de Magneticis Medicamentis in libro illo, Tractatu meo de Medicamentoſo Apollinis oraculo deſcripto, ulteriorem de iſtis Myſterijs feci mentionem, vos qui eſtis judicioſi, docti & prudentes ad illum refero.

Iam verò ad ſecundam hujus libri partem ſeu membrum proparabo, quod de Antipatheticis experimenti hujus Mummialis effectibus tractat.

Pars ſeu Membrum Secundum hujus Libri, qui praxin Antipathiæ pertractat.

CAPVT. I.

In hoc capite Author exprimit, quomodò illo ipſo eodemque Spiritu, in creatur, atam Antipathetici, quàm Sympathetici, effectus produci poſſint: Hîc etiam ratio redditur, atque enucleatur, cur Spiritus infectus & conditione venenoſa corruptus, maximè ſit ſuo generi venenoſus ac contagioſus.

VT certum eſt ſimile naturaliter gaudere ſuo ſimili: Natura enim lætatur natura, ac natura corrigit & corrobolat naturam ſuam, ſi ſana ſit & Spiritibus vivificantibus ac ſalubribus plena, ſic etiam natura, ſi intoxicetur & inficiatur à natura vene-

Digitized by Google

venenoſa, ſemet ipſam ſanæ ac ſalubri naturæ uniendo, citò corrumpet atque inquinabit illam: Atque ita hoc genere abortivæ ac depravatæ unionis, Antipathia loco Sympathiæ ſubſtituitur: Iam verò quomodò hoc in natura ſit poſſibile, paucis vobis referam. Vt natura Magneticé affectat & allicit ad ſe ſuum ſimile: Ita quidem, ſi illud ſimile, quod allugit ſibi, corruptione inquinetur, dictus attrahens ſpiritus, utcunque ſit ſanus, citò glycipicron, nimirum venenum ſapiat, atque ita ſimiliter corrumpetur æqualiter cum illo ſpiritu, qui ipſi eſt homogeneus, in quo reſidet infectio, coactus ex improviſo fovere conflictam diſſenſionem & Antipathiam, in Tabernaculum ſuum recipere, prout videmus, Spirituum ſanum in animali, qui ſitiens ſimile ſpirituale cœleſte pabulum, quod occultè in aëre vagatur, ut recreetur inde, ex improviſo inimicum ſecum adducere, nimirum fumum peſtilentem ac corruptum, quo opprimitur & incenditur igne putrido: Ita, ut non eſſet deſiderium aut appetitus ſani ſpiritus, venenum illud introducere, ſed ſpiritum ipſi ſimilem, qui intoxicabatur: & iterum unuſquiſque ſpiritus, qui gravatur ullo Antipathetico & innaturali accidenti, expetit excutere Antipathiam contentioſam, & reaſſumere Sympathiam illam pacificam, quâ anteà fruebatur: Sed ſe ipſum ad hoc opus nimis impotentem inveniens, aptus eſt adhærere ſanis ac bonis Spiritibus ad ſui recreationem, cum quidem vis unita fortior, & ſi plures ſalubres Spiritus ſui ſimiles jungerentur ſibi, tunc eò faciliùs adverſarium ſuum Antipatheticum vinceret & expelleret: Sic etiam videmus, unum lippum, ejaculando radios ſuos contagioſos in recreationem ad mediocre intervallum, fieri flammam, quæ incendit Spiritum ſanum, cui applicat: Nam venena ſpiritualia, ſunt ſecretæ flammæ ignis maligni ſimilia: Quapropter, ut Spiritus unione quadam junguntur invicem & multiplicantur ad inſtar olei oleo additi; Sic flamma contagioſa increſcit & paſcitur æqualiter utroque: Nam, ut ſanus Spiritus expetit ſocietatem ſui ſimilis ad confortandum illud, & corruptus ſpiritus ita deſideratus etiam concupiſcit ſanum Spiritum, ut ſibi adverſus inimicum ſuum aſſiſtat: Ita corruptio ſugitur & attrahitur ab utroque, & Antipathia cogitur inter eos quieſcere; nec eos derelinquit, dum penetrarit & corroſerit uſque ad ipſa eorum viſcera, & intoxicarit illa. Et notandum eſt nobis, non eſſe Spiritum venenatum, qui citiùs ſe jungat Spiritui, quàm talis, qui ſpecificus eſt & naturæ homogeneæ. Hæc enim eſt ratio, quòd unius hominis Spiritus infectus æpidemiâ, uſque adeò multiplicat illam, potiſſimùm in genere ſuo, ut etiam infectio illa maligna, dicta (The Murren) furit præcipuè in Spiritu ovium, nec tentat ſpiritum aggredi humanum: Nonne communiter videmus, ſimilem naturam alteratam putrefactione maximè eſſe exitialem ſuo ſimili? Sic vermes ejecti è corpore & ſicci in pulverem redacti, interna adminiſtratione enecant lumbricos: Sputum rejectum à pulmonico poſt debitam præparationem, curat Phthiſin: Splen hominis præparatum inimicum eſt ſpleni tumentis. Calculus veſicæ aut renum, per calcinationem curat ac diſſolvit calculum: Tactus manus mortui curat tumores ſcirrhoſos: Scorpio contuſus, aut corpus ejus maceratum oleo, curat vulnera ſcorpionum: & oleum viperæ, ut etiam trochiſci carnis morſum viperæ: Mortuus ac congelatus ſanguis & excreſcentia ex oſſibus humanis ſalſa, eſt Antipathetica hæmorrhagiæ: Tandem nihil eſt, quod magis præpotens ſit ad corrigendum impedimentum in ſpiritu, quàm applicatione ſpiritus ejuſdem ſpecifici alterati à natura ſua per ejus contrarietatem: Sic etiam nihil eſt, quod citiùs inficiat naturam ſanam, quàm natura ſibi ipſi homogenea, quæ jam corruptionem induit: Atque hæc eſt ratio, quòd infirma ac corrupta Mummia unius hominis tam apta eſt putrefacere ac corrumpere illam alterius: Quod etiam non ſolùm Paracelſi verbis hiſce diſcernere poſſumus: Corrupta (inquit) Mummia corpus etiam ſanum quod attingit, & cum quo unitur corrumpit; Ea autem ſani corporis corruptio eſt corporis alterius, ex quo Mummia ſumota eſt, valetudo & ſanitas: Vt exempli gratia; Si vir ſit leproſus, egoque extraham Magnete microcoſmico Mummiam ex eo, tradamque ſano homini, leproſum illum ſuæ reſtituet ſanitati; Sanum verò, qui accipit, turpiter eodem morbo inficiet, ut vobis expedietur in poſterum latiùs. Sed, antequam medullam hujus negocij aggrediar, fas erit, ut tranſgreſſionem efficiam Apologeticam, ne quidam ex invidia potiùs & indiſcretione, quàm in vera Magia naturali profunditate, me Cacomagiæ indignè incuſent, idque duntaxat, quia penitùs ſunt in Myſterijs licitarum illarum artium naturalium ignari, quales Salomoni revelabantur, ac ſapientibus hujus mundi in bonum ac beneficium humani generis per bonum Dei Spiritum detegebantur: Nec propterea evirandi ſunt, eò quòd per homines malignos ad malos effectus converti queant; Atque ita à veris uſibus, in quem finem Deus illos deſtinabat diverti: Sed potiùs peritus naturalis Magus, qualem verum medicum eſſe convenit, prius ſcire debet bonos uſus myſteriorum ejuſmodi occultarum in natura, ut meliori cum effectu, ijs, pro generis humani commodo ac ſanitate amiſſa reſtaurando, uti ac applicare poſſit: Ac tum poſteà, ut non ſit illorum abuſus inſciens, qui illos pro-

Paracelſ. de Phil. tract. 3.

duci poſſunt, ut inde eò commodiùs ante veniant, divertant ac deponant omnes ejuſmodi malignos effectus, quales homines impij vellent illis in damnum ac deſtructionem creaturarum proferre.

CAPVT. II.

Brevis Apologia pro uſu myſticæ ſeu Spiritualis Mummiæ, & adprobandum, quòd tam abuſus ejuſdem Antipathetici, quàm uſus Sympathetici, atque omnium aliorum naturalium à Mago naturali, ſeu ſapienti medico præventionis cauſa ſciri atque intelligi debeant: Licèt non in actum redactæ, ſed ſaltem, ubi neceſſitas requirit.

EQuidem non ignoro, complures cynicos latrantes, Criticoſque invehentes, atque Momos Satyricos fore, quorum ſola voluptas igne indignationis ſeu malitiæ foveri aſſoler, qui ſuffocati quaſi cæco ac torpenti ignorantiæ fumo occoecati, dicent: Quòd, ſi effectus Mummiæ Spiritualis Sympathetici liciti & conceſſi ſint medico, tamen proprietates ejus Antipatheticæ odioſæ ſunt ac minimè ferendæ; Imò quidem Cacomagicæ ſunt, quia Diabolus inſtruit miniſtros ſuos circa abuſus, ſeu malum uſum Microcoſmicæ hujus ſpeciei corruptionis; Ac proinde hanc ob cauſam vel ipſa ſcientia ejuſmodi rei tolerari non debet &c. Haſce objectiones (ſcio) ſenſus & rationis expers genus Blatteratorum, de negotij tam myſtici ſcientia movebit: Verùm ſi dicta illorum inter ſapientes locum inveniant, quid obſecro eveniet de arte Salomonis in Magia naturali, aut cur ipſe (qui Sap. 7. ſapientiſſimus hominum putabatur) uſque adeò deciperetur, ut ad cognitionem omnium aſpiraret, & tam naturæ humanæ inimicos, quàm amicos intelligeret? Nam dicitur de ipſo, illum ſciviſſe naturas creaturarum viventium, ferocitatem beſtiarum, cogitationes hominum, differentes plantarum virtutes radicum, atque aliorum omnium, quæ occulta erant & ſecreta: Imò, cur diceret, ſapientiam artificem omnium docuiſſe ſe? An non igitur plantæ, animalia & mineralia, quæ tam valida ſunt naturæ humanæ venena, quàm ei benigna & ſalutaria? Sciebat (inquit Textus) naturam omnium creaturarum viventium ſeu animalium: & cur, ſi modò illud eſſet verum, quod convitiatores ita effutiunt? Cur proprietates eorum, quæ venena ſunt, ac damnoſa generi humano cognoſceret ac contemplaretur? Nunquid Aſpis, vipera, coluber & putrefaciens ille ac corrumpens vermis, qui Seps vocatur, aut Gallicé Pourriſſeur, ratione putrefaciẽtis veneni: Serpẽs dictus Dypſas, qui ſpiritus ſiti immenſurabili afficit: Amphiſbena, Baſiliſcus, Draco & Hollio, Salamandra, Cantharides, aliorumque infinitus numerus, tam terreſtrium, quàm aqueorum animalium: Nunquid (inquam) ſunt iſta venenoſa ac mirum in modum pernicioſa humano generi? Sciebat etiam differentias ac virtutes plantarum: Sed dicent judices temerarij, quid rationis habebat ſpiritus ſapientiæ, ut detegeret ac demonſtraret Salomoni effectus abominabiles herbæ dictæ Aconitum, quæ uſque adeo pernicioſa eſt & homini & pecudi, ut Poëtæ illam ad ripam fluminis veſenoſi Acharontis in inferno creſcere fingerent. Cicuta, quæ Character erat mortis inter Athenienſes (nam ſucco ejus homines morti condemnatos intoxicabant) Iuſquiamus, Papaver, ex cujus ſucco ſomniferum Opium derivatur, Scammoneum, Euphorbium, Colocynthis, Apium riſus, Tythymallus vel Cataputia, Colchicum, Flammula & multa alia vegetabilia ſimilia: Similiter inter Mineralia Antimonium, Argentum vivum, Arſenicũ, Roſalgar, æs viride, Lithargyrium, Ceruſſa, Vitriolum aliaque infinita? Ad quæ replico; Omnia hæc, licèt in ſe ſint venenoſa, tamen debito modo tractata & præparata à ſapientibus, fiunt medicinalia, eoſque ſcire velim, Deum omnia bona creaſſe: Sed eſt Diabolus, ejuſque inſtrumenta, quæ per malum eorum uſum ſeu applicationem illa odioſa ac deteſtabilia naturæ humanæ reddunt: Nam, ut genuino ac legitimo ſuo uſu & applicatione poſſunt effectus Sympatheticos producere: Ita quidem abuſu ſuo nihil, niſi Antipatheticas actiones conflictuſque rebelles pariunt in natura humana: Deus (inquam) ea ordinavit ad bonos uſus, nimirum pro ſanitate humana, ſed Diabolus ea more deſtructivo & malitioſé applicat: Quod etiam anté ductus ſapiens ſeu Magus naturalis Salomon hiſce in verbis confirmat: Deus (inquit) creavit omnia, ut exiſterent & eſſent, faciebatque omnes terræ nationes ſanas ac durabiles, ita, ut non eſſet in illis medicina deſtructiva: Similiter Deus creavit hominem inexterminabilem, ſed erat malitia Diaboli, ut mors intraret mundum: & maligni ac impij imitantur ipſum, ſuntque ex ſemine illius: Vnde liquet, fuiſſe Diabolum & homines improbos, qui ſunt mortis & exterminij inſtrumenta; & ſanè veri Diaboli incarnati, qui adaptant illud uſui malo, quod revera bonum ac legitimum

mum

mum eſt in ſe. Quid plura? Anne quoniam Diabolus bonas res applicat ad uſum malum, ideò illud in perpetuum ab horreri debet & evitari à ſapientibus? Ac, eſt ne ob iſtam cauſam bonus ejus uſus ex humana ſocietate excommunicandus, & in æternum pro Cacomagico, damnoſo & Diabolico habendus? Vt exempli gratia: Quia Diabolus & ejus adhærentes, intelligo veneficos & necromanticos, inſtitutione ac manuductione Diaboli, applicant Mummiam humanam tam corporalem, quàm Spiritualem pro pernicioſis ac deſtructivis ſuis inventionibus, propterea omnes, qui utuntur eodem ad intentum bonum ac ſalutiferum, ſunt pro Cacomagis æſtimandi? Anne eſt indicium, quòd medicus, qui morbos per illud curare ſolet, ob eam rationem commercium cum Diabolo habeat? Aut neceſſe eſt, Chriſtianum medicum, quia notum ipſi eſt malum, quod proprietates rerum naturalium innaturali quadam & Antipathetica adaptatione patrare poſſunt, ideò illud malum in jacturam ſanitatis humanæ debere exequi? Sanè ſi res, prout ſunt, conſiderentur probè, ſcientia boni & mali in creaturis optimè ad medicinæ artem quadrat, medicæque ſcientiæ convenit. Niſi notitiam habeat tam de malo quàm bono, quomodò ei poſſibile eſt curare in commoda, quæ à malo efficiuntur: Siquidem, niſi notâ cauſâ effectus difficilimè aut nunquam curabitur. Exempli gratia: Quomodò perficietur curatio, aut cauſa extinguetur aut tolletur? Verus Magus non intrat ſcientiam ſimplicium venenoſæ naturæ, ut mediantibus illis noceat, ſed, ut diſcernat Alexipharmacum, quod debebat prævenire malitiam ejus: Vt Scorpio Scorpionis, Vipera Viperæ noxas perſanat. Anne eſt neceſſe, ut quiſque gladiatus ſuo gladio occidat aut lædat? Nonne defendere poteſt aliũ, ne interficiatur aut lædatur? Sic etiã nec ſequitur, ipſum medicum neceſſariò debere intoxicare patientem ſuum, quia venenum novit, atque etiã modũ corrigendi & emendandi ejus malignitatem, quod patientem ſua ſanitate privavit: Niſi enim venenum noſcatur, Alexipharmacum difficulter habebitur: Si Heremita Aquiæ ſextenſis ille (de quo anteà dixi) noviſſet ſpeciale Antidotum ad eos curandos, quos veneno infecerat & peſte affixerat, complures eorum quos poſteà curabat, cecidiſſent unâ cum reliquis: Si incarnati ſint Diaboli, quorum voluptas eſt deſtruere (ut quidã homines gladiati voluptatem capiunt in ſchiſmatibus, cædibus &c.) alij, qui uſum ignis noverunt, malè illum applicant, ut ille, qui Dianæ templum Epheſi igne deſtruebat: abſit, ut tales naturales creaturæ, quales ſunt ignis, ferrum & ſimilia protinus abijciantur, nec in vero eorum exerceantur uſu, eò, quòd damnum inferunt, cùm in abuſum rapiuntur: Sancti, ſunt æquè ac ſunt Diaboli in terra, qui notis ſibi impijs inventionibus ac machinationibus iſtorum Diabolorum, cùm Archimagiſtro ſuo Satana valent ſe vindicare, eoſque armis ſuis proprijs invadere ac ſuperare. Scholaſtici diſcunt ab Ariſtotele artem Sophiſticationum & fallaciarum, non ut decipiant, ſed, ut præveniant fallaciam, & ſic honeſtus, artificioſiſſimus ac fidelis medicus, myſteria veneni, maximè Spiritualis, ſcrutatur, non cum intento intoxicandi aut damna inferendi, ſed, ut majore cum certitudine & efficacia vigoroſa, moliatur curationem morbi, & ut cauſam, eâ priùs notâ, tollat, naturâ cum venenis probè intellectâ, curatio erit eò certior. Vulnus venenoſum viperæ (ut dixi) curatur Antidoto Theriacali, in cujus compoſitionem caro viperarum ingreditur: Oleum Scorpionum, ſeu ipſe Scorpio per ſe contuſus, curat ictum Scorpionis, idque attractione quadam Magnetica ſui ſimilis. Quòd cùm ita ſit, cur non prudens medicus intueatur naturã venenorum Spiritualiũ, æquè ac Spiritualia alexiteria quæ ſunt in homine, cùm venenũ, quod vulnerat, deprehẽdimus eſſe ratione ſuæ homogeneitatis in natura, Magnetẽ perfectiſſimum, ad ſugendum ad ſeſuum ſimile? Si per ſanam Mummiã in homine curare poſſunt ac tollere corruptionem ſeu venenum, quod ſimilis ejus natura accidentaliter imbibit, nunquid fas eſt ſcire unũ æquè ac alterum.

Confitendum eſt mihi (ut dixi) eſſe Diabolos incarnatos ſuper terram, intelligo abominabiles miniſtros & filios Satanæ, qui traditi ſuo magiſtro ac capiti, committunt (ut vobis dixi antè) varias inſolentias ac inſidioſa ſtratagemata, per ſanguinem, pilos, oſſa, cutim & Mumiam corporalem corporis humani: Sed, ſuper omnes alios malitia quorundam latronum, carnificum, aliorumque factionis illius necromanticæ, abominanda eſt coram Deo & hominibus, & digna, ut virgis ferreis cædatur, vel igne deleatur & extirpetur ex quavis republica bona, qui Diabolicâ ſuâ aſtutiâ, in uſum adhibent, extremum hominis halitum in expiratione vitæ eorum, ut inſerviat malignis ſuis intentionibus ad voluntates ſuas: Atque ita diſturbant quietem tranquillam Spiritus hominis morientis, de quo genere malignarum, Paracelſus in hunc modum loquitur: Per triplices haſce Mummias multa paſſim præſtita & commiſſa ſunt ab ijs cumprimis, qui illas ipſimet præpararunt, ut ſunt carnifices, lictores latrones &c. Qui non ſolùm vitam hominibus ademerunt & jugulatos ipſos Mummiam fecerunt, ſed etiam jugulatorum Spiritum, quem Spiritum hominis vocarunt, exceperunt, illumque ſibi in extremo mortis momento ſubijcecerunt ſeu ſubjugarunt, ac varijs impoſitis oneribus exagitarunt. Hinc ars enata eſt Necromantiæ, taliter ab ipſis vocatæ: Væ autem huic arti ac illis univerſis, qui

Paracelſ. de Philoſ. tract. 3.

tam facilè illa abutuntur. Necromantia quidem & ipſa, eſt ſeu Diaboli ſeu à Diabolo inſtillata, docta & tradita, & ab ipſius inſtrumentis ſeu mancipijs in abuſum tam grandem converſa: Sunt enim illi homines nocentiſſimi, quibus præſtaret lapidem molarem de collo ſuſpendi, atque ita in profundum mare ejici.

Relatum eſt mihi, carnifices Germaniæ vulgò, artiſtas eſſe in Diabolico hoc genere vocationis, & per illud mirabilia poſſe efficere, eò magis dolendum, eos ferri ac tolerari. Sic itaque quiſque diſcernere poteſt differentiam manifeſtam inter verum uſum & abuſum abominabilem rei bonæ; & quomodò (ut dictum antè) ſint Diaboli incarnati; æquè ac Sancti ſeu pij ac boni ſuper terra, quorum nonnulli, utuntur Dei creaturis ad beneficium hominis, atque alij ad ipſius ruinam ac deſtructionem; & per conſequens, licere medico honeſto & pio verſatum eſſe in utroque extremo, licet ſola ejus praxis debet occupari in benefaciendo: Iam ad ſubjectum meum deſcendam.

CAPVT. III.

Quomodò Sympathia poſſit per accidens, aut mala diſpoſitione in Antipathiam mutari; Hîc etiam demonſtrationes quædam Magneticæ ad quamlibet hujus Subjecti propoſitionem probandam exprimuntur.

IN hoc capite, quod pertractat effectus Antipathiæ, juxta eandem, quam in diſcurſu meo præcedenti Sympathiæ Methodum obſervavi, procedere mihi animus eſt; Quare in primo loco proponam vobis certa fundamenta, quæ eam ob rationem voco Propoſitiones, ac poſtmodùm eas varijs modis demonſtrare aggrediar.

1. *PROPOSITIO.*

Vt per Sympathiam in Spiritibus naturalibus quodvis membrum corroborari poteſt ac fortificari: Sic itidem per Antipathiam membra poſſunt debilitari, corrumpi ac infici.

Exemplum experimentale ſeu Demonſtratio.

Si Mummia Spiritualis extracta ex homine, admiſceatur rebus venenoſis, atque ita permittatur, ut putrefiant ſimul, vel miſceantur cum Mummijs infirmorum ac infectorum, vel cum menſtruis venenoſis mulierculæ, tumque herba plantetur, vel Magnes ita imbibatur & conſervetur in vegetatione continua, cauſa eſſe poteſt, ut morbus ſit continuus: Similiter, ſi quis præbeat herbam aut fructum qui ſapit Mummiam ægroti, beſtiæ, quæ validioris ac firmioris eſt naturæ quàm æger; Tum beſtia inficietur illo morbo, & æger liberabitur. Ab hoc experimento complures egregij abuſus perficerentur à malignis hominibus, ſi hic modus divertendi virtutem creaturæ à bono ad malum notus eſſet illis: Nam hoc modo diſſeminare poſſunt febres & epidemiam: Planta enim exſuget Mummiam Spiritualem eorum, qui infecti ſunt iſtiuſmodi morbis venenoſis ratione vegetativæ activitatis ſuæ: Similiter, ſi Spiritualis Mummia extracta ſit mediante Magnete iſto Microcoſmico ex corpore lepra infecto, appliceturque, vel modo quolibet ad intra adminiſtretur alij, qui ſanus eſt ac ſalubris, inficiet ſanum ac ſalubrem, infectumque liberabit, ut à quibuſdam probatum eſt: Hæc Paracelſus in libro de tempore.

Paracelſ. in lib. de Tempore.

2. *PROPOSITIO.*

Mummia Antipathetica ægri extrahi poteſt ac infici ſeu in fundi alij, qui ſanus eſt.

Exemplum demonſtrativum.

Hoc confirmatum eſt probationibus præcedentibus, & ulteriùs hunc in modum ſtatuminatur.

Si quis ſerat ſemina ſeu herbas, ſpectantes ad tria membra Principalia in Mummia Cadaveris mortui, ſeu in Mummia ex ægro vel infecto aliquo extracta, fructuſque horum vegetabilium dentur ſeu adminiſtrentur homini vel beſtiæ, tum morbus transferetur in dictum hominem ſeu beſtiam: & hoc etiam medio improbi ac maligni inficere ac intoxicare poſſunt. Cùm verò hæc facinora horribilia ſint ſpiritui religioſo, non auſim ulteriùs effectus Antipathiæ in Spiritibus exprimere, qui abuſu benedictionum Dei Patrari poſſunt. Intrabo igitur

tur

tur aliam ſpeciem praxeos Antipatheticæ, quæ potiùs ad conſervationem hominis, quàm ad ejus deſtructionem verget. Ibidem.

3. PROPOSITIO.

Si duæ carnis particulæ, recens vulneratæ, ſibi mutuò applicentur, Sympathizabunt ac uniantur, aſſimilabuntur, unaque caro continua reddetur: Ita, ut altera earum proſperat, ſic etiam altera faciet; Modò, ſi ille, à quo caro illa addita mutuata eſt, ſanus, vivus & in vegetabili ſua diſpoſitione maneat. Quòd ſi verò arbor animalis, ex qua ſurculus erat deſumptus (intelligo corpus, ex quo caro mutuata erat ſeu exſecta) marceſcat aut pereat, id eſt, agere ac vegetare dimittat, tunc quidem hæc mutuata caro, diſſidebit cum carne commodatoris, qui vivit ac vegetatur: & per conſequens, Antipathia ex illa unione procedet, quæ anteà erat Sympathetica; Ita, ut non niſi emoriens caro jam amputetur, aut à carne viva, ſuper qua tranſplantata erat & fixa exſcindatur, vivam carnem etiam Gaugrænari ac corrumpi ſecum faciet.

Experimentum ad hoc confirmandum.

Hoc rite probatum ac ſtatuminatum eſt experimento illo in Italia antè citato. Cùm enim quidam nobilis vulnere naſum amiſiſſet, vulnereque facto in Brachio alicujus mancipij ſui, ex conſilio medicorum adaptaret illud naſo ſuo itidem vulnerato, atque ita caro unius firmiter affigebatur carni alterius, continuans juxta illum modum, dum agglutinatione ac unione Sympathetica, utraque caro in unum coaleſceret, tuncque portio carnis captivi exſcindebatur ex Brachio, formabaturque in formam naſi, in Nobili illo, mancipiumque ita manumittebatur, cum pecunia ſatis ampla pro ſuis doloribus perpeſſis: Accidit autem quodam tempore poſt, ut moreretur Mancipium, & licèt ex hac vita diſcederet longè diſſitus ab hero ſuo, tamen caro mutuatitia in naſo heri ejus marceſcebat ac gangrænabatur, eatenus, ut Antipathia inter utramque carnem licet unitam in unam ſubſtantiam, uſque adeò augeretur, ut, niſi confeſtim caro illa emortua fuiſſet excisa, reliquas partes ſanas corrupiſſet ac deſtruxiſſet.

Demonſtratio Problematica pro Magnete.

Magnes Magnetem trahit in naturali ſua poſitione, ſed innaturaliter diſpoſitus fugat ac reſiſtit alteri.

Demonſtratio hujus Problematis expreſſa fuit tam per Magnetem in ſcaphas diſtinctum, quàm per duo ferrea fila innatantia ſuberibus.

2. PROBLEMA.

Si planta exſcindatur, exempli gratia ſalix, ſique regulariter eidem trunco inſeratur, creſcet; Si verò irregulariter, emorietur ac peribit. Vbi ſuperius explicatur.

Pro hujus Problematis probatione vide 2: propoſitionem. 5. capitis, in applicatione ad vegetabilia.

APPLICATIO.

Sic, ſi Spiritus utriuſque carnis, innaturaliter diſponantur invicem, removeanturque ab unione Sympathetica ad dualitatem Antipatheticam, vel ſeparationem aut diſcordiam innaturalem, tunc tam quidem poſt inæquales diſcordantias, corruptionem generatio ſequetur: Nam (ut dictum) corruptum, corruppentis facillimè induit naturam.

4. PROPOSITIO.

Si Mummia Spiritualis ab aliena ſeu peregrina quadam natura corrumpatur, tamen reſpectu Mummiæ corporis naturalis; Sani ac ſalubris, quod ita infectum eſt, ſana ac ſalubris Mummia corporis non affecta illam Magneticè attrahet, licèt non tam affectionatè, ſed tardiùs ratione unionis aut adhæſionis veneni exotici, quod mixtionem Antipathiæ cum illa Sympathiæ efficit, & ratio illius tarditatis in repulſione inſultus Antipathetici eſt, eò quòd ſana ac homogenea Mummia, partim actu ſuo concupiſcibili ſibi ſimile ſuum Sympatheticum attrahit, & partim diſſimile ſuum proprietate ſua iraſcibili contaminans expellit. Sed quoniam diſſimile hoc Antipatheticum tam firmiter ſimili ſuo infecto adhæret, ideò accidit, ut reſiſtentia expulſiva

Digitized by Google

ſiva ſit tarda ac debilis ſaltem: Ac ita Mummia Spiritualis æquè corrumpatur ac inficiatur, atque altera; & hoc modo Sympathia convertitur in Antipathiam.

Experimentum ad confirmandum hoc.

Multæ ac variæ dantur probationes atque argumenta ſtabilientia hæc, nam cum corrupta Spiritualis Mummia in aëre ab aliquo febri peſtilentiali ſeu variolis infecto, feratur; Mummia ita infecta, cùm ſit Spiritui ſani hominis homogenea, ſe unit, atque in hoc reſpectu alter alterum amplectitur: Sed Spiritus ſanus Mummialis perſentiſcens & quaſi degustans naturam heterogeneam ſeu infectam, quæ ſuo ſimili adhæret, illam ſegniùs ac tardiùs expellit, eive reſiſtit, eò quòd ſuum ſimile concupiſcit ac proinde attrahit Sympatheticè, & viciſſim odio proſequitur ſuum diſſimile, & proinde illud Antipatheticè non niſi lentè & ſegniter expellit, quod ob hanc rationem efficitur. Atque hæc eſt cauſa, criſin expulſivam ſubitò haud fieri, poſtquàm infectio quædam venenoſa eſt recepta, nec ſudores, nec hæmorrhagiæ ſeu eruptiones ſanguinis ex naribus, quæ ſunt reſiſtentiæ ac facultatis expulſivæ Antipathiæ contagioſæ argumenta, ſubitò apparere volunt: Atque hoc quandoque victoriâ Spirituum ſanorum, & quandoque vana eorum molitione perficitur.

1. Demonſtratio Problematica derivata à Magnete.

Si exigua ferri portio ponatur in cymbam cum alijs neceſſarijs ad navigandam, ut ſuper aquam fluctuet, atque Magnes in aliud vas ad illam ipſam aquam propè alterum collocetur, coitio, quæ fiet inter hæc bina corpora Magnetica, depravabitur debiliſque ac innaturalis erit facta, eò quòd Magnes affectat, & ſibi validè ſuum ſimile vel maximè adamatum attrahit, ſi modò non miſceatur materijs contrariæ naturæ, & per conſequens minimè cum illo in ſympathia conſentiens oneretur.

APPLICATIO.

Denique, Mummia quæ Antipatheticam infectionem ſibi junctam habet, & in conjunctione ſanæ ſeu robuſtæ ac ſalutaris Mummiæ applicat, in ſimili ratione ſe habet ad fragmentum lapidis dicti Theamides (qui Antipatheticus eſt illi Magnetis; Nam ille, teſte Plinio repellit ferrum vel Magnetem ipſum, ut Magnes illos ad ſe attrahit) ac ſi jungeretur in Scaphula ſeu vaſculo Magneti vel portioni ferri ita locatæ in ipſa, & ſcapha ſeu cymba ita onerata, applicetur Magneti peregrino in alia ſcapha in pelvi aquâ pleno, validior Magnes partim attraheret ſuum ſimile, nimirum Magnetem ſeu ferrum, ac partim reſiſtet atque expellet inimicum ſuum; Atque ita ratione ejus attractionis expulſio ejus foret ſegnior ac tardior, quare etiam Philoſophi Magnetici hoc habent pro Theoremate.

2. PROBLEMA.

Coïtio ſeu unio inter Magnetica corpora eſt vividior ac agilior, quàm fuga vel divortium à ſe invicem. Experientia enim docet, corpora Magnetica ſegniùs repelli, quàm alliciuntur ſeu attrahuntur ſibi invicem: & ratio eſt, quia eſt quædam invaſio Antipathetica, quæ progignit illud odium, ac producit illam iraſcibilem reſiſtentiam inter ſpiritum homogeneum Mummiæ, & venenum heterogeneum ſeu infectionem in illo: Nam nobis conſiderare incumbit, Magnetica corpora concupiſcere unionem Sympatheticam.

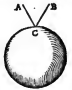
5. PROPOSITIO.

Duæ Mummiæ diverſorum corporum, quorum alterum ſanum; Alterum infectum eſt, tametſi in prima ſua coïtione videantur conſentire, ratione reſpectus illius homogenei, qui eſt inter illas, cum non ſint in earum puritate, niſi unius & ejuſdem eſſentiæ; Tamen cùm altera infecta ſit; Ac ob eam cauſam diſpoſitionem heterogeneam induit, quæ eſt ad eſſentiam utriuſque contraria; Ob eam (inquam) rationem, ſecunda Mummia conatur diverti ab utraque, atque hoc probatur ita, demonſtratione hac Problematica ex ipſius Magnetis proprietate deſumpta.

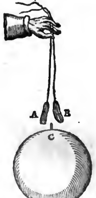
3. PROBLEMA.

Gilb. de Mag. lib. 3. cap. 8. Vbi duo fila ferrea tenuia ad polos Magnetis collocaveris, hæc fila ſimul in inferiore ſua extremitate ſuper puncto poli cohæreſcere obſervabuntur, ſed in verticibus ſuis erunt diſcordia, atque ſibi invicem in extremitate ſua ſuperiore adverſa, ita ut furcam juxta hunc modum facere obſervabuntur, ac ſi una extremitas evitaret ac fugeret

geret conſortium ſeu ſocietatem alterius.

Vbi A. C. & B. C. ſunt ambo fila ferrea, quorumvertices invicem hærentes ſunt : A. & B. C. autem eſt punctus poli Septentrionalis : A. & C. ſunt Septentrionales fines, qui ferro ad junguntur & detinentur in polo. C. fines ſunt Meridionales : &c.

Eadem eſt ratio oppoſita, ſi poli fili ferrei Septenttionales A. B. polo Septentrionali C. applicentur : Nam more furcato in hunc modum diſtabunt.

Ratio eſt, quoniam polum ſimilem ſimili applicare, innaturale eſt.

5. PROPOSITIO.

Mummia Spiritualis de natura Sympathetica, in illam Antipatheticam recta, non modo aërem circum ambientem ſed etiam medium, denſius nimirum liquores inficere valet.

Demonſtratio hoc confirmans.

Hiſtoria quæ hoc confirmate poteſt eſt hujuſmodi The de Bruer : In civitate cantuarienſi Comitatus Kantiæ erat vir quidam in allæ confectione magnæ notæ & haud exiguæ illa ſua facultate æſtimationis. Accidebat multoties cauſa minime cognita, quod alla quam fecit. Subito deveniebat peſſima, mortua & quaſi nullius valoris : Conqueſtus eſt multis ex ſuis familiaribus de hac re, nec rationē inveſtigare potuit, cur ipſe allam ab omnibus Laudatam alijs temporibus confecerat, jam tam evidenter idque varijs vicibus erraſſet? Quodam die à vetula certior erat factus, hoc poſſe halitu fetido alicujus ex ſervis in confectione atque decoctione verſātis, idque ſua experientia evenire: Examinatis ergo ſervis in Allæ confectione laborantibus; unum præ ceteris halitu admodum fœtido affectum, ſpiritumque contagioſum invenit, quem per ſolutis ſtipendio abire juſſit: Iterumque novam allam efficere nicipit, illā ſine ullo obſtaculo, creavit bonam, atque talem aſſiduè ſucceſſum bonum, abſente halitu corrupto habuit. Poſt anni ſpacium iterum experiendi gratia accepit ſervum illum halitu corrupto affectum, & in negotijs facultatis ſuæ ut antea applicuit, quo facto allam ſuam in ſtatum priſtinum redactam perſentit, unde de hac re certior & ſecurior factus, ſervum illum cujus ſpiritus erat allæ ſuæ adeo exitialis, iterum demiſit : Hoc pluribus fide dignis eſt notum.

APPLICATIO.

Si ergo Spiritus iſte ſit adeo exitialis ſpiritui alieno ut eum corrumpere queat, ad diſtans, multo magis procul dubio Antipatheticus erat Spiritui ſuæ naturæ & ſpeciei; uti in ſpiritu humano peſte infecto videre licet, nam obſervatum eſt ultimum viri peſte morientis ſpiraculum, admodum præſentibus eſſe contagioſum, pernitioſum & adeo lethale ut nihil ſupra.

CONCLVSIO.

Poſſem equidem (lector judicioſe) volumen integrum congere ex propoſitionibus experimentalibus, unà cum probationibus earum circa abyſſum ac ſylvam infinitam effectuum Sympatheticorum ac Antipatheticorum in tribus regnis, nimirum animali, vegetabili ac minerali tam mutuò inter quamlibet ſpeciem, quàm ab individualibus ab uno genere ad aliud : Sed meas audaciores ac conſtantiores de vera Philoſophia ejuſque appendicibus opiniones, in phraſi ampliori exprimere mihi non propoſui, conſiderando aſperitatem & præcipitantiam calami mei ratione defectus mei ac inſufficientiæ in polita ejus natura : Viciſſim non ignoro, limata ac phalerata verba phraſeſque non eſſe, niſi volitantes potentis ac opulenti ſubjecti bullas & quaſi umbras, quæ, ut ſunt Proteoformiter in colores infinitos mutabiles; Sic etiam hominum phantaſiæ ac judicia admodùm ſunt variabilia; Iuxta proverbium: Quot homines, tot ſententiæ. Reor equidem, & animus præſagit, quòd, ut cunque in ſcriptura mea ſini curioſus ſeu exactus, aut in phraſi

expreſſionis meæ laborioſus, tamen conamina mea meliora haud ſine culpa ſeu crimine in oculis curioſorum apparebunt, licét forſan ſatis grata alijs. Quapropter ſufficere arbitror, quòd audeo eſſe in ſubjecto fundamentali Philoſophiæ hujus eſſentialis confidens, ut pote quæ ipſam veritatem, ſine ulla verborum ſuperficialium adornatione ad ſe defendendam ac vindicandam habeat, ac proinde, ut veritas non quærit angulos, ſic etiam expreſſione verborum eloquentium, ac ſententiarum perpolitarum aut Phraſium ad ſe, in oculis ſapientum ac eruditorum illuſtrandam ac perſpicuiorem reddendam, opus non habet; Cùm neminem latere poſſit, eam omnia vincere: Eſt enim lucidus ſplendor ſeu emanatio, ab
Sap. 7. omnipotente ac æternæ fonte orta quæ illuminat omnia, ac ſe ipſam in effectu omnibus revelat, & propterea uſque adeò eſt in omnibus operibus ſuis manifeſta, ut ullo auratæ linguæ oratore, aut blando Methodico Rhetore, aut eloquenti Philoſopho, ad honorem ſibi in expreſſione excellentiæ ſuæ & in relatione perfectionis jucunditatum ſuarum, toti mundo revelatæ revelandum, non egeat, licét indigni mundani, nolint eam cum reverentia, uti par eſt, agnoſcere aut recipere: Sed eam potiùs perpetuò omnibus conatibus ſuis velo ignorantiæ obſcuræ abſcondunt, atque ita quotidie Chriſtum ſpiritualem perſequi ac crucifigere non abſtinent, qui eſt ſola veritas, vera ſapientia, verus lapis Angularis ac eſſentiale veræ ac legitimæ Philoſophiæ ſubjectum, cujus nomen benedictum ſit in ſecula, qui ſolus cœlum ac terram ac omnia in ijs condidit, eaque ſui ſpiritus vivificatione ſuſtinet atque præſervat, qui operatur omnia in omnibus, ac regnat in gloria & potentia cum Patre in æternum, qui ſervos ſuos à malè cordatis defendere, ac inſtar ſcuti & aſyli defenſorij ad præſervandum præconem viritatis ſuæ à linguis viperinis malignorum veteratorum, tergiverſatoris convitiatorum & venenoſorum dicteriorum Cynici ac Satyrici Momi tueri dignabitur; Ipſe eſt, qui cultori veritatis ſuæ
tradidit: Ego dabo vobis os ac ſapienti- Luce. 21.15.
am, cui non poterunt reſiſtere ac contradicere omnes adverſarij veſtri. Itaque cum
Propheta Davide concludam: In alarum Pſalm 63.8.
tuarum umbra canam: Domine, in te confido: Vindica ac præſerva me ab inimicis meis juxta miſericordiam tuam. Amen.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

expreſſionis meæ laboriosus, tamen conamina mea meliora haud ſine culpa ſeu crimine in oculis curioſorum apparebunt, licét forſan ſatis grata alijs. Quapropter ſufficere arbitror, quòd audeo eſſe in ſubjecto fundamentali Philoſophiæ hujus eſſentialis confidens, ut pote quæ ipſam veritatem, ſine ulla verborum ſuperficialium adornatione ad ſe defendendam ac vindicandam habeat, ac proinde, ut veritas non quærit angulos, ſic etiam expreſſione verborum eloquentium, ac ſententiarum perpolitarum aut Phraſium ad ſe, in oculis ſapientum ac eruditorum illuſtrandam ac perſpicuiorem reddendam, opus non habet; Cùm neminem latere poſſit, eam omnia vincere: Eſt enim lucidus ſplendor ſeu emanatio, ab
Sap 7. omnipotente ac æternæ fonte orta quæ illuminat omnia, ac ſe ipſam in effectu omnibus revelat, & propterea uſque adeò eſt in omnibus operibus ſuis manifeſta, ut ullo auratæ linguæ oratore, aut blando Methodico Rhetore, aut eloquenti Philoſopho, ad honorem ſibi in expreſſione excellentiæ ſuæ & in relatione perfectionis jucundidarum ſuarum, toti mundo revelatæ revelandum, non egeat, licét indigni mundani, nolint eam cum reverentia, uti par eſt, agnoſcere aut recipere: Sed eam potiùs perpetuò omnibus conatibus ſuis velo ignorantiæ obſcuræ abſcondunt, atque ita quotidie Chriſtum ſpiritualem perſequi ac crucifigere non abſtinent, qui eſt ſola veritas, vera ſapientia, verus lapis Angularis ac eſſentiale veræ ac legitimæ Philoſophiæ ſubjectum, cujus nomen benedictum ſit in ſecula, qui ſolus cœlum ac terram ac omnia in ijs condidit, eaque ſui ſpiritus vivificatione ſuſtinet atque præſervat, qui operatur omnia in omnibus, ac regnat in gloria & potentiâ cum Patre in æternum, qui ſervos ſuos à malè cordatis defendere, ac inſtar ſcuti & aſyli defenſorij ad præſervandum præconem viritatis ſuæ à linguis viperinis malignorum veteratorum, tergiverſatoris convitiatorum & venenoſorum dicteriorum Cynici ac Satyrici Momi tueri dignabitur; Ipſe eſt, qui cultori veritatis ſuæ
tradidit: Ego dabo vobis os ac ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere ac contradicere omnes adverſarij veſtri. Itaque cum Luce. 21. 15.
Propheta Davide concludam: In alarum tuarum umbra canam: Domine, in te confido: Vindica ac præſerva me ab inimicis meis juxta miſericordiam tuam. Amen. Pſalm. 63. 8.

FINIS.